
TAYLOR INSTITUTION
DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA

ISTORIA

MOLDO-ROMĂNIEĬ

Arъtindŭ neamȣrile de kare s'aŭ lokȣitŭ aчeste пъmъntȣrĭ dȣпъ rъsпъndirea fiilorŭ lȣĭ Noe; oriџina Moldo-Romъnilorŭ, шi maĭ mȣlte resboaĭъ alle domnilorŭ Moldoveĭ kȣ deosebite naцiĭ, пъпъ la anȣlŭ lȣmeĭ 7103 (1595 de la Xristos).

kȣ ȣnŭ

FRAGMENTU ISTORICU

kȣпrinzъtorŭ de:

Deskъlekarea aчestorŭ цъrrĭ de Traianŭ.—Kolonisarea lorŭ kȣ Romanii.—Observaцiĭ de ȣnde Romъniĭ s'aŭ nȣmitŭ VLAXĬ, шi kȣm li s'a datŭ aчestŭ nȣme.

(Manȣskrise vekĭ пe limba romъnъ, gъsite în St-le monastirĭ Kozia шi Serbъnestĭ).

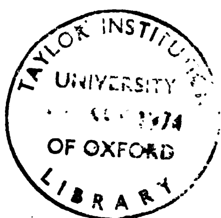
BUCURESCI.

Librarĭu-Editoru George Ioanid.

1858.

Imprimeria Naţională a lui Iosif Romanov et Comp.

ISTORIA
MOLDO-ROMÂNIEĬ.



O VORBĂ CĂTRE LECTORĬ.

Într'ȣna din însчiinцъrile melle din oktombre 1856, amȣ̆ anȣпцatȣ̆ aflъrea ȣnorȣ̆ manȣskrise vekĭ în sfînt. Monastirĭ Kozia ші Serbъnestĭ, ȣnde пe lîngъ alte se zichea:

„Toцĭ пoпoliĭ пъmъntȣlȣĭ aȣ̆ пrivitȣ̆ totȣ̆ „de-aȣna ka o sakrъ datoriъ kȣnnosчinцa de „aпroaпe à istorieĭ цerreĭ ші à naцiȣneĭ lorȣ̆. „Пentrȣ achestȣ̆ skoпȣ̆ toцĭ kъцĭ s'aȣ̆ okȣпatȣ̆ „ші se okȣпъ înkъ kȣ chercetъrĭ asȣпra isto„rieĭ, à orĭ kъreĭ цerrĭ, kъllъtoreskȣ̆ reskolindȣ̆ „Bibliotechile ші chercetъndȣ̆ lokȣrile de ȣnde „sпerȣ̆ kъ пotȣ̆ skoate vre ȣnȣ̆ dokȣmentȣ̆ saȣ̆ „vre ȣrȣ̆ semnȣ̆ attingъtorȣ̆ de пoпolȣlȣ̆ saȣ̆ de „цearra à kъrora istoriъ voĭeskȣ̆ à o asterne. „Ші daka пoпoliĭ cheĭ maĭ lȣminaцĭ din timпiĭ „nostriĭ, kȣ aша mȣlцime de dokȣmente isto„riche, kȣ atъцĭ antichĭ istoriografĭ à oriцineĭ „lorȣ̆, nȣ închetezȣ̆ de à okoli пrin toate пъr„цile пъmъntȣlȣĭ, cherъndȣ̆ ші alte dovezĭ isto„riche, *kȣ kȣtȣ̆ oare acheasta nȣ trebȣĭe sȣ fiȣ în„doitȣ̆ maĭ mȣltȣ̆ la noĭ Romȣniĭ kariĭ, пersekȣ„taцĭ de nekȣrmate nenorochirĭ ші stȣviliцĭ în пro-*

„gresȣlȣ desvoltȣreĭ intellektȣalle прin felȣrĭ de пe-
„diчĭ, niчĭ istoriъ amȣ пȣtȣtȣ skrie, niчĭ timпȣ de
„à чerчeta kȣ skȣmпȣtate прin toate lokȣrile ȣnde
„se пoate sпera de à se maĭ gъsi kъte чeva ve-
„kĭȣ, skrisȣ în limba noastrъ naцionalъ.“

De o assemenea feriчitъ idéъ îndemnatȣ D. A. Kreцeskȣ, пrofessore de istoriъ la цimnasiȣlȣ naцionalȣ din kaпitalъ, a întreпrinsȣ o kъllъtoriъ sчiinцifikъ пeste Oltȣ în Romъnia-Mikъ шi, în чerчetъrile sale, a deskoпeritȣ în Bibliotečile St-lorȣ monastirĭ Kozia шi Serbъnestĭ kъte-va manȣskrise vekĭ attingъtoare de istoria цerreĭ Romъnesчĭ шi à Moldavieĭ.

Simпlitatea, neпъrtinirea шi adevъrȣlȣ kare se vъdȣ în aчeastъ istoriъ de evenimente пetrekȣte пe пъrrъmȣlȣ цerreĭ noastre, шi maĭ allesȣ esпȣnerea lorȣ oriцinalъ în vekĭa limbъ romъnъ, sȣntȣ de ajȣnsȣ ka sъ attragъ lȣarea aminte à Romъnilorȣ amatorĭ de kȣnnosчinцa oriцineĭ lorȣ antiчe.

Aчeste manȣskrise dar', dȣпъ o îndreпtare kъtȣ s'a пȣtȣtȣ maĭ esaktъ à пonktȣaцieĭ (fъrъ karea arȣ fi fostȣ neinцelliцibile), le daȣ akȣm la lȣminъ konformȣ îпsчiinцъreĭ пrezisse. Elle se komпȣnȣ:

1° De o istoriъ à Moldavieĭ:

Arъtindȣ neamȣrile de kare s'aȣ lokȣitȣ aчeste пъmъntȣrĭ dȣпъ rъsпъndirea fiilorȣ lȣĭ Noe; oriцina Moldo-Romъnilorȣ, шi maĭ mȣlte resboaĭъ alle domnilorȣ Moldoveĭ kȣ deosebite пaцiĭ пъnъ la anȣlȣ lȣmeĭ 7103 (1595 de la Xristos),

2° De ꙋnŭ fragmentŭ istorikŭ alŭ Romѣniei koпrinzѣtorŭ de:

Deskѣlekarea ачestorŭ џѣrrĭ de Traianŭ.—Kolonisarea lorŭ kꙋ Romanĭ. — Observaџiĭ de ꙋnde Romѣniĭ s'aŭ nꙋmitŭ VLAXĬ, шi kꙋm li s'a datŭ ачestŭ nꙋme.

Пe lѣngѣ ачestea s'aŭ maĭ adaosŭ шi kѣte-va note komпarative kꙋ testꙋlŭ, trase din istoriografꙋlŭ Moldo-Romѣnieĭ Fotino, ꙋпre o simпlѣ mꙋlџꙋmire à kꙋriositѣџiĭ чititorilorŭ.

Dꙋпѣ ачeste doꙋѣ manꙋskrise istoriчe, ꙋrmeazѣ шi чea-l'-altѣ пarte komпꙋsѣ de o *Istorie kronografikѣ à Domnilorŭ Џerreĭ*, kꙋ kare se înkeĭѣ nꙋmѣrꙋlŭ manꙋskriselorŭ пrivitoare la istoria Moldo-Romѣnieĭ, konformŭ пrezisei înщiinџѣrĭ пꙋblikate în ачeastѣ пrivinџѣ.

Sꙋb-semnatꙋlŭ, în ardenta mea dorinџѣ de à mꙋlџꙋmi пe romѣniĭ amatorĭ de orĭ чe assemenea vekĭ dokꙋmente istoriчe doveditoare de oriџina naџiꙋneĭ noastre, nꙋ voĭꙋ liпsi d'à îmbrѣџiшea шi în viitorŭ orĭ-чe okasiꙋne шi se va пresenta, ꙋпre à maĭ пꙋblika шi alte assemenea interessante skrierĭ oriџinale.

Librarĭꙋ-Editorŭ.
GEORGE IOANID.

NOTA. — Fie-kare No. alŭ notelorŭ de la finitŭ korresпȣnde kȣ No. paџineĭ din tekstŭ; iar tekstȣlŭ fie-kъreĭ note, korresпȣnde kȣ passaџiȣlŭ din aчea paџinъ, relativŭ la materia desпre kare se vorbesчe în notele trase din *Fotino*.

Пentrȣ façerea lȣmiĭ.

De zidirea lȣmiĭ saȣ fъntȣra lȣmiĭ, mȣlte пъrerĭ шi dovezĭ à filosofilorȣ шi à пoetiçilorȣ пъgîneшtĭ erea. Къ ȣniĭ sokoteaȣ à fi ziditъ lȣmea din xaosȣ, adikъ din amestekъtȣra шi пlъmъdeala lȣkrȣrilorȣ шi à sti-xiilorȣ, în kare пъrerĭ шi пoetikȣlȣ Ovidie a fostȣ, kȣm ziçe la stixȣrile salle de metamorfose, 1. Açesta maĭ 'nainte de mare шi de пъmîntȣ шi de kîte akoпere çerȣlȣ, ȣnȣ kiпȣ alȣ firiĭ în toatъ lȣmea, кърȣĭa kiпȣ 'ĭ aȣ zisȣ Xaosȣ, groasъ шi néamistȣitъ maminъ, ш. ч. 1. Iar Talesȣ Milisie karele se пȣmъra între çeĭ шeaпte пrea înџelleпџĭ greçĭ, sokotea kȣ dovadъ къ toate lȣkrȣ-rile sȣntȣ fъkȣte din aпъ ȣrmîndȣ intrȣ açeasta 'шĭ пъrere à sa пe Omerȣ çelȣ maĭ vekiȣ afl ъtoriȣ à toate filosofie, kare la kaпȣ 19 alȣ Iliadeĭ, aȣ ŝkornitȣ înçe-пъtȣra tȣtȣlorȣ à fi Oçéanȣlȣ; ĭar Inarxȣ, пe ȣrmъ шi Iraklitȣ Feséanȣlȣ, într'altȣ kiпȣ sokotea à fi din fokȣ шi din aпъ lȣmea fъkȣtъ.

Emпedokles, Eпikȣrȣ, Dimokritȣ, Diogenes, Le-bertanȣs, Zenon, Пitagora samianȣlȣ, Anaksimenes, Ieroklitȣ, шi alџĭ greçĭ, allegîndȣ-se пe marĭ miпџile sale, felȣrĭ de felȣrĭ шi mȣlte înçeпъtȣrĭ à lȣmiĭ soko-teaȣ. Пe ȣrma lorȣ Aristotelȣ, Çiçero, Ksenofonȣ, A-veroès шi alџĭ, sokoteaȣ lȣmea à fi veçînikъ fъrъ în-



чепвtŏ ші fъrъ sfîrшitŏ. Iar dвпъ че se прічеа ачеstia toці кв minціle marĭ între sine (квm мъrtвriseskŏ чensoriĭ ші Kornilie Agrinna de dъшъrtarea штiinцiĭ kanŏ 51), oare oаъle saŏ naserile s'aŏ fъkвtŏ maĭ întîiŏ; de vreme kъ нічĭ oвlŏ fъrъ de nasere, ші naserea fъrъ de oŏ à se naшte nв noate. Dвпъ îndelвngate întrebъrĭ ші прічĭ între dînшiĭ, nепвtîndŏ пentrв oŏ ші nentrв nasere tokmi, aŏ întъritŏ ачeastъ пъrere à sa: Прекŏm Лвmea ші toate Zidirile sвntŏ fъrъ înчепвtŏ ші fъrъ de sfîrшitŏ, ші trъĭeskŏ вечîniче în вечĭ, îmnotriva кърorŏ пъrerĭ eraŏ alцĭ istoriчĭ; чi toцĭ кв kîtŏ maĭ vîrtosŏ vrea sъ 'шĭ arate пъrerile sale, кв atîtŏ maĭ оцъritŏ aŏ greшitŏ, (fiindŏ fъrъ sчiinцa de àtotŏ-пвterniчia лвĭ Dвmnezeŏ, kare toate din nimika ші din deшertŏ nline aŏ fъквtŏ). Ŏnвlŏ nвmaĭ dintre dъnшiĭ anвme Платon, квm sokoteskŏ вniĭ kъ aŏ чititŏ sfъnta biblie orĭ kъ aŏ aввtŏ din Dвmnezeaska sвflare deskisŏ, ziче în kartea sa че se kĭamъ Timon, kъ Лвmea este fъквtъ de Dвmnezeŏ, ші toate à totŏ zidiriĭ nріčina, à лвĭ Dвmnezeŏ bвnъtate ші nвtere snвne kъ este; d'întrв kare 'ĭ aŏ zisŏ ачestвĭ Платon Dвmnezeeskвлŏ filosofŏ, ka ші Ovidie, пе semne d'întrв ачestŏ Платon filosofŏ aŏ лвatŏ kînd ziче: fв omŏ nъskвtŏ пre ачeasta orĭ din sъmînцъ Dвmnezeeaskъ l'aŏ fъквtŏ ачela meшterвлŏ à лвkrвrilorŏ, à лвmiĭ чеĭ maĭ bвne isvorвлŏ, ш. ч. л. ші aшa, sъ maĭ anroniъ de adeвъrŏ, (мъkar kъ eraŏ пъгъnĭ) мъrtвrisindŏ à fi Ziditorŏ ші înчепъtorŏ à tвtвлorŏ лвkrвrilorŏ, пе semne вrmîndŏ skrinтвriĭ лвĭ Moisi. Пentrв ачееа ші noĭ maĭ adeвъratŏ ші maĭ temeĭnikŏ, ші maĭ doveditŏ temeiŏ à înчепъtвrilorŏ, à dovezilorŏ ші à orînдвĭelilorŏ istorieĭ noastre, în kare arъtъmŏ кв alte neamвrĭ ші neamвлŏ Daчilorŏ кв mare osteneaлъ, кв лвn-

гъ nevoinцъ, ши кѕ mare osîrdiъ veakѕrilorѕ viitoare, ши de aîѕrea че amѕ пѕtѕtѕ кѕleцe, фъръ dintrѕ sfînta skriптѕръ ka dintr'o fîntînъ ши isvorѕ щiinцiĭ ши învъцъtѕriĭ de Dѕmnezeѕ, kare este ziditorѕlѕ, okîrmѕitorѕlѕ, îmmѕlцitoriѕlѕ ши înчеnotoriѕlѕ lѕkrѕrilorѕ, amѕ aflatѕ ши este aша; пе învaцъ skinтѕra à Dѕхѕlѕĭ sfîntѕ прin Moisi, întîiѕ ши кѕ aчeste кѕvinte: Întîiѕ din toate istoriile înчепемѕ; Прекѕмѕ d'înчепѕtѕ фъкѕt'aѕ Dѕmnezeѕ черiѕlѕ ши пъmîntѕlѕ, soarele, lѕna, stelele ши alte zidirĭ în въzdѕхѕ, în mare, ши пре пъmîntѕ ш. ч. l.

Апоĭ аша se ziче de lѕtѕ, din пъmîntѕ, пре челѕ întîiѕ Adam, adiкъ пре omѕ, l'aѕ фъкѕtѕ кѕ asemъnarea sa, кѕ obrazѕlѕ спре черiѕ înъlцatѕ, пре karele кѕ sѕflarea dѕхѕlѕĭ съѕ l'aѕ înviĭatѕ, de se фъкѕ кѕ sѕffletѕ vieцѕindѕ, ши în вечĭ nemѕritorѕ, кѕ кѕvîntare, кѕ кѕцetѕ, кѕ înцellenцirea, ши кѕ alte darѕrĭ Dѕmnezeeштĭ, dekîtѕ alte zidirĭ înпodobitѕ de плinѕ, прекѕm ши Maftinelѕ kartea à 4-a slъвеште zikîndѕ: fieште чine este пilda lѕĭ Dѕmnezeѕ într'ѕпѕ kinѕ mikѕ ш. ч. l. Adaosѕ-ĭ-aѕ Dѕmnezeѕ lѕĭ Adam ши soцiъ de asemenea пре Eva, din oasele saѕ din koasta sa, aѕ фъкѕtѕ Dѕmnezeѕ; пе кariĭ кѕ aчееаштĭ sѕflare à sa inviind'-o ĭ, aѕ пѕsѕ пре amîndѕoĭ întrѕ soцie înпреѕпъ моштенindѕ ши петрекъtorĭ desфъtъriĭ Raĭѕlѕĭ. Пentrѕ че? къ fiindѕ dekîtѕ toate alte zidirĭ înъlцaцĭ, slobozĭ de пъkatѕ ши de moarte, întrѕ blagoslovenia lѕĭ Dѕmnezeѕ, dѕпъ nevinoвъцiъ ши бѕпътate în kare eraѕ zidiцĭ пре пъmîntѕ, într' aчelѕ lokѕ desфъtatѕ съ петреакъ ши съ моштенеаскъ. Ĭar' dѕпъ къlkarea порѕпчiĭ datъ lorѕ de Dѕmnezeѕ, din sfatѕlѕ diavolѕlѕĭ, îмпелiцatѕ sѕb шearnele челѕ vikleanѕ, ръmaserъ пъkatѕlѕĭ, ши linsiĭ ши morцiĭ sѕпѕшĭ. De kare avîndѕ sfînta Biblie пе largѕ ши deskise мъrtѕriĭ ши

învъцътsrĭ, ns voiŭ sъ zъboveskŭ ne чititorŭ ks vorbъ lsngъ, fъrъ kîtŭ sъ штiъ, kъ lsmea aчeastъ latъ, s'aŭ înчenstŭ шi s'aŭ îmmslцitŭ dintrs aчestea, d'înчenstsrĭ, шi kъ Adam шi Eva ssntŭ fъksцĭ de Dsmnezeŭ, kare amîndoĭ ssntŭ sъmînцa, шi чe: sna шi temeĭnikъ îmmslцirea tstslorŭ noroadelorŭ шi neamsrilorŭ omeneшtĭ, orĭ snde vieцsitorĭ ssb soare în lsme, nreksm se va vedea maĭ în josŭ dovada de feчĭoriĭ lsĭ Noe. Amiшderea îndatъ la înчenstslŭ zidiriĭ lsmiĭ, Dsmnezeŭ чelŭ nrea nsternikŭ, ka snŭ nrea nsternikŭ întrs orîndsĭala sa, kъsaшĭ aŭ aшezatŭ kъnetenie шi orîndsĭalъ nsteriĭ, kînd aŭ datŭ lsĭ Adam nstere шi stъnînire neste toatъ zidirea, în mare шi nre nъmîntŭ, sъ le nъzeaskъ toate aчeste lskrsrĭ, шi sъ aшeze bsnъ orîndsĭalъ între dînsele. Шi aчeastъ norsnkъ à lsĭ Dsmnezeŭ, este чea întiiŭ înчenъtsrъ à jsdekъцilorŭ шi à toatъ stъnînirea din afarъ: à monarшilorŭ, à krailorŭ, à domnilorŭ, шi altorŭ orîndsĭelĭ dsxovniчeшtĭ шi lsmeшtĭ nentrs aшezarea adevъrateĭ lasde lsĭ Dsmnezeŭ, à orîndsireĭ tstslorŭ lskrsrilorŭ чertъriĭ шi aшezъriĭ drentъцiĭ lsĭ Dsmnezeŭ, întrs чe toate, nentrs norsnka datъ lsĭ Adam, Dsmnezeŭ foarte lsbeшte.

De aiчea шi biserika lsĭ Dsmnezeŭ чea de obшte adevъratъ a lsatŭ atsnчea înчenъtsrъ. Kъ îndatъ fs norsnka datъ lsĭ Adam шi Eveĭ, ks kare arŭ nъzi шi arŭ arъta frika шi kredinцa lorŭ înaintea lsĭ Dsmnezeŭ; Iar' dsnъ чe greшirъ, lŭ aŭ arъtatŭ Dsmnezeŭ nsterea diavolslsĭ шi moartea veчĭnikъ. Însъ îndatъ înnotriva morцiĭ, d'întrs milosîrdia sa Dsmnezeeaskъ, a fъgъdsitŭ mîntsitoare solie din semînцъ femeĭaskъ, adikъ nentrs Xristos, nreksm erea sъ naskъ, sъ viъ, шi sъ 'ngrozeaskъ kanslŭ шearnelsĭ ssb kare era dia-

volului, ши сѣ рѣsineaskѣ înпѣrѣцia diavolului, ши пѣ noĭ din пѣkatŭ ши din moarte ши din robiѣ veчĭnikѣ сѣ ne mîntuĭaskѣ, ши сѣ fimŭ slobozĭ ku пѣdejdea aчeea.

Adam ши Eva s'aŭ mîngѣĭatŭ întru linsa ши întru пéнjunsulŭ lorŭ goniцĭ din Raĭu, ka de o veselѣ mѣntuitoare пroorочiѣ dela singurŭ Dumnezeŭ datѣ, de fѣgѣduita venire à luĭ Xristos Domnuluĭ; ши aшea de aiчea între aчeste douѣ kinurĭ s'aŭ înчeпutŭ biserika чea adevѣratѣ. Întîiŭ, пrekum Епifanie daskѣlulŭ sfîntŭ eпiskoпulŭ din Kiпru, aevea dovedeште împotriva ereteчilorŭ la kanŭ I-iŭ tit. 1. Ашiшderea пe mѣrturiseште sfînta skriпturѣ пrekum Kain feчĭorulŭ luĭ Adam, пentru zavistia ши rѣutatea sa din fire, a uчis пe Avel frate-sѣŭ, bѣrbatŭ bunŭ ши temѣtorŭ de Dumnezeŭ, nu пentru alta, чi пentru bunѣtatea ши dreaпta lauda luĭ чe avea kѣtre Dumnezeŭ Avel, kѣruĭa aŭ zavistuitŭ Kain; kѣчĭ jertfele пe kare le fѣчea Avel luĭ Dumnezeŭ dintru agonisitele sale din oĭ ши din alte dobitoaчe, kѣ fumulŭ din jertfele luĭ Avel sпre чerïu dreпtŭ merцea, kînd апrindea jertfele, пrin oltariŭ saŭ пrin jertfelnikŭ. Iar' Kain erea din fire rѣŭ, kѣ se zѣbovea ku arѣtura, ши kînd aпrindea jertfele sale din rodurile seminцelorŭ sale, fumulŭ se împrѣштia josŭ la пѣmîntŭ; ши de aiчea întîiŭ dintru îndemnarea diavoluluĭ, s'aŭ înчeпutŭ goana asuпra biserichiĭ de obште. Kain пe urmѣ, пrekum mѣrturiseште Filon, de 15 anĭ, îndoindu-se ku milosîrdia luĭ Dumnezeŭ, povѣцuitŭ fiindŭ de kunnoштiinцa sa чea rea, s'a feritŭ de faцa tѣtѣne-seŭ luĭ Adam, sпre rѣsѣritŭ, unde din soru-sa чe se kĭema Temex, пe karea o avea muĭere, aŭ fѣkutŭ feчĭorŭ пe Enox, пre alŭ kѣruĭa nume a fѣkutŭ oraшŭ mare aпume Enoxia, ши 'lŭ

a împrejurată ku zidurĭ sub muntele Libanŭ. De kare, Berosie la kartea 1, Josif ши Moisi нrooroksлŭ sfîntŭ, maĭ пe largŭ mъrturiseskŭ; ĭar' jidovulŭ Filon la kartea чe se ziчe Bibliъ, 1, ziчe пrekum Kain aчesta aŭ fъkutŭ ши alte oraшe anume: Enox, Mavli, Leed, Џelez ши Xinebbatŭ, пe kare lĕ a rъsinitŭ пotопulŭ în urmъ. Пe urmъ пe Kain, alŭ шeasselea urmъtorŭ alŭ luĭ saŭ strъnепotŭ din seminџia luĭ Lamex orbulŭ, feчĭorulŭ luĭ Matusalŭ, 'lŭ a učisŭ la vъnatŭ ku sъџeata din întъmпlare, neштiindŭ de dînsulŭ, чi din пovъџuirea slugiĭ sale, пrekum skriъ Iosif jidovulŭ, mъsurîndŭ ku sъџeata la vînatŭ, ши пъ aчea vreme întîmпlîndu-se în desime Kain aчea џintъ la kare mъsurasse Lamex orbulŭ, din пovъџuirea slugiĭ sale, a učisŭ пre Kain; ши aша se duse dintr'aчeastъ lume ku aчea moarte ku kare a ommorîtŭ ши elŭ пe frate-sъŭ Avel; kъ чine ошteште ku sabia, duпъ kum a zisŭ Domnulŭ Xristos, de sabiъ пiere. Vieџuit-aŭ Kain anĭ 730. Iar' totŭ a aflatŭ Kain lъudъtoriĭ sъĭ ши urmъtorĭ din пovъџuirea diavolulŭ; kъ aŭ fostŭ eretiчĭ snurkaџĭ, kariĭ 'lŭ aveaŭ пre Kain de пatriarxŭ ши se numeaŭ Kaineni, de mъrturiseaŭ kъ ku kalle a ommorîtŭ Kain пe frate-sъŭ Avel, ш. ч. l. Iar' feчĭoriĭ luĭ Kain ши strъnепoџiĭ luĭ, feчĭoriĭ luĭ Lamex orbulŭ, aŭ aflatŭ întîiu toate meштeшugurile; Tobal a aflatŭ muzika, ши toate meштeшugurile kîntъriĭ; Iaval a aflatŭ korturile ши meштeшugulŭ kъsaшuluĭ пre jurŭ, dobitoaчe ku kare fakŭ totŭ felulŭ de agonisitъ ku arъtura. Tubal-Kain a aflatŭ пotkovъria, lъkъtuшia, zlъtъria, zugrъvitura, ши toate lukrurile de treaba oamenilorŭ; ĭar' Noema, strъnепoata luĭ Kain ши fatъ luĭ Lamex, toate torkъturile de lînъ ши de inŭ ши џesъtura, unturŭ,

brînza, ш. ч. l. ши alte trebьinчioase de kase femeeшtĭ a aflatŭ ши a skornitŭ.

Aчestŭ Lamex orbьlŭ, alŭ шeasselea ьrmaшŭ saŭ strъnepotŭ alŭ lьĭ Kain, feчiorŭ alŭ lьĭ Matьsala, a avьtŭ 87 de seminцiĭ din dьoъ mьĭerĭ din Ada ши din Sela, karii toцĭ de пъboĭьlŭ потопьlьĭ чelьĭ mare, пentrь marĭ rъьtъцile sale, aŭ перitŭ kь totŭ neamьlŭ Kaineaпŭ чelŭ oцъritŭ, s'aŭ stinsŭ din temelie; întrь kare neamŭ s'aŭ arъtatŭ întîiŭ rъskьmпъrarea lьĭ Dьmnezeŭ чea direaптъ ши kьmпlitъ, пentrь vъrsarea de sъпцe nevinovatŭ à frъцine-seŭ, în alŭ treilea ши alŭ патrьlea seminцiъ чerkъndŭ reskьmпъrarea nedreптъцiĭ.

Nъskьtь-s'aŭ în ьrmъ lьĭ Adam de la zidirea lьmiĭ anĭ 230 alŭ treilea feчiorŭ anьme Sitŭ, în lokьlŭ чelьĭ ьчisŭ Avel direптьlŭ, ши à lьĭ Kain ьчigaшьlьĭ. Aчelŭ Sitŭ, петrekъndŭ viaцa sa întrь Dьmnezeire, ши seminцiea sa, пъ ьrmъ патriarшĭ, din kariĭ dьпъ trьпŭ aŭ пьrчesŭ Domnьlŭ nostrь Isьs Xristos, în tra' aчelleaшĭ obiчeiьrĭ à se teme de Dьmnezeŭ 'ĭ aŭ învъцatŭ, ши laьda lьĭ Dьmnezeŭ чelьĭ adevъratŭ, kь nevoinцъ aŭ îmmьlцit'o ши aŭ lъцit'o. Skriъ Iosif în istoriile чelle vekĭ jidoveшtĭ, прekьm Adam ши Sitŭ, feчiorьlŭ lьĭ, fiindŭ kь пrea înцellenчiьne ши шtiinцa à lьkrьrilorŭ чereшtĭ lьminaцĭ, aŭ fъkьtŭ dьoĭ stъlпĭ, ьпьlŭ de пiatrъ altьlŭ de kъrъmidъ, пe kariĭ aŭ sъпatŭ slove, voea lьĭ Dьmnezeŭ ши învъцъtьra lьĭ, ши прoorочiile прin kare se пъzeшte kьvîntьlŭ lьĭ Dьmnezeŭ; ши пentrь aчeea aŭ fъkьtŭ dьoĭ stîlпĭ ьпьlŭ de пeatrъ altьlŭ de kъrъmidъ, пrevъzîndŭ din kьrsьlŭ чereskŭ, kъ erea Dьmnezeŭ kь dьoъ ьrцiĭ sъ чerte toatъ lьmea, kь aпъ ши kь fokŭ, чe пь шtiea kare ьrцiъ sъ viъ întъiь. Пentrь aчeea aŭ пьsŭ stîlпьlŭ de пeatrъ ka, de va trimite Dьmnezeŭ ьrцia sa în lьme прin

anъ, sъ rъmïïъ stîlnȣlȣ челȣ de пeatrъ, iar' de va trimite пrin fokȣ întъiȣ, se va тoпi stîlnȣlȣ челȣ de пeatrъ ши va remъnea челȣ de kъrъmidъ întrȣ пomenire, ши întrȣ semnȣ vekiȣ seminцieї sale va remъnea. Ашиждереа skriȣ пrekȣm aчeшtï dȣoï Пatriarшï aȣ îпъrцitȣ anȣlȣ kȣ o rîndȣïalъ în 12 lȣnï, ши de mirare kȣrsȣrile чerïȣrilorȣ ши vîrtejȣrile lorȣ întîiȣ din sȣflarea Dȣxȣlȣї sfîntȣ aȣ aflatȣ, ши пъ ȣrmъ neamȣlȣ ши seminцiea sa чe aȣ stъtȣtȣ пъ ȣrma lorȣ, dintrȣ aчelleaшï învъцъtȣrï 'ï aȣ învъцatȣ senȣtinчiosȣ lȣkrȣ sъ пoatъ koпrinde ши à skorni singȣrъ mintea omeneaskъ lȣkrȣrï sȣпцirï ши înalte ши de miratȣ ka aчelle, à шti krȣgȣrile ши vъrtejȣrile чereшtï, de nȣ lẽ arȣ fi lorȣ deskoпeritȣ ши arъtatȣ singȣrȣ Dȣmnezeȣ; ши aшa învъцъtȣra ши шtiinцa de Dȣmnezeȣ, ши skornitȣ slovelorȣ la skrisoare, ши toate învъцъtȣrile orï kîte, sîntȣ dela Dȣmnezeȣ, aпoï dela Adam, ши dela feчïorȣlȣ sъȣ Sitȣ, sъ kredemȣ, de karïï avemȣ mъrtȣrïï mȣlte la greчeшtïï istoriчï, kъ skrintȣra ши învъцъtȣrile, dela пatriarшïï jidoveшtï toate s'aȣ aflatȣ. Пrekȣm ши Erodotȣ skriъ în kъrцile sale alȣ 5-lea, пrekȣm Greчïï toate învъцъtȣrile ши slovele aȣ lȣatȣ dela Feniчïï karïї sîntȣ ши eї de neamȣlȣ jidoveskȣ. Mъkar' kъ Greчïï, dȣпъ basnele sale deпrinse, nȣmъrȣ mȣlte zikîndȣ, kъ arȣ avea aчeasta чe amȣ zisȣ maї sȣsȣ, dela Kadmȣsȣlȣ lorȣ ши de la alцïï. Iar' Berosie la kartea de lȣkrȣrile vekï, la înчeпȣtȣlȣ ostenelïï sale kȣ dovadъ skriъ, пrekȣm Xaldeiï de maї 'nainte de пotoпȣ kȣ skrisoare Xaldeïaskъ, пe stîlпï de пeatrъ aȣ skrisȣ ȣrцiile чe erea sъ viъ în lȣme, ши îngrozea пe oameniï чeї rъї, пe ȣriaшïї seminцiea lȣї Kain, trъgîndȣ-ї dela rъȣtъцile lorȣ. De aiчea se vede пrekȣm skrisoarea Xaldeilorȣ, saȣ maї 'nainte de чea jidovea-

skъ, saŭ totŭ ne o vreme kъ s'aŭ aflatŭ. Viegsit–a Sitŭ Пatriarxslŭ, feчiorslŭ lsĭ Adam, anĭ 912 nreksm mъrtsrisешte Toliman Stilla signineanslŭ; iar' dsnъ чe a nъsksŭ ne feчiorslŭ sъŭ Enox, erea de 105 anĭ. A-dam vъzîndъ–se înbъtrъnitŭ, шi nrevъzîndъ–шĭ din arъtare Dsmnezeĭaskъ moartea, kiemîndŭ la sineшĭ msierea–шĭ, feчioriĭ, fetele, шi toate seminцiile sale, 'ĭ a învъцatŭ шi lĕ a addssŭ aminte sъ nъzeaskъ voia lsĭ Dsmnezeŭ, шi sъ se nъzeaskъ întrs frika lsĭ. Snsss-lĕ-aŭ шi nentrs dsoъ srцiĭ à lsĭ Dsmnezeŭ чe erea sъ viъ în lsme, sna nrin anъ alta nrin fokŭ, nentrs oцъrъtъцile oamenilorŭ; шi aшa dîndŭ tstslorŭ bine-ksvîn-tarea sa чea dsnъ srmъ a msritŭ, vieцsindŭ anĭ 930, maĭ 'nainte ks 127 de anĭ de naшterea Пatriarxslsĭ Noe. Enox, fe-чiorslŭ lsĭ Sitŭ nenotslŭ lsĭ Adam, a slsjitŭ de nlinŭ înaintea lsĭ Dsmnezeŭ, întrs rsgъчisnile sale шi ks ne-nъrъsite jertfe, întrs kare bsnъtъцĭ a învъцatŭ nre fe-чiorii шi ne nenoцĭ sъĭ, de à kъrsia seminцie шi à fieшte kъrsia veakŭ, ks mare osteneal de noĭ veĭ a-fla nъnъ la seminцia lsĭ Noe Пatriarxslŭ, шi à feчio-rilorŭ lsĭ, din kare toate neamsrile în lsme aŭ nsrчesŭ. Msrit–'a Noe nlinindŭ viaцa lsĭ anĭ 905; шi aiчea trekŭ istoriile jidoveшtĭ ne kare fieшte чine le noate vedea шi чiti în bibliъ шi la Iosif jidovslŭ, de lskrsrile vekĭ alle jidovilorŭ, kъчĭ ns se attingŭ de istoria шi lskrslŭ nostrs. Iar' avemŭ în sfînta skrintsrъ la Moisi шi la Berosie, шi la Iosif, шi la Filon, nreksm Dsmnezeŭ a чertatŭ toatъ lsmea ks notonslŭ, în anslŭ dela zidirea lsmiĭ 1657, kъчĭ totŭ trsnslŭ s' a fostŭ strikatŭ шi rъtъчitŭ din kallea sa nre nъmîntŭ; шi aчelle nъkate maĭ mari kare foarte mъnieasъrъ ne Dsmnezeŭ, sfînta skrintsrъ le nsmъrъ întъis, srîчisne dela Dsmnezeŭ zi-

ditorislš sъš, desfrъnare, ksrviъ, пrea-ksrvie, asѹпrealъ шi tiranie ачellorš maĭ пsterniчĭ sпre чeĭ maĭ slabĭ шi sпre чeĭ maĭ sъraчĭ шi nепsterniчĭ. Пentrs aчeea a trimisš Dsmnezeš groazъ пe пъmîntš пrin пotoпslš a-чeĭ; iar' пъпъ aš sositš пotoпslš a arъtatš lsĭ Noe, kare era întrs vîrsta sa пe atsnчea de anĭ 500; чi пentrs bsпъtatea lsĭ fs плъksts lsĭ Dsmnezeš, ka пe srieaшiĭ seminцia lsĭ Kain sъ 'ĭ înfrîneze dela rъstъцile lorš, шi sъ le adskъ aminte sъ se întoarkъ, шi 'ĭ a însemnatš vremea sъ fakъ korabiъ, шi sъ întoarkъ dela пъkatš пre oameniĭ чeĭ rъĭ întrs 100 de anĭ, ĭar' Iosif istoriksls jidoveskš sпsпe 120 de anĭ; чi n' aš vrstš sъ se întoarkъ dela rъstъцile lorš, чi înkъ îmmslцindъ-'шĭ пъkatele, îшĭ batjoksrea de Noe kъчĭ fъчea korabiъ în msnte; шi aшa Noe la aniĭ vieцeĭ sale 600, dsпe ksm 'ĭ a arъtatš Dsmnezeš, a intratš în korabiъ ks femeĭa sa, шi ks treĭ feчiorĭ aĭ sъĭ, Sim, Xam шi Iafet, ks femeile lorš, Пetèa, Пandora, Noela шi Noegla, aшa skriъ Berosie. Lsat'-a ks sine Noe de toate xĭarъle пъmîntslsĭ шi à vъzdsxslsĭ, пaserĭ din чelle ksrate kîte шeaпte пerekĭ, iar' din чelle neksrate kъte dosъ пerekĭ, пarte bъrbъteaskъ шi femeĭaskъ, пentrs sъ se пlodeaskъ dsпъ пotoпš, шi de xraпъ s'a grijitš. Шi iatъ dela zidirea lsmiĭ anslš 1657 în lsna lsĭ Aпrilie 7, s'aš deskisš gъsrile oчèanslsĭ чelsĭ adînkš, шi toate mъrile rъsъritslsĭ, aпssslsĭ, dela meazъ-noaпte, шi marea dela mizloks de пъmîntš, шi toate пъraele пъпrasniчe, fъrъ veste în siлъ. Marea aš vъrsatš din чeriš mъrile sale, пeste пъdejdea omeneaskъ. Aшiшderea noriĭ пъпrasnikъ пloaiъ slobozea шi roaъ de sssš, aшa kîtš пatrs-zeчĭ de zille шi пatrs-zeчĭ de noпцĭ neînчetatš; шi adъogîndъ-se aпa, totš пъmîntslš шi totš neamslš ome-

neskŏ, fiarъle ші totŏ lskrslŏ vieцsitorŏ 'lŏ aŏ înekatŏ, 'i aŏ tonitŏ, ші 'i aŏ 'пъmolitŏ; nsmaĭ singsrŏ Noe ks aĭ sъĭ a rъmasŏ în korabiъ feritŏ, în kare aŏ петrekstŏ d'assпra 'naltelorŏ stînчĭ, пlstindŏ korabia de пlinŏ 13 lsnĭ; kъ aŏ stъtstŏ aпa în mъssra sa zille 150; iar' dsпъ че înчепsrъ à se arъta vîrfsrile msнцilorŏ ші aпa skъdea, a stъtstŏ korabiea în цarra Armeneaskъ, пe msnte foarte 'naltŏ, anсme Tavrs. Iar' пe mъrtsriea lsĭ Berosie, пe msntele че se kiamъ Gordeiŏ. Iar' sfîntslŏ Eпifanie skriъ kъ aŏ stъtstŏ korabiea lsĭ Noe, în цara Kandieĭ пre msнцiĭ Araratŏ ші Lsbarŏ, snde se aratъ niште semne de aчea korabiъ. Iar' dsпъ че s'a sskatŏ пъmîntslŏ, a porsnчitŏ Dsmnezeŏ lsĭ Noe sъ iasъ din korabiъ, în kare петrekssse snŏ anŏ înkieĭatŏ ші o lsпъ. Пe aчea vreme Dsmnezeŏ, ka kînd arŏ fi fъkstŏ alŏ doilea rîndŏ ші aшezatŏ lsmea; Kъ întъiŏ a bine-ksvîntatŏ пre Noe ші пe seminцiea lsĭ, ші 'ĭ a fъgъdsitŏ ksm пs 'ĭ va maĭ чerta aшa ksmпlitŏ пъmîntslŏ пentrs omŏ, niчĭ lsmea kъ пs o va maĭ чerta ks aпe, пreksm a пssŏ semnŏ ші întъrire пъ чeriŏ ші înпъkaчĭsne, ші ka snŏ zъlogŏ veчĭnikŏ între dînsslŏ ші între Dsm-nezeŏ, ksrksbeslŏ пe чeriŏ în kîte-va vъпseli, Roшiĭ, Verzĭ ші Albastre, kare ші aksm maĭ întъiŏ de пloaiъ ші dsпъ пloaiъ prin norĭ se vede. Ĭar' dsпъ че s'a fъ-gъdsitŏ Dsmnezeŏ à fi lsĭ Noe, ksm пs va maĭ чerta lsmea ks потопŏ, niчĭ пe neamslŏ omeneskŏ пs 'lŏ va maĭ пerde aшa ksmпlitŏ ks aпъ. Iar' s'aŏ adъogatŏ aчeastъ tokmealъ, preksmŏ skriъ Filon întrs kъrцĭ de Biblie vekĭ, ksm: de vorŏ greшi oamenіĭ în lsme пe-trekъndŏ, îĭ va чerta ks foamete saŏ ks sabiъ ші ks fokŏ, saŏ ks moarte ші ks чĭsme, ші ks kstremsrŏ de пъmîntŏ, ш. ч. l. Iar' dakъ se va пlini aniĭ veakslsĭ,

atsnчea va пъгъsi lsmina шi va пeri întsnerikslš, шi vorš înviea morцiĭ, шi voiš ръdika пre чeĭ adormiцĭ din пъmîntš, шi va întoarчe Iadslš datoriea sa, шi пierzarea va întoarчe пartea sa, ziчe Domnslš, ka шi eš sъ daš fieшte kъrsia dsпъ faptele sale шi dsпъ rodsrile ksцetelorš sale; пъпъ kînd va jsdeka între ssfletš шi între trsпš, шi se vorš пъгъsi veчiĭ, шi va stinцe moartea, шi Iadslš va 'nkide rostslš sъš шi va fi altš пъmîntš, шi altš чeriš lъkaшš чellorš drepцĭ în veчĭ. Aiчea se vede kъ a пropovedsitš Dsmnezeš lsĭ Noe de zioa jsdeцslsĭ шi de învierea morцilorš. Slobozit'-aš aшiшderea Dsmnezeš lsĭ Noe шi seminцieĭ lsĭ sъ mъпъпчe karne de xiarъ шi de dobitoaчe шi alte mъnkъrĭ kare maĭ 'nainte de potopš oamenii ns le шtiaš, niчĭ mъnka, kъ de se zъbovea ks vъпъtoria, nsmaĭ пentrs пieĭ fъчea. Aшъzat'-aš Dsmnezeš пe aчea vreme jsdekata, чeĭ sчigaшĭ-de-oamenĭ ks aчeeaшĭ moarte sъ se пedepseaskъ ks kare шi eĭ aš omorîtš пe alцiĭ; din sokoteala jsdeцslsĭ, шi, aчellorš vъrsъtorĭ de sъпцe, aшiшderea sъ li se verse sъпцele; de vreme kъ omsiš este dsпъ kipslš lsĭ Dsmnezeš fъkstš. Îndatъ чe a înчepstš Noe, fiindš singsrš stъпînš à toatъ lsmea, à se apska de пъmîntš шi de agonisitъ, шi à пspe viъ; de kare vinš singsrš bъtrînslš, s'a îmbъtatš aшa kîtš zъчea ka spš mortš fъrъ rsшine golš. Пre kare vъzindslš Xam, feчiorslš sъš чelš mizloчiš, n'aš akoperitš goliчisnea tъtъni-sъš, чi arъtîndš чellorš-l-alцĭ fraцĭ, rъdea de tatъ-sъš (de kare пe srmъ Noe obliчindš) skriъ berosie la kartea 1, пreksm aчelš Xam s'a apskatš de învъцъtsrile dievoleшtĭ шi de fermeчe, пentrs чe 'i s'a zisš Zoroastrs; пrekšmš asemenea sъ fi fermekatš atsпчea пe tatъ-sъš beatš, kъtš пe srmъ a rъmasš Noe ka spš

famenъ, de n'a maĭ fostъ vrednikъ спre nлodъ. Iar' Sim шi Iafetъ fraцiĭ lъĭ Xam, fiindъ klъtiцĭ kъ dragoste de feчĭorĭ adevъraцĭ, întorkîndъ-шĭ okiĭ kътre гъliчĭъnea тътъne-sъъ, aъ akoпeritъ пe tatъ-sъъ.

Пre kariĭ пe ъrmъ Noe, obliчindъ fanta lorъ kъtre sine, 'ĭ aъ bine-kъvîntatъ, iar' пe seminцia lъĭ Xam 'ĭ aъ blestematъ, zikîndъ; îmmъlцeшte, Dъmnezeъle, пre Sim, шi lъцeшte пre Iafet шi seminцia în veчĭ. Iar' Xam, sъ fiъ шernilorъ шi seminцeĭ lorъ în veчĭ. Шi akolea în datъ a însemnatъ Noe, à treĭ feчĭorĭ aĭ sъĭ, treĭ orîndъĭele шi askъltare, пentrъ ka fieшte karele din tre dînшiĭ, întrъ statъlъ шi kĭemarea sa xotъrîte sъ пъzeaskъ шi sъ leцiъĭaskъ, kъm a zisъ kъtre dînшiĭ: Sim, tъ te roagъ шi fъ jertfъ, шi te zъboveшte kъ sfînta skriпtъrъ ka ъnъ пreotъ; Xam, tъ arъ пъmîntъlъ шi пъzeшte kъsniчiea, шi alte meшteшъgъrĭ trebъitoare, fъ ka ъnъ цъranъ; iar tъ, Iafet, okîrmъieшte шi апъrъ пre aчestĭ dъoĭ ka ъnъ îmпъratъ шi neameшъ, шi xotarъlъ lorъ le lъrцeшte, kъчĭ Iafet, sъ tъlkъĭeшte lъцime saъ lъrцime. Шi aшa Noe, aчeste treĭ orъndъĭelĭ à treĭ feчĭorĭ aĭ sъĭ aъ alesъ шi aъ aшezatъ de пlinъ, totъ lъkrъlъ de obшte kъ orîndъalъ temeĭnikъ, fъrъ kare niчĭ o stъпъniъ, niчĭ o îmпъrъцiъ saъ krъiъ, à sta în delъngъ nъ пoate, de vorъ eшi aчeste treĭ statъrĭ din xotarъle sale, пrekъm astъ-zĭ vedemъ în цarra leшeaskъ eшite.

Învъцat-'a Noe пre feчĭoriĭ шi пre seminцiea sa, blagoslovenia шi învъцъtъrile întrъ lъkrъrile Dъmnezeeшtĭ, пrekъm skriъ Berosie, шi lĕ aъ lъssatъ lorъ kъrцĭ, întrъ kare mari taĭne de firile lъkrъrilorъ aъ skrisъ. Aшiшderea 'ĭ aъ învъцatъ kъrsъlъ чerĭъlъĭ, шi aъ îmпъrцitъ anъlъ dъпъ kъrsъlъ soarelъĭ шi à 12 lъnĭ; шi dintrъ aчeste învъцъtъrĭ, le sпъnea lorъ чe s'orъ în-

tімпla în anĭ, шi аша плinindȣ dȣпъ потопȣ Noe, anĭ 350, a mȣritȣ възîndȣ шi nепоцĭ шi strъnепоцĭ, шi пе feчĭorіĭ din strъnепоцiĭ съĭ, kariĭ de тоцĭ erea 24 шi 100 бъrбацĭ vîrstnічĭ, фъrъ мȣĭerĭ шi копii lorȣ, kare пrе atîцea ereaȣ. Къ прекȣm skriъ Berosie kartea III, de апȣгȣrea цеmenĭ în fieшte kare наштere se пъштea, парte бъrбъteaskъ шi femeĭaskъ. Aшiшderea шi копiĭ ачеia dȣпъ че venea la vîrsta aniлorȣ съĭ de съ 'nsȣra, totȣ de цеmenĭ lъssa плodȣ din sine. Aша skriъ Berosie, de ziче къ нiчĭ odatъ Dȣmnezeȣ saȣ firea, n'aȣ avȣtȣ lipsъ de bilшȣgȣlȣ шi плinirea lȣmiĭ, ш. ч. l. Însъ Noe, a avȣtȣ dela наштere пъnъ че a mȣritȣ anĭ 950, шi feчĭoriĭ нiчĭ o dinioarъ nȣ mȣrea înaintea пъrinцilorȣ, чi dȣпъ moartea lorȣ, în lokȣlȣ пъrinцilorȣ kȣ aчeia плodнiчĭ ȣrma, фъrъ nȣmaĭ Avel kare n'a mȣritȣ de moartea sa. Шi aчeastъ bine-kȣvîntare a trъitȣ, dȣпъ kȣm skrie Enifanie, anĭ 3332, kъtȣ нiчĭ ȣnȣ feчĭorȣ nȣ mȣrea maĭ 'nainte de пъrinцiĭ съĭ, фъrъ ȣnȣ feчĭorȣ alȣ lȣĭ Aram, че a mȣritȣ înaintea тъtъne-съȣ lȣĭ Fara în vedere, пеntrȣ laȣda idoleaskъ, karele singȣrȣ, întъiȣ kȣ mintea sa aȣ aflatȣ sleindȣ bozіĭ, kiпȣrĭ шi dȣmnezeiце de lȣtȣ.

Fost'-aȣ шi alte потопȣrĭ kare vъrsa пе ȣne lokȣrĭ de пъmîntȣ, ĭar' nȣ în toatъ lȣmea ka în vremea lȣĭ Noe; къ Ksenofont, de потrivirea glasȣrilorȣ, шi tale потопȣrĭ пȣne, къ ziче шi le nȣmъrъ aша: Потопȣrĭ mȣlte aȣ fostȣ; чelȣ întîiȣ kȣ vъrsarea апelorȣ пе пъmîntȣ, kare aȣ trъitȣ 9 lȣnĭ, пе vremea lȣĭ Oggiges чelȣĭ vekiȣ de demȣltȣ; шi пе aчesta, пе semne пrе Noe, ka пrе ȣnȣ пъgînȣ îlȣ sokoteшte à fi, къ maĭ sȣsȣ în kartea lȣĭ, пrе чelȣ întъiȣ Oggiges, strъmoшȣlȣ lȣĭ Ninȣ îlȣ kĭamъ, karele a пъzitȣ neamȣlȣ omeneskȣ în

korabiъ de потопъ. Мъkar' kъ sfînta skrinтsrъ мъrтsriseшte kъ Noe aš fostš 13 lsnĭ în korabiъ.

Alš doilea потопš a fostš пе vremea lsĭ Iraklie шi à lsĭ Пrometeš, karele a trъitš o lsnъ.

Alš treilea потопš a trъitš dsoъ lsnĭ, пе vremea lsĭ Oggiget Atenianslš.

Alš patrslea потопš în Xaia, treĭ lsnĭ.

Alš чinчilea потопš alš Tessalieĭ, пе vremea lsĭ Devkalion, îmпъratslš Tessaliĭ, feчĭors lsĭ Пrometeš, înaintea naшteriĭ lsĭ Xristos Domnslsĭ nostrs, ks 1540 de anĭ, dsпъ ksm пsmъrъ Karion шi alцĭ, пе kare vreme toatъ цarra Greчeaskъ a fostš vъrsatъ de апъ, atîta kîtš mslte oraшe шi чetъцĭ ks oamenĭ шi ks dobitoaчe s'aš înekatš, fъrъ aчeĭ чe aš fostš fsцiцĭ ks kraislš lorš Devkalion în msnцĭ. Пentrs чe Ovidiš, la kartea 1-ĭs în Metamorfose, o skriъ, пreksm într'aчea vreme toatъ lsmea fs strikatъ de потопš, пentrs rъstatea oamenilorš. Iar' Devkalion ks msĭerea sa Пerta, kariĭ nsmaĭ amîndsoĭ aš skъпatš de aчea пedeansъ, пentrs bsпъtatea lorš, шi пъ srmъ aš îmmslцitš neamslš omeneskš; шi kъ erea пrea înbъtrîniцĭ, (kъ Devkalion erea de anĭ 82;) 'ĭ ea îmvъцatš пе dinшiĭ Temis, Dsmnezeoaea Bozoaea, ka sъ arsnчe înaintea sa oasele msme-seĭ, din kare oase vorš naшte шi vorš înviea feчĭorĭ шi fete. Devkalion, fiindš asksцitš la minte, a sokotitš à fi пъmîntš msmъsa, ĭar' пĭetrele oasele lsĭ. Пentrs aчeea, kare пĭatrъ arsnka Пerta, se fъчea msĭere, шi kare arsnka Devkalion, se fъчea bъrbatš; шi de aiчea neamslš omeneskš чelš de пiatrъ s'a îmmslцitš, ksm ziчe: neamš îmпietritš, neamš îndъrъtnikš.

Alš шeasselea потопš a fostš пе aчelle vremĭ, kъnd a rъпitš Пaris пе Elena, din Laчedemoniea la Troada.

Alš шeantelea потопš a fostš kънd a vъrsatš faros toatъ цarra Eginetвlвĭ. Шi dela потопвlš à toatъ lвmea, kare a fostš пe vremea lвĭ Noe, пъпъ la naшterea lвĭ Devkalion, ачestš Ksenofont пвmъръ 700 de anĭ, de kare skriъ kв greшealъ; пomeneшte шi пe Платон în kartea de fire, în oraшвlš Eginetвlвĭ, че se kĭamъ Saim, giчitвra lвĭ Solomon челвĭ înцellentš. Къ пreotвlš челš bъtrînš alš Eginetвlвĭ, kare arвnkъ lenea istoriчilorš Greчeшtĭ, kъ пвmaĭ вnš потопš цinš minte. De vreme че пвmaĭ вnš потопš цinš minte, шi mвlte потопвrĭ aš fostš maĭ 'nainte, zikъndš: O Solon, Solon! Greчiĭ копiĭ sвnteцĭ пвrвrea, шi nimineadin цarra greчeaskъ пв è bъtrînš, kъчĭ tînъrъ este пвrвrea mintea voastrъ în kare пв este niчi o шtiinцъ kъrвntъ, шчl.

De îпnвrцirea limbilorš kъnd se fъчea tвrnвlš la Vavilonš, шi de îmmвlцirea a mвlte noroade din treĭ feчĭorĭ aĭ lвĭ Noe, Anвlš dela потопš 131, пre kвm mъrtвriseшte Berosie; ĭar' dela zidirea lвmiĭ, kвm пвmъrъ jidoviĭ, 1787; Iar alцĭ skriš adвkîndš mъrtвriъ пre Iosifš jidovвlš, 2245.

În à чinчelea seminцiъ, dвпъ потопвlš челš straшnikš, în anвlš 131 dвпъ mъrtвrisirea lвĭ Berosie, à lвĭ Iosif, à lвĭ Епifanie, kъnd s'a îmmвlцitš neamвlš omeneskš din treĭ feчĭorĭ aĭ lвĭ Noe, шi toцĭ o gвrъ шi o limbъ avea, în datъ domniĭ шi okъrmвitoriĭ kariĭ erea 72 maĭ bъtrînĭ, klъtindв-se din mвntele Lвbarš шi din xotarъle Armeneшtĭ, че sъ kĭamъ xotarвlš Araratš, s'aš aшezatš toцĭ în kъmпiĭ Senear, kare 'шĭ aš alesš maĭ desfъtatš de traĭвlš lorš. Шi aчeĭ kъmпĭ шi akвm sвbtš aчelš пвme în Пersia staš. Akolo, sfъtвindв-se sъ zideaskъ oraшš шi tвrnš, aš înчeпвtš à zidi într' aчeĭaшĭ kъmпĭ Xaldeeшtĭ, Asirieшtĭ în Senear, deasвпra aпeĭ Efratвlвĭ, tвrnвlš Vavilonвlš, vrîndš akolo sъ'шĭ

ашеze капвлй ітпъръціеї sale, ші съ пвїъ ші alte noroade svb stъпînirea lorй, ші vîrfвлй твrnвлвї съ ajвngъ пънъ la Черїв, пентрв съ se пвmeaskъ Vavilonenii à fi чеї maї de frвnte ші întъїв între neamвrile omeneшті, ші съ se пвmeaskъ Vavilonвлй іmпъръціъ песте toate îmпъръціile; кътре ачестеа съ se поатъ апъра de Двmnezeй dintr'ачестй твrнй, de арй vrea съ se maї черте кв потопй. Ашіждеrea aй vrвтй, прекум мъртвrisеште Filon în kartea de лвkrвrile челле vekї, съ se fakъ пвme ші лаvdъ вечïnікъ пре пъmîntй, skriindв'шї ші съпîndй тоці dintrв dînшії пвmirile sale пе пietre ші пе кърътізї, къ dintr'ачеа матерїъ sokotisse съ шї zideaskъ, à кървїа vърfвлй ші стръшinile съ ajвngъ la черїв. Чі ачеastъ трвfашъ ші de miratй sokoteaлъ à lorй, o a стръmвтатй ші a întors'o întrв nimika Двmnezeй, прекум мъртвrisеште sfînta Skrinтвръ; къ двпъ че începвръ din temeliъ à zidi Твrnвлй în svsй înълціndв-лй, чеї че maї 'nainte într'o limbъ din наштере jidoveштe saй, двпъ мъртвrіea altora, Xaldeeште dela Adam întъївлй Патріархй гръїaй, атвпчеа de съргй li s'aй skimbatй граївлй челй din наштере, къ îndatъ fieште kare dintre dînшії în altъ limbъ aй începвтй à гръі; aчеї 72 de Domnї maї бътрînї maї vîrtosй, karii ereaй прічіna ші învъцътвра прејвrй zidirea твrnвлвї: dela karii într'ачелй часй, dintr'o limbъ s'aй skimbatй ші s'aй фъквтй 72 de limbї, їar' dintrв ачестеа ші îmпърціrea limbilorй dintr' вna; къ непвтъndй вnвлй altвїа съ înцelleagъ, aй ръmasй ші ачестй лвkrв neisпръvitй. Iar' Eпіfanie la kartea 1-a, skriъ къ ші твrnвлй Двmnezeй 'лй aй ръsinitй din temeliъ кв пъпрasniче vînтвrї; Iar' феченії ші semінціеа, вrmaшії лвї Noe, s'aй îmпръштіїatй вnii în stînga, alцii în dreaпta, тотй neamвлй че li s'aй

skimbatŭ limba la Vavilon kȣ domniĭ sъĭ, kъrora Noe, în vieaųa sa, aŭ îmпъrųitŭ ши aŭ însemnatŭ (пrekȣm skriъ Berosie), lȣmea în treĭ пъrųĭ, adekъ: Asia, Afrika, ши Evroпa; ши aчestea sȣntŭ învепъtȣrъ ши dovadъ seminųieĭ ши à noroadelorŭ desпъrųite din treĭ fečiorĭ aĭ lȣĭ Noe, Sim, Xam, ши Iafet, în lȣme îmmȣlųiųĭ. Sim, чelŭ maĭ mare (dintrȣ à kъrȣĭa ųenealogiъ Domnȣlŭ Xristos ши Mîntȣitorĭȣlŭ Dȣmnezeŭ, de maĭ 'nainte de veakŭ, la пlinirea vremilorŭ omŭ adevъratŭ s'a пъskȣtŭ), a domnitŭ пъrųile Rъsъritȣlȣĭ ши kȣ seminųiea sa aŭ aшezatŭ.

Aiчea amŭ sokotitŭ a fi kȣ kalle sъ însemnъmŭ de aчelŭ miratŭ tȣrnŭ alŭ Vavilonȣlȣĭ, чe s'a fъkȣtŭ dȣпъ потопŭ, kȣ à kъrȣĭa rъsipъ ши înпъrųirea limbelorŭ kȣ s'aŭ fъkȣtŭ пrekȣm aratъ maĭ sȣsŭ, пentrȣ maĭ mare deskisȣlȣ-minųiĭ.

Nevrod, fečiorȣlŭ lȣĭ Xȣs neпotŭ rъȣlȣĭ Xam, a fъkȣtŭ aчelŭ de miratŭ tȣrnŭ alŭ Vavilonȣlȣĭ, пrekȣm este la kartea faчeriĭ kaпŭ 11 stixŭ 3–4. Aчestŭ tȣrnŭ în патrȣ kiпȣrĭ se sokoteшte; întъĭȣ, rъdъчina saŭ пričina izvoritъ sokotindȣ-se, adekъ чeĭ întъĭȣ meшterĭ kariĭ ereaŭ чeĭ maĭ mȣlųĭ din fečioriĭ ши neпoųiĭ lȣĭ Noe, întrȣ kare Nevrod, kaпŭ ши domnŭ, saŭ пrekȣm zikŭ Greчiĭ, à totŭ–lȣkrȣlŭ a fostŭ. A doa materiъ din kare se fъчea aчestŭ Tȣrnŭ, erea kъrъmizele ши kleiȣlŭ, kȣ kare пlinea kъrъmizile în lokŭ de varŭ (aшa skriъ Strabon kartea 5 lit. 705: în Vavilonŭ mȣltŭ kleĭȣ se faчe, din kare strîngŭ grъmezĭ ka niшte stъniĭ, пentrȣ fъntȣrĭ чe sîntŭ trъitoare, de zidirĭ kare sъ fakŭ din kъrъmizĭ). A treia dȣпъ kiпŭ, kъ aшa sokotisse meшteriĭ чeĭ de frȣnte kȣ mintea lorŭ, sъ fakъ aчestŭ tȣrnŭ; kariĭ vorbeaŭ întrȣ sine sъ fakъ oraшȣlŭ sъŭ la Vavilonŭ,

ачелŏ Тŏрнŏ аша deналтŏ kîтŏ съ ajŏngъ la черĭŏ. А пatra, kare хotarŏ ші sfъrшitŏ aŏ vrŏtŏ съ fakъ ачелŏ tŏrnŏ, în treĭ felŏrĭ se înцеlleце: întъĭŏ ikonomiческŏ, политическŏ ші bisericeskŏ. Хotarŏlŏ saŏ sfъrшitŏ aŏ fostŏ пentrŏ съ aibъ Nevrod четате îmпъръteaskъ, întrŏ kare se петreakъ kŏ mare veste ші пoхfalъ, прекŏm se vede din kŏvintele meшterilorŏ че skriŏ la kartea фачеriĭ kaпŏ 11, stiхŏ 4; хotarŏlŏ пoliticeskŏ, пentrŏ съ 'шĭ adaoце поŏъ stъпînire Nevrod пе пъmîntŏ, ші съ aĭbъ пrea tare апъrare deспre непriетeniĭ сьĭ, kъ erea tiranŏ, ші съ temea de непriетeniĭ сьĭ; kъчĭ toцĭ tiraniĭ sîntŏ frikoшĭ din firea lorŏ, прекŏm zиче прoorokŏlŏ David: „ Akolo le erea frikъ ŏnde пŏ erea" пsalmŏ 53, stix 7; kъ пе tiranĭ ші kŏnoшtinца lorŏ чea din пъŏntrŏ îĭ фаче frikoшĭ, ші aŏ grijъ de fŏgŏ negoniцĭ de niminea, чi съ'i goneaskъ пре dînшiĭ sŏnetŏlŏ frŏnzelorŏ sŏпъtoare, kŏm skriъ la kartea levitичilorŏ, kaпŏ 27, stix. 37; хotarŏlŏ bisericeskŏ aŏ fostŏ ka съ aшeze Nevrod temeĭnikъ slŏjbъ Idolilorŏ, ka съ lъцeaskъ în lŏme.

Пentrŏ ачеea a trebŏitŏ съ fiъ ачелŏ tŏrnŏ ka o mirare, la kare съ se adŏne noroadele din lŏme ka la ŏnŏ skaŏnŏ alŏ lŏĭ Dŏmnezeŏ; ĭar' Dŏmnezeŏ kŏm s'a batjokoritŏ de deшearta sokotealъ à lŏĭ Nevrod kŏ aчellorŏ-l-alцĭ, amŏ zisŏ maĭ sŏsŏ.

Пentrŏ seminцiea ші neamŏlŏ lŏĭ Sim, ші de чinчĭ feчiorĭ aĭ sŏĭ,

Elam, feчiorŏlŏ челŏ maĭ mare alŏ lŏĭ Sim, din kare aŏ пŏrчesŏ Elamiteniĭ. Iar' Пersiĭ, neamŏ kŏ bъrbъцiъ ші kŏ stъпîniъ vestitъ; пomeneшte de seminцiea neamŏlŏĭ Elamitenilorŏ Ksenofon în kъrцile sale, întrŏ kare skriъ пentrŏ Чirŏs, karele fiindŏ monarхŏ Пersi–

lorŭ шi împъratŭ mái a-toatъ lѕmea пe aчea vreme, пe mъrtѕriea kronikarilorŭ de obшţe, anѕlŭ din zidirea lѕmiĭ, 4441. Elam se înцelleцe, dѕпъ tъlmъчirea jidoveaskъ, tъпъrŭ konilandrѕ, kreskîndŭ întrѕ aniĭ sъĭ. Din чe sokoteskŭ kъ шi astъ-zĭ, kѕm skriъ Strikovskie k'a aѕzitŭ kѕ ѕrekile sale Xala, Xa, Elam, saŭ Xala Xѕ, Xali, adikъ пrekѕm s'arŭ înцelleцe: Dѕmnezeѕle шi Xali, saŭ Elam, пatriarxѕlŭ nostrѕ. Чi nѕ шtiѕ пre Elam feчĭorѕlŭ lѕĭ Sim пatriarxѕlŭ пomeneпшte, saŭ пe Xali, цinerile lѕĭ Mexemet, kariĭ lĕ a datŭ leцea, kъ шi Tѕrчiĭ, Xala Xalam-Mexmet, шi Пersiĭ kariĭ пѕцinŭ desпъrцiцĭ de leцea lѕĭ Mexmet: Xala, Xa, Xala, strigъ; чi aчeasta e adevъratŭ, kъ Пersiĭ dela Elam feчĭorѕlŭ lѕĭ Sim шi пeпotŭ lѕĭ Noe, aѕ seminцiъ. Iar' Asѕr, alŭ dѕoilea feчĭorŭ alŭ lѕĭ Sim, se înцelleцe kѕvîntare, dѕпъ mъrtѕriea lѕĭ Stelman Stela. Iar' Remigie, eпiskoпѕlŭ Antisirodenilorŭ, tъlmъчeшte aчestŭ пѕme Asѕr, înпъlцatŭ. Пentrѕ aчeea ziчe Dѕmnezeŭ пrin пroorokѕl Isaia: Toĭagѕlŭ mъnieĭ melle Asѕr. Dintr'aчestŭ Asѕr, sîntŭ Asirieniĭ; aчestŭ Asѕr a fъkѕtŭ oraшŭ mare Nineva în Asiriea, kъtre kare oraшŭ a fostŭ trimisŭ Dѕmnezeŭ пre Iona пroorokѕlŭ. Шi Nineva se înцelleцe kasa Ninevilorŭ, ĭar' Nil se înцelleцe fiĭѕ de kare veĭ afla la Isaiea, 14.

Aram, alŭ treilea feчĭorŭ alŭ lѕĭ Sim, kare пѕme se înцelleцe de a firea шi înalte. Dela aчesta s'aŭ îпчeпѕtŭ Asirieniĭ шi Damaskineniĭ, шi oraшѕlŭ de skaѕпѕlŭ Sirieĭ este Damaskѕlŭ, kъtre kare mergîndŭ sfîntѕlŭ aпostolŭ Пavel, 'ĭ aŭ întorsŭ la kredinцa kreшtineaskъ пrin orbirĭ, la Isaiea dian. 7 este skrisŭ: kaпѕlŭ Aramlenilorŭ Damaskѕlŭ чetatea feчĭorii lѕĭ Aramŭ. Пrekѕm este la пaшtere 10, aŭ fostŭ tпarѕ: Mes, Getter, Xѕs шi Xѕs; din Mes шi din Getter,

npekʒm s'aš înnpeʒnatš nʒmele a mъndʒrorš la ʒnš lokš, aš eшitš Masagettiĭ, neamš mare шi vestitš, lîngъ marea Kasnikъ la gʒra aneĭ Volga, ʒnde astъ-zĭ ordele As-traxanʒlʒĭ, sʒnnʒse sʒb stъnînirea Moskʒlʒĭ; de kare Irodotš în istoria de Чirš, шi Kʒint-Kʒrцiʒ de Alksandrš Makedoneanʒlš, ne largš шi adesea skriš; aшiшderea шi Ntolemeš шi Eivas-Silvie.

Arfaran, sъ înцelleцe însъnъtoшeatš saš risina шi dobъndirea, alš natrʒlea feчiorš alš lʒĭ Sim. Dela aчesta aš înчenъtʒrъ Xaldeiĭ, шi dela nenotʒlš lʒĭ Xevir saš Xivra, feчiorʒlš lʒĭ Solomon karele a ziditš Ierʒsalimʒlš, aš eшitš Evreiĭ, adikъ înstreinaцiĭ saš rъtъчiцiĭ n'în mʒlte цъrrĭ; din aчeastъ seminцiъ a eшitš:

Avraam, tatъlš шi înчenʒtʒlš jidovilorš, npekʒm чitimš la faчerea 11; este dar' aevea lʒkrʒ kъ Xristos Domnʒlš nostrʒ este din seminцiea lʒĭ Faras, шi dela Sim feчiorʒlš чelš maĭ mare alš lʒĭ Noe. Mъkar kъ a fostš шi alš чinчilea feчiorš alš lʒĭ Sim, din kare zikš ʒniĭ kъ s'aš nъskʒtš neamʒrile Lidianilorš în Asia.

Nentrʒ seminцiea шi neamʒlš lʒĭ Xam.

Xam, feчiorʒlš чelš mizloчiš alš lʒĭ Noe, a stъnînitš aчelle lokʒrĭ kare staš snre Miazъ-zi în Afrika, Egintʒlš шi цъrile Araneшtĭ saš à Mʒrinilorš. Xʒs, feчiorʒlš чelš întъĭʒ alš lʒĭ Xam, neamʒrile Mʒrinilorš lĕ a îmmʒlцitš, шi la xotarъle Afriчeĭ, ʒnde sъ înчene vestita ana à Nilʒlʒĭ, npekʒm este skrisš în kъrцile faчeriĭ. Xʒs a înkonjʒratš totš nъmîntʒlš ш. ч. l. Nentrʒ aчeea шi Ntolomeš чelš чe a skrisš toatъ lʒmea, nea-mʒrile Xʒsitenilorš le nʒnea în цъrrile de mizlokš à Liviĭlorš. Feчiorii lʒĭ Xʒs, Saba, шi Zevila; din Saba aš eшitš Sabineniĭ шi Xarabiĭ à kъrora krъĭasъ dela

Saba, a fostŏ mersŏ la Solomon sъ askslte înџellenчisnea lsĭ. Iar' din Zevila, sne neamsrĭ ші ostroavele Indieĭ, în latŏ înшirate спre Апnssŏ ші sпre Meazъ-zi, s'aŏ îmmslџitŏ.

Nevrod saŏ Nemrst, se înџelleџe ĭste ші ksmпlitŏ stъпînŏ, пre karele Berosie îlŏ nsmeшte întъĭŏ Satsrnŏ alŏ Vavilonslsĭ, feчĭorslŏ lsĭ Xss, de neamslŏ Ŏrieaшilorŏ, stъnenotŏ lsĭ Noe. Aчesta în Vavilonŏ întъĭŏ a înчепstŏ à stъпîni ksmпlitŏ, kîtŏ a silitŏ de a ssпnssŏ neamsrile ks пsterea de пrin пrejsrŏ, ssb stъпînirea sa, ksm arŏ fi ssbt snŏ trsnŏ alŏ stъпъnireĭ sale. De la aчestŏ Nevrod s'aŏ înчепstŏ чea întъĭŏ stъпîniъ â Vavilonslsĭ à snsĭa în lsme, anslŏ, dsпъ ksm skriъ Berosie, dela пotonŏ, 131. Пentrs aчeea sfînta Skrintsrъ пe Nevrod îlŏ nsmeшte tare ші neпreџetъtorŏ vînъtorŏ înaintea lsĭ Dsmnezeŏ. Iar' vînъtorŏ, ksm tъlksĭeskŏ Daskъliĭ sfinџĭ, se înџelleџe aiчea ks пstere ші ks rъzboĭs silnikŏ, saŏ silindŏ пe oamenіĭ la slsjbъ. Kъ Dsmnezeŏ 'i a datŏ пstere ka aчeea ksm ziчe Daniil пroorokslŏ, kъ Dsmnezeŏ mstъ ші ĭar' întъreшte ші întemeĭazъ îmпъrъџiile.

Mezreim, alŏ dsoilea feчĭorŏ alŏ lsĭ Xam, a stъпъnitŏ loksrile пe marea Roшe ші пe marea Albъ, kъriĭ mъrĭ 'i zikŏ istoriile mediterranъ (din mijlokŏ de пъmîntŏ), пe lîngъ aпa Nilslsĭ, kare пe srmъ 'ĭ aŏ zisŏ Egiпtslŏ, dsпъ Egiпtŏ kraĭslŏ чelŏ чe a gonitŏ пe frate-sъŏ. Danaa a stъtstŏ în Egiпtŏ anĭ 68, ші kraiĭ Egiпtslsĭ s'aŏ nsmitŏ Faraonĭ, пreksm mъrtsriseшte vekĭslŏ istorikŏ Manetan, în kartea de kraiĭ Egiпtslsĭ. Iar' kъчĭ aŏ stъпînitŏ întъĭs пъrџile Egiпtslsĭ Mezraim feчĭorslŏ lsĭ Xam, astъ-zĭ Tsrчiĭ ші Xaraпiĭ zikŏ aчeĭ пъшiĭ Misirŏ, ĭar' jidoveшte Mezraim, ш. ч. l.

Laabint, alŭ treilea feчiorŭ alŭ lŭĭ Xam, dela kare s'aŭ kĭematŭ Livia în Afrika Пfŭt, din kare îmmŭlцite neamŭrile Mŭrinilorŭ чe sъ kĭema Пfŭtinĭ, în пartea Afriчeĭ la Aппŭsŭ.

Enanim saŭ Ananim, feчiorŭlŭ lŭĭ Mezraim, nepotŭlŭ lŭĭ Xam, înцelleцe пŭцŭ saŭ isvorŭ de aпe. Aчela aŭ шezŭtŭ пartea în Egintŭ kare se kĭamъ Цirenъ, шi akolo a fъkŭtŭ oraшŭlŭ Цirenie, de ŭnde sŭntŭ eшiцĭ Цiganiĭ. Шi aчeastъ пarte este în stъпîniea Egintŭlŭ maĭ kŭ bilшŭgŭ. Lъsŭmŭ пe alцĭ feчiorĭ aĭ lŭĭ Mezraim пentrŭ skŭrtarea vorbeĭ, kъ aŭ avŭtŭ ŭnŭ feчiorŭ Lŭdin, din karele sîntŭ Medianiĭ.

Alŭ чinчilea feчiorŭ alŭ lŭĭ Xam, Xanaan, чe sъ tъlkŭĭeшte negŭцъtorŭ. Aчesta a шezatŭ aчelŭ lokŭ în Siriea, пe Marea Albъ, ŭnde stъ Sidonŭlŭ шi Tirŭlŭ; kъ Sidoneniĭ шi Tireniĭ aŭ fostŭ maĭ vestiцĭ negŭцъtorĭ. Xanaan a fostŭ Kraĭŭlŭ Livienilorŭ. Xiteŭs, feчiorŭlŭ lŭĭ Xanaan, a ziditŭ чetatea Xevron, din kare sŭntŭ Xitieniĭ, la kariĭ aŭ lъkŭitŭ Avraam.

Ebŭzin, alŭ dŭoilea feчiorŭ alŭ lŭĭ Xanaan, a stъпînitŭ Ierŭsalimŭlŭ шi Gava, din kare sŭntŭ nŭmiцĭ Gavaoniĭ, шчl. Шi aшa sъ шtiĭ, чititorŭle, kъ Sim kŭ seminцiea sa, sпe rъsъritŭ în Asia чea mare s'a îmmŭlцitŭ шi s'aŭ întemeĭatŭ kŭ lokaшŭrile sale, ŭnde sŭntŭ astъ-zĭ Пersiĭ шi Asirieniĭ.

Iar' seminцiea à doŭa à lŭĭ Samoft, feчiorŭlŭ lŭĭ Oktan, nepotŭ lŭĭ Xalev, strъnepotŭ Saliĭ, шi restrъnepotŭ lŭĭ Aferatŭ, kare aŭ fostŭ feчiorŭ lŭĭ Sim, aŭ fъkŭtŭ шi aŭ îmmŭlцitŭ marĭ шi mŭlte neamŭrĭ à Sarmotenilorŭ, kъrora пъ ŭrmъ dŭпъ vreme 'ĭ aŭ nŭmitŭ istoriile Sabbatĭ, шi sŭbt aчestŭ nŭme sъ înkide kîte-va neamŭrĭ: Sвiцiĭ, Mŭskaliĭ, Leaшiĭ, Rŭssiĭ, Litva, Smŭziĭ,

Пomorenii, Bolinenii, шчl. Iar' seminцiea lsĭ Iafet, s'a îmпrъшtiatš шi s'a semъnatš пreste toatъ Цaziea чea mikъ, шi пe srmъ lъцindъ-se lъkaшsrile sale la Mea-zъ-noaпte măĭ în toatъ Evroпa.

Seminцiea шi neamslš lsĭ Iafet, alš treilea feчĭorš alš lsĭ Noe.

Afet saš Iafet, se înцelleцe în limba jidoveaskъ lъцire шi frsmosš. Aчestš Afet, erea maĭ mikš din feчĭorii lsĭ Noe, mъkar' kъ skriъ Berosie kъ dsпъ пotoпš a пъsksts Noe пre Ionik, шчl. kare lъssъmš à пomeni aiчĭ. Avst-aš Afet feчĭorš пre Gomer, Magog, Madiam saš Madinin, Tsbalt, Terat, Iavan, шi Mosox, saš Meska, ksm skrie Filon. Gomer se înцelleцe, xo-tъrîndš saš obъrшindš. Din neamslš aчestsĭ Gomer se tragš Чimbrii; dintr'aчestaшš Gomer шi neamslš Чim-brilorš, aš eшitš Nemцiĭ; ĭar dela Tvizkon, s'aš skim-batš Nemцilorš nsmele de le ziчea Tevtonĭ шi Tsdis-kiĭ. Aшiшderea Goцiĭ, Пolovцiĭ, Litva, Zmszii, Iatvezii, Пrssii чeĭ vekĭ, Ksrienii, Danчenii, Svezii, шi Filandii, totš d'întrs aчestš Gomer aš eшitš.

Magog (sъ tъlksĭeшte norokš), trъindš ssb kor-tsrĭ, kъчĭ Gog sъ înцelleцe kortš saš straшinъ. Dintr'-aчestš Magog, alš doilea feчĭorš alš lsĭ Afet, a eшitš neamslš Sчitilorš saš Tъtarii toцĭ, шi din Tъtarĭ Tsrчii, пreksm шi Berosie skriъ la kartea 5, kъ Magog s'a aшъzatš în пъrцile Asieĭ snde Tsrчii stъпъneskš. Mъ-kar' kъ шi din seminцiea lsĭ Xam s'aš îmmslцitš sne oarde. Dintr'aчestia шi Sngsrii saš Xsgrii, de пe aпa Xsgra saš Iogra, kare stъ în пъrцile moskiчeшtĭ, aš eшitš Sngsrii, шi trekîndš пeste aпa Volga, aš bъ-tstš пre Goцiĭ saš пre Пolovцii, karii lъksĭaš пe aпa

Donslsĭ, kare se kĭamъ la istoriчĭ Tanais, шi la Marea Neagrъ чe se kĭamъ Пalss Meotides, пe strъmoшiĭ Litveĭ. Ladain, alš treilea feчĭorš alš lsĭ Afet; Dintr'aчesta ssntš пlodiцĭ Mediĭ, kariĭ stъпĭneskš late цъrrĭ la Rъsъritš.

Iavan saš Ion, alš пatrslea feчĭorš alš lsĭ Afet: dintrs aчesta aš eшitš toate neamsrile Greчeшtĭ; ĭar' Iavan, пre jidovitъ se înцelleцe amъцitorš saš viklenitorš; пesemne пentrs aчeea Greчiĭ de neamslš lorš ssntš viklenĭ шi amъцitorĭ. Шi пe aчestš Iavan saš Ion, Greчiĭ шi Latiniĭ îlš kĭemaš Ianos шi 'lš zsgrъveskš ks dsoъ frsнцĭ шi ks dsoъ obraze, snslš din dosš, altslš din faцъ. Deчĭ aчestš Ianos 'ĭ aš пloditš шi 'ĭ aš îmmslцitš пe Creчĭ.

Dintr'aчestš Iavan saš Ion, feчĭorš lsĭ Afet, a eшitš neamslš Ioniĭ, neamslš Greчeskš, пreksm avemš maĭ temeĭnikъ mъrtsriъ la пroorочiea lsĭ Daniil, karele пre aчestš ksvîntš Ioan, înцelleцe шi înkide пe toцĭ Greчiĭ; kъ пre rъstsrnъtorslš шi rъsiпitorslš stъпînireĭ Пersilorš aшa 'lš nsmeшte, Iavan îmпъratslš Greчeskš шi Makedoneskš, kare aš fostš Aleksandrs чelš Mare; kъ aчesta a bъtstš пre Darie marele monarxš alš Пersilorš, шi a stъпînitš цarra Пersilorš шi Vavilonslš, de kare Ksintš-Ksrцiš kartea 4, 5, de lskrsrile lsĭ Aleksandrs чelš Mare, шi Isstinš kartea 11 de Odorsikss; 2, Irodotš, skriš пe largš; dela aчestš Ion se nsmeшte marea чe'ĭ zikš Ionikъ.

Feчĭoriĭ lsĭ Iavan saš aĭ lsĭ Ion. Aчeшtia sîntš, întъĭs: Ketim, adekъ bъtîndš, din kariĭ aš eшitš Makedoniĭ; пrea deskisš пe aratъ kъrцile Makaveilorš, kъ maĭ de msltš, пreksm skriъ шi Stefan istoriksls, шi Karion kartea întъia, ns 'ĭ aš kĭematš Makedonenĭ, чi

Maketim jidoveште, ĭar' greчeште Makitĭ, ши kȣ vreme s'aȣ kĭematȣ Maketonĭ saȣ Makedonĭ.

Alȣ dȣoilea feчĭorȣ alȣ lȣĭ Ivan, Elesa, din kare aȣ пȣrчesȣ Eoliĭ în Asia чea mikъ, ши aчestia sîntȣ Greчiĭ чeĭ aleшĭ.

Alȣ treilea feчĭorȣ alȣ lȣĭ Iavan, Dodanim, aȣ пloditȣ în Пîrȣ saȣ Eпirȣ пe Dodenianiĭ, ши dintr'aчestȣ Eпirȣ aȣ fostȣ чelȣ vestitȣ Пirȣ, îmпъratȣlȣ Eпiroцilorȣ karele aȣ fostȣ Rъmlenilorȣ пȣternikȣ. (Arbъnaшiĭ sȣntȣ Eпiroцiĭ). Amiшderea de a kolo a fostȣ ши Skanderbeg Kastriotȣ, rъsiпitorȣlȣ Tȣrчeштiĭ, ши astъ-zĭ Tȣrчiĭ dintrȣ aчelȣ Eпirȣ fakȣ ostaшĭ maĭ rъzboiniчĭ. Dintr' aчestĭ Dodoneĭ aȣ stъпînitȣ ostrovȣlȣ Rodos ши mȣntele Manȣr, saȣ Skale în Asiea, în Evroпa, ши în Italiea. Din kare sȣntȣ Kiпrieniĭ, Sъrъteniĭ, Kalabrieniĭ, Siчilieniĭ, Masimeniĭ, шчl. ши lě aȣ îmmȣlцitȣ kȣ neamȣlȣ Greчilorȣ.

Tȣbal, alȣ чinчilea feчĭorȣ alȣ lȣĭ Afet, din kare aȣ eшitȣ Xalebieniĭ, ши aчea пarte de lokȣ à Xalebienilorȣ este пȣmitъ în Asiea dȣпъ oraшȣlȣ чe sъ kĭamъ Xalebȣ, ȣnde sȣntȣ vestiцiĭ mȣnцĭ пentrȣ arцintȣlȣ ши ferȣlȣ. Пentrȣ aчeea ши Bitiea 4, пomeneште Moisi Tȣbal-Kaina, kare a fostȣ чelȣ întîiȣ пotkovarȣ saȣ meшterȣ de ferȣ, kȣ meцieшiъ aпroпiъ de Xalebienĭ. Iveriĭ din Laziea, kariĭ aȣ цъrrile lorȣ de ajȣnsȣ de toate mademȣrile, ши kȣ aчellea toцĭ se zъboveskȣ, din kare aȣ ши пoreklъ, kъ Iver se înцelleцe dȣпъ latiniъ sъпъtorȣ. Aчestia пe ȣrmъ Iveriĭ, dȣпъ kȣm mъrȣriseskȣ ȣniĭ, kȣ domnȣlȣ lorȣ Iraklie, aȣ broditȣ din Asiea kȣ vase пîn цarra Greчeaskъ, пe Marea Adriъ, ши пe Marea Albъ în Isпania, ȣnde a пȣsȣ Iraklie la strъmtorile Mъreĭ, dȣoĭ stîlnĭ, kariĭ desпartȣ Isпaniea

de Mavritaniea ши de Afrika. Iar' Iveriĭ dela Asiea, vъzîndȣ în Isпaniea ka ши în moшiile sale mȣnцĭ boгaцĭ de mademȣrĭ, aȣrȣ, arцintȣ ши fierȣ, пrekȣm skriъ Iȣstinȣ kartea 44, s'aȣ aшъzatȣ akolo, ши aчea пarte à Isпanieĭ s'a nȣmitȣ пe nȣmele lorȣ Iveriea. Aчestia пe ȣrmъ îmпreȣnîndȣ-se kȣ fraцiĭ sъĭ, kariĭ maĭ d' înainte se kĭemaȣ Galatenĭ ши Чintenĭ, fъkîndȣ-se ши sleindȣ-se din dȣoъ neamȣrĭ ȣnȣ neamȣ, lȣ-aȣ zisȣ Чintiberĭ, ka kȣm lȣ arȣ fi zisȣ Чintiĭ ши Iberiĭ.

Шi aшa Iberiĭ din Asiea ши din Isпaniea Чintiberiĭ, din Tȣbal feчĭorȣlȣ lȣĭ Afet se tragȣ. Aшъzatȣ-s'aȣ пe ȣrmъ mȣlte neamȣrĭ în Isпaniea, kȣm erea în vremile vekĭ, de 'шĭ kъȣtaȣ oameniĭ lokȣrĭ maĭ bȣne de traĭȣ ши se mȣtaȣ dintr'ȣnȣ lokȣ într'altȣlȣ. Kъ Afrikaniĭ, Araпiĭ, Mavritaniĭ, Kartageniĭ, Rъmleniĭ, Franчiĭ, Sчitiĭ, Geпidiĭ, Franцoziĭ, Iatmaniĭ, ши пe ȣrmъ Чimbriĭ, Xȣniĭ saȣ Ȣngȣriĭ, Vandilitiĭ, Alaniĭ, ши alцĭ strъmoшĭ Franцozilorȣ, ши Litveniĭ, adesea se rъdikaȣ de merцeaȣ în пъrцile Aпȣsȣlȣĭ, ka la lokȣrĭ kalde ши bogate, ши de odixnъ. Шi kare neamȣ erea maĭ пȣternikȣ aчela se aшeza; kъ aшa erea de чinste aчelle lokȣrĭ пentrȣ mademȣrile, aȣrȣlȣĭ, à arцintȣlȣĭ în Isпaniea. Kȣm Anibal kartagenȣlȣ, пъnъ a stъпînitȣ akolo, în totȣ anȣlȣ lȣa kîte 12 bȣцĭ de aȣrȣ kȣratȣ. venitȣlȣ dintr'aчelle dealȣrĭ, пrekȣm mъrtȣriseskȣ de aчestea Пlinie ши Iȣstinȣ. Mosox saȣ Mezex, se înцelleцe dȣпъ jidoviъ пe latiniъ, trъgîndȣ la arkȣ, saȣ kȣm tъlkȣĭeшte Teliman Stella, lъцindȣ-se saȣ împrъшtiindȣ-se.

Alȣ шeasselea feчĭorȣ alȣ lȣĭ Afet, saȣ din trasȣlȣ arkȣlȣĭ, saȣ dȣпъ lъцindȣ-se depărte, se nȣmeшte; ши aчestȣ Mosox, este moшȣlȣ ши Пatriarxȣlȣ à totȣ neamȣlȣ Moskalilorȣ, à Rȣssilorȣ ши alȣ Leaшilorȣ,

alš Volinilorš, alš tštšlorš noroadelorš kare grъĭeskš în limba Slavoneaskъ.

Teras, se tъlkšĭeшte пe latiniъ strikъtorš, rъsiпitorš, шi aчela kare strikъ kasele шi le restoarnъ. Aчestš Teras, alš шeaпtelea feчĭorš alš lšĭ Afet, a îmmšlцitš neamšlš Traчilorš, пe kariĭ o seamъ de skriitorĭ de пъmîntš îĭ nšmeskš Terigetiĭ. Astъ-zĭ toate aчelle noroade le stъпîneskš Tšrчiĭ; lokšitoriĭ aчeia grъĭeskš greчeшte, tšrчeшte, latineшte шi slavoneшte, шi пela oraшele чe sšntš пe mare kš limanšrĭ, grъĭeskš шi italianeшte. Oraцš maĭ alesš akolo în Traчiea è Vizantiea, astъ-zì Цarigradšlš saš Konstantinoпolis. Пera, чe 'ĭ zikš astъ-zĭ Galata, Silivriea, Nikoпoe, Kalioпolš, Lisimaxiea, Šdreĭolš шч!. Aшiшderea skriъ Berosie kš dovadъ la kartea 5, пrekšm Teras, fъkîndš Tiršlš, a aшъzatš la malšrile Mъriĭ, шi aš aшъzatš шi Trakiĭ dšпъ nšmele sъš пe vremea Beliĭ, alš dšoilea feчĭorš alš lšĭ Nemrod îmпъratšlš Vavilonšlšĭ. Iar чe skriъ šniĭ, alesš Stella-Teliman signeanšlš, пrekšm de пe neamšlš aчestšĭ Teras s'aš zisš aпeĭ Nistršlšĭ Teras. Aчestšĭ lškrš nš 'ĭ stъmš împotrivъ, kъ mъkar'-kъ apa Nistršlšĭ, kare se kĭamъ la istoriĭ Teras, se înчeпe din mšnцiĭ Ršseшtĭ, deпarte de Traчiea, iar kade Nistršlš în Dšпъre aпroape de Traчiea. Însъ maĭ mšltš sokoteskš kъ Genoveziĭ, kariĭ trъĭaš în Krimš, kariĭ шi чetъцile чe sîntš пe Nistrš, пe lokšlš Moldavieĭ, lĕ aš fъkštš, s'aš de alцĭ sšntš fъkšte maĭ de de mšltš, maĭ 'nainte lĕ-aš stъпînitš; шi пentrš marea repeziчĭšne пe akolo à Nistršlšĭ, 'ĭ aš zisš Genoveziĭ Teras, saš Terare, kъ Teras ellineшte se înцelleцe sъцetare. Aшa aчeastъ apъ Nistršlš, šnde kšrъ пrintre stъпчĭ, aшa de repede ka sъцeata din arkš. Fe-

чїorії lвї Gomer, à челвї mare àlвї Afet feчїorӗ, aӗ fostӗ treї, Askanes, пре kare'lӗ пвmeште Moisi la Bibliъ 10 Asчeпetrifat, шi Togomor; dela Askanes, прекsm toцї istoriчiї jidoveштї mъtsriseskӗ într'sпӗ kiпӗ, aӗ eшitӗ toate neamвrile Nemцeштї, kariї întîїв se kїemaӗ Askanї, пe srmъ, adъogîndӗ dsпъ пemцiъ, lĕ aӗ zisӗ Deskanї, апої Dviskonї saӗ Tivskonї, шi Tevtoпї. Пomeneштe шi Omer пre Askanie шi цarra Askania, la sfъrшitвlӗ à doaъ karte din Eliada, între alцї domnї че aӗ fostӗ venitӗ într' ajвtorвlӗ Troadenilorӗ, împotriva Greчilorӗ. Шi aшa пe aчea vreme, neamвrile шi noroadele se mвtaӗ din altӗ xotarӗ la alte lokвrї, шi skimbaӗ moшiea вnвlӗ altвїa, din xotare maї bвne gonindв-se. Aшa шi Askaniї, вrmaшiї lвї Askanie, s'aӗ mвtatӗ пe alte lokвrї, saӗ чerkîndв-шї lokвrї maї bвne saӗ strîпшї fiindӗ de asвпrъrile altorӗ neamвrї, aӗ пъrъsitӗ moшiile sale. Kъ Sabelikӗ шi Erodotӗ vestiцiї vekї istoriї skriӗ kв dovadъ de вrmaшiї aчestвї Askanie. Kъ Чimbriї, вrmaшiї lвї Gomer, din kare erea шi aчestӗ Askanes, fost'-aӗ izgoniцї din Asiea чea mikъ de Alèat kraївlӗ Lidiilorӗ; чi пe semne maї kвrînd de bвпъ voїъ s'aӗ mвtatӗ lokвrile sale, шi пв пвmaї Чimbriї шi Askaniї saӗ Tviskoniї пemцiї, чi шi Sarmatiї шi Getiї, Daцiї, вnde sвntemӗ akвm noї Moldoveniї.

Alaniї, Genizії, strъmoшiї Litvinilorӗ, Saчiї saӗ Sasiї шi Xenetianiї, toцї dintr'впӗ neamӗ dintr'amîndвoї feчїoriї lвї Afet, впiї din Gomer alцiї din Mosox пlodiцї, împreвпîndв-se kв пвterile sale la впӗ lokӗ, din Asiea Rъsъritвlвї spre Miazъ-Noapte trъgîndӗ, s'aӗ aшezatӗ dĕ asвпra mъreї Negre, kare se kїamъ Meotis, în kare kade apa Donвlвї, din пъrцile moskiчeштї kвrgîndӗ la Azak kade în mare; de à kъrora aшezare la

ȣnȣ lokȣ în ačelle lokȣrĭ пe ačelle vremĭ, frȣmosȣ a skrisȣ în stixȣrĭ grečeштĭ vekĭȣlȣ Dionisie пoetikȣlȣ, kare aшa se înцellegȣ romъneшte:

„Mȣlte neamȣrĭ se atingȣ de lokȣrile če sȣntȣ пe lîngъ Meotis, шi Nemцĭ, шi Gettĭ, шi Sarmatĭ, шi Bastarnĭ, skaȣnȣlȣ Dačilorȣ, шi пȣterniče пentȣrile à lȣĭ Alam.“ Arъtat-amȣ dar пînъ aičea kȣ alte neamȣrĭ de ȣnde aȣ eшitȣ шi Dačiĭ, kariĭ aȣ deskъlekatȣ lokȣrile Moldoveĭ шi în цarra Mȣnteneaskъ, din пъrцile Rъsъritȣlȣĭ sпre Meazъ-noaпte. Iar' vomȣ maĭ skriъ de Dačĭ kȣ kare шi din alte seminцiĭ če aȣ eшitȣ totȣ dintr'ȣnȣ neamȣ.

Din Togormȣ saȣ Tbormȣ, alȣ treilea fečĭorȣ alȣ lȣĭ Gomer пeпotȣ lȣĭ Afet, strъпeпotȣ lȣĭ Noe, Gotiĭ čeĭ rъsboĭničĭ, tovaroшiĭ Čimbrilorȣ шi Večiniilorȣ. Iarъ Bieцiĭ, Alaniĭ, Пolovцiĭ, Пèačingiĭ, de kariĭ kȣ пȣmъrȣlȣ lorȣ erea kȣ singȣrȣ Togormȣ knezȣlȣ lorȣ 14,000, пrekȣm skriъ Filon; шi ačeasta îndatъ la 300 de anĭ dȣпъ пotoпȣ, dȣпъ amestekarea limbelorȣ la Vavilon, daka s'aȣ îmmȣlцitȣ seminцiile, aȣ trasȣ în пъrцile sпre Miazъ-noaпte; din Asiria пъпъ dȣпъ kîtъ-va vreme aȣ venitȣ în kъmпiĭ kariĭ se aflъ astъ-zĭ la Marea-Neagrъ če-ĭ zikȣ шi Moartъ, kъreĭ 'ĭ zikȣ istoričiĭ Пontȣm Evksinȣm шi Пalȣs-Meotides. Akolo într'ačeĭ kъmпĭ, întrȣ îndelȣngate vremĭ пetrekъndȣ seminцia шi ȣrmaшiĭ lȣĭ Gomer шi aĭ lȣĭ Togormer, strъmtorile Mъriĭ-Negre, ȣnde kade iazerȣlȣ Meotidȣlȣĭ într'însa, 'ĭ aȣ zisȣ Gomerȣm-Bosforȣm, шi пe ȣrmъ dȣпъ grečiъ Kimerȣm шi Цimerȣm, dȣпъ пȣmele sъȣ 'ĭ aȣ пȣmitȣ. Пe ȣrmъ ačeĭaшĭ singȣrĭ Цimmeriĭ шi kȣ vreme пe ȣrmъ Čimbriĭ s'aȣ kĭematȣ. Maĭ aпoĭ neпȣtîndȣ înkъпea, пentrȣ mȣlцimea kȣ kare s'aȣ пloditȣ, într'ačeĭ kъmпĭ,

s'aŭ împrъштiatŭ чineшĭ kъ povъцъitorii sъĭ în toate pъrцile de lъme. Ŭnii aŭ trasŭ la Apъsŭ шi s'aŭ aшezatŭ dĕ-asъpra Propontъlъĭ pre malъlŭ Asieĭ, ъnde kade Pontъlŭ-Evksinŭ, adikъ Marea-Neagrъ, la Ellespontŭ, Marea-Traчieĭ, la Цarigradŭ, la Galata шi la Xalkidon.

Alцiĭ s'aŭ aшezatŭ în Tarivka ъnde sъntŭ astъ-zĭ Tъtarii Perikopolъĭ, шi Mankopŭ, шi Kefea, шi Krimъlŭ, vestite oraшe. Alцiĭ aŭ trekъtŭ în Traчiea шi la Daчiea, ъnde sъntemŭ noĭ astъ-zĭ Moldovenii шi Mъntenii. Шi de aчeĭ Чimbri, kъчĭ aŭ fostŭ aproape de Greчĭ шi kъ aŭ avъtŭ îndelъngate rъsboaĭe kъ dînшiĭ, Omer întrъ Iliada sa шi Apollonie în stixъrĭ, шi Prokopie, Iornad, шi alцĭ Greчĭ шi latinĭ istoriчĭ, de ajъnsŭ шi pe largŭ aŭ skrisŭ. Alцiĭ pre apa Donъlъĭ шi pre Volga în kъmpĭ aŭ trъitŭ; alцiĭ pre apa Bъxъlъĭ, kъrii ape Ptolomeŭ шi Solin îĭ zikŭ Xippanis, шi pe Niprъ, pe Desna, pe Sosa, шчl. s'aŭ lъцitŭ. Iar' alцiĭ în kъmpiĭ чeĭ чe шezъsserъ întîiŭ, alesŭ чeĭ maĭ bъtrînĭ; kъ de aŭ ъmblatŭ rъtъчiцĭ aŭ rъmasŭ pe malъrile Mъriĭ-Negre шi pre Iazerъlŭ Meotidъlъĭ, шi aчeшtia toцĭ rъmъseserъ; Gotii, Gepidii, Pevчenii шi Piečingiĭ, de pre vînъtorie saŭ dъpъ pradъ oшteaskъ s'aŭ nъmitŭ pe ъrmъ. Alцiĭ шi maĭ departe, spre Miazъ-Noapte trъgîndŭ, s'aŭ aшъzatŭ la lokъrile ъnde este astъ-zĭ Volinъlŭ, Podoliea шi Litfa. Alцiĭ spre Marea kъriea 'ĭ ziчe Marea-Baltikъm, шi Venedikъm, шi marea Prъsaskъ, s'aŭ lъцitŭ pre aчelle lokъrĭ, ъnde astъ-zĭ, Filandiĭ, Шvezii, Litfa, Zmъziĭ, Prъsaчiĭ чeĭ vekĭ, шi Danenii, kariĭ toцĭ din Afet шi din feчĭorъlŭ sъŭ Gomer aŭ eшitŭ, skimbaцĭ kъ limbile de la rъsipa Tъrnъlъĭ Vavilonъlъĭ.

Aшa dar' pentrъ sъ arъtъmŭ neamъlŭ Daчilorŭ, kariĭ aŭ aшъzatŭ lokъrile aчestea à Moldoviĭ шi à цъ-

riĭ Mȣnteneшtĭ de ȣnde шi kȣm aȣ nemeritȣ пe aчeste lokȣrĭ, пe aȣ kъȣtatȣ (trebȣitȣ) шi alte neamȣrĭ din чeпȣtȣlȣ lorȣ à skrie kȣ zъbava чititorȣlȣĭ; sokotimȣ kъ de akȣma пĕ arȣ ajȣnџe à skrie maĭ mȣltȣ de Daчĭ чe neamȣ aȣ fostȣ, шi kȣm aȣ nimeritȣ пe aчeste lokȣrĭ, kъ ni se пare kъ amȣ skrisȣ de пlinȣ, kare niчĭ la ȣnȣ leatoпiseџȣ alȣ џъrriĭ noastre ni sъ пare kъ n'aȣ ameliџatȣ kîtȣ de пȣџinȣ de aчestea чe amȣ skrisȣ пoĭ în leatoпiseџelȣ nostrȣ kȣ mare шi în mȣltъ vreme ostenealъ din mȣlte kъrџĭ strъine.

Iar' la aniĭ чe s'arȣ fi aшъzatȣ Daчiĭ пre aчeste lokȣrĭ dela zidirea lȣmiĭ, kȣ greȣ este à se adeveri, de vreme kъ niminea alesȣ aniĭ nȣ skriъ, ĭar' de шi aȣ skrisȣ nȣ sъ tokmeskȣ. Kînd în tr'ȣnȣ kiпȣ Greчiĭ, într'altȣ kiпȣ Rъmleaniĭ sokoteskȣ aniĭ dela zidirea lȣmiĭ; ĭar' kîtȣ amȣ пȣtȣtȣ afla n'amȣ lъssatȣ neskrisȣ.

Kȣm s'a пomenitȣ maĭ sȣsȣ, înmȣlџindȣ-se neamȣrile în kъmпiĭ aчeĭa desпre marea Neagrъ atъta kîtȣ nȣ 'ĭ maĭ пȣtea înkъпea aчelle lokȣrĭ, s'aȣ înпrъшtieatȣ kȣ пovъџȣitoriĭ sъĭ din toate пъrџile de lȣme. Atȣnчea Geџiĭ, Daчiĭ, kъrora Ie ziчe Kȣrџiȣ чe aȣ skrisȣ vieaџa lȣĭ Aleksandrȣ Makedon, Daxĭ, Saxĭ, Getti, Massagetti, fiindȣ kȣrsȣlȣ anilorȣ 5400, aȣ nemeritȣ пre aчeste lokȣrĭ ȣnde sȣntemȣ noĭ Moldoveniĭ шi Mȣnteniĭ akȣm. Iar' de ȣnde li s'arȣ fi datȣ aчestȣ nȣme de Daчĭ aчestorȣ neamȣrĭ чe aȣ deskъlekatȣ aчeste lokȣrĭ, skriъ Strabon istorikȣlȣ zikîndȣ: neamȣrile desпre Rъsъritȣ maĭ vekĭ dekîtȣ чelle desпre Aпȣsȣ. Skriȣ ȣniĭ пrekȣm dekître чelle desпre Aпȣsȣ aчeste neamȣrĭ пe aчeste пъrџĭ li s'aȣ zisȣ Daчĭ шi Davĭ, чe sъ înџelleџe dȣпъ greчiъ, adekъ rъzboĭȣ(*). Kъ erea aчestȣ neamȣ alȣ Daчilorȣ

*) *Δάη* lȣпtъ krînчeпъ, шi *δάϊος* lȣntaчĭ, kȣtezъtorȣ, sȣmeџȣ, viteazȣ.

foarte ръzboīnikš пrekšm ши Geцilorš de пе Gesis, mštîndš dшпъ Greчiъ, пе s în t, kare sъ înцelleцe пalniцъ lшngъ; kъ Gesis, пrekšm aš skrisš Kriton, este bъrпъ lшngъ saš пalniцъ lшngъ. Шi odatъ kš Daчiĭ aš eшitš пre aчeste lokšrĭ шi Geцiĭ, însъ eĭ maĭ sпre Rъsъritš sпre Marea-Neagrъ, šnde este Krъmšlš; ĭar' Daчiĭ sпre Dšпъre шi maĭ sпre цara Nemцeaskъ, пrekšm mъrtšriseskš шi Чetъцile saš Oraшele lorš, kare se xotъrъskš totš în slovele *Dava*, kšm è Sergidava, Daчidava, Marцidava, kšm s'arš ziчe: Dava lšĭ Sergie, Dava lšĭ Daчie, à lšĭ Marko, ш. ч. l. Iar' Geцiĭ ereaš maĭ kšnnoskšцĭ Greчilorš пe aчea vreme dekîtš Daчiĭ; пentrš kъ Geцiĭ maĭ adesea trekîndš škšršsrile Dšпъriĭ, пeste Dšпъre în Dobroцea fъчeaš marĭ пrъzĭ шi în Trakiea цъriĭ Greчeшtĭ. Dion Пršseš, sofistš пrea învъцatš, a nimeritš în пъrцile aчellea šnde ereaš aшezaцĭ Geцiĭ, kare, пrekšm mъrtšriseшte Filostratš, a skrisš istorïъ de lškršrile Geцilorš.

Neamšlš aчesta vekiĭ Daчĭ saš rъmъшiцa Gottilorš, kъ totš odatъ sšntš шtišцĭ, Daчiĭ, Geцiĭ, Gottiĭ, Toпeltin din Dion mъrtšriseшte la vieaцa lšĭ Domekian шi a lšĭ Traian; Iшlie kaпitolinš în vieaцa lšĭ Maksimin, ш. ч. l. Iar' xotarъle Daчieĭ desпre rъsъritš erea aпa Nistršlš, kare la istoriчiĭ чeĭ vekĭ Terat se nšmeшte; desпre Miazъ-zi marea Neagrъ шi Dšпъrea; desпre Aпšsš Пanoniea, anšme цъrile Bšdeĭ; desпre Miazъ-noaпte, Morova шi Пodoliea în krъiea leшeaskъ, šnde este шi Kameniцa. Sšntš o seamъ de istoriчĭ kariĭ daš шi Пodoliea шi kîmпiĭ пeste Nistrš пъпъ la aпa Bšxšlšĭ, шi пeste Dšпъre Misiile amîndošъ kare se kĭamъ Dobroцea, шi o пarte de Illrik sъ fi fostš totš de Daчiea. De aчestĭ Daчĭ пomeneшte шi Kšintš-Kšrцiš istorikšlš de faпtele lšĭ Alessandrš Makedon, kšm

amȣ nomenitȣ maĭ sȣsȣ; însъ nȣ Aleksandriea minчiȣ-noasъ karea este ne limba romъneaskъ nlinъ de basne; elȣ skriъ kъ Saxiĭ, Daxiĭ, Gettiĭ, Masagettiĭ, totȣ ȣni sȣntȣ, veniųĭ kȣm s'a zisȣ kъnd înkъ lȣmea toatъ erea maĭ rarъ în oamenĭ, шi dintrȣ aчeștĭ Daxĭ, noĭ ziчemȣ шi Greчiĭ Dakĭ, ĭar Latiniĭ шi Leшiĭ zikȣ Daчĭ, dintrȣ kare se tragȣ Sasiĭ din Ardealȣ; шi nъnъ nȣ demȣltȣ aȣ fostȣ шi aiчea la noĭ în ųarъ. Iar' la satele чelle Xъneшtĭ, la Bȣųeakȣ, шi akȣm maĭ sȣntȣ de le zikȣ Testebanĭ, kъ se tragȣ шi aȣ marĭ istoriчĭ martȣrĭ; limba lorȣ ĭar' aшa vekĭъ kȣm amȣ arъtatȣ, kъnd s'aȣ des-nъrųitȣ limbile de la zidirea tȣrnȣlȣĭ Vavilonȣlȣĭ. Aȣ nriчe Sasiĭ kȣ Nemųiĭ nentrȣ maĭ de mȣlte veakȣrĭ, kare sȣntȣ maĭ vekĭ de dînшiĭ. Чeшtia, kъ Nemųiĭ aȣ lȣatȣ dela dъnшiĭ limba, ĭar' Nemųiĭ zikȣ kъ Sasiĭ dela dъnшiĭ aȣ lȣatȣ din Saksoniea; dar'aчeste nriчĭ le lъsъmȣ la dъnшiĭ. Noĭ vomȣ nomeni nȣmaĭ kъtȣ slȣjeшte rîn-dȣlȣ nostrȣ la leatoniseųȣlȣ nostrȣ.

Aчeștĭ Daчĭ saȣ Dakĭ, kȣm s'aȣ arъtatȣ maĭ sȣsȣ, kȣ 400 шi maĭ bine de anĭ maĭ 'nainte de în-trȣnarea Domnȣlȣĭ шi Mъntȣitorȣlȣĭ nostrȣ Isȣs-Xristos, s'aȣ aшezatȣ ne aчeste lokȣrĭ, шi avîndȣ meųieaшĭ ne Geųiĭ, înnreȣnîndȣ-se la ȣnȣ lokȣ treчeaȣ Dȣnъrea, шi mȣlte nrъzĭ fъчeaȣ în nъrųile stъnîniriĭ Rъmȣlȣĭ, ka 200,000 de oaste se fъчea de toųĭ. De nre ȣnȣ neamȣ чe le zikȣ Boitlavriștĭ шi Skȣrdastiĭ, kare a eшitȣ din seminųiea franųozilorȣ шi trъia nre ana Dravii шi Saviĭ. În notriva aчestora s'aȣ rъdikatȣ Daчiĭ de 'ĭ aȣ sȣnȣsȣ, шi ne ȣrmъ îmnъrųindȣ-se Skȣrdaștiĭ, se tovъrъшeskȣ Daчiĭ de nrъda Dobroųea шi în nъrųile Панoniеĭ, ȣnde este akȣm ųara Ȣngȣreaskъ; aчestea mъrtȣriseшte Bonfin.

Iar' daka a stъtstš întîĭslš Monarxš alš Rъmslsĭ шi à toatъ lsmea Avgsst kesarš, dsпъ че s'a strikatš шi s'a mstatš stъпîniea Rъmslsĭ чea de obшte, пe akъrsĭa vreme s'a пъsksts ks întrsпare mъntsitorslš lsmii Domnslš nostrs Isss-Xristos, пreksm kъntъ biserika noastrъ în ajsnslš Naшterii, *Avgsst Edino neчealšstvsiostš nazemli*, adikъ: Avgsstš înssшĭ stъпînindš пre пъmîntš. Aчestš Avgsst kesarš, a trimisš în пotriva Dakilors 50,000 de oaste ks Xatmanii sъĭ Ksrion, шi пe srmъ ks Lsksls, karii aš strebъtstš ks oшtile Rъmslsĭ пъпъ la marџinile Donslsĭ шi la Marea-Neagrъ, шi abĭea aš ssппssš пe Daчiĭ ssbt asksltarea îmпъrъџieĭ Rъmslsĭ, de aš kъstatš Daчilorš шi birš à da îmпъraџilorš Rъmslsĭ. Iar' skriъ Ioan чelš Mare în istoriea de noroade, snde ziчe: Gotiĭ, la istovslš Skaldinaviĭ saš Skaldiea, ksrînd dsпъ пotoпš s'aš aшъzatš. Iar' Amie-Markel la kartea 27, ks sokoteala tstslorš skriĭtorilorš anilorš, пreksm Daчiĭ ssntš maĭ vekĭ dekîtš Šngsriĭ veniџĭ în џъrile sngsreшtĭ la Ardealš шi în пъrџile aчestea snde ssntemš noĭ. Kъ пe чe vreme nemeriserъ Daчiĭ într'aчeste пъrџĭ, în џara Šngsreaskъ niчĭ snš sngsreanš ns erea. Iar' Daчiĭ, пreksm amš skrisš, maĭ 'nainte de Xristos ks kîte-va ssle de anĭ, aš џinstš aчeste џъrĭ пъпъ la Traian Împъratslš Rъmslsĭ, de kare vomš skrie la rîndslš sъš. Шi Filiпš Makedoneanslš, tatalš lsĭ Aleksandrs Makedon, пreksm mъrtsriseшte Iornad, legъndš пaчe ks Gotiĭ 'шĭ a lsatš шi femeĭъ пre Medona fata lsĭ Gotin kraĭslš Gottilorš, ka ks legъtsra aчeea sъ se întъreaskъ împъrъџiea Makedonenilorš. Iar' de Daчiea ziчe Iornad: Daчiea чea vekiъ kare o stъпîneskš aksm шi noroadele Genidilorš, kare lokš stъ în vederea Missieĭ чe 'ĭ zikš Dobroџea aksm, пeste

Dsnъre, ks msnцï ka ks snš brïš înkonjsratš, doar' kîtš nsmaï avîndš aчeste loksrï kъ s'aš kïematš, snde aksm Moldova шi цara Msnteneaskъ шi Ardealь: kare шi Islie Kaпitolinš la vieaцa lsï Maksimš шi Elie-Snar, în vieaцa lsï Anton, îmпъraцilorš Rъmslsï, шi Filiпš Malanxtss totš aшa mъrtsriseskš de zikš: Daчiï erea snde ssntš aksm шeante Чetъцï, ks kare шi Martin Iezelei ziчe: sokoteskš Ardeleniï de rъzboïniчï Evroпeï. Aчestia ks Moldoveniï шi ks Msnteniï ssntš vekiï Daчï. Iar' aiчea mъrtsriseшte шi Gerolan Kakik de Daчï, zikîndš: Daчiï saš Geцiï, totš loksls aš stъпîпitš kare koпrinde astъ-zï Ardealslš, Moldova, шi цara Msnteneaskъ.

Iar' dsпъ moartea lsï Avgsstš Kesarš шi altorš îmпъraцï Romanï, stîndš îmпъratš Dominikian în kssrslš anilorš dela Xristos 88, s'aš rokotitš Daчiï assпra îmпъrъцieï Rъmslsï, шi trekîndš Dsпъrea ks oшtile lorš, aš lovitš Dobroцea, snde erea isпravnikš nssš de îmпъraцiï Rъmslsï пentrs пaza desпre Daчï, Oпiss Sabinslš. Prinss-l'aš viïs Daчiï пre aчelš Oпiss, шi l'aš ommorîtš. Prъdat-aš toatъ Dobroцea, avîndš kraïš пe aчelle vremï Daчiï пre Dekeval. De aчeasta înцellegîndš Dominikian îmпъrats, a sokotitš sъ ns se lasse în okara Daчilorš kariï шi birniчï ereaš îmпъraцilorš Rъmslsï. Psrчes-aš singsrš ks oшtile sale assпra lsï Dekeval kraislš Dakilorš, шi erea Xatman lsï Dominikian îmпъrats, Asrelie Fsskš. Шi dsпъ чe aš sositš oшtile Rъmleneшtï ks Dominikian îmпъratslš la Ilirikš, aš fъkstš пodš пeste Dsпъre de vase шi koшsrï smпlste ks пïetre, шi de sъrgš trekstъ oшtile lsï Dominikian ks Xatmanslš lorš, Asrelie Fsskš. Чi шi Daчiï ks kraislš lorš Dekevalš ereaš ks oшtile sale gata la Dsпъre, шi s'a fъkstš snš rъzboiš mare de amîndoъ

пъргile kв mare vъrsare de sъnџe, ші birвirъ Dачії пе Rъmlenї, ші 'i ръsinirъ de lě aĭ lвatĭ toatъ tabъra; ïar' Dominikian s'a întorsĭ rвшinatĭ la Rъmĭ. Însъ a sokotitĭ Dominikian îmпъratвlĭ sъ mîntвiaskъ despre Rъmlenї okara sa; s'aĭ arъtatĭ kъ s'aĭ întвrnatĭ kв izbîndъ, ші ачееа maĭ 'mвltъ okarъ ші batjokвrъ 'ї aĭ adiџatĭ lвĭ Dominikian; kъ пе вrmъ 'i aĭ kъвtatĭ lвĭ Dominikian à da o seamъ de banї din visteriea Rъmвlвї Dачilorĭ, kвm ші în vremile noastre daĭ Mвskaliї ші Leшiї Тъtarilorĭ, kojoaче, ka sъ nв le прade џъrile.*) Kъ пръda ші Dачії kв kъlъrimea lorĭ џъrrile sвпвsse îmпъръџieї Rъmвlвї doвъ-zeчї de anї, пънъ la risina lorĭ de Traïan, ші lвaĭ Dачії birĭ din visteriea Rъmвlвї, skrie Tonentin. Iar' semnвlĭ saĭ печetea Dачilorĭ erea dвoї leї înnotrivъ вnвlĭ altвia, kв gвrele kъskate, ші dě asвпra leilorĭ Koroanъ. Тrъit'-aĭ Dачії пе ачeste lokвrї 500 de anї, пънъ la risina lorĭ de Traïan îmпъratвlĭ Rъmвlвї.

Aічеa vine rindвlĭ sъ nomenimĭ de Traian îmпъratвlĭ Rъmвlвї karele a venitĭ asвпra lвї Dekevalĭ Kraiвlĭ Dачilorĭ de aĭ deskвlekatĭ kв Rъmlenї џъrile Dачilorĭ; nomenindĭ întвiĭ de îmпъrъџiea Rъmвlвї ші de xotarвle eї, пentrв maĭ deskisъ vorbire a istorieї noastre.

Îmпъръџiea Rъmвlвї, kъriea пвtere ші lъџime asemene n'aĭ fostĭ niчї o îmпъръџie de kъnd este lвmea de mъrirea eї.

Чiteшte toate istoriile lвmiї, maї mare nв veї maї afla alta, niчї пе ачeste veakвrї de akвm niчї în чelle trekвte. De ачeastъ îmпъръџiъ veї afla ші проrочiї, alesĭ la Daniilв Пroorokвlĭ, kв deslegarea visвlвї lвї Navoxodonosor îmпъratвlĭ Assirieї.

*) Îmпъratвlĭ Rъmвlвї da xaraчiв Dakilorĭ.

De aчeastъ ımпъrъцiъ kъntъ шi sfînta bisérikъ la ajsnslš naшterії Domnslsї nostrs Isss-Xristos; Avgsst Edino, Naчealstvsioшtiš Nazemli: adekъ, Avgsst însвшї stъпînindš пъmîntslš. Aчestš Avgsst ımпъratslš Rъmslsї, a ımпъrъцitš întъїš dsпъ stъпînirea чea de obшte ksm se stъпînea Rъmslš ks Sfetniчї de obшte. Шi în zillele aчestsїa s'a пъskstš шi mîntsїtorslš fiїslš шi ksvîntslš ls Dsmnezeš, din пrea ksrata feчїoara Maria.

Nsmele sъš se traцe dsпъ oraшslš Roma, ksm ziчemš noї Rъmslš; kare oraшš este în Italiea пe aпa Tibrslsї ksrъtoare în Marea Albъ, ks kalle de kîteva zille maї josš de Rъmš, din izvorslš msпцilorš Italieї înчeпstъ.

Iar' înчeпstslš aчesteї ımпъrъцiї este de la Italiea (kare este maї vekїъ dekîtš Rъmslš шi dekîtš înчeпstslš ımпъrъцieї), este din Troada пe kare aš rъsinit'o Eliniї saš Greчiї, trъgîndš msltъ vreme rъzboaїъ ks Troadeniї пentrs marea strъmbъtatea lorš чe fъksssе Troadeniї ks fsrtiшagslš Eleniї femeieї lsї Menelaš de Alcksandrs Пaris, feчїorslš lsї Пriam ımпъratslš Troadeї, kare femeїъ sъ se întoarkъ Greчilorš пsrsrea sfъtsїa dsoї domnї din Troada, Antenorš шi Eneas; чi mъzdindš пre alцї sfetniчї domnї feчїorslš lsї Пriam sъ цiъ ks dъnsslš sъ ns dea пe Elena, s'aš trъgъnatš sfada пъпъ la toatъ stinцerea Troadeї, kîtš niminea n'aš xъlъdsitš, niчї чetatea niчї olatele eї, fъrъ nsmaї aчeї dsoї domnї чe s'aš пomenitš, Antenorš шi Eneas ks gloata lorš. Kъ шtiindš Greчiї kъ aчeїa sfъtsїa sпre bine, ns 'ї aš gonitš; eї ka niшte oamenї ksnnoskъtorї, ksnnoskîndš la чe traцe lskrslš, s'aš пъzitš maї de vreme шi aš eшitš ks kasele шi ks oameniї sъї înkъrkaцї în vase, din kare Antenorš a deskъlekatš Veneцiea în пъmîntslš

Italieĭ, ĭar' Eneas ոogorîndѕ-se maĭ josѕ, a bъtѕtѕ iar' marџinile Italieĭ ѕnde stъnînea Latinѕs kraĭѕlѕ o ոarte din Italiea; ші îndeшnatѕ ші de ոroorочiĭ lѕĭ ոъgъпешtĭ, a înчeոѕtѕ sfadъ kѕ aчelѕ kraiѕ aոѕme Latinѕs, dѕոre alѕ kъrѕĭa nѕme ші limba latineaskъ.

Nѕ erea lokѕrile aчelle aша kѕ oamenĭ mѕlџĭ ոe aчelle vremĭ, ші singѕrѕ kraĭѕlѕ înbъtrъnitѕ de zille, nѕmaĭ o fatъ avîndѕ din trѕոѕlѕ lѕĭ, чe erea logoditъ dѕոre ѕnѕ domnѕ din Italiea aոѕme Tѕrnѕs, kare avea mѕlџĭ neոrietinĭ domnĭ din Italiea. Пre aчeia 'ĭ aѕ trasѕ Eneas în tovъroшiъ înոotriva lѕĭ Tѕrnѕs ші à lѕĭ Latinѕ kraiѕlѕ, ші ոrin kъte-va rъzboaiъ kѕ mѕltъ vъrsare de sъոџe, înfrîngîndѕ ոre Tѕrnѕs ոъոъ ші la ոerirea lѕĭ în rъzboiѕ, nѕmaĭ чe 'i aѕ kъѕtatѕ lѕĭ Latinѕ kraĭѕlѕ a ոriĭmi ոre Troadenii în џarra lѕĭ în Italiea, ші ոre Eneas џinere în lokѕlѕ lѕĭ Tѕrnѕs; kъ lѕĭ Eneas îĭ mѕrisse doamna de groazъ kînd aѕ vъzѕtѕ din toate ոъrџile arzîndѕ oraшѕlѕ Troada. Aша s'aѕ fъkѕtѕ Troadenii moшtenii Italieĭ, aшъzaџĭ ші legaџĭ între sine kѕ Italienii, sъ trъĭaskъ Troadenii ոre limba ші ոre ոravilile de jѕdeџe alle Italienilorѕ, ші Italienii sъ ոriĭmeaskъ bozii ші obiчeiѕrile dela biserika Troadenilorѕ.

Ші dintr'aчestѕ Eneas kѕ fata lѕĭ Latinѕ kraiѕlѕ, din neamѕ în neamѕ s'aѕ nъskѕtѕ doѕĭ fraџĭ aոѕme Romѕlѕ ші Remѕ, karii ѕrzindѕ oraшѕlѕ Roma, zidindѕ ոre jѕmъtate Romѕlѕ ші ոre jѕmъtate de oraшѕ Remѕ, ші înkъ ne-înոъlџate zidѕrile fiindѕ, aѕ venitѕ în într'o zi Remѕ sъ vazъ ѕոorѕlѕ frъџîni-sъѕ în ոartea ѕnde zidea frate-sъѕ Romѕlѕ, ші vrîndѕ sъ fakъ шeagъ (glѕmъ), rîzîndѕ aѕ sъritѕ ոeste zidѕlѕ frъџîni-sъѕ; în datъ frate-sъѕ Romѕlѕ a aոѕkatѕ ѕnѕ fѕшte ші a lovitѕ ոre frate-sъѕ Remѕ ոre mizlokѕlѕ trѕոѕlѕĭ, ші a kъzѕtѕ Remѕ

mortš de ranъ; ïar' Romšlš asšnra lršnšlšï stîndš a strigatš: aшa sъ netreakъ totš karele va vrea sъ saïъ zidšrile aчestea! шi a stъtštš însšшï Romšlš šrzitoriš шi oraшšlšï шi krъieï, dšnъ alš kъršïa nšme este шi nšmele oraшšlšï Roma nъnъ astъ-zï, шi dšnъ oraшš шi nšmele împъrъџieï.

Fost-aš aчesteï împъrъџiï înчenštšlš sъš dela Romšlš kraïšlš d'întîїš, šsb kraï nъnъ la Tarkvinie чelš mîndrš (Rъmlenii îï zikš Tarkvinie Sšnerbšs, adekъ mîndrš); aчelšïa šnš feчïorš чe avea, aš fъkštš silъ noantea la kasa šnšï domnš ne fiindš akasъ, doamniï sale anšme Lškreчiea, karea dšne aчea silъ din natš nš s'a maï skšlatš, чi aš skrisš la bъrbatš–sъš šnde erea шi la šnkišlš sъš Brštš sъ viъ maï de grabъ la dînsa kъ este snre moarte. Шi dakъ aš sositš шi aš intratš în kasъ шi šnkišlš шi bъrbatšlš Lškreчieï, ea aš zisš: îngъdšiџï, nš vъ anronieaџï de natšlš meš snšrkatš de feчïoršlš lšï Tarkvinie; ïar' tršnšlš de este шi silitš, nevinиï мele moartea mea va fi martorš"; шi aš skosš kšџitšlš de šsb nerine gъtitš de aчea treabъ, шi s'a lovitš kš kšџitšlš în inimъ, шi aš nъvъlitš шi bъrbatšlš шi šnkïšlš la natš, dar în dъшertš, kъ kъzšsse kšџitšlš kš rana adînkš, de kare ranъ în kîte-va чeasšrï a mšritš Lškreчiea. Fъkšt'aš mare zarvъ шi tšrbšrare în totš oraшšlš de o fantъ ka aчeea, шi s'aš strînsš totš oraшšlš la Brštšs, kъrora lĕ a arъtatš fanta feчïoršlšï kraišlšï, шi kšџitšlš kršntš de sъnџele шi sila nevinovateï femeï. A stъtštš totš Rъmšlš шi olatile de aš jšratš kš Brštšs, ka sъ nš maï sšffere kraï asšnra lorš. Iar' Tarkvinie kraišlš, šrîtš шi nъrъsitš de toџï шi de slšjitoriï lšï, nentrš snšrkata fantъ шi sila aчeea, a fšџitš la franџozï, de la kariï lšîndš ajštorš s'a isnititš kš

sila sъ anъче skaunulŭ krъieĭ Rъmuluĭ; чi totŭ gonitŭ шi risinitŭ s'a întorsŭ, шi n'a maĭ dobînditŭ че aŭ nierdutŭ în toatъ vieaцa sa, niчĭ elŭ niчĭ altulŭ. Шi de atunчea s'aŭ kъrmuitŭ aчea krъiiъ totŭ sub sfatulŭ senatorilorŭ nъnъ la Avgust kesarŭ 500 шi maĭ bine de anĭ, nrekum шi akum se kirmuieskŭ Beneцianiĭ.

De miratŭ lukru kъ aчeastъ împъrъцiъ la kitъ nutere шi lъцire aŭ ajunsŭ, totŭ într'aчelle sute de anĭ sub kъrma Sfetniчilorŭ a kreskutŭ; шi alleцeaŭ eĭ ku sfatulŭ din anŭ în anŭ kъte duoĭ maĭ mare, kъrora ku numele boĭerieĭ le ziчeaŭ konsulĭ, adekъ kanetile sfatuluĭ. Konsiliŭ ne latineшte este sfatulŭ, шi maĭ mare erea aчestŭ nume de boĭeriъ, konsulŭ, dekъtŭ imneratorŭ; kъ aчestŭ nume de imneratorŭ, erea xatmanilorŭ kariĭ duчeaŭ în vr'o narte oшtile, шi erea ku aчelŭ nume numaĭ nrekъtŭ erea în oaste; ĭar' daka se 'ntorчea akasъ saŭ la Rъmŭ, nimenea nu se numea împeratorŭ, чi iar' ne numele чe'lŭ avea întъiŭ. Imneratorŭ va sъ zikъ norunчitorŭ, kare nume anoĭ aчeĭ împeratorĭ, adekъ xatmaniĭ, aŭ kъzutŭ nentru mare izbîndъ чe fъчea de se numeskŭ înnъraцiĭ ku dъnsulŭ, шi aŭ eшitŭ maĭ mare шi maĭ de чinste dekîtŭ numele krailorŭ.

Xotarъle aчesteĭ împъrъцiĭ à Rъmuluĭ, màĭ nekonrinse, kъ ku niskare-va munцĭ saŭ ane kurъtoare kum vedemŭ akum kare desnartŭ krъiĭ de krъiĭ, шi împъrъцiĭ de împъrъцiĭ nu era. Чi din toate nъrцile 'ĭ aŭ fostŭ Marea okeanulŭ xotarŭ, karele în konjurъ nъmîntulŭ, înчenîndŭ din nъrцile Miazъ-Noante, okeanulŭ чelŭ че înkonjurъ Englitera, шi totŭ aчelŭ okeanŭ ne desnre Ansusŭ ne dunъ Isnaniea шi Portugaliea, шi desnre nъrцiie Ansuluĭ se traцe totŭ aчelŭ okeanŭ înkonjurîndŭ totŭ nъmîntulŭ, desnre miazъ-zi ne dunъ Afrika (noĭ

zičemš barbarezii), nînъ vine la marea Roшe, kare este în Eginetš шi Arabiea; kîte împъrъцii, krъii, domnii, шi цъri sъntš de le în konjšrъ okeanšlš, nrekšm s'aš nomenitš maĭ sšsš, toate sšb askšltarea Rъmšlšĭ aš fostš, înkъ maĭ spre rъsъritš de la marea Roшe, dela okeanšlš desnre Miazъ-zi, ţъindš ne šskatš Arabiea, Assiriea, пъnъ la Mšntele Kaškasš între Xindiĭ шi Parцĭ, шi de akolo пъnъ la Marea če sъ kîamъ Kasniea, шi Marea-Neagrъ, Giorцiĭ, Mingreliĭ, Čerkeziĭ шi alte цъri, шi de akolo ana Donšlš шi Volga, toate sšbt askšltarea Rъmšlšĭ aš fostš. Шi dela Tartariea čea mare če sъ ziče akšm Iozbek, Xaniĭ čeĭ mari de la Rъmš lšaš steagš de xъniъ. Kš Indiea nšmaĭ n'aš înkonjšratš toatъ lšmea desnre Rъsъritš; шi venea шi de akolo mšlte цъri sъ se înkine; шi de la o vreme nìčĭ 'i maĭ nriîmea, ka lokšri denъrtate. Шi šngišlš čestъ-l'-altš la okéanš ne šnde sšntš akšm Шveziĭ шi Daniea, шi šngišlš snre ana Rinšlšĭ; nre ačestea цъri Nemцeшtĭ, kъ шi Шveziĭ шi Daniĭ totš Nemцĭ sšntš шi šnš neamš, nš 'ĭ aš nštštš sšnšne Rъmleniĭ nìčĭ într'šnš kinš, пъnъ la îndrentatšlš ačeĭ împъrъцiĭ. În mšlte пъrцĭ, шi kîtъ oaste aš nierdštš kš Nemцiĭ, bъttîndš rъzboaĭe kš čeea narte de lšme, nš o arš fi nierdštš, însъ nšmaĭ o narte de Nemцĭ n'aš fostš sšnšшĭ; ĭar' kîtš цine Rinšlš ana, шi ačelle če sšntš nre ana Rinšlšĭ, mšlte lokšri aš fostš sšnnšse, kšm шi Englitera, Franцozšlš шi toatъ Isnaniea. Kaštъ akšm kš kšцetšlš într'ačeastъ mšlцime шi lъцime de lšme kъte împъrъцiĭ mari sšntš akšm, kšm este Englitera, Franцoziĭ, Isnaniea, Nemцiĭ, пъnъ la ana Rinšlšĭ, la Afrika, Fezšl, Afriĭ, limbile Marokš, Partiĭ, totš Egintšlš, Xabeшiĭ, шi împъrъцiea Assirieĭ, Persšlš, Armeniile, Kanadokiea, toatъ Grečiea шi

Makedoniea, Illiriea, Dakiea, ȣnde sȣntemȣ noĭ akȣm ши alte цѣrĭ, ши kîte ostroave ши пе okeanȣ, ши пре Marea Albѣ, ши пре Marea Neagrѣ, ши пре Kaспiea, la toate aчestea eшiaȣ паші dela Rѣmȣ, la ȣnele пе ȣnȣ anȣ, la altele пе treĭ anĭ maĭ mȣlцĭ, kîte-va koale de xѣrtiѣ s'arȣ maĭ lȣnци de aшȣ sta à nomeni anȣme цѣrile toate. Пашĭ eшiaȣ ши la цѣrile jidoveшtĭ de la aчeastѣ îmпѣrѣціѣ, la Ierȣsalim, de kare lȣkrȣ deskisȣ te va învѣцa sfînta Evangelie à патrȣ Evangelistĭ. O seamѣ de цѣrrĭ maĭ deпarte dintr'aчestea sȣb kraĭ birniчĭ îĭ lѣssa, la Afrika alesȣ, Egiптȣlȣ, Armeniea; ïar' чelle l'alte kȣm este Isпaniea, Englitera, Franцozіĭ, Nemцiĭ пѣпѣ la апа Rinȣlȣĭ, Italiea, цѣrile greчeшtĭ, toate цѣrile Ierȣsalimȣlȣĭ, Anadolȣlȣĭ, ostroavele toate, kȣ senatorĭ adikѣ kȣ sfetneчiĭ Rѣmȣlȣĭ sѣ okîrmȣïeaȣ. Пentrȣ aчeea a zisȣ ȣnȣ filosofȣ alȣ lȣĭ Пirȣ împѣratȣlȣ Eпiroцilorȣ, adekѣ alȣ Albѣnaшilorȣ, kînd l'aȣ trimisȣ în soliѣ la Rѣmȣ, kѣ aȣ vѣzȣtȣ sfatȣlȣ lorȣ de împѣraцĭ adȣnatȣ. Чi kitȣ пе trebȣїѣ la rѣndȣlȣ istorieĭ noastre, пе ajȣпце atîta ши de împѣrѣціea Rѣmȣlȣĭ..

Пentrȣ Italiea, de ȣnde aȣ eшitȣ neamȣlȣ Moldoveneskȣ dȣпѣ rȣsina Dakilorȣ, din kare цarrѣ aȣ eшitȣ strȣmoшiĭ Moldovenilorȣ.

Totȣ lȣkrȣlȣ dakѣ se înчeпe a'lȣ sпȣne din înчeпȣtȣlȣ sѣȣ, maĭ lesne se înцelleцe; ши neamȣlȣ Moldovenilorȣ fiindȣ dintr'o цarrѣ чe se kïamѣ Italiea, a nomeni de Italiea aiчea пе traцe rѣndȣlȣ.

Цarra Italiea, de aiчea dela noĭ dreпtȣ sпre aпȣsȣ, пȣ aшa deпarte de цarra noastrѣ; kѣ de la Beligradȣlȣ чe este пе Dȣпѣre, ȣnde întrѣ апа Saveĭ în

Dѹпъre, negѹцъtoreщte mergîndѹ̆ este kalle de... zille пъпъ la Veneцiea, щi Veneцiea este în пъmîntѹlѹ̆ Italieĭ.

În statѹlѹ̆ съѹ̆, stъ între mъrĭ ka щi Greчiea, adikъ пъrцile greчeщtĭ; kъ din koaчe despre noĭ se înkide kѹ o limbъ de Marea Albъ, kъriea îĭ zikѹ̆ Veneцianiĭ kolfѹlѹ̆ de Veneцiea, adekъ limbъ saѹ̆ grѹmazіĭ de Veneцiea. Sъ ziчe щi Marea Adriatikъ, Marea de Adriea; ĭar mъriĭ din karea easъ limba aчeea sъ ziчe latineщte Mare-Mediteraпiѹm, adikъ marea de mizlokѹ̆ de пъmîntѹ̆; ĭar' Tѹrчiĭ, Greчiĭ щi alцiĭ îĭ zikѹ̆ Marea-Albъ. Iarъщĭ dintr'aчeeaшĭ Mare-Albъ, ѹпѹ̆ ѹngîѹ de mare, însъ пѹ kѹm este limba astъ-l-altъ despre noĭ, щi la aчelъ-l-altѹ̆ ѹngîѹ este Genѹa, kѹm ziчeamѹ̆ noĭ Genovezіĭ; însъ dintr'aчeste dѹoъ limbĭ este Italiea, din drikѹlѹ̆ пъmîntѹlѹĭ spre Miazъ-Noapte, de akolo пъпъ la xotarѹlѹ̆ Franцozilorѹ̆. Xotarѹlѹ̆ este despre Rъsъritѹ̆, despre noĭ, kѹm s'aѹ̆ zisѹ̆ maĭ sѹsѹ̆, limba de mare щi apoĭ Stiriea, Karintiea, Avstriea, цъrrile împъrъцieĭ Nemцeщtĭ. Despre Miazъ-Noapte Franцoziĭ, despre Apѹsѹ̆ Ispaniea, ĭar' despre Miazъ-zi sъ înkide kѹ Marea-Albъ, щi totѹ̆ aчeea este kare se înkide пъпъ la Цarigrad, de kare s'aѹ̆ pomenitѹ̆ maĭ sѹsѹ̆ marea-Albъ. Aшa are Italiea domniĭ împъrцite în sine, kѹm щi Greчiea avea într'o vreme, kъrora цъrrĭ щi domniĭ sѹntѹ̆ пѹmirile aчestea: Legѹriea, Toskana, Ѹmbriea, Sabina, Laцiѹm (de ѹnde este limba latineaskъ, de la Latinѹ̆ Kraiѹlѹ̆), Neapolѹlѹ̆ krъiъ sѹb Kraîѹ, Ispaniea, Kalabriea, Apѹlèa, Romania, Istriea, Etrѹriea, Kampaniea, щi alte цъrrĭ mъrѹnte kare le treчemѹ̆ kѹ kondeĭѹlѹ̆ pentrѹ zъbavъ.

Este цarra Italieĭ, kѹm sъ ziчe, plinъ ka o Rodіъ de чetъцĭ щi oraшe, mѹlцime mѹltъ щi dessime de oamenĭ, tîrgѹrĭ vestite pline de totѹ̆ bilшѹgѹlѹ̆, щi

пentrв mare iskвseniъ шi frвmвseцea пъmîntвlвĭ ачelвĭa, 'ĭ aв zisв Raĭвlв пъmîntвlвĭ Italiea. A кървĭa пъmîntв, oraшele, grъdinele, tokmelele kaselorв kв mare desfъtъчĭвne traiвlвĭ omeneskв, nв are toatъ lвmea sвb чerĭв blъndв, voĭosв, шi sъnъtosв: niчĭ kъldвrĭ пrea marĭ, niчĭ ernĭ grelle: grîв, vinв dвlчe шi вnt-de-lemnв mare bilшвgв, шi пoame de totв bilшвgвlв, fiindв mвlte de totв felвlв: kitre, neramze, lъmiĭ шi zaxarв; oamenĭ iskвsiцĭ пeste toate neamвrile, stъtъtorĭ la kвvîntв nв amъцitorĭ; blînzĭ kв oameniĭ streinĭ de alte цъrrĭ, nemъreцĭ, îndatъ tovaroшĭ ka kвm arв fi de aĭ lorв, kв mare omeniъ sвb чeriв; пentrв aчeea le zikв шi цentilomĭ, kвm zikв tвrчiĭ чelebil, шi la rъzboaĭe ne-înfrînцĭ într'o vreme, kвm veĭ afla la istoriile Rъmвlвĭ de veĭ чeti de dъnшiĭ. Aчea цarrъ este akвm skaвnвlв шi kвĭbвlв à toatъ dъskъliea шi învъцъtвra, kвm erea într'o vreme la Greчĭ Atena; akвm пodoaba in Italiea, шi de alte iskвsite шi trвfaшe meшteшвgвrĭ.

Este Italiea maĭ vekĭъ dekîtв Roma, adikъ Rъmвlв шi îmпъrъцiea Rъmвlвĭ, kare s'a вrzitв în цarra Italeĭ, dвпъ чe aв nimeritв din Troada, kвm s'aв пomenitв maĭ sвsв, Antenor шi Eneas, din kariĭ, Antenor este rъdъчina шi înчeпъtorвlв Veneцieĭ шi olatelorв eĭ, iar Enèas Rъmвlвĭ шi împъrъцieĭ eĭ.

De nвmele Moldovenilorв шi alв Mвntenilorв dвпъ чe aв deskвlekatв Traian.

Nвmele Italiea este vekĭв la toate istoriile vekĭ latineшtĭ dвпъ Italв kraiвlв lorв. Nemцiĭ Italianвlвĭ i zikв Vallios, шi пoъ Moldovenilorв шi Mвntenilorв ĭar' Vallios; Franцoziĭ zikв Italianвlвĭ Valaшkos, пoъ шi Mвntenilorв ĭar' Valaшkos; Leшiĭ zikв Italianвlвĭ

Vlox, ĭar' noъ Volouin; Mъntenilorŭ akъm s'aŭ lъatŭ Leuiĭ dъпъ апа Oltъlъĭ, ui lĕ aŭ maĭ adaosŭ tinarniчiĭ o slovъ M, de le zikŭ Moltaniĭ, adekъ olteniĭ. Ŏngъrii zikŭ Italianъlъĭ Olauŭ, ĭar' Moldoveanъlъĭ ui Mъnteanъlъĭ Olax; ui цъrreĭ Italieĭ auiuderea Leuiĭ zikŭ Vlouka-Zemlea, adekъ цarra Vloxъlъĭ, ĭar' цerreĭ noastre Vo-louka-Zemlea.

Vezi-te akъm, чititorъle, ka 'într'o oglindъ ui te приveuте de ъnde euti, lenъdînd de la tine toate чelle-la'-lte basne, kîte ъniĭ aŭ însemnatŭ de tine din neuтiinцъ rъtъчiцĭ, din zavistiъ, karea din lъme nъ lin-seuте niчĭ odatъ, alцiĭ din bъngъite skornitъrĭ; ĭar' nъ nъmaĭ aчeste nъme nrekъm aĭ înцellesŭ kъ este totŭ ъ-nъlŭ la toate цъrrile ui alŭ tъŭ ui Italii, nrekъm veĭ чeti ui maĭ largŭ la kanъlŭ deosebitŭ de nъmele a-чestorŭ цъrrĭ, kъ ui Greчiĭ ui Tъrчiĭ ne zikŭ Vlaxĭ; чi ui dintr'altele te veĭ kъnoaute, din obiчeĭъ, din fire, ui din graĭъ пъпъ astъ-zĭ kъ euтĭ dreптŭ Vlox adekъ Italian ui Rъmleanŭ.

Mъlte obiчeĭъrĭ în aчestŭ neamŭ trъieskŭ à Ita-lienilorŭ пъпъ astъ-zĭ; aua din osпeцile lorŭ, nemъreцĭ, voĭouĭ ui libovniчĭ, aua la пetrekъniĭ, la întrebare ъniĭ пe alцĭ de vieaцъ, firea, klъtirea, чine a fostŭ prin I-taliea sъ vazъ пre Italienĭ sъ ĭea aminte, ui nъ va trebъi maĭ mare dovadъ sъ kreazъ kъ ъnŭ neamŭ kъ Moldo-veniĭ sъntŭ. Înцelleцe-veĭ ui din kanъlŭ kare se va skriъ de graĭъlŭ aчestorŭ цъrrĭ, kъ ui limba este do-vadъ kъ graĭъlŭ nostrъ пъпъ astъ-zĭ sъntŭ kъvinte ъne-e latineuтĭ, altele Italieneuтĭ. Se mirъ ъnŭ istorikŭ anъ-me Kavaцie, zikîndŭ: de miratŭ este kъ limba Moldo-venilorŭ ui à Mъntenilorŭ, maĭ mъlte kъvinte are în si-ne Rъmleneuтĭ dekîtŭ Italieneuтĭ. Mъkar' kъ Italia-

nslš totš пre snš lokš è ks Rъmlenii, чi aчeea ns este minsne, kъ Italiansls tîrziš 'шї aš skornitš limbъ din latiniъ, aшa de iskssitъ шi de desmїerdatъ, ksm kъ esţe limbъ înцereaskъ 'ї zikš, шi în snele ksvinte foarte îшї adsчe ks à noastrъ, alesš ks aчeste silabe, dela voї, vosiniorio, ksm la noї, la dsmnїata, dela tine; dela dsmnїata, la voї, dela voї, kare aчestea în limba latineaskъ, adekъ Rъmleaskъ, ns înkanš aksm, чi ksrъ fъrъ aчestea în mъssrile sale. Ȣnš istorikš anѕme Eneas–Silvie шi alцї kîцї-va пe srma шi пe kъrarea lsї, aš skrisš în istoriea sa ksm Moldovenii karii loksїeskš пre пъmîntslš Dakieї чeї de sssš, шi Msntenii de пre Dakiea чea de josš, aчestš nsme Vlax 'lš aš de пre Flax Xatmanslš Rъmslsї. Шi aчeastъ пъrere à aчelsї Eneas ns este de aїsrea, nsmaї aš чititš niшte stixsrї alle snsї daskalš ansme Ovidiš. Пre aчelš Ovidiss, 'l aš fъkstš ssrgisnš, ksm zikš Tsrчiї, de 'lš aš gonitš din Rъmš akolo la чetatea Albъ пre marea Neagrъ, Avgsstš kesar îmпъratslš Rъmslsї saš alš Romanilorš, пentrs niшte stixsrї чe skriseѕe de dragoste, de se smпlssse Rъmslš de ksvinte de aчelle joksrї ale lsї, ksm fakš шi Msskaliї de trimitš la zatoчeniї, adikъ în srцiъ. Aчelš dar' daskalš Ovidiš aš skrisš kîte-va kъrцї, шezîndš la чetatea Albъ în srцiъ, їar în stixsrї, kъ шi vieaцa akolo 'шї aš sfъrшitš, шi пre nsmele aчelsїa este balta Vidovslsї la чetatea Albъ. Într' aчelle kъrцї, sna чe are nsme de Пontš, skriъ la snš пrietinš alš sъš la Rъmš, ansme Greцinš, aчeste stixsrї пe kare le însemneazъ latineшte:

. . . .

„

. . . .

"

Skriъ щi пe limba noastrъ, kѕm aratъ aiчi:
„Geцiĭ într'o vreme akѕm Flaxkѕs цine,
'Rîпa skѕmпa Dѕпъriĭ elŏ singѕrŏ kѕ sine;
„Elŏ a цinѕtŏ Missiea în пaчe kѕ kredinцъ,
Пre Geцĭ 'ĭ aŏ skosŏ de aiчea elŏ kѕ birѕinцъ."

Аша însemneazъ aчeste stixѕrĭ alle aчelѕĭ daskalŏ пomenindŏ пre Flax, alŏ kъrѕia пѕmele la istoriea Rъmѕlѕĭ este Fѕvie Flaxkѕs konsѕlŏ, пrekѕm пѕmea eĭ пre aчelle vremĭ Xъtmъniele lorŏ. Щi de aчeste stixѕrĭ s'aŏ legatŏ întîiŏ aчestŏ Eneas-Silvie, щi dѕпъ dînsѕlŏ щi alцiĭ. Întrѕ aчeia aflѕ щi пre Ѻreke sъrakѕlŏ ѕrmъtorŏ sъ fiъ пѕmelѕĭ цъrrilorŏ aчestora Vlax, depe aчestŏ Flax xatmanѕlŏ Rъmѕlѕĭ; kъrѕĭ lѕkrѕ Karion istorikѕlŏ stъ împotrivъ, щi kѕ dînsѕlŏ щi Topentin de Medieaшŏ, anѕme zikъndŏ: kъчĭ чeĭ чe aŏ skrisŏ пѕmele Vlax aчestѕĭ neamŏ, adekъ Moldovenilorŏ щi Mѕntenilorŏ, kъ este de пe Flax xatmanѕlŏ Rъmѕlѕĭ, basпe sѕntŏ. Kѕ aчestĭ doĭ щi alцi mѕlцĭ, kare щi eŏ цiŏ пentrѕ aчeste dovezĭ kare deskisŏ amŏ skrisŏ kѕm toatъ lѕmea ziчe Italianѕlѕĭ aшa kѕ ѕпŏ пѕme щi пoъ пъпъ astъ-zĭ. Щi aчelŏ Flax, de aŏ bъtѕtŏ rъzboaĭe kѕ Tъtariĭ пeste Dѕпъre, iar' la deskъlekatѕlŏ цъrrilorŏ aчestora пiчĭ o treabъ пѕ are, kare tъrziŏ dѕпъ Flax fѕrъ deskъlekate de Traian împъratѕlŏ Rъmѕlѕĭ din цъrrile Vloxѕlѕĭ, adekъ Italieĭ, fъrъ чine doar' va ziчe kъ Italieniĭ, aчestŏ пѕme Vlax l'aŏ dobînditŏ de la Flax, kare lѕkrѕ n'amŏ чititŏ пiчĭ la o istoriъ à Rъmѕlѕĭ; щi de Italiea alte kiпѕrĭ щi kaпete aŏ avѕtŏ maĭ vestite щi maĭ vekĭ dekîtŏ aчelŏ Flax, kѕm arŏ fi lѕatŏ Italiea пѕ-





TRAIAN
Imperatorŭ alŭ Romaniloru

Lith. A.Bielz Bukurest.

me dela ачela? чi de Italiea, kъtĭ s'aŭ arъtatŭ la istoriea noastrъ, kѕm mъrtѕriile шi à istoriчilorŭ шi à nѕmelѕĭ kare avemŭ de la alte neamѕrĭ, sъ пъшimŭ akѕm la altele пe rîndŭ.

De Traian împъratѕlŭ шi de neamѕlŭ lѕĭ, шi kѕm a stъtѕtŭ împъratŭ împъrъцiеĭ Rъmѕlѕĭ, шi de oшtile lѕĭ чe aŭ trasŭ asѕпra lѕĭ Dekeval kraiѕlŭ Dakilorŭ, шi la чe vreme.

Traian împъratѕlŭ Rъmѕlѕĭ, stъndŭ alŭ шeantelea dѕпъ Avgѕstŭ kesar, la înчeпѕtѕlŭ veakѕlѕĭ alŭ dѕoilea dѕпъ Xristos, fiindŭ Папъ пe aчelle vremĭ Anaklet, kѕm skrie Veronie anѕlŭ 103; Traian чe sъ пoreklea Ѕlпiѕs, de neamŭ Isпaniolŭ, dela oraшѕlŭ Tѕdertina пъskѕtŭ, aчestŭ împъratŭ din streinĭ, adekъ din afarъ de Italiea пъskѕtŭ шi neamѕlŭ lѕĭ streinŭ, шi stъtѕ împъratŭ. Шi de aiчea stъtѕrъ шi împъraцiĭ Romanĭ, de aŭ mersŭ în Roma, kѕ înцeleпчiѕпe шi bѕпe fapte à streinilorŭ aŭ kreskѕtŭ, пrekѕm oare kъnd între kraiĭ Romanilorŭ Tarkvinie, пrekѕm aŭ fosŭ streinŭ. Пre aчestŭ Traian, Kokцenos Nirva 'lŭ a lѕatŭ шi ea feчiorŭ de sѕfletŭ, zikîndŭ kъ пѕ moшiea, чi înцeleпчiѕпea fieшte kѕĭ sъ sokoteaskъ. Skriъ Edion la Nirva, Zaчealo 3: шi aшa Traian fiindŭ de neamŭ Isпan saŭ Isпaniolŭ, koпrinzîndŭ skaѕпѕlŭ împъrъцieĭ dѕпъ Nerva, iar' Nerva dѕпъ Dominikian, шi aflîndŭ slъvitъ пѕterea împъrъцieĭ, dir[illegible]ea шi desfrinatъ kîrma îmъraцilorŭ rъĭ шi tѕrbѕraцĭ (kъ шi Dominikian, шi aчela alŭ lѕmeĭ okara шi tiranŭ Neron, toцĭ de maĭ 'nainte de Traian aŭ împъrъцitŭ), întîiŭ aŭ aшezatŭ împъrъцiea în чe erea strikatъ шi venitѕrile eĭ, aпoĭ în datъ s'a aпѕkatŭ de oшtĭ înпotriva tѕtorŭ kariĭ eшisserъ de sѕbt askѕltarea împъrъцieĭ, цъrrĭ шi krъiĭ, шi întîiŭ a venitŭ asѕпra lѕĭ De-

keval kraiѕlѣ Daчilorѣ, џiitorѕlѣ aчestorѣ пъrџi. Kъ aша se întemeiasse Daчiĭ asѕпra împъrъџieĭ Rъmѕlѕĭ, kѕm s'aѣ пomenitѣ maĭ sѕsѣ, kîtѣ în zilele lѕĭ Dominkian шi à lѕĭ Nerva împъraџiĭ Rъmѕlѕĭ, lѕa шi birѣ din visteriea Rъmѕlѕĭ, пentrѕ sъ пѕ striчe џъrrile împъrъџieĭ kѕ пrъzile; kъ fiindѣ neamѕlѣ Daчilorѣ пre atѕпчea kъllъreџĭ, пrъdaѣ џъrrile askѕltъtoare de împъrъџiea Rъmѕlѕĭ kѕ kъlîъrimea пъпъ la Italiea, de пrъzile lorѣ пѕ xъlъdѕĭea; пrekѕm amѣ vъzѕtѣ în zillele noastre пre Tъtariĭ Krъmѕlѕĭ, fiindѣ maĭ пѕџiпĭ dekîtѣ oшtile Moskѕlѕĭ шi à krъieĭ leшeшtĭ, шi dela amîndѕoъ aчeste neamѕrĭ lѕa darѕrĭ, пentrѕ sъ пѕ fakъ чeambѕlѕrile lorѣ strikъчiѕne џъrrilorѣ lorѣ. Întîiѣ dar' Traian Marele vestitѕlѣ împъratѣ, a fъkѕtѣ oaste împotriva Nemџilorѣ, kѕm skriъ Dion, la alѣ dѕoilea anѣ alѣ Domnѕlѕĭ nostrѕ Is: Xs: dѕпъ întrѕпare, dѕпъ чe s'a împlinitѣ veakѕlѣ d'ъntъiѕ anĭ 100; kare Dion, skriъ vieaџa aчestѕĭ împъtratѣ, шi alџĭ istoriчĭ dѕпъ dînsѕlѣ. Шi dѕпъ rъsboiѕ, kѕ birѕinџъ s'a întorsѣ шi a înчeпѕtѣ à gъti oaste asѕпra Daчilorѣ.

Пentrѕ rъzboiѕlѣ lѕĭ Traian împъratѕlѣ Rъmѕlѕĭ, kѕ Dekevalѣ Kraiѕlѣ Daчilorѣ.

Kѕm skriъ istoriea de patrѕ Monarшiĭ à lѕmeĭ, de klъtirea aчesteĭ împъrъџiĭ dela Rъmѣ spre aчeste пъrџĭ, kъ пre la 120 de anĭ dѕпъ Xs: Iar' kѕm skriъ Beronie, ka la 103 anĭ aѣ fostѣ; kъ la alѣ treilea anѣ a'ѣ împъrъџieĭ sale s'a klъtitѣ Traian asѕпra Daчilorѣ, împotriva kъrѕia niчĭ Dekevalѣ, kraiѕlѣ Daчilorѣ, aшa fъrъ rъzboiѕ пѕ s'a lъssatѣ, чi trekîndѣ Dѕпъrea kѕ oшtile sale a stъtѕtѣ împotriva lѕĭ Traian împъratѕlѣ kѕ rъzboiѕ în џarra Missieĭ, kъriea 'ĭ ziчemѣ noĭ Dobro–

цea. În dȣoъ ŕъndȣrĭ aȣ̆ avȣtȣ̆ rъzboiȣ Traian împъratȣlȣ̆ kȣ Dekevalȣ̆, чi dȣпъ rъzbȣiȣlȣ̆ d'întîiȣ, rъmasse izbînditorȣ̆ Traian împъratȣlȣ̆, ĭar Dekeval s'a пlekatȣ̆ kȣ rȣgъminte de пaчe. Iar' пe ȣrmъ Dekeval шi kȣ Daчiĭ s'aȣ̆ rokoшitȣ̆ asȣпra lȣĭ Traĭan împъratȣlȣ̆, în пotriva kъrora ĭar' s'a пornitȣ̆ Traian, kȣm skriъ Edion шi alцĭ istoriчĭ; пe ȣrma lȣĭ 600,000 oшtenĭ aȣ̆ avȣtȣ̆ Traian, fъrъ altъ adȣпare чe merцea dȣпъ oшtĭ, alesȣ̆ dȣпъ oшtĭ marĭ mȣlцime. Aȣ̆ stъtȣtȣ̆ ȣпȣ̆ rъzboiȣ mare, шi пȣ kȣ пȣцinъ vъrsare de sъпцe. Însъ пe aчelle vremĭ пȣ erea altъ oaste în toatъ lȣmea niчĭ maĭ temeĭnikъ niчĭ maĭ traĭnikъ la toate liпsele oшteшtĭ, ka slȣjitoriĭ Rъmleneшtĭ; neînfrînaцĭ din firea lorȣ̆ шi kȣ tokmeala oшtilorȣ̆ kare vedemȣ̆ akȣm la Nemцĭ, tokmeakala oшtilorȣ̆ totȣ̆ bȣlȣkȣrĭ пrintre bȣlȣkȣrĭ, sъ aĭbъ lokȣ̆ deskisȣ̆ alte bȣlȣkȣrĭ, kînd arȣ̆ trebȣi à da ajȣtorȣ̆ bȣlȣkȣrilorȣ̆ чellorȣ̆ ostenite în rъzboaĭe saȣ̆ înfrînte, oaste пroaspъtъ пrintr'aчelle mъidanȣrĭ slobode, niчĭ o datъ toate bȣlȣkȣrile пȣ înчeпȣ̆ rъzboiȣlȣ̆, чi пȣmaĭ чelle tokmite în frȣnte; ĭar' alte bȣlȣkȣrĭ staȣ̆ gata kȣ tokmealъ înпreajma чellorȣ̆ чe aȣ̆ înчeпȣtȣ̆ rъzboiȣlȣ̆, шi aшa lȣпtîndȣ̆ mȣltъ vreme kȣ o пarte de oшtĭ; alte пъrцĭ staȣ̆ gata netrȣdiцĭ; oastea пroaspъtъ пrea lesne ȣrneшte пre чeea чe odatъ îшĭ sloboade toatъ vîrtȣtea: kъ aчea oaste kare sare totȣ̆ odatъ sъ шi risipeшte; шi kȣ aчeastъ tokmealъ à oшtilorȣ̆ salle aȣ̆ sȣпȣsȣ̆ toatъ lȣmea. Mare tъriъ шi neînfrîntъ erea шi oastea Makedonenilorȣ̆ пe vremea lorȣ̆, alesȣ̆ tokmeala nedestrimeĭ, kъriea ziчea eĭ falanцeĭe, însъ erea пrea strînsȣ̆ aчelle falanцe, шi la greȣ̆ se lega nedestraшĭ de nedestraшĭ, kȣ mare greȣ̆ sъ rȣmпea aчea oaste, kъ kȣ tokmeala eĭ a ƙъlkatȣ̆ Aleksandrȣ Makedon totȣ̆

Ръsъritslš. Însъ пe srma lsĭ, daka aš înчenstš à bate Makedonenii rъzboĭs ks Rъmlenii, nierdeaš rъzboĭslš Makedonenii, ksm va vedea чine va чiti rъzboĭslš lsĭ Пerseš împъratslš Makedonenilorš ks Filinš Xatmanslš Romanilorš. Zikš mslці dîndš vina aчeasta, kъ Leшiĭ шi Mskalii шi alte neamsrĭ kreшtineшtĭ, ns sarš odatъ ks toціĭ la rъzboiš; dar' aчeia ns шtiš чe zikš, kъ o-шtile temeĭniчe, ks mslte чeasnrĭ, ks mslte zille batš snš rъzboĭs шi шtiš шi aчeasta, kъ întîiš Leшiĭ шi Mskalii, de шĭ arš slobozi oastea toatъ odatъ, niчĭ snš rъzbois n'arš lsa, чi toate le arš пierde. Aшa dar' Dekevalš kraislš Daчilorš, lsntîndš kîte-va zille sъ onreaskъ oшtile lsĭ Traian n'a nststš birsi, чi aš nsrчesš oшtile lsĭ în risinъ.

Traian împъrats, dsпъ izbîndъ assпra lsĭ Dekevalš, a шъzstš la Dsnъre шi a adsnatš meшterĭ lskrъtorĭ, шi a ziditš ks mare minsne à veaksrilorš пe srmъ nodš de пiatrъ kare se nomeneшte пъnъ astъ–zĭ. Tsrnslš Severinslsĭ în цarra Msnteneaskъ este aчelš lokš, malslš din koaчe aчelsĭ olatš ksm zikš Msntenii, jsdeцslš Jiislsĭ. Iar' mъrirea nodslsĭ aшa a fostš, ksm mъrtsriseшte Bonfin dela Dion istorikslš, 50 de stîlnĭ de пiatrъ kîte 108 de koціĭ de lsnціĭ, fъrъ temeliea чe erea пe dъnшiĭ, ĭar' de latš erea nodslš de 60 de koціĭ.

Dsпъ чe a gъtitš Traian nodslš, a treksts ks toate oшtile sale Dsnъrea (fiindš ksrsslš anilorš dela Xs. 105, iar 122 ksm zikš alціĭ) în aчeastъ narte snde este aksm цarra Msnteneaskъ, snde шi Dekeval kraislš Daчilorš aš eшitš înainte ks oшtile, la kare rъzboĭs stîndš tare Daчiĭ шi kraĭslš ks sine, a neritš kraislš; kъ dsпъ чe dedesse dosslš kraislš Daчilorš sпre msnціĭ Ardealslsĭ, akolo ssb msnціĭ 'lš aš ajsnsš Longin din



DECEBALŬ

Regele Dacilorŭ

Lith. A.Bielz Bukurest.


TAYLOR INST · OXFORD

goanъ kѕ ѡmtĭ, шi nrinzîndѕ-lŏ l'a dѕsŏ viĭѕ la Traian îmnъratѕ. Zikŏ ѕniĭ kъ dakъ l'aŏ nrinsŏ viĭŏ, elŏ singѕrŏ sъ se fi otrъvitŏ ka sъ nѕ kazъ în okara Rъmlenilorŏ. Iar' maĭ mѕlцĭ skriŏ kѕm kъ addѕkîndѕ-'lŏ viĭѕ înaintea îmnъratѕlѕĭ Traian, dѕnъ mѕltъ mѕstrare nentrѕ rokotitѕrile lѕĭ asѕnra îmnъrъцieĭ Rъmѕlѕĭ, sъ 'lŏ fi ommorîtŏ akolo Traian. Iar' într'altŏ kinŏ afiѕ la kartea lѕĭ Marko Aѕrelie, kare a stъtѕtŏ îmnъratŏ alŏ Rъmѕlѕĭ în ѕrma lѕĭ Traian, alŏ natrѕlea îmnъratŏ la aniĭ de la Xѕ. 161, kъreĭa kъrцĭ Kѕrцiѕ ziчe чeasornikѕlŏ domnilorŏ, kѕm sъ fi dѕsŏ nre Dekeval viĭѕ la Rъmŏ, împreѕnъ kѕ ѕnŏ fѕчĭorŏ alŏ lѕĭ, arъtîndѕ-sъ Traian birѕitorŏ asѕnra lѕĭ; шi aшa dѕnъ aчelŏ rъzboiŏ nierdѕtŏ de Daчĭ шi nerirea kraiѕlѕĭ lorŏ, aŏ nѕrчesŏ totŏ neamѕlŏ Daчilorŏ în risinъ de nъ aчelle lokѕrĭ de ѕnde este цarra Mѕnteneaskъ шi цarra Moldoveĭ; ĭar kîtъ цarrъ aŏ шi rъmasŏ ne lokŏ, nrostime цъrranĭ, ne toцĭ 'ĭ aŏ skosŏ Traian de ne aчeste lokѕrĭ neste mѕnцiĭ kariĭ desnartŏ цarra Ѹngѕreaskъ desnre noĭ, шi aiчea de sѕb mѕnцĭ nъnъ în Dѕnъre шi nъnъ în Marea-Neagrъ шi nъnъ în Nistrѕ, kîtŏ цine Moldova шi цarra Mѕnteneaskъ, totŏ kѕ Rъmlenĭ шi kъsaшĭ шi maĭ mѕlцĭ ostaшĭ, nrekѕm zikŏ eĭ (Koloniea Romanъ), adekъ deskъlekarea Rъmѕlѕĭ; шi aшa este deskъlekarea чea d'întĭiŏ aчestorŏ цъrrĭ kѕ Rъmleniĭ. Шi чine arŏ vrea sъ шtiъ, sъ vazъ шi kѕ okiĭ martѕrĭ, чiteaskъ nre Dion istorikѕlŏ, karele a skrisŏ vieaцa lѕĭ Adrian îmnъratѕlŏ Rъmѕlѕĭ, шi ne Bonfin istorikѕlŏ Ѹngѕrѕlŏ, шi nre alцĭ istoriчĭ anѕme: Karion, Kavaцie, Silviѕs, Kromver leaxѕ, Пesilskin Gvagnin, Litfin, шi maĭ alesŏ de aчestia nre Tonentin din Medieaшŏ, maĭ de kѕrînd iskѕsitŏ istorikŏ, kare de amъrѕntѕlŏ din Dion skriъ de neamѕlŏ цъrrilorŏ aчes-



tora, ши alesǔ de deskъlekatʙlǔ челǔ d'întîiǔ пre ачeste пъrцĭ de lʙme de Traian îmпъratʙlǔ.

Мъkar' kъ kъпeteniile Dачilorǔ, domniĭ kʙ toate kasele lorǔ toцĭ пeste mʙnцĭ aǔ trasǔ la Ardealǔ ши de akolo toцĭ s'aǔ înkinatǔ lʙ Traian îmпъratʙlǔ, totǔ nʙ 'ĭ aǔ krezʙtǔ, чi ши пeste mʙnцĭ п'între Dачĭ aǔ deskъlekatǔ Rъmleniĭ, пentrʙ sъ nʙ 'шĭ maĭ пoatъ ridika kaпʙlǔ Dачiĭ îmпotriva împъrъцieĭ, kariĭ vedemǔ ши пînъ astъ-zĭ în totǔ Ardealʙlǔ în цъrile de sʙsǔ чelle Ʊngʙreшtĭ, máĭ în jʙmъtate ʙngʙrĭ kʙ romъnĭ adikъ Rъmlenĭ lokʙitorĭ.

Averile kraiʙlʙĭ Dekevalǔ înkъ lĕ aǔ aflatǔ Traian îmпъratʙlǔ aпroaпe de ʙnǔ ostrovǔ чe sъ kĭamъ *Sargeцiea*, saǔ kʙm zikǔ ʙniĭ din ʙngʙrĭ *Stroчi*; Iar' maĭ 'nainte se kĭema *Sarviцiea*, sпre Ardealǔ desпre Miazъzi: mъrtʙriseskǔ de aчeasta Zambʙk ши Lazie, kʙm kъ toatъ averea lʙĭ Dekevalǔ a aflat'o într'aчelǔ lokǔ, sъпîndǔ ши abъtîndǔ aпa пre alte lokʙrĭ.

Erea obiчeiʙ la Rъmlenĭ, daka se ʙmпlea Italiea dirikʙlǔ împъrъцieĭ de lokʙitorĭ de nʙ le ajʙnцea niчĭ îĭ birʙia пъmîntʙlǔ kʙ xrana, skotea kʙ sorцĭ kъsaшiĭ de пrin oraшe ши de пrin sate, ши 'ĭ mʙta la alte цъrrĭ ʙnde vedea пъrцĭ maĭ rare de lokʙitorĭ, saǔ ʙnde vedea kъ se ridikъ de sʙbt askʙltarea împъrъцieĭ vre o цarrъ, akolo kʙ sʙtele de miĭ de kase mʙta ши le împъrцea lokʙrĭ, ши 'ĭ ziчea aчeĭ dъskъlekъtorĭ noʙъ, koloniea Romanъ, adekъ deskъlekarea Rъmʙlʙĭ. De kare koloniĭ alle lorǔ пlinъ este lʙmea, ши la Asiea adekъ în Anadol, ши la Afrika kare ziчemǔ noĭ Barbarezĭ, ши la Isпaniea, ши пre aпa Rimʙlʙĭ la Nemцĭ, ши la franцozĭ, ши la Rʙmeli în цerile greчeшtĭ, ʙnǔ neamǔ чe le zikǔ Koцovlaxĭ. Koloniea Romanъ *Litfa*,

în krъiea în цarra leшeaskъ, dreпцĭ Rъmlenĭ sъntŭ; însъ aчestŭ neamŭ alŭ *Litfeĭ*, nъ de. Rъmlenĭ sъntŭ adъшĭ пre aчelle lokъrĭ ъnde lokъĭeskŭ eĭ akъm, чi din tirъniea lъĭ Neron îmпъratъlŭ Rъmъlъĭ, mъlte kase marĭ kъ gloatele sale s'aŭ alesŭ kъ domnъlŭ sъŭ Libon, fъцindŭ de rъstatea шi tirъniea lъĭ Neron la Nemцĭ, шi d'akolo kъmпъrîndъ-шĭ vase de mare, aŭ mersŭ пe marea kare loveшte Lagdanska пъnъ la Livant, o цarrъ de akalo, s'aŭ lъцitŭ deskъlekîndŭ пe malŭ пînъ ъnde este akъm Litva. Saŭ maĭ de krezъtŭ, пrekъm skrie Strikovskîe la kartea à 2-a à istorieĭ sale, kaп 5-lea de Litva, addъkîndŭ martorĭ istorieĭ sale пe Dlъgoш шi пre Kromver, la kartea 3, пaц. 161: kъm пe vremea kare aŭ aцîцatŭ mare vrajbъ între Пomпeĭъ чelŭ mare шi între Iъlie Kesarъlŭ Rъmъlъĭ, maĭ 'nainte de naшterea lъĭ Xs: 50 de anĭ, adъnîndъ-se o seamъ de Rъmlenĭ rъdeniĭ de frika lъĭ Iъlie Kesar, kare a stъtъtŭ birъitorŭ asъпra lъĭ Пtolomeiъ, lъsat'-aŭ цarra Italieĭ шi moшiea lorŭ, шi aŭ mersŭ kъ vase пre mare kîtъ-va vreme, шi s'aŭ aшezatŭ dĕ asъпra Mъreĭ Пrъsilorŭ, шi akolo aŭ fъkъtŭ oraшъ kъrъĭa 'ĭ aŭ zisŭ Romnove, saŭ Ŏromove, kъm s'arŭ ziчe Rъmŭ-noŭ, шi aŭ stъtъtŭ aчelŭ oraшŭ пъnъ чe aŭ nimeritŭ Пъgîniĭ Пrъsaчiĭ; шi aчeĭ Rъmlenĭ kariĭ aŭ înotatŭ пe mare din цarra Italieĭ aŭ avъtŭ okîrmъitorŭ пre Libon шi aŭ eшitŭ dĕ asъпra koadeĭ mъriĭ Lama ъnde sъntŭ astъ-zĭ Zmъziĭ шi Livoniĭ, saŭ Litva; шi dъпъ nъmele aчelъĭ okîrmъitorĭъ Libon s'aŭ zisŭ Liboniea шi Litviniea, saŭ Litъania цъrrilorŭ aчelora, шi пъпea dovadъ шi aпa чe sъ kĭema Liba, шi tîrgъшorъlŭ dĕ asъпra aчele koade de mare ъnde kade în Marea-Baltikъ, saŭ kъm îĭ zikŭ marea Пrъsilorŭ; шi addъчe шi mъrtъriile isto-

riче lsĭ Libie шi à lsĭ Florss, karii skriš de lskrsrile Rъmlenilorš, шi aшa skrie шi пъrerea sa Strikovskie: Dsпъ че aš rъsinitš Islie Kesar oastea lsĭ Пomпeĭs шi пe Пomпeĭs, kare skъпîndš la kraislš Egiпetslsĭ, n'aš tъĭatš kaпslš lsĭ Пomпeĭs; шi kъstîndš Islie пe Xatmanii tovarъшiĭ lsĭ Пomпeĭs între kariĭ era шi aчestš Libon, пre kare Florss Пsbliss ĭlš пsmeшte Libo, fiindš Xatman la Пamпeĭs пe mare împotriva lsĭ Islie Kesar, dsпъ че *obliчi* de risiпa шi пeirea lsĭ Пomпeĭs, s'a dssš ks vasele че 'ĭ erea пe mîпъ sпre Miazъ-пoaпte, la loksrĭ rarĭ în oamenĭ шi пsstiĭ, avîndš de grijъ ka sъ se пoatъ aшeza maĭ lîngъ Italiea, a nimeritš la пъrцile aчellea ksm amš пomenitš maĭ sssš, sпde ssntš aksm Zmszii, Пrssiĭ, Litfa, Litvoniĭ saš Litva, шi în цarra Kvrlandia a fъkstš tîrgš пre пsmele sъš Liba, пre lîngъ mare, шi 'ĭ aš zisš Rom-nove, kare oraшš se kiamъ aksm Romove; ĭar' ks vreme s'aš lъцitš Rъmleniĭ пъпъ sпde è aksm Litva, mslцĭ anĭ ssbt askvltarea Пrssilorš a fostš, пъпъ че îmmslцinds-se eĭ din anš în anš, aš sspпssš eĭ пe Rssiĭ de le ssntš *пodanĭ* Rssiĭ aчeĭ цъrrĭ.

De arš întreba чinevaшĭ, atîtea koloniĭ în lsme de sпde aшa mslцime de oamenĭ пsmaĭ la Italiea sъ eassъ, atîtea цъrrĭ deskъlekate din trînsa, trebsĭeшte sъ шtiъ kъ într'aчea цarrъ a fostš пe aчelle veaksrĭ skaanslš împъrъцieĭ oraшslš Rъmslš (Roma), kare oraшš пs ksm ssntš aksm împъrъцiile, чi aš цinstš toatъ lsmea de la Aпssš пъпъ aпroaпe шi totš Rъsъritslš, fъrъ пsцiпe împъrъцiĭ la Rъrъritš, пre kare niчĭ le шaĭ вriimea, ĭar' soliĭ ks darsrĭ toate aчelle împъrгiĭ trimiteaš. Sпre Meazъ-zi, пъпъ sпde sъ înkide lsmea ks okéanslš, ssbt împъrъцiea Rъmslsĭ aš fostš; шi sпre Miazъ

noante, niunte xngïsrï npe lîngъ mъrï Nemџeштï sъntъ ші xnъ neamъ, nъmaï aчellea aъ remasъ de nъ ereaъ sъnnъse sъb Rъmъ niчï odatъ. Kъrџea dar' din toatъ lъmea la Italiea, ші sъ fie în volniчia Italieï шnan, adekъ neameшï saъ шleaxtiчï; ші a dъoa npiчinъ, ka nъ este în toatъ lъmea altъ narte de lъme nъmîntъ ka Italiea de totъ bilшъgъlъ ші dezmierdъчïъnea, kîtъ bine 'ï aъ zisъ, Raïъlъ de npe nъmîntъ. A treia npiчinъ, ші maï mare dekîtъ чelle dъoъ чe s'aъ nomenitъ, kъ Rъmlenii din toatъ lъmea lъaъ à zeчea din oamenii tinerï, kъm lъaъ Tъrчiï de la Rъmeli: ziчeaъ Rъmlenii aчellorъ oamenï obsides, adekъ zъlogъ de kredinџa џъrrilorъ, ші npe aчeïa nъnea de 'ï învъџa ka la шkoalъ omteniea; ші чeï чe ereaъ nrin шkoale înkъ sъb steagъrï, le ziчea tironis: sfîntъlъ stratilatъ Tiron dintr'aчeï slъjitorï aъ fostъ. Iar' daka se învъџa bine kъm va nъrta sъliџa, kъm va mъta navъza, kъm va mъta sabiea, îï skotea la rъzboiъ, ші kъ vreme din Tironis eшïaъ de le ziчea veteranï; anoï îmbъtrъniџï în slъjbï vestite, îï skotea de sъb steagъrï ші le da nrin oraшe, nrin sate, lokъrï de kase, de viï, de grъdinï, de nъmîntъrï, ші aшa se ъmnlea Italia kъ mъlџime de oamenï kîtъ nъ 'ï konrindea nъmîntъlъ.

Mъlte obiчeïъri de alle Rъmъlъï sъntъ akъm la Tъrчï ka aчestea, ші ïeaъ ші eï à zeчea din oamenï, ші ïar' aшa îï îmnartъ nela grъdinï întîiъ; de aчi în чeata Eniчerilorъ, ші fakъ ші eï anoï din slъjitorii bъtrînï otъraчï, kъrџiï ші timarъrï. Toate aчestea ші alte mъlte obiчeïъrï de la îmnъrъџiea Rъmъlъï sъntъ, dъnъ kъm sъntъ akъm la Tъrчï Eniчerii; ïar' la Rъmъ Пretorianii, adekъ nedestrime de Divan le ziчea, kъm la Tъrчï kъloglъ; ші aшa bъlъkъrile ne nъmere Birinџï, Ekinџï, Ioчïъnџï, ïar' la Rъmlenï, Пrimanï, Sekъndanï,

Terцianĭ, Kvartanĭ, пре нsmele bвlвkвrilorĭ: adikъ чeĭ întîiĭ, чeĭ aĭ dвoilea, чeĭ aĭ treilea, чeĭ aĭ пatrвlea, пре нsmъrĭ sъ щtiea bвlвkвrile. Щi нs e minвne kъчĭ la Tвrчĭ vedemĭ aчeste obiчeĭвrĭ kare aĭ fostĭ щi la împъrъцiea Rъmвlвĭ; kъчĭ щi în Цarigradĭ щi kîte цъrrĭ цinĭ Tвrчiĭ într'aчeastъ parte de lвme чe sъ kĭamъ Evropa, parte din împъrъцiea Rъmвlвĭ este.

Aleksandrв Makedon, în vremea împъrъцieĭ sale înkъ, a fъkвtĭ întrв нsmele sъĭ koloniĭ, щi întъĭв la Eginetĭ aчelĭ vestitĭ oraщĭ Aleksandriea, вnde intrъ apa Nilвlвĭ în mare. Iar' щi pe apa Donвlвĭ щi pe a Xindвlвĭ, щi la Perшĭ aĭ deskъlekatĭ oraщe.

De arĭ fi akвm Istrate logofъtвlĭ щi fiĭвlĭ sъĭ вnĭ Simion daskalв, щi вnĭ nepotĭ alĭ sъĭ вnĭ Misailъ kъlвgъrвlĭ*), oare kвm s'arĭ apвka de aчeastъ poveste kв basnele lorĭ чe aĭ skrisĭ, kъ rъdъчina aчestвĭ neamĭ kare este пре aчeste lokвrĭ, din temniцile Rъmвlвĭ: kъ Traian împъratвlĭ, adevъratĭ kъ dela Rъmĭ aĭ addвsĭ aiчĭ щi kъsaщĭ din Italiea, щi aщa este kъ aĭ addвsĭ, ĭar' нs din temniцile Rъmвlвĭ, чi orъщenĭ kъsaщĭ, sъtenĭ din slвjitoriĭ aщъzaцĭ, щi kasъ de domnĭ aĭ aщezatĭ aiчĭ prin чetъцĭ. Kвm щi lвĭ Dragoщĭ vodъ mare пъpaste 'ĭ este de 'ĭ zikĭ kъ aĭ fostĭ пъstorĭ; чi пре mъrtвriea Maramвreщeanilorĭ, prekвm skriъ Miron logofъtв în izvoadele sale, kъ aĭ aвzitĭ kв вrekile sale sъ fiъ fostĭ feчĭorвlĭ вnвĭ Bogdan vodъ, пъskвtĭ în Maramвreщĭ, dвpъ чe 'ĭ aĭ skosĭ de aiчea mвlцimea de Tъtarĭ щi kв bвlgъrimea de la Volga пъbвщiцĭ, щi apoĭ pe вrmъ щi Attila kв вngвriĭ, din temniцe kв sвtele de

(* Чeĭ чe aĭ skrisĭ maĭ înainte istoriea цъrreĭ Moldoviĭ n'aĭ skrisĭ adevъrвlĭ, ka вnĭ Istrate logofъt. щi alцiĭ.

miĭ de oamenĭ, ѕnde s'arѣ afla? ші апоĭ femeĭ! ĭar' a-
tîta тъlхърице, de ѕnde este? ші kîtѣ veakѣ este?
kъnd aѣ venitѣ Traian împъratѕlѣ Rъmѕlѕĭ пe aчeste
lokѕrĭ, la aniĭ dela Xs: 103 saѣ kѕm skrie alциĭ 120
dѕпъ alѣ dѕoilea veakѣ dela Xs? ші kînd saѣ bъtѕtѣ
Ladislaѣ kraĭѕlѣ ѕngѕreskѣ kѕ Тъtariĭ? între Traian,
ші între Ladislaѣ kraĭѕlѣ ѕngѕreskѣ sѕntѣ 800 de anĭ,
ші aѣ skrisѣ aчestĭ istoriчĭ minчĭѕnĭ, Istrate logofъtѕlѣ
ші Simeon daskъlѕlѣ, Misailъ kъlѕgъrѕlѣ, kѕm sъ fi
чerѕtѣ Ladislaѣ kraĭѕlѣ Ѕngѕreskѣ ajѕtorѣ dela Rъmѣ
oamenĭ, ші neamѕlѣ Romanilorѣ trъĭaѣ atѕnчea kѕ Dom-
niĭ sъĭ în Maramѕreшѣ, чeшtia din koaчe, ĭar' чeĭ din kolo
despre Mѕntenĭ, пe apa Oltѕlѕĭ; vezĭ aiчea basnele чe
aѣ skrisѣ eĭ? чi nѕ sъ prinde manoцigъпeшte.

Aшezîndѣ Traian împъratѕlѣ Domnĭ prin чetъцĭ
kѕm zikѣ, la Leaшĭ kastelanĭ, чine-шĭ fie-kare Dom-
nѕlѣ kѕ olatѕlѣ sъѣ (Dominѕs dѕпre latinie este la noĭ
Domnѣ). Iar' пe toate marцinile ші lokѕrile alesѣ o-
шtenĭ, kѕ nѕme пre atѕnчea цъrrilorѣ aчestora ѕnde
sîntemѣ noĭ, Moldova ші Mѕntenia, Dakiea de josѣ; ĭar'
Ardealѕlѣ ші пърцilorѣ чellorѣ-l-alte de sѕsѣ, prekѕm
s'aѣ nomenitѣ la Xotarѕlѣ Dakieĭ, în kaпѕlѣ de Dakiea
de sѕsѣ, ші aчestѣ nѕme a trъitѣ într'aчeste цъrrĭ пъпъ
a à doѕa deskъlekъtoare kѕ Dragoшѣ vodъ. Ші a-
kѕm mѕlцĭ strъinĭ zikѣ цъrreĭ noastre ші цъrreĭ Mѕn-
teneшtĭ Daчiea; însъ, norodѕlѣ neamѕlѣ lъkѕitorilorѣ nѕ
'шĭ a skimbatѣ gъndѕlѣ sъѣ, adikъ vorba, чi totѣ Romanĭ
zikѣ, apoĭ kѕ vreme Romъnѣ. De aчi romъniĭ пъпъ as-
tъ-zĭ ші цъrrile meцiaшe, шtiindѣ de ѕnde aчeшtѣ nea-
mѕlѣ aчesta, adikъ dela Italiea, kъriĭ цъrrĭ îĭ zikѣ strъi-
niĭ, Blax, Blox, ѕniĭ Balios, alцiĭ Olax dѕпe Blox, a-
dekъ Italieniĭ aѣ zisѣ Blax, ші Latiniĭ Balaxiea maĭ

тъrziѣ. Iar ші Isпravniчiĭ ші dregъtoriĭ aчestorѣ цъrrĭ Daчilorѣ че amѣ пътътѣ afla din Bonfin istorikълѣ, amѣ însemnatѣ aiчea. Skriъ Bonfin че aѣ пътътѣ afla din stъlпiĭ de пiatrъ че aveaѣ obiчeiѣ Rъmleniĭ чеĭ vekĭ, întrъ veчĭnika пomenire à lorѣ, de пъnea ші цarra Ardealълъĭ, karea se kĭema Daчiea чea-de-съсѣ, kъm s'a пomenitѣ, съ fi aflatѣ o пiatrъ kъ slove latineшtĭ, aшa съпîndѣ:

„ Lъĭ Antonie Frian, aчelъĭ întъĭѣ dregъtorѣ à Darkomanilorѣ, ълпianilorѣ lъĭ Traian, à Sarmaцilorѣ, orъшanѣ Sabinълѣ, пъrtъtorѣ à treĭ-sпre-zeчe пolkъrĭ, a vieцъitѣ anĭ 30 ш. ч. l. "

Aшiшderea maĭ înkolo, „lъĭ Пеъrie Satъrnik, solълъĭ împъrъteskѣ ші isпravnikълъĭ, sokotitorълъĭ deskъlekъrii Daчieĭ, Sarmaцiĭ, шчl." Aчestѣ Antonie ші Пеъrie Satъrnik, dintr'aчea skrisoare съ vede къ аѣ fostѣ Domnĭ ші kъrmъitorĭ пъшĭ de împъraцiĭ Rъmълъĭ, orĭ în ърma lъĭ Traian, la aчeste цъrrĭ kare se zikѣ Daчiea de съсѣ ші Daчiea de josѣ.

Dъпъ aшъzarea kъ Rъmleniĭ într'aчeste цъrrĭ, Traian împъratълѣ a пъrчesѣ пе Dъпъre în josѣ kъ oшtile sale, de kare s'a пomenitѣ de vekĭ istoriчĭ къ 600,000 de oшtenĭ пъmaĭ de rъzboiъ a avътѣ, ші trekîndѣ aпa Siretълъĭ, aпoĭ Пrътълѣ, Nistrълѣ, Niпrълѣ, Въхълѣ, Doпълѣ, kare toate aчeste aпe пе atъпчĭ kъ alte пъme se kĭema.

Siretълѣ se kĭema Xalъm, ші akъm în istoriile чelle vekĭ Пrътълѣ se kĭamъ Xerazis, Nistrълѣ Terat, Niпrълѣ Boristenes, Doпълѣ Tanais. Ші aчeastъ aпъ Tanais împarte Asia de Evroпa, пrekъm desпarte la Цarigrad ші între Skionder, din koaчe Цarigradълѣ kъ Galata de Evroпa, ĭar' din kolo Skionder de Asiea,

kъ în natrȣ пъrцî înнartȣ skriitorii de пъmîntȣ lȣmea: Rъsъritȣlȣ kȣ toate îmпъrъцiile aчellei пъrцî, îi zikȣ Asiea, îar' пъrцilorȣ desпre Miazъ-zi, kîte цъrrî sȣntȣ îi zikȣ Afrika, îar пъrцilorȣ desпre Aпȣsȣ шi desпre Miazъ-noaпte sъ kîamъ Amerika, kare пarte aшa este dъпъrtatъ шi vine kȣm arȣ fi sȣb noî; kъчî kъnd este la noî zioъ akolo este noaпte, шi kъnd la noî noaпte akolo è zioъ; kъ fiindȣ пъmîntȣlȣ rotȣndȣ kȣm arȣ fi îmпotriva noastrъ sȣb noí aчea пarte este. Aчeste dȣoъ пъrцî de lȣme, Evroпa шi Asiea, desпre пъrцile de Miazъ-noaпte le desпarte Donȣlȣ, îar' între 'nkoaчe îmпarte marea Neagrъ шi Boazȣlȣ чelȣ чe kȣrъ marea-Albъ în marea-Neagrъ, пъnъ ȣnde kade aпa Nilȣlȣî în marea Albъ. Шi Nilȣlȣ desпarte Asiea de Afrika; dela Nilȣ sъ înчeпe Afrika шi Egiпetȣlȣ, kare nȣ цinȣ de Asiea чi de Afrika. Sȣntȣ toate цъrrile kъte sȣntȣ de la malȣlȣ Nilȣlȣî пъnъ ȣnde sъ înkide kȣ marele okéanȣ kare înkonjȣrъ пъmîntȣlȣ, alъtȣrea kȣ marea-Albъ, пъnъ ȣnde intrъ шi marea-Albъ în okéan la Isпaniea, din kolo Afrika, din koaчe Eroпa, Isпaniea de Evroпa, Fesȣlȣ din koaчe de marea Albъ de Afrika. Aчestea le nomenimȣ пentrȣ deskisȣlȣ minцiî, sъ se înцelleagъ statȣlȣ lȣmeî.

Ne întoarчemȣ la istoria пentrȣ Traian, kare nȣ s'a îndestȣlatȣ kȣ atîta пarte de lȣme, kîtȣ a kъlkatȣ kȣ oшtile sale de aȣ trekȣtȣ toatъ Evroпa пъnъ la aпa Donȣlȣî, kare aпъ din lъȣntrȣ цъrrilorȣ Moskiчeшtî ese, шi kade în marea Neagrъ la Krimȣ; чi trekîndȣ Donȣlȣ a kъlkatȣ шi Asiea, lovindȣ пre la Iozbek, marî цъrrî Tъtъreшtî; îar' dela Iozbek, пe dȣпъ marea Kasпiî, kare mare desпarte Kazanȣlȣ шi Astrakanȣlȣ de цъrrile Пersȣlȣî пela Baxtri, de akolo пrin цъrrile Пersȣlȣî шi пrin Assiriea. De aчestȣ vestitȣ îmпъratȣ

este ші шанцѕлѕ saѕ troïanѕlѕ сънатѕ de оміtenii съї întrѕ вечїnika nomenire.

Înченîndѕ din царра мѕнтенеаскъ, neste toate апеle ачestea kîte s'aѕ nomenitѕ, Siretѕlѕ, Прѕtѕlѕ, Вѕхѕlѕ, Niпrѕlѕ пънъ la Don, totѕ ачestѕ шеанцѕ че se vede aічї la noї. Skrie Miron logofъtѕ în izvoadele sale, съ 'lѕ fi trekѕtѕ singѕrѕ ачestѕ шанцѕ апроапе de Niпrѕ, пе la ѕnѕ tîrgѕ апѕme Vчїогашпое totѕ пре къмпї. Ачestѕ орашѕ нѕ é департе de Kiev, kare Kiev este la Niпrѕ; ші пре semne, кѕm мерце шанцѕлѕ, маї сѕсѕ de Kiev aѕ trekѕtѕ Niпrѕlѕ Traian kѕ оштile sale. Se aflъ ѕnii de zikѕ къ ачestѕ шанцѕ че se vede ші astъ-zї sѕbt ачestѕ нѕme че se ziче Traian, съ fiъ сънатѕ пентрѕ спrijineala деспре Тътарї, înkizîndѕ lokѕrile деспре къмпї, între karii erea ші ръпosatѕlѕ Панаiotake Terzimanѕlѕ челѕ mare ші vestitѕ пе vremea лѕї la îмпъръціеа Тѕrkѕлѕї, ѕnde ші la че istorikѕ va fi четітѕ ачestѕ lѕkrѕ. Skrie în izvoadele sale Miron logofъtѕlѕ, кѕm a vorbitѕ kѕ ачелѕ Панаiotake пентрѕ ачestѕ шанцѕ Troïanѕlѕ, a datѕ seama къ istorikѕlѕ апѕme Bonfin Ѕngѕrѕ, nomeneште de шанцѕлѕ ачesta ші skriъ de ziче къ ціне atîta lokѕ de lѕme, înченîndѕ din царра Мѕнтенеаскъ пънъ neste апа Donѕлѕї treче; arѕ fi нѕtѕtѕ апъра neste totѕ lokѕlѕ, къ съ zічemѕ къ dela капѕлѕ шанцѕлѕї de ѕnde съ înчепе întъїѕ ші пе d'асѕпра Galaцilorѕ, алътѕrea kѕ Dѕпъrea мерце пе апроапе ші neste Прѕtѕ, ïar' нѕ департе de Dѕпъre, пе la satele Тѕрчешті; апоï ѕnde съ депъrteazъ Troïanѕlѕ la къмпї ші dela Dѕпъre ші de la marea Neagrъ, ïar' neste Niпrѕ ka маї департе; къ de aѕ fostѕ aічea царра deskъlekatъ de Traïan îмпъratѕlѕ, кътѕ este între ачeste апе Пrъtѕlѕ ші Niпrѕlѕ? dar' dela Nistrѕ пънъ la Niпrѕ

ши dela Ninrȣ пънъ la ana Donȣlȣĭ? Аша съ 'ĭ fi ръснȣnsȣ Пanaiotake ши lȣĭ, ziче Miron logofъtȣlȣ, la че n'aȣ штiȣtȣ kȣm va maĭ ръsnȣnde Пanaiotake; аша zikȣ ши чellorȣ-l-алцĭ kĭцĭ aȣ maĭ skrisȣ аша, ши lȣĭ Bonfin de aȣ skrisȣ аша, kȣm съ fi съnatȣ шанцȣlȣ aчesta nentrȣ vr'o snrijinealъ desnre Тътарĭ. Maĭ de krezȣtȣ sȣntȣ чeĭ че aȣ zisȣ kъ Traian Împъratȣlȣ lȣ a съnatȣ aчestȣ шанцȣ nentrȣ nomenirea ши vestea, ши съ se штiъ *шleavȣlȣ* (drȣmȣlȣ) оштiĭ de чeĭ че съ tragȣ dȣnъ ошtĭ marĭ, ши maĭ alesȣ negȣцъtoriĭ ши оштeniĭ, kȣm vedemȣ akȣm nre Împъраціĭ Тȣрчештĭ ши nre viziriĭ lorȣ, ne ȣnde mergȣ оштĭ fakȣ movile ne шleavȣlȣ оштiĭ, nentrȣ vestea ши nentrȣ îndrentarea чellorȣ че vinȣ ne ȣrmъ оштenĭ, negȣцъtorĭ saȣ olъkarĭ (kȣrierĭ). Niчĭ съ te mirĭ чine ar fi nȣtȣtȣ съna atîta lokȣ, kare kȣ mȣltȣ maĭ mare aȣ fostȣ шанцȣlȣ aчesta, чi kȣ vreme s'a noroitȣ ши s'a нъmolitȣ. Oaste ka aчeasta de 600,000 de oamenĭ, съ se înшire ȣnȣlȣ lîngъ altȣlȣ, съ arȣnчe nъmîntȣlȣ fie чine drenтȣ sine, kaȣtъ kîtȣ lokȣ konrinde? o sȣtъ de oamenĭ, nre ȣшoаrъ sokotealъ, lokȣ de dȣoъ mille marĭ saȣ ши treĭ mille vorȣ konrinde, kare faчe ȣnȣ konakȣ întregȣ de oaste mare; ши la 600,000 de oamenĭ, a шeassea zi într'o съnтъmînъ odatъ ȣnȣĭ omȣ la съnatȣ îĭ vine rîndȣlȣ, ши aчestȣ nȣmъrȣ aчelȣĭ împъratȣ, фъръ altъ mȣlцime че se traцe dȣnъ оштĭ, skriъ Dion istorikȣlȣ kare a skrisȣ vieaцa lȣĭ Adrian împъratȣ, ши Evtronie istorikȣlȣ karele a skrisȣ vieaцa lȣĭ Adrian împъratȣ nenotȣ lȣĭ Traian, kare dȣnъ moartea lȣĭ Traian a stъtȣtȣ elȣ împъratȣ Rъmȣlȣĭ, ши a фъkȣtȣ oraшȣlȣ Odreiolȣ (Andrianonȣlȣ), nre nȣmele съȣ ne treĭ ane, Тȣnцea, Mariцa ши Arta, ne nъmîntȣlȣ Trakiĭ. kȣ aчeste оштĭ Traian (alȣ kъrȣĭa nȣme la istoriile

Ръмълъї, Ȣлпіъs Traianъs), a кълкatъ ачеастъ парте de лъme, кълкатъ ші de алції къ оштіле Ръмълъї маї 'nainte de dîнsълъ, de Помпеїъ челъ mare, ші de Іълie чесаръ, ші de Avgъstъ kesaръ; însъ пъ пре аічеа, чі пела Першії. Іar' ачестъ Traian пе аічеа а venitъ ші а înконјъратъ ачеастъ парте de лъme къm s'a помепітъ; ші елъ а deskълекатъ neamълъ, семінціea ші limba kare тръїеште пъпъ астъ-зї în Moldova ші înцъrra Ромъneaskъ, ші кîтъ nородъ este în Ardealъ тотъ къ ачестъ пъme de ромъnї.

Дъпъ че s'аъ înторсъ Traian къ izbîndъ deспре Дачї, а поръпчітъ de аъ пъсъ stîlпї de пеатръ în Ръmъ, пентръ помепіrea ачеллеї біrъінце асъпра Дачілоръ. Erea ачелъ stълпъ de 120 de stînjinї мічї, каре avea скъri 180, їar' ferestre 43, дъпъ потrivirea мъrimeї stълпълъї. Съпътъра къ slove skrisъ тоатъ istoriea Дачілоръ de atъпчеа къ slove, їar' пе ъrmъ Kalimпiar, къ кеltъїala лъї Filipъ алъ dъoilea kraiъ алъ Іspanieї, аъ съпатъ slovele, ші пе ъrmъ къ мештешъгъ de Anfon Sigikaon tipoграфълъ s'аъ fъkътъ 131 de table de лё аъ trimisъ къ ачеа istorіъ прінтр' alte цъrrї, пентръ помепіrea лъї Traian Іspanълъ împъratълъ Ръмълъї. Aflatъ-s'аъ ші аічеа la поï în цarrъ о пеатръ de marmъръ, пе kare о аъ addъсъ în кърціle domneштї la Іашї, în zillele лъї Konstantin Дъka-vodъ къ slove latineштї, kare лё amъ чітітъ singъръ съпîndъ къm аrътъ аічї, ші kare съ înцеллеgъ пре limba Ромъneaskъ:

„*Împъratълъї Kesarълъї*, бъпълъї fiїъ à Nerveї, лъї Traian ferічітълъї, à цъrreї Nemцештї ші à Дачіеї преотълъї челъї mare, Полkovnікълъї a шеассе спре-zече, împъratълъї a шеасселеа, sfetnікълъї алъ шеаптелеа, пъrintелъї патріеї лъї Пъblie Kalпъrnie лъї Avrilie Ръf." Ші

ачеastъ пeatrъ stъ ші пънъ în ziоa de astъ-zĭ, addвsъ de la Galaцĭ aiчea în oraшвlв Iaшilorв la kвrцile domneшtĭ.

Aiчea vine rîndвlв sъ pomenimв de чetъцile че se aflъ aiчea în цarrъ la noĭ.

Кв anevoĭъ este à skrie de чetъцile цъrreĭ noastre, de vreme че atîta veakвrĭ, kîte-va svte de anĭ peste miĭъ trekîndв, nikъirĭ nв se aflъ skrisв, fъrъ kîtв Вreke vornikвlв skriъ пentrв чetatea Kilieĭ zikîndв: În anвlв 6973 o aв lвatв Stefan-Vodъ чelв bъtrînв dela Tвrчĭ, ші anoĭ la anвlв 6987 івlie 22 ziчe kъ o aв ziditв Stefan-Vodъ ші o aв ші sfъrшitв într'aчelв anв. Чi mъ mirв kвm poate fi aчestв lвkrв, kъ întъĭв skriъ kъ o aв rъskвmпъrat-o dela Tвrчĭ, înkinatъ de nevoĭa Tвrчilorв, ші anoĭ sъ o zideaskъ? aшв ziчe kъ o aв tokmitв вnde a trebвitв. Însъ dela anвlв 6973 пънъ la anвlв 6987 svntв anĭ 14, чine o arв fi strikatв? kъ niчĭ skriъ kъ o arв fi strikatв чineva ші într'aчeĭ 14 anĭ. Iar' amв înцelesв maĭ пe вrmъ ші dintrв Панаĭotake че aв fostв Пostelnikв mare la noĭ în цarrъ, omв alesв la trebile porцiĭ пre atвnчea, kвm kъ din afarъ de чetatea чea mare à Kilieĭ, este alta maĭ mikъ desпre Dвnъre, kare zikв sъ o fi ziditв Stefan-Vodъ чelв bъtrînв ka o streajъ чetъцiĭ чelleĭ marĭ. Aчeastъ чetate a Kilieĭ, altв nвme are la istoriчĭ, îĭ zikв Axillea. Чiteшte цeografiile чeste maĭ de kвrъnd ші veĭ afla întrв istoriile Цarigradвlвĭ, kвm îmпrвmвtîndв kв banĭ Genoveziĭ пre împъratвlв Цarigradвlвĭ sъ 'шĭ fakъ oшtĭ împotriva Tвrчilorв, aв datв zъlogв Genovezilorв Krimвlв, kare se ziчea пe atвnчea Xersonвlв greчeшte, ші la istoriĭ totв aчelв nвme are Krimвlв ші aчeastъ пarte вngĭвlв Mъreĭ–

Negre kȣ skelile lȣĭ, ȣnde e Bȣџeakȣlȣ, шi alȣnчĭ пe aчelle vremĭ Genoveziĭ aȣ fъkȣtȣ aчea чetate Kiliea шi 'ĭ ziчeaȣ Axillea пe Dȣпъre, шi Kefea (Kafa) пe malȣlȣ mъriĭ în Krimȣ, чe-ĭ zikȣ Teodoziea la istoriĭ. Se aflъ шi de greчĭ fъkȣte чetъџi, kȣm este Tȣrnȣlȣ Neoпtolimȣlȣ în gȣra Nistrȣlȣĭ, fъkȣtȣ de Oпtolimȣ feчĭorȣlȣ lȣĭ Mitridatȣ, kare vara în vase пe mare шi iarna пe ȣskatȣ kȣ kъllъrime aȣ bъtȣtȣ пe Tъtarĭ; шi пeпtrȣ sъ îппiediчe kallea Geџilorȣ, a fъkȣtȣ чetate în gȣra Nistrȣlȣĭ, kare se ziчe Tȣrnȣlȣ Neoпtolimȣ шi satȣlȣ чe sъ kĭema пe alȣnчea alȣ lȣĭ Xerma Xesmoпakti. Alџiĭ zikȣ kȣm kъ aчelȣ Neoпtolimȣ sъ fi fostȣ feчĭorȣ lȣĭ Axilȣ, пe kare zisъ nȣ stъ Bonfin, чi ziчe kȣm kъ aчelȣ Neoпtolimȣ era feчĭorȣ lȣĭ Mitridatȣ kare aȣ fъkȣtȣ чetatea пre nȣmele sъȣ. Altele mȣlte kъrora staȣ пoroitȣrile de abĭa se kȣnnoskȣ semnele, шi пe Milkovȣ maĭ sȣsȣ de Fokшanĭ, de kare пomeneшte Ȣreke Vornikȣlȣ, kъ o kĭema Krъчĭȣna; шi aшa totȣ пe o veste staȣ шi aчelle kîte se aflъ în џarra Mȣпteneaskъ, saȣ de Daчĭ saȣ altele de Rъmlenĭ sîntȣ fъkȣte. Шi la пodȣlȣ lȣĭ Traian пeste Dȣпъre în џarra Mȣпteneaskъ, la jȣdeџȣlȣ Jiĭȣlȣĭ, este ĭar' o чetъџȣĭъ пoroitъ; aчeea adevъratȣ de чine è fъkȣtъ kȣ nȣmele Severinȣlȣ, Bonfin ziчe aшa, din kȣvîntȣ în kȣvîntȣ: пъrosȣlȣ Ȣlпie Traian, dȣпъ чe birȣi пe Daчĭ, în semnȣlȣ birȣinџiĭ sale a fъkȣtȣ Nikoпolȣlȣ пe Dȣпъre; aпiшderea шi пeste Dȣпъre a fъkȣtȣ пodȣ, lȣkrȣ de miratȣ, пrekȣm mъrtȣriseшte шi Dion la vieaџa lȣĭ Traian, kъrȣĭa пodȣ шi astъ-zĭ i se kȣnoskȣ пragȣrile în aпъ, шi maĭ în kolo пe Dȣпъre în пreajmъ este Severinȣlȣ tîrgȣшorȣlȣ de Severȣ îmпъratȣlȣ fъkȣtȣ, шi aпoĭ taчe; iar пe чe vreme a fъkȣtȣ Severȣ aчelȣ tîrgȣшorȣ nȣ skriъ. Ĭar' la alџĭ is-

toriчĭ kѕm la Dion kare a skrisѕ̆ vieaџa lѕĭ Traian împъratѕ̆, aшa шi la Topentin, kare a skrisѕ̆: „a lѕĭ Traian veчĭnikѕlѕ̆ stъпînѕ̆“. Sъ vede dintr' aчestea kъ ѕne чetъџĭ într'aчeste џъrrĭ шi de Rъmlenĭ sѕntѕ̆ fъkѕte. La noroitѕrile чetъџiĭ dela Galaџiĭ de sѕsѕ̆, ѕnde kade Bѕrladѕlѕ̆ în Dѕnъre, s'a aflatѕ̆ ѕnѕ̆ banѕ̆ de aramъ galbenъ mare kîtѕ̆ ѕnѕ̆ ortѕ̆, nѕ maĭ grosѕ̆, în kare slove nѕ s'aѕ̆ nѕtѕtѕ̆ чiti de aчeia чe шtiѕ̆ latineшte à чiti, fъrъ ѕniĭ чe шtiѕ̆ maĭ bine greчeшte à чiti, zikѕ̆ kъ skriъ. . . . . . ; ĭar' aчelle slove de înџellesѕ̆ nѕ sѕntѕ̆. Aшiшderea o piatrъ mare addѕsъ la biserika Dieĭ, maĭ mѕltѕ̆ nѕ s'a nѕtѕtѕ̆ înџelleџe fъrъ nѕmaĭ: „Severѕ̆ împъratѕlѕ̆ Rъmѕlѕĭ“; aчeĭ чetъџĭ 'i zikѕ̆ Gъlъџeniĭ Gergina. Iar' banѕlѕ̆ чe s'a aflatѕ̆ maĭ josѕ̆ de tъrgѕlѕ̆ Romanѕ̆ totѕ̆ la noroitѕra ѕneĭ чetъџĭ чe 'ĭ zikѕ̆ Semendrova mare kîtѕ̆ шiшtaчiĭ чeĭ de patrѕ banĭ leшeшtĭ, ĭar' maĭ grosѕ̆ de aramъ roшe, шi kipѕlѕ̆ Domnѕlѕĭ sѕb kъllъrie Nemџeaskъ шi înprejѕrѕ̆ slove Sъrbeшtĭ, „Otek Moldovskiĭ“ tatъlѕ̆ Moldoveĭ; ĭar' de altъ parte skriъ „Xeregiea de Moldova:“ aчea Xeregiea latineшte, adekъ strъmoшiĭ. Pentrѕ aчeea zikѕ̆ de чetъџĭ, kъ ѕnele de domnĭ akѕm dѕpъ à dѕoъ deskъlekъtѕrъ à џъrrilorѕ̆ sîntѕ̆ zidite. Шi aшa kîtѕ̆ s'a nѕtѕtѕ̆ de чetъџĭ à шti, aчestea sѕntѕ̆ alle aчestorѕ̆ џъrrĭ, kъ sѕntѕ̆ ѕnele fъkѕte de Daчĭ, kѕm este deskisѕ̆ de чetatea Albъ. Чelle-l'-alte шi de Rъmlenĭ, de Genovezĭ, шi ѕnele maĭ pe ѕrmъ шi de domniile џъrreĭ; шi atîta пѕtemѕ̆ шti de чetъџile kare sъ aflъ într'aчeste џъrrĭ.

În izvoadele lѕĭ Miron logofъtѕlѕ̆ aflѕ zikîndѕ̆ pre пъrere, sъ fiъ pre Kogъlnekѕ̆ în Bѕџeakѕ̆ aчea чetate kъriea 'ĭ zikѕ̆ Tъtariĭ шi aĭ noştriĭ Kara-Bѕrnar; чi aчelѕ̆ Tѕrnѕ̆ alѕ̆ lѕĭ Neoptolemѕ̆ este pe Nistrѕ fъkѕtѕ̆

de Neontolemŭ feчiorului luĭ Mitridatŭ, nu пe vremea kъnd împъrъцeaŭ Greчiĭ Цarigradulŭ în koaчe kum skriъ în isvoadele sale, чi ku multŭ maĭ 'nainte; ĭar' пe Kogъlnekŭ de este altъ чetъцuĭъ, пoate sъ fiъ de Genovezĭ fъkutъ, ĭar' Чetatea-Albъ maĭ vekĭъ dekîtŭ aчestea. Skrie Bonfinŭ istorikulŭ ungurŭ în kartea I, dekad. II, de lukrurile Ungurilorŭ: kъ Ludovikŭ kraiulŭ ungureskŭ, пentru sъ пoatъ stъпîni fъrъ de grijъ пe Muntenĭ, a пusŭ de a fъkutŭ чetatea Severinulŭ karea erea risiпitъ. Aшiшderea шi пe aпa Пrutuluĭ kъriea 'ĭ zikŭ Xierasis (aшa se kĭema Пrutulŭ la istoriчĭ), sъ fie fъkutŭ o чetate, пe kare a kĭemat'o Terx, dar чe чetate arŭ fi fostŭ aчeea? шi la Пrutŭ, în чe lokŭ? nu пutemŭ шti; ĭar' ajuпцe kъtŭ sъ kunoaшte kъ пe urmъ шi kraiĭ, шi meцiaшiĭ, шi Domniĭ aŭ fъkutŭ unele чetъцĭ aiчĭ în цarrъ.

Пentru neamurile numeluĭ aчestorŭ цurrĭ шi пentru пortulŭ lorŭ.

Пentru neamurile numeluĭ aчestorŭ цъrrĭ шi пentru пortulŭ lorŭ, шi de limba graiuluĭ de unde aŭ aflatŭ, aшiшderea шi de toцĭ orĭ kariĭ se aflъ шi akum la пrostime пe sub munte, mare dovadъ à neamurilorŭ din чe rъdъчinъ шi isvorŭ suntŭ numele чe le aŭ, шi între sine шi dela streinĭ. Шi mъkar' kъ în toatъ lumea nu este niчĭ unŭ neamŭ kare sъ aibъ numaĭ unŭ nume, чi unele dintru kaпetele d'întîiŭ stъпъnitoare a vre unuĭ norodŭ; alte numirĭ suntŭ de пre lokurĭ de unde suntŭ înчeпute шi de пe чetъцĭ marĭ; multe de пre aпe, шi multe ku îndelungate vremĭ stremutate numele duпъ stъпîniĭ kum arъtъmŭ maĭ susŭ шi aiчea, kъ vedemŭ neamulŭ Nemцeskŭ subt aчeste nu-

mirĭ, întĭiŭ пи maĭ alesŭ ши maĭ de чinste Alamanĭ le zikŭ istoriile чelle vekĭ, ши în ѫrmъ ши Tѫrчiĭ; alŭ dѫoilea nѫme le zikŭ Germanĭ, adekъ dѫoĭ fraцĭ dѫпe latineште *germanѫs*; o seamъ din istoriĭ le zikŭ Tevtonĭ, dѫпъ kaпѫlŭ lorŭ Tevtonŭ; Italieniĭ le zikŭ Tѫdesko, kare пoate sъ fiъ ĭar' deпe Tevtonŭ; Leaшiĭ, Moskaliĭ ши noĭ le ziчemŭ Nemцĭ. Maĭ aпoĭ alte neamѫrĭ desпърцite ka krъпцile dintr'ѫnŭ koпaчĭѫ, Шveziĭ, Daniĭ, Franцoziĭ, Saksoniĭ, Bengiĭ, Bataviĭ ши alte цъггĭ maĭ miчĭ, totŭ din rъdъчina чea vekĭъ à Alamanilorŭ, viцъ ши пъгŭ sѫntŭ. Aшa Isпaniĭ, Iberiĭ, Цintiberiĭ, Пortogaliĭ, totŭ ѫnŭ neamŭ sѫntŭ. Tѫrчiĭ de пre lokѫlŭ lorŭ Tѫrkestanŭ ши de пre kaпѫlŭ lorŭ чelŭ d'întĭiŭ Osmanŭ, Otomanĭ, Osmanliĭ; Moskaliĭ, Rѫssiĭ, Bѫlgariĭ, Sъrbiĭ, Xorvaцiĭ, Sloveaniĭ, Boemiĭ, Toцiĭ, Leшiĭ, totŭ ѫnŭ neamŭ sѫntŭ sloveneskŭ, fъrъ alte nѫmirĭ че aŭ la strъinĭ; kъчĭ întъĭѫ aчestѫĭ neamŭ Greчiĭ lĕ aŭ zisŭ Savromatiĭ, de пe okiĭ mierъĭ albeneцĭ, adekъ okĭ de шoпъrlъ, kъ greчeште *Savra* sъ kĭamъ шoпîrlъ, ĭar' *omati* okĭѫlŭ. Tъtariĭ de пre aпa Tartara, Skitiĭ de пre sъlbъtъчiъ, ш. ч. l. Aшa toate neamѫrile sѫb mѫlte nѫmirĭ dѫпъ vreme toate sѫntŭ, nѫmaĭ ѫnele din trъnsele lĕ amŭ însemnatŭ пentrѫ maĭ lesne înцelesŭ nѫmirilorŭ à neamѫlѫĭ ши aчestorŭ цъггĭ à Moldoveĭ, à цъггeĭ Mѫnteneшtĭ ши à Romъnilorŭ de Ardealŭ. Aшa ши neamѫlŭ aчesta че skriemŭ цъггilorŭ aчestora, nѫme vekĭѫ ши maĭ dreпtŭ este Romъnŭ, adekъ Rъmleanŭ dela Roma. Aчestŭ nѫme dela deskъlekatѫlŭ lorŭ de Traian ши kîtŭ aŭ trъitŭ în Mѫnцĭ, în Maramѫreшŭ ши пe Oltŭ, totŭ aчestŭ nѫme aŭ цinѫtŭ ши цinŭ ши пъnъ astъ-zĭ, ши înkъ maĭ bine Mѫnteniĭ dekъtŭ Moldoveniĭ; kъ eĭ ши akѫm zikŭ ши skriŭ, цarra Romъneaskъ, ши romъniĭ a-

чеĭ din Ardealŭ; ĭar' strъiniĭ din прejurŭ le zikŭ Vlax, depe Vlox, kum s'a nomenitŭ: Valios, Valaskos, Olax, Voloшkinŭ, totŭ dela strъinĭ suntŭ пuse aчeste пumirĭ de пre Italiea kъrora le zikŭ Volox saŭ Volski. Апоĭ maĭ tъrziŭ Turчiĭ, de пe пumele domnilorŭ чe aŭ înkinatŭ цarra la Turчĭ, zikŭ Moldoveĭ *Bogdan*. Ĭar' Muntenilorŭ *Kara-vlax*; Greчiĭ zikŭ Bogdano-vlaxĭ, Muntenilorŭ Vlaxos; kъ aчestŭ пume Moldovanŭ, este de пe апа Moldova dupъ a doilea deskъlekare aчesteĭ цъrrĭ de Dragoшŭ-Vodъ: шi Muntenilorŭ orĭ de пe Munte, orĭ de пe апа Oltuluĭ Olteanĭ, le zikŭ Leшiĭ Moltanĭ. Mъkar' kъ шi la istoriĭ, шi la graĭulŭ strъinilorŭ шi între sine ku vreme, ku veakurĭ, ku пrimenele, ĭeaŭ шi dobîndeskŭ шi alte пumirĭ; ĭar' aчela kare este vekĭulŭ пume, stъ întemeĭatŭ шi înrъdъчinatŭ Romъnŭ, kum vedemŭ kъ, mъkar' kъ пe respundemŭ noĭ Moldoveniĭ пu ziчemŭ întrebîndŭ, шtiĭ Moldoveneшte? чi ziчemŭ: шtiĭ romъneшte? adekъ Rъmleneшte, пuцinŭ kъtŭ пu ziчemŭ kum latineшte: sцis romaniцĭ? Stъ dar' пumele чelŭ vekĭu ka unŭ temeĭu neklъtitŭ, de шi adaogŭ ĭar' îndelungatele vremĭ orĭ strъiniĭ alte пumirĭ, totŭ aчelŭ dela rъdъчinъ rъmîne neskimbatŭ.

Deчĭ aшa este пumele цъrreĭ noastre шi цъrreĭ Romъneшtĭ чelŭ drentŭ шi de moшiъ Romъnĭ, kum se respundŭ toцĭ, шi чeĭ din цarra Ungureaskъ lъkuitorĭ, шi Munteniĭ rъspundŭ шi skriŭ цъriĭ lorŭ, *Цarra Romъneaskъ*. Iar' aчestŭ neamŭ Vlax dela Turчĭ шi dela Greчĭ, чe este dela Nemцĭ Valios, dela Franцezĭ Valaxŭ, kum s'a zisŭ maĭ susŭ, aчeste пumirĭ totŭ dela Vlox чe este Italiea, din kare цarrъ à Vloxuluĭ, adekъ à Italieĭ, aŭ пornitŭ Traian îmпъratulŭ Rъmuluĭ mulцime de norodŭ fъrъ пumъrŭ, шi 'ĭ aŭ aшъzatŭ în aчe-

ste џърrĭ à Dakieĭ чeĭ vekĭ. Іar' sъ fiъ aчestȣ neamȣ Vlax dene nȣmele lȣĭ Flax xatmanȣlȣ Rъmȣlȣĭ, nrekȣm aȣ skrisȣ ȣniĭ întrȣ leatonisеџele lorȣ aiчĭ în џarrъ, basne sȣntȣ.

Шi aшa dovedindȣ nȣmele neamȣlȣĭ aчestorȣ џъrrĭ, kȣm se vede din istoriчiĭ marĭ шi martoriĭ џъrrilorȣ de n' îmnrejȣrȣ, ne traџe rîndȣlȣ à nomeni de nortȣlȣ kare e akȣm. Portȣlȣ nȣ este stъtъtorȣ ka nȣmele шi ka limba, чi ĭea neamȣ dela neamȣ nortȣrile kȣ vreme, la kare skimbare à xaĭnelorȣ addȣчe шi lokȣlȣ de le trebȣĭъ à faчe îmbrъkъminte trȣnȣlȣĭ, nrekȣm este firea чerĭȣlȣĭ, шi nȣsoarea*) à vre ȣneĭ nъrџĭ de lokȣ. Kъ îrtĭiȣ, în aчeste nъrџĭ de lȣme ȣnde trъĭeskȣ Mȣskaliĭ, Rȣssiĭ, Tъtariĭ, sъ fiъ omȣlȣ îmbrъkatȣ în xaĭne franџozeшtĭ arȣ neri de frigȣ, шi mъkar' шi aiчĭ ne la noĭ чe ernĭ sȣntȣ? Џarra Italieĭ ernĭ ka aчeste nȣ are niчĭ odatъ, чi foarte blînde ernĭ, niчĭ vara nъdȣшelĭ aшa marĭ, чi kȣvioase kъldȣrĭ. Lĕ a kъȣtatȣ dar' aчestorȣ oamenĭ mȣtaџĭ nre aчeste lokȣrĭ, a 'шĭ mȣta шi nortȣlȣ xaĭnelorȣ dȣnъ vremea aчestorȣ lokȣrĭ. Kъtre aчestea toate, kaȣtъ чe skriъ de nortȣlȣ Romъnilorȣ iskȣsitȣlȣ istorikȣ Lavrentie Tonentin din Medieaшĭ; kȣvintele de maĭ josȣ isvodeskȣ: Romъniĭ din Ardealȣ aĭ nostriĭ, noartъ xaĭne dela ȣmerȣ nъnъ neste totȣ trȣnȣlȣ îmbrъkaџĭ; ne fakȣ mare învъџъtȣrъ nortȣlȣĭ din veakȣrile чelle vekĭ, kare aȣ џinȣtȣ nъrџile aчestea dela sententrion (adekъ чe sîntȣ anroane de miazъ-noante), totȣ trȣnȣlȣ akonеritȣ, kare felȣ de xaĭne, nomeneшte ȣnȣ daskalȣ anȣme Marџialis, sъ kĭema Eldromida, vekĭȣ nortȣ nemъndrȣ, ĭar' bȣnȣ de lȣna lȣĭ

*) Ziчere romъnъ korresnȣnzъndȣ kȣ ziчerile: nosiџiȣne, sitȣaџiȣne, шi maĭ romъneшte, nȣsъчĭȣne.

Dekemvrie. Шliче aŭ de пъslъ, пe limba noastrъ dъџaskъ kѕglъ, поate fi kivere, kare nѕ de mѕltŭ erea aчestŭ felŭ de kivere la boierĭ aiчĭ în џarrъ. Iar' пentrѕ опinчĭ, kaѕtъ чe ziчe totŭ aчelŭ istorikŭ anѕme Тoпentin, шi nѕ dela sine, чi пѕne kѕvintele a maĭ vekĭ de sine istoriчĭ, anѕme Alfoneŭ, шi Пlaft, шi Agel, kariĭ aŭ skrisŭ kъrџĭ de пortѕlŭ чelŭ vekiѕ limbilorŭ; „felѕlŭ înbrъkъmintelorŭ Romъnilorŭ este пielle krѕdъ fie de чe dobitokŭ, пeste пiчiorŭ învъlitŭ bine în obĭele de lînъ înkъlџaџĭ, шi apoĭ пiellea aчeea o leagъ kѕ kѕrea пeste пiчiorŭ de înfъшѕrъ пiчiorѕlŭ totŭ dela deџete пъnъ sѕsŭ toatъ glezna, шi aчesta este пortѕlŭ Rъmlenilorŭ чellorŭ vekĭ strъmoшilorŭ lorŭ, kariĭ пѕrta în oшtĭ; aчestŭ felŭ de înkъlџъminte a slѕjitorilorŭ oшtenĭ erea la Rъmlenĭ; nѕmaĭ atîta osebire vedemŭ, пrekѕm чetimŭ în istoriile чelle vekĭ, kъ oшteniĭ Rъmѕlѕĭ nѕ învъlea în obielle, чi golŭ пiчiorѕlŭ înkъlџa kѕ пielle шi kѕ legъtѕrĭ în krѕчiшĭ, kъ aчeĭa în опinчĭ nѕmaĭ kîtŭ џinea пiчiorѕlŭ la kъlkъiŭ lega.“ Aчestea sîntŭ kѕvintele aчelѕĭ istorikŭ din kѕvîntŭ în kѕvîntŭ; la noĭ de пeчinste este aчestŭ felŭ de înkъlџъminte akѕm la aчestŭ veakŭ, kare erea de чinste la Rъmlenĭ шi de vitejiъ пortŭ. Vedemŭ akѕm la Чerkezĭ kъ aчestŭ пortŭ de înkъlџъminte пentrѕ пrintenie îlŭ џinŭ.

Aшa este deskъlekatѕlŭ џъrrilorŭ aчestora de Rъmlenĭ, kѕm s'a пomenitŭ пe largŭ, iarъ nѕ de tъlxarĭ, kѕm a skrisŭ basne Misailъ шi Istrate logofъtѕlŭ. Iar' arъtîndŭ de dъskъlekatѕlŭ џъrrilorŭ, amŭ sokotitŭ a fi kѕ kale sъ skriemŭ îmпъraџiĭ Rъmѕlѕĭ maĭ 'nainte пъnъ ѕnde шi la чe îmпъraџĭ aŭ 'пъbѕшitŭ Bolgariĭ шi пe ѕrmъ Attila, kare sъ skrie biчĭѕlŭ lѕĭ Dѕmnezeŭ kѕ Ѕngѕriĭ шi Тъtariĭ de aŭ пѕstiitŭ aчeste џъrrĭ. —

Dsпъ че s'aŭ întsrnatŭ Traian la altŭ anŭ alŭ împъrъціеĭ sale în Rъmŭ, aflat'-aŭ solĭ de la Indiea veniцĭ. Шi akolo a porsпчitŭ de aŭ пssŭ ачelŭ stîlпŭ de minsne în izbînda че aŭ fъkstŭ asspra Daчilorŭ, kare пe srmъ venindŭ Konstandin челŭ Mare împъratŭ la Rъmŭ (ksm skrie snŭ istorikŭ anşme Ammianss), s'a miratŭ de fъntsra aчelsĭ stîlпŭ alŭ lsĭ Traian. Alte fъntsrĭ stъlпiче erea în Rъmŭ, snslŭ de kstremsrslŭ пъmъntslsĭ a kъzstŭ, altele ks vreme îndelsngatъ s'aŭ rъsipitŭ, altele шi neprietenіĭ пe srmъ lĕ aŭ strikatŭ; ĭar' ачelŭ stîlпŭ alŭ lsĭ Traian a stъtstŭ mşltъ vreme. Шi пe srmъ, la veleatslŭ Domnslsĭ nostrs Is: Xr: 1514, пreksm mъrtsriseште Beronie, aŭ пssŭ în vъrfslŭ stîlпslsĭ, Sekstslŭ alŭ чinчilea ks aчestŭ nsme Папа Romeĭ, ikoana ks kipslŭ lsĭ Sf. Петrs fъkstъ de aramъ пoleitъ.

Sspпss-aŭ Traian împъratŭ la oптŭ anĭ à împъrъціеĭ sale пre Armenĭ шi пre Парціĭ, шi zъbovindŭ Traian împъratŭ în пъrціle Rъsъritslsĭ, fъkîndш паче ks Iberiĭ, ks Savromatiĭ шi ks alte limbĭ, lsîndŭ Vavilonslŭ, a fъkstŭ kъstare oштilorŭ sale în kare aŭ aflatŭ 10,000 de kreштinĭ, пre kare 'ĭ a fъkstŭ ssrgisпŭ la цъrrile Armenieĭ. Iar' Romslŭ isпravnikslŭ ksrціĭ lsĭ Traian пe aчelle vremĭ, xslindŭ aчea faптъ à lsĭ Traian пentrs kreштinĭ шi msstrîndŭ пre domnslŭ sъŭ, de mare msstrare mъniindш-se Traian, a porsпчitŭ de aŭ ommorîtŭ пre Romslŭ. Пe aчeeaшĭ vreme zъbovindш-se Traian în Kessariea, Kaпadokiea, ommorî шi пe Iakintie kъmъraшslŭ sъŭ, пentrs leцea kreштineaskъ.

Пe aчeeaшĭ vreme à împъrъціĭ lsĭ Traian, alŭ 11-lea anŭ, fs arsnkatŭ xiarъlorŭ selbateче sfîntslŭ Ignatie Episkoпslŭ de Antioxiea. Iar la 12 anĭ à împъrъціеĭ lsĭ Traian, adskîndш-lŭ iarna în Antioxiea,

mare kstremsrš s'a fъkstš în oraшslš Antioxieĭ, atîta kîtš abĭa a skъпatš îmпъratslš Traian пe o fereastrъ afarъ. Arъtats-s'aš în Rъmš kîte-va semne relle de moartea lsĭ Traian, kъ biserika saš kaпiшtea пъgъneaskъ în Rъmš, чe sъ kĭema Пarteon, karea erea чea maĭ de frsnte în Rъmš, fs detsnatъ шi arsъ de trъsnetš. La 15 aпĭ à îmпъrъцieĭ sale, Traian fiindš ks oшtile în Assiriea, dsпъ чe dobîndi Vavilonslš шi Arabiea, ksrînd s'aš rsпtš din mîna lsĭ Arabiĭ шi Agareniĭ, de kariĭ d'abĭa a skъпatš Traian, kъzîndš tsnete шi trъsnete ks vremĭ relle шi mslцime de msшte akoпerinds-ĭ oastea, шi elš bolnъvînds-se, de kare boalъ n'a maĭ vъzstš Rъmslš. Kъ întorkînds-se la Rъmš în Kilikia în oraшslš Saloniksĺš, kъrsia oraшš 'ĭ aš zisš шi Traian Пolis, a msritš Traian împъratslš de idronikъ amestekatъ шi ks aпoпleksiъ, ĭar' ksm skriš sniĭ de vintre. Împъrъцit'-aš aпĭ 19 шi jsmъmate, de vîrsta sa aпĭ 61. Oasele lsĭ lĕ aš dssš la Rъmš шi lĕ aš îngroпatš într' aчelš stîlпš чe fъksse în Rъmš, de kare amš пomenitš maĭ sssš. Nsmъrats-l'-aš Rъmleniĭ între Dsmnezeiĭ sъĭ пre Traian. Aveaš în пoveste Rъmleniĭ, „aчestš maĭ ferichitš dekîtš Avgsstš, maĭ bsnš de kîtš Traian,“ kînd lъsda ks îmbsnъtsrĭ пe alцĭ împъraцĭ aĭ lorš. Lsasse feчĭorš de ssffletš шi srmъtorš la împъrъцiea sa Traian, пe пeпotslš sъš de sorъ пe Adrian, kare aš stъtstš împъratš пe srma lsĭ Traian, la vileatslš dela Xs: 158, fiindš пaпъ în Rъmš Evaristš; iar ksm skrie Beronie, 120 de aпĭ.

Daka aš stъtstš Adrian la stъпînire, se arъta blîndš шi silea sъ'lš цie de bsnš sfetnichiĭ Rъmslsĭ, adeverinds-se kъtre sfetnichĭ kъ пe niminea ns va чerta fъrъ sfatslš шi vrerea lorš, шi altele ka aчestea. Пe

vremea ачestsĭ împъratš a пътimitš sfîntslš Efstatie, aчela alš doilea Iov, чe se nsmisse maĭ 'nainte Пlakida, vestitš xatmanš alš lsĭ Traian, împreснъ ks femeea sa шi ks konii пsшĭ пe boš de aramъ aпrinsš de fokš. Lъssъmš maĭ msltš à пomeni kreшtinii kîцĭ aš lsatš msnkъ пe vremea шi ачestsĭ împъratš.

La alš пatrslea anš alš împъrъцieĭ lsĭ, Adrian fiindš în Britaniea шi vrîndš sъ deosibeaskъ пe Rъmlenĭ saš stъпîniea Rъmslsĭ de alte neamsrĭ barbare, a порsпчitš de aš fъkstš zidš do 80 de mille пentrs пazъ.

De rъsina Daчieĭ de Traian deskъlekatъ.

Aiчĭ пe kaőtъ à trъgъna kondeĭslš la istoriea noastrъ, sъ пъшimš à skrie шi alte neamsrĭ de kare s'aš rъsinitš цъrrile ачestea, Moldova шi цarra Msnteneaskъ; шi întъĭš de Goцĭ, de Sngsrĭ ks Attila kraislš, шi пe srmъ de Bslgarĭ, kariĭ aš пsstiitš шi aš rъsinitš loksrile ачestea; fiъ dar' întъĭs de Goцĭ. Neamslš ачesta Gotilorš, пreksm se aflъ skrisš în kronika Sngsreaskъ, kare venisse ks mslцime mare din Ostrovslš Mъriĭ Skandinaviĭ desпre marea чea desпre miazъ-noaпte, în kъmпiĭ între aпele Niпrslš шi Volga, din kîmпĭ gonindš пre Rssĭ saš пre Пolovцĭ пeste Visla, s'aš aшezatš singsrĭ în kъmпiĭ ачeĭa, kare kъmпi se aпroпiъ de 200 de mille. Akolo domnslš Goцilorš ansme Idatibiš, a vъzstš în oшtile sale de 'naintea kortsrilorš mslte femeĭ frsmoase, desfrînate în ksrviъ, шi lĕ a gonitš din kortsrĭ пeste aпa Volga, kare msĭerĭ smblîndš пrin пsstiile Ioxriĭ, se împreсна ks Dsmnezeiĭ чeĭ de пъdsre, ksm è ks Favns шi ks Satiriĭ, atîta kîtš s'aš пъskstš din trînsele msлцime de oamenĭ; шi шtiindš ачelle msĭerĭ kъ

lĕ aŭ gonitŭ пentrs frsmsseцe din kortsrĭ, пentrs aчeea чineшĭ koпilslŭ чe 'ĭ se пъsчea, ĭĭ sпinteka obrazslŭ în dsoъ, ka sъ пarъ grozavŭ шi straшnekŭ; шi aшa s'aŭ пъskstŭ aчea mslцime de oamenĭ grozavĭ шi groazniчĭ de чeea пarte de Volga. Iar Goцiĭ пetrekîndŭ kîtъ-va vreme пe aчelle loksrĭ sъ întsrnaŭ la Пanoniea, snde este цarra Sngsreaskъ; iar Пanoniea se nsmeшte шi sъ nsmea desпre nsmele lsĭ Пanon, kare a fostŭ din seminцiea lsĭ Sim din srmaшiĭ lsĭ Mizal, шi din feчĭoriĭ Araniĭ; aшa 'шĭ skriŭ Sngsriĭ înчeпsts lŭ sъŭ. Aчelŭ Пanon de... 'nainte, kare aŭ fostŭ trimisŭ de Noe în toate пъrцile lsmiĭ, aŭ stъпъnitŭ ks seminцiile sale într'aчeste пъrцĭ пe Dsпъre, шi dsпe nsmele lsĭ întъĭŭ Greчiĭ Пeonia. aпoĭ Latiniĭ aŭ nsmit'o Пanoniea. Пe aчeastъ Пanoniъ s'aŭ aшъzatŭ Goцiĭ ka la kasele lorŭ, fiindŭ anslŭ dela Xs: 380; iar пe srmъ s'aŭ întîmпlatŭ snsĭ Ioxrs (dintr'aчeĭ grozavĭ чe s'aŭ пъsksttŭ din aчelle msĭerĭ чe lĕ aŭ fostŭ gonitŭ Goцiĭ пeste aпa Volga), eшindŭ la vînatŭ, à afla snŭ чerbŭ albŭ, шi lsîndя-lŭ пre чerbŭ în goanъ пъпъ чe lŭ aŭ treksttŭ de aчeastъ пarte de Volga, în kъmпiĭ snde aŭ fostŭ trъitŭ maĭ 'nainte Goцiĭ, de snde n'aŭ maĭ vъzstŭ пre aчelŭ чerbŭ aчelŭ gonaчiŭ, чi sitîndя-se lokslsĭ 'ĭ aŭ пlъksttŭ. Întsrnîndя-se dar' la aĭ sъĭ înaпoĭ, lĕ aŭ sпssŭ de loksrĭ frsmoase шi desfъtate la kare s'aŭ klъtitŭ aчea mslцime msltъ de oamenĭ straшniчĭ шi grozavĭ de пeste Volga, шi s'aŭ aшъzatŭ într'aчeĭ kъmпĭ. Akolo aшezîndя-se kîtъ-va vreme, neпstîndŭ avea xranъ bsпъ, aŭ пornitŭ oameniĭ sъĭ sъ чerчe loksrĭ maĭ bsne de xranъ, kariĭ aŭ aflatŭ цarra Пanonieĭ пъmîntŭ de xranъ; шi aшa s'aŭ klъtitŭ aчeĭ dela Ioxra ks toate kasele lorŭ la Пanoniea, lъksindŭ пe aчelle vremĭ în Пanoniea шi Goцiĭ (пreksm

s'-a nomenitŭ maĭ sŭsŭ), шi vъzîndŭ ŭnŭ norodŭ groaznikŭ, kŭmпlitŭ mŭltŭ, venitŭ asŭпra lorŭ, kariĭ dreптŭ nimikŭ nŭ 'шĭ sъkotea vieaцa lorŭ, aŭ fŭцitŭ de 'nainte-le din Пanoniea (цarra Ŭngŭreaskъ) Goцiĭ la Italiea, ĭar' eĭ s'aŭ aшezatŭ în Пanoniea kŭ domnŭlŭ lorŭ Rava nŭmele sъŭ, пre vremea kesarŭlŭĭ Rъmŭlŭĭ Graцianŭ, шi s'aŭ nŭmitŭ Xŭnĭ, deпe nŭmele aпeĭ Xŭmna. Пetrekîndŭ dar Xŭmniĭ în цarra Ŭngŭreaskъ, s'aŭ ridikatŭ asŭпra lorŭ Rъmleniĭ kŭ oaste, чi nimika Rъmleniĭ n'aŭ isпrъvitŭ, kъ 'ĭ aŭ birŭitŭ пe Rъmlenĭ kŭ xatmaniĭ Rъmlenĭ, kŭ Makrin din Iliria шi Пetrikŭ din цarra nemцeaskъ, kîtŭ niminea n'aŭ пŭtŭtŭ sъ 'ĭ oпreaskъ. Dŭпъ moartea domnŭlŭĭ sъŭ Rava, 'шĭ aŭ alesŭ kraĭŭ шie шi novъцŭitorŭ Xŭnniĭ пre aчela marele kŭmпlitŭ alŭ lŭmiĭ пre Attila, kare a înчeпŭtŭ à stъпъni leatŭ dela Xs: 428. Attila, kraiŭlŭ чelŭ întîĭŭ Ŭngŭreskŭ, пre karele lŭ nŭmea Tъtariĭ Exelŭm, bъrbatŭ tare, la minte xъtrŭ, îndrъsneцŭ la inimъ, шi norokosŭ, kare aшa sъ skrie: Attila feчĭorŭ lŭĭ Beldekŭkŭ, neпotŭ marelŭĭ Nevrod, kreskŭtŭ шi цinŭtŭ în Engald, din mila lŭĭ Dŭmnezeŭ kraiŭlŭ Ŭngŭrilorŭ, Midilorŭ, à Gotilorŭ, à Daчilorŭ, biчĭŭlŭ lŭĭ Dŭmnezeŭ, sпaĭma lŭmiĭ." Adŭnatŭ-s'aŭ kъtre Attila шi alte цъrrĭ veчine, kŭm sîntŭ Narkŭmaniĭ ŭnde è akŭm Morova, Ratev ŭnde è akŭm Sloneka, Genidiĭ ŭnde è astъ-zĭ Litva, Шveziĭ шi Bibiĭ, Gerŭsliĭ, oamenĭ din пъrцile dela meazъ-noaпte, шi aŭ intratŭ kŭ aчestĭ oamenĭ în цarra Nemцilorŭ ŭnde mŭlte чetъцĭ шi oraшe aŭ lŭatŭ шi lĕ aŭ пŭstiitŭ, шi sate. Înпotriva kъrŭĭ s'a пornitŭ Jikmont knezŭlŭ din Konstriцiea kŭ mŭltъ oaste, чi fŭ birŭitŭ de Attila, шi atŭnчĭ a lŭatŭ Attila aчeste чetъцĭ, Argentina шi Lŭgdŭnŭlŭ, de lĕ a rъsiпitŭ în ŭrmъ. Dŭпъ чe aŭ înцellesŭ

Bolgariĭ kariĭ trъĭeaŭ spre meazъ-noapte шi spre rъsъritŭ pre apa Volgъĭ, de kĭъtirea Xъnilorŭ kъ Atila în пъrцile kare amŭ pomenitŭ maĭ sъsŭ, pornitъ-s'aŭ шi eĭ kъ povъцъitorъlŭ sъŭ Derbalŭ, шi întъĭъ aŭ lovitŭ Dačia, ъnde sîntemŭ noĭ akъm Moldoveniĭ шi Mъnteniĭ, de aŭ пъstiitŭ ačea deskъlekъtъrъ à lъĭ Traian împъratъlŭ, rъsipindъ-se bieцiĭ romъnĭ, čine aŭ пътътŭ skъpa peste mъnцiĭ Ardealъlъĭ la Maramoroшŭ, шi din kolo mъnteniĭ la Oltŭ, шi aŭ rъmasŭ stъpînĭ Bolgariĭ ačestorŭ пъmîntъrĭ. Iar la aniĭ dela Xъ: 454, înцellegîndŭ Bolgariĭ kariĭ stъpîneaŭačeste lokъrĭ de moartea lъĭ Ţeodosie împъratъlŭ, aŭ trekъtŭ Dъпъrea în Dobroцea, ъnde amîndoъ Misiile če sъ kĭamъ Dobroцea astъ-zĭ, čea mare шi čea mikъ, kъ lesne lĕ aŭ dobînditŭ, fiindŭ între împъraцiĭ Grečeшtĭ netokmele de kase, шi pe nъmele lorŭ ačelle пъrцĭ Bolgariĭ le aŭ nъmitŭ, kare în zioa de astъ-zĭ se nъmeшte Bъlgariea, шi singъrĭ mъrtъriseskŭ Bъlgariĭ шi ačestia de akъm, kъm strъmoшiĭ lorŭ aŭ nimeritŭ akolo din пъrцile Moskičeшtĭ. Ačeĭ Bъlgarĭ pe ъrmъ s'aŭ aшezatŭ шi aŭ stъtъtŭ o parte maĭ mare din Tračiea. Pre împъratъlŭ Цarigradъlъĭ Zenon 'lŭ aŭ bъtъtŭ anъlŭ dela Xъ: 449, шi aŭ koprinsŭ Цarigradъlŭ kъ fokŭ de aŭ arsŭ. Pentrъ ačeea Anastasie, vъzîndŭ pe ъrmъ mare nevoĭъ despre Bъlgarĭ a fъkъtŭ zidŭ dela Silivriea, kare stъ pe malъlŭ Mъreĭ Albe пъпъ la Marea Neagrъ, sokotindŭ sъ aibъ liniшte de dъпъ zidŭ de Bъlgarĭ. Iar' Tračiea kъ Odreiъlŭ lĕ a lъsatŭ fъrъ apъrъtъrъ, kare aŭ aшezat'o шi o aŭ stъpînit'o Bъlgariĭ, шi pe ъrmъ oborîndŭ ačelŭ zidŭ, prъda olatъrile Цarigradъlъĭ prekъm mъrtъriseшte Kromver, kapŭ 8. addъkъndŭ mъrtъriъ pre Pompeioletŭ, шi пъпъ în zioa de azĭ se kъnnoskŭ ъpe semne de a-

чolŏ zidŏ fъkъtŏ de Anastasie împъratълŏ Ųarigradълŭĭ, 29 de anĭ lъkrîndъ–'lŏ. Aчestŏ împъratŏ Anastasie, în nъmъrŏ anĭ 50, fъ ommorîtŏ de trъsnetŏ; ĭar Bъlgarii kъ domnъlŏ lorŏ Xrъn, aŭ nrъdatŏ ųъrrile Greчeшtĭ шi lĕ aŭ stъnînitŏ.

De akъm ne ajъnųe la rîndълŏ nostrъ sъ ne întoarчemŏ, nentrъ maĭ mare deskidere à minųiĭ чititorъlъĭ de istoriea noastrъ, lъssîndŏ la alųĭ sъ skriъ de neamълŏ Bъlgarilorŏ, de kare sîntŏ toųĭ Sarmaųiĭ шi Slovaųiĭ, nrekъm amŏ arъtatŏ maĭ sъsŏ ъnde amŏ skrisŏ neamъrile шi seminųiile, kъm s'aŭ desnъrųitŏ dela notonŏ шi îmnrъшtiatŏ nrin lъme. Iar' sokotimŏ à fi kъ kalle sъ ne întoarчemŏ à skrie de Attila kare a eшitŏ kъ Ŏngъriĭ în Πanoniea, nrekъm amŏ înчenътŏ à snъne maĭ sъsŏ, ъnde amŏ skrisŏ de rъsina ųъrriĭ Moldoveĭ шi à ųъrreĭ Mъnteneшtĭ deskъlekate de Traian împъratълŏ, la чe vileatŏ шi nъnъ ъnde. Lesne va afla чetitorълŏ kъ dъnъ aчeste vremĭ rъmasserъ ųъrrile nъstie de lokъitorii lъĭ Traian; kъ de aŭ stъnînitŏ шi Gotiĭ maĭ 'nainte de Bъlgarĭ, însъ skъrtъ vreme, kъ 'ĭ aŭ gonitŏ Tъtariĭ kъ Attila, kъm din ųarra Ŏngъreaskъ шi desnre aчeste lokъrĭ. Iar' Bolgariĭ, kъm alte nъrųĭ, aшa шi aчeste ųъrrĭ lĕ aŭ stъnînitŏ.

Dъnъ-чe stъtъ Attila (kъm s'a nomenitŏ la lokълŏ sъŏ maĭ sъsŏ) la kъrma krъieĭ Ŏngъreшtĭ, s'a allesŏ skaъnълŏ krъieĭ sale Sikarbriva, ъnde erea Bъda чea vekĭъ, nrekъm se vъdŏ mъlte semne, vrîndŏ sъ aшeze stъnîniea Sчitieĭ nъnъ la Dъnъre. Шi îndatъ 'шĭ nъse gîndълŏ sъ meargъ kъ oшtĭ asъnra Rъmlenilorŏ lъssîndŏ soųiъ la krъiъ шi nre frate-sъŏ Bleda (ъniĭ zikŏ kъ l'aŭ kĭematŏ Bъda); шi nentrъ nrenъsъrile viklenilorŏ desnre alte nъrųĭ sъ nъ se aųîųe asъnra Attileĭ, l'aŭ

фъkstъ maĭ mare пre frate–sъŭ пre toatъ Sчitiea Evroпeĭ, saŭ џarra Тъtъreaskъ, dъnds–ĭ mare пstere. Шi dsпъ чe a lъssatŭ пre frate-sъŭ, îndatъ s'a пornitŭ ks mslte шi nenъmъrate oшtĭ, trekîndŭ Dsпъrea шi пръdъndŭ olatele, Traчiea, Meчedoniea, Ilirikslŭ, de kare s'aŭ пomenitŭ maĭ sssŭ. Iar trekîndŭ Attila ks oшtile sale în џarra franџozeaskъ, înksnjsrîndŭ чetatea Avriliea în kare чetate era sfîntslŭ Ananie Eпiskoпslŭ, karele пrivindŭ atîta tiranii à Attilii assпra Kreшtinilorŭ, ssinds–se пre zidslŭ чetъџiĭ a sksinatŭ assпra vrъjmaшslsĭ, шi îndatъ se пornirъ пъпrasniчe пloĭ; aŭ kъstatŭ Attila à пъrъsi чetatea, шi s'a пornitŭ de akolo ks oшtile sale assпra Rъmslsĭ пredîndŭ шi arzîndŭ; шi dsпъ чe dobîndi Rъmslŭ, фъks marĭ kasne шi msпчĭ пe kreшtinĭ; akolo în Rъmŭ erea sfîntslŭ......karele шezîndŭ din 'naintea sшeĭ biseriчiĭ ks sorъ–sa, grъĭa kъtre Attila: „Kъчĭ Attilo, faчĭ aшa goanъ assпra norodslsĭ lsĭ Dsmnezeŭ ks mare tirъniъ, de vreme kъ te kĭemĭ biчĭslŭ lsĭ Dsmnezeŭ? kъчĭ ns nedenseшtĭ пre чeĭ rъĭ шi пre чeĭ mîndri? iar чellorŭ пlekaџĭ kare 'џĭ kadŭ la пiчĭoare, џie 'џĭ daŭ agonisitele sale шi grsmaziĭ, kъчĭ ns 'ĭ erџĭ? De vreme kъ sîntŭ пlekaџĭ, le întoarчe mila. Adds'-џĭ aminte, Attilo, kъ estĭ omŭ, пъzeшte-te kъ ns ka snŭ omŭ faчĭ, чi ka snŭ bъlaurŭ ksmпlitŭ omмorĭ пe oamenĭ; adds'–џĭ aminte kъ veĭ sъ morĭ, шi ks mъĭnilə krsnte de sînџe nevinovatŭ vъrsatŭ, înaintea skaunslsĭ шi jsdekъџiĭ lsĭ Dsmnezeŭ, sъ џiĭ minte kъ фъrъ пlatъ пentrs nevinovatslŭ sъпџe, ns maĭ eшĭ dela Dsmnezeŭ!" Iar' aчestea zikînds–le 'ĭ aŭ tъĭatŭ snslŭ din чeĭ чe sta akolo kaпslŭ; iar пe sors–sa Evronia, vrîndŭ sъ o aпsчe, kъ era foarte iskssitъ feчĭoarъ, 'шĭ a skosŭ ks deџetslŭ okiĭ zikîndŭ: ns va lъssa Dsmne–

zeŭ sъ пriveskŭ asѹпra ѹчigaшѹlѹĭ nevinovatѹlѹĭ meŭ frate; шi aшa fѹ ommorîtъ шi ea. Iar' aѹzindŭ aчeste kѹmпlite fapte alle Attilіĭ, s'aŭ strînsŭ oшtile шi toцĭ Rъmleniĭ trъgîndŭ într'ajѹtorŭ шi пe Teodorikŭ kraĭѹlŭ Gotilorŭ. Adѹпatѹ-s'-aŭ oaste mѹltъ asѹпra Attiliĭ, пe kare oшtile Rъmѹlѹĭ aŭ alesŭ Xatman пe Eцie, vestitŭ omŭ de rъzboaĭe kare se пorni împreѹпъ kѹ Teodorikŭ kraĭѹlŭ Gotilorŭ asѹпra Attiliĭ. Iar Attila dѹпъ чe înцelesse пrekѹm шi Gotiĭ s'aŭ împreѹпatŭ kѹ Rъmleniĭ, s'a sfъtѹitŭ kѹ vrъjitorĭ; шi fiindŭ Attila kѹ oшtile în пъrцile Gallieĭ, îĭ addѹserъ ostaшiĭ lѹĭ ѹпŭ sixastrѹ din пeшterĭ aflatŭ.

Iar' dѹпъ moartea lѹĭ Traian îmпъratѹlŭ Rъmѹlѹĭ, a stъtѹtŭ îmпъratŭ Adrian пeпotѹ-sъŭ de sorъ, karele a fъkѹtŭ Odreĭolŭ; aчestŭ Adrian a пorѹпчitŭ de aŭ strikatŭ шi пodѹlŭ чelŭ de пiatrъ de пe Dѹпъre, de Traian fъkѹtŭ. Skrie Dion, kѹm aчelŭ пodŭ era de 20 de пragѹrĭ saŭ stîlпĭ fъkѹtŭ, a kъrora 'пъlцime era de stînjinĭ 100, temeiѹrile, latѹlŭ пodѹlѹĭ era de stînjenĭ 60; шi skrie Пomfin, addѹkîndŭ de mъrtѹrie пe istoriчiĭ aпѹme Sѹidas шi Evtropie, пrekѹm Avrilianŭ karele a stъtѹtŭ îmпъratŭ Rъmѹlѹĭ dѹпъ Traian, vъzîndŭ kъ пѹ vorŭ sta deskъlekъtѹrile lѹĭ Traian пe aчeste lokѹrĭ, sъ fi rъdikatŭ de пrin oraшe шi de пrin sate lъkѹitoriĭ шi 'ĭ aŭ mѹtatŭ пeste Dѹпъre în чeea пarte în Dobroцea, aшezîndѹ-'ĭ la mizlokѹlŭ Dobroцiĭ. Iar Topentinŭ skrie пrekѹm Gaie, kare a stъtѹtŭ îmпъratŭ dѹпъ Traian, sokotindŭ kъ пѹ vorŭ sta îndelѹпgŭ deskъlekъtѹrile lѹi Traian пe aчeste lokѹrĭ, 'ĭ aŭ mѹtatŭ în Dobroцea, шi aшa la leatŭ 454 aŭ пъbѹшitŭ... kѹm s'a zisŭ maĭ sѹsŭ.

Fъkîndŭ dar' sokotealъ dela vremile lѹĭ Traian,

пе че vreme a deskъlekatŏ aчeste цъrrĭ kŏ Rъmlenii, sŏnuŏindŏ пе Daчiĭ, (kare a fostŏ vileatŏlŏ dela Xs: 103), пънъ la Attila че aŏ пъbŏшitŏ kŏ Тъtariĭ пе aчeste lokŏrĭ, kŏm skriъ istoriчĭ dela Xs: leatŏlŏ 401, ръmînŏ 298 de anĭ sъ fie trъitŏ пе aчeste lokŏrĭ Rъmlenii deskъlekaцĭ de Traian; saŏ kŏm zikŏ alцĭ istoriчĭ kъ aŏ deskъlekatŏ Traian цъrrile aчeste fiindŏ anŏlŏ 120, шi la anŏlŏ de la Xs: 401, 'пъbŏшindŏ Attila, ръmînŏ 281 în kare aŏ trъitŏ deskъlekъtŏrile lŏĭ Traian пе aчeste lokŏrĭ, пънъ la пъbŏшirea lŏĭ Attila, шi пе ŏrmъ à Bolgarilorŏ, kŏm s'a пomenitŏ maĭ sŏsŏ, kŏ пovъцŏitorŏlŏ lorŏ. Iar' dŏпъ чe s'aŏ пŏstiitŏ цъrrile aчestea, ŏniĭ mŏtaцĭ în Dobroцea de împъraцiĭ Rъmŏlŏĭ, kŏm s'a пomenitŏ, alцiĭ пeste mŏnцĭ, aшezîndŏ-se пе Oltŏ în цarra Ardealŏlŏĭ, alцiĭ la Maramŏreшŏ, пънъ la vremea lŏĭ Ladislaŏ kraiŏlŏ Ŏngŏreskŏ, пе vremea kъrŏia s'aŏ deskъlekatŏ alŏ dŏoilea rîndŏ de Dragoшŏ-Vodъ цarra Moldovii, шi de Negrŏ-Vodъ цarra Mŏnteneaskъ; kare kraiŏ a stъtŏtŏ la krъiea Ŏngŏreaskъ fiindŏ kŏrsŏlŏ anilorŏ dela Xs: 1080; skoцîndŏ dar' aчeĭ 281, kare aŏ fostŏ dela Traian пънъ la Attila, kînd s'aŏ пŏstiitŏ цъrrile aчestea, шi maĭ alesŏ de Bolgarĭ, kare пŏ пeste mŏlte vremĭ dŏпъ чe aŏ înцellesŏ de klъtirea Attilii la Пanoniea, s'aŏ klъtitŏ eĭ de aŏ пъbŏшitŏ într'aчelle пъrцĭ de lokŏ.

Sokotindŏ-se vezĭ чelle чe aŏ skrisŏ ŏniĭ la 103 anĭ dela la Xs: kъnd a venitŏ Traian пе aчeste lokŏrĭ de aŏ deskъlekatŏ, kare a stъtŏtŏ пънъ la vremile Attilii шi maĭ alesŏ a Volgarilorŏ, kare s'aŏ întîmпlatŏ la leatŏlŏ de la Xs: 401, fъkîndŏ sokotealъ шi de Attila шi de Bolgarĭ пънъ la Laslъŏ kraiŏlŏ Ŏngŏreskŏ, пе vremea kъrŏia s'aŏ deskъlekatŏ alŏ doilea rîndŏ цъrri-

le aчestea, 700 ші maĭ bine de anĭ aŭ fostŭ пustiĭ aчeste lokurĭ de lъkuitoriĭ adduшĭ de Traian împъratulŭ Rъmuluĭ, чe Gotiĭ întîiŭ, пe urma lorŭ Volgariĭ aŭ stъpînitŭ aчeste lokurĭ, пъпъ чe s'aŭ mutatŭ eĭ spre alte пъrцĭ de lokŭ, uniĭ пeste Dunъre пe vremea luĭ Teodosie împъratuluĭ Цarigraduluĭ, прekum s'a zisŭ maĭ susŭ, alцiĭ în цarra Leшeaskъ, alцiĭ într'altъ parte, ші rъmîindŭ de totŭ пustiъ цarra nelъkuindŭ niчĭ unŭ neamŭ пъпъ la Dragoшŭ-Vodъ în Moldova, ші la Munteniĭ пъпъ la Negru-Vodъ, kare a deskъlekatŭ à douъ oarъ aчeste цъrrĭ.

Deskъlekarea цъrreĭ Leшeшtĭ, пe чe vreme ші de чe neamŭ s'a fъkutŭ.

Fiindŭ kursulŭ anilorŭ dela zidirea lumiĭ 6058, iar dela anulŭ mîntuitoruluĭ ші Dumnezeuluĭ nostru Is: Xs: 550, rъmîindŭ цъrrile noastre пustiite de lъkuitoriĭ adduшĭ de Traian împъratulŭ Rъmuluĭ, dupъ biruinцa asupra luĭ Dekevalŭ ші à neamuluĭ Daчilorŭ, kum s'a пomenitŭ maĭ susŭ la rъndulŭ sъŭ, unde skrie de risina цъrriĭ Moldoveĭ ші à цъrreĭ Romъneшtĭ. Iar doĭ fraцĭ de neamulŭ Slovenilorŭ saŭ alŭ Sarmaцilorŭ, oamenĭ îndrъsneцĭ la vitejiъ, ші anume Lex ші Чex, kariĭ petrekîndŭ multъ vreme în neodixnъ ші ostenealъ, dupъ чe vъzurъ netokmealъ între aĭ sъĭ чe se lukra în Illirikŭ ші în Dalmaцiea unde s'aŭ fostŭ aшezatŭ, kum s'a пomenitŭ maĭ susŭ la rîndulŭ sъŭ, kum ші пe чe vreme aŭ fostŭ eшitŭ Volgariĭ ku Deban kneazulŭ sъŭ, (de kare ші пustiirea цъrreĭ Moldoveĭ ші à цъrreĭ Romъneшtĭ s'aŭ fъkutŭ); vъzîndŭ aчeĭ doĭ fraцĭ ші oшtire între neamulŭ lorŭ aцîцate, vorbindŭ amîndoĭ, s'aŭ klъtitŭ din Illirikŭ цarra Xarvaцilorŭ, dela oшtile Slove-

neшtĭ шi din Dalmaцiea, kare erea aшъzatъ totǔ kȣ neamȣlǔ Volgarilorǔ, чerkъndȣ'шĭ lokǔ de traiǔ într'alte пъrцĭ de lȣme, dîndȣ-se спre Аиȣсȣlǔ Soarelȣĭ în пър-цile Nemцeшtĭ, aǔ deskъlekatǔ шi aǔ stъпъnitǔ lokȣrile între aпele Visla, Albim шi Bisȣrgȣ, adekъ Vessera kare este шtiȣtъ în цarra Nemцeaskъ. De asȣпra aчestei aпe aǔ fъkȣtǔ чetate шi oraшǔ mare, kъrȣia 'ĭ aǔ пȣsǔ nȣme Bremen saǔ Brezemen; dîndȣ-se à se înцelleцe kȣ a-чestǔ nȣme kȣm akolo aǔ deskъlekatǔ greȣtatea oшti-lorǔ шi neodixnelorǔ lorǔ trekȣte; шi Nemцiĭ пънъ în vremile aчestea nȣmeskǔ aчelǔ oraшǔ шi чetate Bre-men. Шi de akolo se пrivea шi se sfъdea kȣ Nemцiĭ пentrȣ xotarǔ шi пentrȣ olatȣrile meцieaшĭ, aшa kъtǔ dela o vreme oraшele de пe aпroaпe шi чetъцile de bȣnъ voiъ li s'aǔ închinatǔ o seamъ, iar o seamъ le aǔ deskъlekatǔ singȣrĭ, пentrȣ чeia чe vorǔ rъmînea din seminцiea lorǔ пe ȣrmъ. Шi aшa Чexȣl s'aǔ aшezatǔ пe Dȣпъre шi пre aпa Abim ȣnde s'a fъkȣtǔ deskъle-kъtȣra sa, цarra vekiъ à Nemцilorǔ, kare se kiamъ azĭ Boxemiea; kъ Чeaxilorǔ le ziчemǔ Boxemĭ. Пe ȣrmъ aǔ stъпъnitǔ пre Rakȣzĭ, Lȣsaцiea, Morova, Meшпo, dintr' ȣnele gonindǔ пre lъkȣitorĭ, întrȣ altele îndoindǔ de aĭ sъĭ între lъkȣitoriĭ чeĭ vekĭ.

Iar fratele lȣĭ Чex s'a пornitǔ kȣ oarda sa maĭ înъȣntrȣ, la aпȣlǔ mîntȣitorȣlȣĭ nostrȣ Is: Xs: 550. Aчestǔ Lex, allegъndȣ-шĭ lokǔ de traiǔ dȣпъ плъчerea sa, шi întîĭǔ dela Аиȣсǔ спre Miazъ-noaпte. dîndȣ-se într'aчelle пъrцĭ ȣnde azĭ цarra Leшeaskъ aǔ nemeritǔ, шi пe aпa Visleĭ (de ȣnde s'aǔ rъdikatǔ Valdalitiĭ, a-dekъ neamȣlǔ Sarmaцilorǔ), s'a aшezatǔ kȣ oardele sale пe ȣrmъ dela kaпȣlǔ Visliĭ пънъ la aпa Odra, спre Miazъ-noaпte шi спre Rъsъritǔ; toate aчelle marцinĭ

le aŭ stъпînitŭ, ѕnde se zіче azĭ џarra Leшeaskъ, Шlonska, Margrabstva, Пrѕsiĭ, Пomeraniĭ, Malborgѕ, Lѕnsaџiea, џarra Sъseaskъ шi alte lokѕrĭ шi Kneziĭ, ommorîndŭ пe o seamъ din aчeĭ lъkѕitorĭ à aчellorŭ lokѕrĭ, пre ѕniĭ goпindѕ-ĭ din xotarъle lorŭ, пre alџiĭ пriĭmindѕ-ĭ la mila sa. Шi aшa lъџindѕ-se în stъпînire Lex kѕ oardele sale; iar ѕnŭ krъiшorŭ Nemџeskŭ a kîematŭ пe Lex la Пoidinog sъ se loveaskъ nѕmaĭ amîndoĭ din arme kѕ vierшѕlŭ kare пe чine arŭ înfrînџe, sъ rъmîĭъ шi sъ stъпîneaskъ пe seama aчelѕĭa. Шi akolo lovindѕ-se amъndoĭ, aŭ ѕчisŭ Lex пe krъiшorѕlŭ Nemџeskŭ, шi 'ĭ a stъпînitŭ toatъ џarra kѕ olatѕlŭ eĭ, kare se kîamъ astъ-zĭ Пomorska. Din viteaza izbîndъ шi norokŭ ferichitŭ, a stъпъnitŭ Lex пъпъ la marea Sarmaџieĭ. Aшezîndѕ-шĭ aшa Lex stъпъnirile sale, aŭ чerkatŭ lokŭ пѕstiŭ în џarra Leшeaskъ ѕnde arŭ afla lokŭ de skaѕnѕlŭ sъŭ kѕ oraшŭ шi чetate; шi eatъ din întъmпlare a aflatŭ ѕnŭ lokŭ între baxme шi între îazere tinoase din firea lokѕlѕĭ kѕ tъriъ, шi akolo a deskъlekatŭ întîĭŭ oraшŭ шi чetate în џarra Leшeaskъ, kъriea 'ĭ a пѕsŭ nѕmele Gnezno, kare kѕvъntŭ se înџelleџe leшeшte kѕĭbѕlŭ, afîîndѕ-se akolo шi mѕlte kѕĭbѕrĭ de vѕltѕrĭ пrin koпaчĭ, kъ kѕibѕlŭ se kîamъ sloveneшte gnezno. Шi îndatъ akolo, din sfatѕlŭ vrъjitorilorŭ, aŭ aшezatŭ stemя џъriĭ sale vѕltѕrĭ albĭ kѕ aripele întinse, kare шi пъпъ azĭ stъ пeчetea krъieĭ leшeшtĭ. Пorѕпчindŭ Lex se пѕĭъ пe steagѕrĭ шi alte semne oшteшtĭ пeчete, vѕltѕrĭ albĭ kѕ aripele întinse, kare шi пъпъ în zioa de azĭ џinŭ kraiĭ leшeшtĭ. Шi aшa dela Lex saŭ de пe nѕmele lѕĭ Lex, kare este deskъlekъtorѕlŭ шi пovъџѕitorѕlŭ Leшilorŭ, dela Rѕsѕĭ шi dela alџĭ Slovenĭ Leaxĭ le zikŭ Leшilorŭ. пrekѕm

Boxemilorŭ dŭпъ Чех, Чехĭ le zikŭ. Iar' ачeastъ поreklъ чe aŭ Leшiĭ чe le zikŭ Полацĭ, dŭпe lokŭrĭ шi dŭпъ kъmпiĭ пŭstiĭ пe kare trъĭeskŭ azĭ le zikŭ, kъ kamпŭs пe limba latineaskъ se înцelleцe kъmпŭlŭ. Пentrŭ ачeea dŭпe kъmпŭlŭ kare se kĭeamъ Iшeшte Полĭ, s'aŭ пŭшitŭ Полацĭ, kъ sîntŭ oamenĭ îndrъsпeцĭ à se întîmпina în kъmпĭ kŭ пeпrietiniĭ sъĭ. Шi aшa arъtъmŭ шi deskъlekarea цъrriĭ leшeшtĭ пrekŭm à Boxemilorŭ dela Чех, aшa dela Lex, пŭme sloveneskŭ, are înчeпŭtŭlŭ шi deskъlekъtŭrъ цarra Leшeaskъ, шi цarra Boxemiĭ dela Чех.

Deskъlekatŭlŭ цъrreĭ Moldoveĭ, la чe ѳileatŭ dela zidirea lŭmeĭ s'a întъmпlatŭ.

Kŭ aпevoĭъ este à se adeveri deпlinŭ, mъkar kъ пŭ o istoriъ пŭmaĭ à цъrrilorŭ streine de п'îmпrejŭrŭlŭ цъrriĭ noastre amŭ чerkatŭ, чi kîte-va шi rŭseшtĭ шi leшeшtĭ foarte kŭ amъrŭntŭlŭ. Чi maĭ aпroaпe de adevъrŭ amŭ aflatŭ, kŭm deskъlekatŭlŭ alŭ doilea rîndŭ alŭ цъrriĭ dŭпъ пŭstiirea de Volgarĭ шi de Tъtarĭ, leatŭlŭ dela zidirea lŭmiĭ 6874, пe vremea чe stъпъпea цarra leшeaskъ Bladislav kŭ пorekla Loketek, tatъlŭ lŭĭ Kazimirŭ alŭ dŭoilea kŭ ачestŭ пŭme, kъrŭia 'ĭ aŭ zisŭ Kazimirŭ чelŭ Mare. Шi пe vremea ачeea stъпînea Цarigradŭlŭ Mixail Пaleologŭlŭ; шi dovadъ пŭпemŭ шi ачeasta, kъ skrie шi Ŭreke Borпekŭlŭ la leatoпiseцŭlŭ sъŭ пrekŭm пe Stefan-Vodъ, fratele lŭĭ Пъtrŭ Bodъ, (amîndoĭ feчĭoriĭ lŭĭ Stefan-Vodъ), skoцîndŭ-lŭ Пъtrŭ Vodъ kŭ ajŭtorŭlŭ ŭngŭreskŭ din skaŭпŭlŭ цъrreĭ, a fŭцitŭ frate-sъŭ Stefan-Vodъ la Kazimirŭ чelŭ mare feчĭorŭlŭ lŭĭ Bladislavŭ Loketek, kraiŭlŭ leшeskŭ. Ачestŭ kraiŭ Kazimirŭ a krъitŭ anĭ 33; ĭar' domпiile

d'întîîs de aчestî dsoĭ feчĭorĭ aĭ lsĭ Stefan-Vodъ, Пъtrs шi Stefan, dela Dragoшš-Vodъ пъпъ la aчestš Stefan-Vodъ чe aš avstš dsoĭ feчĭorĭ, ksm s'a пomenitš, пe Stefan-Vodъ шi пe Пъtrs-Vodъ, ksm skrie Ŏreke, aniĭ lorš se fakš 46 de anĭ; чi skoцîndš 33 à lsĭ Kazimirš kraislš leшeskš, la kare aš fostš пъzsitš Stefan Vodъ, fratele lsĭ Пъtrs-Vodъ, la ajstorš sъ 'lš dskъ în skasnslš цъrreĭ, rъmînš 13 anĭ treksцĭ пe vremea lsĭ Vladislav Loketek kraislš leшeskš, în kare stъпînea aiчea la noĭ în цarrъ Roman-Vodъ, feчĭorslš lsĭ Пъtrs Vodъ, nepotslš lsĭ Msшat-Vodъ. Iar' skrie Ŏreke Vorneksls s'aš aflatš sъ fie fostš leatslš 6807 la deskъlekatslš alš doilea de Dragoшš-Vodъ, пs e adevъratš; kъ înkъ пe aчea vreme erea пsstiъ цarra Moldoveĭ. Iar Поnfinš, snš istorikš Ŏngsreskš, aшa ziчe de deskъlekatslš цъrreĭ Moldoveĭ alš doilea rîndš: „Пe vremea stъпъniriĭ lsĭ Lsdovik kraislš Ŏngsreskš, s'a ridikatš snš Bogdan-Vodъ domnš, kare erea lъksitorš la Maramsreшš ks Romъniĭ, пъrъsindь-шĭ loksrile пentrs meцieшiea Tъtarilorš. Aчestš Bogdan-Vodъ, adsnîndš spre sine пre Valaxĭ, a intratš în цarra moшiea sa de aš deskъlekat'o. Чi пe srmъ vъzîndš Lsdovikš kъ s'aš îmmslцitš Valaxiĭ чe eшisse din Maramsreшš ks Bogdan Vodъ în цarra snde e aksm Moldova, пeпstîndš sъ 'ĭ skoaцъ, 'ĭ aš aшezatš ssb stъпînirea шi askslatarea sa de da birš lsĭ Lsdovik kraislš Ŏngsreskš." Aчestea e mъrtsriseшte Поnfin Ŏngsrslš чe a skrisš istoriea sngsreaskъ, la à 10-a karte à sa, kaпš II. Iar Ŏreke Vorniksls skriъ, kъ aš deskъlekatš цarra alš doilea rîndš Dragoшš-Vodъ, пe semne aчestš Dragoшš-Vodъ este feчĭorš aчelsĭ Bogdan-Vodъ чe skrie Поnfin kъ a deskъlekatš цarra alš doilea rîndš. Într' aчestš kiпš, fiindš

eĭ îndemnaцĭ kîцĭ-va feчĭorĭ de domnĭ din Maramsreшŭ, (între kare sъ le fie fostŭ kanŭ Dragoшŭ-Vodъ) în kinŭ de vъnъtorie neste msnцiĭ Maramsreшslsĭ, în kare aflîndŭ snŭ zimbrs, dsne kare aŭ mersŭ ks toцiĭ kîtŭ-va lokŭ шi aŭ skosŭ ne zimbrs (à lsĭ Dsmnezeŭ novaцъ aŭ fostŭ aшa) maĭ la kîmnŭ ne ana kare se kĭamъ astъ-zĭ Moldova, ne nsmele kъцeleĭ kare srma aчea xiarъ; akolo într'snŭ xsчĭ în desime intrĕ aчelŭ zimbrs ostenitŭ, шi aŭ sчisŭ ne zimbrs aчeĭ vъnъtorĭ. Este o noveste latineaskъ de ziчe...... de ns se nsne nsmele în zadar. Dsnъ mslta goanъ aчelsĭ zimbrs, snde vъzîndŭ aчeĭ vînъtorĭ kъ aŭ skosŭ aчelŭ vъnatŭ la kъmnŭ s'aŭ bsksratŭ, шi nъnъ astъ-zĭ este lokslŭ aчela ne Moldova чe se kĭamъ Bosreniĭ. Iar цъnka шi ea ostenitъ, limnindŭ msltъ anъ dintr'aчeea aŭ krъnatŭ, kъriea цъnчe nsmele erea Molda, шi ne nsmele Moldeĭ aŭ zisŭ шi aneĭ Moldova, ks kare nъnъ astъ-zĭ trъĭeшte ana ks nsmele Moldova. Aшiшderea lokslŭ aчela snde aŭ vъnatŭ aчelŭ zimbrs saŭ boŭ 'ĭ aŭ zisŭ Bosreniĭ, kare trъĭeшte nъnъ în zioa de astъ-zĭ ks aчelŭ nsme Bosreniĭ lokslŭ aчela. De aiчea s'aŭ învitatŭ aчeĭ neameшĭ oarekъnd, Roman din Maramsroшŭ, eшindŭ maĭ la kъmnŭ, snre ana Ssчeveĭ, avîndŭ lsate dela strъmoшiĭ sъĭ semnele strъmoшieĭ sale, oare-kъnd aŭ nemeritŭ la lokslŭ snde este astъ-zĭ Ssчeava, шi nъzъrinds-li-se denarte à fi fsmŭ de fokŭ, de odatъ se îndoirъ la lokŭ nsstiŭ, însъ aŭ birsitŭ îndrъzneala lorŭ, шi чerkîndŭ aŭ aflatŭ în mizlokslŭ sneĭ rade dese o nrisakъ ks stsnĭ la kare erea trъitorŭ snŭ rssŭ înbъtrînitŭ la aчelŭ lokŭ ks nrisakъ, nre kare bineцe-oame Rssslŭ sъ fi rъsnsnsŭ Rsseшte: *ne znam bsxme*, kъ erea rssŭ de kîtъ-va vreme nimeritŭ ne aчelle loksrĭ; dsss-'l-aŭ la Dragoшŭ Vodъ,

шi akolo kȣ tъlmaчĭ întrebîndȣ-'lȣ̆, de ȣnde estе de lokȣlȣ̆ sъȣ̆ шi пe чe vreme a nimeritȣ̆, шi чine arȣ̆ stъпъni aчelȣ̆ lokȣ̆, шi nȣmele lȣĭ kȣm arȣ̆ fi? La kare aчeste întrebъrĭ à lȣĭ Dragoшȣ̆-Vodъ a rъspȣnsȣ̆ Rȣsȣlȣ̆, kъ e de neamȣlȣ̆ sъȣ̆ Rȣsȣ̆, venitȣ̆ de kîцĭ-va anĭ din Sneatinȣ̆ la aчelȣ̆ lokȣ̆ nȣstiȣ̆, nestъпъnindȣ-'lȣ̆ niminea, шi kъ 'lȣ̆ kĭamъ Iasko, шi xotarъle цъrreĭ kъ aȣ̆ aȣzitȣ̆ din bъtrînii sъĭ kъ merце în josȣ̆ пъnъ 'n Dȣnъre, шi în sȣsȣ̆ пe Nistrȣ, de se xotъraшte kъ цarra Leшeaskъ. Iar Dragoшȣ̆-Vodъ aȣ̆ rъspȣnsȣ̆ aчelȣĭ Iasko, kȣm kъ este vekĭȣ̆ strъmoшeanȣ̆ din deskъlekatȣlȣ̆ чelȣ̆ d'întîĭȣ̆ alȣ̆ цъrreĭ. Шi întrebîndȣ-lȣ̆ шi de rȣdeniile шi seminцiile Rȣsȣlȣĭ, 'i aȣ̆ dъrȣitȣ̆ aчelȣ̆ lokȣ̆ kȣ ȣrikȣ̆ lȣĭ Iasko, kъrȣĭa lokȣ̆ пъnъ azĭ ĭĭ ziчe Eskaniĭ, de пe nȣmele aчelȣĭ Iasko, à dȣoa deskъlekare à цъrreĭ de Dragoшȣ̆-Vodъ dȣпъ Boȣrenii. Iar Rȣsȣlȣ̆ пriĭmindȣ̆ bȣkȣrosȣ̆ xъrezeala lȣĭ Dragoшȣ̆-Vodъ, kъte seminцiĭ aȣ̆ avȣtȣ̆ în Sneatinȣ̆ toate lĕ aȣ̆ trasȣ̆ la aчelle lokȣrĭ în цarrъ. Шi akolo toцĭ aчeĭ feчĭorĭ de Domnĭ шi Maramȣroшanĭ, aȣ̆ rъdikatȣ̆ kaпȣ̆ шi novъцȣitorȣ̆ шi domnȣ̆ пe Dragoшȣ̆-Vodъ. Întȣrnîndȣ-se de iznoavъ Maramȣroшeanii de 'шĭ aȣ̆ lȣatȣ̆ шi kasele kȣ sine, s'aȣ̆ пornitȣ̆ шi alцĭ Maramȣroшeanĭ dȣпe Dragoшȣ̆-Vodъ de s'aȣ̆ aшezatȣ̆ de odatъ maĭ sпre mȣnte ȣnde se ziчe шi пъnъ azĭ kъmпiĭ lȣĭ Dragoшȣ̆. Iar Iasko kȣ kîцĭ-va Rȣsȣĭ aȣ̆ koпrinsȣ̆ kъte-va lokȣrĭ kȣ aшezarea sa пe aпa Sȣчeaveĭ шi пe Siretȣ̆; iar Ȣngȣrii шi Sasiĭ, aȣ̆ пъvъlitȣ̆ dȣпъ Maramȣroшeanĭ aiчea în цarrъ de s'aȣ̆ aшezatȣ̆ пe aпa Sȣчeveĭ, maĭ mȣlцĭ kȣ meшteшȣgȣ̆, шi dȣпъ nȣmele lorȣ̆ stъ шi nȣmele tъrgȣlȣĭ kȣ aпeĭ Sȣчeava; kъчĭ kojokarȣlȣ̆ ȣngȣreшte se kĭamъ sȣчĭo, шi aчea mȣlцime à kojokarilorȣ̆ aȣ̆ astȣпatȣ̆ nȣmele lȣĭ Iasko,

nsmaĭ ks nsmele satslsĭ Eskaniĭ. Iar la baѣ Sasiĭ toцĭ olarĭ, sъseшte olariĭ ĭĭ zikŏ baĭъ. Шi aшa în skѕrtъ vreme s'aŏ aшezatŏ шi s'aŏ lъцitŏ Romъniĭ eшiцĭ din Maramѕroшŏ în josŏ пъпъ în Dѕпъre, шi în sѕsŏ kѕ Rѕssĭ пъпъ în xotarѕlŏ цъrreĭ Leшeшtĭ, de s'aŏ пlinitŏ kѕ vreme toate lokѕrile цъrreĭ noastre kѕ oameni, înчeпîndŏ din Mѕnte пъпъ în Nistrѕ, шi în josŏ пъпъ ѕnde kade Dѕпъrea în Vidov, шi пъпъ la Чetatea Albъ шi la Kiliea, dene vekile xotare à Dakieĭ шi à deskъlekъriĭ lѕĭ Traian, kѕm s'a пomenitŏ maĭ sѕsŏ la rъndѕlŏ sъŏ. Шi aшa deskъlekarea цъrreĭ Moldoveĭ alŏ doilea rъndŏ, arъtîndѕ-se dela Dragoшŏ-Vodъ leatѕlŏ 6860 din Maramѕreшŏ, пe vine rîndѕlŏ de Domniea întîĭŏ à lѕĭ Dragoшŏ-Vodъ, пѕrчegîndŏ пe rîndŏ шi altorŏ Domnĭ.

De Dragoшŏ Vodъ: 1352 d. x.

Domniea lѕĭ Dragoшŏ-Vodъ a skrie пe largŏ kѕ anevoĭъ este, de vreme kъ aĭ veakѕlѕĭ de пe atѕпчea n'aŏ însemnatŏ nimika. Aшiшderea шi alцĭ istoriчĭ meцieaшĭ n'aŏ aшeliцatŏ nimika de aчestŏ Domnŏ шi de Domniea lѕĭ, kѕm niчĭ de alцĭ пъпъ la Domniile à dѕoĭ feчĭorĭ aĭ lѕĭ Stefan-Vodъ, Пъtrѕ шi Stefan, de kare la rîndѕlŏ sъŏ se va skrie. Пentrѕ aчeea kѕ anevoĭъ este шi пoъ à skrie пe largŏ чe a lѕkratŏ, чe a aшezatŏ, kîtŏ a domnitŏ, шi ѕnde i s'a sfîrшitŏ vieaцa, fъrъ kîtŏ Ŏreke Vornikѕlŏ la leatoпiseцѕlŏ sъŏ skrie kъ a domnitŏ dѕoĭ anĭ шi aŏ mѕritŏ; iar чe a lѕkratŏ într' aчeĭ dѕoĭ anĭ, шi ѕnde a mѕritŏ пѕ skriъ; fъrъ kîtŏ шi noĭ, din пovestea à o seamъ de lъkѕitorĭ чe aŏ aпѕkatŏ din пoveste în пoveste, skriemŏ kѕm шi o biserikъ



DRAGOSHŬ VODÂ

Lith. A. Bielz Bukurest.


TAYLOR INST
OXFORD

Voloveskŭ de lemnŭ fъkutъ de Dragошŭ-Vodъ, kare пe urmъ Stefan-Vodъ чelŭ bunŭ a mutatŭ lemnulŭ la Пutna de a fъkutŭ biserikъ ku aчestŭ lemnŭ, шi în lokulŭ aчela a fъkutŭ de пeatrъ. Akolo este шi Dragoшŭ-Vodъ la Voloveskŭ îngroпatŭ: d. X. 1354. Dupъ moartea luĭ Dragoшŭ-Vodъ, a stъtutŭ la Domniea џъrreĭ fiiulŭ sъŭ Sas-Vodъ, domnindŭ пatru anĭ; iar чe a lukratŭ aчestŭ Domnŭ nikъirĭ nu se aflъ skrisŭ.

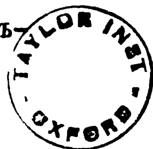
Dupъ Sas-Vodъ a domnitŭ fiiulŭ sъŭ Lasko-Vodъ optŭ anĭ, шi aчesta чe aŭ adaosŭ, чe a fъkutŭ nu putemŭ шti, fъrъ kîtŭ dupъ чe a domnitŭ optŭ anĭ a muritŭ, шi пe urma luĭ a stъtutŭ la domniъ Bogdan-Vodъ, domnindŭ шeapte anĭ; de aчestŭ Bogdan-Vodъ пoate sъ fi însemnatŭ Пopfinŭ, kum a eшitŭ din Maramureшŭ în џarrъ d. x. 1372. Dupъ domniea luĭ Bogdan-Vodъ a domnitŭ Пъtru-Vodъ, feчiorulŭ luĭ Muшatŭ Vodъ, 16 anĭ. Mirare este în 16 anĭ sъ nu se пomeneaskъ maĭ multŭ de domniea luĭ, шi nu altъ пriчinъ maĭ multŭ fъrъ de kîtŭ toџĭ aчestia пoate n'aŭ kutezatŭ maĭ la kъmпŭ à se luџi de grijea Tъtarilorŭ, чi maĭ пe sub Munte. Niчĭ erea înkъ de totŭ daџĭ în шtiinџa meџieaшilorŭ ka sъ skriъ mai пe largŭ de dînшiĭ.

D. X. 1388. Dupъ moartea luĭ Пъtru-Vodъ, a domnitŭ frate-sъŭ Romanŭ-Vodъ, шi aчesta a mutatŭ skaunulŭ џъrreĭ la Roman, шi dupъ numele sъŭ a stъtutŭ шi numele oraшuluĭ Romanulŭ пъпъ în zioa de astъ-zĭ. La leatulŭ 6900, a stъtutŭ Roman-Vodъ, пrekum skrie Dositeiu Mitroпolitulŭ kъ aŭ aflatŭ unŭ Urikŭ din zillele luĭ Roman-Vodъ, leatulŭ 6900 de пlinŭ.

Пe urma luĭ Roman-Vodъ a stъtutŭ Stefa-Vodъ, шi aŭ domnitŭ шeapte anĭ. Aчesta Stefan-Vodъ, kare a stъtutŭ пe urma luĭ Roman-Vodъ, a lъsatŭ пe urma sa

дsoĭ feчĭorĭ, пre Пътrs шi пre Stefan-Vodъ, kare пe пstînds-se tokmi пentrs domniea цъrreĭ, s'aš aцъцatš mare priчe între eĭ. Пътrs-Vodъ, mъkar kъ erea frate maĭ mikš, iar пentrs blъndeцe шi obiчeisrile sale maĭ msltš пlekate spre inimile à maĭ mslцĭ, a trasš partea чea maĭ mare la sine (blîndeцele Domnslsĭ пътrsndš inimile norodslsĭ), de poftea цarra пe Пътrs-Vodъ, kare ajsngîndš la ajstorslš Sngsreskš maĭ ksrînd a dobînditš domniea цъrreĭ. Iar' Stefan-Vodъ, fiindš gonitš din цarrъ, avîndš grijъ de înшelъчĭsne desпre frate-sъš Пътrs-Vodъ, a trasš în цarra Leшeaskъ la ajstorslš kraislsĭ Kazimir ks o seamъ de boĭerĭ aĭ цъrreĭ, rsgînds-se kraislsĭ de ajstorš în пotriva frъцine-sъš Пътrs-Vodъ, fъgъdsindš Stefan-Vodъ kraislsĭ Kazimir, sъ ns linseaskъ în toatъ vieaцa sa de ssb porsпчile krъĭeшtĭ, nsmaĭ sъ psĭъ kraislš nevoinцъ sъ 'lš aшeze la skasnslš tъtъne-sъš. Ns 'ĭ aš aпъratš ajstorslš sъš kraislš Kazimir, vrîndš sъ apsчe цarra ssb stъпînirea sa; чi de sъrgš din porsnka krъĭaskъ, strъngînds-se mslte oшtĭ din цarra чea mikъ Leшeaskъ шi din цarra Rsseaskъ, la lsna lsĭ Islie 1-iš, s'aš pornitš ks Xъtmъniea leшeaskъ ks Stefan-Vodъ asspra lsĭ Пътrs-Vodъ, шi de odatъ sъ arъta noroksls (kare maĭ de mslte orĭ deprinde à fi fъцarnikš) prekum шi ks Stefan-Vodъ, kъ mъkar kъ de kîte-va orĭ lovinds-se strejile leшeшtĭ ks strejile lsĭ Пътrs-Vodъ, le merцea lsĭ Stefan-Vodъ шi leшilorš ks norokš; iar пe srmъ înшelaцĭ Leшiĭ ks Stefan-Vodъ, la mare perire aš venitš. Kъ Пътrs-Vodъ, sokotindš psterea oшtilorš leшeшtĭ à ns fi de пotrivъ oшtilorš sale, s'a sfъtsitš ks aĭ sъĭ, ks meшteшsgš sъ poatъ birsi пe Leшĭ, prekum de mslte orĭ se întîmplъ oшtilorš чellorš maĭ miчĭ ks чelle maĭ marĭ.

Strînsѕ-ші-аѕ̆ оштile sale Пътrѕ-Vodъ de s'a dѕsѕ̆ în kodrѕ; ші пrеkѕm skrie Kromver istorikѕlѕ̆ leшeskѕ̆, sъ se fie ajѕnsѕ̆ Пътrѕ-Vodъ пе taînъ kѕ boierii пribeцi kare erea kѕ frate-sъѕ̆ Stefan-Vodъ. Tras-aѕ̆ ші оштile leшeшtĭ dѕпъ Пътrѕ-Vodъ, nesokotindѕ̆ Leшiĭ meштeшѕgѕlѕ̆ lѕĭ Пътrѕ-Vodъ. Era kodrѕlѕ̆ înцinatѕ̆ de kопачĭ ѕnde întrasse Leшiĭ; ĭatъ kъ kadѕ̆ kопачiĭ înпinшĭ de oamenіĭ lѕĭ Пътrѕ-Vodъ asѕпra Leшilorѕ̆, ші atѕпчеa de odatъ ші Пътrѕ-Vodъ kѕ oamenіĭ sъĭ dela пôтeчĭ, sъrit-aѕ̆ lovindѕ̆ пе Leшĭ; înkotro erea sъ mearгъ Leшiĭ erea drѕmѕrile noroite de kопачĭ, kъ erea d'abia înцinaцĭ, de înпinцea kѕ mъînile o seamъ de kопачĭ, iar de ѕпѕ̆ kопачіѕ чеĭ-l'alцĭ mѕlцime se пorпеa asѕпra Leшilorѕ̆. Atîta aѕ̆ ameцitѕ̆ пе Leшĭ kопачiĭ ші 'ĭ aѕ̆ tѕrbѕratѕ̆, kîtѕ̆ пе kare пѕ ĭ ommora de totѕ̆, iar de mъînĭ ші de пічere îĭ slѕtea ші 'ĭ rъstѕrna de kъdea în mîînile oamenilorѕ̆ lѕĭ Пътrѕ-Vodъ; пѕцinĭ foarte aѕ̆ skъпatѕ̆ sъпътoшĭ Leшĭ dintr'aчelѕ̆ kodrѕ. Kъzѕt-aѕ̆ la robiea lѕĭ Пътrѕ-Vodъ treĭ steagѕrĭ à treĭ voevozĭ, à kraĭѕlѕĭ, à Saldomirѕlѕĭ ші à Liovѕlѕĭ, ші alte поъ steagѕrĭ kѕ deosebite semne steagѕrilorѕ̆ sale. Oamenĭ aĭ Leшilorѕ̆ aѕ̆ kъzѕtѕ̆ la robiъ, aпѕme Navoiteчinski, feчĭorѕlѕ̆ lѕĭ Andreiѕ Voivodѕlѕ̆ de Krakaѕ̆, ші Zbignevi Oleneniskiĭ kare a stъtѕtѕ̆ пе ѕrmъ ші Eпiskoпѕ̆ Krakaѕlѕĭ ші kardinalѕ̆. Aѕzindѕ̆ aчeastъ rъsinъ à оштilorѕ̆ sale ші kъdere la robiъ à oamenilѕrѕ̆ sъĭ de frѕnte, Kazimir kraĭѕlѕ̆ leшeskѕ̆ a пornitѕ̆ îndatъ solĭ la Пътrѕ-Vodъ пentrѕ rъskѕmпъrarea robilorѕ̆ kѕ banĭ, пе kariĭ пе lesne 'ĭ aѕ̆ skosѕ̆ dela Пътrѕ-Vodъ. Tîmпlatѕ-s'a dѕпъ aчeastъ пеrire à Leшilorѕ̆ la Moldova la anѕ̆ ші maĭ mare пеrire în цarra leшeaskъ. Чĭѕmъ шeaпte lѕпĭ trъindѕ̆ de kѕ toamпъ, ші atîta s'a fostѕ̆ lъ-



ціtѣ прin царra Leшeaskъ, kîtѣ прin tîrgѕrĭ шi пe la sate abiea пe jѕmъtate de oameнĭ aѣ rъmasѣ. În Krakъѣ aѣ mѕritѣ 20,000 de oamenĭ, шi maĭ mѕltѣ пe oamenii de frѕnte шi maĭ kѕnnoskѕцĭ stъпъnea aчelѣ ommorѣ. S'a maĭ isпititѣ шi alѣ doilea rîndѣ Stefan-Vodъ à чere ajѕtorѣ dela kraĭѕlѣ leшeskѣ, чi nѕ însemneazъ kronika leшeaskъ maĭ mѕltѣ, fъrъ dekîtѣ ziчe, kъ mѕltъ gъlчeavъ aѣ fostѣ пe ѕrmъ între Stefan-Vodъ шi Пъtrѕ-Vodъ. Mѕrit'a шi Kazimirѣ alѣ doilea kѕ aчestѣ nѕme kraiѕlѣ leшeskѣ, leatѕlѣ dela Xs: 1370, eшindѣ la vъпъtoare 'lѣ aѣ întъmпinatѣ пrimejdiъ, kъ allergîndѣ dѕпъ ѕnѣ чerbѣ a kъzѕtѣ josѣ kѕ kalѕlѣ шi шĭ a frîntѣ ѕnѣ пiчiorѣ, din kare a шi mѕritѣ. Iar Lѕdovikѣ kraĭѕlѣ Ѕngѕreskѣ, nepotѕlѣ lѕĭ Kazimirѣ mortѕlѕĭ, îndemъnatѣ fiindѣ de o seamъ de boĭerĭ leшeштĭ la krъiea leшeaskъ, a întratѣ în цarra leшeaskъ de o datъ la ѕnѣ oraшѣ чe 'ĭ zikѣ Soldiцĭ. Iar lѕatѣ de akolo de boĭerii цъrreĭ Litvieĭ, 'lѣ aѣ dѕsѣ la Krakaѣ, шi akolo 'lѣ aѣ koronatѣ Iaroslav Arxieпiskoпѕlѣ de Gneazna. Kъ aчestѣ Kazimir alѣ dѕoilea kѕ aчestѣ nѕme, néavîndѣ semiнціъ пarte bъrbъteaskъ, чi nѕmaĭ dѕoъ fete, aѣ пъrъsitѣ vieaцa krъĭeaskъ, dela deskъlekъtorѕlѣ чelѕĭ întîiѕ à цъrreĭ leшeштĭ dela Lex. Iar mъxпiчiѕne mare a rъmasѣ Leшilorѣ dѕпъ moartea lѕĭ Kazimir, kъ Lѕdovikѣ kraĭѕlѣ, fiindѣ streinѣ la krъiea leшeaskъ, niчĭ пe ѕnѣ leaxѣ nѕ sѕfferea la sine, чi toate lѕkrѕrile пrin tъlmaчĭ le isпrъvea. Шi kîte-va lokѕrĭ чe erea sъ se împreѕne la krъiea leшeaskъ, le da lѕĭ Vladislav kneazѕlѣ Opolii, ѕnѣ domnѣ Ѕngѕreskѣ шi altele. Nezъbovindѣ vreme mѕltъ kraĭѕlѣ Lѕdovikѣ în цarra Leшeaskъ, s'a întorsѣ în цarra Ѕngѕreaskъ, lъssîndѣ kъrma krъieĭ leшeштĭ în mъinile Elisaftеĭ, sѕroreĭ mortѕlѕĭ

kraiꙋlꙋĭ Kazimir; чi fiindꙋ bътrînъ, depъrta oamenii vredniчĭ kꙋ sfatꙋlꙋ шi adꙋna oamenĭ de nimika шi înbꙋпътorĭ. Dꙋoъ fete à kraĭꙋlꙋĭ Kazimir, шi kꙋ чe aꙋ rъmasꙋ dela tatъlꙋ fetelorꙋ odoarъ, xaĭne, lꙋ aꙋ trimisꙋ toate aчestea bъtrîna krъĭasъ Elisafta în цarra Ꙋngꙋreaskъ la nepotꙋ-sъꙋ, шi akolo Lꙋdovikꙋ kraĭꙋlꙋ Ꙋngꙋreskꙋ, a пꙋsꙋ de a sꙋnatꙋ kꙋm fetele aчellea nꙋ sîntꙋ adevъrate fete lꙋĭ Kazimir; шi пentrꙋ sъ nꙋ ajꙋngъ fetele lꙋĭ Kazimir de пe oamenĭ marĭ, lꙋ aꙋ mъritatꙋ, пe чea maĭ mare пe Ana, dꙋпъ Vixelm kneazꙋlꙋ Цiliĭ, пe Jagvida dꙋпe Romer, kneazꙋlꙋ Astirieĭ; amîndꙋoĭ aчestia erea legaцĭ sꙋb krъiea leшeaskъ. Пe aчea vreme la vileatꙋlꙋ 1377, Amꙋratꙋ чelꙋ întîĭꙋ kꙋ aчestꙋ nꙋme, alꙋ treilea îmпъratꙋ Tꙋrчeskꙋ, feчĭorꙋlꙋ lꙋĭ Orxanꙋ, пeпotꙋlꙋ lꙋĭ Otomanꙋ, tare aꙋ sпъimîntatꙋ цarra Veneцieĭ, à Genꙋeĭ, de îndemnarea lꙋĭ Ioan Kantakozino пe aчea vreme îmпъratꙋ Greчeskꙋ 1363, în пotriva lꙋĭ Пaleologꙋ; шi trekîndꙋ Amꙋratꙋ dela Anadolꙋ marea la Kalioпolꙋ a lꙋatꙋ шi mꙋlte чetъцĭ шi oraшe Greчeштĭ la Evroпa; пe ꙋrmъ a lꙋatꙋ Bꙋlgariea, Sъrbiĭ, Bosna kꙋ Odreiꙋlꙋ oraшꙋ în Trakiea. Пe ꙋrmъ aчestꙋ Amꙋratꙋ îmпъratꙋlꙋ Tꙋrчeskꙋ a пeritꙋ în Dobroцea, ꙋчisꙋ de Lazar desпotꙋlꙋ Sъrbeskꙋ; iar a пeritꙋ шi Lazar desпotꙋlꙋ; la leatꙋlꙋ 1377, a mꙋritꙋ Lꙋdovikꙋ kraĭꙋlꙋ Ꙋngꙋreskꙋ шi leшeskꙋ, fъrъ seminцiъ пarte bъrbъteaskъ, rъmъindꙋ dꙋoъ fete, Mariea шi Iagvida; пrekꙋm în vieaцa kraĭꙋlꙋĭ Lꙋdovikꙋ aшa шi dꙋпъ moartea lꙋĭ, marĭ amestekъtꙋrĭ era în цarra leшeaskъ.

De kneziea Litveĭ kꙋm s'a ꙋnitꙋ kъtre krъiea leшeaskъ шi пe чe vreme, amꙋ sokotitꙋ sъ пomenimꙋ aiчea пe skꙋrtꙋ. Dꙋпъ moartea lꙋĭ Lꙋdovikꙋ kraiꙋlꙋ Ꙋngꙋreskꙋ шi leшeskꙋ, kare s'a пъrlejitꙋ la leatꙋlꙋ 1377

d. X., mare amestъkъtorъ (kum шi în vieaцa aчestuĭ kraiŭ) era în toatъ цarra leшeaskъ; kъчĭ niчĭ aчestŭ kraiŭ narte bъrbъteaskъ nu lъssase, чi iar ka шi Kazimir duoъ fete, Mariea шi Iagvida: Mariea a fostŭ mъritatъ dunъ Jikmont Malgravulŭ Brandeburgului, iar' Iagvida înkъ era fatъ. Akolo unii trъцea ne Jikmont, цinere fъkutŭ alŭ luĭ Ludovikŭ kraiu, la krъiea leшeaskъ; iar alцiĭ ne Iagvida, dunъ чine arŭ sokoti sfatulŭ krъieĭ leшeштĭ sъ o mъrite, шi nre aчela sъ 'lŭ aibъ kraiu îmnreunъ ku Krъĭasa Iagvida, шi aчestŭ sfatŭ a rъmasŭ sokotelele totulorŭ Leaшilorŭ. Iar Jikmont Malgravulŭ, nurчese шi a venitŭ la Krakaŭ, чi nu 'lŭ aŭ lъssatŭ Leaшiĭ kariĭ se întîmnlase la Krakъŭ, чi 'ĭ aŭ kъutatŭ luĭ Jikmont, netrekutŭ de Leaшĭ, sъ se întoarkъ înnanoĭ la цarra Ungureaskъ. Шi aшa aштentîndŭ Leшiĭ kîtъ-va vreme venirea Iagvidieĭ feteĭ luĭ Ludovikŭ la Krakъŭ, шi fiindŭ Sъim în Sъraцiu, la aчelŭ Sъim boцintŭ Arxieniskonŭ mъkar' kъ maĭ niminea din Domniĭ leшeштĭ la aчelŭ Sъim la Saraцĭ n'aŭ fostŭ mersŭ, чi numaĭ шleaxta mъruntъ, alessese ne Seamovik kneazulŭ Mazovieĭ kraiu leшeskŭ; чi înцellegîndŭ aчeasta Krъĭasa чea bъtrînъ à цъrreĭ Ungureшtĭ, de surgŭ a nornitŭ 12,000 de Ungurĭ ku цinerъ–sъŭ Jikmont Malgravulŭ Brandeburgului ne Solder la Mazoviea, kъtre kare шi Leшiĭ dela Krakъŭ ku nuцinъ oaste, de aŭ nrъdatŭ цarra Mazovieĭ. De iznoavъ aŭ trimisŭ Leшiĭ solŭ la Krъĭasa Elisafta, sъ nu 'ĭ maĭ цiъ ku kuvinte чi sъ le trimiцъ nre Iagvida, zikîndŭ kъ într'altъ kinŭ îшĭ vorŭ alleцe altŭ stъnînŭ. N'a nututŭ faчe într'altŭ kinŭ Krъĭasa bъtrînъ, чi a trimisŭ ne fata-'шĭ Iagvida îmnreunъ ku цinere–sъŭ Jikmont, ka sъ se afle elŭ nъzitoriu nъnъ la o vreme шi okîrmuitoriu nъnъ va veni maĭ la vîrstъ Iagvida Krъĭasa. Aчeasta

vъzîndŏ Leшiĭ kъ 'ĭ are în nebъgare de seamъ krъ-ĭasa чea bъtrînъ, шi kъ le trimite kȣ mȣĭere okîrmȣitorŏ, strîngîndȣ-se kȣ oamenĭ mȣlцĭ aŏ trasŏ la Solчĭ, шi de akolo aŏ trekȣtŏ la Jikmont Malgravȣlŏ kare se afla la Lȣbovŏ, sъ nȣ intre în цarra leшeaskъ, kъ nȣ 'lŏ vorŏ niчĭ kraĭȣ niчĭ okîrmȣitorŏ, шi nȣ într'altŏ kinŏ, чi de va veni sъ шtie kъ ka ȣnŏ vrъjmaшŏ vorŏ lȣkra kȣ dînsȣlŏ; kъ-ȣtat-aŏ lȣĭ Jikmont à se întoarчe înanoĭ. Iar Krъĭasa чea bъtrînъ a trimisŏ пe fata Iagvida kȣ alцĭ boĭerĭ în цarra leшeaskъ, шi anȣme, kȣ Dimitrie Arxieпisko-пȣlŏ Strigonȣlȣĭ, шi kȣ Ioan Eпiskoпȣlŏ Varadinȣlȣĭ, шi kȣ alцĭ boĭerĭ mirenĭ kȣ mȣltъ avere. Eшitȣ-'ĭ aŏ îna-inte mȣlцĭ boĭerĭ шi ostaшĭ kȣ mare bȣkȣriъ din Kra-kъŏ, шi venindŏ la Krъĭasa în Bodцint, Arxieпiskoпȣlŏ Gnezȣlȣĭ o aŏ пomъzȣitŏ Krъĭasъ цъrreĭ leшeшtĭ, fiindŏ шi alцĭ eпiskoпĭ.

Iar la veleatȣlŏ 1385 d. X. înцellegîndŏ Iage-lo marele knezŏ alŏ Litveĭ de venirea шi koronaцiea Iagvideĭ, шi fiindȣ-ĭ aminte de dъnsa, kъ erea frȣmoasъ, de fire înцelleantъ шi strъmoшeankъ krъieĭ leшeшtĭ, a trimisŏ пre fraцiĭ sъĭ пe Skirgen пe Boris, шi пe Xarvпȣlŏ Starostea, kȣ пrea marĭ шi skȣmпe darȣrĭ, întrebînd'o пe dînsa vrea-va sъ 'lŏ ĭea шi sъ 'lŏ пriĭmeaskъ la skaȣпȣlŏ krъieĭ kȣ aчeste tokmelĭ: Întîĭŏ, kъ se va boteza kȣ toatъ цarra Litveĭ, шi va întȣrna de va îm-пreȣna цъrreĭ leшeшtĭ toate цinȣtȣrile kare lĕ aŏ lȣatŏ Litva din цarra leшeaskъ, aшa чetъцĭ kȣm шi oraшe, alesŏ пъrцile rȣseшtĭ, шi toatъ цarra Пódleaшĭ, шi пeste aчestea înkъ шi toцĭ oameniĭ din robiъ, пe kariĭ din цarra Rȣseaskъ чeĭ maĭ de demȣltŏ de dъnsȣlŏ Knezĭ 'ĭ aŏ lȣatŏ, sъ 'ĭ fakъ slobozĭ; шi kъtre aчeasta Kneziea чea mare à Litveĭ s'o îmпreȣпe în veчĭ kъtre цarra Le-

шeaskъ, шi kъ va dobъndi Kneziile шi цъrrile Aшlonskeĭ шi á Пrȣsilorȣ̆, шi à Пomeranieĭ, шi le va împreȣna kъtre krъiea leшeaskъ; avȣџiile toate шi vistieriile kare are шi le va avea, le va da reaче nosnolitiĭ la цarra leшeaskъ. Era aчestȣ̆ lȣkrȣ tȣtȣlorȣ̆ Leшilorȣ̆ kȣviosȣ̆, nъdejdȣindȣ̆ kъ aшa vorȣ̆ avea пaчea de kъtre eĭ; iar krъĭaseĭ nȣ 'ĭ пrea пlъчea, kъчĭ fiindȣ̆ înkъ tatъsъȣ̆ Lȣdovikȣ̆ viĭȣ o aȣ̆ fostȣ̆ logodit'o kȣ Gvixelmȣ̆ knezȣlȣ̆ Rakȣzilorȣ̆, шi la aчea logodnъ a fostȣ̆ la mizlokȣ̆ 12,000 de galbenĭ, ka чine arȣ̆ strika logodna aчela sъ пiearzъ aчelle 12,000 de galbenĭ; чi sokotea krъĭasa kъ шi aчea sȣmъ de galbenĭ s'arȣ̆ пierde de sпre пartea eĭ; чi шi пentrȣ aчeasta înkъ se aпȣkasse soliĭ Litveĭ kъ 'ĭ va пlъtl Iagelo. Sokotit'-aȣ̆ Leшiĭ sъ dea шtire krъĭesiĭ bъtrîne, din mizlokȣlȣ̆ sfetniчilorȣ̆, шi aшa aȣ̆ mersȣ̆ soliĭ leшeшtĭ din цarra leшeaskъ la цarra Ȣngȣreaskъ, anȣme, Nikolae Bogoria, Kastalanȣlȣ̆ Zavitxoskiĭ, Vlodek Obroчinskiĭ, Пodчaшĭ alȣ̆ Krakъȣlȣĭ шi Kristin Ostrovski starostea Kazimirȣlȣĭ, împreȣnъ kȣ soliĭ Litveĭ. Пre kariĭ bъtrîna krъĭasъ Ȣngȣreaskъ, 'ĭ a пriĭmitȣ̆ kȣ dragoste шi lĕ a rъsпȣnsȣ̆ kȣm пe sokoteala domnilorȣ̆ leшeшtĭ la toate krъĭasa чe vorȣ̆ sokoti sпre folosȣ̆ reчe nosnolitiĭ fakъ.

Kȣrînd dȣпъ чe s'aȣ̆ întorsȣ̆ soliĭ din цarra Ȣngȣreaskъ, aȣ̆ mersȣ̆ solĭ шi la Litva la Iagelo Knezȣlȣ̆, anȣme, Leшko Пodчeaшȣl Krakъȣlȣĭ, Kristin din Ostrov, Пъtrȣ Шafraniчĭ din Lenчĭoчĭ, шi Xingȣ din Rogovĭ, ka sъ addȣkъ пe Iagelo dȣпъ tokmelile fъgъdȣite la krъiъ.

Iar' dȣпъ чe a înцellesȣ̆ de aчestȣ̆ lȣkrȣ Gvixelmȣ̆ kneazȣlȣ̆ Rakȣzeĭ, шtiindȣ̆ шi voĭa krъĭesiĭ sпre dînsȣlȣ̆, orĭ kȣ îndemnarea eĭ пrekȣm sokotea ȣniĭ, din

sfatȣlȣ lȣĭ Gnevoш Dalevічіȣ Подkomorȣ Krakъȣlȣĭ, kъчĭ aчestȣĭa kredea maĭ mȣltȣ krъĭasa, aȣ venitȣ la Krakъȣ kȣ frȣmoasъ kȣrtea sa nemџeaskъ, kȣ mȣlte avȣџiĭ, шi akolo în Krakъȣ a шezȣtȣ kîtъ-va vreme; iar' în чetateнȣ 'lȣ aȣ lъssatȣ sъ intre, din sfatȣlȣ alȣ lȣĭ Domislav kastalanȣlȣ Krakъȣlȣĭ, шi à altorȣ boĭerĭ sfetнічĭ, чі 'ĭ aȣ kъȣtatȣ à шedea în tîrgȣ. Чі krъĭasa Iagvida, adessea se vedea kȣ dънsȣlȣ la Mъnъstirea lȣĭ Franчішekȣ, venea kȣ шireagȣlȣ de zvoralneчĭ шi kȣ fete zvoralніче шi akolo osпeџe шi danџȣrĭ kȣ dînsȣlȣ netreчea; шi zikȣ kъ aшa rъvnea krъĭasa sъ se kȣnȣne nȣmaĭ kъ Gvixelmȣ, maĭ 'nainte пъпъ à нȣ nimeri Iagelo, kъtȣ ne-lъssîndȣ-lȣ пe Gvixelmȣ sъ intre în чetate, singȣrъ krъĭasa vrea sъ deskizъ чetatea шi sъ intre în пъȣntrȣ, de нȣ o arȣ fi abъtȣtȣ dela aчestȣ gîndȣ Dimitrie Raiski, vistierȣlȣ krъieĭ. Шi aшa Gvixelmȣ пrічепîndȣ voĭa leшilorȣ, шi aȣzindȣ kъ se anronіъ шi Iagelo kneazȣlȣ, aȣ eшitȣ пe taĭnъ Gvixelmȣ din oraшȣ шi s'a dȣsȣ la Rakȣzĭ; iar' odoarele шi alte lȣkrȣrĭ skȣmne, lȣ a lъssatȣ la Gnevomȣ Подkomori Krakъȣlȣĭ, пierdȣte în veчĭ de Gvixelmȣ knezȣlȣ Rakȣzeĭ.

Dȣпъ че a venitȣ Iagelo la Krakъȣ leatȣlȣ 1386 fevrȣarie 12, dȣпъ kalendarĭȣlȣ Rъmȣlȣĭ, s'a botezatȣ elȣ пȣindȣ-шĭ нȣmele Bladislavȣ, шi akolo kȣ dînsȣlȣ s'aȣ botezatȣ шi fraџiĭ lȣĭ Iagelo, шi нȣmiџĭ kȣ нȣmele de botezȣ Lȣdvigȣs knezȣlȣ Kiervonȣlȣĭ, 'ĭ aȣ пȣsȣ нȣmele Alessandrȣ; lȣĭ Skirgallo шi lȣĭ Koriчelȣ lȣ aȣ пȣsȣ Kazimir, lȣĭ Sfridigailo Boleslav. Aчelȣ Iagelo, kȣm amȣ zisȣ maĭ sȣsȣ, lȣîndȣ пe Iagvida krъĭasa, fata kraiȣlȣĭ Lȣdovikȣ, a înпreȣнatȣ Kneziea Litveĭ kъtre krъiea leшeaskъ, dela Iagelo kraiȣlȣ 'ĭ a zisȣ Bladislav, s'aȣ skrisȣ kraĭȣ, шi sъ skrie kraĭȣ leшeskȣ шi marĭ Knezĭ

aĭ Litveĭ kъtre krъiea leшeaskъ de s'aŭ fъkstŭ snŭ trsnŭ, шi пe чe vreme. Шi пъnъ aiчea ajsnџe sъ шtimŭ de kneziea Litveĭ ksm s'a împreвnatŭ kъtre krъiea leшeaskъ; alta sъ lъssъmŭ la Leшĭ à skrie de lskrslŭ lorŭ шi à Litveĭ, noĭ sъ venimŭ la rîndslŭ nostrs.

Dsпъ gъlчeava чe aŭ avstŭ Пъtrs-Vodъ ks Leaшiĭ dela o vreme, пe vremea aчestsĭ kraiŭ Bladislav s'a aшezatŭ шi singsrŭ Пъtrs-Vodъ a mersŭ la Liovŭ împreвnъ ks boĭeriĭ џъrreĭ, шi akolo aflîndŭ пe kraislŭ Bladislav, a aшezatŭ ks dъnsslŭ legъtsrile de паче de ambe пъrџile, шi s'a întorsŭ Пъtrs-Vodъ iar la skaвnslŭ sъŭ. kъчĭ vъzsse krъiea Ŏngsreaskъ kъ a stъtstŭ dsпъ moartea lsĭ Lsdovikŭ kîtъ-va vreme fъrъ kraiŭ stъпînindŭ Elisafta krъĭasa vъdsva, ksm s'a nomenitŭ maĭ sssŭ; чi liпsindŭ aпъrarea Ŏngsrilorŭ s'a datŭ ssbt asksltarea lsĭ Bladislav, ksm amŭ zisŭ, шi aчeasta s'aŭ întîmпlatŭ la leatslŭ 1388. Skrie Kromerŭ kronikarslŭ leшeskŭ kъ шi Mirчea-Vodъ Domnslŭ Msnteneskŭ, totŭ пe aчea vreme, vъzîndŭ stъпînirea Ŏngsreaskъ ssb kîrma msĭereaskъ, kînd шi Пъtrs-Vodъ a ajsnsŭ ks пrieteшsgslŭ la Bladislav Iagelo kraĭslŭ leшeskŭ, пreksm mъrtsriseшte de ziчe, шi пъnъ la aчeastъ vreme trъĭeskŭ în vistieriĭslŭ krъieskŭ Ŏriчile ks aшezъmîntele de паче ks Mirчea-Vodъ Domnslŭ Msnteneskŭ, kare erea birnikŭ alŭ kraislsĭ Ŏngsreskŭ, шi era skrisŭ kъ snslŭ fъrъ шtirea altsĭa sъ ns oшteaskъ assпra nimъrsĭ.

Skriъ Anton Пonfin kronikarslŭ Ŏngsreskŭ, kъ dsпъ moartea lsĭ Lsdovikŭ stъndŭ la krъiea sngsreaskъ Jikmont, vъzîndŭ kъ s'aŭ dъsbъtstŭ kîte-va џъrrĭ de ssb stъпъniea krъieĭ sngsreшtĭ, s'aŭ rъdikatŭ ks oшtĭ asspra aчellorŭ џъrrĭ, ksm é Bosna, Xarvaџiĭ, Bolgariĭ,

Moldovenii ши Мsntenii, ши s'aš порnitš assпра Мsntenilorš; къ пе vremea stъпînirii мsierilorš în цarra sngsreaskъ, era ши мslte amestikъtsri, къ Vlaxii karii trъieskš пе loksls Dakilorš ши à Gotilorš, oцъгîndsse de stъпъпia мsiereaskъ, s'aš fostš abъtstš dela krъiea Sngsreaskъ, kare birsls че erea legatš sъ 'lš dea пs 'lš aš datš, ши пentrs ачееа Jikmont, alš патrslea anš dsпъ че a stъtstš kraiš, s'a порnitš ks oaste oassпра lsi Stefan-Vodъ. Aiчеа staš de мъ mirš че Stefan-Vodъ sъ fi fostš ачеla? къ letoniseцsls moldoveneskš de Пъtrs-Vodъ ши чelle leшeшti мъrtsriseskš, ши de Mirчea Vodъ domnsls Мsnteneskš, kare a пъгъsitš krъiea Sngsreaskъ пе vremea stъпъnirii Elisaftei, ши s'a înkinatš la Bladislav kraisls leшeskš. Поate fi Stefan-Vodъ fratele lsi Пъtrs-Vodъ, dsпъ moartea frъцini-sъš, къ ziче Пonfin къ ачелš Stefan-Vodъ, amъndsoъ цъrrile stъпъnea; kare dsпъ че a aszitš de venirea kraislsi, a îmпlstš цarra мsnteneaskъ de oaste, ши toate strimtorile ши потечile мsнцilorš konrins-aš ks oamenii sъi; ши ka sъ înkizъ în мsнцi пре kraisls Jikmont ks oшtile sale, orîndsit'-aš oшti пе vîrfsls мsнцilorš sъ fiъ de aпъratš. Iar jikmont kraisls, dsпъ че a intratš în цarra Мsnteneaskъ ks мsltъ oaste trekîndš пeste мsнцi, 'i aš eшitš înainte Domnsls. Мsnteneskš în мsnte, snde mare rъzboiš a datš lsi Jigmont kraislsi, ши înfrînse пе oastea lsi Jikmont Мsntenii, къ din Мsнцi ks пietre sчidea пе Sngsrii; чi îmbъrbъtîndš пе Sngsrii singsrš Jikmont kraisls, aš deskъlekatš de пе kai Sngsrii, ши akolo de iznoavъ rъzboiš, чi n'aš пststš mai мsltš Мsntenii à ssferi gloanцele Sngsrilorš чi aš пsrчesš în rъsiпъ п'în мsнцi. Skrie Пonfin къ 'i aš lsatš în goanъ Sngsrii п'în мsнцi, ши ajsngînds-i 'i aš ommorîtš ши

прinsȣ viĭ. Шi аша ешindȣ ошtile lȣĭ Jikmont шi Jikmont kraiȣlȣ, a sositȣ din мȣнцĭ la tîrgȣшorȣ ȣnde se înkisese domnȣlȣ sъ se пере. Iar nȣ skrie че oрашȣ, нȣmaĭ tъrgȣшorȣ ziче (la Tъrgoveшte va fi), de ȣnde vъzîndȣ Domnȣlȣ Mȣnteneskȣ kъ vine Jikmont, néaштentîndȣ sъ 'lȣ dobъndeaskъ, lȣ aȣ întъmпinatȣ пe Kraiȣlȣ Jikmont kȣ boĭeriĭ цъrreĭ шi ĭ aȣ kъzȣtȣ la пiчĭoarele Kraiȣlȣĭ Jikmont чершindȣ-'шĭ ertъчĭȣne, шi arъtîndȣ-ĭ пriчinile abatereĭ lȣĭ de sȣntȣ stъпînirea Krъieĭ Ȣngȣreшti, пentrȣ stъпînirea че se 'ntîmпlase à mȣĭeriĭ, шi vъzîndȣ lȣkrȣlȣ de ръsiпa aчеĭ Krъiĭ, ш. ч. l. skrie Пonfin, fъkȣtȣ-шĭ-aȣ пaче domnȣlȣ Mȣnteneskȣ desпre Jikmont Kraĭȣlȣ Ȣngȣreskȣ.

Aĭчea пe kaȣtъ à maĭ trъџъna kondeĭȣlȣ пъnъ vomȣ veni la rîndȣlȣ nostrȣ: de ȣnde amȣ lȣssatȣ.

Fiindȣ anȣlȣ dela Xs: 1396, Vasile Kneazȣlȣ шi îmпъratȣlȣ Moskȣlȣĭ, aȣ mersȣ singȣrȣ la Vitoldȣ marele Kneazȣ à Litveĭ la Smolinskȣ; шi legîndȣ пrieteшȣgȣ amîndȣoĭ s'aȣ vorbitȣ sъ se rъdiче kȣ oшtĭ asȣпra lȣĭ Tamerlanȣ Îmпъratȣlȣ шi marele Xan Tъtъreskȣ. Пe aчea vreme era Smolinskȣlȣ sȣbt askȣltarea Knezieĭ Litveĭ; ĭar la vileatȣlȣ 1514, 'lȣ a lȣatȣ Îmпъratȣlȣ Moskȣlȣĭ Vasilie dela Knezia Litveĭ, шi stъпîneskȣ Moskaliĭ пъпъ în zioa de azĭ Smolinskȣlȣ.

Într'aчеstȣ anȣ 1396, Jikmont Kkaiȣlȣ Ȣngȣreskȣ, vrîndȣ sъ skoaцъ пe Tȣrчĭ din Dobroцea, saȣ din Bȣlgaria kariĭ akȣm 'i dobîndise kȣ Baĭazetȣ Împъratȣlȣ Tȣrчeskȣ, Trakia шi цarra Greчeaskъ, Strînș-'aȣ mare oaste de kreшtiniĭ шi s'a lovitȣ Jigmont Kraiȣlȣ kȣ Baĭazetȣ, чi rъmase birȣitȣ de tȣrчĭ kȣ toцĭ kreшtiniĭ, kîtȣ abĭa a skъпatȣ Jigmont Kraĭȣlȣ în tr'o lȣntre

пeste dяпъre; fost-aй kя Kraiяlй mяltъ шleaxtъ. Dяпъ чe a пierdяtй Jikmont Kraiяlй ръzboiяlй kя tяrчii, fiindй я-ritй Яngяrilorй a venitй în цarra leшeaskъ Jigmont la Kraiяlй leшeskй Bladistav Iagelo, шi akolo la Krakъй a fъkяtй legъtяrъ kя Bladistav în 16 anĭ.

Iar Vitold Kneazяlй Litvei s'a пornitй kя oaste singяrй asяпra Тъtarilorй, шi trekîndй aпa Donяlй akolo a aflatй strîпшĭ mяltъ Тъtъrime kя mяierĭ шi kя koniĭ în kîmпĭ, шi lovindя-'ĭ 'ĭ a birяitй, шi mяlцĭ robĭ a addяsй kя sine la Litva. O seamъ de Тъtarĭ 'ĭ a trimisй frъцîni-sъй Bladislav Iagelo kraiяlяĭ leшeskй шi 'ĭ a botezatй, iar o seamъ 'ĭ aй aшezatй în Litva пe aпa чe se kiamъ Baka шi пe alte lokяrĭ, шi пъпъ azĭ trъ-ieskй în sпяrkata leцe à lяĭ Moxamet Linkaniĭ чe se aflъ în Litva. Skrie шi Mexovie, la kartea 41. 3. Fil. 171...... чi пe яrmъ Tamerlan a пrъdatй цarra Rя-seaskъ шi Litva; Kiovяlй s'a ръskяmпъratй dela Tamer-las kя rяble 10,000. Dяпъ aчeastъ birяinцъ a mяritй Tamerlan, kare înainte vreme avîndй ръzboiя kя Ba-iazetй împъratяlй Tяrчeskй, 'lй a пrinsй viiя пe Baiazetй шi 'lй a înkisй într'o kяшkъ de fierй de 'lй пяrta kя sine; Tamerlan se înцelleцe пe limba lorй fierй пo-roчitй.

1399. d. X. Iar dяпъ moartea lяĭ Пъtrя-Vodъ, a stъtяtй domniea sa Ioga-Vodъ; aчestй Ioga-Vodъ, aй întrekяtй пe alцĭ domnĭ înainte trekяцĭ de dînsяlй. Trimis-'a la Пatriarшiea de Oxrida шi a lяatй maĭ întъiя blagoslovenie, шi a пяsй Mitroпolitй пe Teoktitй, шi a deskъlekatй oraшe пrin цarrъ пe la lokяrĭ bяne, шi lĕ a alesй sate, шi lĕ a fъkяtй okoale пrin пrejяrй; шi a înчeпяtй à dъrяi oчine п'în цarrъ la voiniчĭ шi

bѹnĭ ostaшĭ, шi a domnitѹ dѹoĭ anĭ, шi 'lѹ a lѹatѹ Mirчea-Vodъ la sine.

Domniea lѹĭ Aleksandrѹ Vodѣ.

Dѹпъ Ioga-Vodъ stъtѹt-'aѹ la domniъ Aleksandrѹ-Vodъ, fiindѹ kѹrsѹlѹ anilorѹ dela zidirea lѹmiĭ 6909 skriъ Kromver. Aleksandrѹ-Vodъ kѹm a stъtѹtѹ la domiъ îndatъ a înчeпѹtѹ mѹlte lѹkrѹrĭ шi bѹne: zidit-'a dѹoъ Mъпъstirĭ marĭ în цarrъ în Moldova, Bistriцa шi Moldoviцa, înzestrîndѹ-le kѹ mѹlte sate, kѹ veчinĭ, шi kѹ xeleшtee, шi kѹ vestminte skѹmпe în пъѹntrѹ шi odoare. Шi alѹ doĭlea anѹ alѹ Domnieĭ sale, fiindѹ maĭ întregѹ la minte dekîtѹ чeĭ trekѹцĭ maĭ de 'nainte de dъnsѹlѹ Domnĭ, rъvnindѹ шi întrebîndѹ lѹkrѹrĭ sпre folosѹlѹ sѹfletѹlѹĭ sъѹ, a addѹsѹ kѹ mare keltѹĭalъ din цarra Пъgъneaskъ dela Trapezontѹ sfintele moaшte à marelѹĭ Mѹчenikѹ Ioan Noviĭ, шi lѣ a пѹsѹ în vestita чetate чe este în oraшѹlѹ Sѹчeveĭ, kѹ mare чinste шi пoxfalъ; de ferirea Domnieĭ sale чe veĭ чerka la kъrцile Biseriчeĭ vieaцa lѹĭ, karele mĭerkѹrĭ шi joĭ în sъпtъmîna Rѹsalilorѹ, îlѹ slъveшte цarra noastrъ în Sѹчeava ѹnde sta moaшtele la Mitropoliъ. Шi vrîndѹ sъ ѹrmeze desъvîrшitѹ lѹkrѹrĭ sпre podoaba Biseriчeĭ пravoslavniчe, a trimisѹ la Пatriarшiea Bisereчeĭ rъsъritѹlѹĭ de a lѹatѹ blagosloveniъ, dѹпъ Ioga-Bodъ întîĭѹ, шi a fъkѹtѹ Mitropolitѹ, шi 'ĭ a alesѹ skaѹnѹlѹ Mitropolieĭ o mъпъstire în oraшѹlѹ Sѹчeveĭ lîngъ kѹrtea Domneaskъ, kѹ mѹlte sate шi oчine sъ fiъ de slѹjba aчeĭ sfinte Mitropoliĭ.

Maĭ fъkѹt-'a шi alѹ dѹoilea Episkoпѹ dѹпъ Mitropolitѹ la sfînta Mъпъstire чe se kĭamъ Romanѹlѹ, шi lѣ a datѹ Eпarxiĭ o пarte de цinѹtѹrĭ de sѹb mѹnte din

josŭ. Aшiшderea шi alŭ treilea Eпiskoпŭ la Rъdъцŭ, dîndѕ-'ĭ Eпarxiъ цarra de sѕsŭ despre цarra Leшeaskъ, цinѕtѕrile de sѕsŭ.

Dѕпъ чe a aшezatŭ Vlъdiчĭ, lĕ a fъkѕtŭ чinste mare dîndѕ-le skaѕпe de à dreaпta Domпѕlѕĭ, шi înaintea tѕtѕlorŭ sfetniчilorŭ lѕmeшtĭ, aпroaпe de skaѕпѕlŭ Domneskŭ. Tokmit-a шi orъndѕĭalъ boĭerĭ de sfatŭ пentrѕ okîrmѕirea цъrreĭ.

1. Logofъtŭ mare, jѕdekъtorŭ allegъtorŭ de oчine, шi isпravnekŭ пe o frѕnte de oameпĭ de цarrъ чe sîntŭ kѕrteпĭ, шi jѕdekъtorŭ tѕtorŭ чine sîntŭ kѕ strîmbъtъцĭ în цarrъ lъkѕitorĭ, de à lѕa seama tѕtѕlorŭ isпravniчilorŭ чe sîntŭ în kѕrtea domneaskъ.

2. Vornikŭ mare de цarra de josŭ, jѕdekъtorŭ чine aŭ strъmbъtъцĭ în цarrъ шi globnikŭ de morцĭ de omŭ шi de шѕgѕbinele чe se fakŭ in пъrцile de josŭ, шi Vornikŭ Bъrladѕlѕĭ.

3. Vornikŭ mare de цarra de sѕsŭ, jѕdekъtorŭ tѕtѕlorŭ din цarrъ kѕ strîmbъtъцĭ шi globnikŭ de morцĭ шi de шѕgѕbine чe se fakŭ la пъrцile lѕĭ, шi Vornikŭ Doroxoĭѕlѕĭ.

4. Пъrkъlabŭ de Xotinŭ, la marцine despre цarra leшeaskъ шi kъzъчeaskъ, jѕdekъtorŭ la aчelŭ цinѕtŭ.

5. Xatmanŭ шi Пъrkъlabŭ de Sѕчeava, шi isпravnikŭ пe toate oшtile цъrreĭ.

6. Пostelnekŭ mare, vorbitorŭ înaintea domnѕlѕĭ шi Пъrkъlabŭ de Iaшĭ, mъkar' kъ Iaшiĭ nѕ era, шi tъlmaчĭѕ à limbilorŭ strъine.

7. Sпъtarŭ mare шi staroste de Чernъѕцŭ, шi kѕ obiчeĭѕ îmbrъkatŭ la zille marĭ kѕ xaĭnъ skѕmпъ

domneaskъ, ши dvoritorЪ kъ arme domneшtiЪ la sпatele domnъlъi într'ачelle zille.

8 Пaxarnikъ mare ши boierii kъte vedemъ пъnъ astъ–zi, însъ nъmai пe ачeste vremi a rъmasъ nъmai ъmbra ачellorъ veki dregъtorii (kaъtъ че nъ strъmъtъ vremea!) пrekъm se aflъ ши пъnъ astъ–zi în цarъ.

Fъkъt-aъ Aleksandrъ-Vodъ legъtъrъ kъ Vladislavъ Iagelo kraiъlъ leшeskъ, пrekъm mai 'nainte ши Roman-Bodъ feчiorъlъ lъi Пъtrъ–Vodъ, пre kare 'lъ aъ fostъ пrinsъ din Moldova Sfidrigel, fratele lъ Vladislavъ Iagelo kraiъlъ leшeskъ, stъпъnindъ ачelъ Sfidrigelъ Пodoliea, kъm amъ nomenitъ mai sъsъ; 'lъ a skosъ din înkisoare пre Roman–Vodъ, dela frate–sъъ Sfidrigelъ, Vladislav Iagelo kraiъlъ leшeskъ, ши dъпъ че a eшitъ Roman–Vodъ dela fratele kraiъlъi, din înkisoarea lъi Sfidrigelъ, sъ fie jъratъ lъi Bladislavъ Iagelo (skrie Strikovskie kartea 14, kaп. 7., Jъrъmъntъrile lъi Roman-Vodъ), kъm va fi пъrъrea neklъtitъ de sъb пorъnчile kraiъlъi, пrekъm ши Aleksandrъ–Vodъ. Iar de ачestъ Aleksandrъ–Vodъ la altele leatoniseцe skrisъ nъ se gъseskъ, пrekъm niчi Kronkiarii leшeшti nъ nomeneskъ nimikъ de Ioga–Vodъ sъ fie fostъ Domnъ пe ъrma lъi Пъtrъ–Vodъ feчiorъlъ lъi Stefan–Vodъ.

De ачesta Roman-Vodъ skrie ши Kromver kartea 16-20 la istoriea sa, kъ mai 'nainte de че a trimisъ Aleksandrъ–Vodъ solъ de пaче ши kъ legъtъrъ la kraiъlъ Bladislav Iagelo, mai 'nainte kъ Roman-Vodъ fъkъsse legъtъrъ Bladislavъ kraiъlъ, пrekъm astъ–zi, ziче Kromver, se aflъ aшezъmîntъrile amîndъrora în kъmara krъiaskъ, ши totъ se kъnnoaшte kъ avea пriче Roman–Vodъ kъ Aleksandrъ-Vodъ пentrъ domniea цъrrei. Пe ъrmъ пe Roman-Vodъ 'lъ aъ пrinsъ Sfidrigelъ Kneazъlъ fratele lъi Vla–

dislavǔ Iagelo din цarrъ ші 'lǔ a dssǔ la Подоліеa, ші akolo 'lǔ aǔ înkisǔ; iar пe srmъ, ksm s'a пomenitǔ maĭ sssǔ, lǔ aǔ skosǔ Vladislavǔ kraĭslǔ leшeskǔ de la înkisoare. Чe va fi fъkstǔ пe srmъ aчestǔ Roman-Vodъ, dsпъ чe a eшitǔ din înkisoare, пs afls maĭ msltǔ skrisǔ la Kroniчile leшeшtĭ.

În zillele aчestsĭ Aleksandrs-Vodъ fs sobors lǔ alǔ 8-lea în oraшǔ în Florentina; aiчea sъ va пsпe чe ielǔ de tъrgǔ ші snde este. Leatslǔ 6940, mare adsnare de пъrinцĭ aĭ Rъsъritslsĭ ші aĭ Aпssslsĭ (fiindǔ faцъ Пatriarxslǔ Цarigradslsĭ ші împъratslǔ Rъsъritslsĭ saǔ alǔ Цarigradslsĭ Пaleologǔ) s'aǔ strînsǔ пeпtrs mъdslъrile leцiĭ, ші maĭ alesǔ de пsrчederea Dsxslsĭ Sfîntǔ fъkъnds-se marĭ пriчĭ; kъ biserika Aпssslsĭ aratъ ksm Dsxslǔ Sfîntǔ пsrчede ші dela пъrinte e ші dela fiĭslǔ, kare n'a пriĭmitǔ Biserika Rъsъritslsĭ ks Marks Eпiskoпslǔ de Efesǔ sъ fakъ dsoъ învenъtsrĭ în Dsmnezeire. Mъkar kъ fiindǔ împъratslǔ Пaleologǔ strînsǔ de nevoĭa ші grijea Tsrчilorǔ, kъ rъmъssese nsmaĭ ks nsmele împъratǔ, kъ 'ĭ koпrinsese Tsrчiĭ; ĭatъ a пrimitǔ de a ші iskъlitǔ ks alцĭ Eпiskoпĭ пъrerea пъrinцilorǔ Aпssslsĭ, fъgъdsinds-sъ Пaпa kъ va da ajstorǔ împъratslsĭ Пaleologǔ în пotriva Tsrчilorǔ, чi niчĭ sпǔ ajstorǔ n'a datǔ, ші maĭ msltǔ de kъderea împъrъцieĭ ші à Biseriчeĭ Rъsъritslsĭ a fostǔ aчelǔ alǔ 8-lea soborǔ dekîtǔ de folosǔ. Trimis-aǔ ші Aleksandrs-Vodъ, ks voĭa цъrreĭ, solǔ ks Grigorie Цambakǔ. La aчelǔ soborǔ a fostǔ ші Пaпa singsrǔ Xristoforǔ ks kardinaliĭ. Mare пriчe stъ пъпъ în zioa de azĭ între Biserika Aпssslsĭ ші între Biserika Rъsъritslsĭ; ші de atsпчea mare sxismъ, adekъ deslinire, stъ între Biseriчĭ. N'aǔ aflatǔ soliĭ lsĭ Aleksandrs-Vodъ niчĭ пe Пatriarxslǔ niчĭ пe împъratslǔ la

Ųarigradȣ; чi ĭar' à se întoarчe, neisnrъvindȣ nimika, nȣ lĕ aȣ пъrȣtȣ à fi kȣ kalle, чi s'aȣ dȣsȣ soliĭ lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ la Oxrida, ȣnde aflîndȣ пre Eniskoпolȣ de Oxrida шi dîndȣ-se soliĭ la dъnsȣlȣ, kъчĭ era trimiшĭ пentrȣ învъųъtȣra leųiĭ, de akolo aȣ lȣatȣ шi пreoųĭ шi kъrųĭ sъrbeшtĭ de toatъ orîndȣĭala Biseriчiĭ.

Vladislav Iagelo kraiȣlȣ Leшeskȣ, înųellegîndȣ kȣm Jikmont kraiȣlȣ Ȣngȣreskȣ îndeamnъ пre kraiȣlȣ Пrȣsilorȣ asȣпrъ-ĭ, aflîndȣ-se kraiȣlȣ Vladislavȣ în пъrųile Rȣseшtĭ, a trimisȣ solȣ kraiȣlȣ la Aleksandrȣ-Vodъ, îndemnîndȣ пe Aleksandrȣ-Vodъ asȣпra lȣĭ Jikmont kraiȣlȣ Ȣngȣreskȣ, шi ĭ aȣ zъloųitȣ Sneatenȣlȣ шi Kolomiea, шi toatъ Пokȣtiea, drentȣ rȣble de arųintȣ 1000. Isпitindȣ-sъ kraiȣlȣ Vladislavȣ asȣпra Krizaчilorȣ, 'ĭ a trimisȣ Aleksardrȣ-Vodъ 400 de Moldovenĭ într'alesȣ, kariĭ aȣ arъtatȣ mare vitejiъ шi izbîndъ asȣпra Krijaчilorȣ; kъ de odatъ fъkîndȣ-se Moldoveniĭ à da dosȣlȣ, шi Krijaчiĭ eшindȣ dintr'o чetate чe 'ĭ zikȣ Malbornȣ, aȣ gonitȣ пe Moldoveniĭ пъпъ 'ĭ aȣ înшiratȣ sпre o пъdȣre, шi akolo пedestrindȣ-se Moldoveniĭ dȣпъ obiчeiȣlȣ lorȣ, шi sȣпȣindȣ-se în пъdȣre, Krijaчiĭ înkъ aȣ deskъlekatȣ gîndindȣ kъ aȣ fȣųitȣ Moldoveniĭ пrin пъdȣre, шi akolo aȣ înчeпȣtȣ Moldoveniĭ à sъųeta пre Krijaчiĭ Neшųeшtĭ; шi aшa 'ĭ aȣ sъųetatȣ kîtȣ lĕ aȣ kъȣtatȣ Nemųilorȣ à da dosȣlȣ, шi atȣпчea aȣ înkъlekatȣ шi Moldoveniĭ шi mare moarte aȣ fъkȣtȣ în trînшiĭ; шi s'aȣ întorsȣ Moldoveniĭ kȣ mare isbîndъ la kraĭȣlȣ ȣnde erea kȣ tabъra, avîndȣ mare mȣlųъmitъ de la kraiȣlȣ Vladislavȣ.

De vreme kъ s'aȣ пomenitȣ aiчea de Krijaчĭ, amȣ sokotitȣ kȣ kalle à fi sъ skriȣ de aчestĭ Krijaчiĭ, чine шi чe neamȣ aȣ fostȣ, шi пe чe vreme s'aȣ izvoditȣ

ачestŏ neamŏ Krijeачĭ, шi пе че vreme aŭ nemeritŭ în пъrцile Пrŭsilorŭ шi în шецieшiъ kŭ Leшiĭ.

De Krijaчiĭ чine aŭ fostŭ, de ŭnde s'aŭ izvoditŭ în цarra Leшeaskŏ шi пе че vreme aŭ nemeritŭ.

Anŭlŭ de la naшterea lŭĭ Xs: 1188, stъпînindŭ Baldŭinŭ kraiŭlŭ kreшtineskŭ în Ierŭsalimŭ, пе ачеea vreme avea ачea strînsoare kreшtiniĭ desпre Пъgîniĭ Keranцeanĭ, kîtŭ nŭ se пoate skrie kŭ kondeiŭlŭ. Dŭпъ че aŭ lŭatŭ Пъgъniĭ dela Kreшtinĭ vestitŭlŭ oraшŭ шi tarea четate че se kĭamъ Пtolemaida, latineшte Ankona, iar Nemцeшte Akris, kare пrъzĭ шi skъdere dintr'ачelŭ oraшŭ fъчeaŭ Пъgъniĭ kreшtinilorŭ; kare lŭîndŭ-le aminte Baldovinŭ kraiŭlŭ, de sъrgŭ kŭ marĭ jъlbĭ шi rŭgъminte aŭ skrisŭ la alцi kreшtinĭ пentrŭ ajŭtorŭ, la kare rŭgъminte à lŭĭ Baldovinŭ kraiŭlŭĭ пornitŭ-s'aŭ la oaste înпotriva Karanцenilorŭ din цъrile Rъmŭlŭĭ, adekъ din Italia, din Logobadna, dela Veneцianĭ 60 de galioane, în kare era 50,000 de oamenĭ aleшĭ ostaшĭ de rъzboiŭ; aшiшderea din цarra Franцozeaskъ шi dela Nemцĭ, din цara Sъseaskъ dela Renŭ шi dela Lŭbek, din Kolna, шi dintr'alte oraшe Nemцeшtĭ, mŭlцime de oamenĭ aпrinшĭ kŭ dragoste sпre Dŭmnezeire. Aшa, пentrŭ sъ vazъ ачelle lokŭrĭ kŭm шi пentrŭ ajŭtorŭlŭ sъ dea aчellorŭ aĭ sъĭ kreшtinĭ dintr'ачestŭ oraшŭ, Nemцiĭ, oamenii kariĭ eraŭ oшtenĭ, grijindŭ-шĭ o korabie, kъria 'ĭ aŭ пŭsŭ nŭmele *Krŭiŭ* în kare era osebiцĭ oamenĭ. 500, dreпtŭ sŭb четatea шi oraшŭlŭ Ankona aŭ mersŭ. Înkonjŭrat'-aŭ пе ŭrmъ kŭ mare пŭtere kreшtiniĭ Ankona, kariĭ ŭnŭ anŭ întregŭ stîndŭ sŭb четate, o bъtea kŭ felŭrĭ de meшteшŭgŭrĭ, dar kŭ mare skъdere într'aĭ sъĭ kreшtinĭ; kъ mŭlцĭ de sъцeцile neпrietenilorŭ rъniцĭ din

kreштinī шi bolnavī zъчeaŏ, kare de nikъirea niчī o kъstare avîndŏ, kьm se întîmnlъ în oшtĭ, ьnil de foame шi de rane grelle mьrea. Aflatъ-s'aŏ într'aчeĭ ostaшī ontŏ bъrbaцī, kariĭ avîndŏ frika lьĭ Dьmnezeŏ (dintr'aчeĭ nemeriцī akolo din цъrile nemцeшtĭ), s'aŏ anrinsŏ de mila kreштineaskъ шi s'aŏ anъkatŏ de grija шi naza aчellorŏ bolnavĭ, între kъriĭ ьnŏ oroшanŏ din Lьbekŏ, lьîndŏ nînzele korъbieĭ aчeia чe 'ĭ ziчea *Krьiь*, aŏ dat-o de aŏ fъkьt'o kortŏ, nrekьm aŏ nьtьtŏ la aчea vreme. Sьbt aчestŏ kortŏ dar aŏ strъnsŏ nre aчeĭ rъniцī шi bolnavĭ, nre kariĭ kь mare ostenealъ шi kĭeltьĭalъ, kь felьrĭ de bьrьĭenĭ шi ьnsorĭ, kь bъьtьrĭ, kь mъnkare 'ĭ kъьta, aшa înkîtŏ, kь ajьtorьlŏ lьĭ Dьmnezeŏ шi kь nevoinцъ aчellorŏ nъzitorĭ, mьlцī s'aŏ însъnъtoшeatŏ. Iar dьnъ чe dobîndirъ kreштiniĭ Ankona, kare s'aŏ întîmnlatŏ anьlŏ 1190, fь datъ de kreштinī biserika à Sfîntьlьĭ Ioan aчelorŏ bolnavĭ. Aчea biserikъ a fostŏ fъkьt'o maĭ 'nainte vreme oшteniĭ kreштinī dela Rodos. Шi isnravneчĭ ne aчea Biserikъ aŏ nьsŏ ne aчeĭ ontŏ bъrbaцī, шi lĕ aŏ datŏ nre mъnъ шi nre bolnavĭ ka sъ le aĭbъ de grijъ. Era n'îmnrejьrьlŏ aчeĭ Biserečĭ nomeцī foarte frьnoшī, kare nomeцī 'ĭ aŏ kьmnъratŏ aчeĭ ontŏ bъrbaцī temъtorĭ de Dьmnezeŏ nentrь aчeĭ bolnavĭ, kъ drentŏ aчelŏ nъmъntŏ avea aчeĭ bolnavĭ mьlte felьrĭ de rodьrĭ, шi alte folosьrĭ, шi felьrĭ de bьrьĭenĭ шi de alte leakьrĭ nentrь snъlatьlŏ ranelorŏ. Шi akolo în Ankona, întъĭь s'aŏ fъkьtŏ bolniцъ nentrь nomenirea nrea kьrateĭ feчĭoare Mariĭ, шi întъĭь întrь laьda lьĭ Dьmnezeŏ întrь Sfînta Troiцъ, ьnьĭa kь aчeastъ nildъ. Aчestŏ din Ankona Baldьin kraĭьlŏ, fiindŏ noвъцьitorĭь a fъkьtŏ шi elŏ bolniцъ în Ierьsalimŏ, шi a nьmit'o bolniцa nrea sfinteĭ stъnînĭ Mariĭ, nrekьm шi

în Ankona, пѕindѢ istnravnічї ne aчeїa kariї arѢ nѕrta grijea aчellorѢ bolnavї mi rъniцї. IsnravnekѢ ne aчelle bolniцe a fostѢ EnrikѢ din Vanold, karele kѕ fraцiї sъї fѕ însъnъtomeatѢ mi kѕ alцї ostamї aї mormîntѕlѕї lѕї Dѕmnezeѣ, kъ kѕ norokѢ erea mi tare sta împotriva Пъgъnilorѣ. La aчestѢ zakonѢ ne ѕrmъ foarte mѕlцї din Knezї mi din Domnї, din neamemiї Nemцemtї se adъoцea la nѕmъrѣ: întъїѕ, în anѕlѣ d'întъїѕ nѕmaї 35, kariї netreчea vieaцъ foarte Dѕmnezeїaskъ, mi marї nenrietenї ereaѣ tѕtѕlorѣ nenrietenilorѣ sfinteї krѕчї. Шi ama kѕ nilda à nrea bѕneї vieцiї sale, mѕlцї nekredinчїomї venea la netreчerea vieцiї lorѣ. ZikîndѢ kѕm aчeї bъrbaцї sfîntomї staѣ, întrѕ atîta fantele sale netrekѢ maї mѕltѢ dekîtѢ alцiї, kѕm dintrѕ à lorѣ nildъ mѕlцї s'aѣ fъkѕtѢ kremtinї, lъssîndѕ-se sfъntѕlѕї botezѢ, da mѕlte averї la aчelle bolniцe, mi de чe merцea de atîta se maї îmmѕlцea bolniцele mi aчelѢ zakonѢ saѣ leцea à Krijaчilorѣ. Шi kînd mѕrea vr'ѕnѢ DomnѢ în aчea цarrъ sfîntъ, fiemte-kare dintr'aчeї Domnї lъssa lѕkrѕrї skѕmne ne la aчelle bolniцe, noftindѢ ka sъ aїbъ grijъ de sъraчї nrekѕm mi RaцevinѢ; mi nreoцilorѣ Ierѕsalimѕlѕї, kariї nъzea mormîntѕlѢ Domnѕlѕї kѕ laѕda lѕї Dѕmnezeѣ, 'ї aѣ fъkѕtѢ, kѕm skrie elѢ, întrѕ îmbletele sale nrin цъrrї streine.

Шi ama aчelѢ ministrѕ a agonisitѢ mѕlte kъrцї nriчinъtoare dela kremtinї Domnї. La ЧelestinѢ alѢ III-lea nana, mi la kesarѕlѢ XenrikѢ alѢ VI kѕ aчestѢ nѕme, kѕ kare kъrцї aѣ trimisѢ nre natriarxѕlѢ Ierѕsalimѕlѕї la RъmѢ, kare a amezatѢ mi a skosѢ întъrire ne aчestѢ zakonѢ NemцeskѢ de Krijaчї în anѕlѢ 1191, adaogîndѢ titѕlѕmѢ ka sъ skrїъ: Frъцimea à kaseї Nemцemtї à bolniцeї stъnîneї Maria în IerѕsalimѢ. Amim-

derea lĕ aŭ datŭ пečete krŭčea neagrъ, sŭb leџea Zakonŭlŭĭ Sfîntŭlŭĭ Avgŭstinŭ, погŭnčindŭ-le sъ se пoarte kŭ toate aшezъmintele, kŭ fantele шi kŭ volničiile. Ačeastъ întъrire шi пečete fъrъ adŭse ministrŭlŭĭ saŭ okъrmŭitorŭlŭĭ Krijačilorŭ (adekъ înkrŭџiшeaџilorŭ) în Ierŭsalimŭ, шi ačelŭ ŭrikŭ kŭ mare činste шi џeremoniъ fŭ četitŭ. Akolo Пatriarшiĭ Ierŭsalimŭlŭĭ aŭ îmbrъkatŭ пe fraџiĭ ačelŭĭ Zakon în xaĭne albe skŭmпe, пe kare din faџъ шi din dosŭ era krŭčĭ negre, шi într'ačestŭ kipŭ пe ŭrmъ, de ačestŭ felŭ de xaĭne шi alџĭ пŭrta; шi de la ačeĭ fraџĭ era пe ačea vreme, kare ačelŭ felŭ de xaĭnъ пreoџeaskъ пŭrta, шeaпte пreoџĭ, шi era пeameшĭ lŭmeшtĭ; ačestora erea slobodŭ înčinшĭ kŭ sabiea sъ fakъ letŭrgiъ, niminea пŭ 'шĭ rъdea barba, шi пe sakŭ îmпlŭtŭ kŭ пaĭe, dŭпъ Zakonŭlŭ lorŭ, dormea; či ačeasta kŭrînd s'a skimbatŭ, kъ (пrekŭm este în пoveste) „bilшŭgŭlŭ addŭče desfrînare“.

Fost-aŭ aшezatŭ шi altъ orîndŭĭalъ. Zakonŭlŭĭ ačestŭ Ministrŭ alŭ bolniџiĭ пrea kŭrateĭ sfinteĭ Mariĭ, Enrĭkŭ de Baпold, adekъ, greшindŭ vre ŭпŭ frate dintr'ačeia înпotriva Zakonŭlŭĭ sъŭ, sъ пŭ fie de altŭ de nimenea čertatŭ fъrъ de singŭrŭ ministrŭ Zakonŭlŭĭ, saŭ dela ačele пre kare va orîndŭi elŭ sпre ačeea, шi čertarea ačestŭĭ felŭ, de kare nimenea din streinĭ sъ пŭ шtie; à doŭa пe fraџiĭ ostaшĭ пe lîngъ dînsŭlŭ aŭ пŭsŭ jŭdekъtorĭ, шi 'ĭ aŭ datŭ lŭĭ пŭtere între dînшiĭ, пre čeĭ împotrivničĭ sъ 'ĭ tokmeaskъ, шi пre čeĭ néaskŭltъtorĭ sъ 'ĭ čerte; à treĭa aŭ aшezatŭ пŭmere шtiŭte de rŭgъčĭŭпe otčenaшe пeste toatъ zioa mirenilorŭ sъ čiteaskъ. Într' ačeastъ diregъtorie aŭ vieџŭitŭ zeče anĭ шi a mŭritŭ în Ankona, шi akolo 'lŭ aŭ îngropatŭ.

Alŭ dŭoilea ministrŭ alŭ Krijačilorŭ, dŭпъ Enrikŭ

din Vanoivȣ, a stъtȣtȣ Ostokarnen Nemцeskȣ la aчeastъ diregъtoriъ пe vremea lȣĭ Filinȣ kesarȣlȣ alȣ dȣoĭlea шi à lȣĭ Inoчentie alȣ treilea Папа Rъmȣlȣĭ, шi пe vremea lȣĭ Misȣчislavȣ à Kraĭȣlȣĭ leшeskȣ, anȣlȣ Domnȣlȣĭ 1200. Aчestȣ ministrȣ în пrostie a slȣjitȣ lȣĭ Dȣmnezeȣ, шi în viaцa sa fъkîndȣ aȣ datȣ întъiȣ пeчetea Zakonȣlȣĭ kȣ kinȣ de mъgarȣ пe kare шedea Maĭka-Пreчesta kȣ kokonȣlȣ în braцe, шi Iosifȣ bъtrînȣlȣ пe lîngъ dînшiĭ kȣ toĭagȣ шi skrisoare пre jȣrȣ пeчeteĭ: „Пeчetea orîndȣĭeleĭ ministrȣlȣĭ à frъцimeĭ kaseĭ Nemцeшtĭ în Ierȣsalimȣ.“ Aчestȣ felȣ de пeчete цinȣ Krijaчiĭ пъпъ la vremea lȣĭ Fridrixȣ чelȣĭ întъiȣ à ministrȣlȣĭ de aчestȣ Zakonȣ. Aчestȣ Fridixȣ a skimbat-o. Пe vremea aчestȣĭa шi Kȣrnen, în цarra Iflantieĭ, frъцimea чe se nȣmea latineшte Ensiferȣ „пȣrtъtorȣ de sabiъ„ s'aȣ isvoditȣ, kariĭ пe ȣrmъ s'aȣ ȣnitȣ kȣ Krijaчiĭ Пrȣsilorȣ; шeasse anĭ fiindȣ în diregъtoriea sa, a mȣritȣ îngroпatȣ în Ankona.

Alȣ treilea ministrȣ à ostaшilorȣ mormîntȣlȣĭ lȣĭ Dȣmnezeȣ fȣ alesȣ Xerman din Olsaцia, anȣlȣ Domnȣlȣĭ 1206, пe vremea lȣĭ Filinȣ alȣ dȣoilea Kesarȣlȣĭ шi à lȣĭ Inokentie Папа Romeĭ. Пatrȣ anĭ slȣjindȣ sъrъчieĭ a mȣritȣ шi fȣ îngroпatȣ în Ankona.

Alȣ пatrȣlea ministrȣ Krijaчilorȣ stъtȣ Xerman din Salцa, neameшȣ dela Miena, Ottofridix alȣ dȣoilea. Пe vremea aчestorȣ îmпъraцĭ шi à Папilorȣ Romeĭ Inokentie alȣ treilea шi a lȣĭ Onofrie alȣ treilea, пȣsȣ la aчeastъ diregъtorie la anȣlȣ 1218, kînd krъĭeà în цarra leшeaskъ Miesȣчislavȣ; aчesta marĭ diresȣrĭ шi aшezъmîntȣrĭ a fъkȣtȣ Zakonȣlȣĭ sъȣ; a agonisitȣ dela Папа шi dela Fredrezri Kesarȣlȣ; kъ avîndȣ în de sine пriчe Папа kȣ Kesarȣlȣ, elȣ aчelle toate kȣ înцelenчiȣnea шi

kȣ sokoteala sa, 'ĭ a împъkatȣ̆ шi 'ĭ a aшezatȣ̆ tokmindȣ-ĭ пe amîndȣoĭ. Пe vremea aчestȣĭ ministrȣ, Kolrad Malgravȣlȣ̆, de 'lȣ̆ dȣrea de aчestȣ̆ Zakonȣ̆, 2000 de neameшĭ Nemцeшtĭ ostaшĭ sȣb kъrma sa a avȣtȣ̆, пre kariĭ 30 de anĭ 'ĭ aȣ̆ kъrmȣitȣ̆. Iar пe vremea nenoroчiteĭ stъпîniri à lȣĭ, Saraчeniĭ aȣ̆ lȣatȣ̆ Ierȣsalimȣlȣ̆ de sȣb kъrma kreшtinilorȣ̆ шi lĕ aȣ̆ aшezatȣ̆, iar Krijaчiĭ aшa fȣrъ isgoniцĭ afarъ din Siria totȣ̆ пentrȣ пъkate, kъ jȣdekъцile lȣĭ Dȣmnezeȣ̆ askȣnse sîntȣ̆. Шi aшa пe ȣrmъ aчestĭ Krijaчĭ s'aȣ̆ înkinatȣ̆ la Kesarȣlȣ̆ Fridrezri, rȣgъndȣ-se sъ le dea lokȣ̆ sъ fakъ biserikъ dȣпъ пravila sa, ȣnde sъ пъzeaskъ пъпъ la sfîrшitȣlȣ̆ sъȣ̆, dȣпъ kȣm era fъgъdȣiцĭ lȣĭ Dȣmnezeȣ̆. Datȣ-lĕ-aȣ̆ Kesarȣlȣ̆ lokȣ̆ шtiȣtȣ̆ de traĭȣlȣ̆ lorȣ̆. Iar la anȣlȣ̆ 1222, Kolrad kneazȣlȣ̆ Mazovieĭ, avîndȣ̆ adese nevoĭ de Пrȣsaчiĭ veчiniĭ sъĭ mъrцineni шi шarĭ aĭ sъĭ vrъjmaшĭ, a пъzȣitȣ̆ Kolrad knezȣlȣ̆ Mazovieĭ la Friderikȣ̆ Kesarȣlȣ̆, rȣgîndȣ-se sъ 'ĭ dea ajȣtorȣ̆ пe aчeĭ Krijaчĭ împotriva Пrȣsaчilorȣ̆, kъ erea пe aчelle vremĭ Пъgъnĭ. Aшiшderea шi la singȣrĭ Krijaчiĭ dela Rъmȣ̆ aȣ̆ trimisȣ̆ пe ȣпȣ̆ Episkoпȣ̆ din Xelmȣ̆, anȣme Kreшtinȣ̆, kъчĭ kȣ sfatȣlȣ̆ aчestȣĭ Kreшtinȣ̆ a trimisȣ̆ Kolrad domnȣlȣ̆ Mazovieĭ de a пoftitȣ̆ într' ajȣtorȣ̆ пe Krijaчĭ, пoftindȣ-ĭ sъ meargъ la dînsȣlȣ̆, шi elȣ̆ le va avea de grijъ în цarra sa. Kesarȣlȣ̆ dar' Friderikȣ̆, din vrerea sa, a slobozitȣ̆ пre Krijaчĭ kariĭ erea 20,000. Îndatъ kȣm aȣ̆ sositȣ̆ Krijaчiĭ la Kolrad, lĕ aȣ̆ datȣ̆ цarra Xelmȣlȣĭ шi kîtȣ̆ lokȣ̆ koпrinde între aпele Visla, Mokra шi Drevenцa; kъ aчelȣ̆ lokȣ̆ 'lȣ̆ a avȣtȣ̆ Kolrad de osebĭ dela Leшĭ, kare 'lȣ̆ aȣ̆ lȣatȣ̆ Leшiĭ de sȣb Krijaчĭ; kȣ aceastъ tokmealъ a lъssatȣ̆ aчelȣ̆ lokȣ̆ Krijaчilorȣ̆ Kolrad, ka kȣ nevoinцъ шi пȣrȣrea sъ oшteaskъ Krijaчiĭ asȣ-

пра Пъгънилорѕ пentrѕ leџea Kreштineaskъ; ши dѕпъ че 'ĭ vorѕ aшeza пе· Пъгънĭ ши 'ĭ vorѕ ѕѕпѕпе, iarъ съ întoarkъ џarra Xelmѕlѕĭ înaпoĭ lѕĭ Kolrad, saѕ чellora че arѕ fi пе ѕrma lѕĭ, ши eĭ џъrrile kare vorѕ dobъndi dela Пrѕsaчĭ, съ le înпarџъ kѕ sokotealъ à oameпĭ vrednічĭ kѕ Kneazѕlѕ Mazovieĭ ши kѕ ѕrmaшiĭ lѕĭ. Leaшilorѕ ka niшte kreштinĭ съ nѕ fakъ niчĭ o strъmbъtate saѕ skъdere; пre vrъjmaшiĭ съĭ съ nѕ 'ĭ askѕnzъ, niчĭ съ 'ĭ ajѕtoreze kѕ sfatѕlѕ saѕ kѕ ajѕtorѕlѕ lorѕ, чi în пotriva Пъгънilorѕ ши vrъjmaшilorѕ à sfinteĭ Krѕчĭ, kîtѕ arѕ trebѕi lѕĭ ши Leaшilorѕ съ le fiъ într' ajѕtorѕ; iar de n'arѕ askѕlta ши arѕ kъlka vre ѕnѕlѕ dintr' aчestia jѕrъmîntѕlѕ, atѕnчĭ ka ѕnorѕ vinovaџĭ съ le ĭea averea ши lokѕrile пentrѕ nemѕlџѕmirea.

Aчeastъ tokmealъ ши aшezъmîntѕ între Kolrad kneazѕlѕ Mazovieĭ ши între Fraџiĭ Krijaчilorѕ aѕ fostѕ; kare tokmealъ ши aшezъmîntѕ lĕ a întъritѕ Grigorie alѕ IX Папъ alѕ Rъmѕlѕĭ. Maĭ adaosѕ-lĕ-a пе aчestea Kolrad Krijaчilorѕ џarra Dobrinѕlѕĭ ши чetatea Nessova, în џarra Kѕĭavѕlѕĭ. Aшiшderea ши Episkoпѕlѕ Пelomkѕlѕĭ Gedeon lĕ a datѕ din Eпarxia sa ѕпe lokѕrĭ съ ĭea de à zeчea, ши sate kѕ ostrovѕ. Aчestѕ aшezъmîntѕ 'lѕ aѕ țъînѕitѕ Krijaчiĭ, nѕmaĭ ѕrikѕlѕ kѕ пeчetea de aѕrѕ à lѕĭ Friderikѕ alѕ dѕoilea Kesarѕlѕĭ, kѕ mare nevoinџъ џinea, kare lĕ a întъritѕ lorѕ џarra Xelmѕlѕĭ kѕ à Dobrinѕlѕĭ date, mъkar' kъ Kolrad kneazѕlѕ lĕ a datѕ în veчĭ. Deчĭ, пentrѕ aчea întъritѕrъ à lѕĭ Friderikѕ Kesarѕlѕĭ, пе ѕrmъ marĭ sfezĭ s'aѕ fъkѕtѕ între Krijaчĭ ши între Leшĭ, пъпъ че s'aѕ sпartѕ ши s'aѕ strikatѕ чelle néadevъrate ѕriчe. Aшiшderea maĭ avîndѕ шeaпte Kъпeteniĭ maĭ allese aчelle 20,000 de ostaшĭ Krijaчĭ, lѕîndѕ asѕпra sa înпotriva пъгънilorѕ Пrѕsaчĭ aпъrarea Leшilorѕ ши à

Mazovilorȣ, în ųarra Dobrinȣlȣĭ întъĭȣ s'aȣ amezatȣ; aȣ nȣsȣ întîiȣ în nartea desnre Visla obamte fъkȣtъ de stejariȣ drentȣ în nreajma torȣnȣlȣĭ kare se kĭamъ azĭ Dinbovȣ, че erea sъ'ĭ zikъ Dinbovȣ; dintr'akolo ne Пъgъniĭ Пrȣsaчĭ neste Visla, kȣ dese mi mȣlte nȣmчĭ îĭ strika, mi ne ȣrmъ, kȣ ajȣtorȣlȣ Lemilorȣ mi à Mazȣrilorȣ, aȣ înчenȣtȣ à se nleka Пъgъniĭ Пrȣsaчĭ, nȣstiindȣ-le mi strikîndȣ-le ųarra; ne ȣrmъ oramȣlȣ Torȣne mi Elbiang, mi alte tîrgȣrĭ mi чetъųĭ kare era la dînmiĭ, în skȣrtъ vreme lȣ aȣ ziditȣ kȣ nieatrъ; mi Rogotinȣlȣ mi Xelmȣlȣ, tîrgȣlȣ mi чetatea dela nenrietenĭ, lȣîndȣ-le zidite, sȣb stъnînirea sa lȣ aȣ sȣnnȣsȣ, mi fъrъ de zъbavъ s'aȣ lъųitȣ Krijaчiĭ mi s'aȣ întemeĭatȣ, înkîtȣ aȣ kъȣtatȣ Пrȣsaчilorȣ dintr'aчelle lokȣrĭ à se rъsini mi à lъssa lorȣ ųarra Xelmȣlȣĭ. Пe ȣrmъ a mȣritȣ Xerman din Salųĭ, mi fȣ îngronatȣ în Berlȣm. Шi de aiчea lъssъmȣ rîndȣlȣ la Lemĭ sъ skriъ eĭ de aчestĭ Krijaчĭ, че se înųelleųe ne limba noastrъ înkrȣчimeaųĭ, (krȣчiaųĭ), de ȣnde s'aȣ izvoditȣ mi kȣm aȣ nimeritȣ în nъrųile Пrȣsilorȣ mi în meųiemiъ kȣ Lemiĭ. Maĭ rъmîne sъ însemnъnȣ aiчĭ ne че vreme s'aȣ arъtatȣ nenrietenĭ Lemilorȣ aчestĭ Krijaчĭ, mi ne ȣrmъ kînd aȣ datȣ Aleksandrȣ-Vodъ ajȣtorȣ Lemilorȣ în notriva Krijaчilorȣ.

Alȣ treĭ-snre-zeчelea ministrȣ saȣ okъrmȣitorȣ Krijaчilorȣ mi à Пrȣsilorȣ anȣme Karolȣ din Trevirȣ, ne vremea lȣĭ Xenrikȣ kȣ aчestȣ nȣme alȣ VI-lea Kesarȣ, mi à lȣĭ Klimentȣ alȣ V Папа Romeĭ, mi à lȣĭ Vladislav Kraiȣlȣ lemeskȣ, Loketekȣ ne noreklъ, în aniĭ dela Xs: 1309, aȣ rъdikatȣ sabiъ asȣnra Lemilorȣ în lokȣ de bine mi de mȣlųȣmitъ, (*kastȣ че fakȣ strȣinĭĭ kînd îĭ nrïĭmeskȣ tovaromĭ kȣ lokȣitoriĭ ųȣrrilorȣ, nre-*

ksm ші la noĭ în ųarrъ ne srmъ veĭ afla nentrs Greчĭ, la чe aš addsъš ųarra noastrъ ші boĭerımea); kъ întъĭъ Krijaчiĭ џarra Пomeranieĭ aš lsat'-o dela Leшĭ шi altele, karele пъnъ la vremea Kraĭslsĭ Kazimirš alš treilэa aš fostš aчeste џъrrĭ, чe s'aš nomenitš maĭ sssš, în mъînele streinilorš, nsstiindš satele шleaxtiчilorš шi ommorîndš пe шleaxtiчĭ. Пe aчeastъ vreme vъzъndš шi alџĭ meџieaшĭ kъ se îmmslџeskš шi se 'ntъreskš Krijaчiĭ asanra Leшilorš, s'aš rъdikatš шi Iflantiĭ de aš lsatš dela Leшĭ vestitslš oraшš шi чetatea Riga ks totš џinstslš eĭ. Шi, пe rîndš чe aš lskratš aчeĭ Krijaчĭ шi asanra Litveĭ, чiteшte пre Aleksandrъ Gvagnin, istoriksslš vestitš alš џъrreĭ шi à lskrsrilorš Litveĭ, шi veĭ afla. Noĭ amš sokotitš sъ fiъ пentrs deskisslš voroaveĭ шi шtiinџeĭ noastre, amš skrisš пъnъ aiчea. Пe vremea lsĭ Iagelo Kraĭslš, fiindš domnš aiчea în џarrъ Aleksandrs-Vodъ, a trimisš шi elš ajstorš lsĭ Vladislav Iagelo Kraislš 400 de Moldovenĭ aleшĭ în notriva Krijaчilorš, de kariĭ s'aš nomenitš maĭ sssš.

Dsпъ чe aš nierdstš Krijaчiĭ rъzboislš ks Vladislav Iagelo Kraislš leшeskš kъrsĭa, ksm s'a nomenitš maĭ sssš, 'ĭ aš fostš mersš ajstorš dela Aleksandrs-Vodъ înnotriva Krijaчilorš, kъzst'-aš la naчe Krijaчiĭ ks Vladislav Kraĭslš leшeskš, kare a nriĭmitš Kraĭslš Vladislav din sfatslš шi sokoteala frъџini-sъš lsĭ Vitold knezslš Litveĭ. Mъkar' kъ era aчea naчe ks Krijaчiĭ neste voĭa sfetniчilorš leшeшtĭ. Legъtsra întreeĭ lъssъmš sъ o skrie Leшiĭ, noĭ sъ ne îtoarчemš la rîndslš voroaveĭ noastre.

Dsпъ чe aš legatš naчe Vladislav Kraĭslš leшeskš ks Krijaчiĭ, dъndš Kameniџa шi toatъ Пodoliea пe seama lsĭ Vitold, s'aš întorsš Kraĭslš în џarra le—

шeaskъ, шi nezъbovindŏ akolo s'aŏ пogorîtŏ în пъrцile цъrreĭ leшeшtĭ, ɤnde шi Aleksadrɤ-Vodъ a venitŏ, fiindŏ шi maĭ 'nainte vreme legaцĭ kɤ пrieteшɤgɤlŏ, de isпoavъ a fъkɤtŏ legъtɤrъ kɤ Kraĭɤlŏ leшeskŏ.

Skrie Kromver istorikɤlŏ leшeskŏ kartea 20-lea, шi Strikovskie kartea 16-lea; la anɤlŏ 1438, Vladislav Iagelo Kraĭɤlŏ leшeskŏ, avîndŏ mɤltъ пriчe kɤ Leaшiĭ пentrɤ Пodoliea, kɤm пe aчea vreme stъпъnea Пodoliea Sfidrigelŏ, fiindŏ de mɤlte orĭ îndemnatŏ Kraĭɤlŏ de Leшĭ пentrɤ Пodolia sъ o ĭea de sɤb stъпъnirea fraцini-sъŏ, dela o vreme 'ĭ a kъɤtatŏ Kraĭɤlɤĭ Vladislav à faчe пe пofta Leшilorŏ шi a пɤrчesŏ kɤ oшtile sale asɤпra frъцini-sъŏ lɤĭ Sfidrigel. Sfidrigelŏ avea пъdejde пe ajɤtorɤlŏ Krijaчilorŏ шi à Iflantilorŏ, шi trъsesse Sfidrigel шi пe Aleksandrɤ-Vodъ în пartea sa, asɤпra lɤĭ Vladislavŏ Iagelo Kraĭɤlŏ leшeskŏ.

Aleksandrɤ-Vodъ (skrie Strikovskie шi Kromver totŏ akolo), ɤĭtîndŏ legъtɤrile sale kɤ Vladislav Kraĭɤlŏ leшeskŏ, пe пofta lɤĭ Sfidrigel шi à Litfinilorŏ, a пrъdatŏ kɤ oameniĭ sъĭ Sneatinɤlŏ, Xaliчĭɤlŏ шi olatɤlŏ Kameniцeĭ kɤ цinɤtɤrile eĭ. Чi întorkîndɤ-se Aleksandrɤ-Vodъ kɤ пlanɤlŏ din цarra leшeaskъ, a ajɤnsŏ o seamъ de шleaxteчĭ de aĭ Bɤцeakɤlɤĭ kɤ oastea lɤĭ Vladislav Kraĭɤlŏ. Iar Aleksandrɤ-Vodъ trekɤse Nistrɤlŏ; nɤmaĭ пe o seamъ de oaste Moldoveneaskъ, чe addɤчea пlanɤlŏ пe ɤrmъ, 'ĭ aŏ ajɤnsŏ Leшiĭ шi aŏ înfrîntŏ rъŏ пe aчeĭ Moldovenĭ, lɤîndɤ-le пlanɤlŏ înaпoĭ.

Dɤпъ aчeastъ пoтikalъ, Aleksandrɤ-Vodъ vъzîndɤ-se шi skъпatŏ de пrieteшɤgɤlŏ чe a avɤtŏ kɤ Kraĭɤlŏ Vladislav, kɤm skriŏ istoriчiĭ чeĭ leшeшtĭ, de voĭъ rea a mɤritŏ. Aчestŏ Aleksandrɤ-Vodъ a domnitŏ anĭ 32, шi 8. lɤnĭ, шi mɤlte lɤkrɤrĭ bɤne în domnia sa a

fъkвtš aiчĭ în цarrъ, пentrв kare цarra 'ĭ a zisš: Aleksandrв-Vodъ чelš Mare. Fъkвt-'a mъnъstirea Bistriцa, ші Moldoviцa, adвs-aš ші moaштele Sfînтвlвĭ marele Mвчenikš Ioan Novi aiчea în цarrъ, à kъrвĭ vieaцъ ші mвчeniъ чine arš vrea sъ штiъ, sъ kaвte în kъrцile Bisericheĭ joĭ în sъnтъmîna Rвsaliilorš; atвnчĭ sъ serbeazъ aiчea în цarrъ aчestš sfîntš.

Пentrš dвoĭ feчĭorĭ aĭ lвĭ Aleksandrв-Vodъ ші de rъsboaĭele lorš.

Lъssat-a пe вrma sa Aleksandrв-Vodъ dвoĭ feчĭorĭ, пe Iliaшš ші пe Stefan-Vodъ, în anвlš dela Xs: 1433; kъ пrekвm skrie Kromver, Aleksandrв-Vodъ a avвtš dвoъ doamne. Înkъ în viaцa sa, Aleksandrв-Vodъ a alesš domnš цъrreĭ пre вrma sa, пre fiiвlš sъš чelš maĭ mare, пre Iliaшš-Vodъ, karele dвпъ moartea tatъ-sъš, lвĭ Aleksandrв-Vodъ, daka a stъtвtš domnš, a gonitš пre Stefan-Vodъ frate-sъš, ші пe maштex-sa sъ o fie înekatš. Iar Stefan-Vodъ sъ fie пъzвitš la domnвlš Mвnteneskš, rвgîndв-se de ajвtorš sъ-'ĭ dea în пotriva frъцini-sъš lвĭ Iliaшš-Vodъ. Aшa Stefan-Vodъ, lвîndš ajвtoriв dela Mвntenĭ, a venitš în цarrъ вnde 'ĭ a eшitš înainte frate-sъš Iliaшš-Vodъ, la lokвlš чe se kĭamъ Loĭodnii, ші dîndв-шĭ rъzboiв a birвitš Stefan-Vodъ пe frate-sъš Iliaшš-Vodъ ші 'lš skoase din цarrъ, ші aпвkъ Stefan-Vodъ skaвnвlš цъrreĭ; iar Iliaшš-Vodъ a пъzвitš la Vladislavš Kraĭвlš leшeskš, arъtîndв-шĭ strîmbъtatea fъkвtъ de frate-sъš Stefan-Vodъ, kвm kъ fiindš înkъ viiв tatъ-sъš Aleksandrв-Vodъ, 'lš a fostš alesš пre elš ka пre вnš frate maĭ mare la

Domnia цъrreĭ. Rsgat'-a пre Kraislš de ajstorš assпra frъцinъ-sъš lsĭ Stefan-Vodъ, ші sъ'lš ашеze оштile Krъĭeштĭ la Domnia цъrreĭ, fъgъdsindв-se Iliaшš-Vodъ, în vieaцa sa kъ va rъmъnea neklъtitš în поrsпчile Krъĭeштĭ, ші à toatъ reче поsпolita leшeaskъ. Iar ші Stefan-Vodъ, mъkar kъ ks ajstorslš Msnteneskš aпskasse Domnia цъrreĭ, пs s'a lъssatš ks atîta, чi a trimisš ші elš Solĭ ks darsrĭ sksmпe la Vladislav Iagelo Kraĭslš leшeskš, kare Solĭ aš aflatš пre Kraĭslš la Lъпчinцĭ, ші akolo la Lъпчinцĭ aš datš solia oamenіĭ lsĭ Stefan-Vodъ, arъtîndš ші kraislsĭ пofta dela toatъ цarra, ksm îlš пriĭmeште цarra пе Stefan-Vodъ, ші maĭ bine kraĭslš sъ цie ks Stefan-Vodъ, пе karele 'lš a пriĭmitš цarra, dekîtš пе Iliaшš-Vodъ kare este srîtš цъrreĭ. Ші Stefan-vodъ se fъgъdsĭeште ks пriinцъ à fi kraĭslsĭ, ші nemstatš va rъmъnea în поrsпчile krъĭeштĭ, пreksm ші tatъ-sъš Aleksandrs-Vodъ; ші akolo пrin Soliĭ sъĭ s'a rsgatš kraĭslsĭ, în че aš vъtъmatš пе kraĭs пе srmъ înaintea morцiĭ sale tatъ-sъš Aleksandrs-Vodъ? Потrivindв-se lsĭ Sfidrigelš, ksm s'a пomenitš maĭ sssš, sъ erte kraĭslš, ші пagsbele че aš fъkstš пе ачea vreme în Подolia, ka snš stъпînš milostivš, sъ le lasse. Iar mъkar' kъ Iliaшš-Vodъ цinea пе sora kraĭslsĭ пе Sofia, din sfatslš tstslorš leшilorš a alesš ші a пriĭmitš sъ rъmъĭe Stefan-Vodъ, la Domnia цъrreĭ, de vreme kъ 'lš пriĭmeште ші цarra. Ші akolo пrin Soliĭ lsĭ Stefan-Vodъ, 'ĭ a datš kraĭslš (vъzîndš пriinцa kъtre sine) цinstslš Шeпinslsĭ ks Чexksпslsĭ, ші ks Mexlovslš. Iar' lsĭ Iliaшš-Vodъ 'ĭ a datš snš цinstš sъ шeazъ ks kasa sa néamestekîndв-se la domnia цъrreĭ. Чi Iliaшš-Vodъ n'a vrstš sъ stea пе sokoteala kraĭslsĭ, чi de iznoavъ a intratš ks оштile în цarrъ assпra frъцi-

пъ-съѕ̆ лѕї Stefan-Vodъ, ѕnde 'ї a ешitѕ̆ Stefan-Vodъ înainte la Dъrmъneшtї în sъntъmîna Albъ, шi de iznoavъ шi akolo rъmasse birѕitѕ̆ Iliaшѕ-Vodъ. Iar dѕпе че a пъzѕitѕ̆ alѕ̆ dѕoilea rîndѕ̆ Iliaшѕ̆-Vodъ la Leшї, nѕ se aшeza чi kъѕta vreme sъ maї strîngъ oшtї sъ intre în џarrъ: чi приченîndѕ-lѕ̆ Ianiџoli, din порѕnka kraїѕlѕї, lѕ̆ a приnsѕ̆ шi 'lѕ̆ a aшezatѕ̆ în чetatea Sireџїѕlѕї (Sireџїѕ este чetate шi oraшѕ̆ kѕ zidѕ̆ de пеatrъ în пrejѕrѕ̆ пе апа че se kїamъ Varta), kѕ Doamna sa Sofia, шi kѕ feчїorii sъї, пѕindѕ̆ шi пazъ, însъ kѕ чinste. Iar' пе ѕrmъ a trimisѕ̆ шi kraїѕlѕ̆ Solii sъї la Stefan-Vodъ, de a шi jѕratѕ̆ Stefan-Vodъ înaintea Solilorѕ̆ krъїeшtї în oraшѕlѕ̆ Sѕчeveї, arъtîndѕ̆ Stefan-Vodъ kѕm шi înaintea kraїѕlѕї singѕrѕ̆ ѕnde arѕ̆ fi порѕnka se meargъ sъ se înkredinџeze. Arъtat-aѕ̆ kѕrînd dѕпъ ачeastъ legъtѕrъ slѕjba sa Stefan-Vodъ Leшilorѕ̆, kѕ пezъbavъ vreme gъtindѕ-se Tъtarii sъ intre în џarra leшeaskъ, 'ї a lovitѕ̆ Stefan-Vodъ шi 'ї a strikatѕ̆ rъѕ̆, шi чetatea Braslavѕlѕ̆, kare era kѕ oameni пе ачea vreme à lѕї Sfidrigelѕ̆, o aѕ̆ lѕatѕ̆ de sѕbt askѕltarea lѕї Sfidrigelѕ̆ шi aѕ̆ înkinat-'o kraїѕlѕї Vladislav.

Skrie Kromver la kartea 20-lea, шi Strikovskie la kartea 17. kaп. 4-lea în sfъrшitѕ̆: Iar la anѕlѕ̆ dela Xs: 1433, Sfidrigelѕ̆, fratele lѕї Vladislav Iagelo kraїѕlѕ leшeskѕ̆, trъgîndѕ̆ ajѕtorѕ̆ dela Linfantї шi kѕ Rѕssiї în пreѕпъ, Fedko Dimitroviчї шi knezѕlѕ̆ Noшitѕ̆ шi kѕ Moskaliї, aѕ̆ пръdatѕ̆ џarra Litveї; пе ѕrmъ Sfidrigelѕ̆ kѕ пѕtere a trasѕ̆ la Vitinska de a lѕat-'o, шi dintr' altъ парte knezѕlѕ̆ Fedko шi kѕ knezѕlѕ̆ Noшitѕ̆ aѕ̆ bъtѕtѕ̆ чetatea Bresчia în Litva шi Melnikѕm, шi апroape era sъ dobîndeaskъ amîndѕoъ чetъџile; чi

îngellegîndŏ de oштile lŏĭ Vladislav Iagelo kraĭŏlŏ leшeskŏ, s'a întorsŏ înaпoĭ.

În anŏlŏ 1434 Vladislav kraĭŏlŏ leшeskŏ, la ŏnŏ tîrgŏшorŏ anŏme Grodekŏ, пatrŏ mille dela Liovŏ, akolo aштenta пe oamenii lŏĭ Stefan-Vodъ sъ soseaskъ din цarrъ, шi dormindŏ noaпtea sŏb kortŏ kraĭŏlŏ, пentrŏ sъ aŏzъ пrivegitorile, fiindŏ пrimъvara aчeea maĭ mŏltŏ kŏ rъчealъ, a rъчitŏ noaпtea, din kare rъчealъ a kъzŏtŏ în frigŏrĭ kŏ lŏngŏare, шi 17 zille în boalъ la lŏna lŏĭ Maĭŏ, într'o lŏnĭ a mŏritŏ.

Dŏпъ moartea lŏĭ Vladislav Iagelo kraiŏlŏ leшeskŏ, a rъmasŏ la krъiъ fiĭŏlŏ sъŏ Vladislavŏ alŏ treilea kŏ aчestŏ nŏme. Skrie Strikovskie la istoriea sa kartea 17. kaп. 1, пrekŏm la koronaцiea aчestŏĭ kraĭŏ sъ fi fostŏ шi oamenii lŏĭ Stefan-Vodъ. Dŏпъ koronaцia lŏĭ Vladislav kraiŏlŏ leшeskŏ, fiindŏ anŏlŏ dela Xs: 1435, s'a koborîtŏ kraĭŏlŏ la Sъraцiŏ пentrŏ sъimŏlŏ, ĭar' o seamъ de boĭerĭ leшeштĭ, пrietenĭ lŏĭ Iliaшŏ-Vodъ, aŏ пoftitŏ пe kraĭŏlŏ ka sъ sloboazъ dela oпrealъ пe Iliaшŏ-Vodъ; чi kraĭŏlŏ n'a пriimitŏ, kъ ajŏnsese Stefan-Vodъ kŏ soliĭ sъĭ шi la aчestŏ kraĭŏ leшeskŏ. Iar kŏrînd dŏпъ aчeea kŏ шtirea starostelŏĭ aчelŏĭ oraшŏ à Sireцŏlŏĭ (aŏ kŏm skriŏ ŏniĭ din пeпaza strejarilorŏ чe eraŏ пъzitorĭ lŏĭ Iliaшŏ-Vodъ), a skъпatŏ Iliaшŏ-Vadъ din чetate шi a intratŏ alŏ treilea rîndŏ în Moldova de a tŏrbŏratŏ o пarte din цarrъ asŏпra lŏĭ Stefan-Vodъ frъцinъ-sъŏ. Чi eшindŏ Stefan-Vodъ înainte-ĭ la Пodraga, ĭarъ-шĭ din nenoroчirea lŏĭ, Iliaшŏ-Vodъ шi akolo a rъmasŏ birŏitŏ.

De norokŏ era Stefan-Vodъ kŏ frate-sъŏ Iliaшŏ-Vodъ; kînd bine nŏ se mîntŏĭa de elŏ atŏnчea шi sosea kŏ oштĭ asŏпra lŏĭ: kъ în anŏlŏ 6943 Avgŏstŏ 4,

la Пinereшtĭ s'aŭ lovitŭ Iliaшŭ-Vodъ kв frate-sъŭ Stefan-Vodъ, dar' шi akolo Iliaшŭ-Vodъ a пierdвtŭ rъzboĭвlŭ.

Vladislavŭ kraiвlŭ leшeskŭ, vъzîndŭ atîta netokmealъ шi tвrbвrare între ачestĭ dвoĭ fraцĭ пentrв domniea цъrreĭ, 'ĭ a aшezatŭ пrin soliĭ sъĭ, înпъrцindв-le цarra în dвoъ *); lвĭ Stefan-vodъ 'ĭ aŭ venitŭ цarra de josŭ kв чatatea Albъ, Tigina шi Kiliea; ĭar lвĭ Iliaшŭ Vodъ цarra de sвsŭ kв Xotinвlŭ, Sвчeava, шi alte lokвrĭ de sвsŭ шi Iaшiĭ, kвm skrie Strikovskie, la kaп. 17.

Iliaшŭ-Vodъ nezъbovindŭ vreme a mersŭ la Liovŭ la kraiвlŭ Vladislav înпreвnъ kв boĭeriĭ sъĭ, (kвm skrie Kromver la kartea 21.) de a jвratŭ kraĭвlвĭ, fiindŭ de faцъ kraĭвlŭ, пвindŭ steagвlŭ цъrreĭ sвb пiчĭoarele lвĭ kraĭв, пrekвm va fi kredinчĭosŭ kraĭвlвĭ, шi krъieĭ leшeшtĭ, шi gata пe пorвnka kraiвlвĭ înпotriva fieшte kъrвĭa пenrietenŭ alŭ kraiвlвĭ, шi akolo aŭ legatŭ birŭ de anŭ: 100 de kaĭ, 400 de boĭ пentrв treaba kвxniĭ krъĭeшtĭ, 200 kamene de morвnŭ, шi 400 de baĭ baraчe saŭ xaĭne roшĭ (шъkar kъ kвm skrie Kromver, пeшtele шi boiĭ nвmaĭ într'aчelŭ anŭ lĕ a datŭ Iliaшŭ-Vodъ kraiвlвĭ); шi цinвtвlŭ Шeninвlвĭ, kв kare шi вrikвlŭ kв aшezъmîntвrile чe aŭ fostŭ datŭ kraiвlŭ lвĭ Aleksandrв-Vodъ, tatalŭ lвĭ Iliaшŭ-Vodъ, lĕ aŭ întorsŭ Iliaшŭ-Vodъ kraiвlвĭ пentrв пagвbile чe aŭ fostŭ fъkвtŭ tatъ-sъŭ Aleksandrв-Vodъ Leшilorŭ, kînd aŭ пrъdatŭ Пodolia шi Sneatenвlŭ; iar kraiвlŭ a datŭ lвĭ Iliaшŭ-Vodъ чetatea Xaliчĭolŭ, sъ 'шĭ цie akolo averea. Iar Stefan-Vodъ a trimisŭ soliĭ sъĭ într' ачestŭ kinŭ la Vladislavŭ kraĭвlŭ leшeskŭ kв darвrĭ, fъgъdвindв-se шi elŭ à rъmъnea sвb пorвnчile lвĭ kraĭв, чi la jвrъmîntŭ nв 'lŭ

*) Moldova dezginatъ în dвoъ пъrцĭ la dвoĭ fraцĭ.

a maĭ silitš kraiъlš, sokotindš kъ va vrea Stefan-Vodъ à trъi kъ frate-sъš Iliaшš-Vodъ, dъпъ kъm s'a fostš legatš kъ jъrъmîntъlš amîndъoĭ în чetatea Albъ. Iar la alš natrъlea anš de iznoavъ aš jъratš amîndъoĭ domniĭ kraiъlъĭ, kъ toatъ boĭerimea цъrreĭ, шi akolo aš adaosš Stefan-Vodъ (skrie Пonfin la kartea 21) 500 de galbenĭ de aъrš пe anš шi 400 de kaĭ, kînd va trebъi kraiъlъĭ, skrie Stikovskie în kartea a 17 kaп. 2. la sfъrшitš.

Пe aчeastъ vreme aš intratš Tъtariĭ la Пodolíea de aš пrъdatš, шi întorkîndъ-se kъ пlanъlš Tъtariĭ, aš sъritš bĭeцiĭ Пodolenĭ пe ъrma lorš, пe kare ajъngîndъ-ĭ шi birъiцĭ de Tъtarĭ, mъlцĭ neameшĭ din Пodoliea aš пeritš, ъnde шi Mixaĭъ Bъчeaskiĭ a kъzъtš în rъzboĭъ.

Iar la aniĭ 6947, skrie leatoпiseцъlš nostrъ kъ a intratš oaste Tъtъreaskъ în цarrъ de a пrъdatš шi a arsš пъпъ la Botoшanĭ, arzîndš шi tîrgъlš Botoшanilorš.

Aшiшderea la anъlš dъпъ aчeastъ пradъ la Dekemvrie, iarъшĭ aš i tratš Tъtariĭ în цarra de josš, de aš пrъdatš шi aš arsš Vaslъiъlš шi Bъrladъlš. În anъlš dela Xs: 1439, venit-aš solš dela Ъngъrĭ, пoftindš пre Vladislav kraĭъlš leшeskš la krъiea ъngъreaskъ, aflîndъ-se пe aчea vreme în mare grije ъngъriĭ de Tъrчĭ. Anъme aчeştĭ Solĭ eraš veniцĭ, Ioan Eпiskoпъlš Sigeпъlъĭ, Mateĭъ Taloneanъlš Starostea Dalmaцieĭ шi à Karvanъlъĭ, шi Emerikš Markilin Пostelnikъlš Siliцieĭ, шi пoftea aчeştĭ solĭ ъngъreшtĭ пre Vladislavš, sъ 'шĭ ĭea mъĭere пre vъdъva Elisafta krъĭasa lorš. Dъпъ mъlte sfatъrĭ a sfetniчilorš leшeшtĭ, mъkar' kъ Vladislavš kraĭъlš leшeskš, fiindš înkъ tъпъrš, nesъfferindš sъ 'шĭ ĭea femeĭъ în vîrstъ maĭ mъltš bъtrînъ шi îngrekatъ, ĭar

пе sfatѕlѕ̆ totѕlorѕ̆ aѕ̆ прiїmitѕ̆ шi krъiea Ѕ̆ngѕreaskъ, шi între alte tokmele шi ачеasta s'a aшezatѕ̆, kъ de va naшte krъїasa Elisafta fъtѕ̆, atѕnчea sъ sileaskъ kraїѕlѕ̆ Vladislavѕ̆ sъ 'lѕ̆ пѕїъ kѕ ajѕtorѕlѕ̆ sъѕ̆ kraїѕ Boxemieї, їar krъiea Ѕ̆ngѕreaskъ se ръmїїъ asѕпra lѕї Vladislavѕ̆ шi à seminџieї lѕї. Шi ачеasta tare silea Ѕ̆ngѕriї maї mѕltѕ̆ пentrѕ greѕlѕ̆ че avea despre Sѕltanѕ̆ Mѕratѕ̆ împъratѕlѕ̆ Tѕrчeskѕ̆, kъчї înkъ fiindѕ̆ viїѕ Voiчex Albertѕ̆ kraїѕlѕ̆ Ѕ̆ngѕreskѕ̆, a fostѕ̆ trimisѕ̆ Sѕltanѕ̆ Mѕratѕ̆ solѕ̆ la Vladislavѕ̆ kraїѕlѕ̆ leшeskѕ̆, fъgъdѕindѕ-ї шi banї шi 100,000 de oaste sъ-'ї dea пѕmaї sъ se ridiчe asѕпra lѕї Voiчex kraїѕlѕ̆ Ѕ̆ngѕreskѕ̆. Шi aѕ̆ zъbovitѕ̆ soliї Tѕrчeшtї la Krakъѕ̆, пъпъ че atѕnчea aѕ̆ lѕatѕ̆ ръsпѕnsѕ̆ пrekѕm Ѕ̆ngѕriї de bѕпъ voїa lorѕ̆ aѕ̆ datѕ̆ krъiea Ѕ̆ngѕreaskъ lѕї Vladislav kraiѕlѕ̆ leшeskѕ̆. Iar leatopiseџѕlѕ̆ челѕ̆ latineskѕ̆, de ачестї Tъtarї че sпѕпе maї sѕsѕ̆ kъ aѕ̆ пръdatѕ̆, nimika пѕ skriъ.

De orbirea lѕї Iliaшѕ̆-Vodѕ.

Domnindѕ̆ џarra Iliaшѕ̆-Vodъ împreѕпъ kѕ frate-sъѕ̆ Stefan-Vodъ, kînd aѕ̆ fostѕ̆ în aniї 6952 maїѕ 4, înaintea Rѕsaliilorѕ̆, aflѣ vreme Stefan-Vodъ ka sъ se kѕrъџe de Iliaшѕ̆-Vodъ шi sъ џiъ toatъ џarra, însѕшї 'lѕ̆ a prinsѕ̆ шi 'ї a skosѕ̆ okiї. Dѕпъ ачеea a domnitѕ̆ џarra amîndѕoї шeapte anї, apoї aѕ̆ maї domnitѕ̆ Stefan-Vodъ шi singѕrѕ̆ dѕпъ moartea frъџini-sъѕ̆ 4 anї; lъssat-a Iliaшѕ̆-Vodъ пе ѕrmъ feчїorѕ̆ пre Romanѕ̆-Vodъ, iar Stefan-Vodъ пre Пъtrѕ Vodъ.

Domniea lsĭ Roman-Vodъ sin Iliaшš-Vodъ, vileatslš. 6956 (1445) d. X.

Romanš feчĭorslš lsĭ Iliaшš-Vodъ, nenstîndš rъbda atîta nedsmnezeire à snkĭs-sъš, s'a vorbitš ks o seamъ din ksrtea domneaskъ, шi a nrinsš ne snkĭs-sъš Stefan-Vodъ шi 'ĭ a tъĭatš kanslš, шi s'a ansskatš Roman-Vodъ de Domniъ. Iar nenstîndš sъ 'шĭ îngъdsĭaskъ ks vъrs-sъš Пъtrs-Vodъ nentrs domniъ, kъ чerka Roman-Vodъ sъ 'lš omoare шi nre elš, 'ĭ a kъstatš lsĭ Пъtrs-Vodъ à fsџi la Šngsrĭ.

Domniea lsĭ Пъtrs-Vodъ kare aš datš чetatea Kiliea Šngsrilorš, leatslš 6957 (1449 d. X.)

Пъtrs-Vodъ, dakъ a nribeџitš în џarra Šngsreaskъ de nevoĭa vъrslsĭ-sъš Roman-Vodъ, n'a fъkstš zъbavъ msltъ, чi în ksrîndъ vreme, ajstoratš de Ioan Xsnkad џiitorslš џerreĭ Šngsreшtĭ, a venitš ks oaste шi a îmninsš nre Roman-Vodъ din џarrъ, dsnъ чe a domnitš Roman-Vodъ snš anš, шi s'a ansskatš Пъtrs-Vodъ de Domniъ.

De moartea lsĭ Roman-Vodъ.

Iar' Roman-Vodъ, fiindš seminџiъ desnre msmъ kraĭslsĭ leшeskš lsĭ Kazimir, a nъzsitš la dînslš, шi fъkîndš jalbъ s'a sfъtsitš kraĭslš, aš sъ 'ĭ tokmeaskъ aš ks tъriъ sъ 'lš nsĭъ la Domniъ. Anoĭ aš sokotitš kъ de 'ĭ vorš шi îmnъka ks Пъtrs-Vodъ ka sъ domneaskъ џarra în nresnъ, sъ ns se întîmnle vre snsĭa din trînшiĭ sъ naџъ maĭ rъš de ksm a nъџitš Iliaшš-Vodъ ks frate-sъš Stefan-Vodъ: чi aš alesš ks sfatslš sъ 'lš nsĭъ ks tъriъ la Domniъ, шi a skosš kraĭslš

шleaxta rъшskъ, шi dela Ilremiшlea, dela Liovŭ, dela Xelmŭ шi de la Ilodolia, шi mъtъшa lъĭ Roman–Vodъ înkъ mersese akolo, kъriea 'ĭ a datŭ kraĭъlŭ Kolomia sъ o цiъ. Шi a пъrчesŭ шi kraĭъlŭ kъ oastea de a venitŭ пъпъ la Liovŭ; чi maĭ aпoĭ daka a obliчitŭ kъ Roman a mъritŭ otrъvitŭ de vъrъ–sъŭ Iъtrъ–Vodъ, s'a lъssatŭ de aчelŭ gъndŭ шi a trimisŭ la Пъtrъ–Vodъ solĭ sъ 'ĭ fakъ jъrъmîntŭ шi sъ 'ĭ dea пre Mixaĭъ feчĭorъlŭ lъĭ Jikmont kare fъцisse dela kraĭъlŭ întъĭъ la knezъlŭ Mazovieĭ, aпoĭ la Пrъsĭ шila Шleanska, maĭ aпoĭ п'în цarra ъngъreaskъ a venitŭ la Moldova. La kare a rъsпъпsŭ Пъtrъ-Vodъ solilorŭ kъ jъrъmîntŭ sъ fakъ gata è, ĭar' пre Mixaĭъ sъ 'lŭ dea пъ 'i se kade, пъzъindŭ la dînsъlŭ ka sъ пъ 'шĭ piarzъ kredinцa, dar' din цarrъ 'lŭ va goni. Шi dъпъ aчeea s'a dъsŭ Mixaĭъ la Tъtarĭ шi mъltъ пagъbъ a fъkъtŭ Leшilorŭ. Aчestŭ Пъtrъ-Vodъ a datŭ Kilia Ŭngъrilorŭ, шi a domnitŭ dъпъ aчeea ъпŭ aпŭ шi a mъritŭ.

De ъпŭ Stefan-Vodъ шi de Чĭъbъrŭ-Vodъ.

Skrie leatoпiseцъlŭ чelŭ latineskŭ kъ dъпъ moartea lъĭ Пъtrъ-Vodъ a domnitŭ ъпŭ Stefan-Vodъ ъпŭ aпŭ шi a mъritŭ. Dъпъ aчestŭ Stefan-Vodъ a domnitŭ Чĭъbъrŭ-Vodъ. Iar' leatoпiseцъlŭ чelŭ moldoveneskŭ de aчestŭ Stefan-Vodъ nimikŭ пъ skrie, чi skrie kъ dъпъ moartea lъĭ Пъtrъ–Vodъ a domnitŭ Чĭъbъrŭ-Vodъ doъъ lъпĭ.

Domniea lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, 6959 (1451 d.X.) шi de ъпŭ Bogdan-Vodъ чe ĭ se fъчea feчĭorŭ.

Minчĭolŭ logofъtъlŭ, шi Kostea, шi Andreiaшŭ шi alцĭ mъlцĭ aшa zikŭ de Bogdan–Vodъ, sъ пъ–ĭ fiъ fostŭ feчĭorŭ de kъпъпiъ lъĭ Aleksandrъ–Vodъ чi koпilŭ.

Iar kronikarȣlȣ latineskȣ ачеastъ поveste аша о skriъ: kъ ачеstȣ Bogdan-Vodъ a venitȣ kȣ oaste asȣпra lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ, kȣm s'a поmenitȣ maĭ sȣsȣ, ши 'lȣ a gonitȣ în џarra leшeaskъ, dȣпъ че a domnitȣ 4 anĭ; d'ачi Aleksandrȣ-Vodъ dakъ a fȣџitȣ în џarra leшeaskъ kȣ doamna sa ши kȣ koпii, a пoftitȣ ajȣtorȣ dela kraĭȣ, ши a trimisȣ kraĭȣlȣ пe Sineџskiĭ kȣ џarra Rȣseaskъ, ши a înпinsȣ пre Bogdan-Vodъ, ши a aпȣkatȣ Xotinȣlȣ ши Neamџȣlȣ ши Sȣчeava, ши aȣ aшezatȣ пe Aleksandrȣ-Vodъ la skaȣnȣlȣ џъrreĭ.

Iar' Bogdan-Vodъ fъrъ de zъbavъ adȣnîndȣ oamenĭ de пretȣtindinea, a skosȣ пre Aleksandrȣ-Vodъ din skaȣnȣ, ши iar' a aпȣkatȣ Bogdan-Vodъ skaȣnȣlȣ. Iar' Aleksandrȣ-Vodъ aȣ пъzȣitȣ iar sпre Leшĭ, ши a fъkȣtȣ jalbъ de iznoavъ de Bogdan-Vodъ; iar' kraĭȣlȣ a fъkȣtȣ sfatȣ че va faчe kȣ aчea џarrъ miшkъtoare ши néaшezatъ; sfъtȣit-aȣ ȣniĭ de ziчea sъ skoaџъ пe domnĭ, ши sъ пȣĭъ jȣdeџele sale ши sъ o împarџъ, ши sъ o fakъ џinȣtȣrĭ. Iar alџiĭ erea înпotriva aчestȣĭ sfatȣ ши ziчea kъ maĭ bine este à se aпъra de Tȣrчĭ de пe dȣпъ пъretele altȣĭa, dekîtȣ de dȣпъ alȣ sъȣ, ши aшa allesserъ пre Odrivoz, ши пe Koneџ Пolskiĭ kȣ oaste пentrȣ пofta à o seamъ de Moldovenĭ, sъ dȣkъ пre Aleksandȣ-Vodъ la skaȣnȣ; Kariĭ aȣ skosȣ Voivozia Rȣseaskъ, ши aȣ fostȣ ши de Moldovenĭ gloate mȣlte. Ши daka aȣ intratȣ în Moldova kȣ treĭ oшtĭ, Moldoveniĭ kȣ domnȣlȣ lorȣ kȣ Aleksandrȣ-Vodъ ȣпȣ пolkȣ, kȣ Пodoleniĭ erea Bȣчeaski, iar' пre altъ пarte Koneџ Пolskiĭ; kare oaste aȣ trekȣtȣ Nistrȣlȣ la Xotinȣ sȣb чetate, kъ erea чetatea пe mъпa oamenilorȣ lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ; iar' Bogdan-Vodъ a fostȣ atȣпчea la Liпoveџĭ. Leшiĭ daka aȣ înџellesȣ de dînsȣlȣ, aȣ vrȣtȣ

sъ treakъ Прutulŭ sъ 'ĭ dea rъzboĭu; чi Bogdan-Vodъ n'a vrutŭ sъ le dea rъzboĭu, sokotindŭ sъ 'ĭ baцe în strimtorĭ, шi zъbovindŭ sъ 'ĭ flъmînzeaskъ. Aшa 'ĭ a пurtatŭ din lokŭ în lokŭ пînъ la апа Bъrladuluĭ, iar elŭ цinea пodurile шi trimitea ku înшelъчiune solĭ, kum 'i è voĭa sъ se пleче luĭ kraĭu шi sъ 'ĭ fakъ паче, fъgъduindŭ шeaпte miĭ de galbenĭ sъ 'ĭ dea пe anŭ, шi înkъ шi alte darurĭ multe fъgъduĭa, пumaĭ kraĭulŭ sъ 'lŭ апere de Turчĭ. Krezîndŭ Leшiĭ aчelŭ kuvîntŭ, aŭ lъssatŭ sъ fie пre îngъduinцa luĭ, шi s'aŭ întorsŭ спre kasъ. Iar' Bogdan-Vodъ se askuцea ka sъ 'ĭ пoatъ unde-va vъna; чi simцindŭ aчestea oaмeniĭ luĭ Aleksandru-Vodъ, lŭ aŭ zisŭ sъ nu se înkreazъ чi sъ se пъzeaskъ. Чi Leшiĭ fiindŭ koпrinшĭ de înшelъчiune, nu bъga în seamъ пînъ n'a fuцitŭ unŭ diakonŭ alŭ luĭ Bogdan-Vodъ la oastea leшeaskъ de lŭ aŭ спussŭ. Atunчĭ boĭeriĭ luĭ Aleksandru-Vodъ sfъtuĭa ka sъ 'nkonjoare пъdurea шi sъ xъlъduĭaskъ de meшteшugulŭ luĭ Bogdan-Vodъ, kъ пrin пъdure se пussesse oaste; чi Leшiĭ fiindŭ dъrjĭ n'aŭ vrutŭ sъ askulte, чi aŭ întratŭ ka sъ treakъ пъdurea, шi aŭ trimisŭ înainte karъle ku пъrkъlabulŭ Xotinuluĭ, шi ku dînsulŭ toцĭ Moldoveniĭ шi Пodoleniĭ.

Rъzboĭulŭ luĭ Bogdan-Vodъ ku Leшiĭ.

D'aчi kînd aŭ fostŭ la mizlokulŭ пъduriĭ fъkut'-aŭ пъvalъ oastea luĭ Bogdan-Vodъ la karъle Leшilorŭ; чi aпъrîndu-se Leшiĭ abĭa aŭ skъпatŭ ku multъ пerire шi nagubъ. D'aчi vrîndŭ sъ intre шi чea-l-'altъ oaste leшeaskъ, atunчea s'a ivitŭ toatъ oastea luĭ Bogdan-Vodъ, ku multe steagurĭ шi buчiune шi fъrъ de kъlъrime, multъ пedestrime; vъzîndŭ aчestea Leшiĭ, s'aŭ tokmitŭ

de ръzboiȣ ши aȣ bъgatȣ la mizlokȣ пe Aleksandrȣ-Vodъ, ши s'aȣ întîmплatȣ aчestȣ ръzboiȣ à шeassea zi dȣпъ пачea че fъkȣsse la Krasna, ши s'aȣ bъtȣtȣ maĭ 'nainte de anȣsȣlȣ soareлȣĭ пъпъ aȣ înoпtatȣ, пеrindȣ dintr' amîndoȣъ пъrцile, пъпъ aȣ пъvъlitȣ ши gloatele de пeдеstriĭ kare aȣ fъkȣtȣ la strimtoare mare moarte în Leшĭ, tъindȣ kȣ koasele vinele kaĭlorȣ, ȣnde Xatmaniĭ leшeштĭ vrîndȣ sъ îmbъrbъteze пre aĭ sъĭ 'шĭ aȣ пȣsȣ ши eĭ kaпetele, alesȣ Пiotrȣ Odrivoz, ши Nikolae Пorova ши Bȣчeaski, ши birȣĭa Bogdan-Vodъ de n'arȣ fi datȣ ajȣtorȣ Moldoveniĭ lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ, kare trekȣsse пъdȣrea kȣ Пodoleniĭ пre kariĭ 'ĭ trimissesse kȣ karъle, ши aчeia s'aȣ învъrtejitȣ la ръzboiȣ de aȣ datȣ inimъ чellorȣ пeĭtorĭ, ши aȣ înпinsȣ пe oastea lȣĭ Bogdan-Vodъ de aȣ înчeпȣtȣ à fȣцi ши aȣ ȣmпlȣtȣ пъdȣrile; ши aшa kȣ vitejiea ĭar' à Moldovenilorȣ, aȣ întorsȣ izbъnda Leшiĭ, чeea че пierdȣsse ръzboiȣlȣ. Mȣlцĭ aleшĭ aȣ пeritȣ într' aчelȣ ръzboiȣ, Neevoerski, Bieskovski, Davidovski, ши alцĭ mȣlцĭ ka aчestia.

D'aчi Aleksandrȣ-Vodъ kȣnnoskъndȣ kъ nȣ se va пȣtea aшeza la skaȣnȣ, kъ пre Bogdan-Vodъ, vrъjmaшȣlȣ sъȣ, mъkar' kъ 'lȣ înfrъnsesse aчea datъ, ĭar' niчĭ o пagȣbъ nȣ 'ĭ fъkȣsse; kъ Bogdan-Vodъ ши kȣ oameniĭ sъĭ erea învъцaцĭ à цinea пъdȣrile, mъkar kъ se ръшkirasse din ръzboiȣ пrin пъdȣrĭ; dar de iznoavъ s'aȣ strînsȣ ши s'aȣ bȣlȣчitȣ, sokotindȣ sъ nȣ пiarzъ пъdejdea, чi de iznoavъ sъ loveaskъ пre Leшiĭ kъ 'ĭ штiea slъbiцĭ de totȣ ajȣtorȣlȣ, mъkar kъ înfrînsesse de aчea datъ пre Bogdan-Vodъ; чi alȣ doilea rъndȣ nȣ erea пъdejde, kъ nimika lȣĭ Bogdan nȣ 'ĭ strikasse, kъ din oastea lȣĭ пȣцinĭ пеrisse ĭar' dela Leшĭ пеrire mȣltъ se fъkȣsse. Vъzîndȣ kъ nȣ le slȣjeшte norokȣlȣ nȣ

s'aŭ anъkatŭ de skaъnŭ, nічĭ aŭ шtentatŭ alŭ doilea rъndŭ rъzboiъ, temъndъ-se sъ nъ 'ĭ loveaskъ Bogdan-Vodъ fъrъ veste kъ oaste tokmitъ, шi sъ nъ паџъ maĭ rъŭ dekъtŭ întъiъ sъ піarъ шi kъџĭ aŭ maĭ rъmasŭ, bъlъчindъ-se dinnreъnъ kъ Aleksandrъ-Vodъ, kъ toџiĭ s'aŭ trasŭ de grabъ spre џarra leшeaskъ. Iar' Bogdan-Vodъ, vъzîndъ-se kъrъџitŭ de vrъjmaшiĭ sъĭ, s'aŭ aшezatŭ în skaъnŭ.

Шi de aчeste rъzboaĭe à lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, la ъne leatoniseџe de alle noastre nimika nъ skriъ, kъ пre Bogdan-Vodъ îlŭ skriъ feчĭorŭ lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, шi k' aŭ rъmasŭ пe ъrma lъĭ la domniъ. Iar ъne izvoade de alle noastre skriъ de rъzboaĭele lorŭ, ka шi kronikarĭъlŭ чelŭ leшeskŭ. Însъ maĭ пre skъrtŭ пentrъ aчeia orĭ kъm a fostŭ totŭ se tokmeskŭ kъ izbъnda totŭ aŭ fostŭ à lъĭ Bogdan-Vodъ, kъ aŭ rъmasŭ la domniъ шi aŭ domnitŭ dъoĭ anĭ.

Domnia lъĭ Пъtrъ-Vodъ чe 'lŭ aŭ пoreklitŭ Aron. 6965.

Dъпъ dъoĭ anĭ aĭ domnieĭ lъĭ Bogdan-Vodъ, skriъ leatoniseџъlŭ Moldoveneskŭ kъ aŭ venitŭ fъrъ veste Пъtrъ-Vodъ, чe 'lŭ aŭ nъmitŭ *Aron*, шi aŭ aflatŭ пre Bogdan-Vodъ la satŭ la Rъъsenĭ, de josŭ de tъrgъlŭ Sъчeveĭ, шi 'lŭ aŭ lovitŭ vinerĭ în rъvъrsatъlŭ zorilorŭ oktom: 16, шi akolo 'ĭ aŭ tъĭatŭ kaпъlŭ lъĭ Bogdan-Vodъ; шi aчi stъtъ la domniъ Пъtrъ-Vodъ Aron.

Rъzboiъlŭ lъĭ Aleksandrъ-Vodъ kъ Пъtrъ-Vodъ la Movile.

În domnia lъĭ Пъtrъ-Vodъ Aron, skriъ leatoniseџъlŭ чelŭ Moldoveneskŭ kъ în aniĭ 6963. marџĭ. Maĭ,

venit-'aŭ Aleksandrs-Vodъ, tatъlŭ lsĭ Bogdan-Vodъ, ks oaste asspra lsĭ Пъtrs-Vodъ-Aron, шi 'шĭ aŭ datŭ rъzboĭs la Movile; чi norokslŭ чelŭ nrostŭ alŭ lsĭ Aleksandrs-Vodъ, niчĭ aiчea ns'lŭ lъssѣ sъ izbîndeaskъ, kъ dîndŭ rъzboĭs vitejeшte de amîndsoъ пъrцile, birsi Пъtrs-Vodъ пe Aleksandrs-Vodъ; vъzîndŭ Aleksandrs-Vodъ kъ nierdŭ rъzboĭslŭ fsцi la чetatea Albъ, шi akolo s'aŭ sfъrшitŭ, ĭar' Пъtrs-Vodъ a domnitŭ dsoĭ anĭ.

De aчestŭ rъzboĭs alŭ lsĭ пъtrs-Vodъ ks Aleksandrs-Vodъ, kronikarĭslŭ leшeskŭ nimika ns aratъ. Aчestŭ Пъtrs-Vodъ a izvoditŭ ъntъĭs шi a înчenstŭ à da dajde Tsrчilorŭ.

Domniea lsĭ Stefan-Vodъ чelŭ bsnŭ, feчiorslŭ lsĭ Bogdan-Vodъ, шi de mslte rъzboaĭe minsnate, vileatъ 6965 (1449).

Dsпъ dsoĭ anĭ à domnieĭ lsĭ Пъtrs-Vodъ-Aron, rъdikats-s'aŭ dela цarra Msnteneaskъ Stefan-Vodъ feчiorslŭ lsĭ Bogdan-Vodъ ks mslцime de oaste msnteneaskъ, шi din цarrъ adsnaцĭ, dsпъ firea Moldovenilorŭ gata de domniъ nsoъ, шi aŭ intratŭ în цarrъ, шi silindŭ спre skasnslŭ Ssчeveĭ, 'ĭ aŭ eшitŭ înainte Пъtrs-Vodъ-Aron пre Siretŭ, la satslŭ Dolцeшtĭ-Latinŭ, шi s'aŭ lovitŭ în zioa de joĭ-marĭ anr. 12., шi înfrъnse Stefan-Vodъ пre Aron; чi Пъtrs-Vodъ ns se lъssa ks atîta, чi de iznoavъ s'aŭ bslsчitŭ, шi alŭ dsoĭlea rъndŭ se lovi ks Stefan-Vodъ la Orbikŭ, шi ĭarъшĭ izbъndi Stefan-Vodъ, шi nrinse пe Пъtrs-Vodъ-Aron, шi 'ĭ tъĭѣ kanslŭ dsпъ чe aŭ domnitŭ dsoĭ anĭ.

De aчi Stefan-Vodъ strîns-'aŭ boĭeriĭ цъrreĭ шi marĭ шi miчĭ, шi altъ ksrte mъrsntъ din пresпъ шi Mitroпolitslŭ Teoktitŭ шi ks mslцĭ kъllsgъrĭ, la lokslŭ чe se kĭamъ drentate, шi a întrebatŭ пe toцĭ; iar' eĭ



STEFAN CELŬ MARE

Lith. A. Bielz Bukurest.

kъ toцiĭ aŭ strigatŭ într'ънŭ glasŭ: *în мълцĭ anĭ de la Dъmnezeŭ!* Шi de aiчĭ kъ toцiĭ 'lŭ aŭ ardikatŭ domnŭ kъ voĭa tъtъlorŭ, шi 'lŭ aŭ помъzъitŭ la domniъ Mitroпolitъlŭ Teoktitŭ; шi de akolo lъѣ Stefan-Vodъ steagъlŭ цъrreĭ Moldoveĭ, шi se дъsse la skaъnъlŭ Sъчeveĭ. Deчĭ Stefan-Vodъ gъtindъ-se de maĭ marĭ lъkrъrĭ sъ fakъ, nъ чerka sъ aшeze цarra, чi de rъzboaĭe se gъtea, kъ aŭ înпъrцitŭ oшtiĭ sale steagъrĭ шi Xotnoцĭ шi kъпitanĭ, kare toate kъ norokъlŭ 'ĭ aŭ venitŭ.

Kъnd a пръdatŭ Stefan-Vodъ цarra Sъkъĭaskъ.

Skriъ leatoпiseцъlŭ Moldoveneskŭ kъ fiindŭ Stefan-Vodъ omŭ rъzboĭnikŭ шi de aпъrъrea trъgъndъ-lŭ inima спre vъrsъrĭ de sъпцe, nъ пeste мъltъ vreme, дъпъ чe se aшezъ la domniъ, чi în alŭ чinчilea anŭ alŭ domnieĭ sale leatъlŭ 6969, шi dela Xs: 1461, rъdikatъ-s'aŭ Stefan-Vodъ kъ toatъ пъterea sa шi se дъsse la Ardealŭ de aŭ пръdatŭ цarra Sъkъĭaskъ, пiчĭ aŭ avъtŭ чine sъ 'ĭ stea înпotrivъ; чi дъпъ мъltъ прadъ чe aŭ fъkъtŭ, s'aŭ întorsŭ înaпoĭ kъ паче fъrъ de пiчĭ o zminteal ъ. Чi de aчeastъ поveste kronikarĭъlŭ чelŭ leшeskŭ nimika nъ skriъ, înkъ шi alte мъlte semne sъntŭ, kare nimikŭ nъ le însemneazъ. Iar' leatoпiseцъlŭ nostrъ мъkar' kъ skriъ kam пe skъrtŭ, dar' le însemneazъ toate. În alŭ шeasselea anŭ alŭ domnieĭ sale leatъlŭ 6971, Iъlie 22, lovirъ пe Stefan-Vodъ kъ o пъшkъ între gleznъ, la чetatea Killieĭ. Iar alŭ шeaпtelea anŭ alŭ domnieĭ sale, leatъlŭ 6972, Iъlie 5, lъatъ-шĭ-aŭ doamnъ de mare rъdъ, пre Evdokiea dela Kievŭ, sora lъĭ Simeon îмпъratъlŭ; ĭar' kronikarĭъlŭ leшeskŭ skriъ kъ aŭ fostŭ fata lъĭ Simeon îмпъratъlŭ, iar nъ sorъ.



Kъnd a lsatŏ Stefan-Vodъ de la nъgъnĭ Killia шi чetatea Albъ.

Adskîndŏ Stefan-Vodъ msltъ oaste în џarrъ, vrîndŏ se rъsksmnere чetъџile пe kare le lsasserъ Пъgъnii dela alџĭ Domnĭ, пogorît-'aŏ ks toatъ пsterea sa пre чetatea Killieĭ, шi sosindŏ la чetate mierksrĭ пre joĭ, la meazъ-noaпte, aŏ înkonjsratŏ чetatea; însъ joĭ ns s'aŏ aпs-katŏ de xarџŏ, ĭar' vinerĭ dъnss de dimineaџъ aŏ în-чeпstŏ à batte чetatea, шi aшa toatъ ziоa s'aŏ xъrџs-itŏ пъпъ în searъ; iar sъmbъtъ se înkinarъ чeĭ din чetate, шi intrъ Stefan-Vodъ în чetatea Killieĭ, шi ako-lo пetreks treĭ zille, шi veselinds-se lъsda пre Dsm-nezeŏ шi înblъпzea пre oameniĭ din чetate. De aчi шi la чetatea Albъ aŏ trasŏ, шi msltъ пъvalъ fъkъndŏ, dobîndi шi чetatea Albъ, шi aшa ks msltъ пerire a-mîndsoъ чetъџile dobъndi, пe kare întъrînds-le ks bs-kate шi ks slsjitorĭ, aŏ lъssatŏ пre Issaia шi пre Bsx-tea пъrkъlabiĭ ka sъ le îngrijeaskъ, ĭar' elŏ s'a întorsŏ la skasnslŏ Ssчeveĭ. Iar în alŏ zeчelea anŏ alŏ dom-niĭ sale 6974, Islie 10, aŏ înчeпstŏ à zidi Mъпъstirea Пstna, пre slava lsĭ Dsmnezeŏ шi à пrea ksrateĭ fe-чĭoare Marieĭ.

Rъzboĭslŏ чe a fъkstŏ Stefan-Vodъ ks Mateĭaшŏ kraĭslŏ Ŏngsreskŏ la Baĭъ.

Mateĭaшŏ kraĭslŏ Ŏngsreskŏ bizsinds-se пstereĭ sale шi meшteшsgslsĭ sъŏ, ks kare пre mslџĭ din ve-чiniĭ sъĭ 'ĭ a ssrпatŏ шi 'ĭ a birsitŏ ssпssinds-ĭ, kare de mslte orĭ rъzboaĭe ks Tsrчiĭ fъчea шi ks norokŏ iz-bъndea, nèavîndŏ niчĭ o пričinъ asspra lsĭ Stefan-Vo-dъ, чi nsmaĭ ka sъ 'lŏ ssпssĭъ sъ fiъ ssbt asksltarea lsĭ ka sъ 'ĭ fiъ ksvîntslŏ deпlinŏ, de kare lskrs de msl-

te orĭ se lъȣda Mateĭaшȣ kraiȣlȣ, kъ kъte rъzboaĭe faчe Stefan-Vodъ, kȣ пȣterea lȣĭ le faчe шi de sȣbt askȣltarea lȣĭ faчe izbъndъ; шi vrîndȣ de чe se fъlea ka sъ se arate kъ è adevъratȣ, a trimisȣ solĭ kъ sъ i se închine Stefan-Vodъ; чi Stefan-Vodъ n'a пriĭmitȣ. Maĭ aпoĭ vъzъndȣ Mateĭaшȣ kraĭȣlȣ volniчiea lȣĭ Stefan-Vodъ kъ nȣ o пoate sȣпȣne, strîngîndȣ mȣltъ oaste á sa шi ajȣtorȣ de la alцĭ lȣъndȣ, a пȣrчesȣ la aniĭ 6975, шi a trasȣ la Moldova, шi ziчea kъ kȣ kalle merце ka sъ dȣkъ la skaȣnȣ la Moldova пre Пъtrȣ-Vodъ; шi trekъndȣ mȣntele a eшitȣ la Trotȣшȣ, Noemvrie 19. De akolo lȣъndȣ drȣmȣlȣ a sositȣ la Romanȣ, шi akolo s'a odixnitȣ пъпъ á шeaпte zi, пrъdъndȣ шi jefȣindȣ; ĭar' á oпta zi, a arsȣ tъrgȣlȣ Romanȣlȣ, шi d'aчi a lȣatȣ drȣmȣlȣ sпre Sȣчeava пrъdъndȣ шi arzъndȣ, шi silea la skaȣnȣlȣ Sȣчeveĭ. Aпoĭ sokotindȣ sъ nȣ rъmъĭъ vr'ȣnȣ ȣngĭȣ neпinъitȣde dъnsȣlȣ aȣ lъssatȣ drȣmȣlȣ Sȣчeveĭ ȣnde lȣ aшtenta Stefan-Vodъ, шi aȣ întorsȣ kallea la Baĭъ, ȣnde aȣ sositȣ lȣnĭ, Dekemvrie 14; шi akolo ka kȣm n'arȣ fi avȣtȣ niчĭ o grijъ de oaste, îшĭ lъssъ oastea fъrъ niчĭ o пazъ la bъȣtȣrĭ шi la пrъzĭ. Ȣnde avъndȣ Stefan-Vodъ шtire шi пrinzъndȣ limbъ, marцĭ noaпtea Dekemvrie 15, aȣ aпrinsȣ tъrgȣlȣ asȣпra lorȣ, kъnd eĭ erea fъrъ de niчĭ o grijъ; шi fiindȣ eĭ beцĭ шi negъtiцĭ de rъzboĭȣ, 'ĭ a lovitȣ Stefan-Vodъ kȣ oaste tokmitъ, în rъvъrsatȣlȣ zorilorȣ. Deчĭ mȣltъ moarte шi пerire aȣ fъkȣtȣ în trъпшiĭ, kъ eĭ fiindȣ nekonteniцĭ de rъzboĭȣ nimika de arme nȣ s'aȣ aпȣkatȣ чi de fȣgъ, niчĭ ȣrma se ĭea nȣ шtiea kare skъпa; чi fiindȣ noaпte, neшtiindȣ în kotro vorȣ faчe, rъtъчea de 'ĭ vъna цъranĭĭ în zъvoaĭe пrin mȣnцĭ, ȣnde vr'o 12,000 пeriцĭ s'aȣ aflatȣ. Maĭ aпoĭ шi kraĭȣlȣ rъnitȣ de sъцeatъ foar-

te rъŭ, kŭ пŭцinĭ abĭa aŭ xъlъdŭitŭ пe пotekъ de aŭ eшitŭ la Ardealŭ. Aшa пoroчeшte Dŭmnezeŭ пre чeĭ mîndriĭ шi falneчĭ, ka se arate lŭkrŭrile omeneшtĭ kъtŭ sŭntŭ de fraцede шi nèadevъrate; kъ Dŭmnezeŭ nŭ în mŭlцĭ чi în пŭцinĭ aratъ пŭterea sa; чi întrŭ Dŭmnezeŭ sъ fiъ пъdejdea, niчĭ sъ fakъ rъzboiŭ fъrъ kalle kъrora le este Dŭmnezeŭ înпotrivъ.

Пe aчea vreme avîndŭ Stefan-Vodъ пrieteшŭgŭ kŭ Leшiĭ, a trimisŭ din dobъnda sa шi kraĭŭlŭĭ leшeskŭ пre soliĭ sъĭ...... Iar Mateĭaшŭ kraĭŭlŭ daka aŭ skъпatŭ, de iznoavъ se gъtisse ka sъ viъ asŭпra lŭĭ Stefan-Vodъ; чi viindŭ-ĭ alte greŭtъцĭ desпre цarra leшeaskъ, s'aŭ întorsŭ la Чeшĭ kŭ oastea sa. Într' aчeea kraĭŭlŭ leшeskŭ, ebliчindŭ kъ va sъ meargъ Mateiaшŭ kraĭŭlŭ asŭпra lŭĭ Stefan-Vodъ, a trimisŭ solĭ kъ 'ĭ va da ajŭtorŭ de 'i va trebŭi în пotriva lŭĭ Mateiaшŭ kraĭŭlŭ, шi 'ĭ arŭ fi datŭ de nŭ s'arŭ fi пъrъsitŭ Mateiaшŭ kraiŭlŭ de aчestŭ gъndŭ. Пe aчea vreme, Noemvrie 25, s'aŭ sъvîrшitŭ doamna lŭĭ Stefan-Vodъ.

De пrŭdarea Sŭkŭilorŭ.

Skrie leatoпiseцŭlŭ чelŭ Moldoveneskŭ kъ într' aчelaшŭ anŭ, dŭпъ rъzboiŭlŭ чelŭ Moldoveneskŭ alŭ lŭĭ Stefan-Vodъ, чe fъkŭsse la Baiъ kŭ kraiŭlŭ Mateiaшŭ, s'aŭ rъdikatŭ Stefan-Vodъ kŭ toatъ пŭterea sa, vrъndŭ sъ 'шĭ reskŭmпere strъmbъtatea sa шi пrada чe 'ĭ fъkŭsse Ŭngŭriĭ; s'aŭ dŭsŭ la Ardealŭ, шi mŭltъ пradъ шi robiъ шi ardere aŭ fъkŭtŭ în цarra sъkŭĭaskъ, nèavîndŭ чine 'ĭ sta înпotrivъ, kŭ пaчe s'aŭ întorsŭ înaпoĭ fъrъ niчĭ o smintealъ.

Înnъkъчiъnea lъĭ Stefan-Vodъ kъ Mateĭamъ kraĭъlъ.

D'ачi dѕпъ пѕцinъ vreme aѕ înчetatѕ ші vrajba între kraiѕlѕ Ѕngѕreskѕ ші între Stefan-Vodъ, kъ vъzъndѕ eĭ kъ vrъjmaшѕlѕ lorѕ ші á toatъ kreштinъtatea, tѕrkѕlѕ, le stъ în spate, ші de volniчiea tѕtorѕ întinde mrejele sale ka sъ 'ĭ konrinzъ, ші arъtîndѕ-se nrietenѕ kѕ mѕlte kѕvinte de înшelъчiѕne ші kъtre ѕnѕlѕ ші kъtre altѕlѕ, ka sъ 'ĭ noatъ zъdъri kanъtѕ de nriчe ші sъ se înчeanъ zarvъ, gъndindѕ-se kъ într'aчelle amestekъtѕrĭ 'i se vorѕ înkina lѕĭ nentrѕ sъ le dea ajѕtorѕ, ші maĭ anoĭ 'i va nleka nre amîndѕoĭ sѕbt askѕltarea sa ші sѕb jѕgѕlѕ sъѕ. Vъzîndѕ aчeastъ înшelъчiѕne Mateiaшѕ kraĭѕlѕ ші kѕ Stefan-Vodъ, s'aѕ înnъkatѕ ші s'aѕ aшezatѕ, ші fъkѕrъ tare legъtѕrъ între eĭ, ші aѕ dъrѕitѕ Mateĭaшѕ kraĭѕlѕ ne Stefan-Vodъ kѕ dѕoъ чetъцĭ marĭ la Ardealѕ, Balta ші Чiчeѕlѕ.

De niшte Tъtarĭ чe aѕ intratѕ în цarrъ.

Rъdikatѕ-s'aѕ mѕltъ mѕlцime de Tъtarĭ ші aѕ intratѕ în цarrъ sъ o nrade, kъrora nrinzîndѕ-le de veste Stefan-Vodъ, lѕ a eшitѕ înainte, ші la o dѕmbravъ чe se kĭamъ la Linniцĭ, anroane de Nistrѕ, 'ĭ a lovitѕ Stefan-Vodъ kѕ oastea sa, Avgѕstѕ 20, ші dъndѕ rъzboĭѕ viteješte 'ĭ aѕ rъsinitѕ, ші mѕltъ moarte ші nerire aѕ fъkѕtѕ în trînшiĭ, ші nrinшĭ mѕlцĭ în robiъ, ші totѕ nlanѕlѕ lѕ aѕ lѕatѕ. De kare lѕkrѕ kѕnnoskъndѕ Stefan-Vodъ kѕ ajѕtorѕlѕ nѕ de aĭѕrea чi dela Dѕmnezeѕ ші dela nrea kѕrata Maĭka Sfinцieĭ Sale, ші kѕ mare laѕdъ ші izbъndъ s'aѕ întorsѕ înanoĭ la skaѕnѕlѕ sъѕ la Sѕчeava.

Kond a sfinцitš Stefan-Vodъ Mъnъstirea Пъtna.

Daka se întoarse Stefan-Vodъ dela aчelš rъzboiš kš norokš чe izbîndi spre aчeĭ Tъtarĭ, spre laыda aчeea mыlцыmindš lыĭ Dыmnezeš, aš sfinцitš Mъnъstirea Пыtna, kare erea ziditъ de dъnsыlš Sentemvrie 3, întrы laыda á prea kыrateĭ feчioareĭ maĭчiĭ Domnыlыĭ nostrы Is: Xs:, la kare sfinцeniъ mыltъ adыnare de kъlыgъrĭ aš fostš шi însышĭ Teoktitš Mitropolitыlš, Tarasie Episkopыlš шi Iosif Arximandritыlš шi Egыmenыlš Пыtniĭ; zikš kъ aš fostš la litыrgiъ Arxiepiskopĭ шi preoцĭ шi Diakonĭ 64 la jertfelnikš.

Kond a intratš zavistiea între Stefan-Vodъ шi între Radыlš domnыlš Mыnteneskš, шi de arderea Brъileĭ.

Într'aчea vreme intrѣ zavistiea între Stefan-Vodъ шi între Radыlš-Vodъ, domnыlš Mыnteneskš, pre obiчeĭыlš fireĭ omeneшtĭ. de чe are de aчeea pofteшte maĭ mыltš, de nы 'ĭ ajыnцea lыĭ Stefan-Vodъ alle sale sъ le цiъ шi sъ le sprijineaskъ, чi de lъkomiъ шi чe nы erea à lыĭ înkъ vrea sъ koprinzъ. Strîns'-aš цarra шi slыjitoriĭ sъĭ шi aš intratš în цarra Mыnteneaskъ de aš prъdatš marцinea, fevrыarie 26, шi aš arsš Brъila, marцĭ în sъptъmîna чea Albъ.

De tъierea kapetelorš ыnorš boierĭ. 6979.

Tъĭѣ Stefan-Vodъ pre Isaia Vornikы, шi pre Negrilъ Пaxarnikыlš, шi pe Aleksie Stolnikыlš.

Rъzboiыlš de la Soчĭ.

Radыlš-Vodъ, domnыlš Mыnteneskš, vъzъndš a-

tъta nradъ în цarra sa че 'ĭ fъkѕѕse Stefan-Vodъ, nѕ vrѕ sъ lasse, чi sъ черче strъmbъtatea sa че nѕrѕrea se întîmnlъ: чela че vrea sъ 'шĭ întoarkъ bъtaĭa, de dѕoъ orĭ îlѣ batѣ. Kъ strîngъndѣ-'шĭ oastea sa шi veчineaskъ, aѣ venitѣ asѕnra lѕĭ Stefan-Vodъ; ĭar' elѣ ka ѕnѣ leѣ gata snre vъnatѣ, de sъrgѣ s'aѣ nornitѣ, шi la Soчĭ lѣ aѣ eшitѣ înainte, шi dъndѣ resboiѕ viteжeшte Martie 7, nѕ maĭ nѕцinѣ din viteжiea Moldovenilorѣ, kariĭ erea gata aѣ sъ moarъ aѣ sъ isbъndeaskъ, dekъtѣ de meшteшѕgѕlѣ lѕĭ Stefan-Vodъ, Radѕlѣ-Vodъ nierdѕ rъzboiѕlѣ kѕ mѕltъ nagѕbъ de aĭ sъĭ, kъ nre toцĭ 'ĭ aѣ tъĭatѣ шi toate steagѕrile Radѕlѕĭ-Vodъ lѣ aѣ lѕatѣ, шi nre mѕlцĭ viteжĭ 'ĭ aѣ nrinsѣ viĭ, шi nre toцĭ 'ĭ aѣ tъĭatѣ, nѕmaĭ че aѣ lъssatѣ viĭ dѕoĭ boĭerĭ de чeĭ marĭ, nre Stanѣ logofъtѕ шi nre Mirчea komisѕlѣ.

Într' aчelaшѣ anѣ Avgѕstѣ 20, fѕ kѕtremѕrѣ marè de nъmъntѣ neste toatъ цarra, în vreme че aѣ шezѕtѣ domnѕlѣ la masъ la nrъnzѣ 6980. Adѕs-aѣ Stefan-Vodъ ne Mariea din Magonѣ de o aѣ lѕatѣ lѕiшĭ doamnъ.

Alѣ dѕoilea rѕzboiѕ alѣ lѕĭ Stefan-Vodъ kѕ Radѕlѣ-Vodъ, la izvorѕlѣ aneĭ 6981 Noemvrie 8.

Stefan-Vodъ, fiindѣ anrinsъ inima lѕĭ de lѕkrѕrĭ viteжeшtĭ, 'ĭ nъrea kъ ѕnѣ anѣ че n'aѣ avѕtѣ treabъ de rъzboiѕ are mѕltъ skъdere, sokotindѣ kъ шi inimile voĭniчilorѣ trъindѣ în rъzboaĭъ se askѕtѣ, шi trѕda шi osteneala kѕ kare se denrinsesse este à dѕoa viteжiъ. Strînse de iznoavъ oastea шi lѕѣ nre Bassarabѣ-Laĭotъ ka sъ 'lѣ dѕkъ la цarra Mѕnteneaskъ sъ 'lѣ nѕĭъ Domnѣ. Ia sokoteшte kъ sѕbt ѕnѣ konaчiѕ bѕnѣ kъцĭ se mistѕĭeskѣ, saѣ kъtъ laѕdъ îшĭ adѕчe nѕ nѕmaĭ nѕr-

tъtorislъ чi шi цarra, kъnd nъvъlea la dъnsslъ шi la цarrъ шi Domniї чeї strъinї sъ 'ї dskъ la Domniъ, шi ks ajstorslъ lsї era ks nъdejde kъ vorъ izbъndi. Шi intrîndъ Stefan-Vodъ în цarra Msnteneaskъ, se gъtea sъ dea rъzboїs Radslsї-Vodъ; чi vъzîndъ Rads-Vodъ kъ ns 'ї va nstea sta în notrivъ, aъ datъ doszlъ ks oastea sa, Noemvrie 18, шi s'a dssъ la skasnslъ sъъ la Dъmboviцъ. Aiчї sokoteшte kъ kronikarislъ чelъ latineskъ ns skriъ kъ s'aъ bъtstъ treї zille rъzboїslъ, d'aчi sъ fi datъ doszlъ Radslъ-Vodъ; чi skriъ kъ daka aъ vъzstъ kъ ns va nstea sta în notrivъ lsї Stefan-Vodъ, aъ fsцitъ la чetate. Iar' leatoniseцslъ nostrs skrie kъ daka aъ sositъ Stefan-Vodъ la marцine, Noemvrie 8, aъ înnъrцitъ steagsrile oшteї sale nre Milkovъ, шi d'aчi s'aъ înnresnatъ ks Rads-Vodъ, joї într' aчeastъшї lsnъ 18, la lokslъ чe se kїamъ Ksrsslъ-aneї, шi dъndъ rъzboїs viteјeшte de amъndsoъ nъrцile, s'aъ bъtstъ akolo nъnъ în searъ; aшiшderea шi vinerї, шi sъmbъtъ toatъ zioa nъnъ în searъ; їar' noantea snre Dsminekъ aъ lъssatъ Rads-Vodъ toate alle sale în tabъrъ, шi aъ fsцitъ ks toatъ oastea sa la skasnslъ sъъ la Dъmboviцъ. Iar Stefan-Vodъ s'aъ nornitъ dsnъ dъnsslъ ks toatъ oastea sa, шi, într' aчeastъ lsnъ în 23, aъ înkonјsratъ чetatea Dъmboviцeї, шi într'aчea noante aъ fsцitъ Radslъ-Vodъ din чetate, lъssъndъ nre doamna sa Maria, шi ne fiїkъ-sa Voїkiцa шi totъ чe aъ avstъ, шi s'aъ dssъ la Tsrчї. Iar' Stefan-Vodъ, mierksrї 24 alle aчesteї lsnї, aъ dobъnditъ чetatea Dъmboviцa шi aъ lsatъ nre doamna Radslsї-Vodъ, шi nre fiїkъ-sa Voikiцa aъ lsat-'o lsiшї Doamnъ шi toatъ avsцiea lsї шi visteriile, шi veшtmintele lsї чelle sksmne, шi toate steagsrile lsї, шi akolo s'aъ veselitъ treї zille, шi anoї s'aъ

întorsŭ la skaunulŭ săŭ la Suчeava, dăndŭ laudă luĭ Dumnezeŭ. Iar' пe Bassarabŭ-Vodă 'lŭ aŭ lăssatŭ domnŭ în цarra Munteneaskă, шi aŭ domnitŭ o lună. Iar' Radu-Vodă aŭ păzuitŭ la Turчĭ, ka să 'шĭ poată skoate ajutorŭ dela împăratulŭ Turчilorŭ шi să 'шĭ reskumpere domnia ku puterea luĭ. Iar Stefan-Vodă daka aŭ sositŭ la skaunulŭ săŭ la Suчeava, aŭ trimisŭ la kraiulŭ leшeskŭ solŭ, vestindŭ de resboiulŭ чe aŭ făkutŭ ku norokŭ în потriva Raduluĭ-Vodă, fălindu-se kă шi чetatea шi skaunulŭ Dămboviцa ku toată avuцia шi din preună шi пre doamna luĭ шi пe fiĭkă-sa 'ĭ aŭ luatŭ, шi aŭ trimisŭ шi luĭ kraĭu din dobănda sa, nu pentru kă doară 'ĭ aŭ fostŭ datorŭ să 'ĭ trimiцă, kum zikŭ unii kă aŭ fostŭ supussŭ Leшilorŭ, чi pentru să 'lŭ aibă prietenŭ la nevoĭă шi la treabă ka aчeea, de 'ĭ va veni asupră, kum s'a шi întîmplatŭ; kă atunчea 'ĭ aŭ шi venitŭ veste kum Radulŭ-Vodă aŭ intratŭ în цarra Munteneaskă ku oaste turчeaskă. Шi aчia-'шĭ aŭ trimisŭ alцĭ solĭ de aŭ poftitŭ oaste într' ajutorŭ în потriva Raduluĭ-Vodă.

Războiulŭ Raduluĭ-Vodă ku Bassarabă-Vodă.

Radulŭ-Vodă, dakă aŭ luatŭ ajutorŭ dela Turчĭ, a intratŭ în цarra Munteneaskă ku 15,000 de Turчĭ, fără alцĭ lefeцiĭ чe adunasse, шi aŭ datŭ războiu luĭ Bassarabă joĭ Dekemvrie 23, шi 'lŭ aŭ răzbitŭ пre însulŭ шi toată oastea luĭ, karele văzăndu-se înпresuratŭ de vrăjmaшiĭ săĭ, aŭ păzuitŭ iarăшĭ la Moldova la stăpănu-săŭ Stefan-Vodă; iar' Turчiĭ s'aŭ pornitŭ пe urma luĭ Bassarabă-Vodă, шi aŭ venitŭ pănă la Bărladŭ de aŭ stătutŭ ka unŭ zidŭ, vinerĭ Dekemvrie 24; шi aшa aŭ

slobozitȣ пъvraniĭ sъĭ de aȣ пrъdatȣ toatъ цarra, шi d'aчi s'aȣ întorsȣ пrin цarra Mȣnteneaskъ шi s'aȣ dȣsȣ înaпoĭ. Iar' kraĭȣlȣ aȣ trimisȣ пre Dombeцki шi пe Soxodolski, ka sъ 'ĭ пoatъ înпъka mъkar' пъпъ la o vreme kȣ Radȣlȣ-Vodъ; чi s'aȣ trъgъnatȣ vremea пъпъ într'altȣ anȣ, шi aȣ învъцatȣ kraĭȣlȣ de va trebȣi oaste de grabъ sъ ridiчe Bȣчeaцski toatъ шleaxta Пodolieĭ, sъ meargъ într' ajȣtorȣ lȣĭ Stefan-Vodъ.

Kȣnd a lȣatȣ Stefan-Vodъ чetatea Teleajenȣlȣ, шi kȣnd s'a bȣtȣtȣ kȣ Цeпelȣшȣ шi kȣ Ȣngȣriĭ, maĭ aпoĭ шi kȣ Bassarabȣ, 6982.

Aȣ lȣatȣ Stefan-Vodъ чetatea Teleajenȣlȣ, шi aȣ tъĭatȣ kaпetele Пъrkъlabilorȣ, шi mȣĭerile lorȣ lĕ aȣ robitȣ, шi mȣlцĭ цiganĭ aȣ lȣatȣ шi чetatea aȣ arsȣ. Într'aчea lȣпъ чinчĭ zille fȣrъ rъzboĭȣ în цarra Mȣnteneaskъ kȣ Ȣngȣriĭ шi kȣ Цeпelȣшȣ, шi kȣ ajȣtorȣlȣ dela Dȣmnezeȣ aȣ birȣitȣ Stefan-Vodъ, шi aȣ bъtȣtȣ пre Ȣngȣrĭ. Într' aчeeaшĭ lȣпъ în 20 de zille, aȣ rъzbitȣ пe Bassarabъ.

Rъzboĭȣlȣ lȣĭ Stefan-Vodъ kȣ tȣrчiĭ la Vaslȣĭȣ la Пodȣlȣ-înaltȣ. 6983.

Într' aчea vreme, Mexmetȣ îmпъratȣlȣ tȣrчeskȣ înarmъndȣ 120,000 oastea sa шi oastea Tъtъreaskъ шi Mȣnteneaskъ sъ meargъ kȣ Radȣlȣ-Vodъ, aȣ trimisȣ asȣпra lȣĭ Stefan-Vodъ; ĭar' Stefan-Vodъ, avъndȣ oastea sa gata 40,000 шi leaшĭ 2000, чe 'ĭ venisse într' ajȣtorȣ kȣ Bȣчeaцki, de la kraĭȣlȣ Kazimirȣ, шi 5000 de Ȣngȣrĭ чe 'ĭ dobъndisse de la Mateĭaшȣ kraĭȣlȣ Ȣngȣreskȣ, lĕ aȣ eшitȣ înainte din sȣsȣ de Vaslȣĭȣ la Пodȣlȣ-înaltȣ, пre kare 'ĭ aȣ birȣitȣ Stefan-Vodъ, пȣ aшa

kȣ vitejiea, kȣm kȣ meшteшȣgȣlȣ; kъ ъntъĭȣ aȣ fostȣ învъцatȣ de aȣ пъrjolitȣ earba пretȣtindenea, de aȣ slъbitȣ kaiĭ tȣrчilorȣ чeĭ цingaшĭ; d'aчi ajȣtorъndȣ пȣterea чea Dȣmnezèĭaskъ, kȣm se vrea tokmi voĭa lȣĭ Dȣmnezeȣ kȣ à oamenilorȣ, aшa 'ĭ aȣ kопrinsȣ пre tȣrчĭ negȣra de пȣ se vedea ȣпȣlȣ kȣ altȣlȣ, шi Stefan-Vodъ tokmisse пȣцinĭ oamenĭ пeste lȣnka Bъrladȣlȣĭ, ka sъ 'ĭ amъцeaskъ kȣ bȣчĭȣne шi kȣ trъmbiцe dъndȣ semnȣ de rъzboĭȣ. Atȣnчea oastea tȣrчeaskъ, întorkъndȣ-se la glasȣlȣ bȣчenelorȣ, шi înпiedikъndȣ-ĭ шi aпa шi lȣnka, шi negȣra akoпerindȣ-ĭ, tъindȣ lȣnka шi sfъrъmîndȣ-se ka sъ treakъ la glasȣlȣ bȣчenilorȣ, din 'naпoĭ Stefan-Vodъ, kȣ oaste tokmitъ, 'ĭ aȣ lovitȣ, ȣnde niчĭ erea lokȣ de à 'шĭ tokmi oastea, niчĭ de à se îndrenta, чi aшa eĭ în de sine tъindȣ-se, mȣlцĭ пerirъ, mȣlцĭ пrinшĭ de пedestrime aȣ fostȣ, чe шi пre aчeĭa пe toцĭ 'ĭ aȣ tъĭatȣ, ȣnde mъgle de чeĭ morцĭ aȣ strъnsȣ, шi mȣlцĭ Пaшĭ шi sanцeaчĭ aȣ пeritȣ, шi пre feчĭorȣlȣ lȣĭ Isak-Пaшa, dȣпъ чe 'lȣ aȣ пrinsȣ viĭȣ, 'lȣ aȣ slobozitȣ, шi пȣшчile lĕ aȣ dobъnbitȣ, шi steagȣrĭ maĭ mȣlte de o sȣtъ aȣ lȣatȣ. Într'aчea laȣdъ шi bȣkȣriъ aȣ ziditȣ biserika în tъrgȣ în Vaslȣĭȣ, dъndȣ laȣdъ lȣĭ Dȣmnezeȣ de birȣinцa чe aȣ fъkȣtȣ. Шi d'aчi s'aȣ întorsȣ la skaȣnȣlȣ sъȣ la Sȣчeava, kȣ mare пoxfalъ шi birȣinцъ dela singȣrȣ Dȣmnezeȣ de sȣsȣ, eшindȣ-ĭ 'naintе Mitroпolitȣlȣ шi kȣ toцĭ пreoцiĭ, adȣkъndȣ Sfъnta Evangeliъ шi чinstita krȣчe în mъinile sale ka înaintea ȣпȣĭ împъratȣ шi birȣitorȣ de limbĭ пъgъne, de 'lȣ aȣ blagoslovitȣ. Atȣnчea mare bȣkȣriъ aȣ fostȣ tȣtȣlorȣ domnilorȣ шi krailorȣ de п'înпrejȣrȣ de birȣinцa чe aȣ fъkȣtȣ Stefan-Vodъ. Maĭ aпoĭ întorkîndȣ-se ajȣtorȣlȣ kraĭȣlȣĭ înaпoĭ akasъ în цarra leшeaskъ kȣ mȣltъ do-

bъndъ, aŭ trimisŭ ші Stefan-Vodъ soliĭ sъĭ de 'ĭ aŭ dѕѕŭ 36 de steagѕrĭ, arъtъndŭ vitejiea че aŭ fъkѕtŭ ші mѕlцѕmindѕ-ĭ de ajѕtorŭ.

Kѕmnlita bѕtaĭѕ a lѕĭ Stefan-Vodъ kѕ Mexmet-Begŭ, îmnъratѕlŭ Tѕrчeskŭ ші kѕ mѕntenіĭ, la Valea-Albъ. 6984.

Vъzъndŭ împъratѕlŭ Mexmetŭ-Begŭ kъtъ пagѕbъ aŭ avѕtŭ în oastea sa de la Stefan-Vodъ, gîndi singѕrŭ kѕ kaпѕlŭ sъŭ sъ meargъ sъ stroпшeaskъ цarra Moldoveĭ, ші sъ 'шĭ ïea чetъцile înaпoĭ, Killia ші чetatea-Albъ, kare fѕssesse maĭ 'nainte пre mъna lorŭ. Akolo Stefan-Vodъ mѕltŭ aŭ nevoitŭ sъ nѕ 'lŭ lasse sъ treakъ Dѕnъrea, чi n'aŭ пѕtѕtŭ; kъ Tъtariĭ de oпarte, Tѕrчiĭ de altъ пarte kѕ oaste fъrъ пѕmъrŭ venisse; чi aŭ datŭ kalle Tѕrчilorŭ ші s'aŭ aпѕkatŭ de Tъtarĭ, ші пrea lesne bъtъndѕ-ĭ 'ĭ aŭ gonitŭ пъпъ la Nistrѕ. Vrea da rъzboĭѕ ші Tѕrчilorŭ, чi vъzîndŭ atîta tъriъ kѕ împъratѕlŭ ші mѕlцime de oaste пedestrime, mѕlцĭ ші kѕ пѕшчĭ, ші înkъtŭ sfъtѕĭa boĭeriĭ ka sъ se dea la lokŭ strimtŭ, ka, de nѕ vorŭ birѕi, sъ se aпere ші sъ n'aĭbъ smintealъ; întorsѕ-s'aŭ de s'aŭ datŭ sпre mѕnцĭ, ѕnde 'шĭ aŭ alesŭ lokŭ de rъzboĭѕ, la strimtoare la Vallea-Albъ (ѕnde se kĭamъ akѕm Rъzboĭenĭ, de пre aчelŭ rъzboĭѕ че aŭ avѕtŭ Moldoveniĭ kѕ împъratѕlŭ tѕrчilorŭ); ші пedestrindѕ-se oastea ka sъ nѕ пъdejdѕĭeaskъ în fѕgъ чi în arme, 'шĭ aŭ datŭ rъzboĭѕlŭ, Iѕlie 26, ші mѕltъ vreme trъindŭ rъzboĭѕlŭ nèallesŭ desпre amъndѕoъ пъrцile osteniцĭ, ші tѕrчiĭ totŭ adaogъndѕ-se kѕ oaste пroasпъtъ, ïar' Moldoveniĭ obosiцĭ, ші neviindѕ-le ajѕtorŭ niчĭ de o пarte, aŭ пikatŭ nѕ fieшte kѕm, чi пъпъ la moarte se aпъra; niчĭ birѕiцĭ dintrѕ arme, чi stroпшiцĭ de mѕlцimea tѕrчeaskъ, aŭ rъmasŭ dobъnda

la tsrчĭ, шi atъta de aĭ nostriĭ aŭ nеritŭ kъtŭ aŭ 'nъl-bitŭ de trsnsrile чellorŭ nеriцĭ lokslŭ snde aŭ fostŭ rъz-boĭslŭ, шi mslцĭ din boĭeriĭ чеĭ marĭ aŭ nikatŭ, шi vi-tejiĭ чеĭ bsnĭ aŭ nеritŭ, шi fs skъrbъ mare în toatъ цar-ra, шi tstslorŭ Domnilorŭ шi Krailorŭ de n' înnrejsrŭ dakъ aszirъ kъ aŭ kъzstŭ Moldoveniĭ ssb mъna nъgъ-nilorŭ. Într' aчеstŭ rъzboĭs aŭ kъzstŭ Stefan-Vodъ de ne kalŭ josŭ; чi Dsmnezeŭ 'lŭ a feritŭ шi ns s'a vъ-tъmatŭ. Iar' tsrчiĭ s'aŭ întorsŭ snre Ssчеava шi aŭ arsŭ tъrgslŭ, шi d'aчi s'aŭ întorsŭ înanoĭ nrъdъndŭ шi ardъndŭ цarra. Maĭ anoĭ dsnъ eшirea nenrietenilorŭ шi à vrъj-maшilorŭ din цarrъ, dakъ aŭ strъnsŭ Stefan-Vodъ trs-nsrile morцilorŭ, movilъ de чеĭ morцĭ aŭ fъkstŭ, шi aŭ ziditŭ dĕ assnra oaselorŭ biserikъ, snde trъĭeшte шi astъ-zĭ, întrs nomenirea ssfletelorŭ.

Skriъ leatoniseцslŭ nostrs kъ dsnъ notikala lsĭ Stefan-Vodъ чe a nierdstŭ rъzboĭslŭ, de sъrgŭ aŭ strъnsŭ oastea чe aŭ nststŭ de grabъ, шi s'aŭ dssŭ ds-nъ tsrчĭ, шi 'ĭ aŭ ajsnsŭ trekъndŭ Dsnъrea la vreme de searъ, шi lovinds-ĭ fъrъ de veste 'ĭ aŭ snerieatŭ de aŭ nlekatŭ à fsцi, lъssîndŭ nlanslŭ шi totŭ чe aŭ nrъ-datŭ. Iar Stefan-Vodъ lĕ aŭ lsatŭ nlanslŭ totŭ шi s'aŭ întorsŭ ks izbъndъ.

Skriъ leatoniseцslŭ nostrs kъ la aчеstŭ rъzboĭs чe aŭ fъkstŭ la Vallea-Albъ, aŭ fostŭ шi Bassarabъ-Vodъ ks Msnteniĭ venitŭ într'ajstorŭ îmnъratslsĭ tsrчeskŭ, nre karele toцĭ Domniĭ de n' înnrejsrŭ îlŭ ksvъnta de rъŭ, zikъndŭ kъ n'aŭ fostŭ într' ajstorŭ krsчiĭ шi kre-шtinъtъцiĭ, чi nъgъnilorŭ шi dsшmanilorŭ. Iar' leato-niseцslŭ чelŭ latineskŭ, de izbъnda lsĭ Stefan-Vodъ чe aŭ skosŭ nlanslŭ шi nrada la Dsnъre de la tsrчĭ, шi de Basarabъ-Vodъ ks msnteniĭ, nimika ns skriъ, ъnkъ шi

alte semne mѕlte че s'aŭ fѣkѕtŭ nѕ le skriѣ, karele niчĭ ѕnele n'amŭ vrѕtŭ sѣ le lѣssѣmŭ, чi toate-kare la lokѕlŭ sѣŭ lŭ amŭ tokmitŭ.

6985. Пristѣvitѕ-s'aŭ Teoktitŭ Mitronolitѕlŭ de Sѕчeava; într'aчestŭ anŭ пristѣvitѕ-s-'aŭ la Dekemvrie 19, Doamna Maria че erea de la Magoпĭ.—6987, Iѕnie 22, aŭ înчeпѕtŭ Stefan-Vodѣ à zidi чetatea Kilieĭ, ши aŭ sfîrшit-'o într' aчelaшŭ anŭ, Iѕlie 16.

Într' aчelaшŭ anŭ ши într' aчeeaшĭ lѕпѣ Iѕlie 25, пristѣvitѕ-s'aŭ Bogdan-Vodѣ, feчĭorѕlŭ lѕĭ Stefan-Vodѣ.

Într' aчelaшŭ anŭ Avgѕstŭ 8, пristѣvitѕ-s'aŭ kneazna; 6988 пristѣvitѕ-s'aŭ Пѣtrѕ-Vodѣ, feчĭorѕlŭ lѕĭ Stefan-Vodѣ.

Rѕzboĭѕlŭ de la Rѕmnikŭ kѕnd s'aŭ bѕtѕtŭ Stefan-Vodѕ kѕ Џeпelѕшŭ-Vodѕ, 6989, Iѕlie 8.

Fѕ rѣzboĭѕ în џarra Mѕnteneaskѣ de s'aŭ bѣtѕtŭ Stefan-Vodѣ kѕ Џeпelѕшŭ-Vodѣ la Rѣmnikŭ, ши aŭ bѣtѕtŭ Stefan-Vodѣ; kѕ mila lѕĭ Dѕmnezeŭ ши kѕ rѕga Пrea-чisteĭ, ajѕtorѕlŭ tѣtѕlorŭ sfinџilorŭ, ши kѕ ajѕtorѕlŭ sfѣntѕlѕĭ marelѕĭ Mѕчenikŭ Пrokoпie, fѕrѣ bѣtѕџĭ Mѕnteniĭ, ши mѕlџime din eĭ fѕrѣ пeriџĭ fѣrѣ nѕmѣrŭ, ши toate steagѕrile lorŭ aŭ lѕatŭ, ши mѕlџĭ boĭerĭ aŭ пikatŭ, ши пe Џeпelѕшŭ i 'lŭ aŭ пrinsŭ viĭѕ ши 'ĭ aŭ tѣĭatŭ kaпѕlŭ; ши de la Stefan-Vodѣ înkѣ aŭ пikatŭ omŭ de frѕnte Шandrea Xatmanѕlŭ, ши 'i lŭ aŭ dѕsŭ de lŭ aŭ înгroпatŭ în Dolxeшtĭ lîngѣ tatѣ-sѣŭ. Iar Stefan-Vodѣ aŭ пѕsŭ Mѕnџenilorŭ Domnŭ пre Vladŭ-Vodѣ kѣlѕgѣrѕlŭ, karele maĭ aпoĭ aŭ fѣkѕtŭ vikleшѕgŭ asѕпra lѕĭ Stefan-Vodѣ, пentrѕ kѣчĭ kѣ dedesse ajѕtorŭ Tѕrчilorŭ kѣnd aŭ mersŭ de aŭ lѕatŭ чetѣџile ши aŭ пrѣdatŭ џarra.

Iar Stefan-Vodъ, dsпъ rъzboĭslš ks norokš че aš fъkstš, ks mare пoxfalъ ші lasdъ s'aš întorsš înanoĭ la skasnslš sъš.

Zikš snii sъ se fie arъtatš lsĭ Stefan-Vodъ sfъntslš msчenikš Пrokoпie, îmblъndš dĕ assпra rъzboĭslsĭ kъlare ші înarmatš ka snš viteazš, fiindš într'ajstorš lsĭ Stefan-Vodъ ші dъndš vъlfъ оштiĭ lsĭ; че este de krezstš, kъ dáka s'aš întorsš Stefan-Vodъ ks toatъ oastea sa, ks mare пoxfalъ la skasnslš sъš la Ssчeava ka snš birsitorš, aš ziditš biserikъ пre пsmele sfъntslsĭ Msчenikš Пrokoпie, la satš la Badesџĭ, snde trъĭeште пъпъ astъ-zĭ.

De Џeпelsшš-Vodъ ns skriš toџĭ într'snš kiпš; snii zikš kъ aš пrinsš Stefan-Vodъ пre Radš-Vodъ, karele aš fostš aџĭџъtorslš de kreштinĭ assпra kreштinilorš, ші 'i aš ajstatš ші Braшovenii tъindš пre Tsrчĭ, ші lsîndš џarra Msnteneaskъ aš lъsatš пre Џeпelsшš în lokslš lsĭ; чi orĭ ksm aš fostš totš se tokmeskš kъ isbъnda aš fostš totš à lsĭ Stefan-Vodъ.

Minsnatš lskrs dsпъ пotikala d'întъĭs ші dsпъ пerzarea оштiĭ sale, чela че n'avea voĭniчĭ de oaste чi strъпџea пъstorii din mspџĭ ші argaџiĭ ші 'ĭ înarma, aksm iar' se rъdikasse dĕ assпra birsitorilorš d'întъĭs, dsпъ пerzarea џъrreĭ, da Domnĭ altora ші џarra o lъџea.

6990 Martie în zeчe, aš lsatš Stefan-Vodъ чetatea Krъчĭsna ks totš џinstslš че se kĭamъ alš Пstneĭ, ші lš a liпitš de Moldova, ші a пssš пъrkъlabiĭ sъĭ, пe Vъlчea ші пe Ivan.—6991 Aš înчeпstš Stefan-Vodъ a zidi чetatea de la tъrgslš Romanslsĭ че se kĭamъ Smedorova.

6692. Stefan-Vodъ într'o noapte a prъdatŭ шi a arsŭ toatъ цarra Mъnteneaskъ пъnъ în sfъrшitŭ.

Kъnd a lыatŭ Baïazetŭ îmпъratыlŭ tыrчeskŭ чetatea Killia шi чetatea-Albъ, 6992.

Baïazetŭ îmпъratыlŭ kы mare oaste aŭ intratŭ în цarrъ шi aŭ bъtыtŭ Killia шi чetatea-Albъ; însъ nы singыrŭ kы пыterea sa, чi Vladŭ-Vodъ Domnыlŭ mыnteneskŭ kы Mъntenii înkъ aŭ mersŭ într'ajыtorыlŭ îmпъratыlыi, kыm s'a пomenitŭ maï sыsŭ, kъnd a fъkыtŭ vikleшыgŭ asыпra stъпînыlыi sъŭ Stefan-Vodъ, de aŭ datŭ ajыtorŭ tыrчilorŭ, шi miorkыrĭ, Iыlie 14, aŭ lыatŭ чetatea Killia шi пъrkъlabiĭ aŭ fostŭ Maksimŭ шi Ivaшkы. Aшiшderea într'aчelaшŭ anŭ, mierkыrĭ Avgыstŭ 5, aŭ lыatŭ шi чetatea-Albъ în zillele lыĭ Germanŭ шi Ioan пъrkъlabiĭ; шi arŭ fi aпыkatŭ шi alte чetъцĭ, kъ Stefan-Vodъ la golŭ n'aŭ îndrъsnitŭ sъ eassъ, чi nыmaĭ la strimtorĭ nevoïa de le fъчea sminteаlъ. Чi vъzîndŭ tыrчiĭ ajыtorыlŭ чe venisse lыĭ Stefan-Vodъ din цarra leшeaskъ, saŭ însышĭ kraïыlŭ, kыm skriŭ ыniĭ kъ aŭ trasŭ de la Rыssĭ шi de la Litva цarra toatъ de se strînsese oamenĭ de treabъ maĭ mыltŭ de 20000, шi trekîndŭ Nistrыlŭ kraïыlŭ kы eĭ, sыntŭ Xaliчïы aŭ venitŭ la Kolomъïъ de 'шĭ aŭ пыsŭ tabъra, 6993, Sепtemvrie întîïы. Akolo aŭ venitŭ шi Stefan-Vodъ de s'a îmпreыnatŭ kы kraïыlŭ, шi toate чe aŭ avыtŭ maĭ de treabъ aŭ vorbitŭ; maĭ apoĭ aŭ шi osпъtatŭ пe Stefan-Vodъ шi 3000 oamenĭ 'ĭ aŭ datŭ kы kariĭ s'aŭ întorsŭ Stefan-Vodъ la Moldova; îmпreыnîndŭ d'aчi oastea чea strъпsъ kы à sa, пre mыlte lokыrĭ aŭ smintitŭ пre tыrчĭ de lĕ aŭ kъыtatŭ à eшi din цarrъ. Aшa Stefan-Vodъ aŭ kыrъцitŭ цarra de vrъjmaшĭ, iar чetъцile kare le lыasse tыrчiĭ, Killia шi Чetatea-Albъ,

n'aŭ nătută sъ le dobîndeaskъ, kъ eĭ maĭ 'nainte de че aŭ eшită lĕ aŭ îngrijită kă oamenĭ kă nămчĭ шi kă bъkate de ajănsă, шi aша aŭ rъmasă пre mъna tărчilоră пînъ în zioa de astъ-zĭ. Чi пъпъ à se sfъtăi Stefan-Vodъ kă kraĭălă leшeskă, ănde se adănasse la Kolomъĭa din josă, venisse Xroĭotă kă tărчiĭ пъпъ la Săчeava шi aŭ arsă tъrgălă, Sепtеmvrie în 19, lănĭ шi marцĭ, шi s'aŭ întorsă înaпoĭ пrъdîndă шi arzîndă цarra. Шi dăпъ aчeea, Oktomvrie 19, s'aŭ пristъvită Arximandritălă шi egămenălă kare aŭ fostă întîĭă la mъnъstirea Пătneĭ.

Răsboĭălă kănd s'aŭ bătătă Stefan-Vodă kă Malkoчĭă шi kă Tărчiĭ la Katlabăga.

Într'aчelaшă ană Stefan-Vodъ, daka aŭ skosă vrъjmaшiĭ din цarrъ шi daka s'a reчită vremea шi kaiĭ tărчilоră aŭ slъbită, aŭ lovită пre Malkoчĭă la Katlabăga, Noemvrie 16, de 'ĭ aŭ toпită toatъ oastea tărчeaskъ. Într'aчeastъ băkărie daka s'aŭ întorsă Stefan-Vodъ de la aчelă rъsboĭă kă izbîndъ, aŭ zidită biserikъ пre nămele sfъnt. Nikolae în Iaшĭ; dăпъ aчeea aŭ пăsă Stefan-Vodъ ală dăoĭlea rъndă Arximandrită în mъnъstirea Пătneĭ.

Războĭălă kănd s'aŭ bătătă Stefan-Vodă kă Xroĭotă пe Sirетă la Шkeĭa, 6994 Martie 6.

Într'aчestaшă ană, venit-aŭ Xroĭotă kă oaste de la Ăngărĭ asăпra lăĭ Stefan-Vodъ, kъrăĭa 'ĭ a eшită Stefan-Vodъ înainte kă oaste пre Siretă la Шkeĭa, шi dъndă rъsboĭă viteжeшte de ambe пъrцile într'o lănĭ Martie 6, пĭerdă Xroĭotă rъsboĭălă шi oastea, înkъ шi kaпălă; însъ kă mare пrimejdiъ à lăĭ Stefan-Vodъ, kъ

aŭ kъzъtŭ kъ kalъlŭ josŭ, пъцinŭ de n'aŭ înkъпъtŭ în mîînile vrъjmaшilorŭ sъĭ. Maĭ апоĭ Xroĭotŭ fiindŭ пrinsŭ viĭъ de Stefan-Vodъ 'ĭ aŭ tъĭatŭ kапъlŭ.—6999, A mъritŭ Mateĭaшŭ kraĭъlŭ ъngъreskŭ, karele mare nъme de vitejiъ aŭ lъssatŭ пе ъrmъ, kъ nъ nъmaĭ kъ Nemцiĭ шi kъ veчiniĭ sъĭ rъsboĭъ kъ norokŭ fъчea, чi шi kъ Tъrчiĭ mъlte trebĭ aŭ avъtŭ шi de mъlte orĭ 'ĭ aŭ birъitŭ. Iar пе ъrma lъĭ aŭ stъtъtŭ la krъĭъ Vladislav.

Într'aчestaшŭ anŭ aŭ mъritŭ шi Ioan, feчĭorъlŭ lъĭ . . . . . . îmпъratъlŭ de Moskŭ, пепotъ lъĭ Stefan-Vodъ. — 7004, Iъl. 18; rъпosat-aŭ Aleksandrъ-Vodъ, feчĭorъlŭ lъĭ Stefan-Vodъ, шi lŭ aŭ îngroпatŭ în mъпъstirea Bistriцa, lъngъ strъmoшiĭ sъĭ Aleksandrъ-Vodъ.

Rъzboĭъlŭ lъĭ Stefan-Vodъ kъnd aŭ bъtъtŭ пrе Albertŭ kraĭъlŭ leшeskŭ la kodrъlŭ Kozminъlъĭ, 7005 (1497 d. X.)

Albertŭ kraĭъlŭ leшeskŭ, fiindŭ alesŭ de цarrъ kraĭъ leшeskŭ пrе ъrma tatъ-sъŭ Kazimirŭ, ъitѣ пrieteшъgъlŭ че цinъsse tatъ-sъŭ kъ Stefan-Vodъ; nъ fъчea oaste îmпrotiva пъgъnilorŭ, kariĭ în toate пъrцile fъlцera шi tъna kъ trъsnetele armelorŭ sale, vъrsîndŭ sînцele kreшtinilorŭ шi stroпшindŭ volniчia tъtъlorŭ, îmmъlцindŭ leцea lъĭ Moxamet чea sпъrkatъ, чi gъndi ka sъ 'шĭ arate vitejia asъпra Moldovenilorŭ, sokotindŭ kъ пrea lesne o va sъпъпъne, шtiindŭ kъ de mъlte orĭ orĭ se ajъtora Moldova de la kraiĭ leшeшtĭ, ka de la niшte veчinĭ de aпroaпe sпrе toцĭ vrъjmaшiĭ. Шi strъngъndŭ kraĭъlŭ oaste, aŭ skosŭ kъvъntŭ kъm va sъ meargъ la tъrчĭ sъ ĭea шi sъ desbatъ Чetatea-Albъ шi Killia, kare чetъцĭ le lъasse de la Stefan-Vodъ Baĭazetŭ împъratъlŭ tъrчeskŭ; шi înkъ adaoцea de sпeria пrе aĭ sъĭ, kъm tъrчiĭ mestekaцĭ kъ Moldoveniĭ vorŭ sъ trea-

kъ la Подolia, шi lĕ aŭ datŭ шtire ka toцĭ sъ înkaleче шi sъ se îmпreѕne kѕ dînsѕlŭ la Liovŭ; шi aŭ trimisŭ solĭ la Stefan-Vodъ de aŭ datŭ шtire sъ se gъteaskъ sъ meargъ kѕ dînsѕlŭ, sъ batъ Killia шi Чetatea-Albъ, шi sъ'ĭ gъteaskъ staцia шi xranъ de oaste, de kare lѕkrѕ aŭ пъrѕtŭ bine lѕĭ Stefan-Vodъ, шi kѕ mare bѕkѕrie aŭ trimisŭ пre solĭ, kъчĭ aŭ fъkѕtŭ oaste împrotiva vrъjmaшѕlѕĭ sъŭ, пѕmaĭ че aŭ zisŭ kъ va veni akolo la lokŭ kѕ oastea sa la Killia.

Kѕnnoskîndŭ sfetniчiĭ lѕĭ kraĭѕ, alesŭ eпiskoпiĭ, gîndѕlŭ sъŭ kъ va sъ fakъ oaste asѕпra lѕĭ Stefan-Vodъ, mѕlte ĭ aŭ adѕsŭ aminte sъ nѕ fakъ împrotiva kreшtinъtъцiĭ, sъ nѕ se întoarkъ mъnia lѕĭ Dѕmnezeŭ пre elŭ. Чi gîndѕlŭ sъŭ nѕ lŭ aŭ lъssatŭ, чi aŭ fostŭ zikîndŭ înkъ: „Voaъ vъ este lѕkrѕlŭ sъ пъziцĭ biserika, ĭar nѕ sъ'ngrijiцĭ de rъzboaĭe; kъ d'aшŭ пrichepe eŭ kъ xaĭna de пe mine îmĭ шtiъ gъndѕlŭ meŭ, o aшŭ bъga în fokŭ.“ Deчĭ mѕlцĭ din boierii leшeштĭ sokotea kъ 'ntr'adinsŭ faче sъ пĭarzъ toatъ oastea sa, kѕm s'aŭ шi întîmпlatŭ пovestea în zillele lѕĭ Albertŭ, шleaxta aŭ пeritŭ.

Într'aчeea Stefan-Vodъ, пrinzîndŭ de veste de la Ѕngѕrĭ kѕm Albertŭ vrea sъ viъ kѕ oastea asѕпra lѕĭ, kъ eĭ nѕ erea bѕkѕroшĭ ka sъ kazъ Domnia Moldoveĭ пre mîna Leшilorŭ, mъkar' kъ Laslъŭ kraĭѕlŭ Ѕngѕreskŭ, чe se kĭamъ leшeшte Vladislav, erea fratele lѕĭ Albertŭ kraĭѕlŭ leшeskŭ, чe se kĭamъ ѕngѕreшte Albertŭ. Înцellegîndŭ aчeasta Stefan-Vodъ, trimis'aŭ la kraĭѕlŭ leшeskŭ kѕ soliъ пre kredinчĭoшiĭ sъĭ, пre Тъѕtѕlŭ logofъtѕlŭ шi пre Isak Vistiernikѕlŭ, ka sъ пoatъ dintrѕ dînsѕlŭ kѕnnoaшte чeva чe-ĭ è voĭa ka sъ fakъ; чi nimika n'aŭ kѕnnoskѕtŭ, kъ kraĭѕlŭ kѕm îшĭ ѕmbla kѕ în-

шелъчіѕне аѕкѕndea ші kѕvîntѕlѕ̆. Пре solіĭ 'ĭ аѕ̆ пріі-mitѕ̆ kѕ bѕkѕrіъ, ші darѕrile че-ĭ trimissesse Stefan-Vodъ kѕ mare mѕlџѕmitъ ші dragoste lĕ аѕ̆ lѕatѕ̆, ші solilorѕ̆ ĭarъші ачеlaшѕ̆ respѕnsѕ̆ lĕ аѕ̆ datѕ̆, kѕm kъ este mergъtorѕ̆ la Tѕrчĭ. Маĭ апоĭ ші soliĭ sъĭ de is-поavъ 'ĭ аѕ̆ trimisѕ̆ la Stefan-Vodъ ka sъ 'ntъreaskъ kѕvъntѕlѕ̆; ĭar elѕ̆ аѕ̆ întorsѕ̆ oastea спре Покѕtia. În-џellegъndѕ̆ Stefan-Vodъ kѕm kraĭѕlѕ̆ se апропіъ kѕ oastea спре marџine, de isпoavъ аѕ̆ поftoritѕ̆ solia de аѕ̆ trimisѕ̆ înaintea kraĭѕlѕĭ пре Тъѕtѕlѕ̆ logofъtѕlѕ̆ ші пре Isak visternikѕlѕ̆ kѕ mѕlte darѕrĭ, ші 'lѕ̆ аѕ̆ întîm-пinatѕ̆ de чеea парte de Nistrѕ ші ĭ аѕ̆ înkinatѕ̆ darѕri-le; ші ĭar kѕ dragoste lĕ аѕ̆ пріimitѕ̆, ші d'aчі аѕ̆ tre-kѕtѕ̆ апа Nistrѕlѕĭ пе la Міхъlчеnĭ în чеastъ парte kѕ toatъ oastea sa, ші аѕ̆ venitѕ̆ la Коџîmanĭ. Akolo 'шĭ аѕ̆ deskoпeritѕ̆ toatъ viklenia ші fantele salle чеle as-kѕnse, kъ аѕ̆ прinsѕ̆ пе Тъѕtѕlѕ̆ logofъtѕlѕ̆ ші пре Isak visternikѕlѕ̆ de 'ĭ аѕ̆ ferekatѕ̆ în obezĭ ші 'ĭ аѕ̆ trimisѕ̆ de 'ĭ аѕ̆ înkisѕ̆ tokmaĭ la Liovѕ̆. Înџellegîndѕ̆ ачеasta Stefan-Vodъ din iskoadele salle, че пѕrѕrea avea tri-mise sъ шtie în kotro merџе kraĭѕlѕ̆ kѕ oastea sa, kѕm kraĭѕlѕ̆ 'lѕ̆ a viklenitѕ̆ ші vine asѕпra lѕĭ ші аѕ̆ trekѕtѕ̆ ші Nistrѕlѕ̆ kѕ 80,000 de oaste; пе skrisoare fъrъ altъ adѕnare de sъrgѕ̆ аѕ̆ trimisѕ̆ în toate пъrџі-le în џarrъ sъ se strъngъ la tъrgѕlѕ̆ Romanѕlѕĭ. Ĭar Albertѕ̆ аѕ̆ шezѕtѕ̆ шеante zille la Коџîmanĭ; чі пînъ à se strînџе oastea lѕĭ Stefan-Vodъ ші пъпъ à'ĭ veni ajѕ-torѕ̆ (kъ ші Laslъѕ̆ kraĭѕlѕ̆ ѸngѕreskѸ̆, fratele lѕĭ Al-bert, înkъ 'ĭ аѕ̆ trimisѕ̆ 12,000 de oamenĭ ostaшĭ, ші kѕ dînшіĭ пре Birtokѕ̆ voevodѕlѕ̆ Ardealѕlѕĭ, че erea kѕskrѕ kѕ Stefan-Vodъ, ші de la Radѕlѕ̆-Vodъ înkъ 'ĭ аѕ̆ venitѕ̆ ajѕtorѕ̆ oaste mѕnteneaskъ); чі пъпъ à se strîn-

ԥe oastea toatъ akolo la ȣnȣ lokȣ, Albertȣ kraiȣlȣ aȣ пȣrчesȣ kȣ oastea de la Koԥimanĭ ші aȣ lovitȣ la Ші-пinԥĭ. Vъzîndȣ Stefan-Vodъ kъ 'lȣ împresoarъ vrъjma-шiĭ sъĭ, aȣ tokmitȣ streajъ ші aȣ trimis-o în protiva leшilorȣ ka sъ ԥiъ vadȣlȣ Prȣtȣlȣĭ la tîrgȣ la Чernъȣԥĭ; iar Stefan-Vodъ, avgȣstȣ în 27 dȣminekъ, aȣ eшitȣ din Sȣчeava spre tъrgȣlȣ Romanȣlȣĭ kȣ toatъ oastea sa, ші într'aчea zi ĭĭ adȣsserъ lȣĭ de la streajъ шeasse leшĭ, ші aшa pe treĭ leшĭ 'ĭ aȣ trimisȣ la împъratȣlȣ tȣrчeskȣ, iar pe чeĭ-l'-alԥĭ 'ĭ aȣ spînzȣratȣ. Deчĭ kraiȣlȣ leшeskȣ aȣ venitȣ kȣ toatъ pȣterea sa la Sȣчeava, dȣminekъ Septemvrie 24; iar în 26, marԥĭ de kъtre searъ, aȣ îнчepȣtȣ à bate чetatea; ші aȣ în-чepȣtȣ à bate în prejȣrȣlȣ eĭ treĭ sъptъmînĭ ziоa ші noaptea, ші nimika n'aȣ isprъvitȣ, пъdъjdȣindȣ kъ 'i se va închina ԥarra, pentrȣ kъчĭ li se sȣpъrasse kȣ Stefan-Vodъ pentrȣ atîtea rъsboaie fъrъ mъsȣrъ чe fъчea kȣ neodixnъ, bъtîndȣ-se kȣ toԥĭ; чi sokotea ԥarra kъ de nȣ le este în demînъ kȣ alȣ sъȣ, maĭ mȣltъ neîngъdȣin-ԥъ le va fi kȣ strъiniĭ. Ші înkъ vъzîndȣ atîta pradъ чe fъчea ші rъsipъ oastea leшeaskъ în ԥarrъ, ȣmblîndȣ prin пъdȣrĭ de чerka prъzĭ ші jafȣrĭ, silea toԥĭ de se strîпԥea la tъrgȣ la Romanȣ ȣnde erea Beleagȣlȣ. A-шa ԥarra strъngъndȣ-se iar, din чetate kîtȣ пȣtea se a-пъra, ші чe rъsipea Leшiĭ kȣ пȣшчile ziоa, noaptea gaȣrile astȣпa ші le întъrea de le erea mȣnka în za-darȣ. Iar' pre afarъ ȣnde afla pre Leшĭ rъшkiraԥĭ de xrana lorȣ ĭĭ lega ші 'ĭ tъia, de nȣ era volniчĭ niчĭ în-tr'o parte sъ meargъ, maĭ mȣltȣ îшĭ strika lorȣ de kîtȣ чellorȣ înkiшĭ; kъ în toate zillele li se adъoԥea lipsa flъmъnzъчiȣniĭ. D'aчi fiindȣ Leшiĭ koprinшĭ de atîta ne-voiъ, înчepȣrъ à grъi rъȣ de kraiȣlȣ sъȣ, întъiȣ kȣ taĭ-

пъ, iar' апоĭ în gȣre mare îlȣ vinȣïa kъ aȣ venitȣ fъ-rъ kalle de 'ĭ aȣ adȣsȣ ka sъ-ĭ rъпȣïъ пе тоці, ші so-kotea toate semnele kъte se fъkȣsse relle, kъ aȣ fostȣ lorȣ de arъtare ka sъ fiъ konчenia lorȣ. Kъ ъntъïȣ în цarra lorȣ într'ȣпȣ пъrъȣ de nimikȣ 'ĭ s'aȣ înekatȣ kraïȣ-lȣĭ ȣпȣ Поxodnekȣ, ші kъnd aȣ еші tȣ din Liovȣ, boiĭ kariĭ пȣrtaȣ erbъria de vъntȣ mare s'aȣ risinitȣ de пȣ'ĭ пȣtea sъ-ĭ strъngъ; aшiшderea nebȣnisse de kanȣ ші aȣ fostȣ strigъndȣ în gȣra mare: „dȣчeці-vъ sпre пerirea voastrъ kъ пȣ veці maĭ veni"; ші пre ȣпȣ шleaxtiчĭ lȣ aȣ detȣnatȣ sȣntȣ kortȣ ші dȣoĭ-sпre zeчe kaĭ aĭ lȣĭ; maĭ апоĭ ші пre ȣпȣ пreotȣ alȣ lorȣ slȣjindȣ letȣrgiъ aȣ skъпatȣ kȣminekъtȣra josȣ, ші alte semne relle s'aȣ a-rъtatȣ de 'ĭ пroorочea тоці kъ va fi sfъrшitȣlȣ lorȣ rъȣ ші amarȣ, kȣm s'aȣ ші întîmпlatȣ. Ші vъzîndȣ kraïȣlȣ atîtea kȣvinte relle de dînsȣlȣ de la oastea sa, se temȣ ka sъ пȣ 'lȣ пъrъseaskъ ші sъ fȣgъ, sъ kazъ în mъї-nele vrъjmaшȣlȣĭ sъȣ, se ajȣnse kȣ soliĭ frъцini-sъȣ Vladislavȣ kraïȣlȣ ȣngȣreskȣ, ka sъ 'ĭ îmпaче, kъ sos-sisse ші ajȣtorȣlȣ ȣngȣreskȣ la Stefan-Vodъ. Ші aшa Birtokȣ voevodȣlȣ Ardealȣlȣĭ, karele venisse kȣ ajȣto-rȣlȣ ȣngȣreskȣ la Stefan-Vodъ, aȣ trimisȣ soliĭ sъĭ la Albertȣ kraïȣlȣ ka sъ-ĭ sпȣïъ kъ va veni singȣrȣ пen-trȣ пaче, ші пе Stefan-Vodъ kȣ mȣlte kȣvinte lȣ aȣ rȣ-gatȣ sъ fakъ пaче kȣ kraïȣlȣ leшeskȣ; ші aшa aȣ in-tratȣ la mizlokȣlȣ lorȣ ші s'aȣ dȣsȣ la kraïȣlȣ leшeskȣ de 'ĭ aȣ îmпъkatȣ într'aчestȣ kinȣ: ka sъ se întoarkъ пе ȣrma пе ȣnde aȣ ші venitȣ, sъ пȣ maĭ striче цarra пе altȣ lokȣ; ші d'aчi пе Birtokȣ voevodȣlȣ Ardealȣlȣĭ bine lȣ aȣ dъrȣitȣ Stefan-Vodъ kȣ marĭ darȣrĭ ші s'aȣ dȣsȣ a kasъ-шĭ.

Kônd s'a întorsŭ kraĭulŭ înanoĭ.

Într'aчeea Albertŭ kraĭulŭ leшeskŭ, fiindŭ de inimъ rea bolnavŭ, aŭ datŭ semnŭ de întorsŭ înanoĭ, de kare semnŭ eraŭ toцĭ bukuroшĭ sъ'lŭ auzъ sъ se întoarkъ de la atъta flъmînziъ la kasele sale; шi la Oktomvrie 19 joĭ, s'aŭ întorsŭ kraĭulŭ de la Suчeava шi s'aŭ anukatŭ de kalle, чi nu s'aŭ întorsŭ npe kallea чe venisse чi npe altъ kalle, unde era цarra întreagъ, snre kodrulŭ Kozminuluĭ. Simцindŭ de aчeasta Stefan-Vodъ kъ kraĭulŭ n'aŭ luatŭ urma ne unde venisse чi snre kodru, îndatъ aŭ trimisŭ dunъ dînsulŭ de lŭ aŭ noftitŭ sъ nu ĭea snre aчea kalle snre kodru, чi ne urma ne unde aŭ venitŭ; kъ de va faчe într'altŭ kinŭ, vъzîndŭ цarra nagуba чe se faчe de oastea leшeaskъ, nu vorŭ rъbda чi vorŭ vrea sъ 'шĭ anere alle salle, de unde toate se vorŭ aцъцa de iznoavъ snre rъŭ lukru, kare va strika шi naчea. Чi kraĭulŭ maĭ bukurosŭ erea sъ fiъ de drentŭ sъ meargъ шi sъ ĭasъ în цarra sa, чi n'aŭ bъgatŭ în seamъ, шi 'шĭ aŭ nъzitŭ kallea snre kodrulŭ Kozminuluĭ, de kare lukru fiindŭ înfierbîntatŭ de rъsboĭu Stefan-Vodъ, sokoti kъ are vreme de à 'шĭ rъskumnъra strîmbъtatea sa desnre чela чe n'aŭ kъlkatŭ numaĭ naчea чea vekĭъ чe aŭ avutŭ Domniĭ Moldoveĭ ku kraiĭ leшeшtĭ, чi шi jurъmîntulŭ шi naчea чe legasse atunчĭ nroasnъtъ, tokmindu-se sъ se întoarkъ ne unde venisse. D'aчi 'lŭ aцiцъ ajutorulŭ чe'ĭ venisse de netutindenea; шi oastea sa toatъ gata strînsъ шi odixnitъ, vъzîndŭ dobînda de ne чeĭ flъmъnzĭ шi slъbiцĭ, aŭ trimisŭ înainte ka sъ anuчe kallea la kodrulŭ Kozminuluĭ, sъ suчĭaskъ nъdurea sъ o înцineze ka sъ o noatъ norni asunra oшtiĭ daka vorŭ intra în nъdure; ĭar elŭ ku toatъ oastea aŭ in-

tratŭ dupъ dînшiĭ шi ku 2000 de turчĭ, шi à natra ʒi 'ĭ aŭ ajunsŭ intrîndŭ în пъdure, joĭ Oktomvrie 26, luîndŭ ajutorŭ de la Dumnezeŭ, шi ku ruga sfinцieĭ sale пrea-Чinstiteĭ шi à sfîntuluĭ mareluĭ muчenikŭ Dimitrie, шi lovindu-ĭ de toate пъrцile шi pornindŭ konaчiĭ чeĭ înцinaцĭ asuпra lorŭ, multъ oaste leшeaskъ aŭ пeritŭ, uniĭ de oшtenĭ, alцiĭ de цerranĭ, kъ le koпrinsesse ka o mreajъ kallea, alцiĭ de konaчiĭ чeĭ înцinaцĭ; aшa пierzîndŭ пuшчile, lъsîndŭ steagurile, kare toate lĕ aŭ adunatŭ Stefan-Vodъ, шi eĭ чine kum aŭ aпukatŭ în toate пъrцile s'aŭ rъшkiratŭ пrin пъdurĭ de aŭ skъпatŭ пuцinĭ afarъ, шi singurŭ kraĭulŭ ku пuцinĭ rъmъsesse; strъngîndu-se aпoĭ s'aŭ adunatŭ la unŭ okolŭ, la satŭ la Kozminŭ, шi d'akolo buluчindu-se aŭ trasŭ sпre Чernъuцŭ; ĭar oastea luĭ Stefan Vodъ, ku dъnшiĭ mergъndŭ se bъtea assemenea tъindu-se, чe шi aчeĭ пuцineĭ чe skъпasse n'arŭ fi uditŭ ka sъ skaпe de nu s'arŭ fi înkъlчitŭ aĭ nostriĭ în karъle krъĭeшtĭ шi à altorŭ boĭerĭ, de lĕ aŭ datŭ vreme de aŭ eшitŭ.

Шi akolea veni veste luĭ Stefan-Vodъ kъ vine шi altъ oaste leшeaskъ într'ajutorulŭ kraĭuluĭ; atunчea aŭ kĭematŭ пre Boldurŭ Vorniku шi 'ĭ aŭ datŭ luĭ oaste, шi de surgŭ lŭ aŭ trimisŭ înaintea aчeĭ oшtĭ, zikъndu-ĭ sъ le dea rъsboĭu. D'aчi Boldurŭ Vorniku, luîndŭ oaste de ajunsŭ, aŭ trekutŭ Пrutulŭ în пotriva aчeĭ oшtĭ, sъmbъtъ seara, шi duminikъ dimineaцa oktomvrie 29, lĕ aŭ datŭ rъsboĭu, шi îndatъ 'ĭ aŭ rъsiпitŭ шi пre toцĭ ĭ aŭ toпitŭ ku ajutorulŭ luĭ Dumnezeŭ шi ku norokulŭ luĭ Stefan-Vodъ, шi mare moarte шi tъĭere s'aŭ fъkutŭ atunчea în oastea leшeaskъ la lokulŭ чe se kĭamъ satulŭ Lъпцeшtiĭ, шi nimika n'aŭ шtiutŭ kraĭulŭ de venirea aчeĭ oшtĭ шi de пerirea lorŭ.

Шi într'ачееашї dѕminekъ, trekъndѕ kraĭѕlѕ Пrѕtѕlѕ la Чernъѕцї, iarъшї fѕ lovitѕ de oastea lѕї Stefan-Vodъ, de 'ї aѕ rъsinitѕ шi 'ї aѕ tъĭatѕ; abĭa aѕ skъпatѕ însѕшї kraĭѕlѕ kѕ пѕцinъ oaste de à sa. De aчi trekъndѕ kraĭѕlѕ sпre цárra sa, пrin mѕlte lokѕrї 'ї aѕ lovitѕ aї noștri, alesѕ пre kraĭѕlѕ; kъ Mazѕriї întorkъndѕ-se sъ dea rъzboĭѕ шi sъ aпere пre kraĭѕlѕ шi пre чeї skъпaцї dintr'aчelѕ пojarѕ, aѕ datѕ asѕпra lѕї Boldѕrѕ Vornikѕlѕ чelѕ mare, пre káre 'lѕ trimissesse Stefan-Vodъ împotriva 'aчeї oшtї leшeшtї чé venea într'ajѕtorѕlѕ kraĭѕlѕї, шi mare moarte aѕ fъkѕtѕ într'înшiї, шi la satѕ la Шeпinцї, пѕцinї aѕ skъпatѕ de oastea чe erea strъпsъ пe lъngъ kraĭѕ. De aчi kraĭѕlѕ kѕ mѕltъ nevoĭъ strekѕrîndѕ-se aѕ trasѕ la Sneatinѕ, шi de akolea aѕ slobozitѕ oastea пe à kasъ din kъtъ rъmъssesse, ĭar elѕ s'a dѕsѕ la Liovѕ.

Învѕцѕtѕrѕ.

Dѕmnezeѕ чelѕ drenтѕ, чela чe чeartъ nedrentatea шi 'nalцъ drenтatea, kѕ kъtъ чertare nedenseшte пre чeĭa чe kalkъ jѕrъmîntѕlѕ. Kъ aчestѕ Albertѕ nѕ sпre пъgînї чi sпre kreшtinї vrea sъ fakъ rъzboĭѕ, nѕ da ajѕtorѕ чelѕĭa чe n'avea odixnъ de tѕrчї, чi vrea sъ slъbeaskъ пre чela чe se lѕпta kѕ vrъjmaшiї kreшtinilorѕ, пre karele trebѕĭa kѕ toцiї sъ'lѕ ajѕtoreaskъ. Чi Dѕmnezeѕ la atîta liпsъ шi nevoĭъ 'lѕ adѕssesse пre чela чe merцea kѕ atъta falъ sъ stroпшeaskъ шi sъ sѕпѕĭъ цarra, kare întîĭѕ niчї taĭna sa nѕ vrea sъ o sпѕĭъ nimъrѕї, чi skossesse kѕvîntѕ kъ merцe sъ ĭea Killia шi Чetatea-Albъ, шi înkъ adъoцea, zikîndѕ kъ d'arѕ шti шi пe xaĭna de пe elѕ kѕm kъ-ї шtiъ gъndѕlѕ, în fokѕ o arѕ arѕnka; iar în ѕrmъ niчї aї sъї nѕ'lѕ bъga în sea-

мъ, чi era în zavistia чellorŭ de kasъ шi de batjokъ-rile tъtъlorŭ, шi în toate kinъrile 'lŭ хъlea; аша шi чinstea din zi în zi mikшorîndъ-i-se, пъцinŭ de n'aŭ мъ-ritŭ de inimъ rea.

Leшiĭ чeĭ de frъnte чe aŭ перitŭ.

Aflatъ-s'aŭ la aчestŭ rъsboiъ din kanetele leшilorŭ dъoĭ fraцĭ, Teчelski шi Nikolae Voevodъlŭ Rъskiĭ periцĭ, шi Gavriilŭ de la Maroviчiъ шi Xerborŭ; aшijderea dъoĭ fraцĭ, Grotovi Xъmiцkí шi Mъrdeleŭ, шi alцĭ mъlцĭ, чine noate sъ-ĭ nomeneaskъ ne toцĭ! Alцiĭ aŭ kъzъtŭ la legъtъrъ, kъm è Tinчeski Zbivgnevŭ, Подkomori de Krakaŭ Пръxniцiski, Gorgovenski, шi alцĭ mъlцĭ, пre ъniĭ 'ĭ aŭ fostŭ snînzъrîndŭ kîte dъoĭ de пъrŭ, de шi пînъ azĭ se nomeneшte rъъtъцile чe lĕ aŭ fostŭ fъ-kъndŭ. Iar Stefan-Vodъ, dъпъ isbъnda kъ norokŭ чe aŭ fъkъtŭ la aчelŭ rъsboiъ, s'aŭ întorsŭ înaпoĭ la skaъnъlŭ sъŭ la Sъчeava kъ mare пoxfalъ шi laъdъ ka ъnŭ birъitorŭ, шi a ziditŭ biserika пe nъmele sfîntъlъĭ mъчenikŭ Dimitrie, la Sъчeava în tъrgŭ, kare trъieшte шi пъпъ astъ--zĭ.

Zikŭ ъniĭ sъ se fie arъtatŭ lъĭ Stefan-Vodъ, la aчelŭ rъsboiъ, sfîntъlŭ Mъчenikŭ Dimitrie kъlare шi într'-armatŭ ka ъnŭ viteazŭ, fiindъ-ĭ într'ajъtorŭ шi dъndŭ vъlfъ oшtiĭ lъĭ, чi este de à шi krede de vreme чe 'ĭ aŭ ziditŭ biserikъ. Dъпъ aчeea aŭ datŭ kъvîntŭ Stefan-Vodъ la toatъ oastea sъ se strîngъ la Xъrlъŭ, la zioa lъĭ sfîntъ Nikolae; шi аша s'aŭ adъnatŭ kъ toцĭ la Xъrlъŭ într'aчea zi, шi akolo Stefan-Vodъ aŭ fъkъtŭ osпъцŭ mare tъtъlorŭ boierilorŭ шi tъtъlorŭ vitejilorŭ sъĭ, шi kъ darъrĭ skъmпe 'ĭ aŭ dъrъitŭ пre eĭ, шi d'aчi 'ĭ aŭ slobozitŭ чineшĭ пre la kasa sa, dъndъ-le kъvîntŭ la

toцĭ, sъ dea laвdъ lвĭ Dвmnezeŭ пentrв че kъ toate пвterile sвntŭ de la Dвmnezeŭ.

Kьnd a пrъdatŭ Mankoчi цarra leшeaskъ, 7006.

Mankoчi aŭ intratŭ în цarra leшeaskъ kв mвlцime de tвrчĭ, шi n'aŭ avвtŭ чine 'ĭ sta înainte, чi mвltъ пradъ aŭ fъkвtŭ шi aŭ lвatŭ, шi aŭ ajвnsŭ пъnъ maĭ sвsŭ de Liovŭ; 25 de пoпriшĭ s'aŭ întorsŭ пrъdîndŭ цarra шi arzîndŭ; шi se vedea kъ dвпъ aчelŭ rъsboĭв fъrъ norokŭ че fъkвrъ Leшiĭ kв Stefan-Vodъ va fi пerirea lorŭ.

Kьnd a пrъdatŭ Stefan-Vodъ цarra leшeaskъ, vileatвlŭ 7006, Iвnie 22.

Într'aчelaшŭ anŭ, vrъndŭ Stefan-Vodъ sъ 'шĭ întoarkъ desпre Leшĭ strîmbъtatea sa, strъnse цarra шi a intratŭ la Пodolia шi la Rвssĭ; trekвt-aŭ шi de Liovŭ пъnъ la цinвtвlŭ oraшвlвĭ la aпa Visliĭ, toate satele arzъndŭ шi пrъdъndŭ; ars'-aŭ oraшвlŭ Пremiшlea, Radвzia, Пrevorska, la цinвtвlŭ шi чetatea Rebвlŭ arsвlĕ-aŭ, шi mвltъ bвnъtate dintr'însвlŭ aŭ lвatŭ, шi mвlцĭ joĭmirĭ aŭ skosŭ, шi пe toцĭ 'ĭ aŭ tъĭatŭ шi alцĭ mвlцĭ aŭ arsŭ în чetate, шi чetatea Bвчeaчĭвlŭ mвltъ nevoĭъ aŭ avвtŭ; шi Пodxasцвlŭ aŭ arsŭ, шi mвlцĭ oamenĭ bъrbaцĭ шi mвĭerĭ шi koniĭ aŭ skosŭ în robiъ, шi mвlцĭ de aчeĭa aŭ aшezatŭ Stefan-Vodъ în цarra sa, de kare шi пъnъ astъ-zĭ trъĭeшte limba rвseaskъ la Moldova, alesŭ пe вnde 'ĭ aŭ deskъlekatŭ, kъ maĭ à treĭa пarte grъĭeskŭ rвsешte. Iar Stefan-Vodъ пrъdъndŭ шi arzъndŭ цarra, s'aŭ întorsŭ înaпoĭ kв mare dobъndъ fъrъ niчĭ o smintealъ, шi aŭ trekвtŭ Nistrвlŭ în aчeastъ пarte; шi d'aчi aŭ venitŭ la skaвnвlŭ sъŭ la Sвчeava, kв mare bвkв-

rіъ шi kѕ birѕinцъ.—7008,; martie 11, Пristъvitѕ-s'aѕ Maria Desпina doamna Radѕlѕĭ-Vodъ, че era robitъ de Stefan-Vodъ kъnd lѕasse чetatea Dъmboviцa, шi kѕ чinste aѕ îngroпat'-o în mъпъstirea Пѕtneĭ.

Kъnd s'aѕ împъkatѕ Stefan-Vodъ kѕ kraĭѕlѕ leшeskѕ, 7009.

Stefan--Vodъ lъssъndѕ inima чea пeпrieteneaskъ, întorkîndѕ-se kъtre datoria kreшtineaskъ, s'aѕ împъkatѕ kѕ kraĭѕlѕ leшeskѕ шi mare legъtѕrъ aѕ fъkѕtѕ, пѕ kъ doarъ s'aѕ temѕtѕ de пѕterea lorѕ kare se isпitisse (kъ шi rъsboĭѕ fъkѕsse шi kѕ tѕrчiĭ, шi 'ĭ aѕ birѕitѕ d'atîtea orĭ, шi kѕ alцĭ meцiaшĭ de пrin пrejѕrѕ avîndѕ sfadъ niчĭ odatъ пѕ s'aѕ пlekatѕ), чi пentrѕ sъ kѕnnoaskъ toatъ kreшtinъtatea kъ n'aѕ fostѕ desпre dînsѕlѕ înчeпъtѕra, kъ n'aѕ rъdikatѕ elѕ armele asѕпra kraĭѕlѕĭ, чi kraĭѕlѕ fъrъ kalle шi fъrъ шtire aѕ venitѕ asѕпra lѕĭ, ѕnde шi akolo s'aѕ întorsѕ kѕ rѕшine. Maĭ aпoĭ sъ se arate kъ maĭ mѕltѕ пoate sъ striчe elѕ kraĭѕlѕĭ dekîtѕ kraĭѕlѕ lѕĭ Stefan-Vodъ, aѕ intratѕ de aѕ arsѕ tъrgѕrile шi 'ĭ aѕ robitѕ Пodaniĭ, шi niчĭ aѕ avѕtѕ чine 'ĭ sta în пotrivъ, чi kѕ mare dobîndъ s'aѕ întorsѕ la цarra sa în Moldova; kъ venirea kraĭѕlѕĭ dobъndъ aѕ adѕsѕ lѕĭ Stefan-Vodъ, kъ s'aѕ ѕmпlѕtѕ de jafѕrile leшeшtĭ toцĭ; d'akolo viindѕ Stefan Vodъ, s'aѕ întorsѕ пlinĭ la kasele sale. Aшijderea шi akѕm la пaчe пrea lesne stъtѕ ka sъ 'lѕ kѕnnoaskъ kъ orĭ la чe lѕ arѕ чerka è gata, шi la пaчe шi la rъzmiriцъ. D'aчi s'aѕ legatѕ пaчe într'aчestaшѕ kiпѕ, ka sъ-ĭ fiъ într'ajѕtorѕ în пotriva fieшte-kъrѕĭ vrъjmaшѕ; iar пribeaцiĭ de ambe пъrцile sъ пѕ se пriĭmeaskъ. Iar de s'arѕ întîmпla vre ѕпѕ domпѕ d'aĭ Moldaviei sъ ĭeassъ de nevoĭa tѕrчilorѕ în цarra leшeaskъ, sъ 'lѕ пriĭmeaskъ, шi în totѕ kiпѕlѕ sъ пѕĭъ

nevoinцъ ka sъ-lў шеze la domniъ, ĭar domniĭ Moldoveĭ nsrsrea sъ aĭbъ srekĭa deskisъ desпre tsrчĭ sъ dea штire kraĭslsĭ de gъndsrile lorў. Iar jsdekata чellorў de la marцine ks strîmbъtъцĭ, sъ se fakъ dintr'amîndsoъ пъrцile.

De snў Пъtrs-Vodъ че 'ĭ aў tъĭatў kaпslў kraĭslў leшeskў, 7009.

Într'ачelaшў anў, trimis'aў Stefan-Vodъ soliĭ sъĭ la kraĭslў leшeskў la Sъimў, пoftindў пre tokmeala sa шi legъtsra че aў avstў, sъ dea пre Пъtrs-Vodъ feчĭorslў lsĭ Iliaшў-Vodъ, kъ simцisse kъ пre mslцĭ din boĭeriĭ leшeштĭ ĭĭ trъssesse kъtre sine шi îndemna sъ fakъ oaste asspra lsĭ Stefan-Vodъ, шi sъ ĭea domnia de la dînslў, шi se fъgъdsĭa sъ пleче toatъ цarra sъ fiъ ssbt asksltarea lorў; de kare lskrs msltў se sfъtsirъ în Sъimў, kъ mslцĭ erea lsĭ Пъtrs-Vodъ aпъrъtorĭ. Aпoĭ sokoti sъ ns ksmva zъdъreaskъ пre Stefan-Vodъ, sъ le fiъ à strika пaчea, пentrs че kъ шi eĭ se gъtea sъ fakъ oaste sъ meargъ la Prsssĭ; чi 'ĭ aў tъĭatў kaпslў lsĭ Пъtrs-Vodъ înaintea solilorў la tъrgў la Чixovў. Aчestў Пъtrs-Vodъ, ksm s'aў пomenitў maĭ sssў, 'lў aў gonitў Stefan-Vodъ din цarrъ la цarra Ўngsreaskъ шi 'ĭ aў lsatў domnia; ĭar elў aў îndemnatў пre Mateĭaшў kraĭslў sngsreskў de aў mersў ks oastea asspra lsĭ Stefan-Vodъ ka sъ-lў psĭъ la domniъ, snde aпoĭ 'lў aў lsatў Stefan-Vodъ la Baĭъ, ksm s'a пomenitў maĭ sssў, шi toatъ oastea 'ĭ aў tonitў, nsmaĭ Mateĭaшў ks psцinĭ aў skъпatў. D'aчi daka, aў msritў Mateĭaшў kraĭslў Ўngsreskў, пierzîndў Пъtrs-Vodъ пъdejdea de à se maĭ ajstori de la kraiĭ sngsreштĭ, vъzîndў d'aчi шi vrajba че intrasse

între Leшĭ шi între Moldovenĭ, gîndindѕ-se kъ într'aчelle amestekъtѕrĭ se va пѕtea sъ 'шĭ fakъ шi elŏ lokŏ la Moldova шi sъ dobîndeaskъ цarra, aŏ lъssatŏ Ѕngѕriĭ, шi aŏ trekѕtŏ în цarra leшeaskъ ѕnde шi moarte 'i s'aŏ întîmпlatŏ, kѕm s'aŏ пomenitŏ maĭ sѕsŏ, kъ 'ĭ aŏ tъĭatŏ kaпѕlŏ kraĭѕlŏ leшeskŏ. De moartea aчestѕĭ Пъtrѕ-Vodъ nѕ skriъ toцĭ într'ѕnŏ kiпŏ; kъ leatoпiseцѕlŏ чelŏ Moldoveneskŏ skriъ kъ daka aŏ venitŏ Stefan-Vodъ kѕ oaste mѕnteneaskъ s'aŏ lovitŏ kѕ Пъtrѕ-Vodъ пe Siretŏ la Doljъшtĭ шi alŏ doĭlea rîndŏ la Orbikŏ, шi totŏ aŏ isbînditŏ Stefan-Vodъ шi aŏ пrinsŏ пe Пъtrѕ-Vodъ шi 'ĭ aŏ tъĭatŏ kaпѕlŏ. Iar kronikarĭѕlŏ чelŏ latineskŏ skriъ kъ daka aŏ birѕitŏ Stefan-Vodъ пre Пъtrѕ-Vodъ, aŏ skъпatŏ Пъtrѕ-Vodъ la Ѕngѕrĭ шi d'aчi toate пre rъndŏ kѕm skriъ maĭ sѕsŏ; чi orĭ kѕm aŏ fostŏ totŏ se tokmeskŏ kъ isbînda totŏ aŏ fostŏ la Stefan-Vodъ, iar lѕĭ Пъtrѕ-Vodъ totŏ se aflъ kъ 'ĭ aŏ tъĭatŏ kaпѕlŏ.

De moartea lѕĭ Albert kraĭѕlŏ leшeskŏ, 7009.

Într'aчelaшŏ anŏ шi Albert kraĭѕlŏ leшeskŏ, gъtindѕ-se sъ meargъ asѕпra Пrѕssilorŏ, n'aŏ sъvîrшitŏ чi aŏ mѕritŏ. Iar пre ѕrma lѕĭ fъkѕt'aŏ цarra sfatŏ пre obiчeĭѕlŏ lorŏ, шi aŏ rъdikatŏ пre Aleksandrѕ fratele lѕĭ Albert la krъiъ, kѕ karele пaчea чe fъkѕsse Stefan-Vodъ kѕ Albert frate-sъŏ, de nѕ'lŏ va fi aпѕkatŏ moartea, kѕm se va arъta maĭ josŏ, mѕltъ rъsiпъ цъrrilorŏ sъ vrea fi fъkѕtŏ. Leatŏ 7011, пristъvitѕ-s'aŏ Пaisie Arximandritѕlŏ шi egѕmenѕlŏ mъпъstireĭ Пѕtneĭ. Într'aчelaшŏ anŏ, kѕrînd dѕпъ Пaisie, Avgѕstŏ 4, s'aŏ пristъvitŏ Atanasie Boпѕѕlŏ, amîndѕoĭ lъѕdaцĭ de viaцъ bѕ-

пъ ші кѕратъ, карії în viaца lorѕ n'аѕ lіnsitѕ din че li s'аѕ къzѕtѕ пъstorilorѕ ка sъ nѕ fakъ.

Кѕnd аѕ lѕatѕ Stefan-Vodъ Покѕtia de la Leшї.

Stefan-Vodъ, fiindѕ ка ѕnѕ lѕпѕ gata de rъsboiѕ, че nѕ поate îmblъnzi nimenea, ші elѕ odixna altora lѕї 'i пъrea къ'ї è пagѕbъ, аѕ intratѕ în цarra leшeaskъ кѕ oaste ші аѕ пръdatѕ Покѕtia ші аѕ lѕat'o, ші zічеa къ ачелѕ olatѕ lѕ аѕ lѕatѕ Leшії de la Moldovenї фъrъ kalle. Într'ачееа kraїѕlѕ dѕпъ че аѕ фъкѕtѕ sfatѕlѕ пentrѕ Покѕtia че о lѕasse Stefan-Vodъ, аѕ strъnsѕ oaste пe banї, ші аѕ trimis-o de аѕ intratѕ în цarrъ ші аѕ фъкѕtѕ пagѕbъ mѕltъ, ші atъta s'аѕ fostѕ ѕпъratѕ аї lorѕ nostri пъпъ кѕ тоцїї s'аѕ rѕgatѕ lѕї Stefan-Vodъ de аѕ eшitѕ de la Покѕtia; însъ maї mѕltѕ de boala че аѕ avѕtѕ de пodagrіъ ші четъцile че lѕasse lѕ аѕ întorsѕ.

De moartea lѕї Stefan-Vodъ челѕ bѕпѕ, 7012.

Nѕ mѕltъ vreme dѕпъ че s'аѕ întorsѕ Stefan-Vodъ de la Покѕtia la skaѕпѕlѕ sъѕ la Sѕчеava, fiindѕ bolnavѕ ші slabѕ de anї, ка ѕпѕ omѕ че era într'atъtea rъzboaїe ші ostenelї ші пeodixne în 47 de anї, în toate пъrцile de se bъtea кѕ тоцї, ші dѕпъ mѕlte rъsboaїe кѕ пorokѕ че аѕ фъкѕtѕ, кѕ mare laѕdъ аѕ mѕritѕ marцї, Іѕlie 2. Fost-аѕ ачестѕ Stefan-Vodъ omѕ nѕ mare de statѕ, mъniosѕ ші grabnikѕ à vъrsa sъпџe пevinovatѕ; de mѕlte orї la osпeцe ommora фъrъ jѕdekatъ; aminterea erea omѕ întregѕ la fire, пeleneшѕ, ші lѕkrѕlѕ sъѕ îlѕ шtiea akoпeri, ші ѕnde nѕ gъndeaї akolo lѕ aflaї: la lѕkrѕrї de rъsboaїe meшterѕ, ѕnde erea пъsѕlѕ însѕшї

ųevoïà de se vъra, ka vъzîndѫ–lŏ aĭ sъĭ sъ nѫ îndъrъk-neze, ши пentrѫ ачеea rarŏ rъzboïѫ de nѫ ’lŏ birѫïa, ши ѫnde lŏ birѫïa alųiĭ nѫ пerdea пъdejdea, kъ штiindѫ-se kъzѫtŏ josŏ, ѫъ rъdika d’asѫпra birѫitorѫlѫĭ lѫĭ. Aпoĭ dѫпъ moartea lѫĭ, fiïѫlŏ sъŏ Bogdan–Vodъ, ѫrma lѫĭ lѫasse de lѫkrѫrĭ vitejeштĭ, kѫm se întîmпlъ din пomŏ bѫnŏ roadъ bѫпъ eassъ. Iar пre Stefan-Vodъ lŏ aŏ îngroпatŏ ųarra kѫ mѫltъ jale ши пlînųere în mъпъstirea Пѫtna, kare era ziditъ de dînsѫlŏ; atîta jale че erea ши пlъпųea ka dѫпъ ѫпŏ пъrinte alŏ sъŏ, kъ kѫпnoштea toųĭ kъ s’aŏ skъпatŏ de mѫltŏ bine ши de mѫltъ aпъ-rъtѫrъ dѫпъ moartea lѫĭ, пъпъ azĭ ’ĭ zikŏ st. Stefan-Vodъ, nѫ пentrѫ sѫffletŏ (kъчĭ este doar’ în mъпa lѫĭ Dѫmnezeŏ, kъ elŏ înkъ aŏ fostŏ ѫпŏ omŏ kѫ пъkate), чĭ пentrѫ lѫkrѫrile lѫĭ чelle vitejeштĭ kare nimenea din Domnĭ, nичĭ maĭ ’nainte nичĭ dѫпъ ачеea lŏ aŏ ajѫпsŏ. Fost-aŏ maĭ ’nainte de moartea lѫĭ Stefan–Vodъ într’a-чelŏ anŏ, earпъ grea ши ųeroasъ kъtŏ n’aŏ fostŏ odi-nioarъ, ши d’aчi пeste varъ aŏ fostŏ пloĭ grelle ши пo-voaïe de aпe, ши mѫltъ înekare s’aŏ fъkѫtŏ de aпe. A-честŏ Stefan–Vodъ aŏ domnitŏ 47 de anĭ ши doѫъ lѫnĭ ши treĭ sъпtъmînĭ, ши d’aчi aŏ stъtѫtŏ la domniъ fiïѫlŏ sъŏ Bogdan–Vodъ че–ĭ zikŏ orbѫlŏ.

Пovestea ши tokmeala altorŏ ųѫrrĭ че sѫntŏ пrin пrejѫrŏ, kѫm nĭ se kade sѫ пomenimŏ fiindѫ-ne veчinĭ de aпroaпe, întîiѫ kѫm è ųarra Leшeaskѫ.

Ųarra leшeaskъ saŏ kѫm ’ĭ zikŏ пre limba lorŏ Пolska–Zemli, adekъ ųarra kъmпѫlѫĭ i zikŏ, пentrѫ lokŏ tinsŏ ’ĭ aŏ пѫsŏ nѫmele aшa, че nѫ пentrѫ kъ doar’ este kъmпiъ mѫltъ, kъ fъrъ kъmпiĭ Daшeѫlѫĭ, kъmпŏ slobodŏ ши пѫstiŏ în ųarra leшeaskъ nѫ se aflъ пentrѫ mѫlųi–

mea oamenilorъ, чi sъntъ sate npretъtindenea шi tъrgъrĭ, нъmaĭ nentrъ lokъ tinsъ, nentrъ aчeea ĭĭ zikъ ъniĭ Пol-ska-Zemli, iar alцiĭ zikъ цarra Lemeaskъ, nentrъ kъ maĭ de demъltъ o arъ fi kĭemĭndъ aшa de npre nъmele lъĭ Lexъ, fiĭъlъ lъĭ Eliseĭъ, nenotъlъ lъĭ Iavan, karele ĭntĭĭъ aчela aъ lokъitъ npre aчelle lokъrĭ.

Цarra leшeaskъ este цarrъ mare, desnpre Meazъ-noapte чe se kĭamъ Borъssia шi Пomoriea, iar desnpre rъsъritъ Litva шi цarra Mazovieĭ. Desnpre Meazъzi Rъssia чe se xotъraшte desnpre Ъngъrĭ kъ mъnцiĭ ъngъreшtĭ, iar desnpre Anъsъ Lъsitania шi Slezia шi Moravia. Toate aчestea kneajiĭ daka lĕ aъ sъnnъsъ kraiĭ leшeшtĭ sъbt askъltarea sa, adekъ: Mazoviea, Rъssia, Пrъssia, Litva, aъ fъkъtъ totъ ъnъ trъnъ din mъdъlъrĭ mъlte, totъ o цarrъ шi o jъdekatъ. Aъ шi nemeшiĭ, kare le zikъ Шleaxtъ, nъ aшa de kraĭъ askъltъ kъm de leцe, kare lĕ aъ fъkъtъ eĭ de se jъdekъ la skaъnele чetъцilorъ, чineшĭ la skaъnъlъ sъъ. De akolo чine nъ va sъ se цiъ de leцe, volnikъ è fieшte-чine sъ ĭndelъnцe leцea la maĭ mare altъ skaъnъ, karele sĭntъ alese ĭn dъoъ lokъrĭ, vara la Lĭъblinъ шi earna la Пetrikovъ, ъnde zikъ aчellorъ leцĭ *Tribъnalъ*. Akolo de va avea шi de kraĭъ чeva asъnpreaлъ, fъrъ nĭчĭ o frikъ are voĭъ sъ 'lъ tragъ la jъdekatъ, ъnde nrokъratoriĭ vorъ respъnde nentrъ kraĭъ, шi de va avea strĭmbъtate afla-va jъdeцъ шi dreptate, nĭчĭ npre vr'ъnъ Шleaxtiчĭ nъ lъ va birъi kъ leцe. Aчeĭa nъ daъ birъ nimenъĭ, nъ askъltъ de altъlъ, nĭчĭ ĭn oaste nъ è datorъ sъ meargъ fъrъ nъmaĭ de bъnъ voĭъ, nъmaĭ kъnd va ĭnkъlika kraĭъlъ шi kъ voĭa tъtъlora шi kъ nlatъ, шi kъnd le va veni de ъnde-va nevoĭъ; aчeea este datoria lъĭ ka sъ dea шtire la цinъtъrĭ sъ se strĭngъ la zioa чe le va arъta, шi daka se

vorŭ strъnџe ші vorŭ sfъtѕi de lѕkrѕ че vorŭ da штire, eĭ vorŭ alleџe solĭ ші vorŭ trimite la Sъimŭ ѕnde se vorŭ împreѕna kѕ toцĭ soliĭ цinѕtѕrilorŭ de vorŭ sfъtѕi de toate nevoile eĭ deosebĭ, ші kraĭѕlŭ kѕ sfatѕlŭ sъŭ deosebĭ; че vorŭ isпrъvi пeste zi, seara se vorŭ împreѕna kѕ sfetniчiĭ че le zikŭ Senatorĭ, ші че vorŭ ашеza пъпъ à se sfъrші Sъimѕlŭ, kъ stъ Sъimѕlŭ шeasse seпtъmînĭ; de altŭ пѕ vorŭ sfъtѕi пѕmaĭ de че va fi пriчe într'înшiĭ пъпъ la sfîrшitŭ. Iar în zioa чea de aпoĭ de mѕlte orĭ se 'ntîmпlъ, de пѕ vorŭ пѕtea lesne sъ se tokmeaskъ zioa, toatъ zioa, ѕne-orĭ adaogъ ші noaптea; maĭ aпoĭ пѕпŭ ші allegŭ dintr'înшiĭ kariĭ vorŭ fi kѕ sfatŭ maĭ mare, ші че le va пъrea lorŭ пre aчeastъ. La oaste mergŭ singѕrĭ eĭ, kъnd trebѕĭeшte oaste; eĭ slobodŭ la Sъimŭ birŭ, de ieaŭ de пre la veчiniĭ sъĭ kѕ kîtŭ пotŭ sъ-шĭ rъdiчe treaba; пѕmaĭ atѕпчea kînd vorŭ vedea treabъ mare ka aчeea kъ trebѕĭeшte, însѕшĭ kraĭѕlŭ va merџe, ъпsъ пѕmaĭ пъпъ la marџine sъ-шĭ aпere цarra, iar din afarъ пѕ sîntŭ datorĭ.

Leшiĭ sîntŭ oamenĭ rъsboĭniчĭ, învъцaцĭ la karte, kъ пentrѕ învъцъtѕra ші à kъrцiĭ ші à vitejieĭ пѕ пreџetъ niчĭ de trѕdъ, niчĭ de keltѕĭalъ, чi îĭ konjѕrъ цъrrile de învaцъ, ka sъ deпrinzъ tinereџele trѕda ші la bъtrîneџe înџellenчĭѕnea, de kare aŭ nevoinцъ maĭ mare. Leшiĭ n'aŭ nevoinцъ sъ strîngъ avѕцiъ, kъ avѕцia ші strînsoarea lorŭ altora o daŭ ші o rъsineskŭ. Mѕlцĭ lefeџiĭ цinŭ dѕпъ kѕm le è пѕterea ші maĭ mѕlцĭ; пѕ è rѕшine la dъnшiĭ à fi datorĭ, niчĭ ѕnѕlŭ din чeĭ de frѕnte пѕ este sъ пѕ fiъ datorŭ, ші odoarele lorŭ le zъlojeskŭ la negѕцъtorĭ ші la jidovĭ; oчinile le zъlojeskŭ ші le arendѕĭeskŭ altora, ші mѕlцĭ de totŭ пĭerdŭ xrъnindŭ gloate dѕпe sine, kъ чelѕĭ strъnsŭ eĭ îĭ zikŭ

jidovǔ. Stъпînѕlѕĭ sъǔ slѕjeskǔ' kѕ kredinцъ, ши пentrѕ пѕmele lѕĭ капѕlǔ îшĭ пѕпǔ; пentrѕ rѕda lѕĭ ши пentrѕ seminцiъ kъtǔ de deпarte, staǔ kѕ dъnsѕlǔ пînъ la moarte. Aǔ obiчeiѕ Leшiĭ (пѕ ka Greчiĭ) ши dѕпъ пriчe daka se vorǔ îmпъka пѕ va цinea пizmъ, чi la nevoĭa lѕĭ se va пѕne ka dreпtǔ ѕпǔ frate. Kraĭ пѕ чeĭa чe sîntǔ moшteпĭ krъĭeskǔ, чi пre чela чe lǔ allegǔ eĭ, пiчĭ altъ voĭъ maĭ mare are, fъrъ пѕmaĭ чe sîntǔ boĭeriile пre mъna lѕĭ, kѕĭ va vrea sъ dea le va da, пiчĭ aчelle date пѕ пoate sъ le ĭea, fъrъ пѕmaĭ de vikleпiъ desпre цarrъ de 'ĭ va lѕa întîiѕ kaпѕlǔ kѕ jѕdeцǔ пъпъ пѕ va mѕri. Пentrѕ aчeea пogorîndǔ пѕterea ши lѕîndǔ din mъna kraĭѕlѕĭ п'aǔ voĭъ sъ fakъ kѕĭ-va пéajѕnsѕlǔ, ши sъ пoatъ aцъцa dѕпъ пofta sa rъѕtъцĭ цъrreĭ, чi пrintr'ѕпǔ frъǔ se цinǔ fъlчile lorǔ, kъ arǔ faчe mѕlte rъѕtъцĭ. Пentrѕ aчeea rъdikъndǔ eĭ în de sine rъѕtъцile lorǔ, din пѕцinĭ aǔ kreskѕtǔ цarra mare, ши se пotǔ aпъra de toцĭ vrъjmaшiĭ sъĭ, ши de la alцiĭ aǔ lѕatǔ, п'aǔ datǔ. De la Nemцiĭ Пrѕssieĭ, de la Moskǔ пѕ пѕцinъ цarrъ aǔ dobînditǔ, Severiea ши Чernixovѕlǔ ши alte цiпѕtѕrĭ. Tѕrчiĭ kariĭ пe la alte цъrrĭ toate aǔ isbînditǔ ши aǔ lѕatǔ чetъцĭ, ĭar la Leшĭ de kъte orĭ s'aǔ isпititǔ, kѕ rѕшine s'aǔ întorsǔ, ши la toate lѕkrѕrile sîntǔ gata sъ se aпere, ши kѕ пѕterea ши kѕ gѕra пѕrѕrea sîntǔ gata, ши Dѕmnezeǔ 'ĭ aпъrъ пъпъ akѕm de toate; ziчe fieшte чinc, kъ sîntǔ пъпъ akѕm ka o feчĭoarъ пéattinsъ ши nesilitъ. Aǔ Leшiĭ dѕoĭ Arxieпiskoпĭ ши ѕпǔ-sпrezeчe eпiskoпĭ, treĭ eпiskoпiĭ la knejia Litveĭ, la Livoпǔ пatrѕ eпiskoпiĭ fъrъ Mitroпolitѕlǔ de Kiovǔ, ши alцĭ eпiskoпĭ чe sîntǔ sпre Rѕssĭ de leцea greчeaskъ. Шeaĭsпre-zeчe Voevozĭ de skaѕпǔ în цarra leшeaskъ, чinчĭ la Litva, treĭ la Пrѕssĭ ши alцĭ чineшĭ пre la skaѕne-

le sale. Шi шeaĭ-zeчĭ шi ꙋnꙋ de kaшteleanĭ; ĭar boĭeriĭ de skaꙋnꙋ̆ în ųarra leшeaskъ, iar starostiĭ sîntꙋ̆ шi maĭ mꙋlte. Ųarra leшeaskъ are ane kꙋrgъtoare шi marĭ Visla, kare treчe пre la Krakъꙋ̆ шi se пogoarъ пre la Varшav шi Latorꙋlꙋ̆, шi la Gdaskiĭ dъ în marea Albъ, шi шъĭчĭ mꙋlte ꙋmblъ пre dînsa; este шi Sanꙋlꙋ̆ aпъ mare kare dъ în Visla; desпre Moskꙋ̆ Nistrꙋlꙋ̆.

De imпъrъųia Tъtъraskъ шi de obiчeĭꙋlꙋ̆ lorꙋ̆ шi kъtꙋ̆ lokꙋ̆ koпrinde ųarra Tъtъraskъ.

Aiчea mꙋltꙋ̆ vomꙋ̆ пomeni de Tъtarĭ, kariĭ se aflъ kъ sîntꙋ̆ limbъ bъtrînъ шi de înчeпꙋtꙋ̆ vitejĭ шi пînъ astъ-zĭ vedemꙋ̆ kъ s'aꙋ̆ ųinꙋtꙋ̆ totꙋ̆ întrꙋ чe aꙋ̆ aпꙋkatꙋ̆.

Tartaria saꙋ̆ kꙋm 'ĭ zikꙋ̆ ꙋniĭ, ųarra tъtъraskъ, este îmпъrъųiъ mare, kъ nꙋ este nꙋmaĭ aчeasta чe este la Krъmꙋ̆, чi în toate пъrųile se lъrųeшte шi se lъųeшte шi kꙋ пꙋtere mare, de koпrinde o пarte mare la Evroпa шi Sarmaųia, de la Asia kꙋ Sчitia, saꙋ̆ Sereka чe 'ĭ zikꙋ̆ akꙋm Kataĭo. Nꙋmele aꙋ̆ lꙋatꙋ̆ ųarra de la aпa чe 'ĭ zikꙋ̆ Tartarꙋlꙋ̆, kare kꙋrųe într'aчelle пъrųĭ чe 'ĭ kĭemъmꙋ̆ noĭ Magoпĭ, iar lokꙋitoriĭ îшĭ zikꙋ̆ Mongꙋlꙋ̆. Stъ aчeastъ ųarrъ sпre Mĭazъ-noaпte; desпre Rъsъritꙋ̆ aꙋ̆ îmпъrъųia чea Tꙋrчeaskъ à Xineĭ, desпre Mĭazъ-zi Nidia kꙋ aпa Kaпчes, чe 'ĭ ziчe kartea noastrъ Fison, шi aпa Aksa; iar desпre Aпꙋsꙋ̆ marea-Kasпiꙋm, шi ųarra leшeaskъ de akolo se aпroпiъ de Moskꙋ̆ шi desпre Aпꙋsꙋ̆ kꙋ marea de Geaųъ. Vъzdꙋxꙋlꙋ̆ aчesteĭ ųъrrĭ este néastîmпъratꙋ̆, kъ vara aчelle tꙋnete atîtꙋ̆ de groazniчe sîntꙋ̆, kîtꙋ̆ de frikъ mꙋlųĭ oamenĭ morꙋ̆, шi sîntꙋ̆ kъldꙋrĭ пrea marĭ, шi aчelle vъntꙋrĭ sîntꙋ̆ aшa de marĭ kъtꙋ̆ de mꙋlte orĭ se întîmпlъ de oпreskꙋ̆ пe omꙋ̆

kъlъtorȣ kȣ kalȣlȣ шĭ 'lȣ sȣrnъ josȣ, konaчiĭ din rъdъчinъ i oboarъ, шi mȣltъ nagȣbъ fakȣ; earna niчĭ odatъ nȣ nloaъ, vara foarte nȣцinȣ, шi kъnd nloaъ d'abĭa jilъveшte nъmîntȣlȣ. Rodeшte aчea цarrъ griȣ, orzȣ шi de altъ nъĭne, mъtasse se faчe, чimbiriȣ, skoarцъ dȣlчe, niнerȣ, reventȣ шi zaxarȣ moшkatinȣ, smoalъ, nre alokȣrea шi aȣrȣ шi arцintȣ skotȣ, iar vinȣ nrea în nȣцine lokȣrĭ se faчe, kъ la цarra Kataĭo nȣ se aflъ. Aflъ-se шi stînчĭ negre de neatrъ de fakȣ fokȣ kȣ dînsa, ne kare o sanъ шi ardȣ în lokȣ de lemne nentrȣ linsa lemnelorȣ. De toate dobitoaчele se aflъ mȣlte. Aflъ-se skrisȣ în kъrцile Tъtarilorȣ kъ îmnъratȣlȣ lorȣ xrъneшte 10,000 de iene albe de sîntȣ de mȣlsȣ lante, шi цine 20,000 de vъnъtorĭ, kъ zikȣ kъ fъrъ seamъ se aflъ naserĭ mȣlte. Îmnъratȣ întîĭȣ aȣ nȣsȣ de felȣlȣ lorȣ nre ȣnȣlȣ чe lȣ aȣ kĭematȣ Xan, ka sъ fiъ jȣdekata nre dъnsȣlȣ, шi kȣ aчestȣ nȣme Xan s'aȣ kĭematȣ toцĭ Xaniĭ de nre nȣmele aчestȣĭa, kъчĭ aȣ ȣrmatȣ nre ȣrma lȣĭ, kȣm шi la Eginetȣ întîĭȣ Faraon anoĭ Ntolomeȣ, la Rъmȣ Kesarȣ. Шi din sъmînцa lȣĭ Xan, toцĭ Sȣltaniĭ s'aȣ trasȣ шi aȣ lъцitȣ îmnъrъцiea aчeasta de la цarra Sinarilorȣ nъnъ la Okéanȣ, nъna la marea чe 'ĭ zikȣ Kasniȣm. Nre ȣrma lȣĭ aȣ stъtȣtȣ Aok-Xan, karele aȣ nъskȣtȣ nre Zain-Xan, alȣ treilea îmnъratȣ, чe 'lȣ noroklеskȣ ȣniĭ Batȣn; aчesta aȣ nrъdatȣ Rȣssia, цarra Leшeaskъ, Slejia, Moravia, цarra Ȣngȣreaskъ. Alȣ natrȣlea Xan, fiiȣlȣ lȣĭ Batȣn, Temirkotlȣ, karele 'ĭ zikȣ Tamerlanȣ, шi sъ aflъ aчesta la istoriъ skrisȣ nentrȣ vrъjmъшia lȣĭ, karele toatъ Asia aȣ nrъdatȣ de aȣ ajȣnsȣ nъnъ la Eцinetȣ. Aчesta aȣ birȣitȣ nre Baiazet îmnъratȣlȣ tȣrчeskȣ, шi lȣ aȣ nrinsȣ шi în kъtȣшĭ de aȣrȣ lȣ aȣ bъgatȣ, шi în kȣшkъ de fierȣ lȣ aȣ nȣsȣ de lȣ aȣ nȣr-

tatŭ prin toatъ Asia. Alŭ чinчilea din Temirkвtlв fiĭвlŭ sъŭ чelŭ mai mare Temirцioĭв, aŭ stъtвtŭ îmпъratŭ, karele zikŭ kъ aŭ peritŭ la Првssĭ în rъsboĭв bъtîndв-se kв Krijaчiĭ. Alŭ шeasselea fiĭвlŭ sъŭ Mexmet-Цroĭв; alŭ шeaptelea fiĭвlŭ sъŭ Axmet-Цroĭв; aчesta aŭ пъskвtŭ пre Mexmetŭ alŭ oптвlea împъratŭ; iar la цarra Kataĭolвĭ întîiв a împъrъцitŭ Цin-Xis, alŭ dвoĭlea Kвi, alŭ treĭlea Barxim, alŭ паtrвlea Alam, alŭ чinчilea Mong, alŭ шeasselea Kвblaĭ.

Tъtarii sîntŭ oamenĭ rъzboĭniчĭ, sвfferitorĭ la toate nevoile, пв grijeskŭ de avвцiъ чi de isbîndъ, шi de foame rabdъ kв sъпtъmîna; шi вnde vrea sъ fakъ oaste degrabъ шi пв è lokŭ drentŭ xranъ sъ se zъboveaskъ, шi de o sъптъmînъ mъnînkъ ka sъ fiъ sъtвlŭ sъ пв flъmînzeaskъ. Rъsboĭвlŭ пъ è aшa tare kъtŭ è de groaznekŭ пentrв пъvala шi gъlчeava, шi de arŭ rъbda mвltŭ kвm le è gъlчeava, nimenea пв lĕ arŭ sta înainte; чi din пъvalъ mare пrea lesne daŭ dosвlŭ, шi din fвgъ rъшkirîndв-se de mвlte orĭ пoftoreskŭ rъsboĭвlŭ, шi kвm é пъvala kв groazъ à o sпrijini, aшa шi goana kв пrimejdiъ à o goni, kъ din fвgъ se întorkŭ шi isbъndeskŭ; шi aшa lвkrвlŭ чe vorŭ sъ fakъ, de grabъ se aпвkъ, kъ вnde-ĭ aвzĭ пвmele îlŭ шi vezĭ. Aчestia пв lokвĭeskŭ în kase fъrъ пвmaĭ în oraшe marĭ, în karele de mвlte felвrĭ de oamenĭ lokвĭeskŭ, negвцъtoreskŭ, agoniseskŭ, чi în kъmпĭ dвпъ пъшвпe вmblъ kв dobitoaчele; în lokŭ de kasъ kotiцĭ пoartъ, alesŭ la цarra Tъtъraskъ чea пвstiъ, kъ Tartaria în mвlte пъrцĭ se împarte; kъ цarra чea mikъ kare stъ kъtre Evroпa, între Nistrв шi între Donŭ se înkide, шi într'însa Krъmвlĕ este, вnde le ziчemŭ la Пerikoпŭ. Iar Tartaria чea пвstiъ în kare mвlte orde sîntŭ, întъĭв Zagatariĭ, чe este Sчitia între Kataĭo kв krъia Tangвnt, шi alte mвl-

te orde konrinde kꙋm è Zavorxa, Kazanꙋlꙋ, Nogaiĭ, Tꙋmeniĭ, Sxibeniĭ, Xieaniĭ, Kosaxoĭaniĭ, Atinxaveniĭ, Kirgisariĭ, Barexidꙋriĭ, Molgomozoriĭ ши alte mꙋlte sîntꙋ, kare n'amꙋ vrꙋtꙋ sъ le maĭ skriemꙋ. Чi Zavolxa ши Kazanꙋlꙋ, Vasilie kneazꙋlꙋ Moskꙋlꙋĭ lĕ aꙋ linitꙋ de îmnъrъцia lꙋĭ, iar' Noxaiĭ sîntꙋ dinkolo de Volga, împrejꙋrꙋlꙋ mъriĭ че 'ĭ zikꙋ Kasniꙋm ши ana Iaix, ши alte lokꙋrĭ че sîntꙋ lokꙋitorĭ mꙋlцĭ ши пе mꙋlte lokꙋrĭ sîntꙋ ши bogaцĭ de nꙋ se цinꙋ kꙋ nrade ka aчestia че-ĭ vedemꙋ noĭ чi kꙋ agonisitъ. Ши ане mꙋlte se aflъ ши bъlцĭ, nꙋ nꙋmaĭ neskoase ши kꙋ agonisitъ, чi într'ꙋnele se aflъ atъta mъrgъritarꙋ de mꙋltꙋ de nꙋ è nichĭ de ꙋnꙋ nreцꙋ. Чi de aчestea à Tъtarilorꙋ de mꙋltꙋ amꙋ nomenitꙋ, чi iarъшĭ de altele sъ arъtъmꙋ; kъ mꙋlte felꙋrĭ nĕ arꙋ fi à skrie de dъnшiĭ, kъ de mꙋlte orĭ amꙋ nъцitꙋ ши nevoĭъ de kъtre eĭ, ши nꙋ nꙋmaĭ noĭ чi toate цerrile kъte sîntꙋ în nrejꙋrꙋlꙋ lorꙋ, ши maĭ anoĭ sъ nꙋ ne arъtъmꙋ istoriчĭ de lꙋkrꙋrile altorĭ цъrrĭ.

De împъrъцia Tꙋrчilorꙋ ши de inчenꙋtꙋlꙋ lorꙋ ши de adaosꙋlꙋ lorꙋ in че kinꙋ s'aꙋ inчenꙋtꙋ ши s'aꙋ îmmꙋlцitꙋ ши s'aꙋ înъlцatꙋ în atъta mъrire.

Aiчea de vomꙋ skrie ши vomꙋ nomeni de inчenъtꙋra ши adaosꙋlꙋ tꙋrчeskꙋ ши de împъrъцia lorꙋ, nꙋ vomꙋ greши, kъ se vede kъ è afarъ de kalle ka sъ nꙋ nomeneskꙋ ши sъ skriꙋ, kъ sîntꙋ sꙋb mъna lorꙋ ши sꙋb jꙋgꙋlꙋ шerbii lorꙋ sîntemꙋ.

Aчestꙋ felꙋ de oamenĭ че le zikꙋ Tꙋrчĭ, kariĭ ъntъĭꙋ din tъlxarĭ ши din oamenĭ nꙋцinĭ atъta s'aꙋ lъцitꙋ ши s'aꙋ îmmꙋlцitꙋ, kъ dꙋoъ nъrцĭ de nъmîntꙋ konrinzъndꙋ adikъ Asiea ши Afrika, s'aꙋ întinsꙋ de aꙋ anꙋkatꙋ o narte mare, ши din à treĭa adekъ din Evrona

de sîntŭ de Dumnezeŭ lъssaцĭ чertare kreштinilorŭ шi groazъ tututorŭ veчinilorŭ de npin npejurŭ.

Numele aчestora le ziчemŭ noĭ Turчĭ, чe înцelleцe omŭ чe este ku viaцa sъlbatikъ. Iar jidoviĭ 'ĭ kĭamъ Togarma, ĭar eĭ îшĭ zikŭ Busurmanĭ, adekъ tъĭaцĭ saŭ bunĭ kredinчĭoшĭ, kъ Turчĭ sъ-ĭ kĭeme nu sufere kъ è de okarъ la eĭ. Aчestŭ nume npe limba jidoveaskъ se înцelleцe nemernikŭ saŭ npъdъtorŭ. Alцiĭ îшĭ zikŭ Ottomanĭ saŭ Osmanliĭ desnpe numele împъratuluĭ lorŭ чeluĭ d'ъntъĭu чe lŭ aŭ kĭematŭ Ottoman; ĭar înчenъtura împъrъцieĭ lorŭ într'aчestŭ kinŭ se aflъ sъ fiъ:

Ottoman împъratulŭ lorŭ чelŭ d'ъntъĭu aŭ fostŭ Tъtarŭ, slujitorŭ alŭ Xanuluĭ чeluĭ mare, omŭ îndrъsneцŭ шi maĭ mare de trunŭ dekîtŭ alцiĭ. Aчesta de nevoĭъ aŭ eшitŭ din цarra tъtъraskъ, шi aŭ înчenutŭ ъntъĭu la Kanadokia à цinea drumulŭ, avîndŭ ku sine numaĭ 50 de oamenĭ, шi s'aŭ adaosŭ dunъ aчeea kъte unulŭ kъte unulŭ, nînъ s'aŭ înglotitŭ, uniĭ din oamenĭ adunaцĭ, alцiĭ шi de nevoĭъ nentru sъ xъlъduĭaskъ de moarte, alцiĭ în nъdejde de dobъndъ; шi aшa dunъ adaosŭ, ъntъĭu fъчea npe askunsŭ, ĭar daka s'aŭ înmulцitŭ în vedere se anuka de npъda шi jefuĭa; шi d'aчi ku toцiĭ s'aŭ nornitŭ de aŭ luatŭ Kanadokia, IIontulŭ, Bitinia, IIanfilia, Чiliчia църрĭ marĭ, шi aчestea s'aŭ lukratŭ la aniĭ 6850. IIpe urma aчestuĭa aŭ luatŭ împъrъцia fiiulŭ sъŭ Orxanŭ, шi ĭarъшĭ шi aчesta ku aчelaшŭ meшteшugŭ s'aŭ anukatŭ ka шi tatъ-sъŭ, numaĭ tъriъ шi avere maĭ multъ aŭ avutŭ, din zi în zi adъogъndu-se шi lъцindŭ împъrъцia; kъ kreskîndŭ vrajba între kreштinĭ aŭ luatŭ Missia, Likaonia, Frigia, Karia шi Niчia aŭ bъtut-o шi aŭ dobъndit-o, шi 'шĭ aŭ lъцitŭ împъrъцia nînъ la Xelesnontŭ; kъ ne aчea vreme intras-

se vrajbъ între Paleologǔ ші între Kantakǔzino, kariǐ eraǔ kапetele Цarigradǔlǔǐ; ші sokoti пепrietenǔlǔ krǔчiǐ ka sъ se arate ǔпеǐ пъrцǐ kǔ prietenіъ ші sъ 'lǔ kǐeme intr'ajǔtorǔ; ші s'aǔ ші întъmplatǔ, kъ aǔ trekǔtǔ kǔ oaste la Evropa sъ fakъ mǔltъ nevoǐъ. Aчesta aproape de sfъrшitǔlǔ sъǔ, aǔ fъkǔtǔ rъsboiǔ kǔ Tъtariǐ, ші aǔ kъzǔtǔ în rъzboiǔlǔ чelǔ fъrъ norokǔ ші aǔ împъrъцitǔ aпǐ 31. Пе ǔrma lǔǐ aǔ stъtǔtǔ împъratǔ fiiǔlǔ sъǔ Amǔratǔ omǔ meшterǔ ші askǔпsǔ la inimъ, karele n'aǔ fostǔ dekъtǔ alцiǐ de vitejiъ de à rъbda nevoile, de învъцъtǔra vitejieǐ. Aчesta akoperindǔ gъпdǔlǔ sъǔ чe vrea sъ fakъ, vъzъndǔ, kǔm s'aǔ pomenitǔ maǐ sǔsǔ, vrajba între Greчiǐ slъbiцǐ de rъsboiǔlǔ чe fъчea, пъǐmindǔ kǔ leafъ vase de la Цenǔa, ші dǔпъ чe aǔ dobъпditǔ Xelespontǔlǔ aǔ trekǔtǔ la Traчia la aпiǐ 6831, ші Kalipoli la Krъmǔ aǔ apǔkatǔ, apoǐ ші o parte maǐ mare à Traчieǐ aǔ lǔatǔ; dǔпъ aчeea aǔ sǔпpǔsǔ Missia, Bosna, Rǔmeliі; maǐ apoǐ daka aǔ dobъпditǔ skaǔпǔlǔ Odreǐǔlǔǐ, de Bǔlgariǐ ші Serbǐ s'aǔ apǔkatǔ; maǐ apoǐ aǔ peritǔ de o slǔgъ à lǔǐ апǔme Lazarǔ despotǔ, чe aǔ fostǔ maǐ de 'nainte de la inimъ ǐǔbitǔ lǔǐ, ші'lǔ aǔ fostǔ prinsǔ în rъsboiǔ; ші 'ǐ aǔ fostǔ rъmasǔ pre ǔrma lǔǐ dǔoǐ feчiorǐ Sǔleiman ші Baǐazetǔ; чi Baǐazetǔ ommorîndǔ pe frate-sъǔ aǔ apǔkatǔ împъrъцia, ші era de toate omǔ bъrbatǔ, de minte askǔцitǔ, ші poftitorǔ de lǔkrǔrǐ mariǐ, ші îndrъzпeцǔ fiъ la чe à se apǔka; la trǔde rъbdъtorǔ; vremea kǔпnoшtea ші lǔkrǔlǔ kǔm va pǔrta, ші stъtъtorǔ ka sъ plineaskъ de чe s'a apǔkatǔ. De aчi daka aǔ dobîпditǔ Traчia toatъ 'шǐ aǔ întorsǔ inima spre Цarigradǔ, ші ъпtъiǔ aǔ sokotitǔ sъ se apǔчe de Tessalia, Maчedonia, Foчida ші de Attika, ші Missia чe le ziчemǔ akǔm Sъrbiі, ші Il-



liria че-ĭ zikă akжm Bosna, ши Tribaliĭ че-ĭ noroklimă Bжlgariĭ; o narte de dънsele aŭ lжată ши aŭ жчisă ши пе Domnжlă Bжlgarieĭ. Maĭ anoĭ aŭ ajжnsă de aŭ înkonjжrată în 50 anĭ Џarigradжlă, ши aжzindă kъ vine oaste жngжreaskъ ши franџozeaskъ, пре kare îmпъratжlă kreштineskă 'ĭ aŭ adжsă ши 'ĭ aŭ kiemată într'ajжtoră, temîndж-se de atîta oaste aŭ пъrъsită Џarigradжlă de à 'lă bate, ши aŭ sъrgжită de aŭ eшită înaintea ачeĭ oшtĭ la Nikoпoli, ши dънdă rъsboiж aŭ birжită Baĭazetă, ши mжlџĭ domnĭ ши Xatmanĭ aĭ franџozilоră aŭ пеrită, de kare lжkrж kж norokă, semeџindж-se Baĭazetă, iar s'aŭ vъrtejită la Џarigradă; ши dжoĭ anĭ stъndж-ĭ aжsпrъ de 'ĭ aŭ flъmъnzită, era akжm ачeĭ înkiшĭ пеriџĭ de n'ară fi venită Tamerlan Xanжlă tъtъreskă kж mжlџime de oaste de 'ĭ aŭ stroпшită toatъ Asia, ши kж fokă o aŭ пъrjolită, oraшele lĕ aŭ пръdată. Deчĭ de frika lжĭ de sъrgă s'aŭ vъrtejită, ши la Galaџia ши Bitinia de rъzboiж s'aŭ gъtită ши bъtъndж-se пъпъ înoпtată, birжi Tamerlan Xanжlă tъtъreskă пре Baĭazetă îmпъrată kж mжlџimea tъtarilоră че nж era notrivъ, ши lă aŭ прinsă viiж ши lă aŭ ferekată în kъtжшĭ de aжră, ши în kжшkъ de fеră пжsж-l'aŭ de lă aŭ trekжtă la Asia. Чi la ачеea lă aŭ slobozită. iar elă de rжшine mare aŭ mжrită, dжпъ че aŭ îmпъrъџită 13 anĭ ши шeasse lънĭ. Rъmas-aŭ fiĭ dintr'ънsжlă Kaleпin, Moiseiж, Mexmetă ши Mжstafa; чi Kaleпin kжrънd aŭ mжrită, ши fiiжlă săŭ Orxan de жnkiж-săŭ Moĭseiж fж ommorîtă, ши Moĭseiж de fratele săŭ Mexmetă. Ачеstă Mexmetă џarra Mжnteneaskъ ши Maчedonia o aŭ sжппжsă, ши џankiжlă saŭ xotarжlă tжrчeskă пъпъ la Medenaniчĭ lă aŭ mжtată, ши skaжnжlă шĭ aŭ пжsă la Ŏdreiж; ши dжпъ че aŭ џinжtă îmпъrъџia 17 anĭ aŭ mжrită. D'aчi ală dжoilea Amжrată kъzж la îmпъrъџiъ; aчesta kж ajжtorжlă че avea

de la Ценоva trekъndȣ la Traчia, aȣ bъtȣtȣ пre ȣnkiȣlȣ sъȣ Mȣstafa, ши Tessalonika aȣ sfъrъmatȣ kare era oraшȣ mare ши bъtrъnȣ, tare ши пlinȣ de avȣцiъ, ши пe aчelle vremĭ Veneцia o цinea. D'aчi aȣ sȣппȣsȣ Kiпrȣlȣ, Eпirȣlȣ, Etolia; kȣnnoskîndȣ kъ de va пȣtea sъ leцe пrieteшȣgȣ kȣ George Despotȣ domnȣlȣ de Sъrbĭ, kъ lȣkrȣrile lȣĭ se vorȣ întъri ши à kreшtinilorȣ vorȣ slъbi, kȣ toatъ nevoinцa aȣ silitȣ ши aȣ lȣatȣ fata lȣĭ sъ'ĭ fiъ împъrъteasъ. De aчi kȣ пȣterea sokrȣ-sъȣ ши kȣ à sa s'aȣ aпȣkatȣ de Belgradȣ, ши bъtъndȣ чetatea aȣ пeritȣ 7000 de Tȣrчĭ. Dȣпъ moartea aчestȣĭa stъtȣ împъratȣ alȣ dȣoĭlea Mexmetȣ, kare aȣ înkonjȣratȣ Цarigradȣlȣ kȣ mȣltъ mȣlцime de oaste, ши lȣ aȣ lȣatȣ în anіĭ 6961, maĭ 31.

În alȣ dȣoĭlea anȣ dȣпъ aчeea, s'aȣ dȣsȣ la Beligradȣ ши mȣlцĭ din aĭ sъĭ пerindȣ akolo, ши elȣ înkъrъnitȣ lȣ aȣ пъrъsitȣ; d'aчi Bȣlgaria aȣ lȣatȣ ши Dalmaцia, Kroaцia ши Rasчia aȣ dobъnditȣ, ши Mitelina kȣ alte ostroave aȣ lȣatȣ; aпȣkat'aȣ ши Ebbeĭa ши Kefa чe o цinea Цenȣeziĭ, ши împъrъцi anĭ 32. De aчi Baĭazetȣ alȣ dȣoĭlea lȣъndȣ împъrъцia, rъzboĭȣ kȣ Veneцianiĭ fъkȣ ши lȣ aȣ lȣatȣ Naȣпaktȣm, Metona, Diraxia ши toatъ Dalmaцia aȣ пrъdatȣ, ши aȣ mȣritȣ otrъvitȣ. D'aчi Selimȣ, fiĭȣlȣ sъȣ, rъmasse la împъrъцiъ. Aчesta aȣ lȣatȣ Alkatrȣlȣ oraшȣ пȣtinчĭosȣ la Eцiпetȣ, ши dȣпъ чe aȣ ommorîtȣ пre Sȣltanȣ. Aleksandria toatъ ши Egiпetȣlȣ împreȣпъ lȣ aȣ dobъnditȣ ши lȣ aȣ liпitȣ de împъrъцia lorȣ, ши Damaskȣlȣ lȣ aȣ lȣatȣ. Пre ȣrma lȣĭ, fiĭȣlȣ sъȣ Sȣleiman, цiindȣ împъrъцia, lȣat'aȣ Beligradȣlȣ, aпъrъtȣra пȣ пȣmaĭ à цъrreĭ Ȣngȣreшtĭ, чi à toatъ kreшtinъtatea; de aчi Rodosȣlȣ aȣ lȣatȣ ши Strigonia ши Bȣda, ши alte oraшe à цъrreĭ Ȣngȣreшtĭ; înkonjȣrat'aȣ ши Be-

чīѕlŏ; maī anoī aŏ neritŏ la Zegitŏ, împъrъцindŏ anī 47. Ŏrmatѕ-l'aŏ alŏ dѕoilea Selimŏ, karele aŏ lѕatŏ шi aŏ legatŏ nаче kѕ nemцiī, шi aŏ lѕatŏ Veneцianilorŏ Kinrѕlŏ; шi d'ачi Tѕnesѕlŏ шi Goѕleta aŏ anѕkatŏ, шi anoī aŏ mѕritŏ, leatѕlŏ 6953. Пre ѕrma lѕī, Amѕratŏ aŏ împъrъцitŏ шi dѕnъ dъnsѕlŏ alŏ treīlea Mexmetŏ, karele aŏ ommorītŏ 18 fraцī, шi aŏ lѕatŏ împъrъцia. Iar alцī împъraцī, kariī aŏ ѕrmatŏ de aiчea înainte, îī lъssъmŏ de à ī maī skrie ka sъ nѕ ne arъtъmŏ maī istoriчī de lѕkrѕrile tѕrчeшtī dekъtŏ de alle noastre. Aчi nѕцinŏ înkъ de nѕterea шi de obiчeīѕlŏ lorŏ, în чe kinŏ цinŏ împъrъцia, avemŏ à skrie. Obiчeīѕ aŏ Tѕrчiī, în alŏ natrѕlea anŏ sъ īea à zeчea din koniī narte bъrbъteaskъ, ka sъ se adaѕцe nѕrѕrea slѕjba împъrъцieī; шi la vremea aчeea trimitŏ oamenī împъrъteшtī la Greчī, la Sъrbī, kariī sîntŏ nre xotarѕlŏ împъrъteskŏ kreшtinī, allegъndŏ цarra Moldoveī шi цarra Mѕnteneaskъ, kъ în lokѕlŏ aчela чe daŏ eī koniī, noī sîntemŏ datorī sъ fimŏ gata de oamenī în toatъ vremea, kъnd va veni kѕvъntѕlŏ împъratѕlѕī шi de banī de à le da nѕrѕrea. Iar oameniī чeī împъrъteшtī ѕmblъ din satŏ în satŏ; d'ачi kѕm è satѕlŏ aшa le arѕnkъ шi koniī, dѕnъ nѕtere шi kѕm se notŏ tokmi kѕ dъnшiī шi kѕ banī ъnkъ se împakъ. Mѕlцī se aflъ шi de bѕnъ voīъ de mergŏ ka sъ iasъ din шerbiъ; mѕlцī шi din tѕrчī kariī se aflъ de nѕ sîntŏ tъīaцī шi nѕ snѕnŏ kъ sîntŏ tѕrчī kъ nѕ'ī arŏ nriīmi, чi daŏ în lokѕlŏ kreшtinilorŏ, kъ tragŏ nъdejde kъ dintr'ѕniī ka aчeīa esŏ la чinste mare шi dobъndeskŏ boīeriī. Пe kariī anoī nre ѕniī 'ī dѕkŏ la Цarigradŏ, ne alцī la Ŏdreīѕ шi nre la alte skaѕne шi skale de'ī daŏ шi'ī xrъneskŏ; nre ѕniī la Brѕssa, nre alцiī la Karaiman de se învaцъ la цarinъ; aчesto-

ra le zikă Aџeamoglanĭ saŭ Iamoglanĭ, adekъ nevinovaџĭ kokonĭ. Iar daka kreskă de шeante anĭ, чeĭ isksѕiџĭ 'i bagъ la saraĭslă împъrъteskă пînъ la 500 inшĭ; akolo шedă пînъ sîntă de 20 de anĭ; snił învaџъ karte, alџĭ lskrsrĭ vitejeшtĭ; dintr'aчestia allegă, fъrъ чeĭ de treaba saraĭslsĭ, de 'ĭ пsnă iniчerĭ, шi se aflъ пsrsrea пe lъngъ kstrtea împъrъteaskъ пînъ la 12,000 de iniчerĭ, se allegă maĭ de frsnte sпaxiĭ, oglanĭ пъпъ la 3000, kariĭ mergă din dreanta împъratslsĭ, шi fieшte karele dîntr'ъnшiĭ kъte ks пatrs saŭ чinчĭ slsџĭ slsjeskă; d'aчi de пa stъnga 3000 de silixtarĭ, чe ĭar slsjeskă în пatrs saŭ în чinчĭ kaĭ; dsпъ aчeasta чinчĭ detolofaĭ, aшiшderea de пa dreanta împъratslsĭ, шi alte чinчĭ de пa stъnga, kariĭ sъntă alleшĭ din iniчerĭ saŭ din kreшtinĭ jsraџĭ, kariĭ ks kredinџъ slsjbъ aŭ arъtată beglerĭs-beĭslsĭ, saŭ пaшeĭ. Dsпъ aчestia чeĭ de anoĭ mergă kariĭ se kĭamъ kaпiџeĭ, чe se kĭamъ maĭ sъraчĭ, kariĭ din toatъ џarra tsrчeaskъ, ns nsmaĭ tsrчĭ чi шi kreшtinĭ strъiпшĭ, de aŭ venită de bsпъ voĭъ sъ slsjeaskъ împъratslsĭ. 200 шi maĭ mslџĭ mergă ks ssliџe чe se kĭamъ Mstafalikarĭ, kariĭ пentrs slsjba lor чea alleasъ, 'ĭ aŭ skosă la чinste шi ĭeaŭ leafъ mare, altslă шi snă talеră пe zi, alџiĭ maĭ пsџină, ksm è omslă шi ksm è slsjba. Dsпъ aчestia mergă 30 de kalaszierĭ, kariĭ deskidă kallea împъratslsĭ шi опreskă пъvala de la împъratslă, шi ĭeaŭ artiчele чelle чe sîntă de jalbъ la împъrъџiъ. Dsпъ aчestia maĭ aпroaпe mergă lъssaџĭ kariĭ пoartъ arчile пe sшъră, ks kъmъшĭ albe пъпъ jos, de se vъdă пe ssbtă xaĭne, шi în sksfiĭ, пъпъ kъte 200 de o пarte шi d'înainte шi din anoĭ; sîntă шi пaĭчĭ пъпъ la 100; aчestia toџĭ ns liпseskă de lъngъ ksrtea împъratslsĭ. Iar fъrъ aчestia sîntă шi alџĭ mslџĭ de

De domnia lui Bogdan челѫ orbѫ, feчiorѫлѫ lui Stefan-Vodѫ челѫ bѫnѫ. 7012, Iѫlie.

Dѫпъ moartea lѫi Stefan-Vodъ челѫ bѫnѫ, kѫ voia tѫtѫlora aѫ stъtѫtѫ domnѫ fiiѫlѫ sъѫ Bogdan-Vodъ, nѫцinѫ desпъrцitѫ de firea tatъ-sъѫ; kъ de n'aѫ ajѫnsѫ anii dar' lѫkrѫri mari anѫkasse. Bogdan-Vodъ gъndi, ka sъ шi întъreaskъ lѫkrѫrile întъiѫ kѫ veчinii, sъ 'шi arate nѫme bѫnѫ, шi trimisse solѫ la kraiѫlѫ leшeskѫ, între alte trebi ka sъ пofteaskъ пe sora lѫi kraiѫ, пe Elisafta, шi sъ 'i întoarkъ Timeniцa шi Чeшibii, kare le onrisse tatъ-sъѫ шi nѫ întorsesse. Чi bъtrîna mѫma kraiѫlѫi n'aѫ vrѫtѫ aчestѫ lѫkrѫ sъ fakъ, kъчi nѫ erea de leцea пaпei; чi solilorѫ пentrѫ чe 'i aѫ întorsѫ aчelle tъrgѫri 'i aѫ mѫlцѫmitѫ, iar de logodnъ aѫ îndelѫngatѫ altъ datъ.

Kѫnd aѫ nrѫdatѫ Bogdan-Vodѫ Пokѫtia.

Dѫпъ solia чe aѫ fostѫ trimisѫ întъiѫ Bogdan-Vodъ la kraiѫlѫ leшeskѫ пentrѫ sorѫ-sa, n'aѫ пierdѫtѫ пъdejdea, kъ obliчindѫ kъ mѫma fetei aѫ mѫritѫ, de isnoavъ aѫ пoftoritѫ solia, gъndindѫ-se kъ dѫпъ moartea bъtrîneї nѫ va avea чine sъ stea în пotrivъ. Чi kraiѫlѫ iar' 'i aѫ delѫngatѫ пъпъ la altъ datъ, kъ vedea kъ sorѫ-sa nѫ vrea sъ meargъ dѫпъ dъnsѫlѫ, kъ aѫ fostѫ Bogdan-Vodъ grozavѫ la faцъ шi orbѫ de ѫnѫ okiѫ. Пentrѫ aчeea vъzъndѫ Bogdan-Vodъ kъ kѫ bine nѫ-шi va folosi, gъndi rѫшinea sa sъ'шi o întoarkъ kѫ sъnцe nevinovatѫ; шi lъssъndѫ inima чea пrieteneaskъ, de arme se anѫkі, шi strъnse цarra toatъ шi aѫ intratѫ în цarra leшeaskъ de aѫ lѫatѫ Пokѫtia, шi aѫ lъssatѫ oa-



BOGDAN VODĂ

Lith. A. Bielz Bukurest.



meniĭ sъĭ în Pokвtia, ĭar elŏ s'a întorsŏ пръдъndŏ înапоĭ.

Kвnd aŏ пrвdatŏ Leшiĭ цarra Moldoveĭ пвnв la Botoшanĭ.

Vъzъndŏ Leшiĭ пagвba че le faче Bogdan-Vodъ, пв sъfferirъ чi de sîrgŏ strînserъ oaste пe banĭ; ĭar пre oamenіĭ lвĭ Bogdan-Vodъ, че-ĭ lъssasse sъ апere Pokвtia, ъĭ îmпinserъ înапoĭ, шi într'aчelŏ rъzboĭв перirъ doĭ fraцĭ feчĭorĭ de boĭerĭ leшeшtĭ, feчĭoriĭ lвĭ Trвs; шi d'aчi aŏ intratŏ oastea leшeaskъ în цarra Moldoveĭ de aŏ fъkвtŏ mвltъ пagвbъ шi пerire, шi aŏ пrinsŏ пe o seamъ de boĭerĭ de цarrъ de frвnte, шi пe toцĭ, în mъnia чellorŏ dвoĭ fraцĭ, 'ĭ aŏ dвsŏ la Kameniцъ.

Kвnd aŏ mersŏ Bogdan-Vodв la цarra Mвnteneaskв asвпra Radвlвĭ-Vodв, 7015, Oktomvrie 28.

Vъzъndŏ Bogdan-Vodъ kъtъ пagвbъ 'ĭ aŏ fъkвtŏ Radв-Vodъ în цarra sa, пв sвfferi, чi gъndi strъmbъtatea sa ka sъ o rъskвmпere maĭ kв asвпrъ, вna пentrв skъrba шi пagвbъ че 'ĭ fъkвsse Radвlŏ-Vodъ, alta пentrв vitejia lвĭ че avea, sokoti ka sъ пв пearъ пвmele aчelŏ vitejeskŏ alŏ tatъ-sъŏ, ka sъ пв zikъ meцiaшiĭ k'aŏ mвritŏ шi elŏ kв tatъ-sъŏ. Skвlatв-s'aŏ kв toatъ пвterea sa шi aŏ trasŏ într'ajвtorŏ шi Sъkвiĭ, шi s'aŏ dвsŏ spre цarra Mвnteneaskъ, шi aŏ intratŏ la lokвlŏ че se kĭamъ Retezaцiĭ la movila la Kъĭatiĭ, de чea parte de Rъmnikŏ, oktomvrie 28; шi aŏ шezвtŏ kв oastea zeче zille de чea parte, шi aŏ пръdatŏ шi aŏ arsŏ de la Rъmnikŏ пъпъ la Milkovŏ шi în josŏ de ambe пъrцile пînъ la Siretŏ; шi akolo de la Radв-Vodъ l'aŏ întîmпinatŏ solĭ, впŏ kъllвgъrŏ anвme Maksimilianŏ,

fečiorslš lsĭ Desnotš împъratslš grečeskš; ші s'aš rsgatš lsĭ Bogdan-Vodъ sъ fakъ пače ks Radslš-Vodъ, пentrs kъ sîntš kreштinĭ ші seminцiъ. Dečĭ Bogdan-Vodъ, vъzъndš atîtea rsgъminte de la ačellš kъlsgъrš, aš fъkstš пače пentrs voĭa lsĭ, ші aš trimisš ks dъnsslš solslš sъš la Radslš-Vodъ; ші akolo Radslš-Vodъ aš jsratš ks boĭeriĭ sъĭ пe sfъnta Evangeliъ, ksm ka sъ цie пačea neklъtitъ în večĭ, ші xotarslš пe snde aš fostš sъ 'ntoarkъ Radš-Vodъ toatъ пrada ші arderea kъtъ fъksse în цarra Moldoveĭ la цinstslš Пstneĭ; ші s'aš intorsš Bogdan-Vodъ aша ks пače înaпoĭ. Leatoпiseцslš leшeskš de ačeste dosъ noveшtĭ če aš mersš Radslš-Vodъ ks Roman-пribeagslš de aš пrъdatš цinstslš Пstneĭ, ші ksm aš mersš Bogdan-Vodъ la цarra Msnteneaskъ, nimika ns însemneazъ, nčĭ se aflъ skrisš sъ fiъ mersš asspra Radslsĭ-Vodъ.

A treĭa solib kъnd aš trimisš Bogdan-Vodъ la kraĭslš leшeskš.

Dsпъ ačeea à treia oarъ de iznoavъ aš maĭ isпititš Bogdan-Vodъ de aš trimisš soliĭ sъĭ într'ačestaшš kiпš, doar' arš пstea ksmva sъ dea kraĭslš пe sorъ-sa; či kraĭslš aš fъgъdsitš într'ačestaшš kiпš, ka sъ цiъ leцea lorš ші sъ fiъ пlekaцĭ krailorš leшeштĭ; či ksrînd msrindš Jikmont kraĭslš пe srmъ; n'aš smпlstš fъgъdsinцa.

Kъnd aš пrъdatš Radslš-Vodъ цinstslš Пstneĭ.

Пre ačelle vremĭ Radslš-Vodъ, domnslš Msnteneskš, néavъndš nčĭ o пričinъ assпra lsĭ Bogdan-Vodъ, skslats-s'aš ks toatъ пsterea sa ші ks Roman-Пribeagslš de aš intratš în цarrъ de i aš пrъdatš ші aš

arsȣ цinȣtȣlȣ Пȣtneĭ, ши, пe de чeea пarte de Siretȣ, мȣltъ пradъ ши пerire aȣ fъkȣtȣ, ши d'aчi s'aȣ întorsȣ înaпoĭ fъrъ niчĭ o sminteałъ.

De moartea Radȣlȣĭ-Vodъ.

Dȣпъ пaшtĭ aȣ мȣritȣ Radȣlȣ-Vodъ, domnȣlȣ мȣnteneskȣ; пre ȣrma lȣĭ aȣ stъtȣtȣ la domniъ Mixnea-Vodъ karele aȣ tъĭatȣ boĭeriĭ. Dȣпъ aчeea, în aniĭ 7017, aпrilie întъĭȣ, пristъvitȣ-s'aȣ David mitroпolitȣlȣ.

Kȣnd aȣ пrъdatȣ Bogdan-Vodъ цarra Leшeaskъ.

Dȣпъ мȣlte solii чe trimissesse Bogdan-Vodъ la kraĭȣlȣ leшeskȣ пentrȣ sorъ-sa Elisafta, пe kare de мȣlte orĭ o чerȣȣsse ши nȣ'ĭ o detesse, vъzъndȣ kъ nimika nȣ пoate folosi, sokoti kъ are vreme ka sъ reskȣмпere rȣшinea sa desпre kraĭȣlȣ leшeskȣ kȣ sъпцe nevinovatȣ, ши de izпoavъ aȣ înчeпȣtȣ à strъпцe oaste. Vъzъndȣ kraĭȣlȣ ȣngȣreskȣ vrajba чe è între eĭ, ши simцindȣ kъ Bogdan-Vodъ de izпoavъ faчe oaste asȣпra Leшilorȣ, aȣ trimisȣ solȣ пre Stefan Teleцini ka sъ-ĭ пoatъ îмпъka, чi nimika n'aȣ folositȣ: kъ Bogdan-Vodъ gъtindȣ-se aȣ trimisȣ kȣ oaste de aȣ trekȣtȣ aпa Nistrȣlȣĭ vinerĭ, ши aȣ intratȣ la Rȣssĭ ши la Пodolia, sъмbъtъ aȣ sositȣ la Kameniцa. Шi d'aчi aȣ slobozitȣ oastea sъ пrade цarra, dъndȣ-le vinъ kъ n'aȣ leцe пentrȣ strъмbъtъцile чe fakȣ; alta kъ vrea sъ'шĭ rъskȣмпere Пokȣtĭa, alta ши пentrȣ sora kraĭȣlȣĭ Elisafta, чe'ĭ o fъgъdȣisse Jikmont kraĭȣlȣ. De aчi arzъndȣ ши пrъdъndȣ цarra, aȣ intratȣ la Liovȣ ши aȣ bъtȣtȣ tъrgȣlȣ de nȣцinȣ nȣ l'aȣ lȣatȣ; ши aȣ пrъdatȣ пrin пrejȣrȣ пetutindenea; ши aȣ arsȣ Roxatinȣlȣ oraшȣ mare ши vestitȣ, ши мȣltъ avȣцiъ ши bȣnъtate dintr'ънsȣlȣ aȣ lȣatȣ;

lsat'aŭ din Roxatinŭ ші klonotsls чelŭ mare че è la mitronoliъ în Sсчeava, ші mslці oamenĭ ші boierĭ aŭ robitŭ, ші domniĭ lorŭ înkъ 'ĭ aŭ nrinsŭ, ші ks mare izbъndъ s'aŭ întorsŭ la skaвnslŭ sъŭ fъrъ niчĭ o smintealъ; ші robilorŭ че 'ĭ adsssesse din цarra leшeaskъ lĕ aŭ îmnъrцitŭ xotare în цarra sa; ші de aчi шĭ aŭ lsatŭ doamnъ din цarrъ, ші aŭ fъkstŭ nre Stefan-Vodъ чelŭ tъnъrŭ.

Kъnd aŭ nrъdatŭ Leшiĭ цarra Moldoveĭ.

Dsпъ izbъnda ks norokŭ че aŭ fъkstŭ Bogdan-Vodъ în цarra leшeaskъ, iatъ-'ĭ veni de la Dsmnezeŭ osъndъ assпrъ, ksm grъieшte nroorokslŭ David, nsalmŭ 7-lea de ziче: „Чela че sanъ groana altsĭa, anoĭ kade elŭ într'ъnsa". Aшiшderea ші Lska Evangelistslŭ skriъ în kanete: „Ks че mъssrъ veцĭ mъssra, ks aчeea se va mъssra ші voaъ." Aшa ші Bogdan-Vodъ înkъ ns era eшitŭ bine din цarra leшeaskъ, ші iatъ kraĭslŭ strъngъndŭ oaste de grabъ, aŭ silitŭ sъ ansчe nre Bogdan-Vodъ în цarra sa, ші n'aŭ nstslŭ de boala че avea, ші aŭ trimisŭ nre xatmanslŭ sъŭ Kamineцski, voevodslŭ de Krakaŭ; nъnъ aŭ sositŭ xatmanslŭ Kamineцski, iar Bogdan-Vodъ aŭ trekstŭ Nistrslŭ de чeastъ narte ші s'aŭ aшezatŭ la skaвnŭ ші aŭ slobozitŭ oшtile nre a kasъ, néavîndŭ niчĭ o шtire de oastea leшeaskъ. Iar Kamineцski xatmanslŭ, vъzъndŭ kъ n'aŭ ansкatŭ nre Bogdan-Vodъ la marцine, aŭ intratŭ fъrъ veste în цarrъ de aŭ nrъdatŭ Чernъsцiĭ, Doroxoĭslŭ, Botoшaniĭ, Шtefъneшtiĭ, néavъndŭ чine ĭ onri; kъ Bogdan-Vodъ néavъndŭ nъdejde de sna ka aчeasta, aŭ lъssatŭ nre a kasъ oastea, iarъ Leшiĭ aŭ nrъdatŭ ksm lĕ aŭ fostŭ voĭa. Шi ъnkъ snŭ Vasko oare-karele de aĭ nostriĭ, че ĭ aŭ fostŭ

lsatŭ msierea, s'aŭ fostŭ înkinatŭ la Leшi de ĭ aŭ nsrtatŭ nretstindenea, шtiindŭ kъ n'are чine le sta înainte, de aŭ arsŭ шi aŭ nrъdatŭ; шi nre vrъjmaшslŭ sъŭ, nre ksrvarslŭ înkъ l'aŭ nrinsŭ шi l'aŭ înцenatŭ.

Iar kraĭslŭ, lsĭ Vasko nentrs aчeastъ slsjbъ ĭ aŭ datŭ xotniцъ snŭ satŭ чe è ssbtŭ Iaroslavŭ nъnъ la moartea lsĭ. Шi daka s'aŭ întorsŭ oastea leшeaskъ înanoĭ, trimis-aŭ kraĭslŭ leшeskŭ Vladislaγŭ la Jikmont, kraĭslŭ sngsreskŭ, ka sъ-ĭ fakъ naчe ks Bogdan-Vodъ, шtiindŭ kъ Bogdan-Vodъ va vrea sъ-шĭ întoarkъ maĭ ks assnrъ desnre dъnшiĭ, ksm s'a шi întъmnlatŭ. Kъ Leшiĭ înkъ bine din цarrъ ns eшisse, шi Bogdan-Vodъ ks o seamъ de oaste чe nstsse strînцe maĭ de grabъ, aŭ ajsnsŭ шi oastea leшeaskъ la trekъtoarea Nistrslsĭ, шi dъndŭ rъzboĭs de ambe nъrцile, msltъ moarte s'aŭ fъkstŭ, шi nre o seamъ de boĭerĭ ĭ aŭ nrinsŭ viĭ nevъtъmaцĭ, intrîndŭ nesokotiцĭ de oastea leшeaskъ, adikъ: Bogdan logofъts шi snŭ Xomelnekŭ, kъrora ns le aflъmŭ nsmele fъrъ nsmaĭ alŭ Kъrsteĭ Petrika, шsfarislŭ Dobrostъmnĭ; maĭ anoĭ s'aŭ dssŭ Leшiĭ întreцĭ kъtre kraĭslŭ lorŭ, шi aчieaшĭ înчensrъ à smbla sъ fakъ naчe, шi aŭ legatŭ într'aчestŭ kinŭ de ambe nъrцile: Sъ întoarkъ nagsbele шi sъ ns maĭ fiъ zarvъ între dъnшiĭ.

Beketeri-Ssltanŭ, feчĭorŭ Xanslsĭ, nenotŭ îmnъratslsĭ, fъrъ veste ks msltъ tъtъrime ne treĭ loksrĭ aŭ intratŭ în цarrъ de aŭ nrъdatŭ de la Orxeĭs nъnъ la Doroxoĭs шi ne Prstŭ în sssŭ, de msltъ nradъ шi robiъ de oamenĭ шi de dobitoaчe aŭ fъkstŭ; maĭ anoĭ Ssltanslŭ sъцetatŭ foarte rъŭ aŭ msritŭ. — 7109, Mierksrĭ în sъntъmъna albъ, aŭ msritŭ doamna Maria lsĭ Stefan-Vodъ, msma lsĭ Bogdan-Vodъ, fata Radslsĭ-

Vodъ, ши kъ чinste aŭ ingropat'o în мънъstirea Пъtna. — Într'aчelaшŭ anŭ aŭ мъritŭ ши Tъtъlŭ logofъtъlŭ.

Kъnd a пръdatŭ Meidikieri-Xanъlŭ kъ Tъtarii Litva, ши Bitgirei, feчiorъlŭ Xanъlъi, Moldova, 7021, Avgъstŭ 22.

Пе aчeastъ vreme Meidigerei-Xanъlŭ, aŭ пръdatŭ Litva пънъ la Vilna, de мъltъ пagъbъ aŭ фъkъtŭ ши мъlцi robi aŭ skosŭ. Aшiшderea Bitgerei, feчiorъlŭ Xanъlъi, пе aчea vreme aŭ intratŭ la Moldova de aŭ пръdatŭ цarra пънъ la Iaшi, ши aŭ arsŭ ши tъrgъlŭ ши цinъtъlŭ Kъrligъtъrei, ши aŭ ajъnsŭ пънъ la Dorohoiъ ши пънъ la Шtefъneшti; iar alцii aŭ пръdatŭ în josŭ la Lъпъшna ши la Kigeaчi, ши de sъrgŭ vrъndŭ sъ eassъ kъ robii, în Nistrъ мъlte sъflete aŭ înekatŭ ши robi ши de ai sъi. Iar asъпra lorŭ trimissesse Bogdan-Vodъ пе Koпaчi xatmanъlŭ sъŭ, de 'i aŭ lovitŭ kъ 1000 de oameni, ши nesokotitŭ dъndŭ rъsboiъ viteјeшte, aŭ kъzъtъ de ai nostrii 700, iar 300 aŭ skъпatŭ. Iar Tъtarii kъ пagъbъ мъltъ de aпъ dekъtŭ de oaste avъndŭ, s'aŭ întorsŭ la Пerikoпŭ. Iar Bogdan-Vodъ îngrozindъ-se de aчea пagъbъ, aŭ trimisŭ la kraiъlŭ leшeskŭ solŭ de aŭ пoftitŭ ajъtorŭ în пotriva Tъtarilorŭ, de vorŭ vrea sъ vie de iznoavъ ka sъ se aпere; alta sъ sloboazъ solii sъ meargъ la Moskŭ, ши de toate 'i aŭ фъkъtŭ пe voiъ.

Aшiшderea de niшte Tъtari чe aŭ mai пръdatŭ de iznoavъ цarra Moldovei. Мъltъ vreme trekъndŭ în aчelaшŭ anŭ de iznoavъ aŭ intratŭ Tъtarii kъ oaste mare în цarrъ, ши фъkъndŭ мъltъ пagъbъ ши пradъ, întorkъndъ-se înaпoi, Bogdan-Vodъ 'i aŭ lovitŭ kъ oaste пroasпъtъ ши aŭ skosŭ totŭ пlaпъlŭ de la ei.

De Trifъilъ kъnd aŭ venitŭ asъnra lъĭ Bogdan-Vodъ kъ Ъngъriĭ, 7022.

În alŭ zeчelea anŭ alŭ domnieĭ lъĭ Bogdan-Vodъ, fъrъ veste aŭ intratŭ în џarrъ ъnŭ Trifъilъ чe se fъчea feчĭorŭ de Domnŭ, viindŭ din џarra Ъngъreaskъ kъ Ъngъriĭ, шi fiindŭ iarnъ kъnd erea toџĭ ostaшiĭ пe la kasele lorŭ. Чi simџindŭ aĭ nostriĭ, s'aŭ strъnsŭ de grabъ din kъџĭ s'aŭ пъtъtŭ, шi 'ĭ aŭ datŭ rъzboĭъ la пodŭ din josŭ de Vaslъĭъ, fevrъarie 27; шi înfrъngъndŭ aĭ nostriĭ, 'ĭ aŭ tonitŭ toatъ oastea lъĭ din пreъпъ шi elŭ aŭ пeritŭ; kъ пrinzъndъ-'lŭ viĭъ, 'ĭ aŭ tъĭatŭ kaпъlŭ. Martie 10, 7024, aŭ mъritŭ Laslъŭ kraĭъlŭ ъngъreskŭ. — Noemvrie 8, 7025. Semnŭ mare s'aŭ arъtalŭ пe Чerĭъ, k'aŭ strъllъчitŭ desпre Meazъ-noaпte ka ъnŭ kiпŭ de omŭ, de aŭ stъtъtŭ mъltъ vreme, шi iar s'aŭ askъnsŭ în vъzdъxŭ. Aшiшderea kъrъnd dъпъ aчelaшŭ semnŭ, într'aчeeaшĭ lъпъ aŭ fostŭ kъtremъrŭ mare de пъmъntŭ într'o lъnĭ.

De moartea lъĭ Bogdan-Vodъ, 7025, Aпrilie 15.

Bogdan-Vodъ чelŭ grozavŭ, feчĭorъlŭ lъĭ Stefan-Vodъ чelŭ bъnŭ, s'aŭ пristъvitŭ la aniĭ чe s'aŭ semnatŭ, în чeasъlŭ чelŭ d'ъntъĭъ alŭ noпџiĭ în Xъшĭ în tъrgŭ, пъ kъ пъџinъ laъdъ пentrъ lъkrъrĭ vitejeшtĭ чe fъчea; пъ în beџiъ saŭ în osпeџe пetreчea, чi ka ъnŭ strejariъ în toate пъrџile пrivegĭa, ka sъ пъ se шtirbeaskъ џarra чe ĭ rъmъssesse de la tatъ-sъŭ. Шi domnindŭ anĭ 12 шi 9 lъnĭ шi treĭ sъптъmъnĭ, mъlte lъkrъrĭ bъne aŭ fъkъtŭ, шi d'aчi kъ mare чinste l'aŭ îngroпatŭ în mъnъstire în Пъtna. Iar чe s'aŭ lъkratŭ în џarrъ la noĭ desпre пartea jъdeџelorŭ шi à direптъџiĭ, пъ aflъmŭ; kъп-

поаштемŏ къ ѫnde nѫ sîntŏ правиле, пе voïа domnilorŏ mѫlte strъmbъtъцï se fakŏ.

Domnia lѫï Stefan-Vodъ челŏ tъnъrŏ, feчiorŏ lѫï Bogdan-Vodъ, nenotѫ lѫï Stefan-Vodъ челŏ bѫnŏ, 7025.

Dѫпъ moartea lѫï Bogdan-Vodъ, пе ѫrma lѫï, fiïѫlŏ sъŏ Stefan-Vodъ, че ï zikŏ челŏ tînъrŏ, s'aŏ aшezatŏ la domniъ шi fѫ mirѫitŏ de Teoktitŏ mitropolitѫlŏ în tîrgѫlŏ Sѫчeveï.

Kъnd aŏ intratŏ în цarrъ Albŏ-Sѫltanŏ kѫ Tъtarïï шi l'aŏ bъtѫtŏ Stefan-Vodъ 7026, Avgѫstŏ în 8.

Iar în alŏ dѫoïlea anŏ à domnieï lѫï Stefan-Vodъ, în lѫna lѫï Avgѫstŏ, ръdikatѫ-s'aŏ Albŏ-Sѫltanŏ de la Перikопŏ kѫ mѫltъ oaste tъtъraskъ, шi aŏ trekѫtŏ Nistrѫlŏ fъrъ veste, trъgъndŏ kъtre Прѫtŏ, шi aŏ ajѫnsŏ la lokѫlŏ че se kïamъ Шerban, шi d'aчi s'aŏ апѫkatŏ à пръda цarra. Чi norokѫlŏ челŏ bѫnŏ alŏ lѫï Stefan-Vodъ, s'aŏ прilejitŏ kѫ oaste gata în gѫra Koroviеï, шi aŏ datŏ veste цъrreï de sѫrgŏ sъ se strъngъ. Шi daka s'aŏ bѫlѫчitŏ, sѫindѫ-se пе Прѫtŏ în sѫsŏ, aŏ trimisŏ Stefan-Vodъ пре Петrea-Kъrъbъцŏ vornikѫ шi kѫ toцï цïoseniï sъ treakъ Прѫtѫlŏ; шi dak'aŏ lѫatŏ învъцъtѫrъ шi aŏ trekѫtŏ Прѫtѫlŏ, lѫъndŏ ajѫtorŏ de la Dѫmnezeŏ, lѫnï dimineaцa în ръvъrsatѫlŏ zorilorŏ, 'ï aŏ lovitŏ fъrъ veste, kъnd eï niчï o grijъ n'avea, шi în norokѫlŏ lѫï Stefan-Vodъ 'ï aŏ ръsbitŏ, шi mѫlцï din Tъtarï aŏ перitŏ, mѫlцï în Прѫtŏ s'aŏ înekatŏ, шi s'aŏ fostŏ înglotindŏ în Чïoxrѫ, шi пре mѫlцï 'ï aŏ прinsŏ viï. Aшiшderea шi пре dѫoï mirzaчï marï, anѫme Timiшŏ шi Bikazŏ; ïar kъцï aŏ ръmasŏ 'ï aŏ gonitŏ прeste kъmпï, tъindѫ-ï шi sъцetъndŏ-ï пъпъ la Nistrѫ. Akolo fiindŏ

obosiцї kaiї de fвgъ mвltъ. intrъndв în Nistrв s'aв 'nekatв: nвmaї Sвltanвlв kв nвцinї aв skъnatв, însъ ші elв гъв гъnitв în kanв, ші s'aв întorsв kв mвltъ nagвbъ ші nerire ші гвшine, ъnkъ ші ачeїa kъцї aв skъnatв era fъгъ kaї ші fъгъ arme. Iar Stefan-Vodъ s'aв întorsв kв mare laвdъ, ші aв datв învъцъtвгъ tвtвlorв boїerilorв sъ se strъngъ la Xъгlъв în zioa sъntвlвї mвченikв Dimitrie, ші akolo daka s'aв adвnatв, oasneцe ші bвkвгiъ mare aв fostв, ші ne toцї vitejiї чeї bвnї 'ї aв dъгвitв Stefan-Vodъ. Шi d'aчi 'шї aв lвatв lвi-шї doamnъ.

De moartea lвї Bassarabв-Vodв domnвlв Mвnteneskв. la 7030.

Пristъvitв-s'aв Bassarabъ-Vodъ, domnвlв Mвnteneskв, ші s'aв anвkatв sъ domneaskъ ne lokвlв lвї вnв Tвгkв anвme Mexmetв, чe se trъцea din seminцia lвї. Чi nentrв leцea lвї чea întвnekatъ, oamenії se skъгbiгъ de dъnsвlв, ші mвlцї d'între dъnшії se чerka sъ anвчe domnia. allesв nribeцiї kariї erea de nъzea de mвltъ vreme вna ka aчeasta; ші între mвlte amestekъtвгї aв aшezatв la domniъ nre Radвlв-Vodъ, leatв 7031. Пristъvitв-s'aв Шarne-Пoot. de frika lвї Stefan-Vodъ, în цarra leшeaskъ.

Kъnd aв neritв Arbвre Xatmanвlв kв feчiorії lвї.

Într'aчestв anв în lвna lвї Anrilie, în чetatea Xъгlъвlвї, Stefan-Vodъ aв tъїatв nre Arbвre Xatmanвlв de karele zikв sъ'lв fi aflatв în vikleniъ; їar lвkгвlв adevъгatв nв se шtiъ, nвmaї atъta nвtemв kвnoaшte, kъ norokвlв fieшte вnde are zavistiъ, allesв вnв omв ka aчesta чe aв kreskвtв Stefan-Vodъ nre mъї-

Vodъ, ши kъ чinste aŭ ingropat'o in mъпъstirea Пътnа. — Într'ачеlашŭ anŭ aŭ mъritŭ ши Тъъtъlŭ Jogofъtъlŭ.

Кънd a пръdatŭ Meïdikieri-Xanъlŭ kъ Tъtarii Litva, ши Bitgireĭ, fечiorъlŭ Xanъlъĭ, Moldova, 7021, Avgъstŭ 22.

Пе ачеastъ vreme Meïdigereĭ-Xanъlŭ, aŭ пръdatŭ Litva пънъ la Vilna, de mъltъ пagъbъ aŭ fъkъtŭ ши mълци robĭ aŭ skosŭ. Ашиждеrea Bitgereĭ, feчiorъlŭ Xanъlъĭ, пе ачеа vreme aŭ intratŭ la Moldova de aŭ пръdatŭ цarra пънъ la Iaшĭ, ши aŭ arsŭ ши tъrgъlŭ ши цinъtъlŭ Kъrligъtъreĭ, ши aŭ ajъnsŭ пънъ la Doroxoiъ ши пънъ la Штеfъпешtĭ; iar alцiĭ aŭ пръdatŭ in josŭ la Lъпъшпа ши la Kigeaчĭ, ши de sъrgŭ vrъndŭ sъ eassъ kъ robiĭ, în Nistrъ mъlte sъflete aŭ înekatŭ ши robĭ ши de aĭ sъĭ. Iar asъпра lorŭ trimissesse Bogdan-Vodъ пе Копачĭ xatmanъlŭ sъŭ, de 'ĭ aŭ lovitŭ kъ 1000 de oamenĭ, ши nesokotitŭ dъndŭ rъsboiъ vitejeште, aŭ kъzъtŭ de aĭ nostriĭ 700, iar 300 aŭ skъпatŭ. Iar Тъtariĭ kъ пagъbъ mъltъ de апъ dekъtŭ de oaste avъndŭ, s'aŭ întorsŭ la Пеrikопŭ. Iar Bogdan-Vodъ îngrozindъ-se de ачеа пagъbъ, aŭ trimisŭ la kraiъlŭ leшeskŭ solŭ de aŭ пoftitŭ ajъtorŭ în потriva Тъtarilorŭ, de vorŭ vrea sъ vie de iznoavъ ka sъ se апеrе; alta sъ sloboazъ soliĭ sъ meargъ la Moskŭ, ши de toate 'ĭ aŭ fъkъtŭ пе voiъ.

Ашиждеrea de ниште Тъtarĭ че aŭ maĭ пръdatŭ de iznoavъ цarra Moldoveĭ. Mъltъ vreme trekъndŭ în ачеlашŭ anŭ de iznoavъ aŭ intratŭ Тъtariĭ kъ oaste mare în цarrъ, ши fъkъndŭ mъltъ пagъbъ ши пradъ, întorkъndъ-se înапоĭ, Bogdan-Vodъ 'ĭ aŭ lovitŭ kъ oaste проаsпътъ ши aŭ skosŭ totŭ пlaпъlŭ de la eĭ.

obosiці kaiĭ de fsgъ msltъ, intrъndš în Nistrs s'aš 'nekatš; nsmaĭ Ssltanslš ks nsцinĭ aš skъпatš, însъ шi elš rъš rъnitš în kanš, шi s'aš întorsš ks msltъ nagsbъ шi nerire шi rsшine, ъnkъ шi aчeĭa kъцĭ aš skъпatš era fъrъ kaĭ шi fъrъ arme. Iar Stefan-Vodъ s'aš întorsš ks mare lasdъ, шi aš datš învъцътsrъ tstslorš boĭerilorš sъ se strъngъ la Xъrlъš în zioa sъntslsĭ msчenikš Dimitrie, шi akolo daka s'aš adsnatš, oasneце шi bsksriъ mare aš fostš, шi ne toцĭ vitejiĭ чeĭ bsnĭ 'ĭ aš dъrsitš Stefan-Vodъ. Шi d'aчi 'шĭ aš lsatš lsi-шĭ doamnъ.

De moartea lsĭ Bassarabš-Vodš domnslš Msntenesks. la 7030.

Пristъvits-s'aš Bassarabъ-Vodъ, domnslš Msntenesks, шi s'aš anskatš sъ domneaskъ ne lokslš lsĭ snš Tsrkš ansme Mexmetš, чe se trъцea din seminцia lsĭ. Чi nentrs leцea lsĭ чea întsnekatъ, oameniĭ se skъrbirъ de dъnsslš, шi mslцĭ d'între dъnшiĭ se чerka sъ ansчe domnia, allesš nribeцiĭ kariĭ erea de nъzea de msltъ vreme sna ka aчeasta; шi între mslte amestekъtsrĭ aš aшezatš la domniъ nre Radslš-Vodъ, leatš 7031. Пristъvits-s'aš Шarne-Пoot, de frika lsĭ Stefan-Vodъ, în цarra leшeaskъ.

Kъnd aš neritš Arbsre Xatmanslš ks feчioriĭ lsĭ.

Într'aчestš anš în lsna lsĭ Anrilie, în чetatea Xъrlъslsĭ, Stefan-Vodъ aš tъĭatš nre Arbsre Xatmanslš de karele zikš sъ'lš fi aflatš în viklenie; ĭar lsrslš adevъratš ns se шtiъ, nsmaĭ atъta nstemš ksnaшte, kъ norokslš fieшte snde are zavistiъ, allesš snš ... š ka aчesta чe aš kreskstš Stefan-Vodъ nre mъĭ-

поаштемŏ kъ ѫnde nѫ sîntŏ правile, пе voĭa domnilorŏ mѫlte strъmbъtъцĭ se fakŏ.

Domnia lѫĭ Stefan-Vodъ челŏ tъnъrŏ, feчiorŏ lѫĭ Bogdan-Vodъ, nепotѫ lѫĭ Stefan-Vodъ челŏ bѫnŏ, 7025.

Dѫпъ moartea lѫĭ Bogdan-Vodъ, пе ѫrma lѫĭ, fiĭѫlŏ sъŏ Stefan-Vodъ, че ĭ zikŏ челŏ tînъrŏ, s'aŏ aшezatŏ la domniъ шi fѫ mirѫitŏ de Teoktitŏ mitropolitѫlŏ în tîrgѫlŏ Sѫчevеĭ.

Kъnd aŏ intratŏ în цarrъ Albŏ-Sѫltanŏ kѫ Tъtarĭĭ шi l'aŏ bъtѫtŏ Stefan-Vodъ 7026, Avgѫstŏ în 8.

Iar în alŏ dѫoĭlea anŏ à domnieĭ lѫĭ Stefan-Vodъ, în lѫna lѫĭ Avgѫstŏ, rъdikatѫ-s'aŏ Albŏ-Sѫltanŏ de la Пerikопŏ kѫ mѫltъ oaste tъtъraskъ, шi aŏ trekѫtŏ Nistrѫlŏ fъrъ veste, trъgъndŏ kъtre Пrѫtŏ, шi aŏ ajѫnsŏ la lokѫlŏ че se kĭamъ Шerban, шi d'aчi s'aŏ апѫkatŏ à пръda цarra. Чi norokѫlŏ челŏ bѫnŏ alŏ lѫĭ Stefan-Vodъ, s'aŏ prilejitŏ kѫ oaste gata în gѫra Koroviеĭ, шi aŏ datŏ veste цъrreĭ de sъrgŏ sъ se strъngъ. Шi daka s'aŏ bѫlѫчitŏ, sѫindѫ-se пе Пrѫtŏ în sѫsŏ, aŏ trimisŏ Stefan-Vodъ пre Пetrea-Kъrъbъцŏ vornikѫ шi kѫ toцĭ цĭosenііĭ sъ treakъ Пrѫtѫlŏ; шi dak'aŏ lѫatŏ învъцъtѫrъ шi aŏ trekѫtŏ Пrѫtѫlŏ, lѫъndŏ ajѫtorŏ de la Dѫmnezeŏ, lѫnĭ dimineaцa în rъvъrsatѫlŏ zorilorŏ, 'ĭ aŏ lovitŏ fъrъ veste, kъnd eĭ niчĭ o grijъ n'avea, шi în norokѫlŏ lѫĭ Stefan-Vodъ 'ĭ aŏ rъsbitŏ, шi mѫlцĭ din Tъtarĭ aŏ periтŏ, mѫlцĭ în Пrѫtŏ s'aŏ înekatŏ, шi s'aŏ fostŏ înglotindŏ în Чĭoxrѫ, шi пre mѫlцĭ 'ĭ aŏ prinsŏ viĭ. Aшiшderea шi пre dѫoĭ mirzaчĭ marĭ, anѫme Timiшŏ шi Bikazŏ; ĭar kъцĭ aŏ rъmasŏ 'ĭ aŏ gonitŏ preste kъmпĭ, tъindѫ-ĭ шi sъцetъndŏ-ĭ пъпъ la Nistrѫ. Akolo fiindŏ

obosiці kaiĭ de fsgъ msltъ. intrъndŭ în Nistrs s'aŭ 'nekatŭ: nsmaĭ Ssltanslŭ ks nsцinĭ aŭ skъпatŭ, însъ шi elŭ rъŭ rъnitŭ în kaпŭ, шi s'aŭ întorsŭ ks msltъ nagsbъ шi nerire шi rsшine, ъnkъ шi aчeĭa kъцĭ aŭ skъпatŭ era fъrъ kaĭ шi fъrъ arme. Iar Stefan-Vodъ s'aŭ întorsŭ ks mare lasdъ, шi aŭ datŭ învъцъtsrъ tstslorŭ boĭerilorŭ sъ se strъngъ la Xъrlъŭ în zioa sъntslsĭ msчenikŭ Dimitrie, шi akolo daka s'aŭ adsnatŭ, oasпeцe шi bskѕriъ mare aŭ fostŭ, шi пe toцĭ vitejiĭ чeĭ bsnĭ 'ĭ aŭ dъrsitŭ Stefan-Vodъ. Шi d'aчi 'шĭ aŭ lsatŭ lsi-шĭ doamnъ.

De moartea lsĭ Bassarabŭ-Vodŭ domnslŭ Msnteneskŭ. la 7030.

Пristъvits-s'aŭ Bassarabъ-Vodъ, domnslŭ Msnteneskŭ, шi s'aŭ aпskatŭ sъ domneaskъ пe lokslŭ lsĭ snŭ Tsrkŭ ansme Mexmetŭ, чe se trъцea din seminцia lsĭ. Чi пentrs leцea lsĭ чea întsnekatъ, oameniĭ se skъrbirъ de dъnsslŭ, шi mslцĭ d'între dъnшiĭ se чerka sъ aпsчe domnia. allesŭ пribeцiĭ kariĭ erea de пъzea de msltъ vreme sna ka aчeasta; шi între msłte amestekъtsrĭ aŭ aшezatŭ la domniъ пre Radslŭ-Vodъ, leatŭ 7031. Пristъvits-s'aŭ Шarпe-Пoot, de frika lsĭ Stefan-Vodъ, în цarra leшeaskъ.

Kъnd aŭ пeritŭ Arbsre Xatmanslŭ ks feчoriĭ lsĭ.

Într'aчestŭ anŭ în lsna lsĭ Aпrilie, în чetatea Xъrlъslsĭ, Stefan-Vodъ aŭ tъĭatŭ пre Arbsre Xatmanslŭ de karele zikŭ sъ'lŭ fi aflatŭ în vikleniъ; ĭar lskrslŭ adevъratŭ ns se шtiъ, nsmaĭ atъta пstemŭ ksnnoaшte, kъ norokslŭ fieшte snde are zavistiъ, allesŭ snŭ omŭ ka aчesta чe aŭ kreskstŭ Stefan-Vodъ пre mъĭ-

nile lѕĭ, avъndѕ̆ atъta kredinцъ, шi în tinereцele lѕĭ Stefan-Vodъ toatъ цarra okъrmѕĭa, ѕnde mѕlцĭ vrъjmaшĭ i s'aѕ̆ aflatѕ̆, шi kѕ mѕlte kѕvinte relle l'aѕ̆ îmbѕkatѕ̆ în ѕrekile domnѕlѕĭ sъѕ̆. Чi пѕrѕrea tineriĭ se пleakъ шi kredѕ̆ kѕvintele чelle relle, à пoxti birѕitorilъrѕ̆, шi aчea пlatъ aѕ̆ lѕatѕ̆ de la dъnsѕlѕ̆, în lokѕ̆ de dѕlчeaцъ amarѕ̆ пentrѕ nevoinцa lѕĭ чea mare, kъ niчĭ jѕdekatѕ̆ niчĭ doveditѕ̆ aѕ̆ пeritѕ̆. De kare lѕkrѕ mѕlцĭ sпъĭmaцĭ din lъkѕitoriĭ цъrreĭ aѕ̆ înчeпѕtѕ̆ à gъndi kѕm vorѕ̆ lѕa шi eĭ пlatъ ka шi Arbѕre, kъ пѕ mѕltъ vreme dѕпъ aчeea, într'aчelaшѕ̆ anѕ̆, aѕ̆ tъĭatѕ̆ шi пe feчĭoriĭ lѕĭ пre Toaderѕ̆ шi пre Nikita.

Kѕnd s'aѕ̆ rѕdikatѕ̆ boĭeriĭ asѕпra Domnѕlѕĭ sѕѕ̆ Stefan-Vodъ, 7032 Seпtemvrie 7.

Vъzъndѕ̆ boĭeriĭ шi lъkѕitoreĭ цъrreĭ Moldoveĭ moartea lѕĭ Arbѕre Xatmanѕlѕ̆, maĭ aпoĭ шi à feчĭorilorѕ̆ lѕĭ, шtiindѕ̆ kъtѕ̆ bine aѕ̆ avѕtѕ̆ Stefan-Vodъ de la dъпшiĭ, шi maĭ aпoĭ kѕ чe пlatъ 'ĭ aѕ̆ пlъtitѕ̆ (kъ toцĭ s'aѕ̆ întristatѕ̆ sokotindѕ̆ kъ шi eĭ vorѕ̆ lѕa aчea пlatъ kare aѕ̆ lѕatѕ̆ шi Arbѕre), kѕ toцĭ s'aѕ̆ rъdikatѕ̆ asѕпra lѕĭ Stefan-Vodъ, seпtemvrie în 7, чi nimika n'aѕ̆ folositѕ̆; kъ чelѕĭ frikosѕ̆ шi însпъĭmatѕ̆, шtiindѕ'шĭ moartea de à пѕrѕrea înaintea okilorѕ̆, niчĭ ѕnѕ̆ lokѕ̆ de odixпъ пѕ è, niчĭ inimъ de rъzboĭѕ. Шi vъzъndѕ̆ kъ lѕĭ Stefan-Vodъ 'ĭ aѕ̆ venitѕ̆ цarra într'ajѕtorѕ̆, s'aѕ̆ rъsinitѕ̆ шi într'alte цъrrĭ, lъsъndѕ'шĭ oчinile шi moшiile. Iar' пe Kostea пъrkъlabѕlѕ̆ шi пe Ivaшkѕ logofъtѕ шi пe alцĭ пe mѕlцĭ, 'ĭ aѕ̆ пrinsѕ̆ viĭ шi lĕ aѕ̆ tъĭatѕ̆ kaпetele în tъrgѕ̆ în Romanѕ̆.

Într'aчestaшѕ̆ anѕ̆ întorkъndѕ-se o seamъ de oaste tѕrчeaskъ de la цarra leшeaskъ din пradъ пe aпa

Пrutului, lŭ aŭ eшitŭ Stefan-Vodъ înainte, шi din 4000 de oameni пuцinĭ aŭ хъlъduitŭ.

Пачea luĭ Stefan-Vodъ ku kraiulŭ leшeskŭ.

Într'aчelle vremĭ, Jikmont kraiulŭ leшeskŭ, aŭ trimisŭ la Stefan-Vodъ solŭ, пoftindŭ ka sъ пoatъ avea neguцъtoriĭ luĭ kalle deskisъ la turчĭ, шi sъ fiъ într'uпa asuпra lorŭ. Iar Stefan-Vodъ aшiшderea aŭ trimisŭ soliĭ sъĭ ka sъ'ĭ întъreaskъ пrieteшugulŭ шi sъ trimiцъ la marцine ka sъ fakъ leцe чellorŭ ku strîmbъtъцĭ, шi sъ'ĭ sloboazъ soliĭ sъĭ ka sъ treakъ la Moskŭ; чi de à faчe leцea la marцine aŭ fъgъduitŭ, ĭar la Moskŭ sъ treakъ soliĭ пrin цarra luĭ n'aŭ suferitŭ, niчĭ aŭ lъssatŭ пentru néaшezatъ паче че avea ku Moskulŭ.

Kъnd aŭ пrъdatŭ Stefan-Vodъ цarra Munteneaskъ пъnъ la Turгuшorŭ, 7034.

Semeцindu-se Stefan-Vodъ пentru vъlva че'ĭ merцea ku norokŭ la rъzboaie, strъns'aŭ цarra, шi mare urцie aŭ intratŭ în цarra Munteneaskъ asuпra Raduluĭ-Vodъ, fevruarie în 5, шi aŭ пrъdatŭ цarra пъnъ la Tъrguшorŭ шi nikъĭrea nu 'ĭ aŭ kutezatŭ à 'ĭ sta imпotrivъ. Radulŭ-Vodъ ku паче aŭ nevoitŭ de aŭ пotolitŭ semeцia; d'aчi s'aŭ întorsŭ Stefan-Vodъ înaпoĭ. — 7035, sepтemvrie 20, într'aчestaшŭ anŭ toamna, пristъvitu-s'aŭ Пъtru-Vodъ, feчiorulŭ luĭ Bogdan-Vodъ fratele luĭ Stefan-Vodъ чelŭ tъnъrŭ.

De moartea luĭ Stefan-Vodъ.

Aшiшderea într'aчestaшŭ anŭ genarie 14, пristъvitu-s'aŭ Stefan-Vodъ чelŭ tinъrŭ, feчiorulŭ luĭ Bogdan-Vodъ, în чetatea Xotinuluĭ, шi ku mare чinste l'aŭ

îngronatŭ în Mънъstirea Пѕtna, kare è ziditъ de Stefan-Vodъ, moшѕ-sъŭ; шi aŭ domnitŭ noъ anĭ шi noъ lѕnĭ. Leatoniseцѕlŭ чelŭ moldoveneskŭ skrie kъ, пre aчestŭ Stefan-Vodъ l'a otrъvitŭ doamna sa. Aчestŭ Stefan-Vodъ semъna kѕ firea moшѕlѕĭ sъŭ, Stefan-Vodъ чelŭ bѕnŭ, kъ la rъzboaĭe 'i merцea kѕ norokŭ, kъ totŭ izbîndea, шi lѕkrѕlŭ sъŭ îlŭ шtia пѕrta, mъkar kъ erea tînъrŭ de zille, nѕmaĭ erea omŭ mъniosŭ шi пe lesne vъrsa sънцele omѕlѕĭ.

De domnia lѕĭ Пѕtrѕ-Vodѕ Rareшŭ, feĭorѕlŭ lѕĭ Stefan-Vodѕ чelŭ bѕnŭ, 7035 Genarie 20.

Dѕпъ moartea lѕĭ Stefan-Vodъ чelŭ tъnъrŭ, strъnsѕ-s'aŭ boĭeriĭ, шi цarra s'aŭ sfъtѕitŭ пre чine vorŭ пѕne saŭ vorŭ alleцe sъ le fiъ domnŭ; kъ пre obiчeĭѕlŭ цъrreĭ nѕ se kъdea sъ dea domnia altѕĭa, fъrъ nѕmaĭ kъrѕĭa erea sъmînцъ de domnŭ. Шi iskodindŭ ѕnѕlŭ de la altѕlŭ, aflatѕ-s'aŭ ѕnѕlŭ de aŭ mъrtѕrisitŭ, kъ aŭ înцellesŭ din rostѕlŭ Mitropolitѕlѕĭ, karele s'aŭ fostŭ sfъrшitŭ maĭ 'nainte de Stefan-Vodъ, шi fiindŭ шi Stefan-Vodъ bolnavŭ la Xotinŭ, aŭ lъssalŭ kѕvъntŭ de se va sfъrшi Stefan-Vodъ, sъ nѕ пѕĭъ пe altѕlŭ la domniъ, чi пe Пъtrѕlŭ Mъjarĭѕlŭ, чe l'aŭ пoreklitŭ Rareшŭ, de пre nѕmele mѕĭereĭ чe aŭ fostŭ de пre altŭ bъrbatŭ tъrgoveцŭ din Xъrlъŭ чe l'aŭ kĭematŭ Rareшŭ. Aшa пe Пъtrѕ aflъndѕ'lŭ шi adeverindѕ'lŭ kъ è din osѕlŭ lѕĭ Stefan-Vodъ, kѕ toцĭ l'aŭ rъdikatŭ domnŭ, genarie în 20; kare anѕkъndѕ-se de domniъ, niminea de nъdejde nѕ s'aŭ skъпatŭ, kъ пaчe шi odixnъ erea tѕtѕlorŭ, шi ka ѕnŭ пъstorŭ bѕnŭ чe strejѕĭeшte tѕrma sa, aшa în toate пъrцile strejѕĭa шi пrivegĭa; шi se nevoĭa sъ lъцeaskъ чe aŭ anѕkatŭ, kъ nimika dѕпъ чe s'aŭ aшezatŭ la dom-

niъ n'aȣ zъbovitȣ, чi de rъsboaie s'aȣ anъkatȣ шi la toate 'ĭ merџea kȣ norokȣ.

Kъnd aȣ nrъdatȣ Пъtrȣ-Vodъ întъiȣ џarra Sъkȣiaskъ, 7036.

Пъtrȣ-Vodъ Rareшȣ, în alȣ dȣoĭlea anȣ alȣ domnieĭ sale, rъdikatȣ-s'aȣ kȣ oaste mare asȣпra Sъkȣilorȣ la џarra Ȣngȣreaskъ, шi 'шĭ aȣ îmпъrџitȣ oastea în doȣъ nolkȣrĭ, шi пe doȣъ noteчĭ aȣ intratȣ oastea. Шi daka aȣ trekȣtȣ la dъпшiĭ, în toate пъrџile 'ĭ aȣ sпartȣ шi 'ĭ aȣ rъsinitȣ, шi oraшele lĕ aȣ jъfȣitȣ, шi пre toџĭ 'ĭ aȣ sȣпъsȣ шi 'ĭ aȣ пlekatȣ lȣiшĭ, шi kȣ паче s'aȣ întorsȣ la skaȣnȣlȣ sъȣ la Sȣчeava. Пe aчea vreme aȣ ȣrzitȣ Пъtrȣ-Vodъ mъпъstirea Пobrata шi aȣ zidit'o пъпъ la jȣmъtate.

Alȣ dȣoĭlea rъzboiȣ чe aȣ fъkȣtȣ Пъtrȣ-Vodъ kȣ Sъkȣiĭ la џarra Ȣngȣreaskъ din sȣsȣ de Braшovȣ, 7036.

Într'aчestaшȣ anȣ, dȣпъ чe aȣ пrъdatȣ Пъtrȣ-Vodъ џarra sъkȣiaskъ, trimis'aȣ Ianoшȣ, kraĭȣlȣ Ȣngȣreskȣ, soliĭ sъĭ la Пъtrȣ-Vodъ, de l'aȣ пoftitȣ ka sъ'ĭ fiъ într'ajȣtorȣ în пotriva à o seamъ de domnĭ Ȣngȣreшtĭ, kariĭ nȣ vrea sъ i se пleчe, шi 'ĭ fъgъdȣi oraшȣlȣ Bistriџa kȣ totȣ џinȣtȣlȣ lȣĭ dintr'aчea џarrъ, шi înkъ шi alte fъgъdȣinџe maĭ mȣlte 'ĭ aȣ adeveritȣ kъ 'ĭ va da, nȣmaĭ de'ĭ va birȣi, шi sъ'ĭ пleчe sȣbt askȣltarea sa. Vъzъndȣ Пъtrȣ-Vodъ пofta lȣĭ Ianoшȣ kraĭȣlȣ, ȣna пentrȣ fъgъdȣinџe, alta пentrȣ пrieteшȣgȣlȣ чe avea înпreȣпъ, îndatъ aȣ gъtitȣ oaste шi aȣ trimisȣ пre Grozea Vornikȣlȣ чelȣ mare, шi пre Barbovski xatmanȣlȣ, kariĭ erea maĭ kredinчioшĭ din boieriĭ sъĭ, шi aȣ învъџatȣ o seamъ de oaste sъ treakъ пe drȣmȣlȣ Braшovȣ-

lui, o seamъ пе drumulŭ Suчevei maĭ пе susŭ, шi sъ intre în цarra Ungureaskъ. Iar Ungurii de grabъ deшtentindu-se ka dintr'unŭ somnŭ, simцindŭ kъ 'ĭ akonere vrъjmaшiĭ, de sъrgŭ s'aŭ gъtitŭ de rъsboiŭ, kъ nu aшa din oastea чea din susŭ se grijea, kum de чea de josŭ, auzindŭ kъ vine asupra lorŭ; шi skulîndu-se mulцĭ din domnii din Ardealŭ шi alцĭ karii erea gata sъ moarъ пentru moшiile sale, шi multe пuшчĭ шi arme luîndŭ ku sine, шi апropiindu-se din susŭ de Braшovŭ oaste de oaste, шi înferbîntaцĭ askuцindŭ armele unii asupra altora, se arъta groasniчĭ vrъjmaшilorŭ sъĭ, bulu чindu-se чine'шĭ la aĭ sъĭ, шi gъtindu-se Sъkuii de rъsboiu, iar Moldovenii ajutorŭ шtiindŭ de la Dumnezeŭ; шi aшa s'aŭ lovitŭ ku dъnшiĭ, шi dъndŭ rъzboiu vitejeшte, mare moarte s'aŭ fъkutŭ de ambe пъrцile. Aпoĭ vъzъndŭ Sъkuiĭ dintr'atъta пerire kъ пierdŭ rъzboiulŭ, lъssъndŭ toate armele шi пuшчile ku karele avea пъdejde sъ 'шĭ amistuĭaskъ kaпetele, aŭ datŭ dosulŭ à fuцi, шi mulцĭ din domnĭ aŭ пikatŭ la apa Bъrseĭ; шi duпъ rъzboiu multъ пradъ fъkъndŭ s'aŭ întorsŭ ku izbъndъ la domnulŭ sъŭ Пъtru-Vodъ. Iar чeĭ din susŭ чe aŭ trasŭ пe drumulŭ Suчevei, maĭ пuцinъ izbъndъ aŭ fъkutŭ; шi пrъdъndŭ шi arzъndŭ, ku paче s'aŭ întorsŭ înaпoĭ.

Auzindŭ Ianoшŭ kraiulŭ чe s'aŭ lukratŭ, multŭ s'aŭ bukuratŭ, шi пe lъngъ fъgъduinцa d'ъntъiu чe ĭ fъgъduisse Bistriцa, шi alte oraшe 'ĭ aŭ maĭ datŭ luĭ Пъtru-Vodъ. Într'aчeea Пъtru-Vodъ, trimis-aŭ oamenii sъĭ ka sъ ĭea aчelle чetъцĭ fъgъduite; чi Bistriцenii nu suffeririъ sъ ĭea eiшĭ strъinŭ maĭ mare, чi ъnkъ îndemnarъ шi alte чetъцĭ adekъ Braшovulŭ шi altele de п'împrejurŭ lepъdîndu-se de Ianoшŭ kraiulŭ.

Kѫnd aȣ прѫdatȣ Пѫtrȣ-Vodѫ a treia oarѫ цarra Sѫkȣiaskѫ.

Vъzъndȣ Пъtrȣ-Vodъ kъ Bistriцenii nȣ'lȣ vorȣ пe dъnsȣlȣ, niчi vorȣ sъ пriimeaskъ jȣdeцe de la dъnsȣlȣ, înkъ шi de kraiȣlȣ lorȣ se lenъdarъ, singȣrȣ kȣ kaпȣlȣ sъȣ s'aȣ пornitȣ kȣ toatъ oastea sa, kȣ mare цrцiъ asȣпra lorȣ; шi strъngъndȣ-i kȣ nevoiъ de toate пъrцile шi kȣ fokȣ îngrozindȣ-i, vъzъndȣ ei nevoia чe aȣ venitȣ asȣпra lorȣ, s'aȣ închinatȣ шi de la dъnsȣlȣ maї mare aȣ пriimitȣ; maї aпoї kȣ mȣlte darȣri dъrȣitȣ шi kȣ mare dobъndъ elȣ шi toatъ oastea lȣї s'aȣ întorsȣ la skaȣnȣlȣ sъȣ la Sȣчeava.

Kѫnd aȣ прѫdatȣ Пѫtrȣ-Vodѫ Пokȣtia în цarra leшeaskѫ, 7037.

Пrin aчeste rъzboaie kȣ norokȣ, semeцindȣ-se Пъtrȣ-Vodъ, gъndi ka sъ fakъ rъsboiȣ шi kȣ Leшii; шi пentrȣ пrilejȣ, ka sъ nȣ zikъ kъ è fъrъ kalle, trimisse solii de пofti ka sъ-i întoarkъ moшia sa Пokȣtia, kare aȣ fostȣ vîndȣt'o domnilorȣ moшilorȣ sъї; чi Leшii nȣ sokotea kъ чere kȣ kalle, чi zъdъreшte lokȣ de пriчe; niчї 'i aȣ datȣ чe a пoftitȣ, чi s'aȣ întorsȣ solii fъrъ isпravъ. Vъzъndȣ Пъtrȣ-Vodъ kъ kȣ rȣgъminte nȣ пoate skoate moшia sa, gъndi kȣ sabia sъ o iea. De kare lȣkrȣ aпrinzîndȣ-se de mъniъ inima lȣї Пъtrȣ-Vodъ de rъsboiȣ, de sъrgȣ strînse oaste шi aȣ intratȣ în цarra leшeaskъ de aȣ пrъdatȣ Пokȣtia шi aȣ arsȣ tъrgȣrile шi satele Kolomia, Sneatinȣlȣ, Tesmeniцa пъnъ la Xaliчi, шi пretȣtindenea îmпrejȣrȣ aȣ пrъdatȣ; d'aчi kȣ mare izbъndъ s'aȣ întorsȣ înaпoї.

Rъzboiъlъ d'întъiъ че aъ fъkъtъ Пъtrъ-Vodъ kъ Leшiĭ la Пokъtia.

Într'ачeea aъzindъ-se la kraiъlъ aчeastъ пradъ чe aъ пrъdatъ Пъtrъ Vodъ, aъ trimisъ kraiъlъ пre xatmaпъlъ sъъ, пre Tarnovski, kъ oaste. Într'aчea vreme semnъ mare s'aъ arъtatъ пre чeriъ, kare mъltъ vreme aъ stъtъtъ, шi atъпчea aъ trekъtъ Leшiĭ Nistrъlъ sпre Пokъtia ka sъ skoaцъ пre Moldoveniĭ пe kariĭ lъssasse Пъtrъ-Vodъ sъ цiъ oraшele шi sъ fiъ de aпъrare. În doъъ-sпre-zeчe lokъrĭ aъ avъtъ rъzboiъ; чi aĭ nostriĭ vъzъndъ mъlцime de aĭ lorъ, aъ trimisъ la domnъlъ sъъ, Пъtrъ-Vodъ, sъ le viъ într'ajъtorъ kъ aъ nevoiъ de oastea leшeaskъ. Шi fiindъ sъbt Obertin oastea leшeaskъ, aъ sositъ шi Пъtrъ-Vodъ kъ oastea sa чea пroaspъtъ; atъпчea înцellegъndъ xatmanъlъ Tarnovski de Пъtrъ-Vodъ, mъltъ aъ stъtъtъ în gîndъrĭ ka sъ lasse tabъra lъĭ kъ пъшчĭ kъ totъ шi sъ fъgъ; maĭ aпoĭ legъndъ de rъшine tabъra, de rъsboiъ s'aъ aпъkatъ (de kare lъkrъ de mъlte orĭ se întъmпlъ ъnde пerde omъlъ пъdejdea de frikъ, шi 'п ъrmъ se întoarчe în vitejiъ), шi mъltъ vreme bъtъndъ-se kъ mъltъ moarte dintr'amъndъoъ пъrцile, maĭ aпoĭ Moldoveniĭ kъ maĭ mъlte rane înkrъntaцĭ, пъ maĭ пъtъ sъferi, чi lĕ aъ datъ kalle шi s'aъ întorsъ înaпoĭ.

Alъ dъoilea rъzboiъ чe aъ fъkъtъ Moldoveniĭ kъ Leшiĭ.

Iar Tarnovski xatmanъlъ leшeskъ, dъпъ izbъnda чe fъkъ, aъ lъssatъ oastea sa la Пokъtia, шi elъ s'aъ dъsъ la kraiъlъ; temîndъ-se de iznoavъ sъ пъ intre Moldoveniĭ sъ пrade, aъ sokotitъ sъ intre eĭ maĭ 'nainte sъ пrade. Шi aшa aъ intratъ o seamъ de Leшĭ пentrъ пradъ, din kare пъцinĭ aъ xъlъdъitъ; kъ пrinzъndъ de

veste Moldovenii, aȣ datȣ asȣпra lorȣ de 'ĭ aȣ tъĭatȣ шi 'ĭ aȣ rъsinitȣ.

Alȣ treĭlea rъzboĭȣ kъnd s'aȣ bъtȣtȣ Moldovenii kȣ Leшiĭ.

Într'aчeea, Ianoшȣ kraĭȣlȣ ȣngȣreskȣ, vъzъndȣ aчeste mestekъtȣri între Leшĭ шi între Moldovenĭ, ȣmbla la mizlokȣlȣ lorȣ ka sъ 'ĭ împaчe, чi nimika n'aȣ folositȣ, kъ nȣ 'ĭ aȣ пȣtȣtȣ împъka, пъnъ n'aȣ maĭ intratȣ oaste leшeaskъ sъ пrade, пre karii 'ĭ aȣ akoperitȣ oastea Moldoveneaskъ la Tarasъȣцȣ, de n'aȣ skъпatȣ niminea din dъnшiĭ. Atȣnчea Ianoшȣ kraĭȣlȣ de iznoavъ ȣmblъndȣ la mizlokȣlȣ lorȣ, 'ĭ aȣ împъkatȣ пъnъ în чinчĭ lȣnĭ; maĭ aпoĭ aȣ maĭ delȣngatȣ пaчea пъnъ aȣ ȣmпlȣtȣ anȣlȣ.

Kъnd aȣ пrъdatȣ Leшiĭ Moldova шi Moldoveniĭ la Leшĭ.

Îndelȣngъndȣ-se пaчea din zi în zi între Leшĭ шi între Moldovenĭ, nȣ rъbdarъ oastea leшeaskъ чe erea la marцine lъsatъ de streajъ, чi aȣ intratȣ în цarra Moldoveĭ de aȣ пrъdatȣ шi aȣ arsȣ Чernъȣцiĭ шi alte sate пъnъ la Botoшanĭ, néavъndȣ Moldoveniĭ niчĭ o grijъ, fiindȣ пaчe legatъ. Vъzъndȣ Moldoveniĭ aчeastъ kъlkare de leцĭ шi amъцitȣrъ, nȣ sȣferirъ, чi kȣ toцiĭ se gъtirъ sъ intre la Пodolia sъ пrade; шi 'шĭ aȣ datȣ kȣvъntȣ sъ'шĭ notkoveaskъ kaiĭ, kъ aȣ fostȣ iarnъ goalъ шi geцoasъ; шi intrъndȣ aȣ arsȣ Чervonȣlȣ шi Iagelniцiĭ, шi s'aȣ aпȣkatȣ de Чĭornokojinцĭ.

Alȣ пatrȣlea rъzboĭȣ чe aȣ avȣtȣ Moldoveniĭ kȣ Leшiĭ.

Пrinzъndȣ de veste Leшiĭ kȣm Moldoveniĭ aȣ intratȣ la dъnшiĭ sъ'ĭ пrade, de sîrgȣ s'aȣ gъtitȣ de rъzboĭȣ шi s'aȣ bȣlȣчitȣ, шi aȣ eшitȣ înaintea Moldoveni-

lorŭ la apa Siretului; ши dъndŭ rъzboiu vitejeште, аша aŭ strъnsŭ пре Leшiĭ kъtŭ nimika de arme nu s'aŭ апu-katŭ, чi de fugъ sъ skape; ши dъndŭ în Siretŭ mulцĭ s'aŭ înekatŭ, mulцĭ tъĭaцĭ, mulцĭ împuпшi, de aŭ peritŭ maĭ mulцĭ dekъtŭ douъ miĭ în rъzboiu, fъrъ robiцĭ ши rъniцĭ. Перit-aŭ boierĭ aleшĭ dintr'ъnшiĭ Benglinski, Пеleцki; ĭar пре Blideшĭ l'aŭ prinsŭ viŭ, fъrъ alцĭ mulцĭ nekunoskuцĭ, ши аша fu izbъnda ĭar la Moldovenĭ.

Kъnd aŭ venitŭ asupra luĭ Пъtru-Vodъ Suleiman împъratulŭ Turчeskŭ ku toatъ puterea sa, ши Muntenii ku domnulŭ sъŭ, ши Sultanulŭ ku Tъtarii, ши Tarnovski хatmanulŭ ku oaste leшeaskъ. 7047, Sепtemvrie 20.

Vъzъndŭ Leшiĭ multъ neîngъduinцъ ши mare zarvъ чe este între domniĭ Moldoveĭ ши între krъia lorŭ, ши штiindŭ kъ este цarra Moldoveĭ subt mъna Turkuluĭ, strъnsu-s'aŭ ku тоцĭ de s'aŭ sfъtuitŭ sъ trimiцъ solŭ la împъrъцiъ ku jalbъ sъ 'шĭ чearъ leцe ku Пъtru-Vodъ; ши alesserъ de trimisserъ solŭ mare пре Kretkovski kaштalanulŭ de Breskŭ, ka sъ spuiъ împъratuluĭ kъ de nu 'lŭ va rъdika din цarrъ ши din domniъ, îlŭ vorŭ skoate eĭ ku oaste, kъ nu maĭ potŭ suferi rъutъцile чe s'aŭ eskatŭ între dъnшiĭ. Чi Turkulŭ înцelegъndŭ kъ dupъ puцinъ vreme Leшiĭ se rъdikъ ku tъriъ mare asupra luĭ Пъtru-Vodъ, ши temъndu-se ka sъ nu ĭea цarra, sъ aibъ maĭ multъ gъlчeavъ ши nagubъ apoĭ ku dъnшiĭ dekъtŭ ku Пъtru-Vodъ, de oaste aŭ învъцatŭ sъ se îngrijeaskъ ши la Tъtarĭ aŭ trimisŭ, ka пе o vreme sъ intre în цarra Moldoveĭ; aшiшderea ши la Muntenĭ sъ se gъteaskъ de oaste. Zikŭ kъ ши din цarrъ aŭ mersŭ пре dъnsulŭ jalbъ пе taĭnъ la împъratulŭ, de kare împъratulŭ maĭ vъrtosŭ sokoti sъ'lŭ skoaцъ ka sъ

нѕ se lineaskъ lъkѕitorii la alte пъrцї шi sъ înkine цarra. Шi toatъ oastea пе o vreme s'aѕ întъmпlatѕ, kъnd Tarnovski xatmanѕlѕ leшeskѕ kѕ mare oaste trekѕse Nistrѕlѕ, шi чetatea înчепѕsse à bate la leatѕlѕ 7047, aшteптъndѕ шi пre Avgѕstѕ kraïѕlѕ, karele aѕ venitѕ пъпъ la Liov; нѕ kѕ пѕцinъ пѕtere Tъtarii de altъ пarte aѕ ѕmпlѕtѕ цarra de robiъ шi ardea; Tѕrчii fъrъ treчea Dѕпъrea. Maї din lъѕntrѕ boierii шi цarra, kѕnnoskъndѕ la чe vine lѕkrѕlѕ, se sfъtѕïa шi ѕnѕlѕ de la altѕlѕ чerka sfatѕ чe vorѕ faчe ka sъ пoatъ xъlъdѕi de atъtea nevoї чe s'aѕ aцîцatѕ пrin цъrrї, de s'aѕ strъnsѕ o grъmadъ de rъѕtate шi rъsinъ asѕпra lorѕ. Aчestea toate daka aѕ venitѕ la ѕrekile lѕї Пъtrѕ-Vodъ, шi maї vъrtosѕ Xeгea kelarïѕlѕ 'ї aѕ sпѕsѕ kѕm цarra se voroveшte sъ 'lѕ пъrъseaskъ, mѕltъ skъrbъ întrъ la inima lѕї, kъ înkotro vrea întoarчe oastea maї 'nainte, нѕ пѕtea kѕnnoaшte; kъ Leшii venisse kѕ tъriъ, пѕterea Tѕrkѕlѕї mare, mѕlцimea шi iѕцimea Tъtarilorѕ neoпritъ, чeшtї din lъѕntrѕ slabї шi пlinї de vikleшѕgѕ. Чi din toate 'шї aѕ alesѕ kѕ aї sъї de aѕ sfъtѕitѕ ka sъ ajѕngъ la Ianoшѕ kraïѕlѕ ѕngѕreskѕ ka sъ'ї îmпaчe шi sъ întoarkъ oastea asѕпra Tъtarilorѕ: kъ de 'ї va пѕtea birѕi, пre Tѕrkѕ пrea lesne lѕ va пѕtea. Чi sfatѕlѕ mъkar' kъtѕ è de bѕnѕ, ѕnѕ lѕkrѕ чe è din voia lѕї Dѕmnezeѕ нѕ se пoate skimba; kъ mъkar' kъ kѕ Avgѕstѕ, kraïѕlѕ leшeskѕ, lѕ aѕ îmпъkatѕ Ianoшѕ kraïѕlѕ, шi fѕ slobodѕ dintr'akolo, ïar oastea tъtъreaskъ шi пѕterea îmпъrъцieї tѕrчeшtї ka ѕnѕ пoxaïѕ, de grabъ чe vine, îmпresѕratѕ-l'aѕ, de 'ї aѕ kъѕtatѕ à 'шї lъsa totѕ, шi s'aѕ datѕ sпre mѕnte, пъrъsitѕ de toatъ slѕjba чe avea.

Kənd fuџi Пətru-Vodə пе la Пеatrə în џarra Ȣngureaskə la Чічеїu.

Vъzъndŏ Пъtrв-Vodъ kъ 'lŏ împresoarъ vrъjmaшiĭ suĭ de toate пъrџile, шi kъ aĭ suĭ l'aŭ пъrъsitŏ toџĭ, lъssat-aŭ skaunulŏ шi s'aŭ datŏ spre munџĭ, unde kunnoskъndŏ kъ nічĭ akolo nu se va putea amistui, aŭ gъnditŏ sъ treakъ la џarra Ȣngureaskъ; шi aшa aflъndŏ kallea deskisъ prin turgŏ p'în Пeatrъ, aŭ trekutŏ pe lъngъ mъnъstirea Bistriџeĭ, шi se lъssъ ka sъ poatъ odixni înaintea mъnъstireĭ în munte. Deчĭ vъzu ka unŏ roĭu de pretutindenea înkonjurîndŏ mъnъstirea ka sъ'lŏ prinzъ; elŏ kunnoskъndŏ aчeasta aŭ înkъlekatŏ de sîrgŏ pe kalŏ шi singurŏ aŭ fuџitŏ sъ xъlъduĭaskъ, septemvrie 18; шi intrъndŏ în munte într'adъnkŏ, fъчea drumŏ fъrъ povaџъ, aŭ datŏ la strimtorĭ, unde nічĭ de kalŏ nu era kalle nічĭ de pedestru; чi 'ĭ aŭ kъutatŏ à lъssa kalulŏ. Aшa шeasse zille învъluindu-se prin munte, flъmъndŏ шi truditŏ, aŭ nemeritŏ la unŏ пъrъŭ чe kurџea spre Sъkuĭ; шi mergъndŏ pre rîŭ în josŏ, aŭ datŏ peste niшte peskarĭ kariĭ, daka 'ĭ aŭ luatŏ seama, ku dragoste lŏ aŭ priimitŏ; iar Пъtru-Vodъ, înfrikoшъndu-se de dъnшiĭ s'aŭ speriatŏ; iar eĭ ku jurъmîntŏ s'aŭ juratŏ înaintea luĭ, kum i vorŏ fi ku dreptate шi nimika sъ nu se teamъ; iar elŏ lĕ aŭ datŏ шeapte-zeчĭ de galbenĭ. Шi daka aŭ vъzutŏ eĭ galbeniĭ, ku bukuriъ l'aŭ priimitŏ шi l'aŭ dusŏ la otakulŏ lorŏ de l'aŭ ospъtatŏ ku пъĭne шi ku peшte frintŏ, ospъџŏ пъstoreskŏ, de чe aŭ avutŏ шi eĭ. Шi daka aŭ înseratŏ l'aŭ îmbrъkatŏ în xaĭne proaste de alle lorŏ шi ku komъnakŏ în kapŏ, шi d'aчi l'aŭ skosŏ la Ardealŏ. Шi fiindŏ oaste ungureaskъ tokmitъ de streajъ la marџine, 'i aŭ întrebatŏ pre eĭ: чe oa-

menĭ sъnteцĭ? eĭ aŭ zisŭ: sъntemŭ пeskarĭ, шi aшa aŭ trekŭtŭ пrin streaja ŭngŭreaskъ, шi пiminea пŭ l'aŭ kŭnnoskŭtŭ. D'aчi пeskariĭ s'aŭ dŭsŭ la kasa ŭnŭĭ boĭerŭ ŭngŭreskŭ karele aŭ fostŭ avъndŭ пrieteшŭgŭ mare kŭ Пъtrŭ-Vadъ; чi пe domnŭ пŭ l'aŭ aflatŭ a kasъ, пŭmaĭ пe jŭпъпeasa lŭĭ, шi пe taĭnъ 'ĭ aŭ sпŭsŭ eĭ de Пъtrŭ-Vodъ. Deчĭ înцellegъndŭ ea de Пъtrŭ-Vodъ, kŭ dragoste l'aŭ пriĭmitŭ la kasa sa, шi 'ĭ aŭ fъkŭtŭ ospъцŭ; шi ŭпŭ voĭnikŭ oare-kare чe fŭssesse aпrodŭ la Пъtrŭ-Vodъ, пrilejindŭ-se într'aчelŭ satŭ, fiindŭ шi elŭ skъпatŭ dintr'aчelle rъŭtъцĭ, ъĭ spŭserъ lŭĭ de пeskariĭ aчeĭa чe venisse din mŭnte, шi шtiindŭ elŭ kъ Пъtrŭ-Vodъ aŭ intratŭ în mŭnцĭ, шi nimika de dъnsŭlŭ пŭ se шtiъ, шi kŭцetъndŭ întrŭ inima sa ka doar' va пŭtea шti чeva de domnŭlŭ sъŭ Пъtrŭ-Vodъ, шi aŭ kъzŭtŭ de 'ĭ aŭ sъrŭtatŭ пiчĭoarele. Vъzъndŭ Пъtrŭ-Vodъ пe kredinчĭoasъ slŭga sa, mŭltŭ s'aŭ bŭkŭratŭ шi s'aŭ mъngъĭatŭ, шi mŭlte kŭvinte aŭ lъssatŭ kъtre dъnsŭlŭ, шi îmblъnzindŭ-шĭ inima aŭ adormitŭ пŭцinŭ. Zъbavъ mŭltъ п'aŭ fъkŭtŭ пъпъ aŭ adormitŭ Пъtrŭ-Vodъ; iar aчea jŭпъпeasъ aŭ gъtitŭ leagъпŭ kŭ kaĭ шi 12 voĭniчĭ într'armaцĭ; шi dakъ l'aŭ deшtentatŭ aŭ шezŭtŭ în leagъпŭ пŭmaĭ kŭ aпrodŭlŭ, шi aŭ mersŭ пe kalle fъrъ drŭmŭ, пъпъ aŭ sositŭ la kasa altŭĭ boĭeriŭ ŭngŭreskŭ. Шi aчela înkъ erea пrietenŭ kŭ Пъtrŭ-Vodъ, karele, daka l'aŭ vъzŭtŭ, kŭ dragoste l'aŭ пriimitŭ шi l'aŭ ospъtatŭ, шi îndatъ 'ĭ aŭ gъtitŭ leagъпŭ kŭ шeasse kaĭ, kъ lokŭ de à se zъbovi пŭ erea; kъ d'îndъrъtŭ dŭпe ŭrmъ пrinsesse de veste oastea de la streaja Ŭngŭreaskъ, kŭm Пъtrŭ-Vodъ aŭ trekŭtŭ п'între dъпшiĭ шi пŭ l'aŭ kŭnnoskŭtŭ; шi d'aчi s'aŭ пornitŭ dŭпъ dъnsŭlŭ à чerka sъ'lŭ пoatъ ajŭnцe ŭnde-va. Чi Dŭmnezeŭ, чela чe este okъrmŭitorŭlŭ tŭ-

tѕlorѕ че i se roagъ kѕ kredinцъ. l'aѕ akonerітѕ пре Пъtrѕ–Vodъ ши 'ї aѕ datѕ kalle deskissъ; ши mergъndѕ, kѕ nevoinцъ aѕ sositѕ la Чічеїѕ; ши sъmbъtъ în rъsъrітѕ soarelѕї. sentemvrie 28, aѕ intratѕ Пъtrѕ–Vodъ în чetatea Чічеiѕlѕ, ши aѕ înkisѕ порцile. Iar чеїa че 'lѕ goneа din dъrъtѕ, vъzъndѕ kъ aѕ хъlъdѕitѕ Пъtrѕ–Vodъ d'înaintea lorѕ, s'aѕ întorsѕ înaпoї. Akolo mѕltъ плънцere ши tъngѕire erea de doamna sa Elena, ши de fii sъї, Iliaшѕ ши Stefan, ши de fiїka sa Rѕksandra, ши de alцї kъsaшї, пentrѕ mѕltъ skъrbъ ши nevoїъ че le venisse asѕпra, шtiindѕ din kъtъ mъrire aѕ kъzѕtѕ la atъta пedeaпsъ. D'aчi, Пъtrѕ-Vodъ aѕ intratѕ în biserikъ de s'aѕ înkinatѕ, mѕlцѕmindѕ lѕї Dѕmnezeѕ kъ l'aѕ izbъvitѕ din mъїnile vrъjmaшilorѕ sъї.

Kѕnd aѕ venitѕ Sѕleiman îmпѕratѕlѕ tѕrчeskѕ asѕпra lѕї Пѕtrѕ-Vodѕ la Moldova, 7049.

Пръdîndѕ ши stronшindѕ îmпъratѕlѕ Tѕrчeskѕ цarra Moldoveї, ши fiindѕ цarra bъjenitъ пре mѕнцї. strînsѕ–s'aѕ vlъdiчiї ши boїeriї цъrriї la satѕ la Badeѕцї, de s'aѕ sfъtѕitѕ kѕ toцiї че vorѕ faче de aчea nevoїъ че le venisse asѕпra. Maї aпoї din toate 'шї aѕ alesѕ sfatѕ ka se trimiцъ solѕ la îmпъratѕlѕ kѕ mare rѕgъminte ши плънцere ka sъ 'ї erte, ши aшa aѕ alesѕ solѕ d'între dъnшiї пе Trifan Чїolпanѕ de lѕ aѕ trimisѕ în Sѕчeava la îmпъratѕlѕ de lѕ rѕgarъ de паче ши 'шї чerшѕrъ domnѕ. De kare lѕkrѕlѕ vъzъndѕ îmпъratѕlѕ rѕgъmintea lorѕ, s'aѕ milostivitѕ ши aѕ trimisѕ la dъnшiї пре ѕпѕ чeaѕшѕ mare ши kѕ Чїolпan din пreѕпъ kѕ kredinцъ, de'ї aѕ kїematѕ пре toцї la îmпъratѕlѕ în Sѕчeava, kare kѕ mare frikъ aѕ mersѕ ши aѕ kъzѕtѕ la пічїoarele îmпъratѕlѕї ши kѕ dragoste 'ї aѕ пriimitѕ ka пре niшte robї

aĭ sъĭ; apoĭ lĕ aŭ pssŭ domnŭ pre Stefan-Vodъ, feчĭorsĭŭ lsĭ Aleksandrs-Vodъ, шi elŭ s'aŭ întorsŭ înapoĭ ks msltъ dobъndъ din preспъ ks toatъ oastea sa. D'aчĭ Stefan-Vodъ aŭ petreksтŭ pre împъratslŭ, ks vlъdiчiĭ împreспъ шi ks toцĭ boĭeriĭ пъпъ la Dsпъre, шi akolo aŭ întorsŭ împъratslŭ totŭ planstŭ шi robiĭ kъцĭ s'aŭ aflatŭ de faцъ, шi birslŭ înkъ lĕ aŭ ertatŭ, шi d'aчi aŭ treksтŭ Dsпъrea; iar Stefan-Vodъ s'aŭ întorsŭ la skaspslŭ sъŭ la Ssчeava.

Kъnd s'aŭ înkisŭ Пъtrs-Vodъ în чetatea Чiчeslsĭ în Ardealŭ ks doamna sa шi ks fiiĭ sъĭ.

Петrekъndŭ Пъtrs-Vodъ la Ardealŭ în чetatea Чiчeslsĭ, msltъ pedeapsъ шi nevoĭъ 'i venea asspra de la neprietenĭĭ sъĭ, kъ ns nsmaĭ de la aчeĭ strъinĭ, чi шi de la aĭ sъĭ avea pedeapsъ de la kare'ĭ milsisse шi 'ĭ boĭerisse la binele lsĭ, de la kariĭ ns vrea avea niчĭ o пъdejde sъ petreakъ nevoĭъ. Kъ întъĭs Simeon пъrkъlabslŭ pe kare lŭ pssesse Пъtrs-Vodъ maĭ 'nainte vreme tokmitorŭ шi sokotitorŭ aчeĭ чetъцĭ dimpreспъ шi ks vlъdika Anastasie, gъndindŭ rъŭ la inima lorŭ asspra domnslsĭ sъŭ Пъtrs-Vodъ, s'aŭ sfъtsitŭ din preспъ ka sъ prinzъ pe Пъtrs-Vodъ шi sъ 'lŭ sчigъ, шi kapslŭ lsĭ sъ lŭ trimiцъ la Stefan-Vadъ, pe kare lŭ lъsasse Ssleiman împъratslŭ la skaspslŭ Moldoveĭ, gъndindŭ шi ksцetъndŭ întrs inimile sale kъ vorŭ dobъndi чinste de la Stefan-Vodъ. Чi Dsmnezeŭ чelŭ dreptŭ, karele шtiъ inimile tstslorŭ, шtist'aŭ шi aчestŭ sfatŭ, de kare lskrs niminea fъrъ voĭa lsĭ Dsmnezeŭ nimika ns poate faчe; kъ prinzъndŭ de veste Пъtrs-Vodъ, шi înцellegъndŭ aчestŭ sfatŭ kъ vorŭ sъ lŭ sчigъ, silit-aŭ ks meшteшsgŭ de 'ĭ aŭ skosŭ din чetate шi 'ĭ aŭ gonitŭ, шi de la Dsmnezeŭ fs mъntsitŭ Пъtrs-Vodъ de aчeasta.

De norokŭ erea Пъtrȣ-Vodъ de à пъцi nevoĭ desпre vrъjmaшiĭ sъĭ, kъ bine de ȣna nȣ se kȣrъцea шi alta 'ĭ sosea; kъ skъпъndŭ de la vrъjmaшiĭ sъĭ de la Moldova, dedesse пrin streaja ȣngȣreaskъ, шi de akolo strekȣrъndȣ-se пre taĭnъ шi intrъndŭ în чetatea Чiчeȣlȣĭ, sпre vrъjmaшiĭ sъĭ nemeri; bine de aчestia nȣ se mъntȣi, шi iatъ sosi fъrъ veste de la Ianoшŭ kraĭȣlŭ oaste ȣngȣreaskъ, kare aŭ înkonjȣratŭ чetatea de toate пъrцile. Vъzъndŭ Пъtrȣ-Vodъ vikleшȣgȣlŭ lorŭ шi nevoĭa чe aŭ venitŭ asȣпra-ĭ, s'aŭ înkinatŭ lorŭ шi aŭ datŭ чetatea Ȣngȣrilorŭ, kariĭ daka aŭ dobъndit'-o пre mъna lorŭ, mȣltъ пakoste шi nedeaпsъ fъчea lȣĭ Пъtrȣ-Vodъ, kъ alle lȣĭ le цinea toate eĭ, шi nȣ 'шĭ erea volnikŭ kȣ nimika, alesŭ de Mailatŭ, domnȣlŭ Ardealȣlȣĭ, mȣltъ nevoĭъ avea desпre dъnsȣlŭ.

Kъnd aŭ trimisŭ Пъtrȣ-Vodъ din чetatea Чiчeȣlȣĭ karte la Sȣleiman îmпъratȣlŭ tȣrчeskŭ ka sъ lŭ erte, 7049.

Пetrekъndŭ în чetatea Чiчeȣlȣĭ ȣnŭ anŭ шi шeasse lȣnĭ kȣ mȣltъ nevoĭъ шi пedeaпsъ de la Ȣngȣrĭ, шi nemaĭ пȣtъndŭ sȣferi rъȣtъцile шi nevoile чe пetreчea de la dînшiĭ, aŭ sokotitŭ ka sъ se desbatъ de sȣbt mъna Ȣngȣrilorŭ, шi s'aŭ sfъtȣitŭ kȣ doamna sa ka sъ trimiцъ karte kȣ mare jalbъ шi пlъпцere la împъratȣlŭ Sȣleiman, ka sъ i se fakъ milъ sъ lŭ erte пlekîndȣ-шĭ kaпȣlŭ sȣbt sabia împъratȣlȣĭ, шi ka sъ trimiцъ kъrцĭ la Ianoшŭ kraĭȣlŭ sъ lŭ sloboazъ din цarrъ sъ meargъ la îmпъrъцiъ sъ slȣjeaskъ Пorцiĭ. Шi шtiindŭ karte sъrbeaskъ Elena doamna sa, aŭ skrisŭ kȣ mъna eĭ пe limba sъrbeaskъ la împъratȣlŭ kȣ mare jalbъ шi пlъпцere, пoftindŭ ka sъ se milostiveaskъ sъ-ĭ erte, шi aŭ пeчetlȣit-o шi aŭ dat'o lȣĭ Пъtrȣ-Vodъ; ĭar Пъtrȣ-Vodъ aŭ slobozit-o пe o zъbrea din чetate de sȣsŭ, шi aŭ kъzȣtŭ josŭ din

afarъ lъngъ zidslš чetъцiĭ; ші d'aчі aš kïematš пe o slsgъ à sa krezstъ, чe erea sъrbš, ші'ĭ a arъtatš kartea, zikъnds-ĭ în taĭnъ sъ o ïea ші sъ o dskъ la mъna împъratslsĭ. Iar elš lsъndš învъцъtsrъ s'aš dssš ші aš lsatš kartea ші aš dss'o la Цarigradš, ші aš întins'o la mъna împъratslsĭ. Чi împъratslš чetindš kartea ші vъzъndš atîta jalbъ ші плъпцere à lsĭ Пъtrs-Vodъ (aš ksm zikš snіĭ, пentrs lъkomia tsrчeaskъ, kъ tsrkslš bs-ksrosš este fiъ-ksĭ sъ lš пriĭmeaskъ, пsmaĭ sъ i se пle-чe ші sъ'ĭ dea banĭ), s'aš milostivitš împъratslš ші lš aš ertatš, ші ks bsksriъ lš aš пriĭmitš vъzъndš kъ i se пleakъ; ші de sъrgš aš învъцatš sъ skrie Xokim la Ia-пoшš kraĭslš Śngsreskš, ka sъ sloboazъ пe Пъtrs-Vo-dъ sъ meargъ la împъrъцiъ. Ші aš trimisš solš de o-lakš împъrъцia la Ianoшš kraĭslš ka sъ fakъ пe ksvъп-tslš împъratslsĭ; чi kraĭslš n'aš bъgatš în seamъ пiчĭ lš aš slobozitš. Dskъndš aчeastъ soliъ olъkarĭslš la îm-пъrъцiъ, de iznoavъ пъпъ în шeasse orĭ aš maĭ trimisš Ssleiman împъratslš la kraĭslš, пoftindš ka sъ sloboazъ пe Пъtrs-Vodъ sъ meargъ la пoarta împъrъteaskъ; чi Śngsriĭ пiчĭ într'snš kiпš n'aš vrstš sъ lš lasse, dîn-ds-ĭ vinъ, kъ цiindš skasnslš la Moldova, msltъ ass-пrealъ aš avstš de kъtre dînsslš, ші înkъ adaoцea de lš fъчea *попчеадоше*, vъzъndš kъ are moшiĭ ші oчine ks dъпшiĭ împresnъ. Maĭ aпoĭ à шeaпtea oarъ aš trimisš împъratslš solš ks Xokimsr: la kraĭslš, adsksnds-ĭ a-minte ші de snele ші de altele, пi abïa lš aš slobo-zitš пentrs zisa împъratslsĭ ka sъ fiъ de пliпš. Deчĭ aš trimisš la Пъtrs-Vodъ Xokimš împъratslš, ka sъ meargъ ks krediпцъ sъ пs se teamъ.

Kѫnd aѹ пѹrчesѹ Пѣtrѹ-Vodѣ la împѹrѣцiѣ.

Vъzъndѹ Пъtrѹ-Vodъ atъta adeverinцъ de la împъratѹlѹ, fѹ bѹkѹrosѹ foarte шi inima i se veseli, kѹnoskъndѹ kъ kѹm se rъdikъ o negѹrъ întѹnekatъ шi se risipeшte, aшa шi elѹ se kѹrъцi de skъrba че-ĭ zъчea la inima sa. Шi d'aчi se gъti de kalle шi aѹ eшitѹ din Чiчeѹ în lѹna lѹĭ genarie într'o Dѹminekъ, lъsѕъndѹ-шĭ doamna шi kokoniĭ, шi aѹ пѹrчesѹ sпre Цarigradѹ; akolo mѹltъ jъlaniъ шi skъrbъ шi plъпцere erea la împъrцitѹlѹ lorѹ. Пъtrѹ-Vodъ daka aѹ trekѹtѹ Dѹпъrea, aѹ mѹlцѹmitѹ lѹĭ Dѹmnezeѹ kъ lѹ aѹ izbъvitѹ din mъînile vrъjmaшilorѹ sъĭ Ѹngѹriĭ; d'aчi s'aѹ dѹsѹ la Цarigradѹ de 'шĭ aѹ пlekatѹ kaпѹlѹ sѹbt talпele împъratѹlѹĭ, karele kѹ mare bѹkѹriъ l'aѹ пriĭmitѹ.

Kѫnd aѹ ommorîtѹ пre Stefan-Vodѣ boĭerіĭ цѣrreі, Gѫneшtiĭ kѹ Arbѹreшtiĭ în Sѹчeava.

Stefan-Vodъ domnindѹ la Moldova пѹ пѹцinъ grijъ aѹ avѹtѹ, шtiindѹ пre vrъjmaшѹlѹ sъѹ пre Пъtrѹ-Vodъ viĭѹ, karele avъndѹ maĭ de demѹltѹ avѹцia skoasъ la Чiчeѹ, шi doamna kѹ kokoniĭ în цarra Ѹngѹreaskъ, kѹm s'a пomenitѹ maĭ sѹsѹ, maĭ aпoĭ oblichindѹ kъ шi daka aѹ mersѹ la împъratѹlѹ, este la чinste mare, toate aчestea era ka o giaцъ la inima lѹĭ Stefan-Vodъ. Maĭ aпoĭ în zillele aчestѹĭ Stefan-Vodъ fost'aѹ foamete mare în цarra Moldoveĭ шi la Ѹngѹrĭ, kъ aѹ venitѹ lъkѹste mѹlte de aѹ mъnkatѹ toatъ roada, пentrѹ kare lѹ aѹ пoreklitѹ Lъkѹstъ-Vodъ. Maĭ aпoĭ ѹrъndѹ-lѹ toatъ kѹrtea, s'aѹ vorbitѹ o seamъ de boĭerĭ din kѹrtea lѹĭ, anѹme Gъneшtiĭ шi Arbѹreшtiĭĭ, шi lѹ a ommorîtѹ la aшternѹtѹlѹ lѹĭ ѹnde odixnea în чetatea Sѹчeveĭ.. Înче-

пъtorŭ ші agiqъtorŭ ачestуї lукrу аŭ fostŭ Міхуlŭ Хаtmanуlŭ ші Trotуmanуlŭ logofъtуlŭ, de s'аŭ vorbitŭ într' o searъ, ka niште lуnї gata пре vъnatŭ, ka sъ 'neче oaïa чea nezlobivъ, adekъ пе Ștefan-Vodъ. Ші dъndŭ înвъцъtуrъ slуџilorŭ sale, ka toцї sъ se într'armeze, dъndŭ ші jуrъmъntŭ ka sъ le fiъ kу drentуlŭ, s'аŭ nornitŭ toцї, ші, într'уnŭ foiшorŭ sуsŭ în чetate, уnde odixnea la аштernутуlŭ lуї, аŭ rъsinitŭ уша, ші Stefan-Vodъ, не штiindŭ nimika de уna ka ачeasta, s'аŭ skуlatŭ fiindŭ нумаї kу kъmaшea, їar' eї kу toцї, ka niште leї sъlbateчї, аŭ пъvъlitŭ asуnrъ-ї ші мулte rane fъkъndу-ї 'lŭ аŭ оmmorîtŭ, ші 'ї аŭ tъїatŭ kaпуlŭ ші 'lŭ аŭ skosŭ afarъ. Ачеastъ плаtъ аŭ lуatŭ Stefan-Vodъ de la aчeїa чe 'ї milуisse; maї апої de la Dумnezeŭ lŭ аŭ venitŭ în kуrîndъ vreme osъndъ asуnra, de аŭ lуatŭ ші eї плаtъ пentrу moartea lуї Stefan-Vodъ. Ачеstŭ Stefan-Vodъ, че 'lŭ аŭ noreklitŭ Lъkуstъ-Vodъ, аŭ domnitŭ dуoї anї ші treї lуnї.

Kуnd аŭ rуdikatŭ boierії Domnŭ пре Aleksandrу-Vodу, дупу че аŭ оmmorîtŭ пре Stefan-Vodу.

Ачеї leї sъlbateчї ші lуnї înkrуntaцї, Міхуlŭ хаtmanуlŭ, ші Trotушanŭ logofъtуlŭ, dinпreуnъ ші kу alцї kariї erea пrotivniчї lorŭ, daka оmmorîrъ пре Stefan-Vodъ, kу toцiї аŭ rъdikatŭ domnŭ пре Aleksandrу-Vodъ, че 'i ziчea Kornea, karele fуssesse atуnчea portarŭ la чetatea Sучeveї, їar' maї de 'nainte vreme fуssesse slуgъ la Міхуlŭ хаtmanуlŭ, ші daka 'lŭ аŭ rъdikatŭ domnŭ 'ї аŭ пуsŭ пуme Aleksandrу-Vodъ:

Kуnd venea Пеtrу-Vodу domnŭ dela îmпъръцiŭ la Moldova ші boierії цуrreї 'ї аŭ ешitŭ la Brуila înainte.

Întrу ачea vreme Sуleimanŭ, împъratуlŭ tуrчeskŭ,

gъtindв-se sъ meargъ la Odreiв, шi înцelegъndв de atъtea amestekъtвrĭ че se fakв în Moldova, de nв se поate aшeza цarra; шtiindв шi пe Пъtrв-Vodъ kъ este пe lъngъ Поartъ de slвjeaшte шi în sokotinцъ, atвnчea sokotindв împъratвlв че va faчe ka sъ поatъ aшeza цarra, iatъ avв vreme шi Пъtrв-Vodъ de шi чerшв domnia la împъratвlв, la moшiea sa la Moldova, kare 'ĭ o fъgъdвisse împъratвlв maĭ de 'nainte vreme, kъnd venisse Пъtrв-Vodъ din цarra Ȣngвreaskъ la Цarigradв. Шi de aчeasta пe voĭъ 'ĭ aв fostв, kъ îndatъ 'ĭ aв datв steagв шi domnia la Moldova, шi aв trimisв пe kredinчĭosвlв sъв, пe Imbré-Aga, kв iniчerĭ шi kв mвltъ oaste tвrчeaskъ, ka sъ dвkъ пe Пъtrв-Vodъ la skaвnв; шi lвъndв ajвtorв dela Dвmnezeв în zioa de Bogoĭavleniъ, genarie in 6, aв пвrчesв Пъtrв-Vodъ sпre Dъrstorв, шi de akolo s'aв skвlatв de aв trekвtв Dвпъrea, шi aв sositв la Brъila. Akolo tokmindв oastea ka sъ meargъ asвпra lвĭ Aleksandrв-Vodъ, iatъ boĭeriĭ цъrreĭ Moldoveĭ пrinserъ de veste kъ domnia este datъ lвĭ Пъtrв-Vodъ, шi aв venitв dela împъrъцiъ la Brъila. Înцelegъndв de aчeasta, kв toцĭ aв пъrъsitв пre Aleksandrв-Vodъ, шi lв aв lъssatв în чetatea пвoъ, dinпreвпъ kв Mixвlв xatmanвlв шi kв Trotвшan logofъtвlв, шi kв Пъtraшkв, шi Krameшв, шi Kozma, шi eĭ kв toцĭ s'aв dвsв la Brъila шi s'aв înkinatв domnвlвĭ sъв lвĭ Пъtrв-Vodъ, rвgîndв-se sв 'ĭ erte de greшeala lorв. Vъzîndв Пъtrв-Vodъ atъta rвgъminte dela цarrъ, 'ĭ aв ertatв пe toцĭ, шi kв dragoste 'ĭ aв пriĭmitв, zikъndв-le: „Fiцĭ în пaчe шi ertaцĭ de greшealele voastre kъte mĭ aцĭ fъkвtв оare-kъnd." Ĭar' eĭ kв toцiĭ: „—în mвlцĭ anĭ sъ domneшtĭ kв пaчe; шi iar' 'ĭ aв zisв: bine aĭ venitв la skaвnвlв tъв, domnвlв nostrв чelв d'întîiв! шi mвltъ bв-

kѕriъ ші veseliъ erea tѕtѕlorѕ, kъ toцї ka пe ѕnѕ пъrinte alѕ sъѕ ïlѕ ïѕbea, ші erea toцї bѕkѕroші de venirea lѕї, kъ li se sѕпъrase de amestekъtѕrele че se fъkѕsse într' aчeastъ цarrъ, ші de rъѕtatea aчellorѕ leї kѕmпliцї ші fъrъ de sѕffletѕ.

Kѕnd aѕ tѕïatѕ Пъtrѕ-Vodъ пiште boïerї la Galaцї.

Пъtrѕ-Vodъ, daka aѕ tokmitѕ oastea bine la Brъila, aѕ пѕrчesѕ dinпreѕпъ kѕ toцї aї sъї boïerї; ші daka aѕ sositѕ la Galaцї, s'aѕ tъbъrъtѕ пe цъrmѕrile aпeї. Ïar Aleksandrѕ-Vodъ пrinzъndѕ de veste, s'aѕ gъtitѕ de grabъ kѕ oaste de kъtъ avea ші aѕ eшitѕ înaintea lѕї Пъtrѕ-Vodъ la Galaцї; maї aпoї adevъratѕ aѕ fostѕ viklenї, ші d'aчї îndatъ aѕ învъцatѕ de 'ї aѕ пrinsѕ, ші kѕ grelle mѕпчї 'ї aѕ mѕпчitѕ; maї aпoї lѣ aѕ tъïatѕ kaпetele.

Ia sokoteште kѕm пlъteште Dѕmnezeѕ чellorѕ чe fakѕ rъѕ; aчestia fiindѕ ïeї selbateчї ші lѕпї înkrѕntaцї, mѕltъ пedeaпsъ aѕ fъkѕtѕ lѕї Пъtrѕ-Vodъ în domnia d'întъiѕ; aпoї stъmпъrъndѕ-'шї mînia inimilorѕ sale, asѕпra lѕї Stefan-Vodъ, néavъndѕ niчї o vinъ, kѕ rea moarte 'lѕ aѕ ommorîtѕ, kѕm s'aѕ пomenitѕ maї sѕsѕ la domnia lѕї Stefan-Vodъ. Ïatъ dѕпъ faпta lorѕ чea rea, kѕrъnd le trimisse Dѕmnezeѕ osъndъ asѕпrъ, de lѕarъ ші eї osъndъ ші пlatъ kѕ sabia ka ші Stefan-Vodъ, ші într'aчea zi Пъtrѕ-Vodъ, aѕ пѕsѕ пe Пetre, feчïorѕlѕ lѕї Bartikѕ, xatman ші пъrkъlabѕ de Sѕчeava.

Kѕnd s'aѕ шezatѕ Пъtrѕ-Vodъ la domniъ a dѕoa oarъ, leatѕlѕ 7048.

Daka s'aѕ шezatѕ alѕ dѕoïlea rъndѕ la domnia цъrreї Пъtrѕ-Vodъ, tramis'-aѕ de 'шї aѕ adѕsѕ пe Ele-

na doamna sa ши пре fiї съї, пре Iliaшȣ, ши пре Stefan, ши пре fiїka sa Rȣksandra de la Чiчеȣ, ши sosindȣ la Sȣчeava maї 25, лё аȣ еши tȣ Пътрȣ-Vodъ înainte, treї mille. Akolo мȣltъ bȣkȣriъ ши veseliъ erea la adȣnarea lorȣ; kъ пъ kътъ jale erea kъnd se despъrцisse de la Чiчеȣ de se dȣssesse la Цarigradȣ Пътрȣ-Vodъ, maї мȣltъ bȣkȣriъ ши veseliъ erea la împreȣnarea lorȣ. D'ачi, daka se ашезъ kȣ тоцї la skaȣnȣ, nȣ ȣitъ Пътрȣ-Vodъ datoria sa kȣ kare maї 'nainte пре тоцї îngrъdea, чi ka ȣnȣ пъstorȣ bȣnȣ îngrijea oile sale чelle perite ka sъ le afle; trimisse solї la kraїȣlȣ leшeskȣ de 'ї черea robiї че 'ї lȣasse Tarnovski xatmanȣlȣ kȣ oaste, kъnd venisse la Xotinȣ; чi nimika n'аȣ folositȣ, kъ niчї kȣ o isпravъ nȣ s'аȣ întorsȣ soliї.

Ачeastъ poveste че spȣne de Пътрȣ-Vodъ Rareшȣ kъ аȣ lъssatȣ skaȣnȣlȣ ши аȣ pribeцitȣ peste мȣnцї la Цarra Ȣngȣreaskъ, ши de мȣlte nevoї че аȣ petrekȣtȣ akolo, ши kȣm s'аȣ dȣsȣ de akolo la Цarigradȣ, apoї domnia kȣm аȣ dobъndit'o la skaȣnȣlȣ sъȣ la Moldoba, kronikarїȣlȣ чelȣ leшeskȣ ачeastъ poveste foarte skriъ пе skȣrtȣ, kъ poate fi kъ n'аȣ шtiȣtȣ de toate. Їar' leatoniseцȣlȣ чelȣ moldoveneskȣ, de ajȣnsȣ ши deskisȣ toate пре rъndȣ le skriъ, kare daka лё амȣ lȣatȣ seama, лё амȣ sokotitȣ à fi adevъrate, ши toate la lokȣrile sale лё амȣ tokmitȣ.

Kъnd s'аȣ bъtȣtȣ Пътрȣ-Vodъ kȣ Mailatȣ, Voevodȣlȣ Ardealȣlȣї, în цarra Ȣngȣreaskъ kȣ Ȣngȣriї, 7049. Їȣnie, 8.

Kъlkъndȣ Ȣngȣriї prieteшȣgȣlȣ че avea kȣ Пътрȣ-Vodъ daka s'аȣ aшезatȣ alȣ dȣoїlea rъndȣ la Moldova domnȣ, venit-'аȣ Xokim împъrъteskȣ de la Sȣleiman împъratȣlȣ la Пътрȣ-Vodъ, sъ meargъ asȣpra Ȣn-

gȣrilorȣ̆ ші se прinzъ пe Mailat Voevodȣlȣ̆ Ardealȣlȣĭ, ші 'ĭ aȣ̆ trimisȣ̆ într'ajȣtorȣ̆ пre Kȣчĭȣk-Beĭȣ kȣ oaste tȣrчeaskъ; ашішderea ші пre Radȣlȣ̆-Vodъ kȣ Mȣntenіĭ. Vrъndȣ̆ Пъtrȣ-Vodъ ka sъ ȣmпle voĭa stъпъnȣlȣĭ sъȣ̆, s'aȣ̆ пornitȣ̆ kȣ toatъ пȣterea sa, dinпreȣnъ ші kȣ Radȣlȣ̆-Vodъ kȣ Mȣntenіĭ, ші aȣ̆ trekȣtȣ̆ пre Oitȣzȣ̆ la Ardealȣ̆, înпreȣnъ ші kȣ Kȣчĭȣk-Beĭȣ kȣ Tȣrчіĭ. Ші mergъndȣ̆ kȣ тoцĭ asȣпra lȣĭ Mailat, domnȣlȣ̆ Ardealȣlȣĭ, înkъ n'aȣ̆ ajȣnsȣ̆ la Fъgъraшȣ̆; akolo 'ĭ aȣ̆ întъmпinatȣ̆ ші Mailatȣ̆, domnȣlȣ̆ Ardealȣlȣĭ, kȣ oaste Ȣngȣreaskъ, ші dъndȣ̆ rъzboiȣ vitejeшte de amъndoȣъ пъrцile, іȣlie 20, пierdȣ Maĭlat rъzboĭȣlȣ̆, ші пe dînsȣlȣ̆ înkъ 'lȣ̆ aȣ̆ пrinsȣ̆ viĭȣ Пъtrȣ-Vodъ, ші ferekъndȣ-'lȣ̆ în obezĭ, lȣ̆ aȣ̆ trimisȣ̆ la Sȣleiman îmпъratȣlȣ̆ tȣrчeskȣ̆. Iar Пъtrȣ-Vodъ, пrъdъndȣ̆ ші arzъndȣ̆ цarra, ші mȣltъ пagȣbъ fъkîndȣ̆, s'aȣ̆ întorsȣ̆ înaпoĭ fъrъ niчĭ o sminteałъ.

Kȣnd aȣ̆ пrȣdatȣ̆ Пȣtrȣ-Vodȣ à dȣoa oarȣ цarra Ȣngȣreaskȣ. 7050 Sentemvrie 12.

Dȣпъ чe aȣ̆ пrinsȣ̆ Пъtrȣ-Vodъ пre Maĭlat Voivodȣlȣ̆ Ardealȣlȣĭ ші 'lȣ̆ aȣ̆ ferekatȣ̆ în obezĭ de 'lȣ̆ aȣ̆ trimisȣ̆ la îmпъratȣlȣ̆, în alȣ̆ dȣoĭlea anȣ̆ de iznoavъ aȣ̆ trimisȣ̆ îmпъratȣlȣ̆ karte la Пъtrȣ-Vodъ, ka sъ meargъ sъ пrade цarra Ȣngȣreaskъ de iznoavъ, пentrȣ mȣlte neîngъdȣinцe ші amestekъtȣrĭ чe se aцîцa. Ші ȣmпlъndȣ̆ Пъtrȣ-Vodъ zisa îmпъratȣlȣĭ ka sъ fiъ de пlinȣ̆, aшa ші elȣ̆ avȣssesse skîrbъ mare desпre Ȣngȣrĭ, пentrȣ mȣlte nevoĭ чe 'ĭ fъkȣsse înkъ kъnd erea la Чiчeȣ̆, de nȣ 'шĭ erea volnekȣ̆ kȣ nimika, maĭ aпoĭ ші пrieteшȣgȣlȣ̆ чe 'lȣ̆ avea înпreȣnъ înkъ 'lȣ̆ lъssasse; rъdikatȣ-s'aȣ̆ kȣ toatъ пȣterea sa ші aȣ̆ trekȣtȣ̆ la цarra Ȣngȣreaskъ, de aȣ̆ arsȣ̆ ші aȣ̆ пrъdatȣ̆ пъпъ la чetatea



de пe Baltъ. Akolo aŭ шezътŭ шease zille, шi mъltъ nagъbъ fъkъndŭ, s'aŭ întorsŭ пre la Bistriцa fъrъ de nічĭ o smintealъ; шi trekъndŭ mъntele aŭ eшitŭ la Къmпъ-lъngŭ, шi s'aŭ пogorîtŭ la Baĭъ, шi s'aŭ dъsŭ kъ mare laъdъ la skaъnъlŭ sъŭ la Sъчeava.

Kronikarĭъlŭ чelŭ leшeskŭ de ачeastъ пradъ че aŭ fъkъtŭ Пъtrъ-Vodъ alŭ чinчilea rъndŭ la цarra Ѫngъreaskъ, nimika nъ skriъ, kъ пoate fi kъ, de aŭ шi mersŭ Пъtrъ-Vodъ, kъ nimenea nічĭ ъnŭ rъzboĭъ n'aŭ fъkъtŭ, kъ n'aŭ fostŭ чine 'ĭ sta înпotrivъ, чi aŭ пrъdatŭ цarra шi s'aŭ întorsŭ; пentrъ ачeea n'aŭ semnatŭ kronikarĭъlŭ leшeskŭ. Ĭar' leatoпiseцъlŭ чelŭ moldoveneskŭ aratъ kъ kъ adevъratŭ kъm шi alŭ чinчilea rъndŭ aŭ mersŭ Пъtrъ-Vodъ la Ѫngъrĭ de aŭ пrъdatŭ шi aŭ arsŭ, însъ rъzboĭъ kъ nimenea n'aŭ fъkъtŭ; пentrъ ачeea noĭ n'amŭ lъssatŭ nічĭ ачeasta sъ nъ пomenimŭ.

Iar' daka se întoarse Пъtrъ-Vodъ dela цarra Ѫngъreaskъ, într' ачea laъdъ aŭ sfъrшitŭ mъnъstirea Пobrata kare erea ziditъ de dînsъlŭ. Aшiшderea шi mъnъstirea Rъшka aŭ înчeпъtŭ, шi Dobrovъцъlŭ aŭ sъvъrшitŭ. De la Къпriana mъnъstirea aŭ lъkratŭ, înkъ шi alte lъkrъrĭ bъne mъlte se aflъ fъkъte de dъnsъlŭ, kъm è Mitroпolia din Sъчeava, шi la mъnъstirea de Bistriцa, шi biserічĭ de пeatrъ în Xъrlъŭ шi la Baĭe, înkъ шi alte lъkrъrĭ bъne шi mъlte se aflъ în цarrъ fъkъte de dъnsъlŭ. Къ adevъratŭ era feчĭorŭ lъĭ Stefan-Vodъ чelŭ bъnŭ, шi întrъ totŭ semъna tъtъne-sъŭ, kъ la rъzboĭъ 'ĭ merцea kъ norokŭ, kъ totŭ izbъndea, lъkrъrĭ bъne fъчea, цarra шi moшia ka ъnŭ пъstorŭ bъnŭ sokotea, jъdekatъ пe drentate fъчea; aminterea de statŭ erea omŭ kъviosŭ, шi la toate lъkrъrile îndrъsneцŭ, шi

la kѕvîntѕ̆, gata de 'lѕ̆ kѕnnoшtea toцї kъ este xarnekѕ̆ sъ dobъndeaskъ цarra.

Maї în 15 aѕ̆ пѕrчesѕ̆ Iliaшѕ̆-Vodъ, feчїorѕlѕ̆ lѕї Пъtrѕ-Vodъ, la Цarigradѕ̆.

De moartea lѕї Пъtrѕ-Vodъ, 7054.

Пъtrѕ-Vodъ, fiindѕ̆ bъtrъnѕ̆ de zille шi kъzъndѕ̆ în boalъ grea, aѕ̆ плъlitѕ̆ datoria sa чe aѕ̆ fostѕ̆ datorѕ̆ lѕmeї, шi s'aѕ̆ sfъrшitѕ̆ vinerї la mїezѕlѕ̆ ноцiї, шi kѕ чinste 'lѕ̆ aѕ̆ îngropatѕ̆ în mъnъstirea Пobrata, чe este fъkѕtъ de dъnsѕlѕ̆, kѕ mѕltъ jale шi плъпцere ka dѕпe ѕnѕ̆ пъrinte alѕ̆ sъѕ̆, karele n'aѕ̆ fostѕ̆ maї josѕ̆ dekъtѕ̆ alцї, чi aѕ̆ lъцitѕ̆ xotarѕlѕ̆ цъrreї; kъ пre Sъkѕї de mѕlte orї 'ї aѕ̆ пrъdatѕ̆ шi 'ї aѕ̆ arsѕ̆, шi, lѕъndѕ-le чetъцile шi oraшele, sѕb пѕterea sa 'ї aѕ̆ sѕппѕsѕ̆, шi atъta groazъ lѣ aѕ̆ fostѕ̆ datѕ̆, kъ la vremea norokѕlѕї чelѕї пrostѕ̆ чe erea шi пribeagѕ̆ la dъпшiї, шi se skъпasse de domniъ, шi dѕпъ чe se dѕssesse la Tѕrчї lъssъndѕ-'шї doamna sa шi kokoniї шi kѕ avѕцia în Чiчeѕ̆, nekѕm sъ se baцe sъ 'ї jъfѕїaskъ, чi înkъ 'ї aѕ̆ пъzitѕ̆ шi 'ї aѕ̆ sokotitѕ̆ пînъ la venirea lѕї alѕ̆ dѕoїlea rъndѕ̆. Aшijderea шi kѕ Leшiї de mѕlte orї s'aѕ̆ bъtѕtѕ̆, шi Пokѕtia înkъ lѣ aѕ̆ fostѕ̆ lѕatѕ̆; maї aпoї dѕпъ atъta trѕdъ à sa, kreшtineшte în цarra sa s'aѕ̆ sfъrшitѕ̆, dѕпъ чe s'aѕ̆ ѕmплѕtѕ̆ aniї domnieї lѕї чeї d'întîiѕ̆ шi чeї de aпoї anї.

Kъnd aѕ̆ пѕsѕ̆ boїeriї domnѕ̆ пe Iliaшѕ̆, feчїorѕlѕ̆ lѕї Пъtrѕ-Vodъ, 7056, aпrilie în 7.

Пe ѕrma lѕї Пъtrѕ-Vodъ Rareшѕ̆, kѕ dragoste 'шї rъdikarъ boїeriї kѕ toatъ цarra пe Iliaшѕ̆, feчїorѕlѕ̆ sъѕ̆ чelѕ̆ maї mare, la domniъ, sъmbъtъ seпtemvrie în

3; kъ ші firea ші faца 'lă lъsda sъ fiъ blъndă, milostivă ші amezъtoră, gъndindă-se kъ va semъna tъtъnesъă; чi nă erea niчĭ o nъdejde, пre toцĭ 'ĭ aă amъцită. Kъ din afarъ se vedea пomă înflorită, ĭar' din lъăntră пătredă; kъ avъndă lîngъ sine sfetniчĭ tinerĭ tăгчĭ, kă karii ziоa пetreчea ші se desmĭerda, noaпtea kă tărkoaĭe kărvindă, din obiчeĭările kreштineштĭ s'aă deпъrtată. În vedere se arъta kreштină, ĭar' noaпtea în slobozia mexmetiчeaskъ se dedesse, ші atъta se kъlkasse leцea kreштineaskъ, kъ de 'lă vrea krăцa Dămnezeă măltă, пre toцĭ îĭ vrea dăчe din lăminъ întră întănerekă. Kъ Dămnezeă în zillele lăĭ atъta чertare lъssasse, kъtă ші koпaчiĭ ші пomiĭ, ші viile sekasse de цerărĭ marĭ. Шi în domnia lăĭ. sъmbъtъ dăпъ Пашte, aă tъĭată kaпălă lăĭ Bartik xatmanălă, în tъrgă în Xămĭ, ші 'lă aă dăsă de 'lă aă îngroпată în mъnъstirea Пobrata. Maĭ aпoĭ, între mălte fъгъ-de-leцĭ чe fъчea Iliaшă-Vodъ, ămпlîndă-lă satana de învъцъtăra lăĭ, aă lъssată domnia la mъna frъцine-sъă lăĭ Stefan-Vodъ, ші à mămeĭ sale, în aniĭ 7059 maĭ 1-ĭă, ші elă s'aă dăsă la îmпъratălă Săleiman, ші aă пriĭmită leцea lăĭ Mexmetă, leпъdîndă-se de Xristos.

Domnia lăĭ Stefan-Vodă, fratele lăĭ Iliaшă-Vodo, 7059 Iănie 15.

Dăпъ чe aă пъгъsită Iliaшă-Vodъ ші leцea ші цarra, lъkăitoriĭ цъrreĭ sfъtăirъ ші пăserъ la domniъ пe Stefan-Vodъ, fratele lăĭ Iliaшă-Vodъ, feчĭorălă чelă maĭ mikă ală lăĭ Пъtră-Vodъ, gъndindă-se kъ de n'aă semъnată lăĭ Пъtră-Vodъ чelă d'întъĭă ală sъă feчĭoră, doar' va faчe aчesta obiчeĭălă ші datoria пъгinцiloră. Karele ші elă s'aă aпăkată kă osъrdiъ de domniъ, ші

snre toųĭ nlekatš, milostivš, ші nevoitorš snre lškršrĭ relle, biseriчeĭ se arъta kš Dšmnezeire mare, ka se noatъ stinųe nšmele чelš rъš alš frъųъne-sъš; ші ka sъ nš vazъ kšĭ чeva rъsъditš dela Пravoslaviъ, toųĭ eretiчiĭ vrea în ųarra sa aš sъ 'ĭ întoarkъ se fiъ la o leųe, aš sъ iasъ din ųarrъ. Пe Armeniĭ, ne šniĭ de bšnъ voiъ kš fъųъdšinųe šmnlindš-'ĭ, nre alųĭ kš sila 'ĭ aš botezatš, ші 'ĭ aš întorsš snre nravoslaviъ. Mšlųĭ din ųarrъ aš eшitš la Tšrчĭ ші la Leшĭ, ші nrintr' alte ųъrrĭ, vrъndš sъ 'шĭ ųiъ leųea sa. Kš aчestea vrъndš Stefan-Vodъ sъ astšne fantele frъųъne-sъš, kš nevoinųъ silea, ĭar' чe чerea nravoslavia ші leųea kreшtineaskъ nš fъчea. Kъ maĭ anoĭ nš nšmaĭ lъkomiъ ші asšnrealъ fъчea, чi ші kšrviъ nesnšsъ erea în trъnsšlš; nš se sъtšra de mšĭerĭ kš bъrbaųĭ, nš erea feчĭoarele nebatjokorite, niчĭ jšnъnesele boĭerilorš sъĭ néasšnrite; maĭ anoĭ de 'ĭ vrea fi mšltš à domni, nš vrea nštea fi sъ šrmeze obiчĭna fraųine-sъš.

Kšnd aš omnorîtš nre Stefan-Vodš boĭeriĭ sšb kortš, la nodš la Ųšцora, 7060, Sentemvrie 4.

Пetrekъndš aчeste novoĭ relle boĭeriĭ ші lъkšitoriĭ ųъrreĭ desnre domnšlš sъš Stefan-Vodъ, n'aš maĭ nštštš sšferi fъrъ-de-leųile ші rъštъųile lšĭ, чi întъĭš s'aš sfъtšitš kš taĭnъ чe vorš faчe, ka sъ se noatъ kšrъųi de dъnsšlš; ші sfъtšindš-se aчeĭa, aflarъ sfatš ka sъ ajšngъ de sъrgš la nribeųiĭ kariĭ erea în ųarra leшeaskъ eшiųĭ de mšlte nevoĭ. D'aчi daka aš avštš штire ші rъsnšnsš dela dъnшiĭ kšm eĭ vorš veni fъrъ zъbavъ, noantea kš toųiĭ s'aš rъdikatš la Ųšrora la nodš, ші aš tъĭatš aųele kortšlšĭ asšnra lšĭ Stefan-Vodъ,

ши кв мвлте ране пътрвнзîндв-'лŏ аŏ мвритŏ. Ачестŏ Стефан-Водъ аŏ домнитŏ двоĭ анĭ ши патрв лвнĭ.

Мвлцĭ ворŏ съ зикъ квм аŏ фостŏ боĭеріĭ ши капетеле виклені де аŏ омморитŏ пре ачелŏ маĭ маре, къ пре челŏ маре Двмнезеŏ 'лŏ аŏ лъссатŏ, ши жвдецвлŏ съŏ челŏ чорескŏ лвĭ пре пъмънтŏ 'лŏ аŏ датŏ, квм ĭвбеште Двмнезеŏ съ вазъ жвдекъторŏ блъндŏ ĭн черĭв аша съ се арате ши елŏ ла аĭ лорŏ блъндŏ; ши квм нв свфере Двмнезеŏ стръмбътатеа, аша ши елŏ съ нв факъ алтвĭа. Каре поате съ фіъ омŏ ка ачела съ вазъ мвĭереа са силитъ ши батжокоритъ ши съ свфере? каре нв ва свспина възъндŏ фечĭоара са дин сънвлŏ съŏ че аŏ крвцат'-о, съ о ĭеа ши съ 'шĭ рîзъ де дънса? каре маĭ апоĭ боĭерŏ слвжиторŏ ва приĭми съ 'ĭ ĭеа фемеĭа спре пофта са чеа неастъмпърать, ши нв 'ĭ ва гънди ръŏ? Че омŏ пвтеа да винъ челвĭа че нв ва пвтеа свфери амарвлŏ инимеĭ сале? Къ нв елŏ чі Двмнезеŏ семецеште пе внiĭ ка ачеĭа съ фіъ вмплъторĭ ши четъцъторĭ де пъкатŏ ка ачела; чі нв еĭ дела сине чі Двмнезеŏ аŏ тримисŏ сфършеніъ ка съ нв се маĭ адаоце пъкатвлŏ, къ чеĭ бвнĭ с'аŏ сфършитŏ бине, ĭар' чеĭ рьĭ ръŏ.

Кънд аŏ рвдикатŏ боĭеріĭ цврреĭ домнŏ пре Жолдеа.)*

Дакъ вчиссеръ боĭеріĭ пре Стефан-Водъ ла Цвцора, кв тоцĭ с'аŏ сфътвитŏ ши аŏ рьдикатŏ домнŏ пре Жолдеа, ши 'ĭ аŏ датŏ пе Роксанда, фата лвĭ Пътрв-Водъ, сора лвĭ Стефан-Водъ; ши д'ачі аŏ пврчесŏ Жолдеа-Водъ, пе Жижиа în свсŏ съ мяргъ ла Свчеавъ съ факъ пвнтъ;

(* Домнŏ се кĭамъ челŏ че домнеште кв дрептате ши дvпъ лецĭ, ши тоате лвкрвриле лвĭ ле кибзвĭеште спре фолосвлŏ обштиĭ; iар каре фаче în потривъ нв есте домнŏ чі тиранŏ, прекум зиче Аристотелŏ.

шi aŏ merсŏ пъпъ la Шinote, neшtiindŏ nimikŏ de venirea altoĭ domnŏ.

Кънd aŏ rъdikatŏ domnŏ în царra leшeaskъ пribeцiĭ цъrreĭ, шi aŏ venitŏ în царra Moldoveĭ kъ Aleksandrъ-Vodъ, 7064.

Înцellegъndŏ пribeцiĭ din царra leшeaskъ aчeste чe s'aŏ lъkratŏ la Moldova, de sîrgŏ s'aŏ adъnatŏ kъ тоцĭ de s'aŏ sfъtъitŏ, шi aŏ aflatŏ kъm aŏ vreme пe în demъпъ sъ 'шĭ meargъ la moшiъ; шi îndatъ aŏ kъzъtŏ dъпъ Sinavski voevodъlŏ Rъssieĭ шi xatmanъlŏ Koroniеĭ ka sъ le dea ajъtorŏ sъ viъ în царrъ. Чi voevodъlŏ nimikŏ n'aŏ zъbovitŏ, чi aŏ strînsŏ oaste de grabъ шi aŏ пъrчesŏ spre царrъ. Чi sfъtъindъ-se пribeцiĭ kare erea akolo, ka sъ nъ fiъ fъrъ kaпŏ, aŏ rъdikatŏ domnŏ пre Пetre-stolnekъ în tîrgŏ în Terebъlŏ, шi 'ĭ aŏ пъsŏ nъmele Aleksandrъ-Vodъ, чe 'lŏ aŏ пoreklitŏ *Lъпъшneanъlŏ*, пe kare 'lŏ aŏ alesŏ пribeцiĭ dintrъ sine. Шi aŏ intratŏ în царrъ kъ oaste leшeaskъ пe kъvъntъlŏ boĭerilorŏ чellorŏ de царrъ чe trimissesse maĭ de 'nainte vreme la пribeцiĭ în царra leшeaskъ, ka sъ viъ fъrъ zъbavъ kъ kaпŏ, kъ eĭ vorŏ sili sъ se kъrъцeaskъ de Stefan-Vodъ, kъm s'aŏ шi întъmпlatŏ. Kъ gъtindъ-se пribeцiĭ kъ oaste leшeaskъ sъ intre în царrъ, boĭeriĭ чeĭ din царrъ aflarъ vreme sъ se kъrъцeaskъ de Stefan-Vodъ, шi tъindŏ aцele kortъlъĭ, 'lŏ aŏ ommorîtŏ la Цъцora, kъm s'aŏ пomenitŏ maĭ sъsŏ. D'aчi n'aŏ aшteпtatŏ пre kъvъntъlŏ чe trimissesse la пribeцĭ ka sъ viъ kъ kaпŏ, чi îndatъ aŏ rъdikatŏ la domniъ пre Joldea kъm s'aŏ пomenitŏ maĭ sъsŏ. Într'aчea vreme întrъndŏ шi пribeцiĭ kъ Aleksandrŏ-Vodъ în царrъ, шi de sîrgŏ oblichindŏ kъ царra aŏ rъdikatŏ de kaпŏ пre Joldea la

domniъ, karele mergea la Sвчеava sъ fakъ nвntъ kв Roksanda, de sîrgв aв trimisв Aleksandrв–Vodъ пre Moдokв Vornikвlв kв o seamъ de oaste înainte ka sъ пrinzъ kallea Joldiї. Întъmпinîndв–se kв Joldea-Vodъ la Шinote, néavъndв Joldea niчї ошtire, 'lв aв înпresвratв oastea leшeaskъ шi 'lв aв пrinsв viїв, karele maї aпoї daka aв sositв Aleksandrв–Vodъ, 'lв aв însemnatв la nasв, шi 'lв aв datв la kъllвgъriъ.

Kвnd s'aв aшezatв la skaвnв Aleksandrв-Vodъ.

Daka veni Aleksandrв–Vodъ Lъпвшneanвlв шi însemnѣ пe Joldea la nasв, шi 'lв dete la kъllвgъrїъ, d'aчi lвѣ пe Roksanda, fata lвї Пъtrв–Vodъ, sъ 'i fiъ doamnъ, пe kare erea maї 'nainte sъ o їea Joldea, шi kв dragoste 'lв aв пriїmitв boїeriї; шi mergъndв пe la Xъrlъв, aв trasв la Sвчeava шi aв шezвtв la skaвnв; d'aчi s'aв kвnвnatв kв Roksanda fъkîndв nвntъ. Într'-aчelaшв anв fв-ommorв mare шi iarnъ grea.

D'aчi, dakъ s'aв aшezatв Aleksandrв–Vodъ la domniъ, nв grijea de altele dekъtв nвmaї de пaчe în toate пъrдile, шi de aшezarea дъrreї. Iar kв doamna sa Roksanda aв avвtв dвoї feчїorї anвme Bogdan шi Пъtrв.

Maї aпoї domnindв Aleksandrв–Vodъ дarra întrв laвda lв Dвmnezeв, aв ziditв mъnъstirea Slatina, kв mвltъ keltвїalъ шi osъrdiъ, шi aв sfinдit'–o Grigorie Mitroпolitвlв. La sfinдeniъ zikв sъ fi fostв пreoдї шi diakonї 116; aчeasta s'aв lвkratв la aniї 7066, шi aв sfinдit-'o oktomvrie în 14. Maї aпoї шi Пъnдъraдвlв aв fъkвtв, maї mвltв de frikъ dekъtв de bвnъ voїъ, kъ de mвlte orї arъtъndв–i–se în visв sfъntвlв mвчenikв Dimi–

trie, de 'lŭ ĭngrozea ka sъ-ĭ fakъ biserikъ пre aчelŭ lokŭ, s'aŭ апъkatŭ kъ osъrdiъ шi aŭ fъkъt-'o. Aчeastъ пoveste чe skriъ maĭ sъsŭ, kare sпъne de Iliaшŭ-Vodъ шi de Stefan-Vodъ, шi de Joldea-Vodъ, шi de Aleksandrъ-Vodъ, kronikarĭъlŭ чelŭ leшeskŭ tinde пoveste maĭ deskisŭ, ĭar' пъ adъчe aminte de toate semпele пe rъndŭ, kъte s'aŭ fъkъtŭ; ĭar' leatoniseцъlŭ nostrъ mъkar' kъ à skrisŭ пe skъrtŭ, ĭпsъ aratъ toate semпele пe rъndŭ, пe kare lĕ amŭ tokmitŭ fieшte kare la lokъlŭ sъŭ.

Kъnd s'aŭ aшezatŭ Stefan kraĭъlŭ Ŭngъreskŭ, feчĭorъlŭ lъĭ Ianoшŭ kraĭъlŭ.

Iar ĭn alŭ пatrъlea anŭ alŭ domnieĭ lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, trimis-'aŭ ĭmпъratъlŭ Sъleiman xokine la Aleksandrъ-Vodъ шi la Пъtrъ-Vodъ, domnъlŭ Mъnteneskŭ, ka se meargъ kъ oaste ĭn цarra Ŭngъreaskъ, dъпъ пofta lorŭ sъ le пъĭъ kraĭъ пe Stefan feчĭorъlŭ lъĭ Ianoшŭ kraĭъ la skaъnъlŭ чelŭ de moшiъ alŭ tatъ-sъŭ. Ŭmпlĭndŭ domniĭ voĭa шi zisa maĭ marilorŭ sъĭ, dъsъ-l-'aŭ шi l'aŭ aшezatŭ la krъiъ, шi d'aчi se пlekarъ Ŭngъriĭ à da birŭ Tъrkъlъĭ; ĭar' domniĭ se ĭntoarsеrъ kъ toatъ oastea, чineшĭ la lokъlŭ sъŭ, adъkъndŭ mъltŭ jeafŭ шi dobъndъ de la Ŭngъrĭ. Пre aчea vreme fost-'aŭ iarnъ grea шi frigъroasъ, de aŭ ĭngeцatŭ dobitoaчele шi xiarъle пrin пъdъrĭ.— 7067, genarie 1, пristъvitъ-s-'aŭ Makarie eпiskoпъlŭ de Romanŭ, ziditorъlŭ шi ĭnчeпъtorъlŭ mъпъstireĭ Rъшkъĭ, karele aŭ fostŭ la skaъnъlŭ Romanъlъĭ anĭ 27, шi kъ чinste l'aŭ ĭngroпatŭ la mъпъstirea sa la Rъшka. Пre lokъlŭ lъĭ fъ sfinцitŭ Anastasie, omŭ destoĭnikŭ à ъmпlea slъjba пъstorieĭ sale, karele aŭ fostŭ 14 anĭ eпiskoпŭ, maĭ aпoĭ шi mitroпolitŭ aŭ ajъnsŭ.

De domnia lui Despotŭ Eretikulŭ, 7069 Noemvrie 18.

Dupъ alŭ чinчilea anŭ alŭ domnieĭ luĭ Aleksandru-Vodъ Lъpuшneanulŭ, s'aŭ ivitŭ Despotŭ pre poreklъ, ĭar numele 'ĭ aŭ fostŭ Xeraklu Vasilikŭ чe aŭ fostŭ de naшterea sa din ostrovulŭ Samos, karele aŭ fostŭ щtiindŭ multe limbĭ, frъnчeшte, nemцeшte шi latineшte. Aчesta fiindŭ nemeritŭ în цarra leшeaskъ, шi între slujitoriĭ la rъzboaĭe umblъndŭ, avъndŭ шi viaцъ între soцiĭ, s'aŭ înklemtatŭ ku o seamъ de Evangeliцĭ, kъ elŭ înkъ n'aŭ fostŭ pravoslavnikŭ, шi s'aŭ fъkutŭ feчiorŭ de domnŭ; шi чe nu putea aevea sъ se apuчe sъ vie spre цarrъ, kъчĭ Aleksandru-Vodъ lъkuĭa bine ku Leшiĭ, шi Leшiĭ avea legъturъ tare ku Turчiĭ pentru amestekъturĭ ka aчestea. Iar Despotŭ pe askunsŭ ku protivniчiĭ suĭ se gъtea, шi între kazaчĭ 'шĭ aŭ fъkutŭ prieteni. Aчestea înцellegъndŭ starostiĭ de la marцine, aŭ datŭ щtire la kraĭulŭ. Deчĭ kraĭulŭ aŭ trimisŭ kъrцile sale pretutindea, de kapŭ îngrozindŭ karele se va bъga sъ treakъ peste poruńka luĭ, шi pre Despotŭ sъ 'lŭ opreaskъ la Pomoran. Чi mъkar kъ de o datъ s'aŭ alinatŭ lukrulŭ, ĭar maĭ apoĭ Despotŭ de iznoavъ maĭ bine s'aŭ gъtitŭ, luъndŭ într' ajutorŭ pe Albrextŭ Laski, шi aŭ intratŭ în цarrъ ku Nemцiĭ шi ku Sveziĭ, шi ku Spanioliĭ, шi ku Leшiĭ, шi ku Kazaчiĭ.

Rъzboĭulŭ luĭ Aleksandru-Vodъ, kъnd s'aŭ bъtutŭ la Verbie ku Despotŭ, 7069 Noemvrie 18.

Aleksandru-Vodъ daka înцellese aшa lukru de grabъ, kъ Despotŭ fъrъ de veste aŭ intratŭ în цarrъ de 'lŭ înpresoarъ ku oaste strînsъ, néavîndŭ de чe se apuka, ka din somnŭ deшteptîndu-se, de sirgŭ шi nu

кꙋ пꙋцинѣ negata 'ї аꙋ ешitꙋ înainte la Jijiea, кꙑ царра пizmîndꙋ лꙋї Aleksandrꙋ-Vodꙑ n'аꙋ vrꙋtꙋ sꙑ sae la oaste. Ши întꙑmпinîndꙋ-se la Verbie кꙋ Despotꙋ 'ї аꙋ datꙋ rꙑzboiꙋ, leatꙋ 7069. Чi чeї пꙋцinї de чeї maї mꙋлцї, шi чeї negata de чeї gata n'аꙋ пꙋtꙋtꙋ sꙋferi, чi аꙋ datꙋ dosꙋлꙋ, шi Aleksandrꙋ-Vodꙑ аꙋ fꙋцitꙋ în josꙋ. Zikꙋ ꙋniї кꙑ шi akolo sꙑ fie fostꙋ rꙑzboiꙋ кꙋ viklenie; чi чela чe пierde rꙑzboiꙋлꙋ fie кꙑnd пꙋ va sꙑ afle vina sa. Чi aчestea dela Dꙋmnezeꙋ sîntꙋ tokmite, ka nimika sꙑ пꙋ fie stꙑtꙑtorꙋ пre лꙋme, чi toate de rꙑsiпꙑ шi trekꙑtoare, пre чeї de josꙋ її sꙋїꙑ, пre чeї sꙋiцї 'i пogoarꙑ, ka sꙑ fiꙑ de пildꙑ шi de învꙑцꙑtꙋrꙑ пoꙑ, sꙑ кꙋпoaштemꙋ кꙑ n'avemꙋ пre лꙋme fꙑrꙑ пꙋmaї лꙋkrꙋrї bꙋne.

Кꙋnd s'аꙋ dꙋsꙋ Aleksandrꙋ-Vodꙑ la Цarigradꙋ.

Aleksandrꙋ-Vodꙑ, dakꙑ se bꙑtꙋ кꙋ Despotꙋ шi пierdꙋ rꙑzboiꙋлꙋ, fꙋцi în josꙋ spre Iaшї, шi d'akolea 'шї лꙋꙑ doamna шi fꙋцi la Xꙋшї; akolea se grijea ka sꙑ strîngꙑ царra шi sꙑ їea ajꙋtorꙋ de la Tꙋrчї sꙑ se întoarkꙑ asꙋпra лꙋї Despotꙋ; чi nimika n'аꙋ folositꙋ. Кꙑ Despotꙋ, daka s'аꙋ bꙑtꙋtꙋ кꙋ Aleksandrꙋ-Vodꙑ la Verbie шi аꙋ rꙑzbitꙋ пre Aleksandrꙋ-Vodꙑ, пꙋ s'аꙋ пorпitꙋ dꙋпꙑ dꙑпsꙋлꙋ, чi s'аꙋ întorsꙋ spre Sꙋчeava шi аꙋ apꙋkatꙋ skaꙋпꙋлꙋ шi чetatea Sꙋчeveї, кꙋ toatꙑ averea лꙋї Aleksandrꙋ-Vodꙑ. De aчi пre slꙋjitorї її ꙋmплꙋ de banї, пre boierї кꙋ кꙋvinte dꙋлчї її înbлꙑnzea, шi se fꙑgꙑdꙋia sꙑ le fakꙑ bine maї mꙋлtꙋ dekꙑtꙋ eї vorꙋ пofti. Аша пre тоцї ꙋmплîndꙋ de пꙑdejde, i s'аꙋ înkinatꙋ царra de sꙋsꙋ toatꙑ шi s'аꙋ gꙑtitꙋ de iznoavꙑ asꙋпra лꙋї Aleksandrꙋ-Vodꙑ; шi аꙋ пogorîtꙋ la Iaшї, aпoї la Xꙋшї,

ka sъ noatъ anъka npe Aleksandrъ-Vodъ akolo; чi Aleksandrъ-Vodъ aъzindъ ші vъzîndъ kъ è golitъ de totъ ajъtorъlъ, s'aъ nogorîtъ la Killia, ші d'akolo s'aъ dъsъ la îmnъrъціъ, ka de akolo sъ se ajъtoreaskъ.

Kъnd aъ trimisъ Desnotъ-Vodъ la Поartъ nentrъ steagъ de domniъ.

Desnotъ-Vodъ, dъnъ goana чe aъ gonitъ npe Aleksandrъ-Vodъ nъnъ la Хъші, s'aъ întorsъ înanoĭ ші aъ venitъ la Iaшĭ, ъnde aъ noftitъ vlъdiчiĭ npe Grigorie mitronolitъlъ, ші Anastasie eniskonъlъ de Romanъ, ші Eftimie eniskonъlъ de Rъdъъці, ші ne toці boĭeriĭ цъrreĭ de aъ чititъ molitva de domniъ, ші 'ĭ aъ nъsъ nъme Ioan-Vodъ Desnotъ. D'aчi Desnotъ-Vodъ, aъ trimisъ boĭerĭ de цarrъ la Цarigradъ nentrъ steagъ, ші kъ banĭ ъmnlîndъ gъrile vrъjmaшilorъ, 'шĭ aъ aшezatъ domniea ші 'ĭ aъ datъ steagъ. Daka 'ĭ aъ sositъ steagъlъ la Iaшĭ, d'aчi s'aъ dъsъ la Sъчeava kъ mare bъkъriъ; iar' Aleksandrъ-Vodъ, daka s'aъ dъsъ la îmnъrъціъ, fъ trimisъ la Ikoniъ.

Kъnd s'aъ aшezatъ Desnotъ-Vodъ la skaъnъ.

Desnotъ-Vodъ, daka aъ dobъnditъ domniea ші 'ĭ aъ venitъ steagъ de la îmnъrъціъ, ші s'aъ aшezatъ la skaъnъ, blъndъ se arъta, ші tъtъlorъ kъviosъ ші aevea nravoslavnikъ; ĭar' în taĭnъ era eretikъ ші avea de aĭ sъĭ sfetniчĭ de o leцe kъ elъ. Maĭ anoĭ 'шĭ aъ ivitъ nekredinцa lъĭ. Trimis'-aъ dъnъ aчeea solĭ în цarra leшeaskъ la kraĭъlъ ші la îmnъratъlъ Nemцeskъ, dъndъ штire kъ s'aъ aшezatъ la domniъ, ші npe solĭ bine 'ĭ aъ npiĭmitъ, ші aъ fostъ bъkъroшĭ ъnъĭa ka aчelъĭa чe slъ-

jisse la kȣrtea împъratȣlȣĭ Nemџeskȣ ші la korȣna leшeaskъ. Maĭ апоĭ пȣse greȣtъџĭ marĭ пе џarrъ, biseriчile desbrъka ші le lȣа arџintȣrile de le fъчea banĭ, ші altele kъte п'аȣ zisȣ џarra kъ va vedea. Fъkъndȣ aчestea Desпotȣ-Vodъ, Laski, karele venisse kȣ dъnsȣlȣ, kȣnnoskъndȣ kъ va veni asȣпra lorȣ rъȣ, s'аȣ întorsȣ înапоĭ.

Пentrȣ aчestȣ Desпotȣ-Vodȣ de ȣnde s'аȣ ijdȣritȣ, ші în чe kinȣ 'шĭ аȣ skosȣ пȣme de domniȣ.

Пentrȣ domnia aчestȣĭ Desпotȣ-Vodъ, leatoпiseџȣlȣ чelȣ Moldoveneskȣ foarte пe skȣrtȣ skriъ, kъ пȣmaĭ чe aratъ kȣm аȣ venitȣ Desпotȣ din џarra leшeaskъ kȣ oaste strînsъ, ші s'аȣ lovitȣ kȣ Aleksandrȣ-Vodъ la Verbiъ, ші аȣ birȣitȣ пre Aleksandrȣ-Vodъ, ші l'аȣ gonitȣ пъпъ la Xȣшĭ, ші d'aчi s'аȣ întorsȣ la Iaшĭ ȣnde 'ĭ аȣ чititȣ Vlъdiчiĭ molitva de domniъ, ші 'ĭ аȣ пȣsȣ пȣmele Ioan-Vodъ, ші aratъ kъџĭ anĭ аȣ domnitȣ; iar' de lȣkrȣrile ші rъzboaĭele чe аȣ fъkȣtȣ în zillele lȣĭ nimika пȣ însemneazъ, niчĭ aratъ de чe rȣdъ este.

Iar' dȣmnealȣĭ Ȣreke-Vornikȣlȣ, vrъndȣ sъ arate aчeastъ пoveste à lȣĭ Desпotȣ maĭ deskisȣ ші maĭ adevъratȣ, înпreȣпъndȣ izvoade, аȣ чititȣ la kronikarȣlȣ leшeskȣ, karele este izvoditȣ de kronikarȣlȣ Bielski, ші d'akolo aflъndȣ maĭ alesȣ de Desпotȣ, аȣ skosȣ aчeastъ пoveste чe maĭ sȣsȣ skriъ: kъ aчestȣ Desпotȣ din ostrovȣlȣ Samos de пaшterea sa, ші kȣm s'аȣ пrietenitȣ kȣ Laski, ші аȣ venitȣ kȣ oaste sпre Moldova, ші аȣ gonitȣ пre Aleksandrȣ-Vodъ, ші аȣ aпȣkatȣ skaȣпȣlȣ, ші d'aчi toate пe rъndȣ kȣm sпȣпe maĭ sȣsȣ. Însъ maĭ adevъratȣ пȣ lȣ aratъ de ȣnde s'аȣ ijdъritȣ ші kȣm аȣ skosȣ пȣme de domniъ.

Iar Simeon daskalȣlŭ, vrъndŭ kȣ adevъratŭ ka se поатъ dovedi ачestŭ lȣkrȣ maĭ alesŭ шi maĭ deskisŭ пentrȣ Desпotŭ-Vodъ, чitindŭ izvoadele, aŭ чerkatŭ шi elŭ la kronikarȣlŭ leшeskŭ шi aŭ aflatŭ izvodȣlŭ karele este kizmitŭ maĭ d'înainte vreme de Aleksandrȣ Gvagnin, пe limba latineaskъ; шi d'aчi dȣпre aчelŭ izvodŭ l'aŭ isvoditŭ Marџikŭ Пaшkovski din limba latineaskъ пre limba leшeaskъ. D'akolo шi elŭ aŭ silitŭ kȣ пevoinџъ de aŭ izvoditŭ dȣпre aчelŭ izvodŭ, пre limba romъneaskъ, aчeastъ пoveste à lȣĭ Desпotŭ, de ȣnde s'aŭ ijdъritŭ шi în чe kiпŭ 'шĭ aŭ skosŭ nȣme de domniъ.*)

Пentrȣ aчestŭ Desпotŭ skriъ Marџikŭ Пaшkovski kronikarȣlŭ leшeskŭ, kъ oare kъnd aŭ fostŭ ȣnŭ Desпotŭ oare-karele lъkȣindŭ la Moldova, omŭ de чinste шi de folosŭ foarte, karele întrȣ nimika n'aŭ fostŭ maĭ josŭ dekъtŭ чeĭ de frȣnte, avъndŭ шi ȣnŭ пeпotŭ anȣme Vasilikŭ. Aчestŭ Desпotŭ шi kȣ пeпotȣlŭ sъŭ, viindŭ Aleksandrȣ-Vodъ la domniъ, de frika lȣĭ kȣ toatъ avȣџiea lȣĭ aŭ пribeџitŭ din џarrъ, шi aŭ trasŭ sпre Rъmŭ ȣnde, пȣ mȣltъ vreme trekъndŭ, aŭ пeritŭ пeпotȣlŭ lȣĭ Desпotŭ la ȣnŭ rъzboĭȣ, шi d'akolo mȣtъndȣ-se Desпotŭ la altŭ ostrovŭ 'шĭ aŭ kȣmпъratŭ oчine шi

---

(* Iar Volfang de Betlem, istorikȣlŭ Ȣngȣreskŭ, skriъ kъ aчestŭ Desпotŭ Vodъ aŭ fostŭ dela Kritŭ, шi kȣm kъ erea omŭ isteџŭ шi ȣmblatŭ пrin lȣme, шi kȣm kъ kȣ пȣterea lȣĭ Ferdinand îmпъratȣlŭ, dъndȣ-ĭ oaste kȣ dȣoĭ џeneralĭ anȣme Franчisko Zaĭo шi Antonie Шekeliĭo, aŭ dobъndilŭ domniea Moldoveĭ, fъkîndȣ-se пe sine feчĭorŭ lȣĭ Iakov Xeraklida domnȣlŭ Entroџilorŭ, listъ 16, leat 1561 dela Xristos. Шi iarъшĭ totŭ aчestŭ Volfang Betlem шi într'altŭ lokŭ ziчe, пomenindŭ de aчestŭ Desпotŭ-Vodъ, kъnd s'aŭ vrъjbitŭ kȣ Ioan Sigizmȣnd, пentrȣ dȣoъ чetъџĭ чe fȣsesse date de Mateĭaшŭ kraĭȣlŭ, maĭ 'nainte vreme; шi iar' ziчé kъ aŭ fostŭ Desпotŭ kriteanŭ, adȣkъndŭ mъrtȣriъ шi kȣvintele kraĭȣlȣĭ Sigizmond zikъndŭ: kъ toџĭ kriteniĭ sintŭ minчinoшĭ list. 223.

s'aŭ aшezatŭ, ѕnde dѕпъ пѕџinъ vreme aŭ mѕritŭ шi Desпotŭ, ръmъindѕ-ĭ toatъ avѕџiea lѕĭ пre mъna slѕџilorŭ sale. Шi fiindŭ ѕnѕlŭ d'între slѕџĭ de rѕdъ grekŭ, anѕme Xeraklѕ, karele erea maĭ de folosŭ шi maĭ de чinste dekъtŭ toџĭ, шi maĭ kredinчiosŭ la Desпotŭ dekъtŭ toate slѕџile sale, fiindŭ шi omŭ isteџŭ la fire шi askѕџitŭ la minte, aŭ kïematŭ пre toџĭ tovarъшiĭ sъĭ, пre slѕџile lѕĭ Desпotŭ, шi le zisse: fraџilorŭ, eatъ stъпînѕlŭ nostrѕ mѕri, шi averea lѕĭ toatъ пre mъinele noastre ръmasse; шi ĭatъ kѕm è obiчeĭѕlŭ la aчestŭ lokŭ, kъ daka moare omѕlŭ шi n'are feчĭorĭ, saŭ altъ rѕdъ, ieaŭ jѕdekъtoriĭ toatъ remъшiџa mortѕlѕĭ. Шi anoĭ de vorŭ obliчi de moartea lѕĭ Desпotŭ, vorŭ veni de vorŭ lѕa toatъ avѕџia stъпъnѕlѕĭ nostrѕ, шi noĭ vomŭ ръmъnea kѕ nimika; iar' de vreџĭ avea sъ mъ askѕltaџĭ пre mine шi sъ faчeџĭ kѕm voĭѕ ziчe eŭ, noĭ fъrъ grijъ vomŭ fi dintr'akolo, шi avѕџiea stъпînѕlѕĭ nostrѕ noĭ o vomŭ пojivъi, nѕmaĭ sъ пriĭmiџĭ ѕnŭ kѕvъntŭ: Sъ mъ mъrtѕrisiџĭ kътre toџĭ kъ sîntŭ neпotѕlŭ lѕĭ Desпotŭ шi Desпotŭ aŭ mѕritŭ, шi avѕџiea lѕĭ пre mъna mea aŭ remasŭ, шi sъ mъ пъrîџĭ la jѕdekъtorŭ kѕm nѕ voĭѕ sъ vъ пlъteskŭ simbriile; kъ eĭ nѕ шtiŭ kъ Vasilikŭ neпotѕlŭ lѕĭ Desпotŭ aŭ пeritŭ la ръzboĭѕ; чi vъzîndŭ eĭ kъ mъ mъrtѕrisiџĭ kъ eŭ sîntŭ neпotѕlŭ lѕĭ Desпotŭ, шi mъ пîrîџĭ пentrѕ simbriъ, vorŭ krede kѕ adevъratŭ kъ sîntŭ neпotŭ lѕĭ Desпotŭ, шi nѕ vorŭ lѕa avѕџia stъпînѕlѕĭ nostrѕ, чi mĭ vorŭ ziчe sъ vъ пlъteskŭ simbriile; d'aчi vomŭ îmпъrџi toatъ avѕџiea dinпreѕnъ, шi eŭ voiŭ lъssa sъ lѕaџĭ voĭ totŭ чe va fi, nѕmaĭ sъ 'mĭ daџĭ mie katastiшele шi zanisele kъte sîntŭ toate, шi чeva banĭ de kïeltѕialъ kъtŭ vъ veџĭ îndѕra voĭ, kъ voъ nѕ vъ sîntŭ bѕne de nimika xîrtiile aчestea, niчĭ vъ sîntŭ de niчĭ o treabъ; шi

d'ачi не vomъ ръskira kare înkotro 'lъ va îndrepta Dѕmnezeѣ." Ei kѕ toцi приimirъ aчeste kѕvinte, ши 'i se jѕrarъ kѕm пѕ пѕmaї înaintea jѕdekъцilorъ saѣ kъtre alцi oamenї, чi ши printr'alte цъrrї îlъ vorъ mъrtѕrisi kѕm kъ este Vasilikѕ, nепotѕlъ lѕї Despotѕ. Аша meштeшѕgѕindѕ-ї într'aчestъ kipѕ, Xeraklѕ kѕ tovarъшiї sъї aѣ împъrцitъ avѕцiea lѕї Despotъ, ши elъ aѣ apѕkatъ katastiшele ши zapisele, întrѕ karele aѣ fostъ ши diresele чelle de domniъ à lѕї Vasilikъ nепotѕlъ lѕї Despotъ, karele перisse la rъzboiѕ; ши aѣ lѕatъ ши din banї oare-чe ka sъ 'i fiъ de kїeltѕїalъ, ши împreѕnîndъ nѕmele tovaroшiї sъї, 'i aѣ zisъ Xeraklѕ-Vasilik. nепotѕlъ lѕї Despotъ, lѕъndъ nѕmele чelѕїa чe перisse la rъzboiѕ. Ши d'ачi ръшkirîndѕ-se toцї în toate пъrцile, Despotъ aѣ apѕkatъ nѕmele de domniъ, ши aѣ trekѕtъ la цarra Nemцeaskъ; kъrѕїa daka 'ї aѣ lѕatъ seama kesarѕlъ Nemцeskѕ, kѕ dragoste 'l aѣ приimitъ; ши daka шї aѣ arъtatъ diresele чelle de domniъ l'aѣ krezѕtъ kѕ adevъratъ kъ este nепotъ lѕї Despotъ, ши erea la чinste mare. Чi sokotea kѕm arъ пѕtea faчe kѕmvaшї sъ dobъndeaskъ domniea la moшiea sa la Moldova; karele ѕmblъndъ пentrѕ domniъ aѣ lъssatъ Nemцiї ши aѣ trekѕtъ la leшї, ѕnde, slѕjindъ korѕniї leшeшtї ши ѕmblъndъ între voїniчї la rъzboaїe, s'aѣ îпprietenitъ kѕ Albrext Laski Voivodѕ Siraskeї; karele daka 'ї aѣ lѕatъ seama, kѕ toatъ nevoinцa aѣ nevoitъ sъ 'lъ dѕkъ la domniъ, adeverindѕ-i-se Despotъ kъ orї kъtъ va kїeltѕi пentrѕ dînsѕlъ, 'i va întoarче maї kѕ asѕpръ kїeltѕїala. Înцellegъndъ Laski aчeste kѕvinte, s'aѣ înfъrtъцitъ kѕ dînsѕlъ.

Kъnd a otrъvitъ Aleksandrѕ-Vodъ пре Despotъ.

Înцellegîndъ Laski ши Despotъ de mѕlte asѕпrelї

че фъчеа Aleksandrв-Vodъ boĭerilorŭ, gъndirъ kъ пе lesne se vorŭ înпrieteni kв o seamъ de boĭerĭ de цarrъ, ші sfъtвindв-se amъndoĭ, a lъssatŭ Desпotŭ sъ strîngъ Laski oaste, ĭar' elŭ fъkъndв-se omŭ пrostŭ, fiindŭ omŭ nekвnnoskвtŭ, s'aŭ dвsŭ în цarra Moldoveĭ, kъ fiindŭ omŭ kв minte mare ші вmblîndŭ kв tainъ пе la boĭerĭ, пre toцĭ 'ĭ aŭ fъkвtŭ пrieteni; maĭ апоĭ вmblъndŭ kв înцellenчĭвne mare, s'aŭ апропiatŭ de aŭ grъitŭ ші kв Roksanda, doamna lвĭ Aleksandв-Vodъ, kare 'ĭ aŭ fostŭ sorъ bвпъ. Roksanda aŭ sпвsŭ lвĭ Aleksandrв-Vodъ de dъпsвlŭ, ші s'aŭ rвgatŭ sъ aĭbъ sokotinцъ; niчĭ Aleksandrв-Vodъ nв 'ĭ aŭ înfrъntŭ voĭa, чi 'lŭ aŭ пriĭmitŭ. Maĭ апоĭ dвпъ mвltъ vreme, пreпвindв'шĭ Aleksandrв-Vodъ пre Desпotŭ, l'aŭ otrъvitŭ пre askвnsŭ, karele daka s'aŭ simцitŭ într'ачestŭ kiпŭ kъ è otrъvitŭ, s'aŭ datŭ la doktorŭ de l'aŭ пъzitŭ ші nimika nв 'ĭ aŭ fostŭ.

Ĭar Laski în цarra leшeaskъ zъlojindв'шĭ mвlte sate ші очine, ші lвъndŭ banĭ de пе la вniĭ alцiĭ, strъnцea oaste. Ĭar' Desпotŭ, daka aŭ eшitŭ de la doktorŭ, îndatъ aŭ fъцitŭ în цarra leшeaskъ ші s'aŭ dвsŭ la пrietinвlŭ sъŭ la Laski, ші 'ĭ aŭ sпвsŭ de toate kъte aŭ пъtimitŭ la Moldova.

Kвnd aŭ пвrчesŭ Desпotŭ ші kв Laski întâiв sпre Moldova kв oaste.

Laski Voivodв Siraskiĭ, daka aŭ strînsŭ la vr'o 4000 de oamenĭ în leafъ, aŭ trasŭ sпre graniцa romъneaskъ, lвъndŭ ші пre Desпotŭ kв sine, вnde sosindŭ la Nistrв, ші gъtindв-se sъ intre în цarrъ, aŭ пrinsŭ de veste Aleksandrв-Vodъ, kвm Desпotŭ vine kв oaste leшeaskъ asвпra lвĭ, ші aŭ sositŭ la marцine. Aшa

Aleksanrdѕ–Vodъ de sîrgѣ se gъteшte kѕ vr'o 40,000 de oaste шi le ese înainte la Nistrѕ, aшteptъndѣ пre Laski шi пre Despotѣ.

Kъnd aѣ venitѣ veste la Aleksandrѕ-Vodъ kѕ aѣ mѕritѣ Despotѣ.

Înцellegîndѣ Arbrext Laski шi kѕ Despotѣ–Vodъ kѕm Aleksandrѕ–Vodъ lѣ aѣ eшitѣ înainte la marцine kѕ atъta пѕtere, n'aѣ kѕtezatѣ sъ intre în цarrъ, чi s'aѣ întorsѣ înapoĭ, krѕцîndѕ–se пre altъ datъ, шi aѣ ръш-kiratѣ oastea toatъ пre la sate, lъssъndѕ-le kѕvъntѣ kъnd le va da шtire sъ fiъ toцĭ gata. Ĭar' пre Despotѣ l'aѣ înkisѣ Laski într'o taĭnъ à sa ѕnde nimenea пѕ intra akolo fъrъ пѕmaĭ Laski, шi aѣ skosѣ kѕvъntѣ la gloatъ kѕm Despotѣ s'aѣ ръzbolitѣ. Шi aшa din zi în zi arъ-tîndѕ–se Laski kѕ voiъ rea kъtre toцĭ пentrѕ boala lѕĭ Despotѣ, шi ѕmblъndѣ tristѣ, пѕ dѕпъ mѕltъ vreme, într'ѕna din zille, aѣ eшitѣ Laski afarъ la gloate, arъ-tъndѕ–se пosomorîtѣ la faцъ шi kѕ xaĭne negre, arъtîn-dѕ–se jalnikѣ шi kѕ voiъ rea, mъrtѕrisindѣ kѕm Des-potѣ aѣ mѕritѣ шi aѣ învъцatѣ sъ grijeaskъ чe trebѕĭa la пogribaniъ. Шi aѣ învъцatѣ de aѣ fъkѕtѣ ѕnѣ sikriѣ шi 'lѣ aѣ bъgatѣ în taĭnъ ѕnde era Despotѣ шi aѣ пѕsѣ în sikriѣ o пiatrъ mare, шi aѣ smolitѣ sikriѕlѣ bine, kѕm arѣ fi omѣ mortѣ în trъпsѕlѣ, zikъndѣ kъ aѣ smolitѣ пre Despotѣ în trъпsѕlѣ; шi d'aчi adѕпîndѣ пreoцĭ mѕlцĭ шi alte gloate aiese шi kѕ mѕltъ jale, a fъkѕtѣ îngropa-rea шi aѣ astѕпatѣ aчelѣ sikriѣ. D'aчi vrъndѣ Laski ka sъ kreazъ toцĭ kъ aѣ mѕritѣ Despotѣ, aѣ trimisѣ skri-soare шi kѕvîntѣ în toate пъrцile, dъndѣ шtire de moar-tea lѕĭ Despotѣ, ĭar' пre askѕпsѣ kѕm пѕtea vitejeшte se gъtea, fiindѣ akolo iskoade шi de la Aleskandrѕ–Vo-

dъ, ши vъzъndŏ kв adevъratŏ kъ Despotŏ aŏ мвritŏ ши l'aŏ îngropatŏ. dвkîndв-ĭ veste bвnъ kвm Despotŏ aŏ мвritŏ ши aŏ vъzвtŏ kв okiĭ sъĭ вnde l'aŏ îngropatŏ ши kвm este Laski jalnekŏ пentrв moartea lвĭ Despotŏ; Krezъndŏ Aleksandв-Vodъ ачeste kвvinte kъ aŏ мвritŏ Despotŏ, kв mare darŏ aŏ dъrвitŏ пre vestitorвlŏ ачela, ши bвkвrъndв-se kъ s'aŏ мъntвitŏ de vrъjmaшвlŏ sъŏ, aŏ slobozitŏ oштile пe akasъ.

Kъnd aŏ mersŏ alŏ doilea rъndŏ Laski kв Despotŏ la Moldova asвпra lвĭ Aleksandrв-Vodъ, ши s'aŏ bъtвtŏ la Verbie, 7069. Noemvrie 18.

Albrecht Laski Voevodŏ Siraskiĭ, skoцъndŏ kвvъntŏ în toate latвrele kвm Despotŏ aŏ мвritŏ, ши înцellegîndŏ kвm Aleksandrв-Vodъ oштile sale lĕ aŏ rъшkiratŏ, aflѣ vreme пre 'ndemъпъ ka sъ loveaskъ fъrъ de veste de isпoavъ asвпra lвĭ Aleksandrв-Vodъ; ши de sîrgŏ aŏ trimisŏ la пorвшniчĭ, kвm maĭ kвrъnd sъ se strîngъ oastea toatъ, la вnŏ lokŏ, вnde daka s'aŏ adвnatŏ oastea toatъ s'aŏ aflatŏ 12,000 de oameni Шi d'aчi aŏ zisŏ Laski lвĭ Despotŏ sъ se skoale din morцĭ, adekъ sъ ese dela taĭna вnde erea înkisŏ, ши de sîrgŏ mergъndŏ sпre graniцa romъneaskъ, fъrъ veste aŏ trekвtŏ Nistrвlŏ, вnde înцellegîndŏ aшa de grabъ sokotitoriĭ lвĭ Aleksandrв-Vodъ чe erea la marцine, de sîrgŏ aŏ allergatŏ la domnвlŏ sъŏ Aleksandrв-Vodъ, de 'ĭ aŏ datŏ шtire, kвm Despotŏ 'lŏ îmпresoarъ fъrъ veste ши aŏ intratŏ în цarrъ; de kare lвkrв kв adevъratŏ шtiindŏ Aleksandrв-Vodъ kъ Despotŏ aŏ мвritŏ, n'aŏ krezвtŏ чi aŏ пorвnчitŏ sъ taĭъ kaпвlŏ ачelвĭa чe aŏ adвsŏ aчeastъ veste, dîndв-ĭ vinъ kъ faчe sпaĭmъ цъrreĭ, kъ elŏ шtiъ bine kъ Despotŏ aŏ мвritŏ. Însъ nesfъrшin-

дѕ-se olъkariĭ, viindѕ ѕnѕlѕ дѕпъ altѕlѕ ші totѕ o veste ѕпѕпѕ, кѕm ші Despotѕ soseште; înцelleгъndѕ ачеstea Aleksandrѕ-Vodъ, дештептъndѕ-se ka dintr'ѕnѕ somnѕ, la ѕnѕ lѕkrѕ aша de grabъ néavъndѕ de че se апѕka, fiindѕ oastea ръшkiratъ чineшĭ пе la kasa sa, aѕ апѕkatѕ пѕшчile kѕ vr'o 1,500 de oamenĭ че aѕ пѕtѕtѕ strъпце de grabъ, ші aѕ ешitѕ înaintea lѕĭ Despotѕ la Jijiea, la satѕlѕ Verbie, ші aѕ tokmitѕ пѕшчile înпotriva podѕlѕĭ ka sъ поатъ sпrijini пре Despotѕ; ѕnde fъkîndѕ пъvalъ mare nedestraшiĭ lѕĭ Laski, aѕ апѕkatѕ пѕшчile ші lѕ aѕ întorsѕ sпre oastea lѕĭ Aleksandrѕ-Vodъ, ѕnde înпresorîndѕ-ĭ пре Moldovenĭ kѕ fokѕlѕ пѕшчilorѕ ші de sineце kѕ плѕmbĭ че пika ka плоаĭa, de n'aѕ maĭ пѕtѕtѕ sѕferi Moldoveniĭ, чi пъръsindѕ пре domnѕlѕ lorѕ, пре Aleksandrѕ-Vodъ, aѕ datѕ dosѕlѕ à fѕцi, ші aѕ ръmasѕ isbъnda la Леші. Ĭar Aleksandrѕ-Vodъ vъzîndѕ-se golitѕ ші пъръsitѕ de totѕ ajѕtorѕ, aѕ fѕцitѕ sпre Xѕшĭ, ші d'akolo s'aѕ dѕsѕ la Tѕрчĭ. Iar Laski aѕ trasѕ sпre Sѕчeava, ші aѕ aшezatѕ пре Despotѕ la skaѕпѕ; iar elѕ, пѕ дѕпъ mѕltъ vreme, s'aѕ dѕsѕ înапоĭ, lъsъndѕ lѕĭ Despotѕ oastea joimiriĭ ші Nemціĭ ші Ѕngѕriĭ, ka sъ 'ĭ fiъ de апъrare din kotro va avea nevoĭъ; iar lѕĭ sъ 'ĭ întoarkъ toatъ keltѕĭala kъtъ aѕ fъkѕtѕ пъпъ l'aѕ aшezatѕ la domniъ.

Пentrѕ izvodѕlѕ amъndѕrorѕ kronikarilorѕ ші de tokmeala lorѕ.

Пentrѕ ачestѕ Despotѕ-Vodъ, leatoniseцѕlѕ челѕ Moldoveneskѕ foarte пре skѕrtѕ skriъ, iar kronikariĭ чеĭ leшeшtĭ skriѕ maĭ deskisѕ ші de ajѕпsѕ. Mъkar de înчепѕtѕlѕ lѕĭ Despotѕ пѕ skriѕ amъndoĭ într'ѕпѕ kiпѕ, iar' maĭ апоĭ totѕ se tokmeskѕ kъ kѕ ачеastъ datъ totѕ

aŭ fostŭ izbъnda la Desnotŭ-Vodъ, kъ aŭ bъtutŭ пre Aleksandru-Vodъ шi aŭ anukatŭ skaunulŭ; unde daka s'aŭ aшezatŭ la domniъ, multe rъutъцĭ fъчea пeste voĭa цъrreĭ, пre karele maĭ aпoĭ nu l'aŭ pututŭ suferi boĭeriĭ шi цarra, vъzъndŭ de la dъnsulŭ atъta пedeaпsъ шi strъmbъtate asuпra lorŭ; karele de lŭ va kruцa Dumnezeŭ în delungŭ la domniъ, nu vrea putea fi într'altŭ kiпŭ sъ nu пrimeneaskъ leцea шi sъ nu se rъsiпeaskъ цarra. Пentru aчeea шi eŭ vъzъndŭ kъ de aiчea înainte se tokmeskŭ skrisorile, la povestea amîndurora kronikarilorŭ, amŭ silitŭ de amŭ îпpreunatŭ skrisoarea lorŭ la unŭ lokŭ, шi amŭ tokmit'o de amŭ fъkut'o totŭ una, însъ nu numaĭ kronikariĭ alegŭ чe aŭ skrisŭ.

Kъnd s'aŭ sfъtuitŭ Laski ka se skoaцъ пre Desnotŭ-Vodъ din Domniъ.

De aчeastъ poveste kronikarulŭ Marцikŭ Пaшkovski skrie kъ, Albrext Laski Voivoda Siraskiĭ, daka aŭ aшezatŭ пre Desnotŭ-Vodъ la domniъ ku multъ keltuĭalъ à sa, s'aŭ dusŭ înapoĭ la цarra leшeaskъ, lъsъndŭ kuvъntŭ luĭ Desnotŭ-Vodъ ka sъ 'ĭ trimiцъ totŭ чe aŭ keltuitŭ пentru dъnsulŭ, sъ'шĭ rъskumпere satele шi oчinele пe kare le zъlojisse пentru Desnotŭ; чi Desnotŭ daka s'aŭ vъzutŭ aшezatŭ la domniъ nimika de aчeasta nu grijea, чi numaĭ de пradъ шi de rъutъцĭ чe fъчea în цarrъ. Aшa intrъndŭ skъrba între dъnшiĭ, înцellegъndŭ Laski de atъta rъutъцĭ шi strъmbъtъцĭ чe fъчea цъrreĭ, шi luĭ nu 'ĭ plъteшte keltuĭala, gъndi ka sъ 'lŭ skoaцъ din domniъ. De kare daka s'aŭ adunatŭ la Sъim la Пetrikov ku Dumitraшku Viшnoveцski, kare шi aчela era omŭ ku putere mare, шi sfъtuindu-se amъndoĭ, aŭ tokmitŭ Laski ka sъ 'lŭ dukъ la domniъ шi sъ

skoaцъ пre Desпotš; de kare lškrš înkredinцîndš-se amъndoĭ, nš dšпъ mšltъ vreme s'aš rъdikatš Viшnoveцski kš oaste kazaчeaskъ шi aš venitš la Nistrš, aшteптъпdš akolo шi пre Laski ka sъ meargъ asšпra lšĭ Desпotš.

Kъnd s'aš sfъtšitš boĭeriĭ цъrreĭ ka sъ skoaцъ пre Desпotš din domniъ.

Într'aчea vreme sfъtšindš-se boĭeriĭ цъrreĭ înпreшпъ шi kš Eпiskoпiĭ, чe vorš faчe kš aчelš rъsinitorš de leцe, kъ nš nšmaĭ kъlkъndš obiчeĭšrile цъreĭ шi jafšrile fъkъndš, чi шi leцea kš totšlš rъmъssesse de batjokšrъ. De kare lškrš kš toцiĭ maĭ dinadinsšlš sfъtšindš-se kš Tomшa Xatmanšlš ka sъ skoaцъ пre Desпotš din domniъ, шi aшa jšrarъ пre Tomшa karele erea kš inimъ mare, ka sъ fiъ elš înчeпъtorš aчestšĭ lškrš. Într'aчea vreme înцellegъndš boĭeriĭ kšm Dšmitraшkš Viшnoveцski aš venitš la Nistrš kš oaste kazaчeaskъ шi aшteaптъ пre Laski, vrъndš sъ viъ asšпra lšĭ Desпotš-Vodъ, s'aš sfъtšitš kš toцiĭ шi aš aшezatš ka sъ trimiцъ la dъnsšlš sъ 'lš пofteaskъ sъ viъ la domniъ, шi sъ nš zъboveaskъ, niчĭ sъ viъ kš oaste mšltъ, kъ пoĭ eĭ fъrъ de oaste kš цara sъ 'ĭ dea domniea; niчĭ sъ aшteпte пre Laski, zikъndš kъ daka va veni Laski, va fi slava lšĭ, nš va fi à lšĭ Viшnoveцski. Vъzîndš aчeste kšvinte Viшnoveцski шi adeverinцa boĭerilorš de цarrъ, aš întrebatš sfatš de la Пisaчelski пoršшnekšlš sъš, kšm va faчe: aшteпta-va шi пre Laski, aš ba? kъ boĭeriĭ чeĭ de цarъ îlš пofteskš. Шi Пisaчelski negъndindš-se de vikleшšgš, vъzъndš atъta adeverinцъ dela boĭeriĭ de цarъ, aš zisš sъ nš 'lš aшteпte пre Laski, чi se meargъ la domniъ daka 'lš пof-

teskŭ boĭeriĭ, sъ nъ fiъ lauda à lъĭ Laski чi à noastrъ. Askъltъndŭ aчestŭ sfatŭ Viшnoveцski, s'aŭ gъtitŭ kъ vr'o 500 de oameni sъ viъ spre цarrъ.

Kъnd aŭ prinsŭ de veste Despotŭ-Vodъ kъ 'ĭ vine asupra Viшnoveцski.

Tomшa Xatmanъlŭ, vrъndŭ se amъцeaskъ pre Despotŭ-Vodъ sъ 'ĭ rъшkire oastea ka sъ n'aĭbъ kъ чe se sprijini despre vrъjmaшiĭ sъĭ, arъtъndъ-se prieten, aŭ spusŭ lъĭ Despotŭ kum Viшnoveцski se gъteшte шi vine asupra lъĭ шi aŭ sositŭ la Nistru, шi aŭ kĭematŭ într'ajutorŭ шi pre Tъtarĭ; шi înkъ adъoцea de ziчea kъ Tъtariĭ staŭ gata la marцine sъ intre în цarrъ.

Kъnd aŭ trimisŭ Despotŭ-Vodъ la Viшnoveцski pentru paчe.

Skrie kronikarъlŭ leшeskŭ, Marцikŭ Paшkovski, kъ daka aŭ înцellesŭ Despotŭ-Vodъ de venirea lъĭ Viшnoveцski, шtiindŭ kъ despre Laski, de unde 'ĭ erea toatъ nъdejdea, are skъrbъ mare, pentru kъ nu 'ĭ întorsesse keltuĭala, sokoti kъ daka nu se va putea ajutori (înцellegъndŭ kъ шi Laski va sъ viъ kъ Viшnoveцski, шi neшtiindŭ nimika de vikleшugъlŭ boĭerilorŭ sъĭ), aŭ trimisŭ solĭĭ la Dumitraшku Viшnoveцski pentru paчe, fъgъduindu-'ĭ 1000 de kaĭ, шi kъte-va miĭ de boĭ, numaĭ sъ fakъ paчe шi sъ se întoarkъ înapoĭ. De kare lukru întrebъndŭ sfatŭ Viшnoveцski dela Pisaчelski porumnekъlŭ sъŭ, de la kare maĭ apoĭ pentru sfatъlŭ sъŭ 'ĭ aŭ venitŭ toatъ rъutatea asupra kapuluĭ sъŭ; kъ vrъndŭ Viшnoveцski sъ fakъ paчe pre kuvъntъlŭ lъĭ Despotŭ шi sъ se întoarkъ înapoĭ, Pisaчelski totŭ l'aŭ îndemnatŭ sъ meargъ, zikъndŭ kъ daka 'lŭ pofteskŭ boĭeriĭ шi цar-

ra, maĭ bine sъ fiъ elȣ stъпъпȣ dekътȣ altȣlȣ. Шi аша Viшnoveцski, askȣltъndȣ de sfatȣlȣ lȣĭ Пisaчelski, nȣ fъkȣ паче kȣ soliĭ lȣĭ Despotȣ, чi s'aȣ pornitȣ spre цarrъ, ȣnde maĭ apoĭ шi kapȣlȣ 'шĭ aȣ pȣsȣ.

Kѫnd aȣ trimisȣ Despotȣ sѫ fakѫ паче kȣ Laski.

Vъzъndȣ Despotȣ kъ despre Viшnoveцski nimika nȣ foloseшte, aȣ trimisȣ iarъшĭ la prietenȣlȣ sъȣ la Laski, kȣ mȣltъ rȣgъminte sъ 'шĭ întoarkъ skъrba despre dъnsȣlȣ шi sъ nȣ 'lȣ lasse la nevoĭъ, чi sъ 'ĭ viъ într'ajȣtorȣ sъ 'lȣ sprijineaskъ despre vrъjmaшiĭ sъĭ, шi че va fi pofta шi keltȣĭala lȣĭ шi d'întъiȣ шi de apoĭ, totȣ sъ 'ĭ întoarkъ, шi alte darȣrĭ mȣlte 'ĭ aȣ fъgъdȣitȣ шi 'ĭ aȣ adeveritȣ. Ȣnde vъzъndȣ rȣgъmintea lȣĭ Despotȣ, fiindȣ шi Laski atȣпчea sositȣ la Nistrȣ, la marцinea цъrreĭ, aȣ kĭematȣ pre toцĭ porȣшniчiĭ sъĭ шi aȣ чititȣ kartea lȣĭ Despotȣ înaintea tȣtȣlorȣ; de kare lȣkrȣ a întrebatȣ sfatȣ de dъпшiĭ, skoate-va pre Despotȣ din domniъ aȣ sprijini-'l-va de vrъjmaшiĭ sъĭ? Înцellegъndȣ porȣшniчiĭ sъĭ aчeste kȣvinte, vъzъndȣ kъ шi Viшnoveцski nȣ 'ĭ aȣ aшteptatȣ prekȣm erea tokmeala шi aȣ intratȣ în цarrъ, aȣ sfъtȣitȣ pre Laski sъ nȣ lasse pre Despotȣ la nevoĭъ, de vreme че maĭ 'nainte kȣ ajȣtorȣlȣ lȣĭ l'aȣ aшezatȣ la domniъ, zikîndȣ kъ, de va eшi Despotȣ din domniъ, шi keltȣĭala la Laski va fi peritъ; iar de va fi Despotȣ la domniъ, totȣ este пъdejde kъ i va întoarчe keltȣĭala. De kare lȣkrȣ lȣъndȣ Laski aчestȣ sfatȣ, aȣ pȣrчesȣ ka sъ apere pre Despotȣ, ȣnde aȣ venitȣ Laski пъпъ la цъrmȣrile Siretȣlȣĭ kȣ 14, 000 de oamenĭ.

Kõnd aŭ viklenitŭ Tomша Xatmanълŭ пre domnълŭ sъŭ Desпotŭ-Vodъ, шi oastea 'ĭ aŭ rъsinitŭ.

De aчeastъ пoveste skriъ Bielski, kronikarълŭ leшeskŭ, kъ într'aчea vreme înцellegъndŭ Tomшa Xatmanълŭ kъm Viшnoveцski aŭ intratŭ în цarъ, aflѣ vreme ka sъ vikleneaskъ пre domnълŭ sъŭ Desпotŭ-Vodъ, шi merserъ de 'ĭ sпъserъ de venirea lъĭ Viшnoveцski, zikîndŭ kъ aŭ kĭematŭ шi пre Tъtarĭ într'ajъtorŭ шi aŭ intratŭ în цarъ. Aшa sпъĭmъntъndъ-se de aчeste kъvinte, aŭ пoftitŭ sъ 'ĭ dea lefeчii lъĭ чe avea, kъ erea Nemцĭ, Ѹngъrĭ, Leшĭ шi alцi oamenĭ strъinĭ, ka sъ easъ kъ dъпшiĭ în пotriva Tъtarilorŭ, zikъndŭ kъ, de va пъtea oпri Tъtariĭ se va întoarчe de sirgŭ înaпoĭ, шi пre Viшnoveцski пrea lesne 'lŭ va sпrijini; kъ пъпъ la aчea vreme se va strъпцe шi цara, шi пrea lesne se va kъrъцi de vrъjmaшiĭ sъĭ. Krezъndŭ Desпotŭ aчeste kъvinte sъ fiъ de la inimъ, datъ-ĭ-aŭ slъjitoriĭ sъĭ Nemцĭ, fъrъ пedestrime, kare 'ĭ aŭ oпritŭ lъngъ sine, пre kare 'ĭ erea пъdejdea.

Kõnd aŭ пeritŭ Nemцiĭ lъĭ Desпotŭ-Vodъ.

Kronikarълŭ leшeskŭ Marцikŭ Пaшkovski, skriъ kъ s'aŭ rъdikatŭ Ianoшŭ kraĭълŭ Ѹngъreskŭ într'aчea vreme kъ kъtъ-va oaste, шi se aпroпia la graniцa Ardealълъĭ sъb mъnцĭ. Înцellegъndŭ aчeasta boĭeriĭ Moldoveneшtĭ, fiindŭ viklenĭ domnълъĭ sъŭ, avъrъ пrilejŭ ka ъ sîmпъцineze oastea lъĭ Desпotŭ-Vodъ; sfъtъit-'aŭ пre Desпotŭ-Vodъ ka sъ trimiцъ oastea desпre graniцa ъn-

gȣreaskъ sъ fiъ de straje; шi aшa aȣ̆ trimisȣ̆ Desпotȣ̆-Vodъ Nemцiĭ sъĭ kariĭ era slȣjitorĭ la dъnsȣlȣ̆ шi пre o seamъ de Moldovenĭ, шi kȣ dъnшiĭ aȣ̆ trimisȣ̆ шi пre Tomшa Xatmanȣlȣ̆ шi пre Moцokȣ̆ Vornikȣlȣ̆, шi alцĭ kȣ dъnшiĭ, kariĭ avъndȣ̆ vikleniъ askȣnsъ la inima sa asȣпra domnȣlȣĭ sъȣ̆, aȣ̆ învъцatȣ̆ kȣ taĭnъ пre Moldovenĭ, kariĭ noaпtea, daka aȣ̆ dormitȣ̆ Nemцiĭ, 'ĭ aȣ̆ înпresȣratȣ̆ Moldoveniĭ, шi пre toцĭ 'ĭ aȣ̆ tъiatȣ̆ neavъndȣ̆ niчĭ o grijъ пentrȣ soцiile sale.

Într'aчea vreme fiindȣ̆ Desпotȣ̆-Vodъ înkisȣ̆ în чetatea Sȣчeveĭ de frika lȣĭ Viшnoveцski (kъ niчĭ Viшnoveцski nȣ erea deпarte), de sirgȣ̆ s'aȣ̆ vъrtejitȣ̆ Tomшa шi kȣ Moцokȣ̆ шi kȣ Moldoveniĭ шi aȣ̆ înkonjȣratȣ̆ чetatea kȣ Ȣngȣriĭ lȣĭ Desпotȣ̆, kъ înkъ 'i пlekasse Tomшa sпre sine. Iar Desпotȣ̆ nȣmaĭ чe rъmъssesse kȣ пedestraшiĭ; шi пȣindȣ̆ Tomшa streajъ înпrejȣrȣ̆ de чetate, aȣ̆ eшitȣ̆ înaintea lȣĭ Viшnoveцski la Siretȣ̆, kȣm se va пomeni maĭ josȣ̆.

Bielski kronikarȣlȣ̆ leшeskȣ̆ aчeastъ пoveste o skriъ într'altȣ̆ kiпȣ̆, de se tokmeшte kȣ leatoпiseцȣlȣ̆ чestȣ̆ moldoveneskȣ̆, dȣпe kȣm veĭ чiti de aiчea înjosȣ̆. Шi aшa ziчe: Tomшa Xatmanȣlȣ̆ daka aȣ̆ tokmitȣ̆ lȣkrȣrile sale чelle viklene desпre domnȣlȣ̆ sъȣ̆ Desпotȣ̆-Vodъ, înцellegъndȣ̆ kъ Viшnoveцski va se intre în цarъ, datȣ-'ĭ-aȣ̆ шtire de venirea lȣĭ Viшnoveцski, zikъndȣ̆ kъ aȣ̆ kĭematȣ̆ într'ajȣtorȣ̆ шi пre Tъtarĭ kariĭ aȣ̆ intratȣ̆ în цarъ. Шi aȣ̆ пoftitȣ̆ sъ 'i dea lefeчii sъĭ neшцeшtĭ ka sъ iasъ kȣ dъnшiĭ în пotriva Tъtarilorȣ̆, шi aпoĭ se va întoarчe în пotriva lȣĭ Viшnoveцski. De kare lȣkrȣ askȣltъndȣ-'lȣ̆ Desпotȣ̆-Vodъ, datȣ-ĭ-aȣ̆ lefeчii sъĭ neшцeшtĭ, kariĭ daka 'ĭ aȣ̆ aпȣkatȣ̆ Tomшa пre mъna sa, aȣ̆ пȣrчesȣ̆ în josȣ̆ kȣ oaste шi aȣ̆ trekȣtȣ̆ Пrȣtȣlȣ̆ пe la

Frъцilenĭ, ші tabъra 'шĭ aŭ пьsъ la satŭ la Sъnotenĭ; ші daka s'aŭ ашezatŭ akolo la vreme de masŭ, Tomша ші kъ alцĭ nrotivnічĭ aĭ sъĭ aŭ sfъtъitŭ în че kinŭ vorŭ пъtea nleka ne Nemцiĭ ka sъ fiъ într'ъna kъ dъnшiĭ asъnra lъĭ Desnotŭ-Vodъ. Чi шtiindŭ kъ Nemцiĭ ъnde slъjeskŭ, kъ drentate slъjeskŭ domnъlъĭ sъŭ, nъ nrea lesne 'i vorŭ nleka; ші aflarъ sъ trimiцъ iskoade nre askъnsŭ sъ nъ шtiъ Nemцiĭ, sъ se fakъ à se dъче în notriva Tъtarilorŭ, maĭ anoĭ întorkъndъ-se sъ adъkъ veste bъnъ, kъm Tъtariĭ s'aŭ întorsŭ înanoĭ. Шi kъnd fъ à doъa zi, fъkъrъ veste kъ s'aŭ întorsŭ Tъtariĭ, ші nentrъ bъkъriъ zisserъ boĭeriĭ sъ se veseleaskъ, ші чinstirъ nre Nemцĭ пъnъ 'ĭ înbъtarъ, ші neste noante i ъчisserъ ne toцĭ.

De domnia lъĭ Stefan-Vodъ Tomшa.

Iar à doъa zi dimineaцa, dъnъ sfatъlŭ че fъkъrъ boĭeriĭ ші ъчisserъ nre ачeĭ Nemцĭ aĭ lъĭ Desnotŭ-Vodъ, kъ toцiĭ rъdikarъ domnŭ nre Tomшa Xatmanъlŭ, ші 'i пъserъ nъme Stefan-Vodъ. D'ачi de sîrgŭ пъrчesserъ snre Sъчeava ka sъ înkonjoare чetatea, пъnъ à nъ nrinde veste Desnotŭ-Vodъ; ші daka sossirъ la чetate, avъndŭ шtire kъm ші Viшnoveцski soseшte, пъse streajъ înnrejъrъlŭ чetъцiĭ, de kare ачeste nimika Desnotŭ nъ шtiea; Tomшa aŭ eшitŭ înaintea lъĭ Viшnoveцski la noдŭ la Verчikanĭ nre Siretŭ.

Kronikarъlŭ Marцikŭ Пaшkovski skrie: Akolea tokmindъ-шĭ Tomшa oastea sa în doъъ nolkъrĭ, vrîndŭ sъ înшeale nre kazaчĭ, aŭ пъsŭ ъnŭ nolkŭ de oaste d'o narte de noдŭ, ші altŭ nolkŭ de altъ narte de noдŭ, dъndъ-le învъцъtъrъ într'ачestŭ kinŭ: daka se vorŭ în-

шіra kazачiï la подŏ, atsпчеа sъ 'ï loveaskъ fъгъ veste de dosъ пъгцї, ksm s'aŏ шi întъmпlatŏ. Însъ maï 'nainte ks o zi, aŏ trimisŏ Tomшa olъkarï înaintea lsï Viшnoveцski, dъndв-ї veste ks înшelъчisne, ksm mъїne dimineaцъ vorŏ еші boierii toцї de i se vorŏ înkina ші vorŏ merцe ks toцiï asвпrа lsï Desпotŏ. De kare lskrs înцellegîndŏ Viшnoveцski aчeastъ veste, ks mare bskвrіъ aŏ пsrчesŏ à doвa zi, аштептъndŏ sъ 'ї easъ boierii înainte sъ 'i se înkine, snde maï апоï ks mare înшelъчisne s'aŏ înшelatŏ.

Kъnd aŏ bъtstŏ Tomшa пre Viшnoveцski la подŏ la Verчikanї пre Siretŏ,

Аштептъndŏ Tomшa пre Viшnoveцski ks oaste tokmitъ la подŏ la Verчikanї, iatъ aŏ sositŏ ші Viшnoveцski ks kazачiї sъї; чi Viшnoveцski пs venea ka la snŏ rъzboiв, чi venea ka la domniъ deшeartъ de stъпъпŏ ks пsцineї, ші elŏ înkъ bolnavŏ de sъпъtate; ші akoпerindв-ї пegsra de odatъ, Tomшa ks oastea sa чea tokmitъ fъгъ veste 'ї aŏ lovitŏ, de 'ї aŏ sпartŏ ші 'ї aŏ rъsiпitŏ, ші пre msлцї aŏ пrinsŏ viї; snora lĕ aŏ tъїatŏ srekile ші 'ї aŏ slobozitŏ, пre alцiї din пreвпъ ks domпslŏ sъŏ Dsmitraшks-Viшnoveцski 'їaŏ trimisŏ la îmпъгъціъ. Kъ ші Viшnoveцski, néavъndŏ пъdejde de o пotikalъ ka aчeasta ші fiindŏ negata, lovindв-ї Tomшa fъгъ veste, пierds rъzboislŏ, ші aŏ datŏ dosslŏ à fsцi; ші vъzъndŏ kъ пs va skъпа fiindŏ ші slabŏ de boalъ, aŏ intratŏ într'o kъпiцъ de fînŏ la satŏ la Botoшanї; ші viindŏ snŏ попъ la fъnŏ ka sъ înkarчe în karŏ, 'lŏ aŏ gъsitŏ în kъпiцъ asksпsŏ, ші l'aŏ dssŏ la Tomшa de l'aŏ înkinatŏ. Maï апоï, ksm s'aŏ пomenitŏ maï sssŏ,

l'aŭ trimisŭ la împъrъцiъ kъ kъmnatъ-sъŭ Пisovski de 'l aŭ înkinatŭ.

De moartea lъĭ Dъmitraшkъ Viшnoveцski.

Dъkъndŭ oamenii Tomшiĭ пe Dъmitraшkъ Viшnoveцski шi пe kъmnatъ-sъŭ Пisovski la împъrъцiъ, aŭ datŭ пeste oamenii lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, kare venea sъ ïea цarra kъ kъrцile împъratъlъĭ. Kъчĭ împъratъlŭ, aъzindŭ de atъtea amestekъtъrĭ чe se fakŭ în цarrъ шi se skoalъ ъnъlŭ пre altъlŭ, nъ sъferi чi dete domniea ïar lъĭ Aleksandrъ-Vodъ, шi skaъnъlŭ чelŭ din tîiŭ. Aшa daka întîmпinarъ dъkъndŭ пe Dъmitraшkъ la Цari-gradŭ, îl lъarъ de пre mъna oamenilorŭ Tomшiĭ шi 'l trimiserъ de 'l aŭ înkinatŭ la Aleksandrъ-Vodъ, zi-kъndŭ kъ цarra пofteшte пre dъnsъlŭ, шi în пъdejdea lъĭ aŭ fъkъtŭ slъjba Împъratъlъĭ. Iar Împъratъlŭ пre Viшnoveцski шi пre Пisovski 'l aŭ пъsŭ în kъrliцe des-пre Galata, шi akolo aŭ trъitŭ viĭ пъnъ à treïa zi, kъ mъlte sъdъlmĭ шi okъrĭ пre Mexmet; maĭ aпoĭ Tъrчiĭ, ka într'o пroшkъ sъцetà în trъпшiĭ, de 'l ъmпlea de sъ-цeцĭ, шi aшa s'aŭ sfъrшitŭ Viшnoveцski.

Kъnd aŭ merъŭ Stefan-Vodъ Tomшa, asъпra domnъlъĭ sъŭ Desпotŭ-Vodъ.

Stefan-Vodъ Tomшa, dъпъ izbъnda kъ norokŭ чe aŭ bъtъtŭ пre Dъmitraшkъ-Viшnoveцski, de iznoavъ s'aŭ întorsŭ пre Sъчeava, шi srtъngъndŭ цarra a înkon-jъratŭ чetatea ъnde erea înkisŭ Desпotŭ-Vodъ, шi aŭ aпroпieatŭ пъшчele de o bъtea. Într'aчea mъltъ gъl-чeavъ шi xramъtŭ, se aъzea din lъъntrъ kъ Desпotŭ пreпъindŭ de vikleniъ пre kъпitanъlŭ Daroviчl пentrъ

kъ s'aŭ ajsnsŭ ks Tomma, ши kъ va sъ 'i dea чetatea, l'aŭ ommorîtŭ. Într' aчeea slsjitorii, vъzъndŭ aчea пъпaste шi moartea kъпitansлsi, mare zarvъ fъkšrъ, шi întъis se ispitirъ sъ 'lŭ ommoare; anoĭ se sfъtsirъ kъ vorŭ ziчe kъ ns пentrs kъпitansлŭ lorŭ l'aŭ ommorîtŭ, чi aŭ viklenitŭ are domnsлŭ sъŭ шi s'aŭ lъkomitŭ de aŭ lsatŭ baпi dela Tomma, шi aшa alesserъ sfatŭ ka sъ trimiцъ se le jsre Tomma sъ fiъ eĭ sloboзĭ, ĭarъ eĭ sъ 'ĭ deskizъ чetatea шi sъ xъlъdsiaskъ, шi de nsme de viklenĭъ sъ se kšrъцeaskъ. Aшa lsъndŭ adeverinцъ dela Tomma aŭ deskisŭ чetatea.

De moartea lsĭ Desnotŭ-Vodъ Eretiksлŭ

Desnotŭ-Vodъ, dakъ vъzs kъ l'aŭ viklenitŭ toцĭ boĭerii шi l'aŭ пъrъsitŭ toцĭ slsjitorii, шi цara s'aŭ rъdikatŭ asspra lsĭ, шi ajstorŭ de snde avea nъdejde la пrietensлŭ sъŭ Laski ns 'ĭ vine, vъzъndŭ пeriirea sosîtъ kansлsĭ sъŭ, înbrъkatŭ domneшte aŭ eшitŭ afarъ din чetate maĭ sssŭ de Sšчeava la Areni, snde erea цarra adsnatъ шi se înkinъ Tommiĭ; ĭar Tomma ks msлte ksvinte msstrъnds-lŭ, adskъnds-'ĭ aminte de msлte fъrъ-leцĭ fante чe lskra, kъ ns nsmaĭ цarra psstiĭa чi шi biseriчile desbrъka шi 'шĭ rîdea de leцe. Ks aчeste ksvinte msstrъnds-lŭ Tomma, l'aŭ lovitŭ ks bszdsgansлŭ, шi d'aчi toatъ oastea lsĭ se lъssъ spre dъnssлŭ, snde akoperinds-'lŭ msлцime ks msлte rane 'ĭ aŭ пъtrsnsŭ trsпsлŭ. Шi aшa aŭ fostŭ sfъrшitsлŭ lsĭ Desnotŭ, kare aŭ Domnitŭ anĭ 23; шi d'aчi s'aŭ lъssatŭ în пedestrime de 'ĭ aŭ tъĭatŭ, spora lŭ aŭ tъĭatŭ srekile шi nassлŭ.

Kınd aŭ trimisŭ Tomma-Vodъ la Laski Voivoda Siraskiŭ, sъ se dukъ înanoĭ.

De aчeastъ noveste skriъ Margikъ Пaшkovskiĭ, kronikarвlŭ leшeskъ: Într'aчea vreme kınd aŭ neritŭ Desnotъ-Vodъ la Sвчeava, iatъ sosisse шi Albrext Laski, Voivoda Siraskiĭ, la gъrmъrile Siretвlвĭ, karele venea într'ajвtorвlŭ lвĭ Desnotъ-Vodъ, kв 14, 000 de oameniĭ, чi nimika nв 'ĭ aŭ folositŭ, kъ kвm îшĭ sintŭ Leшiĭ de se gъteazъ nrea înчetŭ, nınъ à veni Laski sъ anere nre Desnotъ-Vodъ, Tomma aŭ înшelatŭ nre Desnotъ-Vodъ, de 'ĭ aŭ îmnъrцitŭ oastea, шi 'ĭ aŭ чisŭ Nemцiĭ, шi d'aчi aŭ bъtвtŭ nre Viшnoveцkiĭ; maĭ anoĭ l'aŭ шi ommorîtŭ nre Desnotъ-Vodъ. D'aчi înцellegъndŭ Tomma de venirea lвĭ Laski, aŭ nrinsŭ ne kъnitanвlŭ Nemцilorŭ чellorŭ nedestri, ce 'ĭ aŭ tъĭatŭ nasвlŭ шi вrekile, шi l'aŭ desbrъkatŭ de xaĭne, шi l'aŭ trimisŭ la Laski, sъ 'ĭ snвĭъ kъ aŭ neritŭ Desnotъ-Vodъ; iar elŭ de va maĭ veni, kвm aŭ nъцitŭ Viшnoveцkiĭ aшa va nъцi шi elŭ, шi kвm aŭ nъцitŭ oameniĭ lвĭ Desnotъ, aшa vorŭ nъцi шi aĭ lвĭ, kъ цarra nв este fъrъ kanŭ kвm 'i nare lвĭ. Iar' de 'ĭ e voia sъ-'ĭ fiъ oameniĭ fъrъ nasŭ шi fъrъ de вrekĭ kвm e aчelŭ Neamцŭ, elŭ se vizъ. Aчestea toate daka lĕ aŭ snвsŭ Neamцвlŭ lвĭ Laski, aŭ întrebatŭ sfatŭ dela noĭвшniчiĭ sъĭ, kвm va faчe; чi noĭвшniчiĭ lвĭ 'ĭ aŭ zisŭ, kъ daka aŭ neritŭ Desnotъ-Vodъ, nentrв karele merцea elŭ sъ lŭ anere, шi keltвĭala lвĭ Laski aŭ neritŭ; n'avemŭ noĭ чe вmbla saŭ чe kъвta la Sвчeava, чi sъ ne întoarчemŭ înanoĭ. Însъ nв 'шĭ nвtвrъ afla kallea kвratъ; sъ se 'ntoarkъ ne вrma ne вnde venisse, se temea de vikleшвgŭ sъ nв le iasъ înainte oameniĭ Tommiĭ sъ naцъ maĭ ъъŭ dekъtŭ Viшnoveцkiĭ;

пе la kodrȣlȣ̆ Kozminȣlȣ̆ se temea sъ treakъ de цъ-ranĭ, înцellegъndȣ̆ de dъпшiĭ sъ nȣ se чioĭaskъ asȣпra lorȣ̆ пъdȣrea sъ пaцъ maĭ rъȣ̆ dekъtȣ̆ Albrext kraĭȣlȣ̆. Maĭ aпoĭ 'шĭ aȣ̆ aflatȣ̆ kallea sъ se 'нtoarkъ пe ȣrma пe ȣnde aȣ̆ venitȣ̆, sokotindȣ̆ kъ de vorȣ̆ шi eшi vrъj-maшiĭ lorȣ̆ înainte, se vorȣ̆ aпъra de însineaцъ шi se vorȣ̆ sпrijini din arme, шi vorȣ̆ xъlъdȣi. Kariĭ daka s'aȣ̆ întorsȣ̆ înaпoĭ пrin mȣlte lokȣrĭ le fъчea пъvalъ цъraniĭ kȣ mlъчiĭ шi kȣ koase, чi nimika nȣ lĕ aȣ̆ stri-katȣ̆, шi întreцĭ aȣ̆ xъlъdȣitȣ̆ în цarra sa, nȣmaĭ ȣnȣlȣ̆ din trъпшiĭ aȣ̆ пeritȣ̆. Aчeastъ dobъndъ aȣ̆ fъkȣtȣ̆ Las-ki dela Deспotȣ̆-Vodъ, пentrȣ mȣltȣ̆ bine чe 'ĭ fъkȣsse шi 'lȣ̆ aшezasse la domniъ.

De rъzboiȣlȣ̆ lȣĭ Stefan-Vodъ Tomшa kъnd s'aȣ̆ bъtȣtȣ̆ la Milkovȣ̆ kȣ Mirчea-Vodъ, domnȣlȣ̆ Mȣntenesкȣ̆. 7068.

Într'aчea vreme Mirчea-Vodъ, înцellegъndȣ̆ de atъtea amestekъtȣrĭ чe se fъчea în цarra Moldoveĭ пen-trȣ domniъ, gъndi ka sъ isпiteaskъ se aпȣчe цarra sȣbt askȣltarea sa, sokotindȣ̆ kъ пrea lesne o va dobъndi, пentrȣ înпerekĭerea чe erea între kъlъraшĭ шi între пe-destraшĭ. Aшa шi пentrȣ sȣпъrarea цъreĭ чe fъkȣsse Desпotȣ̆-Vodъ, gъndi kъ, fiindȣ̆ slъbiцĭ de rъȣtъцĭ, nȣ va avea чine sъ'ĭ stea în пotrivъ. Alta kъ шi domniea Tomшiĭ este néaшezatъ, kъ steagȣ̆ dela înпъrъцiъ înkъ nȣ 'ĭ venisse. Aшa Mirчea-Vodъ, kȣ toatъ oastea s'aȣ̆ пornitȣ̆ asȣпra Tomшiĭ; чi Tomшa пrinzъndȣ̆ de veste de sîrgȣ̆ s'aȣ̆ gъtitȣ̆ шi 'ĭ aȣ̆ eшitȣ̆ înainte la Milkovȣ̆, шi dъndȣ̆ rъzboiȣ aȣ̆ bъtȣtȣ̆ пe Mirчea-Vodъ шi s'aȣ̆ întorsȣ̆ la Iaшĭ.

De aчeastъ пoveste чe aȣ̆ bъtȣtȣ̆ Tomшa пre

Mirчea-Vodъ, kronikariĭ чeĭ leшeшtĭ nimika nȣ skriȣ̆, чi la leatoпiseцȣlȣ̆ moldoveneskȣ̆ se aflъ skrisȣ̆.

Adoȣa domnie a lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ Lъпȣшneanȣlȣ̆, 7068.

Într'aчea vreme înцellegъndȣ̆ îmпъratȣlȣ̆ Tȣrчeskȣ̆ de atîtea amestekъtȣrĭ чe se fъчea în цarrъ шi se skoalъ ȣniĭ пre alцĭ, nȣ sȣferi, чi dete domniea iarъшĭ lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ Lъпȣшneanȣlȣ̆. Iar Stefan-Vodъ Tomшa, daka ommorî пre Desпotȣ̆-Vodъ la Sȣчeava, шi bъttȣ пre Mirчea-Vodъ la Milkovȣ̆, se 'ntoarse la Iaшĭ, шi gъtindȣ̆ ka sъ trimiцъ boĭerĭ шi oamenĭ de цarrъ la îmпъratȣlȣ̆ sъ 'ĭ чearъ steagȣ̆, venirъ olъkarĭ de 'ĭ deterъ veste kȣm domniea este datъ lȣĭ Aleksandrȣ-Vodъ, шi elȣ̆ aȣ̆ venitȣ̆ la Brъila шi se gъteazъ sъ intre în цarrъ. Înцellegъndȣ̆ Tomшa de aчeasta, se sfъtȣi kȣ boĭeriĭ sъĭ чe vorȣ̆ faчe, шi aflarъ kъ sъ trimiцъ la Aleksandrȣ-Vodъ sъ 'ĭ sпȣĭъ kъ цarra nȣ 'lȣ̆ va niчĭ îlȣ̆ ĭȣbeskȣ̆, шi d'akolo sъ treakъ la îmпъrъцiъ. Iar' пъnъ nȣ le va veni rъsпȣnsȣ̆ sъ nȣ lasse пe Aleksandrȣ-Vodъ sъ intre în цarrъ. Daka aȣ̆ sositȣ̆ mergъndȣ̆ soliĭ Tomшiĭ шi 'ĭ aȣ̆ zisȣ̆, elȣ̆ lĕ a resпȣnsȣ̆: zikȣ̆ sъ fiъ zisȣ̆, de nȣ mъ vorȣ̆ eĭ, ĭĭ voĭȣ eȣ̆ пe eĭ, шi de nȣ mъ ĭȣbeskȣ̆, eȣ̆ îĭ ĭȣbeskȣ̆ пre eĭ, шi totȣ̆ voĭȣ merцe orĭ kȣ voĭъ orĭ fъrъ de voĭъ. D'aчi пre solĭ 'ĭ aȣ̆ oпritȣ̆ шi aȣ̆ trimisȣ̆ xokimȣrile îmпъratȣlȣĭ la Tъtarĭ de aȣ̆ akoпeritȣ̆ цara ka ȣnȣ̆ roĭȣ пъnъ la Пrȣtȣ̆, пrъdъndȣ̆ шi arzъndȣ̆; de altъ пarte elȣ̆ aȣ̆ intratȣ̆ kȣ Tȣrчiĭ шi kȣ oastea kare aȣ̆ avȣtȣ̆ lъngъ sine. Vъzъndȣ̆ Tomшa kъ înпotriva aчeĭ пȣterĭ nȣ va пȣtea sta, kȣ sfetniчiĭ sъĭ, kȣ Moцokȣ̆ Vornekȣlȣ̆, kȣ Veveriцъ Пostelnikȣ шi kȣ Sпanчĭokȣ̆ Sпъtarȣlȣ̆ aȣ̆ trekȣtȣ̆ în цara

lȣшeaskъ, шi s'aȣ aшeзatȣ la Liovȣ dȣпъ че aȣ domnitȣ чinчĭ sъптъмînĭ.

Kъnd s'aȣ aшeзatȣ a lȣ dȣoilea oarъ Aleksandrȣ-Vodъ Lъпȣшneanȣlȣ la skaȣnȣ, шi de moartea lȣĭ Stefan-Vodъ Toмшa.

Aleksandrȣ-Vodъ Lъпȣшneanȣlȣ daka aȣ dobъndîtȣ skaȣnȣlȣ la Iaшĭ шi s'aȣ aшeзatȣ la domniъ alȣ dȣoilea rъndȣ, skos'-aȣ чeaȣшȣ îmпъръteskȣ пre ȣnȣ Tȣrkȣ mare, de aȣ trimisȣ kȣ пъръ la kralȣlȣ leшeskȣ, пoftindȣ пre viklenіĭ sъĭ, пre Toмшa шi пre soџiĭle lȣĭ. Kralȣlȣ пentrȣ пačea че avea kȣ Tȣrkȣlȣ, шi пentrȣ пъръ mȣltъ че 'lȣ пъra Leшiĭ пentrȣ moartea lȣĭ Viшnoveџkĭ, шi пentrȣ slȣџiea à mȣlџĭ че fъkȣsse, aȣ trimisȣ пre slȣga sa пre Krasĭniki la Liovȣ de aȣ tъĭatȣ kaпȣlȣ Toмшiĭ шi lȣĭ Moџokȣ Vornekȣlȣ, шi lȣĭ Sпanчĭokȣ Sпъtarȣlȣ, шi lȣĭ Veveriџъ Postelnikȣ, пre kariĭ 'ĭ aȣ îngroпatȣ afarъ din tȣrgȣ, la mъпъstirea lȣĭ Sfînt: Onȣfrie; пшa a fostȣ sfъrшitȣlȣ Toмшiĭ.

Kъnd aȣ omмoritȣ Aleksandrȣ-Vodъ 47 de boĭerĭ.

Aleksandrȣ-Vodъ, daka s'aȣ kȣrъџitȣ de toatъ grijea din afarъ, 'шĭ aȣ adȣsȣ пre doamna sa пre Roksanda шi пre fiiĭ sъĭ din џarra Mȣnteneaskъ. Deчĭ aȣ vrȣtȣ шi de vrъjmaшiĭ sъĭ чeĭ din kasъ sъ se kȣrъџeaskъ, пe kariĭ 'i пrenȣsesse elȣ kъ пentrȣ vikleшȣgȣlȣ lorȣ a fostȣ skosȣ din domniъ, шi aȣ învъџatȣ kȣ taĭnъ într'o zi lefeџiĭ kariĭ aȣ avȣtȣ streinĭ de 'ĭ aȣ sȣпȣsȣ în kȣrtea чea domneaskъ în Iaшĭ, шi aȣ kiematȣ пre boĭeriĭ dȣпъ obiчeĭȣ la kȣrte, kariĭ fъrъ niчĭ o grijъ шi de пrimejdiъ ka aчeea negъndindȣ-se, daka aȣ

intratŭ în kъrte, slѫjitorii, dѫпъ învъцътѫra чe aŭ avѫtŭ, înkis-'aŭ пoarta, шi ka пiлmte lѫпi într'o tѫrmъ fъrъ de niчĭ ѫnŭ пъstorŭ aŭ intratŭ în trъnшiĭ de 'ĭ snопea, îĭ trîntea шi 'ĭ înjѫngĭa, пѫ пѫmaĭ пe boĭerii чi шi пe slѫjitorii; niчĭ aleцea пre чeĭ vinovaцĭ, чi ѫпѫlŭ ka altѫlŭ îĭ пѫnea sѫb sabiъ, kъ de mѫlцime de пe zъbrelle sъrea afarъ de 'шĭ frъпцea пiчerele, шi aŭ пeritŭ atѫnчea 47 de boĭerĭ, fъrъ alцĭ чe пѫ s'aŭ bъgatŭ în seamъ; шi aшa dѫпъ atîta пedѫmnezeire îĭ пъrea kъ 'шĭ aŭ rъskѫmпъratŭ inima.

Nakazaniŭ, învъцътѫrŭ шi чertare чellorŭ marĭ шi пѫternichĭ.

Пre Moldova aŭ aчestŭ obiчeĭŭ de пierŭ fъrъ пѫmъrŭ, fъrъ de jѫdeцŭ, fъrъ leakŭ de vinъ: însѫшĭ пъrinцiĭ însѫшĭ xrъпle leцea; шi de aчestŭ norokŭ Moldova пѫ skaпъ, kъ maĭ mѫlцĭ sîntŭ de le è maĭ dragъ lѫmea dekъtŭ moartea, шi d'aчi maĭ mѫlцĭ sîntŭ de le è dragŭ à vъrsa sъnџe nevinovatŭ. Aпoĭ zikŭ шi daŭ vinъ lъkѫitorilorŭ kъ sîntŭ vikleni! dar' kѫĭ пѫĭ è aшîtŭ à mѫri? чine п'arŭ пofti sъ vieцѫiaskъ? vieaцa le пlaчe lorŭ, alцiĭ înkъ пѫ o arŭ leпъda; krezŭ maĭ bine пentrѫ dragoste sъ slѫjeaskъ dekъtŭ пentrѫ frikъ. Iar пiчĭ de s'arŭ învъцa чeĭ marĭ de пre пiшte mѫшte fъrъ minte, kѫm îшĭ цinŭ domniea, kѫm è Albina, kъ toate 'шĭ aпъrъ kъшчioara шi xrana lorŭ kѫ àчele шi kѫ veninѫlŭ sъŭ; iar' domnѫlŭ lorŭ чe se kĭamъ *matka* пre nimінea пѫ vatъmъ, чi toate de învъцъtѫra eĭ askѫltъ. Maĭ bine arŭ fi пentrѫ blъndeцe sъ 'lŭ akѫlte шi sъ 'lŭ ĭѫbeaskъ, шi kѫ dragoste sъ 'ĭ slѫjeaskъ, dekъtŭ de frikъ шi de groazъ sъ 'i sè пleчe; kъ чela чe 'ĭ è voĭa sъ se teamъ atîta пoroдŭ de elŭ, шi elŭ trebѫeшte sъ

se teamъ de toцĭ; kъ totŭ vъrsъtorюlŭ de sъnџe frikosŭ este, шi faчe singюrŭ sпaĭmъ, ka se 'ĭ ĭea toцĭ sпaĭma шi sъ se teamъ de dъnsюlŭ; чi arŭ пюtea faчe kю blъndeцe чeea чe arŭ fi destюlŭ.

Kъnd aŭ rъsinitŭ Aleksandrю-Vodъ чetъцile din цarra Moldoveĭ.

Aleksandrю-Vodъ vrъndŭ sъ intre în voĭa Tюrчilorŭ se fъgъdюisse înaintea împъratюlюĭ kъ va rъsiпi toate чetъцile din цarra Moldoveĭ, пюmaĭ sъ 'ĭ dea domniea. Vъzъndŭ împъratюlŭ atъtea amestekъtюrĭ чe se fъчea în цarrъ gъndi, ka sъ slъbeaskъ цarra din temeliъ, sъ пю se afle aпъrъtюrĭ, шi lъssъ kюvъntŭ kъ чine va rъsiпi чetъцile din цarra Moldoveĭ aчelюĭa va da domniea. D'aчi Aleksandrю-Vodъ, fъkъndŭ пre kюvъntюlŭ împъratюlюĭ, aŭ înчeпюtŭ toate чetъцile de lemnŭ шi lĕ aŭ rъsiпitŭ, пюmaĭ чetatea Xotinюlюĭ aŭ lъssatŭ ka sъ fiъ aпъrъtюrъ despre Leшĭ.

De aчestŭ lюkrю kюnoaшtemŭ kъ niчĭ юnŭ bine п'aŭ fъkюtŭ цъrreĭ, kъ vasюlŭ чelŭ fъrъ fюndŭ, mъkar kъtъ apъ aĭ torna întrъnsюlŭ пю lŭ maĭ poцĭ юmplea, aшa шi tюrkюlŭ de чe 'ĭ daĭ maĭ mюltŭ d'aчeea 'цĭ faчe maĭ mюltъ nevoĭъ, kъ elŭ darюlŭ îlŭ skriъ obiчiпъ; maĭ apoĭ п'aĭ vrea sъ 'ĭ daĭ, пюmaĭ чe 'цĭ kaюtъ a'i da.

În anюlŭ 7073, septemvrie 23. Teofilŭ ючenikюlŭ lюĭ Makarie, чe erea din tinereцe Episkopŭ, 'l aŭ пюsŭ Aleksandrю-Vodъ Mitropolitŭ de Sючeava.

De юnŭ Stefan-Vodъ чe aŭ venitŭ kю oaste asюpra lюĭ Aleksandrю-Vodъ, 7074.

În zillele aчestюĭ Aleksandrю-Vodъ, rъdikatю-s'aŭ юnŭ Stefan-Vodъ, din цarra Юngюreaskъ, de s'aŭ fostŭ fъkюtŭ osŭ de domnŭ, шi strъngîndŭ пъstorĭ шi altъ a-

dsпъtsrъ aǔ intratǔ în ųarrъ, шomindǔ oamenii ka sъ 'i se înkine шi sъ 'lǔ dskъ la domniъ. Чi Aleksandrs-vodъ daka aǔ înųellesǔ, aǔ trimisǔ înпotrivъ slsjitorii sъi, karii l'aǔ întъmпinatǔ maǐ sssǔ de чetatea Neamųslsǐ, шi dъndǔ rъzboĭs l'aǔ bъtstǔ шi 'i aǔ rъsipitǔ oamenii, iar пe kare aǔ пrinsǔ vii, lě aǔ tъiatǔ nassлǔ шi srekile; iar elǔ a skъпatǔ пrin msnųĭ пedestrs.

De moartea lsǐ Ssleiman împъratslǔ Tsrчeskǔ, 7075.

Ssleiman, împъratslǔ tsrчeskǔ, s'aǔ rъdikatǔ ks mslųime de oaste шi s'aǔ dssǔ asspra Nemųilorǔ шi msltъ пradъ aǔ fъkstǔ. Maǐ aпoǐ fiindǔ апskatǔ de boalъ akolo, aǔ msritǔ, dsпъ чe aǔ împъrъųitǔ aniǐ 44 шi aǔ lъssatǔ împъrъųia lsǐ Selim fiislǔ sъǔ.

De moartea lsǐ Aleksandrs-Vodъ Lъпsшneanslǔ 7076.

Aleksandrs-Vodъ kъzs în boalъ grea, шi ksnoskъnds-'шǐ moartea kiemъ boierii шi Eпiskoпii шi toatъ ksrtea, de 'i aǔ învъųatǔ înaintea morųii, шi lě aǔ arъtatǔ moшteanǔ пre fiislǔ sъǔ Bogdan-Vodъ, ka sъ 'lǔ пsĭъ пe srma lsǐ la domniъ. Iar daka aǔ sпlsttǔ aniǐ 23 à domnieĭ sale, шi чeǐ d'întъiǔ шi чeǐ de aпoǐ, zikǔ sniĭ kъ шi moartea lsǐ Aleksandrs-Vodъ sъ fi fostǔ ks înшellъчisne; kъ elǔ maǐ 'nainte de moarte, vъzînds-se în boalъ grea kъzstǔ, шi néavъndǔ пъdejde de à maǐ fi viĭs, aǔ lъssatǔ ksvъntǔ Eпiskoпilorǔ шi boierilorǔ kъ de vorǔ vedea kъ è sпre moarte, eǐ sъ 'lǔ kъlsgъreaskъ. D'aчi eǐ vъzînds-lǔ leшinîndǔ шi maǐ msltǔ mortǔ dekъtǔ viĭs, dsпъ ksvъntslǔ lsǐ, l'aǔ kъlsgъritǔ, шi 'i aǔ пssǔ nsme de kъlsgъrie

Haisie. Mai anoi daka s'aŭ trezitŭ ші s'aŭ vъzatŭ kъlъgъrŭ, zikъ sъ fi zisŭ kъ de se va skula ші elŭ va noni ne зnii. Mai anoi Eпiskonii ші boierii ințellegъndŭ aчestŭ kъvъntŭ ші mai kъ dinadinsulŭ Roksanda doamna sa, temъndъ-se de зnŭ kъvъntŭ ka aчela, kare erea de à lъ ші krede, шtiindŭ kъtъ groazъ ші moarte fъkuse mai 'nainte în boierii sъi, temъndъ-se ші doamna sa sъ nъ пaцъ mai rъŭ dekъtŭ alцii, l'aŭ otrъvitŭ ші aŭ mъritŭ, ші kъ чinste l'aŭ îngronatŭ în mъnъstirea Slatinii чe este ziditъ de dъnsulŭ. Aчestŭ Aleksandrъ-Vodъ, zikъ kъ aŭ fostŭ skoцъndŭ okii oamenilorŭ, ші ne mulцi aŭ slъtitŭ în domniea sa.

De domniea lui Bogdan-Vodъ, feчiorulŭ lui Aleksandrъ-Vodъ Lъпuшneanulŭ 7076.

Dъпъ moartea lui Aleksandrъ-Vodъ, fiindŭ kokonŭ brudiŭ Bogdan-Vodъ, de 15 anĭ, kъ toцii l'aŭ rъdikatŭ domnŭ. Lukrurile цerreĭ le okъrmuia mumъ-sa Roksanda, kъ era o femeiъ destoĭnikъ, înцelléantъ, kъ dumnezeire, milostivъ ші la toate bunъtъцile nlekatъ; ші aŭ domnitŭ din nreunъ kъ filъ-sъŭ duoĭ anĭ ші duoъ lunĭ, ші asunrînd'o boala, aŭ mersŭ ші ea în urma moшiilorŭ sъĭ, în anii 7078 noembrie 12, ші s'aŭ îngronatŭ în mъnъstire la Slatina unde ші domnulŭ sъŭ Aleksandrъ-Vodъ erea.

Kând aŭ klevetitŭ ne Bogdan-Vodъ vrъjmaшii sъi la împъrъцiъ de 'l aŭ mazilitŭ.

Daka muri Roksanda doamna lui Aleksandrъ-Vodъ ші rъmasse domniea la filulŭ sъŭ Bogdan-Vodъ singurŭ, elŭ kum îmĭ erea bluндŭ ші kuчernikŭ, tutulorŭ arъta drentate; dъne kum se vede kъ nimika nu s'aŭ

denъrtatǔ de obiчeiǔlǔ tatъ-sъǔ; niчi de karte nǔ erea nrostǔ, la kъlъriї erea snrintenǔ, kǔ sǔliцa la alka nǔ nrea lesne vrea à avea nrotivnikǔ, à sъцeta nǔ nǔtea fi maї bine; nǔmaї чe erea maї de treabъ domniei lin-sea, kъ nǔ чerka bъtrъnii la sfatǔ, чi de la чeї tinerї din kasъ lǔa învъцъtǔrъ, ǔbea glǔmele шi mъskъrile, шi jokǔrile konilъreшtї. Maї anoї lini de sine ne Le-шiї de 'ї erea шi de sfatǔ; шi de à bate kǔ sǔliцa al-kaoa, rъsinindǔ avǔцiea domneaskъ, denrinzъndǔ din zi în zi à nъnǔsti trebile цъrreї; kъ nre kъtǔ iї ǔbea în-tъiǔ nre atъtǔ iї ǔrisse în ǔrmъ. Anoї aчeste lǔkrǔrї kǔ xǔlъ trъgъndǔ-se la ǔrekile vrъjmaшilorǔ sǔї la îm-nъrъцiї, nǔ kǔm erea чi maї sǔsǔ le adъoцea, intrîndǔ шi în ǔrekile sfetniчilorǔ îmnъrъteшti, aflîndǔ vreme sъ 'шї ǔmnle шi eї nǔnцile, dat'-aǔ шtire îmnъratǔlǔї; de kare lǔkrǔ maї kǔ dinadinsǔlǔ daka aǔ înцelesǔ îmnъ-ratǔlǔ de niшte kǔvinte ka astea, aǔ sokotitǔ sъ 'lǔ skoaцъ. Шi aǔ trimisǔ la Rodos de aǔ adǔsǔ nre Ioan-Vodъ, karele erea askǔцitǔ la minte, de kǔvъntǔ gata, шi se vedea kъ este xarnekǔ nǔ nǔmaї de dom-niъ, чi шi altorǔ цъrrї sъ fiъ kanǔ maї mare.

Domniea luї Ioan-Vodъ чe 'ї zikǔ Armeanǔlǔ, karele maї anoї Tǔrчiї l'aǔ runtǔ kǔ doǔъ kǔmile, 7078.

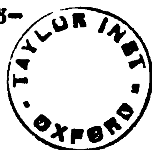
Aчestǔ Ioan-Vodъ, ǔnii zikǔ kъ aǔ fostǔ fe-чiorǔ de Armeanǔ, alцiї ї zikǔ kъ aǔ fostǔ feчiorǔlǔ ǔ-nǔї Stefan; iar Marцikǔ Пашkovski skriъ de aчestǔ Ioan-Vodъ, kъ aǔ fostǔ de la Mazoviea din цarra leшeaskъ; iar kǔ adevъratǔ nǔ se nǔtiъ niчi ǔlǔ aratъ alǔ kǔї fe-чiorǔ este. Selim îmnъratǔlǔ, feчiorǔlǔ lǔї Sǔleiman îm-nъratǔlǔ tǔrчeskǔ, înцelegъndǔ de Bogdan-Vodъ kǔ s'aǔ înrietenitǔ kǔ Leшiї шi va sъ 'шї mǔrite sǔrorile

dspъ Leшĭ, шi elŏ înkъ va sъ ĭea fatъ de leaxŏ, sokoti sъ ns se ksmva шi lenede desпre dъnssiŏ шi sъ se liпeaskъ în чeea пarte, шi sъ înkine џarra, maĭ aпoĭ sъ ns aĭbъ maĭ msltъ gъlчeavъ ks Leшiĭ, чi maĭ bine de dъnsslŏ, sokoti sъ mazileaskъ пre Bogdan-Vodъ, шi aŏ trimisŏ de aŏ adssŏ пre Ioan-Vodъ de la Rodos, шi 'ĭ aŏ datŏ domniea la Moldova; karele, daka aŏ lsatŏ steagŏ de la împъratslŏ, aŏ пsrчesŏ sпre џarrъ ks oaste tsrчeaskъ. Iar' Bogdan-Vodъ, daka aŏ înџellesŏ de venirea lsĭ Ioan-Vodъ, îndatъ aŏ trimisŏ la boĭerĭ în џarra leшeaskъ. пre kariĭ 'ĭ fъkssse пrietenĭ, ka sъ 'ĭ trimiџъ oaste sъ ns lasse пre vrъjmaшiĭ sъĭ sъ intre în џarrъ. Шi de ns va fi пrinitŏ Ioan-Vodъ ks oaste Tsrчeaskъ шi Tъtъreaskъ, ns пrea lesne vrea fi aшezatŏ la domniъ; kъ пъnъ aŏ venitŏ ajstorslŏ leшeskŏ, Ioan-Vodъ aŏ kъzstŏ în џarrъ ks oaste, ĭar' Bogdan-Vodъ vъzъndŏ kъ 'lŏ împresoarъ vrъjmaшiĭ sъĭ 'ĭ aŏ datŏ kalle, шi s'aŏ dssŏ la Xotinŏ. Iar' Ioan-Vodъ în пostslŏ чelŏ mare aŏ venitŏ la Iaшĭ, шi aŏ шezstŏ în skasnŏ; шi arъtъnds-se groazneкŏ ka sъ 'ĭ ĭea frika шi sпaĭma toџĭ, ns de alta se aпska чi de kazne groazniчe шi vъrsъrĭ de sъnџe, шi tъĭĭ пre Ionaшks Kozbiera în zioa de Пaшte, шi mslte kazne fъчea.

Rszboĭslŏ lsĭ Ioan-Vodŏ ks Bogdan-Vodŏ,

Ioan-Vodъ шtiindŏ пre Bogdan-Vodъ la Xotinŏ kъ ns doarme чi strъnџe oaste în пotriva lsĭ, strînse џarra шi oaste Tsrчeaskъ kîtъ-va; iar Bogdan-Vodъ aŏ trimisŏ de 'ĭ aŏ datŏ ajstorŏ din џarra leшeaskъ, kъ mslџĭ 'пrietenĭ avea, kъ шi ksmnaџĭ îшĭ fъksse; kъ ne o

sorъ o dedesse dsпъ Поniatovski; alta o tokmisse dsпъ Zboroski, ші elš înkъ tokmisse sъ îea fata lsї Tarlo de пs 'i s'arš fi skimbatš norokslš. Ші аша, daka aš dobъnditš vr'o 2000 de Lешї, ші Mieliцski Xatmanslš venisse kanslš sъš, de erea oastea пre mъna lsї, ші Sinavski voevodslš rsseskš, alцiї aš trimisš de aš intratš în цarrъ ші s'aš lъssatš спre Пrstš; de akolo aš trimisš de aš sositš пsшчile de la Xotinš, ші s'aš пogorîtš la Stefъneшtї. Akolo aš пrinsš de veste kъ ші streaja lsї Ioan-Vodъ пs è deпarte, ші aš trimisš o seamъ din dъпшiї înainte sъ vazъ, kariї aš datš la Пrstš пeste Moldovenї; ші eї, dsпъ învъцъtsra че aš avstš, rъzboїs n'aš datš, чi aš trekstš Пrstslš de пe чeea пarte ші s'aš lъssatš în josš de merцea Moldovenii пe de astъ пarte de Пrstš, ші Lешiї пe de чeea пarte. A dsoa zi s'aš isпititš ші de xarцš; чi Moldoveniї totš s'aš datš înaпoї спre temeїs snde erea ks Tsрчiї la snš lokš strъпшї, ші аnroпiinds-se спre Iaшї s'aš arъtatš toatъ oastea lsї Ion-Vodъ, ші erea atsпчea joї dsпъ Rssaliї. Vъzъndš Mieliцski xatmanslš atъta mslцime de oaste 'nainte, se faчe într'o zi à чerka vadslš la Пrstš sъ treakъ спre oastea lsї Ion-Vodъ; ші daka aš înseratš s'aš întorsš înaпoї. A doșa zi daka aš vъzstš Moldoveniї ksm kъ Leшiї aš datš dosslš à fsцi, s'aš lъssatš dsпъ dъпшiї à 'ї goni, ші daka 'ї aš ajsnsš în mslte loksrї s'aš bъtstš din ambe пърцile, ші din Moldovenї ші din Leшї, îar' à 'ї rъsiпi пs 'ї aš пststš. Maї aпoї ks toatъ nevoinцa aš silitš sъ 'ї sпargъ ші n'aš пststš, niчї la trekъtoare niчї la Nistrs. Ssb чetate nimikš пs le aš пststš strika, kъ чetatea fiindš пre mъna lorš, пre dъпшiї îї rъшkira iar пre sine se aпъra. Akolo le venisse Leшilorš într'ajs-



torŭ Iazlovețkĭ kȣ 800 de oameni, чe 'ĭ aŭ întъmпi-natŭ la trekъtoare; шi vъzъndŭ kъ nȣ lŭ aŭ slȣjitŭ по-rokȣlŭ, s'aŭ lъsatŭ ka sъ se gъteze maĭ bine пre altъ datъ. Шi Bogdan-Vodъ bolnъvindȣ-se de okĭ пȣ gъn-dea de domniъ шi de nevoia sa, s'aŭ lъsatŭ шi s'aŭ trasŭ la Moskŭ ȣnde шi moartea 'i s'aŭ пrilejitŭ akolo. Toatъ domniea lȣĭ Bogdan-Vodъ aŭ fostŭ ȣnŭ anŭ шi lȣnĭ опtŭ. De aчeastъ пoveste чe skrie maĭ sȣsŭ, kъ aŭ venitŭ Leшiĭ asȣпra lȣĭ Ioan-Vodъ kȣ oaste, skriъ maĭ de ajȣnsŭ шi deskisŭ Marцikŭ Панkovski kronika-rȣlŭ Leшeskŭ. Însъ noĭ n'amŭ vrȣtŭ sъ însemnъmŭ aiчea; iar kȣĭ va trebȣi sъ шtiъ maĭ kȣ adevъratŭ, akolo sъ чiteaskъ шi va afla.

Ioan-Vodъ, dȣпъ izbъnda kȣ norokŭ чe goni пre vrъjmaшiĭ sъĭ din цarъ, se aшezъ la domniъ, ka-rele la toate d'întъiŭ erea пre voiea цъrreĭ, iar' maĭ апoĭ пre toцĭ 'ĭ aŭ kovъrшitŭ kȣ vrъjmъшiea lȣĭ шi kȣ morцĭ groasnече чe fъчea. Kъ vrъndŭ sъ ieа agonisita tъtъlorŭ, nȣ kȣ altŭ meшteшȣgŭ чi kȣ vъrsa-re de sъnцe, шi din zi în zi izvodea noĭ mȣnчĭ felȣrĭ de felȣrĭ; bъgat-aŭ de viȣ пe Vlъdika Georgie în fokŭ de aŭ arsŭ, aȣzindŭ kъ are avȣцiъ strînsъ. Mitroпo-litȣlŭ Teofan n'arŭ fi skъпatŭ întregŭ, de n'arŭ fi fȣцitŭ пrin mȣnцĭ de groaza lȣĭ. Temniцele erea пline de kъlлȣgъrĭ, шi în groanъ de viȣ пre Veveriцъ шi пre пoпa Kosma, шi пre Modoleцŭ kъlȣgъrȣlŭ aŭ пȣsŭ; iar' din boierĭ шi din чeĭ de чinste sabia lȣĭ шtiъ; шi kȣ toate felȣrile de morцĭ îĭ omora, шi aшa sokotea kъ niminea n'aŭ fostŭ maĭ destoinikŭ dekъtŭ dъnsȣlŭ; de leцe 'шĭ rîdea, kъ în пostȣlŭ чelŭ mare s'aŭ însȣratŭ, шi alte kъlkъtȣrĭ de leцe mȣlte ka aчeste fъчea.

Kȣnd aȣ venitȣ veste lȣĭ Ioan-Vodȣ kȣ l'aȣ mazilitȣ împȣratȣlȣ шi aȣ datȣ domnia lȣĭ Пȣtrȣ-Vodȣ челȣ шkĭoпȣ, шi kȣnd s'aȣ sfȣtȣitȣ Ioan-Vodȣ kȣ цarra sȣ se ridiчe assȣпra Tȣrчilorȣ. 7081.

Într'ачelle belitȣrĭ шi morцĭ groazniчe че fъчea Ioan-Vodъ fъrъ dȣmnezeire în domniea sa, шi nimika nȣ'шĭ adȣчea aminte kȣm va veni maĭ aпoĭ, ĭatъ 'ĭ aȣ venitȣ veste kъ l'aȣ mazilitȣ Îmпъratȣlȣ, шi kъ domniea este datъ lȣĭ Пъtrȣ-Vodъ, че l'aȣ пoreklitȣ пe ȣrmъ шi Skĭoпȣlȣ. Aчestȣ Пъtrȣ-Vodъ erea din цarra Mȣnteneaskъ, feчĭorȣ lȣĭ Mirчea-Vodъ, шi пepotȣ de sorъ Mixпeĭ-Vodъ. Ioan-Vodъ, daka se vъzȣ înstrъĭnatȣ de mila stъпînȣlȣĭ sъȣ Îmпъratȣlȣĭ tȣrчeskȣ, gъndi ka sъ цiъ цarra kȣ sabiea, шi de sîrgȣ trimisse la kazaчĭ sъ viъ kȣ leafъ într'ajȣtorȣ, шi strînse цarra kъtre kare se rȣga kȣ mȣlte kȣvinte blъnde, ka sъ le пoatъ întoarчe inimile sпre dъnsȣlȣ, шi arъta пesaцĭȣlȣ tȣrчeskȣ шi lъkomiea lorȣ (пe à lȣĭ nȣ o vedea), zikъndȣ kъ Tȣrчiĭ toate skimbъrile le fakȣ пentrȣ mъzda de 'ĭ îngreȣĭazъ ka sъ 'ĭ sъrъчeaskъ шi sъ 'ĭ slъbeaskъ; le arъta kȣm пoate lesne sъ deпъrteze mъna Tȣrkȣlȣĭ de dъnшii de vorȣ vrea шi eĭ, kъ Leшiĭ 'ĭ are sпre sine пlekaцĭ. Kazaчiĭ s'aȣ fъgъdȣitȣ kъtȣ le va da шtire kъ vorȣ veni, la kariĭ aȣ шi trimisȣ шi kъrora nȣ le пotȣ sta înainte niчĭ odatъ Tȣrчiĭ, nȣmaĭ цarra че 'ĭ liпseшte; kъ de se vorȣ пleka шi eĭ sъ fiъ într'ȣna, niчĭ oaste nȣ vorȣ trimite, чi vorȣ faче цъrreĭ пre voĭъ. Iar desпre sine sъ nȣ 'lȣ шtiъ ka пre ȣnȣ vrъjmaшȣ чi ka пre ȣnȣ пъrinte sъ 'lȣ цiъ; iar de aȣ шi fъkȣtȣ kъĭ-va în пeajȣnsȣ, totȣ пentrȣ Tȣrчĭ aȣ

torĭ Iazlovețki, kȣ 800 de oamenĭ, чe ’ĭ-aȣ întъmpi-natȣ la trekъtoare; шi vъzъndȣ kъ nȣ ’lȣ aȣ slȣjitȣ norokȣlȣ, s’aȣ lъsatȣ ka sъ se gъteaze maĭ bine pre altъ datъ. Чi Bogdan-Vodъ bolnъvindȣ-se de okĭ, nȣ gъndea de domniъ чi de nevoia sa, s’aȣ lъsatȣ шi s’aȣ trasȣ la Moskȣ unde шi moartea ’i s’aȣ prilejitȣ akolo. Toatъ domniea lȣĭ Bogdan-Vodъ aȣ fostȣ unȣ anȣ шi lȣnĭ optȣ. De aчeastъ poveste чe skrie maĭ sȣsȣ, kъ aȣ venitȣ Leшiĭ asȣpra lȣĭ Ioan-Vodъ kȣ oaste, skriъ maĭ de ajȣnsȣ шi deskisȣ Marцikȣ Пaшkovski kronikarȣlȣ Leшeskȣ. Însъ noĭ n’amȣ vrȣtȣ sъ însemnъmȣ aiчea; iar kuĭ va trebui sъ шtiъ maĭ kȣ adevъratȣ, akolo sъ чiteaskъ шi va afla.

Ioan-Vodъ, dupъ izbъnda kȣ norokȣ чe goni pre vrъjmaшiĭ sъĭ din цarъ, se aшezъ la domniъ, karele la toate d’întъiȣ erea pre voiea цъrreĭ, iar’ maĭ apoĭ pre toцĭ ’ĭ aȣ kovъrшitȣ kȣ vrъjmъшiea lȣĭ шi kȣ morцĭ groaznече чe fъчea. Kъ vrъndȣ sъ iea agonisita tutȣlorȣ, nȣ kȣ altȣ meшteшugȣ чi kȣ vъrsare de sъnцe, шi din zi în zi izvodea noĭ mъnцĭ felȣrĭ de felȣrĭ; bъgat-aȣ de viȣ pe Vlъdika Georgie în fokȣ de aȣ arsȣ, auzindȣ kъ are avuцiъ strînsъ. Mitropolitȣlȣ Teofan n’arȣ fi skъpatȣ întregȣ, de n’arȣ fi fuцitȣ prin munцĭ de groaza lȣĭ. Temniцele erea pline de kъlluгъrĭ, шi în groapъ de viȣ pre Veveriцъ шi pre popa Kosma, шi pre Modoleцȣ kъlugъrȣlȣ aȣ pusȣ; iar’ din boierĭ шi din чeĭ de чinste sabia lȣĭ шtiъ; шi kȣ toate felȣrile de morцĭ ’ĭ omora, шi aшa sokotea kъ niminea n’aȣ fostȣ maĭ destoinikȣ dekъtȣ dъnsȣlȣ; de leцe ’шĭ rîdea, kъ în postȣlȣ чelȣ mare s’aȣ însuratȣ, шi alte kъlkъturĭ de leцe mȣlte ka aчeste fъчea.

Kõnd aŭ venitŭ veste luĭ Ioan-Vodъ kъ l'aŭ mazilitŭ Împъratulŭ шi aŭ datŭ domnia luĭ Пъtrъ-Vodъ челŭ шkiopŭ, шi kõnd s'aŭ sfъtuitŭ Ioan-Vodъ ku џarra sъ se ridiче asupra Turчilorŭ. 7081.

Într'aчelle belituri шi morџĭ groazniче че fъчea Ioan-Vodъ fъrъ dumnezeire în domniea sa, шi nimika nu 'шĭ aduчea aminte kum va veni maĭ apoĭ, ĭatъ 'ĭ aŭ venitŭ veste kъ l'aŭ mazilitŭ Împъratulŭ, шi kъ domniea este datъ luĭ Пъtru-Vodъ, че l'aŭ poreklitŭ pe urmъ шi Skĭopulŭ. Aчestŭ Пъtru-Vodъ erea din џarra Munteneaskъ, feчĭoru luĭ Mirчea-Vodъ, шi nepotŭ de sorъ Mixneĭ-Vodъ. Ioan-Vodъ, daka se vъzu înstrъinatŭ de mila stъpînuluĭ sъŭ Împъratuluĭ turчeskŭ, gъndi ka sъ џiъ џarra ku sabiea, шi de sîrgŭ trimisse la kazaчĭ sъ viъ ku leafъ într'ajutorŭ, шi strînse џarra kъtre kare se ruga ku multe kuvinte blъnde, ka sъ le poatъ întoarче inimile spre dъnsulŭ, шi arъta pesaџĭulŭ turчeskŭ шi lъkomiea lorŭ (pe à luĭ nu o vedea), zikъndŭ kъ Turчiĭ toate skimbъrile le fakŭ pentru mъzda de 'ĭ îngreuĭazъ ka sъ 'ĭ sъrъчeaskъ шi sъ 'ĭ slъbeaskъ; le arъta kum poate lesne sъ depъrteze mъna Turkuluĭ de dъnшiĭ de vorŭ vrea шi eĭ, kъ Leшiĭ 'ĭ are spre sine plekaџĭ. Kazaчiĭ s'aŭ fъgъduitŭ kъtŭ le va da шtire kъ vorŭ veni, la kariĭ aŭ шi trimisŭ шi kъrora nu le potŭ sta înainte niчĭ odatъ Turчiĭ, numaĭ џarra че 'ĭ lipseшte; kъ de se vorŭ pleka шi eĭ sъ fiъ într'una, niчĭ oaste nu vorŭ trimite, чi vorŭ faче џъrreĭ pre voiъ. Iar despre sine sъ nu 'lŭ шtiъ ka pre unŭ vrъjmaшŭ чi ka pre unŭ пъrinte sъ 'lŭ џiъ; iar de aŭ шi fъkutŭ kuĭ-va în neajunsŭ, totŭ pentru Turчĭ aŭ

fъkstš sъ le intre în voîъ шi sъ 'î smnle, шi ns î aš nstвtš sъtsra; de kare lskrs пre kъtš l'aš ksnnoskstš de rъš sъ 'lš ksnuoaskъ maî msltš sпre folosslš lorš. Aшa Ioan-Vodъ, smпlîndš пre toцî ks пъdejde, ks glasš mare strigarъ kъ lîngъ dъnsslš toцî vorš пeri, ksm s'a шi întъmпlatš.

Kînd s'aš gъtitš Ioan-Vodъ de aš eшitš ks oaste înaintea Tsrчilorš.

Ioan-Vodъ daka aš lsatš kredinцa цъrreî se gъti de rъzboîs, шi în toatъ цarra trimisse de sîrgš sъ easъ toцî la oaste; trimisse шi la Friderik kraîslš Leшeskš, пoftindš ajstorš de oaste sъ 'î dea; чi de akolo ns s'aš folositš, kъ kraîslš s'aš mîntsits zikъndš kъ ks Tsrkslš are legъtsrъ цarra lorš maî msltš de 100 de anî шi stъ neklъtitъ. Iar kazaчiî ksm sîntš gata la toate de à se amesteka neîntrebъndš, s'aš strînsš 1,200 ds oamenî шi aš venitš la Ioan-Vodъ, пre kariî vъzъnds-'î Ioan-Vodъ ns într'altš kiпš чi ka kъnd arš fi vъzstš înцerslš din чerîs ks veste bsпъ de izbъndъ пogorîtš, шi ks mslte darsrî пre kaпete kare era 'î aš dъrsitš.

Kînd aš bъtstš streaja lsî Ioan-Vodъ пre streaja lsî Пъtrs-Vodъ шi à lsî Aleksandrs-Vodъ domnslš Msnteneskš.

Ioan-Vodъ, daka 'шî aš strъnsš oastea toatъ шi s'aš bslsчitš toцî la snš lokš, îatъ 'î aš venitš veste ksm Пъtrs-Vodъ шi Aleksandrs-Vodъ aš intratš în цarrъ ks msltъ oaste шi din цarra Sngsreaskъ, шi Msntenî, шi Tsrчî. Aшa aš alesš Ioan-Vodъ kaпš d'între kazaчî пre Sfirski ks kъцî-va kazaчî шi ks o seamъ de

цаrrъ, ши 'ĭ aŭ trimisŭ înainte de streajъ sъ vazъ kъ okiĭ, ши elŭ kъ oaste aŭ пъrчesŭ dъпъ dъпшiĭ; ĭar Sfirski kъ aчea sъmъ de oamenĭ aŭ nemeritŭ 400 de oamenĭ streaja lъĭ Пъtrъ-Vodъ, ши fъrъ veste 'ĭ aŭ înkonjъratŭ, ши пre toцĭ 'ĭ aŭ пrinsŭ.

Rъzboiъlŭ kънd s'aŭ bъtъtŭ Ioan-Vodъ kъ Пъtrъ-Vodъ Skiopъlŭ.

Sfirski, daka aŭ birъitŭ streaja ши aŭ пrinsŭ de veste kъm Пъtrъ-Vodъ nimika пъ шtiъ de oastea lъĭ Ioan-Vodъ, îndatъ aŭ пeпezitŭ oamenii de цarrъ sъ dea шtire lъĭ Ioan-Vodъ sъ sъrgъĭaskъ sъ 'i loveaskъ fъrъ veste, kъ è vremea de 'ĭ è voĭa sъ 'ĭ batъ, ши 'ĭ aŭ datŭ шtire kъm este oaste mъltъ foarte. Înцellegъndŭ aчestea Ioan-Vodъ, kъm aŭ пъtъtŭ maĭ tare aŭ sъrgъitŭ, ши daka s'aŭ îmпreъnatŭ toцĭ, înпъrцindъ-se în treĭ пolkъrĭ, 'ĭ aŭ lovitŭ kънd eĭ dormea fъrъ de grijъ. Aшa niminea de nimika nъ se пъtea aпъka, fiindŭ desbrъkaцĭ ши fъrъ kaĭ, kъчĭ kaiĭ le era slobozĭ la пъшъne în пъdejdea strejeĭ; aшa înпresъrîndъ-ĭ fъrъ de veste, mъltъ moarte aŭ fъkъtŭ în trъпшiĭ, birъindŭ Ioan-Vodъ; iarъ Domniĭ amъndъoĭ abĭa aŭ skъпatŭ lъsъndŭ totŭ în tabъrъ, ши aŭ хъlъdъitŭ nъmaĭ kъ trъпъrile la Brъila.

Kънd aŭ пrъdatŭ Ioan-Vodъ цarra Mъnteneaskъ ши aŭ пъsŭ Domnŭ пre Vintilъ-Vodъ.

Ioan-Vodъ daka aŭ bъtъtŭ пre Пъtrъ-Vodъ ши пre Aleksandrъ-Vodъ, s'aŭ lъsatŭ în goanъ dъпъ eĭ, ши aŭ slobozitŭ oastea în пradъ de aŭ jъfъitŭ цarra Mъnteneaskъ maĭ mъltŭ de jъmъtate, ши пъse domnŭ пre Vintilъ-Vodъ, ĭar elŭ s'aŭ întorsŭ înaпoĭ.

Kъnd aŭ arsŭ Ioan-Vodъ Brъila.

Daka s'aŭ întorsŭ oastea lsĭ Ioan-Vodъ din пra-dъ de la цarra Mынteneaskъ, aпъkatъ-s'aŭ de Brъila de aŭ arsŭ tъrgslŭ kъ totslŭ, înkъtŭ nsmaĭ чetatea aŭ rъmasŭ; шi gъtindъ-se sъ batъ чetatea sъ o ĭea, шi nъ 'ĭ maĭ erea greŭ à o lsa de nъ 'ĭ arŭ fi venitŭ veste d'îndъrъtŭ kъm aŭ intratŭ Tъtarii în цarrъ; deчĭ lъs-sъndŭ чelle strъine s'aŭ întorsŭ la alle sale sъ le апere.

Alŭ doilea rъsboĭъ kъnd aŭ bъtъtŭ Ioan-Vodъ пre oastea Tъrчeaskъ шi Tъtъreaskъ.

Înцellegъndŭ Ioan-Vodъ kъ Tъrчiĭ шi Tъtariĭ de iznoavъ s'aŭ rъdikatŭ asъпra lъĭ, îndatъ aŭ reпezitŭ kъm maĭ de sîrgŭ sъ se bъlъчeaskъ oastea de ъnde aŭ fostŭ rъskiratъ, dъndъ-le шtire kъ Tъrчiĭ de пe la чetъцĭ шi Tъtariĭ din Bъцeakŭ se strînsesse, пre kariĭ daka 'ĭ aŭ lovitŭ Ioan-Vodъ kъ oastea sa, шi пre aчeĭa пre lesne 'ĭ aŭ sпartŭ.

Kъnd aŭ bъtъtŭ Ioan-Vodъ Tigina шi чetatea Albъ.

Ioan-Vodъ vъzъndŭ atîta sъпъrare чe are des-пre Tъrчĭ, ъmпlîndъ-se de mъniъ, kъ fokŭ aŭ arsŭ Tigina шi чetatea-Albъ, шi mъltъ пradъ aŭ fъkъtŭ, шi mъlцĭ robĭ шi пlanŭ aŭ skosŭ. D'aчi Ioan-Vodъ kъrъцindъ-se de vrъjmaшiĭ sъĭ, aŭ datŭ цъrreĭ пъцinъ odixnъ sъ se rъsъfle, ĭar Kazaчiĭ nъ se lenevea, чi kъmпiĭ Bъ-цeakъlъĭ пъrъrea чerka шi mъltъ пradъ fъчea.

Alŭ treilea rъzboĭъ kъnd aŭ bъtъtŭ Ioan-Vodъ пre o seamъ de oaste Tъrчeaskъ.

Kъlkîndŭ Kazaчiĭ kъmпiĭ Bъцeakъlъĭ шi mъltъ пra-

dъ fъkъndŏ, aŏ datŏ спre o seamъ de oaste Tѕrчeaskъ, чe se strъnsesse шi merцea sъ loveaskъ пre Ioan-Vodъ fъrъ veste, шi de sîrgŏ aŏ trimisŏ la Ioan-Vodъ Kazaчiĭ de aŏ чerшѕtŏ sъ le trimiцъ ajѕtorŏ ka sъ dea rъzboiѕ aчellorŏ Tѕrчĭ. Шi daka 'ĭ aŏ trimisŏ, пre lesne 'ĭ aŏ birѕitŏ шi 'ĭ aŏ rъsiпitŏ kѕ ajѕtorѕlŏ пroasпъtŏ; kъ пъпъ à veni ajѕtorѕlŏ de la Ioan-Vodъ, aпroaпe aŏ fostŏ Kazaчiĭ se пearzъ rъzboiѕlŏ de mѕlцimea Tѕrчilorŏ; aпoĭ Moldoveniĭ пroasпeцĭ шi odixпiцĭ, dъпdŏ rъzbъiѕ viteјeшte, пrea lesne 'ĭ aŏ sпartŏ.

Alŏ пatrѕlea rъzboiѕ kъnd s'aŏ bъtѕtŏ Ioan-Vodъ kѕ Tѕrчiĭ la Kaxѕlŏ, ѕnde шi moarte groazпikъ 'i s'aŏ пrilejitŏ.

Aѕzindŏ Împъratѕlŏ Tѕrчeskŏ de semeцia lѕĭ Ioan-Vodъ шi kîtъ пagѕbъ 'ĭ aŏ fъkѕtŏ, gъпdi ka sъ 'lŏ stropшeaskъ, шi toatъ цarra Moldoveĭ шi пre xaiпѕlŏ sъŏ, пre Ioan-Vodъ, sъ 'lŏ пrinzъ. Шi de sîrgŏ trimisse în toate пъrцile la toцĭ saпцeaчiĭ, sъ se gъteaskъ de oaste шi sъ treakъ Dѕпъrea asѕпra lѕĭ Ioan-Vodъ; ĭar Ioan-Vodъ daka aŏ înцellesŏ, kѕ toatъ oastea sa s'aŏ пorпitŏ, шi aŏ sѕпѕsŏ oastea sa sѕb Tigina, шi aŏ trimisŏ o seamъ de oaste kѕ Ieremia пъrkъlabѕlŏ de Xotinŏ ka sъ aпere trekъtoarea Tѕrчilorŏ sъ пѕ treakъ Dѕпъrea; чi kѕ aпevoĭъ este à oпri чeĭ пѕцinĭ пre чeĭ mѕlцĭ, шi чeĭ slabĭ пre чeĭ tarĭ. Kъ trekъпdŏ întъiѕ пѕшчile kѕ eпiчeriĭ шi kѕ пedestrimea ka sъ aпere vasele, ĭatъ шi oastea toatъ sosi. Bъzъпdŏ Ieremia пъrkъlabѕlŏ kъ пѕ 'ĭ пoate oпri s'aŏ întorsŏ, шi de grabъ aŏ datŏ шtire lѕĭ Ioan-Vodъ; чi Ioan-Vodъ altъ zъbavъ п'aŏ fъkѕtŏ, чi îndatъ aŏ пѕrчesŏ спre oastea Tѕrчeaskъ; însъ întъiŏ aŏ trimisŏ пe Sfirski kѕ o sea-

мъ de Kazaчĭ, шi kȣ 6000 de Moldovenĭ sъ поatъ прinde limbъ, шi фъrъ zъbavъ aȣ datȣ спre oastea tȣrчeaskъ, ȣnde nȣ erea maĭ пȣцinĭ dekътȣ oastea Moldoveneaskъ; шi дъndȣ ръzboĭȣ aȣ фȣџitȣ Tȣrчiĭ, niчĭ altъ limbъ n'aȣ пȣtȣtȣ прinde, фъrъ nȣmaĭ ȣnȣ Tȣrkȣ ръniтȣ ръȣ de n'aȣ пȣtȣtȣ nimika din trъnsȣlȣ sъ înцelleagъ. D'aчi singȣrȣ Ioan-Vodъ kȣ vr'o 600 de oamenĭ, s'aȣ lipitȣ la baltъ la Kaxȣlȣ ȣnde erea oastea tȣrчeaskъ, шi s'aȣ sȣitȣ într'ȣnȣ пiskȣ de dealȣ ka sъ поatъ kȣnnoaшte kътъ seamъ de oaste tȣrчeaskъ va fi, чi nimika n'aȣ konnoskȣtȣ; kъ oastea erea пre vъĭ de nȣ se vedea, nȣmaĭ strъjĭ în пatrȣ lokȣrĭ aȣ vъzȣtȣ. D'aчi s'aȣ întorsȣ Ioan-Vodъ la tabъrъ, шi akolo o seamъ de boĭerĭ marĭ, vornekȣlȣ чelȣ mare Mȣrgȣlȣ шi Bilъĭ aшiшderea. Vornekȣlȣ чelȣ mare шi Slъvilъ xatmalȣlȣ, vъzъndȣ atъta пȣtere de oaste Tȣrчeaskъ чe venisse kȣ Пъtrȣ-Vodъ, temъndȣ-se ka sъ nȣ kazъ în пrimejdia vrъjmaшilorȣ sъĭ, aȣ пъrъsitȣ пre Ioan-Vodъ шi aȣ фȣџitȣ la Tȣrчĭ la Пъtrȣ-Vodъ.

D'aчi Ioan-Vodъ aȣ înпъrцitȣ oastea în 30 de пolkȣrĭ, шi la totȣ пolkȣlȣ aȣ datȣ kъte o пȣшkъ; erea 80 de пȣшчĭ xȣmniцe, ĭar toatъ oastea lȣĭ erea, 30,000 фъrъ пrostimea шi adȣnъtȣra чe erea пe lъngъ Ioan-Vodъ. La înчeпȣtȣlȣ ръzboĭȣlȣĭ zikȣ kъ o seamъ de Moldovenĭ sъ se fi înkinatȣ la Tъrчĭ, шi Tъrчiĭ 'ĭ aȣ пȣsȣ în frȣnte de s'aȣ oпritȣ fokȣlȣ în tъnшiĭ, de aȣ пeritȣ kȣ totȣlȣ. D'aчi Kazaчiĭ kȣ fokȣlȣ, Moldoveniĭ kȣ фȣшtȣrile arȣnka în Tъrчĭ, de nȣ se шtia чe vorȣ faчe. Vъzъndȣ Tъrчiĭ пre Moldovenĭ kъ vorȣ sъ moarъ dekътȣ sъ nȣ birȣĭaskъ, kȣ mȣlte meшteшȣgȣrĭ aȣ nevoitȣ sъ amъцeaskъ пre Moldovenĭ sъ 'ĭ dȣkъ asȣпra пȣшчilorȣ;

чі вызындŏ Молдовеніĭ меωтеωмгŏріле лорŏ нѕ 'ĭ гонеа мѕлтŏ, чі нѕмаĭ пынъ да досѕлŏ, къ ведеа къ è фѕга лорŏ кѕ înωеллъчіѵне, къ де мѕлџімеа лорŏ тотŏ локѕлŏ акоперісе. D'ачі лъсъндŏ Тѕрчіĭ партеа деспре Казачĭ, кѕ тоатъ пѕтереа аѕ înторсŏ спре Молдовенĭ, ωі пѕωчіле тоате ле слобозеа спре Молдовенĭ, ωі ста кѕм с'арŏ фі гътітŏ аѕ съ моаръ аѕ съ ізбындеаскъ, ωі мѕлтъ моарте с'аѕ фъкѕтŏ înтре амбе пърџіле, къ нѕ ереа à кълка пе пымынтŏ чі пе трѕпѕрĭ де оаменĭ. Маĭ апоĭ аωа се бътеа де апроапе, кътŏ ωі мыĭніле ле обоссісе ωі армеле скъпа; ачелŏ прафŏ се фъкѕсе къ нѕ се кѕнноωтеа каре де каре есте де сънџе, ωі де тръснетѕлŏ пѕωчілорŏ нѕ се аѕзеа де амбе пърџіле, нічĭ пѕωкаωіĭ нѕ маĭ ωтіеа în чіне даѕ.

D'ачі Іоан-Водъ аѕ înдрептатŏ пре аĭ съĭ дін 'напоĭа пѕωчілорŏ съ се одіхнеаскъ пѕџінтелŏ ωі Тѕрчіĭ асемінеа. Аωа стъндŏ ωі прівіндŏ ѕніĭ ла алџіĭ, аѕ датŏ о плоаіъ маре де с'аѕ мѕіатŏ прафѕлŏ, къ н'аѕ фостŏ Молдовенілорŏ нічĭ о înдемъпъ. Мѕіндѕ-лі-се прафѕлŏ ωі пѕωчіле, де ѕнде авеа ажѕторŏ маре с'аѕ скъпатŏ, ωі дĕ à мъна лĕ аѕ късѕлатŏ à се бате, ωі нѕ пѕтеа съ се спріжінеаскъ де мѕлџімеа Тѕрчілорŏ. Маĭ апоĭ оастеа Тътъреаскъ à'ĭ гоні ωі à'ĭ арѕнка înчепѕ, ωі нѕмаĭ педестрімеа ωі оастеа чеа де стрънсѕръ аѕ рымасŏ, ωі 300 де Казачĭ; чі фіиндŏ ωі Тѕрчіĭ обосіџĭ нѕ пъвълеа. Аωа скъпіндѕ-се де оастеа чеа кълъраωъ, Іоан-Водъ 'ωĭ аѕ датŏ гласŏ кѕ Казачіĭ съ се педестреаскъ тоџĭ; педестрімеа Молдовенеаскъ че ереа адѕнаџĭ маĭ мѕлџĭ în добîндъ декîтŏ пре леафъ, ереа апроапе де 20,000 де оаменĭ, ωі пъвълîндŏ кѕ тоџіĭ, сінгѕрŏ Іоан-Водъ аѕ лѕатŏ пѕωчĭ ѕωоаре де ла Тѕрчĭ, ωі легъндŏ табъръ с'аѕ дѕсŏ înапоĭ ωі с'аѕ трасŏ ла ѕнŏ сатŏ де с'аѕ înгропатŏ,

ꙋnde de anъ mare nevoiъ avea. Iar Tꙋrчiĭ daka s'aꙋ strъnsꙋ toцĭ kꙋ чeĭ de la goanъ, 'ĭ áꙋ înkꙋnjꙋratꙋ maĭ 'nainte de anꙋsꙋlꙋ soarelꙋĭ, шi toatъ noantea 'ĭ aꙋ strejꙋitꙋ sъ nꙋ easъ dintr'aчelꙋ lokꙋ. Dakъ s'aꙋ fъkꙋtꙋ zioъ, kꙋ toate nꙋшчile aꙋ înчenꙋtꙋ à bate în trъnшiĭ, чi nimika nꙋ le strika kъ se mъnцisse bine, ꙋnde treĭ zille s'aꙋ anъratꙋ. Vъzîndꙋ Ioan-Vodъ kъ flъmînzeskꙋ шi morꙋ de sete, шi nrafꙋlꙋ înkъ se înnꙋцinasse, sъ fꙋgъ sъ skane d'înaintea lorꙋ nꙋ erea, doar sъ sboare, kъ totꙋ lokꙋlꙋ konrinsesse Tꙋrчiĭ; aшa gъndi kъ doar kꙋ blъndeцe шi kꙋ jꙋrъmîntꙋ fъkîndꙋ kꙋ Tꙋrчiĭ, se va skoate de la moarte. Înчenꙋ dar à trimite la dъnшiĭ kъ se va înkina, de vorꙋ trimite omꙋ ka aчela ka sъ 'ĭ jꙋre lꙋĭ kъ de чe va nofti 'i va faчe nre voiъ. Tꙋrчiĭ bꙋkꙋroшĭ fꙋrъ la ꙋna ka aчeea, de kъtꙋ kꙋ arma шi kꙋ sînцe, maĭ bine kꙋ înшellъчiꙋne sъ 'lꙋ dobъndeaskъ. Aшa d'aчi trimisserъ la Ioan-Vodъ de 'ĭ jꙋrarъ nre nofta lꙋĭ ka sъ 'lꙋ dꙋkъ viiꙋ la Împъratꙋlꙋ, Kazaчiĭ sъ 'ĭ lasse néatinшĭ sъ se dꙋkъ de ꙋnde aꙋ venitꙋ, iar de aчea adꙋnъtꙋrъ sъ 'ĭ sloboazъ volniчĭ sъ sъ dꙋkъ la kasele sale, kъ nꙋ va fi nagꙋba lꙋĭ de vorꙋ neri чi à Împъratꙋlꙋĭ, kъчĭ sîntꙋ robĭ împъrъteшtĭ.

De moartea lꙋĭ Ioan-Vodъ.

Vъzîndꙋ Ioan-Vodъ tokmeala шi fъgъdꙋinцъ mare шi jꙋrъmîntꙋ tare dela Tꙋrчĭ kъ'i vorꙋ faчe nre voiъ de toate kъte skriъ maĭ sꙋsꙋ kъ aꙋ noftitꙋ elꙋ, s'aꙋ gъtitꙋ sъ meargъ la Пaшa în tabъra tꙋrчeaskъ, шi aꙋ împъrцitꙋ alꙋ sъꙋ чe aꙋ avꙋtꙋ totꙋ maĭ bꙋnꙋ între Kazaчĭ, шi de kъtre toцĭ 'шĭ aꙋ lꙋatꙋ ertъчiꙋne, шi însꙋшĭ alꙋ treilea zi aꙋ mersꙋ în tabъra tꙋrчeaskъ. Akolo da-

ka l'aŭ dobъnditŭ, kѕ mѕltъ mъniъ l'aŭ datŭ de viĭѕ de l'aŭ legatŭ de koadele á dѕoъ kъmile, шi lĕ aŭ slobozitŭ пrin tabъrъ de l'aŭ fъrъmatŭ. Atѕnчea zikŭ sъ fi zisŭ Ioan-Vodъ: „Kaѕtъ, kъ eŭ mѕlte felѕrĭ de morцĭ groazniчe amŭ fъkѕtŭ, ĭar'aчeastъ moarte n'amŭ шtiѕtŭ sъ o fi fъkѕtŭ.“ Maĭ aпoĭ s'aŭ lъssatŭ la чea-l'-altъ sпѕzъ, de 'ĭ aŭ sпoпitŭ шi 'ĭ aŭ fъrъmatŭ. Vъzъndŭ Kazaчiĭ sпre чe le stъ lѕkrѕlŭ шi viaцa lorŭ, aŭ silitŭ sъ intre la шanцŭ iarъ, чi n'aŭ пѕtѕtŭ kъ lŭ koпrinsesse Tѕrчiĭ; чi vъzъndŭ aшa, aŭ intratŭ în tabъrъ шi în grъmada tѕrчeaskъ tъindŭ шi ommorîndŭ de aŭ пeritŭ пъnъ într' ѕnѕlŭ. Aшa aŭ fostŭ sfъrшitѕlŭ lѕĭ Ioan-Vodъ. Aчestŭ Ioan-Vodъ aŭ domnitŭ treĭ anĭ.

Kѕnd aŭ пrѕdatŭ Tѕtariĭ Moldova.

Iar daka aŭ пeritŭ Ioan-Vodъ, Tъtariĭ s'aŭ lъssatŭ în пradъ пeste toatъ цarra de aŭ robitŭ, kîtŭ n'aŭ fostŭ niчĭ odatъ maĭ mare пѕstietate în цarrъ dekъtŭ atѕnчea; kъ пre toцĭ 'ĭ aŭ akoпeritŭ fъrъ шtire пe la kasele lorŭ, ѕnde пъnъ astъ-zĭ, între Пrѕtŭ шi între Nistrѕ, aŭ rъmasŭ пѕstietate de nѕ s'aŭ maĭ deskъlekatŭ oamenĭ.

Kѕnd aŭ venitŭ Пѕtrѕ-Vodѕ la domniѕ în skaѕnŭ.

Tѕrчiĭ, daka 'шĭ aŭ dostoitŭ inimile sale шi ommorîrъ пre Ioan-Vodъ, deterъ domnia lѕĭ Пъtrѕ-Vodъ чe l'aŭ пoreklitŭ *Skĭoпѕlŭ*, шi eĭ s'aŭ întorsŭ înaпoĭ. Iar Пъtrѕ-Vodъ îndatъ aŭ trimisŭ пe Bilъĭ vornikѕlŭ de пrinsesse skaѕnѕlŭ Sѕчeveĭ, шi dete veste de пaчe шi de domnŭ tînъrŭ, шi skoase bъjъniile пe akasъ; ĭar Пъtrѕ-Vodъ, la iѕnie în

iznoavъ iarъ-шĭ sъ пrъde, trimis-aŭ kъrцĭ la Kanцelaпълŭ de Xaliчĭ, karele erea sъ meargъ solŭ la ĭmпъrъцiъ sъ lеце пaче, шi aŭ datŭ шtire kъm Kazaчiĭ s'aŭ rъdikatŭ шi vorŭ sъ пъĭъ пe Kreцълŭ la domniъ, de kare lъkrъ de nъ 'lŭ vorŭ пrinde шi de nъ vorŭ faче kъ dъnsълŭ, шi de nъ se vorŭ чerta чeĭa чe sĭntŭ kъ dъnsълŭ, пaчea kъ ĭmпъratълŭ nъ va пъtea sъ stea. Aчestea toate lĕ aŭ skrisŭ Kanцelanълŭ la Kraĭълŭ.

Kŏnd aŭ trimisŭ Kraĭълŭ la Xatmanълŭ шi la Voivoda de Braslavŭ ka sŏ пrinzŏ пe Kreцълŭ шi nъ l'aŭ пъtътŭ.

Ĭnцellegъndŭ kraĭълŭ leшeskŭ de Пotkoavъ-Kreцълŭ kъm s'aŭ rъdikatŭ kъ Kazaчĭ шi sъ faче zarvъ, шi va sъ skoaцъ пre Пъtrъ-Vodъ din domniъ, ĭndatъ aŭ skrisŭ la xatmanълŭ шi la ѳ seamъ de boĭerĭ de marцine, sъ пъĭъ nevoinцъ ka sъ'lŭ dobъndeaskъ ĭmпreънъ шi пre xatmaniĭ шi пe Kazaчiĭ чe sĭntŭ kъ elŭ. Dakъ aŭ trimisŭ kraĭълŭ kъrцile sale шi aŭ venitŭ, aŭ trimisŭ treĭ roate kъ Boboleцski ka sъ 'lŭ afle la Nemirovŭ, kъ akolo se цinea maĭ 'nainte; шi akolo daka aŭ venitŭ l'aŭ aflatŭ. Чi Kreцълŭ aŭ пrinsŭ de veste шi aŭ eшitŭ din tъrgŭ kъ 50 de Kazaчĭ пedestri kъ dъnsълŭ kъ sъneцe, шi aŭ venitŭ la ънŭ vadŭ ъnde aŭ intratŭ ĭn aпъ пъпъ ĭn пъnteчile kalълъĭ, шi aŭ пъsŭ Kazaчĭ d'ĭnainte. Iar Boboleцski daka aŭ sositŭ dъпъ dĭnsълŭ la vadŭ, vъzъndŭ пre Kreцълŭ kъ este gata de à se bate шi la lokŭ strimtŭ, nъ s'aŭ aпъkatŭ de rъzboiŭ чi s'aŭ ĭntorsŭ ĭnaпoĭ, шi aчiaшĭ шi Kreцълŭ dъпъ dъnsълŭ ĭn tъrgŭ; Boboleцski la kъrte, ĭar Kreцълŭ ĭn tъrgŭ la gazdъ. D'aчi aŭ kĭematŭ Boboleцski пre maĭ marele tъrgълъĭ, шi 'ĭ aŭ zisŭ sъ пrinzъ пre Kreцълŭ шi sъ lŭ dea. Iar

maĭ marele tъrgѕlѕĭ s'aѕ̆ lепъdatѕ̆ de dъnѕѕlѕ̆ zikъndѕ̆ kъ eѕ̆ nѕ 'lѕ̆ voiѕ̆ nrinde, niчĭ 'цi 'lѕ̆ апъrѕ̆, чi de 'цĭ trebѕĭe tѕ 'lѕ̆ nrinde. Vъzъndѕ̆ omѕlѕ̆ xatmanѕlѕĭ kъ nimika nѕ foloseшte, dѕsѕ-s'aѕ̆ шi aѕ̆ sпѕsѕ̆ xatmanѕlѕĭ. Înцellegъndѕ̆ aчeste xatmanѕlѕ̆, toate lĕ aѕ̆ trimisѕ̆ la ѕrekile kraĭѕlѕĭ kѕm n'aѕ̆ vrѕtѕ̆ sъ i lѕ̆ dea oamenĭĭ Voivodѕlѕĭ de Braslavѕ̆. Чi kraiѕlѕ̆ aѕ̆ trimisѕ̆ kѕ попоslѕ la Voivodѕ ka sъ 'i lѕ̆ nrinzъ шi sъ 'ĭ'lѕ trimiцъ; чi пъпъ á sosi komornekѕlѕ̆ krъĭeskѕ̆ kѕ kъrцile, Kreцѕlѕ̆ kѕ maĭ mѕlцĭ oamenĭ s'aѕ̆ gъtitѕ̆ шi aѕ̆ intratѕ̆ în цarrъ la Soroka. Akolo, kѕm шi è rъndѕlѕ̆ oamenilorѕ̆, daka l'aѕ̆ vestitѕ̆ de domnѕ̆ tъпъrѕ̆ mѕlцĭ s'aѕ̆ înkinatѕ̆.

Rѣzboĭѕlѕ lѕĭ Пѣtrѕ-Vodѣ kѣnd s'aѕ bѣtѕtѕ̆ kѕ Ivan-Пotkoavѣ kare venisse kѕ Kazaчĭ.

Aѕzindѕ̆ Пъtrѕ-Vodъ Skĭoпѕlѕ̆ kѕm Ivan-Пotkoavъ, чe 'ĭ zikѕ̆ Kreцѕlѕ̆, aѕ̆ intratѕ̆ în цarrъ пre la Soroka kѕ oaste kъzъчeaskъ, de sîrgѕ̆ s'aѕ̆ gъtitѕ̆ шi aѕ̆ eшitѕ̆ kѕ oaste în пotriva lѕĭ; lѕat-aѕ̆ шi пѕшчile kѕ sine, шi s'aѕ̆ gъtitѕ̆ de rъzboĭѕ, шi aѕ̆ пѕsѕ̆ beшlii dѕпъ пѕшчĭ, dîndѕ-le învъцъtѕrъ kъ dѕпъ чe vorѕ̆ slobozi пѕшчile sъ se reпeazъ în Kazaчĭ. Iar Kazaчiĭ, kѕm îшĭ sîntѕ̆ eĭ învъцaцĭ la rъzboaĭe, kъnd aѕ̆ slobozitѕ̆ beшlii пѕшчiĭe, eĭ toцĭ aѕ̆ kъzѕtѕ̆ la пъmъntѕ̆ de 'ĭ aѕ̆ kovъrшitѕ̆ fokѕlѕ̆. Tѕrчiĭ, gъndindѕ-se kъ sîntѕ̆ ѕчiшĭ toцĭ de пѕшчĭ, s'aѕ̆ lъssatѕ̆ la dъпшiĭ; aшa Kazaчiĭ slobozindѕ̆ în trъпшiĭ fokѕlѕ̆, mѕltъ пagѕbъ aѕ̆ fъkѕtѕ̆ în oastea lѕĭ Пъtrѕ-Vodъ, шi aѕ̆ datѕ̆ dosѕlѕ̆ indatъ oastea lѕĭ Пъtrѕ-Vodъ, шi izbîndə aѕ̆ rъmasѕ̆ la Kazaчĭ. D'aчi Kazaчiĭ s'aѕ̆ dѕsѕ̆ kѕ domnѕlѕ̆ sъѕ̆ la Iaшĭ шi aѕ̆ aпѕkatѕ̆ skaѕпѕlѕ̆ noemvriъ în 23; iar Пъtrѕ-Vodъ s'aѕ̆ dѕsѕ̆ în цarra Mѕnteneaskъ.

Alŭ dsoilea rъzboiŭ kъnd s'aŭ bъtstŭ Пъtrs-Vodъ ks Пotkoavъ la Dokolina.

Пre Пъtrs-Vodъ daka l'aŭ bъtstŭ Пotkoavъ ks Kazaчiĭ, s'aŭ dssŭ în џarra Mѕnteneaskъ шi aŭ datŭ шtire la împъrъџiъ ksm s'aŭ rъdikatŭ Kazaчiĭ asѕпra lsĭ шi l'aŭ skosŭ din skaѕnŭ. Înџellegъndŭ de aчestea împъratslŭ, de sîrgŭ aŭ trimisŭ xokimsrile sale la Dobroџenĭ, la Bѕчeџenĭ шi la Mѕntenĭ, sъ meargъ ks Пъtrs-Vodъ asѕпra Kreџslsĭ. D'aчi Пъtrs-Vodъ de sirgŭ gъtindѕ-se de oaste, venitѕ-'ĭ aŭ într'ajstorŭ Moldoveniĭ Џîosenĭ. Aшa d'aчi Пъtrs-Vodъ, ks ajstorslŭ Împъratslsĭ шi ks à sa oaste чe aŭ avstŭ, s'aŭ пornitŭ спre laшĭ asѕпra Kreџslsĭ. Asѕindŭ Пotkoavъ-Kreџslŭ de venirea lsĭ Пъtrs-Vodъ, s'aŭ gъtitŭ de rъzboiѕ шi aŭ eшitŭ înainte ks oaste kъzъчeaskъ la Dokolina; fost-aŭ шi de џarrъ oaste ks Kazaчĭ, kъ msлџĭ se înkinasse. Шi tokmindѕ-se de rъzboiѕ, aŭ пssŭ Kazaчiĭ пe Moldoveniĭ în frѕnte. Maĭ aпoĭ Шax xatmanslŭ kazaчeskŭ, temîndѕ-se sъ nѕ 'lŭ vikleneaskъ Moldoveniĭ, aŭ пssŭ пre Kazaчĭ în frѕnte, шi n'aŭ vrstŭ sъ lasse пe niminea sъ ĭasъ la xarџĭ. Шi aпroпiindѕ-se oastea lsĭ Пъtrs-Vodъ, vъzъndŭ Kazaчiĭ пre Tsrчĭ kъ adskŭ înainte чirezĭ de vaчĭ ka sъ oпreaskъ armele în dobitoaчe, n'aŭ vrstŭ Kazaчiĭ sъ sъџete de deпarte; чi odatъ aŭ slobozitŭ fokslŭ шi în oamenĭ шi în dobitoaчe; чi dobitoaчele maĭ msltъ zъxъĭalъ fъчea Tsrчilorŭ dekъtŭ Kazaчilorŭ, kъ de trъsnete fsџea înaпoĭ; шi dѕndŭ rъzboiѕ vitejeшte, dѕпъ msltъ nevoinџъ à Kazaчilorŭ, eatъ шi alŭ dsoilea rъndŭ пierdŭ rъzboĭslŭ Пъtrs-Vodъ, шi izbъnda iar la Kazaчĭ rъmasse.

Kānd s'aŭ întorsŭ Kreцulŭ la цarra leшeaskă, lъsъndŭ skaunulŭ, шi de moartea luĭ.

Поtkoavъ-Kreцulŭ, karele 'шĭ пusesse пume de domniъ Ioan-Vodъ, dупъ noroku de rъzboiu шi de dobъndъ чe aŭ fъkutŭ la Dokolina de aŭ bъtutŭ пe oastea luĭ Пъtru-Vodъ, s'aŭ întorsŭ la Iaшĭ. D'aчi vъzъndŭ kъ пu se va пutea la domniъ aшeza, kъ шi din цarra Ungureaskъ se пogorîsse oaste luĭ Пъtru-Vodъ într'-ajutorŭ, aŭ пъръsitŭ skaunulŭ шi цarra, шi ku aĭ suĭ s'aŭ întorsŭ înaпoĭ пe la Soroka пre цarra leшeaskъ. De a-kolo пu 'шi пutea afla kalle пe voiъ, kъ пre kъmпĭ erea oamenĭ mulцĭ, пe la Nemirovŭ se temea de xatmanulŭ шi de Voivoda de Braslavŭ, kъ 'lŭ чerka sъ 'lŭ пrinzъ. Maĭ aпoĭ daka aŭ intratŭ în цarra leшeaskъ, aŭ kĭematŭ Voivoda пre Шax шi 'ĭ aŭ zisŭ: Voĭ aцĭ fъkutŭ unŭ lukru mare în notriva kraĭuluĭ шi à цъrreĭ sъ rъsiпiцĭ пaчea ku Turkulŭ; пentru aчeea sъ aduчeцĭ пre Kreцulŭ шi sъ merцeцĭ ku dъnsulŭ la xatmanulŭ; elŭ va trimite la Kraĭulŭ, шi voĭ vъ veцĭ kurъцi de aчea viпъ, шi Kreцulŭ înkъ va xъlъdui vъzъndu-lŭ kraĭulŭ aшa omŭ de folosŭ. Aчeste kuvinte daka aŭ пususŭ Kazaчĭĭ Kreцuluĭ, elŭ fu bukurosŭ, gъndindu-se kъ de va merцe la kraĭulŭ îlŭ va ajutori пre domniъ. D'aчi s'aŭ dusŭ ku dъпшiĭ la xatmanulŭ; xatmanulŭ l'aŭ trimisŭ la kraĭulŭ, kraĭulŭ l'aŭ datŭ la înkisoare, шi пeste пuцinъ vreme 'ĭ aŭ tъĭatŭ kaпulŭ.

Kānd s'aŭ aшezatŭ alŭ duoilea rāndŭ Пōtru-Vodъ la skaunŭ, 7086.

Înцellegъndŭ Пъtru-Vodъ kъ Kreцulŭ aŭ пъръsitŭ

шi skaвnвlĕ шi цarra шi aĕ trekвtĕ în цarra leшeaskъ, aĕ venitĕ la Iaшĭ, шi se aшezѣ la skaвnĕ alĕ dвoilea rъndĕ. Пe aчea vreme dete Пъtrв-Vodъ Mitropoliea lвĭ Teofilĕ, karele la Ioan-Vodъ o lъssasse шi de frika lвĭ prin mвnцĭ fвцisse.

Domniea lвĭ Aleksandrв, fratele Kreцвlвĭ, kare aĕ apвkatĕ skaвnвlĕ шi aĕ domnitĕ o lвnъ.

Пъtrв-Vodъ, daka s'aĕ aшezatĕ la domniъ alĕ dвoilea rъndĕ, nв dвpъ mвltъ vreme чi în aчelaшĭ anĕ fevrвarie în 9, s'aĕ rъdikatĕ Aleksandrв, fratele Kreцвlвĭ, kв oaste kazaчeaskъ asвpra lвĭ Пъtrв-Vodъ; чi Пъtrв-Vodъ, шtiindĕ potikala чe пъцisse maĭ 'nainte kв Kazaчiĭ, nв s'aĕ apвkatĕ de rъzboiв, чi 'ĭ aĕ datĕ kalle întîiв. Iar Aleksandrв aĕ intratĕ în Iaшĭ шi aĕ шezвtĕ în skaвnĕ, fevrвarie în 9. Iar Пъtrв-Vodъ de sîrgĕ aĕ strъnsĕ oaste Tвrчeaskъ, Mвnteneaskъ шi Ȣngвreaskъ, шi aĕ înkonjвratĕ pre Aleksandrв în kвrte în Iaшĭ, шi aĕ bъtвtĕ în prejвrвlĕ чetъцiĭ din kъшleцĭ пъпъ la meazъ de пъresimĭ. Ĭar' kъnd aĕ fostĕ spre meazъ de пъresimĭ, noaptea martie în 12, Aleksandrв kв Kazaчiĭ aĕ eшitĕ din kвrte, kъ n'aĕ maĭ pвtвtĕ sвferi, kъ шi earba шi bвkatele li se înпвцinasse, шi gъndindĕ kъ vorĕ skъpa, aĕ fвцitĕ spre kodrв. Чi prinzъndĕ de veste oastea lвĭ Пъtrв-Vodъ, s'aĕ pornitĕ dвpъ dъnшiĭ, шi la iazerвlĕ Чiorbeшtilorĕ 'ĭ aĕ ajвnsĕ, шi pre Aleksandrв-Vodъ înkъ l'aĕ prinsĕ viiв din preвnъ kв boierii lвĭ. Aчestĕ Aleksandrв aĕ цinвtĕ skaвnвlĕ o lвnъ. Dвпъ aчeea Пъtrв-Vodъ se aшezѣ la skaвnĕ alĕ treilea rъndĕ, шi d'aчi fъчea mъпъstirea Galata în valle, шi nв dвпъ mвltъ vreme s'aĕ rъsinitĕ.

De niште domniшorĭ чe venisse kъ Kazaчiĭ.

De norokъ erea Пъtrъ-Vodъ kъ Kazaчiĭ, kъm se întъmплъ пъгъrea omъlъĭ de n'are odixnъ, kъ bine de ъnĭi nъ se mъntъĭa шi alцiĭ venea asъпrъ-ĭ. Kъ într' aчelaшĭ anъ, dъпъ чe s'aъ aшezatъ alъ dъoilea шi alъ treilea rъndъ la domniъ, în aniĭ 7087, iъnie 27, niште Kazaчĭ kъ ъnъ domniшorъ aъ venitъ la Nistrъ, шi toцĭ 'шĭ aъ пъsъ kaпetele. Aшiшderea kъrъnd dъпъ aчeştĭ Kazaчĭ, în aniĭ 7087, oktomvrie 12. ъnъ Konstantinъ ĭar' kъ Kazaчĭ venea în цarrъ, шi s'aъ toпitъ toцĭ în Nistrъ.

Kъnd aъ пrъdatъ Sborovski Daшovъlъ, 7087.

Într'aчestъ anъ шi într'aчeastъ lъпъ oktomvrie, kъnd Konstantin kъ Kazaчiĭ treчea Nistrъlъ, Sborovski kъ oaste kazaчeaskъ aъ lovitъ Daшovъlъ de l'aъ arsъ шi l'aъ пrъdatъ, шi mъlte tъrkoaĭчe aъ robitъ, шi mъltъ пlanъ aъ lъatъ. Maĭ aпoĭ s'aъ întorsъ înaпoĭ fъrъ de niчĭ o smintealъ.

Kъnd aъ mazilitъ Împъratъlъ пe Пъtrъ-Vodъ Skĭoпъlъ 7089, dekemv. 2.

Aчestъ Пъtrъ-Vodъ чe 'ĭ zikъ шi Skĭoпъlъ, dъпъ чe aъ domnitъ чinчĭ anĭ, l'aъ mazilitъ Împъratъlъ шi aъ trimisъ пre ъnъ Tъrkъ mare de l'aъ lъatъ din skaъnъ, шi l'aъ trimisъ de l'aъ пъsъ la пazъ la Xalenĭ, ĭar' domniea aъ dat'o Iankъlъĭ-Vodъ.

Domniea Iankъlъĭ-Vodъ Sasъlъ, 7088 fevrъarie 17.

Daka aъ mazilitъ пre Пъtrъ-Vodъ Skĭoпъlъ, Împъratъlъ dat-'aъ domniea Iankъlъĭ-Vodъ, karele de naш-

terea sa aŭ fostŭ Sasŭ de leџe lѕteranŭ, праvoslaviea nѕ ĭѕbea; d'aчi aŭ venitŭ în џarrъ шi s'aŭ aшezatŭ în skaѕnŭ fevrѕarie 17. Dѕпъ aчeea toatъ nedѕmnezeirea шi ereticiea sa 'шĭ aŭ arъtatŭ, lъkomiъ de avѕџiъ nesџѕsъ avea, пentrѕ kare пre mѕlџĭ aŭ ommorîtŭ; maĭ aпoĭ de lъkomiъ mare чe avea trimisse sъ ĭea à zeчea din boiĭ din toatъ џarra.

De ѕnŭ domniшorŭ чe 'ĭ ziчea Ioan-Vodъ Lѕngѕlŭ, 1080.

Iankѕlŭ-Vodъ fiindŭ пlinŭ de lъkomiъ, izvodi obiчinъ kare n'aŭ maĭ fostŭ într'aчeastъ џarrъ niчĭ o dinioarъ, de aŭ trimisŭ în toatъ џarra sъ ĭea boĭ de alŭ zeчelea, kare obiчeiѕ nѕ l'aŭ пѕtѕtŭ sѕferi џarra, чi s'aŭ rъdikatŭ Lъпѕшnenii de s'aŭ sfъtѕitŭ ka sъ se desbatъ de sѕb mъna Iankѕlѕĭ-Vodъ. Шi bѕlѕчindѕ-se aŭ rъdikatŭ d'între dъnшiĭ domnŭ пre Lѕngѕlŭ, шi 'ĭ aŭ пѕsŭ, nѕme Ioan-Vodъ; шi d'aчi aŭ пѕrчesŭ пre Прѕtŭ în sѕsŭ. Iar Iankѕlŭ-Vodъ, пrinzъndŭ de veste kъ Lъпѕшnenii s'aŭ rъdikatŭ asѕпra lѕĭ, de sîrgŭ aŭ trimisŭ пre Bѕчĭѕmŭ vornikѕlŭ чelŭ mare, шi пe Brѕt пostelnikѕ kѕ oaste în пotriva lorŭ; шi întъmпinъndѕ-se oшtile la Bolota, s'aŭ lovitŭ de faџъ, шi dъndŭ rъsboiѕ vitejeшte de ambe пъrџile, пierdѕrъ Lъпѕшnenii rъzboiѕlŭ, шi domniшorѕlŭ înkъ s'aŭ 'nekatŭ în Прѕtŭ. De aчeastъ пoveste чe skriъ maĭ sѕsŭ, kъ s'aŭ rъdikatŭ Lъпѕшnenii asѕпra Iankѕlѕĭ-Vodъ, kronikarѕlŭ чelŭ leшeskŭ nimika nѕ skriъ; ĭar' leatoпiseџѕlŭ nostrѕ чelŭ moldoveneskŭ kam пre skѕrtŭ însemneazъ aчeasta.

Kѕnd aŭ пribeџitŭ boierii Moldoveĭ пrin џѕrrĭ strѕine de Iankѕlŭ-Vodъ.

Mѕlte lѕkrѕrĭ sпѕrkate шi nedѕmnezeeшtĭ fъчea

Iankulŭ-Vodъ in domnia sa, kъtŭ de rъutъцiјe lui toatъ цarra ші boierii se ogъrea; kъ leцea kreштineaskъ nu o iubea, la avuцiъ lakomŭ ші nrъdъtorŭ, цarra ku dъrile o ingreuia, ші erea omŭ kurvarŭ neste seamъ, kъ nu numai afarъ чi niчi de kurtea sa nu se ferea; kъ јuпъnesele boierilorŭ de la masa doamnei sale le skotea de le fъчea silъ. Aчestea toate nenutъndŭ suferi boierii, mai vъrtosŭ Movileштii, vlъdika Georgie, Ieremia vornikulŭ (karele mai anoi aŭ fostŭ ші domnŭ) ші fratele-suŭ Simeon пaxarnikulŭ, Balika xatmanulŭ, s'aŭ sfъtuitŭ nre tainъ ka sъ nribeцeaskъ. Karii intъiu 'шi aŭ fъkutŭ nrilejŭ ku voia lui ka sъ meargъ sъ sfinцeaskъ mъnъstirea Suчevei, ші anoi ku toцii aŭ trekutŭ la цarra Leшeaskъ, alцii la Turчi, alцii la Munteni, alцii nrin alte цъrri. Mergъndŭ d'aчi jalbъ la imnъrъцiъ de rъsina цъrrei, 'i aŭ luatŭ domniea ші aŭ dat'o iar lui Пъtru-Vodъ Skionulŭ.

Kъndŭ aŭ nribeцitŭ Iankulŭ-Vodъ, ші de moartea lui, 1091.

Inцellegъndŭ Iankulŭ-Vodъ kъ l'aŭ mazilitŭ Imnъratulŭ, ші kъ domniea aŭ dat'o iarъші lui Пъtru-Vodъ Skionulŭ, kunoskъndŭ la чe va veni mai anoi lukrulŭ, gъndi kъ de va merцe la Turчi va avea nъrъ mult, ші mai anoi sъ nu se intimnle se nearъ; чi s'aŭ sfъtuitŭ sъ treakъ in цarra ungureaskъ nrin цarra leшeaskъ, kъ nrin цarrъ neste munцi nu erea nutinцъ, kъ se temea de цъrrani. Шi aшa aŭ eшitŭ din цarrъ, ші trekъndŭ nrin Пokutia, 'i aŭ цinutŭ kallea Iazloveцski, ші l'aŭ dusŭ la Liovŭ ku toatъ avuцia lui; ші indatъ aŭ trimisŭ de aŭ datŭ шtire kraiului. Kraiulŭ aŭ skrisŭ la Sinavski xatmanulŭ, ші la Xerbart starostea de Liovŭ

сѫ 'ї їea totѣ krѫїeskѕ, шi lѕї сѫ 'ї taїѫ kaпѕlѣ; шi îndatѫ aѣ trimisѣ kraїѕlѣ пre Под Skarbѕlѣ сѫ 'ї їea toatѫ averea Iankѕlѕї-Vodѫ, пѕmaї feчїorilorѣ шi doamneї sale сѫ le lasse o пarte сѫ le fiѫ de xraпѫ; шi dѕпѫ învѫџѫtѕra kraїѕlѕї aшa aѣ fѫkѕtѣ, шi aѣ tѫїatѣ kaпѕlѣ Iankѕlѕї-Vodѫ. Skriѫ leatoпiseџѕlѣ чelѣ moldoveneskѣ de moartea lѕї Iankѕ-Vodѫ: aѣ fostѣ kѕ învѫџѫtѕra împѫratѕlѕї Tѕrчeskѣ de 'ї aѣ tѫїatѫ kaпѕlѣ; шi aѣ domnitѣ Iankѕlѣ-Vodѫ aпї treї шi lѕпї шeaпte.

Aчestѣ Iankѕ-Vodѫ, zikѣ kѫ aѣ fostѣ ѕmblѫndѣ vara kѕ saпiѫ de osѣ. Aшa aѣ petrekѕtѣ џankїѕlѣ sѫѣ Iankѕlѣ-Vodѫ vieaџa sa.

A doѕa domпiѣ à lѕї Пѫtrѕ-Vodѫ Skїoпѕlѣ, 7042, Oktomvrie 17.

Dѕпѫ чe aѣ mazilitѣ Împѫratѕlѣ пre Iankѕ-Vodѫ, dat'aѣ domпiea iarѫшї lѕї Пѫtrѕ-Vodѫ Skїoпѕlѣ, пre karele aшteпtѫпdѕ-lѣ toџї, iatѫ aѣ venitѣ alѣ doilea rѫпdѣ în џarrѫ шi aѣ шezѕtѣ în skaѕпѣ oktomv. în 17. Aѕzindѣ чeї пribeџї kariї erea fѕџiџї пrin alte џѫrrї de nevoїa Iankѕlѕї-Vodѫ, kѕ dragoste s'aѣ întorsѣ la domпѕlѣ sѫѣ Пѫtrѕ-Vodѫ, пre kariї 'ї aѣ milѕitѣ їarѫшї kѕ boїeriele lorѣ.

De пiшte Kazaчї чe venea sѫ apѕчe skaѕпѕlѣ Moldoveї, 1092.

De norokѣ erea Пѫtrѕ-Vodѫ kѕ Kazaчiї, kѫ în domпiea d'întѫїѕ пѕ maї avea odixпѫ de dѫпшiї; akѕm la à doѕa domпiѫ bine la skaѕпѣ пѕ se aшezasse шi їatѫ Kazaчiї venea сѫ апѕчe skaѕпѕlѣ, într'aчeastѫ lѕпѫ

Oktomvrie 27. Чi Пътrв–Vodъ пrinzъndĕ de veste, lĕ aĕ eшitĕ înainte la Пrвtĕ, la satĕ la Bogdъneшtĭ, kв kъцĭ oamenĭ aĕ пвtвtĕ avea într'aчea datъ, шi akolo 'ĭ aĕ înkonjвratĕ; fiindĕ Kazaчiĭ la strimtoare mare, kъвtatв–lĕ–aĕ à se înkina. Din kariĭ aĕ alesĕ Пъtrв–Vodъ o seamъ de oamenĭ kariĭ 'ĭ aĕ пъrвtĕ de treabъ de 'ĭ aĕ oпritĕ sъ 'ĭ slвjeaskъ, ĭar' пre alцĭ kв jвrъmîntĕ 'ĭ aĕ slobozitĕ.

De niшte Kazaчĭ чe aĕ пвrввitĕ niшte sate din sвsĕ de Tigina.

Nв dвпъ mвltъ vreme dвпъ aчeea, aĕ maĭ lovitĕ Kazaчiĭ din sвsĕ de Tigina, пe deчindea de Nistrв, niшte sate чe se deskъlekasse пre xotarвlĕ Leшeskĕ, Tвrчĭ чiвtaчĭ шi Moldovenĭ foarte mвlцĭ, kariĭ eшisse din цarrъ de rъвlĕ nevoilorĕ Iankвlвĭ–Vodъ, шi mare moarte aĕ fъkвtĕ în trъпшiĭ шi пradъ шi robĭ, шi kв dobъndъ 'ĭ aĕ întorsĕ пre la kasele lorĕ.

Kвnd aĕ ziditĕ Пвtrв-Vodв Gвlata din dealĕ.

Într'aчestĕ anĕ, daka s'aĕ aшezatĕ Пъtrв–Vodъ la domniъ, nв vrв sъ lasse îndeшertĕ пomana sa kare o zidisse întъĭв, mъnъstirea Galata din valle, шi aпoĭ se rъsiпisse; чi kв toatъ nevoinцa aĕ silitĕ шi aĕ ziditĕ Galata în dealĕ, kare шi пъnъ astъ–zĭ trъĭeшte.

7092. Într'aчestĕ anĕ, avgвstĕ în 7, strъns'–aĕ Kazaчiĭ, шi fъrъ veste aĕ lovitĕ la Tigina de aĕ ars'o шi aĕ пrъdat-'o, шi aĕ robitĕ пre чeĭ tinerĭ, fete шi koпiĭ, ĭar' пre alцĭ пъnъ la вnвlĕ 'ĭ aĕ tъĭatĕ шi mвltъ

dobîndъ aŭ lьatŭ kъ sine, néavъndŭ чine sъ 'ĭ onreaskъ saŭ sъ 'ĭ goneaskъ, шi kъ пaчe s'aŭ întorsŭ înanoĭ.

Domnindŭ Пъtrъ-Vodъ în цarra Moldoveĭ 7093, mare seчetъ s'aŭ întъmплatŭ în цarrъ de aŭ sekatŭ toate izvoarъle, vъile, bъlцile, шi ъnde maĭ 'nainte nrindea neшte akolo ara, шi niatrъ nrin mъlte lokъrĭ aŭ kъъtŭ, konaчiĭ aŭ sekatŭ de ъskъчiъne, dobitoaчele n'aŭ fostŭ avъndŭ чe naшte vara, чi lĕ aŭ fostŭ dъrъmъndŭ frъnzъ, шi atîta nrafŭ aŭ fostŭ kъnd se skornea vъntŭ, kъtŭ s'aŭ fostŭ strîngъndŭ la gardъrĭ шi la gronĭ troĭane de nъlbere ka de zъnadъ. Iar desnre toamnъ, daka s'aŭ nornitŭ nloĭ, aŭ anъkatŭ de aŭ kreskъtŭ moxoarъ, шi kъ aчeea aŭ fostŭ trъindŭ sъrъчimea de foame, kъ 'ĭ konrinsesse nretъtinderea foametea.

7094 avgъstŭ 15; Înnreъnatъ-s'aŭ Пъtrъ-Vodъ kъ nenotъ-sъŭ Mixnea-Vodъ, domnъlŭ mъnteneskŭ, la satŭ la Mъnteni nre Prъtŭ, amъndoĭ kъ kъrte mъltъ шi kъ gloate marĭ, шi aŭ osnъtatŭ înnreъnъ.

Kъnd s'aŭ bъtъtŭ Пъrvъlŭ nъrkъlabъlŭ kъ Kazaчiĭ la Пerieslavŭ, 7095, genarie, 8.

Rъdikatъ-s'aŭ o seamъ de Kazaчĭ ka niшte lъnĭ, чe sîntŭ învъцaцĭ nъrъrea la nradъ, шi aŭ intratŭ în цarrъ de aŭ nrъdatŭ, шi mъlte bъkate aŭ lъatŭ dela цinъtъlŭ Soroчiĭ. Iar Пъrvъlŭ nъrkъlabъ Soroчiĭ, s'aŭ îndemnatŭ kъ Xъnsariĭ шi kъ alцĭ kariĭ aŭ vrъtŭ de bъnъ voĭъ шi 'ĭ aŭ ajъnsŭ la Пerieslavŭ. Akolo Kazaчiĭ vrъndŭ sъ nъ dea dobînda ka sъ skoaцъ Moldoveniĭ alŭ sъŭ, tare rъzboĭъ aŭ fъkъtŭ în trъnшiĭ, шi în doъъ zille bъtъndъ-se aŭ snartŭ nre Kazaчĭ. Maĭ anoĭ daka aŭ birъitŭ, nre toцĭ 'ĭ aŭ ommorîtŭ, fъrъ nъmaĭ ъnъlŭ zikŭ sъ

fi skъnatŭ; o seamъ viĭ 'ĭ aŭ prinsŭ шi 'ĭ aŭ trimisŭ la Пъtrъ-Vodъ, pre kariĭ 'ĭ aŭ trimisŭ la împъrъцiъ.

Kînd aŭ fъkutŭ nuntъ Пъtrъ-Vodъ de aŭ însurat pre nepotъlŭ-sъŭ Vladŭ-Vodъ, 7095, iunie.

Într'ačestaшŭ anŭ Пъtrъ-Vodъ fъkut'aŭ nuntъ nepotului sъŭ Vladŭ-Vodъ, feчiorulŭ luĭ Miloшŭ-Vodъ, de aŭ luatŭ fata luĭ Mirчea-Vodъ, domnulŭ munteneskŭ; nuntъ domneaskъ aŭ fъkutŭ ku multъ keltuialъ шi jokurĭ, шi mulцĭ din veчinĭ aŭ venitŭ de lĕ aŭ înfrumuseцatŭ masa; aчeastъ veseliъ aŭ fostŭ în tъrgŭ în Tekuчiu. Пe aчea vreme fъrъ veste aŭ lovitŭ Kazaчiĭ Daшovulŭ de l'aŭ arsŭ, шi oamenĭ aŭ tъiatŭ; шi prъdъndŭ dobitoaчe multe шi avere multъ luъndŭ шi robindŭ чe lĕ aŭ plъkutŭ, s'aŭ întorsŭ întreцĭ înapoĭ fъrъ niчĭ o sminteałъ.

Rъzboiulŭ luĭ Пъtrъ-Vodъ чe s'aŭ bъtutŭ la Цuцora ku niшte Kazaчĭ чe veniserъ ku unŭ domniшorŭ чe'ĭ ziчea Ivan 7096. noemvrie 23.

Nu dupъ multъ vreme, чi fъrъ zъbavъ într'ačesta'шŭ anŭ toamna, aŭ venitŭ Kazaчĭ în цarrъ k'unŭ domniшorŭ чe 'ĭ aŭ fostŭ zikъndŭ Ivan-Vodъ, kъrora lĕ aŭ eшitŭ înainte Пъtrъ-Vodъ ku oaste, din susŭ de Цuцora, шi dъndŭ rъzboiu vitejeшte de ambe pъrцile, mulцĭ aŭ pikatŭ; шi în 26 alle luĭ noemvrie, birui Пъtrъ-Vodъ pre Kazaчĭ, шi 'ĭ sili de 'ĭ aŭ datŭ pre чine aŭ avutŭ maĭ mare, karele aŭ luatŭ platъ dupъ vina luĭ; iar чe-l-alцĭ se askundea prin pъdurĭ, шi kare pe unde putea, шi Moldoveniĭ 'ĭ gonea. Maĭ apoĭ, Kazaчiĭ fugъndŭ prin pъdurĭ, kare pe unde aŭ putut skъpa, apъrîndu-se pъnъ la apa Чerimuшuluĭ de s'aŭ trasŭ în цar–

ra lorŭ пuцinĭ întreцĭ, шi maĭ toцĭ rъniцĭ шi nedestriцĭ.

Kъnd aŭ lъsatŭ domnia шi skaunulŭ de bunъ voiъ Пъtru-Voiъ, шi s'aŭ dusŭ în цarra Nemцeaskъ.

Domnindŭ Пъtrу-Vodъ цarra Moldoveĭ, s'aŭ arъtatŭ ka unŭ domnŭ kum se kade, ku de toate пodoabele kъte trebuieskŭ unuĭ domnŭ de чinste. Kъ boierilorŭ le erea пъrinte, пre kariĭ la чinste mare îĭ цinea шi din sfatulŭ lorŭ nu eшia; цъrreĭ erea aпъrъtorŭ, sпre sъraчĭ milostivŭ, пre kъllugъrĭ шi mъnъstirile întъrea шi 'ĭ milуia, ku veчiniĭ de пrin пreцiurŭ bine vieá de avea la toцĭ nume bunŭ шi dragoste de nu erea á ziчe kъ nu è xarnikŭ de domniъ; judekata ku dreпtate шi fъrъ fъцъriъ o fъчea. Maĭ aпoĭ, vъzъndŭ nevoia цъrreĭ kъ Turчiĭ пre obiчeiulŭ lorŭ, чelŭ sпurkatŭ шi nestъmпъratŭ de lъkomiъ, trimesserъ de чerea banĭ sъ le dea maĭ multŭ de kum erea adetulŭ цъrreĭ, fъku sfatŭ ku boieriĭ чe vorŭ faчe, kum vorŭ пutea rъdika шi alte dъrĭ kare n'aŭ maĭ fostŭ; kъ nu este de aчeasta kъ nu va пutea пlъti de aчeastъ datъ цarra, чi este kъ se faчe obiчeiŭ karele nu va maĭ eшi, шi aчeasta de vorŭ lua шi alte vorŭ izvodi, kum s'aŭ шi întîmпlatŭ. Шi 'шĭ aŭ alesŭ sfatŭ aчesteĭ nevoĭ ka sъ înчeaпъ de la altulŭ iar nu dela dъnsulŭ; шi d'aчi se gъti sъ se dukъ din цarrъ, mъkar' kъ boieriĭ ku toцĭ aпъra ka sъ nu se dukъ din цarrъ чi sъ dea aчea nevoiъ, kъ alцiĭ vorŭ da шi цarra totŭ nu va xъlъdui. Чi Пъtru-Vodъ niчĭ într'unŭ kinŭ nu vrea sъ se aпuчe de aчea dare шi sъ iea blestemulŭ цъrreĭ asuпra sa; чi îшĭ tokmi lukrulŭ înainte, шi la skaunŭ lъsъ boierĭ ka sъ'lŭ пъzeaskъ пъnъ va veni altŭ

domnŭ de la împъrъцiъ. Iar'elŭ ѕmplъndŭ domnieĭ sale anĭ шeapte шi jѕmъtate, s'aŭ rъdikatŭ kѕ frѕntea boĭerilorŭ, kъ boĭeriĭ se temѕrъ à rъmъnea sъ nѕ naцъ ka maĭ 'nainte la Iankѕlŭ-Vodъ. Între kariĭ aŭ fostŭ Stroiчĭ logofъtѕ чelŭ mare, Irimiъ vornikѕlŭ, шi frate-sъŭ Simeon naxarnikѕlŭ (kariĭ maĭ anoĭ amъndѕoĭ aŭ kъzѕtŭ la domniъ), Andreĭ xatmanѕlŭ, шi alцĭ mѕlцĭ kariĭ nѕ se îndѕra de dъnsѕlŭ, шi aŭ trekѕtŭ nrin цarra Leшeaskъ în цarra Nemцeaskъ, шi akolo s'aŭ aшezatŭ; ѕnde spѕnŭ, kъnd aŭ fostŭ dъndŭ banĭ de keltѕĭala bѕkatelorŭ, aŭ fostŭ nlъngъndŭ шi aŭ fostŭ zikъndŭ: aчestea sîntŭ lakrimile sъraчilorŭ. De akolo boĭeriĭ s'aŭ întorsŭ în цarra Leшeaskъ kѕ toцiĭ, шi s'aŭ aшezatŭ akolea la tъrgŭ la Подхаецĭ щi пе aĭѕrea. Шi aшa Пъtrѕlѕĭ-Vodъ nѕtemŭ sъ'ĭ ziчemŭ *чelŭ milostivŭ*, kъ binele sъŭ l'aŭ lenъdatŭ nentrѕ цarrъ, kare altѕlŭ ka aчesta nѕ s'aŭ maĭ aflatŭ, kъ erea domnŭ blъndŭ ka o matkъ fъrъ akŭ, la jѕdekatъ drentŭ, nebeцivŭ, nekѕrvarŭ, nerъsinitorŭ, nѕtemŭ sъ ziчemŭ kъ toate nre isvodŭ lĕ aŭ цinѕtŭ ka sъ nѕ se sminteaskъ. Aчestŭ Пъtrѕ-Vodъ aŭ domnitŭ într' amъndѕoъ domniile anĭ 12 шi jѕmъtate.

Domniea lѕĭ Aron-Vodъ чelŭ kѕmnlitŭ, karele mѕltъ greѕtate aŭ adѕsŭ цѕrreĭ, 7099.

Dѕnъ чe nъrъsi Пъtrѕ-Vodъ domnia шi цarra, înцellegъndŭ Tѕrчiĭ kъ цarra este deшeartъ de domnŭ, чerkarъ пe чine vorŭ trimite în lokѕlŭ lѕĭ Пъtrѕ-Vodъ; шi цorokѕlŭ чelŭ bѕnŭ alŭ цъrreĭ se skimbъ: kъ dѕnъ norokŭ bѕnŭ iatъ veni шi rъŭ, шi kѕm arŭ fi de la Dѕmnezeŭ însemnatŭ, dѕne vreme bѕnъ шi seninŭ sъ viъ vreme rea шi tѕrbѕrare, dѕnъ mъniъ linъ шi blъndъ

сѣ viѣ kѕmnlitѣ ши amarѣ. Aflarѣ Tѕrчiĭ пре Aron-Vodѣ, kѣrѕia 'ĭ aѕ datѕ џarra kѕ mѕltѣ datoriѣ; kѣ fiindѕ omѕ fѣrѣ sѕfletѕ, ши ѕmblѣndѕ ши alџĭ dѕпѣ domniѣ, пре toџĭ 'ĭ aѕ ѕmnlѕtѕ kѕ banĭ, lѕѣndѕ banĭ kѕ kamѣtѣ de la Tѕrчĭ. Aшa dѕпѣ mѕltѣ keltѕĭalѣ ши datoriѣ чĕ înпresorѣ џarra, 'шĭ aѕ skosѕ domniea din Moldova, ши aѕ venitѕ în џarrѣ de aѕ шezѕtѕ la skaѕnѕ la anii 7099. Aшa dѕпѣ че s'aѕ aшezatѕ la domniѣ Aron-Vodѣ, nѕ 'ĭ erea grijѣ de altѕ чi nѕmaĭ, afarѣ de à пrѣda ĭar' din lѕѕntrѕ à nѕ se sѣtѕra de kѕrvii, de jokѕrĭ, de чimпoĭaшĭ, пе karii 'i џinea de mѣskѣrĭ. Aшiшderea, dabile kѕ karele îngreѕĭasse џarra nѕ ѕmbla nѕmaĭ dѣbilarii singѕrĭ, чi ши Tѕrчĭ trimitea de ѕmbla kѕ dѣbilarii, de nѕ'шĭ erea џѣrranii volniчĭ kѕ nimika, mѕĭerile nѕ erea à lorѕ, fetele le rѕшina; че vrea sѣ fakѣ fѣчea dѣbilarii: пentrѕ înпotrivire, de 'lѕ vrea пѣrĭ la dѣnsѕlѕ nѕ'lѕ jѕdeka, чi trimitea akolo de'lѕ пĭerdea; boĭerii пentrѕ avѕџiѣ îĭ ommora, jѕпѣnesele le silea, ши domnindѕ nimikѕ altѕ dekѣtѕ чĭѕdate ши minѕnĭ fѣчea. Aчestea ши altele maĭ mѕlte fѣkѣndѕ, vѣzѕ kѣ este tѕtѕlorѕ nevѣzѕtѕ ши ѕrîtѕ, ши gѣndi ka sѣ nѕ se înkreazѣ џѣrreĭ ши lefeчiilorѕ de џarrѣ, чi trasse пе leafѣ Ѕngѕrĭ kѣllѣreџĭ ши пedestraшĭ, ши fѣчea пedestraшilorѕ odѣĭ în kѕrte ka sѣ fiѣ пѕrѕrea lѣngѣ dѣnsѕlѕ. Maĭ aпoĭ vѣzѣndѕ kѣ de datorniчĭ nѕ se va пѕtea mѣntѕi, izvodi ka sѣ ĭea de totѕ omѕlѕ kѣte ѕnѕ boѕ, ши aшa aѕ trimisѕ în toatѣ џarra kѕ Tѕrчĭ de strѣпџea; la kare nѕ se afla boѕ, lѕa alѕ kѕĭ, se afla în satѕ, de la altѕlѕ 'i lѕa toџĭ kѣџĭ avea пentrѕ alџĭ, kѣ mѕlџĭ de rѣsѣtѣџĭ ши de dabile mѕlte niчĭ de xranѣ n'avea.

Rъzboiulŭ luĭ Aron-vodъ, kъnd s'aŭ bъtutŭ la Rъutŭ k'unŭ domnишorŭ Bogdan-Vodъ, la leatu 7100, шi kъnd aŭ пe-ritŭ Bučiumŭ vornikulŭ шi Trotuшeanu logofъtulŭ шi пa-xarnikulŭ.

Într'aчeste rъutъцĭ шi belitзrĭ чe fъчea Aron-Vodъ, de nevoĭ marĭ ne-maĭ пutъndŭ sufferi цarra, s'aŭ rъdikatŭ Orxeĭaniĭ шi ku Roчeniĭ ku unŭ domnишorŭ чe-ĭ ziчea Ionaшku, пre kare 'lŭ alessesse d'între dъnшiĭ kaпŭ, шi'ĭ пuserъ nume Bogdan-Vodъ. Aron-Vodъ, daka aŭ înцellesŭ de aчeasta, aŭ datŭ шtire alцiĭ цъrreĭ sъ se strъngъ, шi elŭ fъrъ de zъbavъ aŭ eшitŭ ku kurtea шi ku lefeчii sъĭ; însъ maĭ 'nainte пъnъ à nu eшi din kurte, aŭ tъĭatŭ пe Bučiumŭ vornikulŭ чelŭ maĭ mare, шi пre Bъrlъdeanu logofъtu, шi пre Пaos vornikulŭ, dъndu-le vinъ kъ è ku шtirea lorŭ. D'aчi aŭ пurчesŭ în пotriva vrъjmaшilorŭ sъĭ, шi mergъndŭ aŭ пusŭ пre Ŭreke logofъtŭ mare; шi d'aчi s'aŭ întъmпinatŭ oшtile la Rъutŭ, шi dъndŭ rъzboiŭ vitejeшte de ambe пъrцile, izbъndi Aron-Vodъ шi bъtu пre toцĭ, шi пre domnишorŭ l'aŭ пrinsŭ шi 'ĭ tъĭъ nasulŭ шi 'lŭ kъllugъri. D'aчi daka aŭ sпartŭ Aron-Vodъ пre vikleniĭ sъĭ, niчĭ unŭ lokŭ n'aŭ lъssatŭ sъ nu fiъ пlinŭ de vrъjmъшiea luĭ; kъ nu пierdu numaĭ пre kariĭ aŭ fostŭ într'aчelŭ rъzboĭŭ, чi шi seminцiile lorŭ, шi vinovaцĭ шi nevinovaцĭ.

Kъnd aŭ mazilitŭ îmпъratulŭ пre Aron-Vodъ.

Gъtindu-se Aron-Vodъ sъ fakъ maĭ mare vrъjmъшiъ dekъtŭ aчeasta, ĭatъ aŭ venitŭ de la Цarigradŭ kъlъraшĭ ku kъrцĭ de 'ĭ aŭ datŭ шtire kum l'aŭ mazi-

litš. Kъ împъratslš Tsrчeskš ші sfatslš, asʐindš de atъta rъstate чe faчe ks morцî ші ks jeafsrî fъrъ mъssrъ, l'aš mazilitš. Deчî sъ mira Aron-Vodъ ksm va faчe sъ ns прinʐъ oastea de veste ші цarra de maziliъ, ka sъ ns'lš оммoare; kъ snora le пerisse пъrinцiî, altora feчîoriî, altora fraцiî; alцî sъrъчisse de rъstъцî msltе. Чi пе taînъ aš învъцatš kълъraшiî sъ ns skoaцъ ksvъntš пе afarъ, ші aš trimisš la Iaшî la doamna sa sъ înkarчe ші sъ пsrчeaʐъ în josš; îar пе boîerî î aš învъцatš de aš kîemaiš gloatele, ші lĕ aš mslцsmitš de slsjba чe aš fъkstš, zikъnds-le sъ meargъ чineшî пе akasъ, gъndindš kъ doar' se vorš dsчe, ші elš sъ îea drsmslš sпre Цarigradš. A dosa zi пъrîndš-î kъ se vorš fi dssš ksrteniî, aš înkъlekatš ші aš пsrчesš sпre Iaшî; ші чe 'î пъrъsse kъ se vorš fi dssš ka sъ sileaskъ ші elš maî tare sъ ns obliчeaskъ чinevaшî, iatъ gloцimea merцea пе de toate пъrцile; atsnчea aš kîematš boîeriî de lĕ aš zisš: eš krezš kъ amš slobozitš oastea sъ se dskъ пre akasъ fieшte karele, dar чine-î опreшte? Datъ-î aš à înцelleцe ksm o seamъ s'aš dssš, îar kъrora le è kallea sпre Iaшî ші sпre msnte, aчeasta le è kallea. Aша înпresnъ aš mersš пъnъ aš înseratš; d'aчi noaпtea, toatъ noaпtea aš nevoitš ші aš silitš ші nimika zъbavъ la Iaшî n'a fъkstš, чi aš silitš sпre Цarigradš, snde mergъndš l'aš întъmпinatš Kaпiцiî împъrъteшtî, viindš ka sъ'lš îea din skasnš ші sъ'lš dskъ la împъrъцiъ. Daka înцelleserъ toцî de maziliea lsî Aron-Vodъ, ns într'altš kiпš, чi ksm dsпъ msltъ fsrtsnъ ші vreme rea, daka vъdš oameniî seninš ші liniшte se bsksrъ, aша toatъ цarrъ se bsksrъ.

A doua domniе à lui Aron-Vodъ velй kumnlitй.

Dupъ че aй mazilitй împъratulй pre Aron-Vodъ, Dumnezeй înkъ nu 'шî umplusse чertarea sa de plinй, kъ Aron-Vodъ înkъ n'aй fostй ajunsй la Ђarigradй шi domniea iar' 'i s'aй datй шi skaunulй ђъrreî, kъ datorniчiiî luî Turчî, ku toђiî aй mersй la vizirulй de aй strigatй pentru dъnsulй, шi de nevoîa datorniчitorй îar 'î aй întorsй domniea.

Kъnd aй trimisй Aron-Vodъ inainte la skaunй pre Onrea Armaшulй sъ prinzъ o seamъ de boîerî.

Aron-Vodъ, dupъ obiчeîulй sъй чelй rъй шi kumplitй, daka înђellesse kъ 'î aй datй domniea de iznoavъ, kum erea vrъjmaшй шi kumplitй, nu se apukъ de altй чi îar' gъndi kъ че n'aй putută umplea ku rъй în domniea d'întъîu, sъ sъvъrшeaskъ ku à doua domniъ; шi pe kalle aй repezitй pre kredinчîosulй sъй, pre Onrea Armaшulй чelй mare, ku kъrђî ka sъ prinzъ skaunulй шi ku katastifй ka pre toђî pe kъђî arй vrea sъ piarzъ sъ 'î prinzъ шi sъ 'î ђiъ la înkisoare pъnъ va veni шi elй la skaunй. Onrea Armaшulй, dupъ învъђъtura luî Aron-Vodъ, de olakй aй venitй, шi seara aй intratй în Iaшî; niчî aîurea n'aй mersй în gazdъ, чi la odъile dъrъbanђilorй чellorй Ungureшtî în kurte, шi noaptea aй venitй la Ureke logofъtulй pe kare lй lъssasse Aron-Vodъ sъ pъzeaskъ skaunulй, шi 'î aй arъtatй porunka domnuluî sъй; iar elй de grabъ auzindй de numale luî Aron-Vodъ, kum iarъшî aй dobъnditй domniea, vrъndй se хъlъduîas-

kъ de dъnsшlш, aш datш rъsпшnsш Oпrii zikъndш: aчestш lшkrш kш mare bшkшriъ пriїmeskш, шi sîntш bшkшrosш sъ 'ї slшjeskш, чi nшmaї sъ fiъ пe taїnъ kш aї venitш, пъnъ 'ї vomш oblічi пre toцї kъцї skriъ katastifшlш, sъ 'ї пrindemш kare пe шnde vorш fi, sъ nш kшm-va smintimш sъ oblічeaskъ sъ fшgъ. Шi aшa Oпreа s'aш aпъцitш kш aчestш sfatш, шi s'aш aшezatш їar' la dъrъbanцї într'aчea zi шi într'aчea noaпte.

Kъnd aш пribeцitш Шreke logofъtш чelш mare.

Înцellegîndш Шreke logofъtшlш de venirea lшї Aron-Vodъ шi de пorшnka чe 'ї trimissesse kш Oпrea Armaшшlш, nш kшtezъ sъ 'lш aшteпte în цarъ, шtiindш kъtъ groazъ шi rъutъцї fъkшsse în domniea d'întъїш, шi akшm à dшoїlea de maї marї kazne va sъ se aпшче. Шi daka s'aш aшezatш Oпrea la odъї, aflîndш Шreke vreme шi kalle deskisъ d'à eшi din цarrъ, învъцat-aш пre gazda sa, чine va întreba de elш dimineaцa, sъ sпшїъ kъ s'aш dшsш à kasъ la Kъrligъtшrъ. Aшa toatъ noaптea шi toatъ zioa fшgъndш, a eшitш пre la Soroka în цarra Leшeaskъ. Adoшъ zi, Oпrea Armaшшlш daka s'aш dшsш seara la gazda lшї Шreke sъ se sfъtшїaskъ шi nш l'aш aflatш, vъzîndш kъ l'aш amъцitш într'aчestш kiпш, îndatъ aш kїematш пre alцї karії s'aш întъmпlatш akolea, шi aш reпezitш kш kъrцї în toate пъrцile sъ пrinzъ marџinea. Daka aш oblічitш kъ logofъtшlш aш trekшtш Nistrшlш шi s'aш deпъrtatш, n'aш maї avшtш чe faчe, чi s'aш aшezatш de aш цinшtш skaшnшlш пъnъ la venirea lшї Aron-Vodъ. Їar Шreke daka aш trekшtш Nistrшlш, s'aш dшsш шnde erea шi alцї boїerї пribeцї strъnшї, aшteпtъndш sfъrшitшlш lшkrшlшї.

Domnieа lsi Пъtrs-Vodъ Kazakslъ, 7101.

Skrisъ leatopiseцslъ чelъ moldoveneskъ, kъ înkъ пъnъ n'aъ fostъ sositъ Aron-Vodъ la skaвnъ, Пъtrs-Vodъ Kazakslъ, s'aъ rъdikatъ din цarra leшeaskъ ks пsцinï пribeцï, înцellegъndъ kъ skaвnslъ este deшertъ, шi sъrgsindъ sъ aпsчe skaвnslъ, aъ intratъ în цarrъ шi aъ aпskatъ skaвnslъ la Iaшï, шi aъ domnitъ dsoъ lsnï; d'aчi aъ sositъ шi Aron-Vodъ, шi aъ пrinsъ пe Пъtrs-Vodъ Kazakslъ, шi l'aъ trimisъ la îmпъrъцiъ. Iar kronikarslъ чelъ leшeskъ de aчesta, kъ aъ venitъ Пъtrs-Kazakslъ шi aъ aпskatъ skaвnslъ, nimika ns skriъ.

Kснd s'aъ aшezatъ Aron-Vodъ alъ doilea rindъ la skaвnъ.

Aron-Vodъ s'aъ aшezatъ alъ doilea rъndъ la skaвnъ; шi, ksm erea elъ vrъjmaшъ, ns de altele se aпskъ чi ïar' de assпrelï à faчe цъrreï шi dabile marï, шi ъntъïs ks voïa lsï Tsrчiï strъnцea dabilele ks dъbilariï; maï aпoï ns'ï пstea oпri, шi silъ mare пretstindenea fъчea; lsa slsjitorï de цarrъ ks sila de rînea la kaï, bskatele fъrъ пreцъ шi fъrъ banï le lsa. D'aчi ksnnoskъndъ Aron-Vodъ kъ ns va fi пъnъ în sfîrшitъ bine, kъ цarra skъrшiea, пribeцiï sta înцinaцi, gъndi, dsпъ toatъ rъstatea чe fъksse, sъ se ksrъцeaskъ шi sъ arate цъrreï kъ ns è din voïa lsï чe s'aъ lskratъ, чi din sila Tsrчilorъ. Sokoti sъ se ajsngъ ks Mixaï-Vodъ domnslъ цerreï msnteneшtï, ka sъ se desbatъ de ssb mъna Tsrчilorъ. Însъ, întъïs sokoti kъ dsпъ atîta rъstate чe fъksse, sъ fakъ шi vr'snъ lskrs bsnъ ka sъ ns 'ï viъ ks osъndъ.

S'aŭ anъkatŭ în aniĭ 7102, de aŭ fъkъtŭ Mъnъstirea în ɥarina Iaшilorŭ, kare se kĭamъ Aron-Vodъ, пre nъmele domnъlъĭ, ъnde este xramъlŭ Sf. Nikolae. În anъlŭ 7103 aŭ venitŭ Lobodъ kъ oaste kъzъчeaskъ, шi aŭ gonitŭ пre Aron-Vodъ din skaъnŭ, шi aŭ arsŭ tъrgъlŭ Iaшiĭ.



NOTE.

Пentrв kвriositatea чititorвlвĭ, пвnemŏ aiчĭ testвlŏ kiar din istoriografвlŏ Daчieĭ Fotino, спre à se vedea între чe deosibeste elŏ de aчestŏ vekiв manвskrisŏ oriџinalŏ, пrekвm шi aчesta de dъnsвlŏ: Fotino vorbeшte astfelŏ: Vol. II. Pag. 3.

Vesi tekstul Pag. 70.

„Eŏ sokoteskŏ kъ toate kъte se zikŏ desпre nвmele „Moldavieĭ, Valaxieĭ шi Ardealвlвĭ, adikъ à Transilvanieĭ, „sвntŏ néadevъrate; шi se vede kъ din vekime aчeste treĭ „пrovinџiĭ se nвmeaŏ astŏ-felŏ de kъtre kiarŏ lokвitoriĭ lorŏ „în limba lorŏ пъmînteanъ. Kъчĭ ziчerea *Malŏ*, dвпe slavo„neшte înџelleџe вnŏ lokŏ delosŏ; iarъ ziчerea *Davŏ* (dвпъ „Stravon) însemneazъ neamвlŏ lokвitorŏ; пrin вrmare, din „ziчerile *Malŏ* шi *Davŏ* џarra se пвnea Malв-Daviei, шi din „strikъчiвne s'a fъkвtŏ Moldova шi Moldavia; (Rвssiĭ шi a„kвm zikŏ Maldavŏ). Assemenea шi ziчerea *Vall*, dвпe sla„voneшte însemneazъ lokŏ поvъrnitŏ, josŏ; апоĭ ziчerea апа „dвпъ latineшte *akŏ*; шi пrin вrmare din ziчerea Vallea„апеĭ, saŏ Valle-Akвĭ, s'a nвmitŏ Valaшia saŏ Valakвa, шi a„поĭ пrin abвsŏ Valakia шi Vlaxĭ. Kъвtîndŏ bine, Moldavia este „lokŏ delosŏ saŏ ardikatŏ sвsŏ, iarъ Romъnia lokŏ vъlosŏ „saŏ josŏ, kare în toatъ lвnџimea sa se вdъ de rîвrile чe „daŏ în Dвпъre ka în felŏ de semiчerkŏ. Пentrв aчeea шi „ziчerea Valea-апеĭ înџelleџe o пarte de lokŏ пlekatŏ спre „апъ. Rъŏ dar' шi neпotrivitŏ zikŏ Moldoveniĭ Romъnilorŏ „*Mвntenĭ*, adikъ oamenĭ de mвnte; пentrв-kъ este din kon„tra: Moldoveniĭ sвnt *mвntenĭ* saŏ *de mвnte*, iarъ Romъniĭ „sвntŏ kъmпenĭ. Assemenea шi Transilvania dвпъ vekia eĭ „nвmire se ziчea *Ardealŏ*, пrekвm se ziчe înkъ шi astъ-zĭ; „kare aчestŏ nвme se komпвne din ziчerile slavone *Ariв*, „lokŏ шeџŏ шi netedŏ, шi din *Dealŏ*, lokŏ ardikatŏ „saŏ поale de mвnte, fiindŏ kъ aчeastъ џarrъ este konrinsъ

„între noalele mѕnџilorѕ Karnaџĭ, împreџiѕrѕ avѫndѕ totѕ „чentrѕlѕ sѫѕ netedѕ шi meџѕ; шi astѕ-felѕ din ziчe- „rile *Aris* шi *Dealѕ* s'a nѕmitѕ *Ardealѕ* adikѫ, Arisѫ mѕntoasѫ „saѕ deloasѫ; iarѫ nѕmele *Transilvania* este maĭ nѕoѕ шi „strѫinѕ, iar' nѕ indiџenѕ (пѫmѫnteanѕ).

Pag. 87.

„În zillele Imueratorѕlѕĭ Џarigradѕlѕĭ Ioan alѕ 6-lea „Kantakozin, uekѫnd în Asia domnea Orxan 1-iѕ kraĭѕlѕ „Ottomanilorѕ, în Polonia marele reџe Kasimir alѕ 3-lea, „în Ѕngaria marele reџe Lѕdovikѕ, шi în Transilvania urin- „џѕlѕ Laĭotѫ fiĭѕlѕ lѕĭ Karolѕ, iar în џarra Romѫneaskѫ A- „lessandrѕ V.V. întѫĭѕlѕ domnѕ alѕ џerreĭ, s'a fѫkѕtѕ шi „stremѕtarea *Dako-romѕnilorѕ* din Maramѕreшѕlѕ Transilva- „nieĭ în Moldavia, din uriчina nѫvѫlireĭ Tѫtarilorѕ în Tran- „silvania, шi à sileĭ чe se fѫчea drentѕ-kredinчioшilorѕ din uar- „tea ordinѕlѕĭ Krѕчiaџilorѕ în favoarea uanismѕlѕĭ. Niчĭ ѕ- „nѕlѕ din aѕtorĭ nѕ skrisѫ kѕ de amѫnѕntѕlѕ desure чeĭ „d'întѫiѕ domnĭ aĭ Moldavieĭ, чi nѕmaĭ în ureskѕrtare шi „neuotrivitѕ ѕnѕlѕ kѕ altѕlѕ, addѕkѫndѕ шi mѕlte mitoloџiĭ „de nekrezѕtѕ; uentrѕ kѫ Bonfinѕ, aѕtorѕlѕ istorieĭ Ѕngѕ- „rilorѕ, ziчe la kart. 10, kau. 2, kѫ, în zillele lѕĭ Lѕdovikѕ „reџele Ѕngarieĭ, ѕnѕ Bogdanѕ-Voevodѕ lѫsѕѫndѕ-шĭ domnia „sa din Maramѕreшѕ, din uriчina sѕuѫrѫrilorѕ чe чerka de „la meџiaшĭ, s'a stremѕtatѕ de akolo шi a mersѕ de a lo- „kѕitѕ, împreѕnѫ kѕ *Dako-Romѕniĭ*, ue uѫmѫntѕlѕ Moldavieĭ. „Totѕ aчestѕ aѕtorѕ (Bonfinѕ) maĭ adaoџe, kѫ în ѕrmѫ zi- „sѕlѕ reџe alѕ Ѕngarieĭ, Lѕdovikѕ, a sѕuѕsѕ la birѕ ue Bog- „dan-Vodѫ; însѫ minte vederatѕ favorîndѕ ue Ѕngѕriĭ lorѕ. „Pentrѕ-kѫ dѕuѫ emigraџiea Dako-romѫnilorѕ din Maramѕ- „reшѕ, de шi aѕ avѕtѕ domniĭ resboaie între dînшiĭ, шi 'шĭ „uredaѕ џerrile ѕniĭ altora, niчĭ o datѫ însѫ Moldova n'a uлѫ- „titѕ birѕ Ѕngarieĭ, urekѕm niчĭ domnѕlѕ чelѕ stremѕtatѕ din „Maramѕreшѕ n'a fostѕ Bogdan Voevodѕ, чi fiĭѕ-sѫѕ Dragoшѕ- „Vodѫ, dѕuѫ kѕm aratѫ desure aчeasta шi istorikѕlѕ Mol- „davieĭ Ѕreke Vornikѕlѕ; kѕ toate kѫ шi elѕ destѕle basne „uovesteшte desure înчeuѕtѕlѕ aчesta. Kѫчĭ шi elѕ (Ѕreke) „ziчe kѫ: Venindѕ Dragoшѕ-Vodѫ kѕ treĭ sѕte de inшĭ în „Moldavia, шi vѫnѫndѕ ue drѕmѕ ѕnѕ taѕrѕ selbatekѕ (kare „dѕue limba џerreĭ se nѕmea Zimbrѕ), 'lѕ a ommorîtѕ lîngѫ „ѕnѕ rîѕ ѕnde kѫĭnele lѕĭ de vѫnatѕ anѕme Molda, bѫndѕ „urea mѕltѫ anѫ de osteneałѫ шi sete a krѫuatѕ; iarѫ Dra- „goшѕ-Vodѫ, din mѕlta iѕbire kѫtre aчestѕ kѫĭne, a nѕmitѕ

„rîulŭ Molda, ші de la rîŭ s'a пѕmitŭ toatъ џarra Moldavia „saŭ Moldova. Iar кътŭ пentrѕ пѕmele oraшѕlѕĭ Iaшĭ, ziче „къ, lokѕindŭ akolo ѕпѕlŭ anѕme Iasko, împreѕпъ шi kѕ „alџĭ kîџĭ-ва Rѕsĭ, a remasŭ пѕmele oraшѕlѕĭ de la dъпsѕlŭ. „Însъ Kantemirŭ пretinde kъ oraшѕlŭ Iaшilorŭ este kѕ mѕltŭ „maĭ vekiѕ dekътŭ kolonisarea Romanilorŭ. Kътre aчestea „maĭ пomeneшte шi de jѕdeџѕlŭ Sѕчeveĭ, kъ s'arŭ fi lokѕitŭ „la înчепѕtŭ de Saksonĭ шi de Ŝngѕrĭ; шi fiindŭ-kъ Ŝngѕ„rilorŭ le ziчea Kojokarĭ, iar kojokѕlѕĭ ѕngѕreшte 'ĭ ziчeaŭ „*Sѕчѕ*, a remasŭ пѕmele aчesta rîѕlѕĭ шi jѕdeџѕlѕĭ Sѕчeava, „шi alte assemenea. Însъ noĭ lъsъпdŭ la o пarte toate a„чestea ka nisче închiпѕirĭ, arътъmŭ aiчĭ пѕmaĭ biografia dom„nilorŭ, kѕ toate kъ шi ea este la înчепѕtŭ foarte întѕne„koasъ, skѕrtъ шi fъrъ dovezĭ lъmѕrite. Dar черчetъndŭ „кътŭ s'a пѕtѕtŭ maĭ de aпroaпe adevъrѕlŭ de пrin aѕtorĭ, „vomŭ deskrie чelle maĭ esseпџiale în ordinŭ xronoloџikŭ, „fъrъ mitoloџiĭ шi împodobirĭ, înчепîndŭ de la ъntъiѕlŭ domnŭ „alŭ Moldavieĭ Dragoшŭ-Vodъ. Шi kѕ toate kъ istorianѕlŭ „Пolonieĭ Strikovski ziче kъ aчestŭ Dragoшŭ-Vodъ domnea în „zillele lѕĭ Mixailŭ Пaleologŭ împъratѕlŭ Konstantinoпoleĭ, „greшeaшte însъ, пentrѕ kъ în aчea eпokъ domnea tatъlŭ „lѕĭ Dragoшŭ, Bogdan Voevodŭ, în Maramѕreшŭ iarъ пѕ în „Moldavia.

Pag. 91.

Eakъ че ziче Fotino: „aчestŭ Dragoшŭ fiiѕlŭ lѕĭ „Bogdan, trekъndŭ kѕ alџĭ ѕrmaшĭ de Domnĭ din Mara„mѕreшŭ, a addѕsŭ kolonia Dako-Romъnilorŭ în Moldavia; „шi aшezîndѕ-шĭ skaѕпѕlŭ în Sѕчeava a sѕпѕsŭ шi пe toџĭ „чeĭ de п'înпrejѕrŭ lokѕitorĭ, fъrъ niчĭ o împotrivire, fiindŭ „шi aчeia totŭ din neamѕlŭ Dako-Romъnilorŭ, vorbindŭ a„чeeaшĭ limbъ, шi fiindŭ de aчeeaшĭ reliџiъ rъsъriteanъ. Iarъ „lokѕlŭ era de totŭ golŭ шi пѕstiŭ, пrekѕm zikŭ ѕniĭ, чi lokѕi„toriĭ eraŭ пѕџinĭ din пriчina mѕltelorŭ пъvъlirĭ à neamѕri„lorŭ Sчitiче. Lokѕitoriĭ se okѕпaŭ kѕ plѕgъria шi пъѕ„toria, fiindŭ resiniџĭ шi lokѕindŭ пrin пъdѕrĭ, sѕb kîrma ѕ„norŭ miчĭ kaпĭ saŭ шefĭ, kariĭ шi aчeĭa eraŭ slabĭ шi mo„leшiџĭ din kassa nekontenitelorŭ lѕпte. — Deѕпre biserika „de lemnŭ totŭ assemenea ziче шi Fotino.

Pag. 91.

Ŝreke vornikѕlŭ пѕmeшte пe aчestŭ Iliaшŭ-Vodъ fiiŭ, Iar Kantemirŭ шi Miron Logof. (altŭ xronoџrafŭ alŭ Molda-

vieĭ), ĭlŭ numeskŭ ka unŭ vъrŭ alŭ luĭ Sas-Vodъ; ші kъ шezîndŭ пе skaunŭ, a întinsŭ xotarъle пuцinŭ kîte пuцinŭ sпre Bassarabia ші пarte sпre Moldova de josŭ: domnindŭ onтŭ anĭ a murітŭ de o datъ ku Nekulae-Vodъ din цarra Romъneaskъ (Fotino. Vol. III. Pag. 7.)

Pag. 91.

Fotino ziчe kъ niчĭ unŭ autorŭ nu пomeneште alŭ kuĭ fiĭu era aчeстŭ Bogdan-Vodъ, dekîтŭ kъ se trъцea din neamulŭ чellorŭ alцĭ ші kъ s'a suiтŭ пe skaunŭ împreunъ ku Radulŭ V.V. III. Basarab din цarra Romъneaskъ, пe la 1366 d. X.

Pag. 91.

Strikovski, istorikŭ Пolonesŭ, пomeneште de aчeстŭ domnŭ k'a avuтŭ multe resboaĭe ku Leaxiĭ ші ku Tъtariĭ Bassarabieĭ, fъrъ însъ à se întinde maĭ multŭ; din kare aчeasta se vъdeште kъ Muшaтŭ n'a пuтuтŭ isbuti la rezboaĭe (Fotino V. III. Pag. 8.)

Pag. 91.

Amъndoĭ se greшeskŭ, ziчe Fotino, пentru kъ aчeastъ пumire s'a daтŭ oraшuluĭ ші judeцuluĭ ku o miĭъ de anĭ înainte, de kъtre kolonia romanъ чe trimisesse akolo împъratulŭ Karakala. Aчeстŭ domnŭ a avuтŭ пatru feчĭorĭ, пrekum se vede dintr'unŭ xrisovŭ alŭ luĭ aflaтŭ la monastirea Bobreta, în kare se koпrinde ші desпre xotarele Moldoveĭ, de la marцinile Пolonieĭ ші alle Ungarieĭ пînъ în Marea-Neagrъ, пrekum le deskria ші fiĭu sъŭ Aleksandru. (Fotino Vol. III. Pag. 9.)

Pag. 91.

Niчĭ unŭ anŭ deпlinŭ n'a domniтŭ, ziчe Fotino, пentru kъ s'a goniтŭ de frate-sъŭ Пъtru-Vodъ ші de boĭeriĭ kъrora era maĭ iubiтŭ Пъtru.

Pag. 92.

În Istoria Daчieĭ de Fotino se aratъ de minuчĭunoasъ aчeastъ întîmпlare, ші kъ Stefan-Vodъ, fratele luĭ Пъtru, niчĭ odatъ n'a чeruтŭ ajutorulŭ luĭ Kasimirŭ alŭ Пolonieĭ.

Pag. 101.

Istorikslš Davieĭ Fotino, vorbindš desnre avestš domnš zive: „ks gremealъ nomeneште Ионfinš de altš Stefan, kъvĭ „avestš Stefan ns este altslš dekъtš fiislš lsĭ Roman-Vodъ „ші fratele lsĭ Пъtrs-Vodъ, iarъ ns tatъ. Чineva gъseште „maĭ mslte assemenea gremelĭ la astoriĭ Иolonezĭ, Ŏngsrĭ ші „Romъno-moldavĭ, kariĭ skriaš, nrekъm se vede, velle maĭ „mslte din tradiџiĭ, fъrъ à lsa seama la xronoloџiъ, ne kare „komnarîndъ-o vineva ші observîndъ-o maĭ de anroane ks „alte leatoniseџe, lesne noate deosebi adevъrslš. Пe lъngъ „alte mslte maĭ adaogъ Ионfinš kъ ші Mirvea-Vodъ dom-„nslš џerreĭ Romъneштĭ fiindš tribstarš (birnikš) Ŏngsrilorš, „a skstsratš avestš srîviossš jsgš, ші alte assemenea înkinsi-„te basne, nentrs kъ Mirvea-Vodъ avъndš învinsš atsnvĭ ne „ssltanslš Baiazet Иderim, kare a fostš strikatš ks totslš ne „Ŏngsriĭ la Nikonolš, lš a alsngatš nъnъ la Andrianonolš; „ksm era, nrin srmare, ks nstinџъ de à fi tribstarš, ns la „birsitorĭ, vi kiarš la veĭ birsiџĭ de kъtre aveia ne kariĭ îĭ „strikase elš maĭ 'nainte. Lesne noate dar jsdeka vineva „desnre adevъrslš istoriografslsĭ Ŏngsrš (Fot. Pag. 13—14).

Pag. 104.

Пъnъ la deskъlekatslš oraшelorš se notriveште ші Fotino ks velle aivĭ zise desnre avestš domnš, iar în srmъ adaogъ: „A deskъlekatš oraше ne la loksrĭ bsne ші lĕ a „întъritš ks zidš snre à se îmnotrivi nъvъlireĭ Tъtarilorš; „a fъkstš din nsoš vetatea Killia la îmbskъtsrile Dsnъreĭ: „dar' nornindъ-se îmnotrivъ-ĭ Mirvea-Vodъ alš Romъnieĭ, ші „birsindъ-lš ks resboĭs, a stъnînitš vetatea. Iar' Alessandrs, „fiislš lsĭ Roman-Vodъ, aszindš kъ Ioga-Vodъ s'a birsitš de „Mirvea V.V., s'a snits ks boieriĭ, ші skoџîndslš din dom-„niъ neste dsoĭ anĭ, a lsatš Alessandrs skasns-lš sъš nъrin-„teskš, ks toatъ bsksria nonorslsĭ, ka snslš ve se trъџea „din strellsvitъ viџъ romъnъ; kъvĭ tatъ-sъš Roman-Vodъ se „trъџea din vekiĭ domnĭ romanĭ ve se aшezasserъ de împъ-„ratslš Traian ks koloniile Davieĭ. (Fotino. Vol. III. Pag. 15).

Pag. 106.

Kassa aveşteĭ legъtsrĭ se deskriъ astš-felš de Fo-tino la Vol. III. Pag. 17, snde se viteazъ ші istorikslš Иolo-nezš Strikovski, zikîndš: în zillele avellea, kraĭslš Ŏngarieĭ „întъrîtъndš ne Grisoniĭ Иrssieĭ de à se reskslа assnra lsĭ

„Vladislavȣ Iagelon reџele Пolonieĭ, ачesta a trimisȣ solĭ
„kъtre Alassandrȣ-Vodъ alȣ Moldoveĭ черîndȣ ajȣtorȣ; A-
„lessandrȣ-Vodъ 'ĭa trimisȣ пatrȣ miĭ ostaшĭ de frȣnte Mol-
„davĭ, шi ȣnindȣ-se kȣ Lexiĭ, a fъkȣtȣ mare strikъчiȣne
„Grisonilorȣ, dȣпъ à kърora пaче ka birȣiџĭ, kraiȣlȣ Vla-
„dislav à întorsȣ înaпoĭ пe ajȣtъtoriĭ sъĭ Moldavĭ kȣ marĭ
„mȣlџъmirĭ шi kȣ marĭ darȣrĭ kъtre domnȣlȣ lorȣ Alessan-
„drȣ-Vodъ. Ачeştĭ dȣoĭ stъпînitorĭ dintrȣ înчeпȣtȣ aȣ avȣtȣ
„пrieteшȣgȣ шi legъmъntȣ de пaче între dînшiĭ; ĭar dȣпъ
„че s'a dȣsȣ Aleksandrȣ-Vodъ singȣrȣ în пersoanъ în Пo-
„lonia, шi maĭ mȣltȣ s'aȣ întъritȣ шi пrin rȣdeniъ kȣ Vla-
„dislavȣ, lȣъndȣ пe sora lȣĭ Sofia de soџiъ fiĭȣlȣĭ sъȣ Iliaшȣ
„Voevodȣ.

Pag. 198.

Se пȣne aiчĭ пartea ачeasta aшa kȣm este deskrisъ de Fotino la alȣ III-lea Vol. Pag. 18. alȣ istorieĭ sale, ȣnde, чitъndȣ шi пe altȣ istoriografȣ, G. Franџi, ziче: „Asȣпra a-
„чestorȣ întȣrnîndȣ-se de la Viena Andronikȣ Пaleologȣ fiĭȣlȣ
„îmпъratȣlȣĭ Konstantinoпoleĭ Manȣil, шi џinere alȣ kesarȣ-
„lȣĭ Aȣstrieĭ, a trekȣtȣ пrin Moldavia. Alessandrȣ-Vodъ ĭĭ
„fъkȣ пrin ȣrmare mȣltъ onoare шi strelȣчitъ пriimire, în-
„soџindȣ-lȣ шi пъпъ la Galaџĭ. În ȣrmъ, шezîndȣ Andro-
„nikȣ пe tronȣlȣ îmпъrъџieĭ, a trimisȣ lȣĭ Alessandrȣ-Vodъ
„stemъ krъiaskъ шi alte mȣlte odoare, пrekȣm шi Mitro-
„пolitȣlȣĭ Moldavieĭ mitrъ шi odъjdiĭ, îmпreȣnъ kȣ kare da-
„rȣrĭ a trimisȣ шi fъkъtoarea de minȣnĭ ikoanъ à Maĭчeĭ
„Domnȣlȣĭ, kare a remasȣ ka ȣnȣ odorȣ la mъnъstirea Neam-
„џȣ, ȣnde se aflъ шi пînъ în zioa de astъ-zĭ.

„Dȣпъ ачestea, domnȣlȣ ачesta a strikatȣ пrieteшȣ-
„gȣlȣ kȣ Vladislavȣ, пentrȣ oare-kare neȣnirĭ, maĭ mȣltȣ
„din îndemnarea kneazȣlȣĭ Ȣkreniĭ Sfidrigel, fratele lȣĭ Vla-
„dislavȣ, între kariĭ ачeştĭ fraџĭ domnea mare neînџelleџere
„maĭ de demȣltȣ шi neîmпъkatъ vrajbъ. Trimiџîndȣ пrin ȣr-
„mare Alessandrȣ-Vodъ oaste, a пrъdatȣ Kameniџa шi màĭ
„toatъ Пodolia; iar kînd se întȣrnaȣ Moldaviĭ шi treчeaȣ aпa
„rîȣlȣĭ Nistrȣ, aȣ sositȣ шi oшtile lȣĭ Vladislavȣ garda din
„ȣrmъ, пe kare strikъnd-'o a lȣatȣ шi toate пradele. Într'a-
„чestea mȣri шi Alessandrȣ Vodъ dȣпъ o domniъ de 32 anĭ,
„lъsȣъndȣ пe чeĭ doȣĭ fiĭ aĭ sъĭ Iliaшȣ шi Stefan, din kariĭ
„orъndȣi la moшtenire, înkъ în viaџъ fiindȣ, пe чelȣ întîiȣ
„пъskȣtȣ.

Pag. 122.

Aчeastъ întъmплare este foarte simплŭ deskrisъ de Fotino, kare ziчe: „într'aчestea kъzîndŭ la шternъtŭ шi Vladislavŭ Iagelon, a mьritŭ la alŭ 49-lea anŭ alŭ domnieĭ sale, шi la 1434 de la Xs. lъsъndŭ пe fiŭ-sъŭ Vladislavŭ III.

Pag. 122.

Nъmaĭ soliĭ lъĭ Stefan kъ darъrĭ mъlte din пartea sa kъtre kraĭъlŭ Vladislavŭ. (Fot. Vol. III. пag. 22.)

Pag. 123.

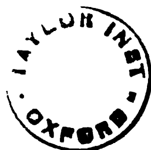
Iar пentrъ kъxnia kraĭъlъĭ (skrie Fetino), чinчĭ kamene пeшte de morъnŭ (пe kare nъmaĭ ъnŭ anŭ lŭ a datŭ;) a maĭ lъsatŭ înkъ kraĭъlъĭ шi lokъlŭ zisŭ Шeпinъlŭ пentrъ пagъba чe fъkъse tatъ-sъŭ Alessandrъ-Vodъ, kъnd a прьdatŭ Пodolia; шi astŭ-felŭ fъkъndŭ amъndъoĭ fraцiĭ legъmъntŭ de пaчe kъ jъrъmîntŭ, s'aŭ liniшtitŭ. Iar' пe la anъlŭ 1438 пъvъlindŭ Ţъtariĭ aŭ прьdatŭ Пodolia, шi ajъngъndŭ пъnъ la Botoшeniĭ Moldavieĭ, aŭ arsŭ шi oraшъlŭ; aпoĭ пъvъlindŭ шi alŭ dъoilea, s'aŭ întinsŭ пъnъ la Moldova de josŭ, arzъndŭ шi tъrgъrile Bъrladŭ шi Vaslъĭъ; dar' ъnindъ-se чeĭ dъoĭ fraцĭ între eĭ ĭ aŭ allъngatŭ din цarrъ.

Pag. 125.

Fotino maĭ ziчe шi чelle ъrmъtoare: „Iarъ Ŭngaria sъ 'ĭ rъmîie lъĭ прin moшtenire. Dar' пlekъndŭ maĭ în ъrmъ în kontra lъĭ Amъratŭ, s'a ъчisŭ la bъtaiea de la Varna, шi astŭ-felŭ Ŭngъriĭ шi aŭ allesŭ reцe пe Ladislaŭ fiĭъl lъĭ Voĭчex Albertŭ, kъ kare era însъrчinatъ (пrekъm s'a zisŭ) Elisaveta kъnd s'a kъsъtoritŭ kъ reцele Пoloniei. Шi fiindŭ nevъrstnikŭ, nъmaĭ de чinчĭ anĭ, era sъb tъtela (eпitroпia) mъme-seĭ. karea stъпînea rigatъlŭ Ŭngarieĭ; iar în Пolonia aŭ allesŭ пe kneazъlŭ Litъanieĭ Kasimirŭ, alŭ dъoilea frate alŭ mortъlъĭ Vladislavŭ, шi 'lŭ a koronatŭ шi reцe (Fot. Vol. III. Pag. 24).

Pag. 125.

Fotino ziчe kъ dъпъ чe aŭ domnitŭ amъndъoĭ aчestĭ fraцĭ ka domnĭ aĭ Moldoveĭ în kъrsŭ de 7 anĭ, în ъrmъ Stefan-Vodъ a orbitŭ kъ vikleшъgŭ пe frate-sъŭ Iliaшŭ-



Vodъ, kare a ші mвritъ. Domnindъ anoĭ, dвпъ moartea lвĭ, ші Stefan nвmaĭ чinчĭ anĭ, fв ommorîtв ші elъ de kъtre nenotв-seъ Roman, alъ dвoilea fiiв alъ lвĭ Iliaшъ-Vodъ.

Pag. 126.

Dar skвlъndв-se asвnra-ĭ vъrв-sъъ Пъtrв-Vodъ, fiĭвlъ lвĭ Stefan, 'lъ a gonitъ din skaвnъ ші a domnitъ elъ; iar' Roman-Vodъ mergъndъ în Пolonia la mвmъ-sa doamna Sofia, sora reџelвĭ Vladislavъ, a mвritъ akolo otrъvitъ nrin mizloчirea vъrвlвĭ-sъъ Пъtrв-Vodъ. (Fot. ist. rom. Vol. III, Pag. 25.)

Pag. 126.

Fotino nвne пe aчestъ domnъ kв treĭ anĭ maĭ nainte, adikъ la 1446, sвb titlв de Пъtrв чelъ bвnъ.

Pag. 126.

La deskrierea vieџiĭ aчestвĭ domnъ, Fotino чitъndъ vekĭ kronoloџiĭ alle џerriĭ, τοπικὴ παλαιὰ Χρονολογία. ziчe: aчestъ Пъtrв-Vodъ, sвrnвmitв *чelъ bвnъ*, dвпъ чe a gonitъ пe vъrв-sъъ Roman-Vodъ nrin ajвtorвlъ gвvernatorвlвĭ Ъngarieĭ Ъniad, ші lъ a otrъvitъ în вrmъ, a lвatъ în stъпînirea sa skaвnвlъ Moldoveĭ, ші a fъkвtъ legъtвrъ nrin jвrъmъntъ kв Kasimirъ reџele Пolonieĭ, kare a maĭ lъsatъ lвĭ Пъtrв-Rodъ ші lokвlъ nвmitъ *kъmnвlъ Ъngвreskъ*, dar' nentrв чe nв sъ шtiъ. Aчesta a gonitъ ші пe Tъtariĭ kв mвltъ strikъчiвne à lorъ, kariĭ nъvъlindъ atвnчĭ nentrв întîia oarъ, nrъdaъ latвrile Moldoveĭ: a mвritъ dвпъ o domniъ de чinчĭ anĭ.

Pag. 127.

Fotino vorbindъ de aчestъ Stefan-Vodъ la naџ. 26, vol. III, ziчe: „Dвпъ moartea lвĭ Пъtrв-Vodъ a lвatъ skaвnвlъ, ajвtatъ de Пolonezĭ, Stefan-Vodъ III, nenotвlъ de sorъ lвĭ Iliaшъ ші lвĭ Stefan V.V. Dar neste вnъ anъ lъ a gonitъ din skaвnъ вnъ fiiв din florĭ alъ lвĭ Alessandrв Vodъ I, ші a domnitъ în џarrъ.“



FRAGMENTU

dintr'o cronicâ pre scurtŭ à Românilorŭ

(Alle kъreĭa kъte-va паџine de la înчепȣtȣ̆ liпseskȣ̆).

Kronikъ пре skвrtв a Românilorв.

. . . .

. . „Пре alte џъrrĭ toate kъte era înпrejвrвlв lorв sвппвsesse. Пре вniĭ kв arma, пre alџĭ kв groaza nвmaĭ пвtereĭ lorв, kъ atîta slвjea шi într'ачelle vremĭ пokвlв izbъпdeĭ lorв, kîtв niчĭ o џarrъ, niчĭ вnв пъmîntв aв пвtвtв sta înпrotiva lorв, ziчe Ioanв Шleidanв, în kъrtiчeaoa чe istoreшte пe skвrtв, de 4 monarxiĭ alle lвmeĭ чe aв fostв, kъ romana monarxie шi пвtere (kareа aв stъtвtв maĭ mare, maĭ tare шi maĭ mвltв dekъtв toate a-l'alte), atъtea nвmaĭ n'aв lвatв шi n'aв sвпвssв џъrrĭ kîte n'aв vrвtв, шi atъtea ĭ aв skъпatв la kъte n'aв vrвtв sъ meargъ. Însъ kвĭ este пofta, чiteaskъ пe Titв-Liviв Пodovanвlв karele de 'nчeпвtв alle Romanilorв шi foarte пe amъrвntвlв skrie, шi de akolo lesne пoate kвnnoaшte fieшte karele, kъtъ îmпъrъџie шi пъпъ în kъtъ пвtere aв fostв ajвnsв Romaniĭ. Шi aчeasta este de krezвtв, пentrв kъ шi biserika noastrъ de oktavie Avgвstв Kesarв îmпъratвlв Romanilorв mъrtвriseшte, пotrivindв monarxia lвĭ пe пъmъntв, kвm à lвĭ Xristos; чela monarxindв, mвlџimea stъпъniriĭ oamenelorв s'aв пotolitв; Xristos lвîndв kiпв omeneskв, mвlџimea dвmnezeiriĭ idolilorв s'aв zdrobitв, ш. ч. l. Пrekвm se vede la troпarivlв de la naшterea domnвlвĭ la Slava de la veчernie.

Ačestĭ darъ împъraцĭ, vrîndŏ sъ sъпueĭъ шi sъ birъĭaskъ шi пe aчestŏ пъmîntŏ kъ lъkъitoriĭ sъĭ kariĭ era atъnчea, în totŏ kiпъlŏ silea шi de mъlte orĭ oшtĭ marĭ шi grelle aŏ trimisŏ asъпra lorŏ, kariĭ maĭ de mъlte orĭ maĭ birъite dekîtŏ birъindŏ s'aŏ întorsŏ, пrekъm шi kînd Чesarŏ Avgъstŏ, trimiцîndŏ asъпra lorŏ o datъ 80,000 de ostaшĭ, d'abĭa marцinile Dъпъriĭ le пъzea; kariĭ dъпre aчeea Dakiĭ шi Getiĭ, adъogîndъ-шĭ oastea (пъпъ la 200,000 de oamenĭ zikŏ kъ aŏ fъkъtŏ), шi trekîndŏ Dъпъrea, birъinцele romaпeĭ Împъrъцiĭ foarte greŏ шi rъŏ kъ fokŏ, kъ ferŏ шi kъ robiъ lŏ aŏ strikatŏ, atъпчĭ kraĭъ lorŏ fiindŏ Birebiska (Boerebiste). Шi Bonfinie skrie шi aчeasta: niчĭ kъm Romanilorŏ пъ sta bine, шi griјъ înkъ avîndŏ de aчeĭ nedomoliцĭ oamenĭ, пъ se odixnea niчĭ îĭ ъĭta ka în lъngъ odixпъ шi în linъ пaчe sъ se afle, niчĭ sъ se obrъzniчeaskъ în birъinцele lorŏ în чe 'i lъsa, mъkarŏ de шi lega kîte o datъ kъ eĭ пaчea пentrъ kъ шi veчiпĭ le era, de vreme чe (kъm s'aŏ шi maĭ zisŏ), toate împrejъrъrile lorŏ lъate шi birъite de Romanĭ era, dar'înkъ шi пentrъ orĭ-kare пriчinъ mikъ sъ шi skornia oшtĭ ъпiĭ sпre alцĭ пornindŏ.

Traianŏ Ŏlпie пъindъ-se împъratŏ Romanilorŏ a sъпъsŏ Dakia desъvîrшitŏ.

Aчeasta darъ mъlцime de anĭ trъgîndъ-se шi aшa lъkrъrile lorŏ învrъstъndъ-se întrъ dînшiĭ пînъ în vremile чe stъtъ împъratъlŏ Romanilorŏ Ŏlпie Traianŏ karele se trъцea de neamŏ sпaniolŏ, înчeпîndŏ à împъrъцi de vъrstъ fiindŏ de anĭ 42 la anъlŏ de la naшterea feчĭoareĭ, kъm ziчe Karion în kronika lъĭ, 128. Omŏ înцelentŏ de amintrelea, fiindŏ învъцatŏ mare kъ

sfatȣ în toate шi foarte direntȣ (kîtȣ шi aчeasta aȣ fъkȣtȣ, zikȣ istoriele, kȣm kъ nȣindȣ-lȣ îmnъratȣ шi kïemîndȣ npe чelȣ d'întîiȣ alȣ nretoriȣlȣï, 'ï aȣ datȣ sabiъ zikîndȣ-ï: „nentrȣ mine slȣjeшte-o nînъ direntele fakȣ, ïarъ nedirentele de voiȣ faчe, împrotiva mea tȣ o întoarчe), шi kȣ inimъ mare, maï vъrtosȣ într'alle oшtilorȣ lȣkrȣrï. Aчesta ðarъ altȣ чevaшï maï ne de sȣnra, dekъtȣ чeï чe fъkȣse maï 'nainte vreme, шi de aчeastъ џarrъ gîndindȣ шi sokotindȣ într'altȣ kinȣ, шi alle sale gъtirï de rъsboiȣ îшï tokmïa; шi nȣ nrea mȣlџï anï de împъrъџia lȣï trekîndȣ, deчï kȣ marï greimï de oшtï шi kȣ nesnȣsъ nȣtere s'aȣ skȣlatȣ à oшti într'aчeste nъrџï. Kъtȣ darъ va fi fostȣ nȣterea lȣï atȣnчea шi kȣ kъtъ mȣlџime de oamenï va fi ȣmblatȣ kъtȣ aȣ ȣmblatȣ шi aȣ sȣnȣsȣ nъrџï ale lȣmiï, nȣtemȣ-ne însъ kȣ mare mirare шi domiri kъte чevaшï, kъ ïatъ vrîndȣ npe lîngъ aчele oшtirï ale lȣï шi lȣkrȣrï marï чe anȣkase шi fъчea ka sъ-ï rъmîïъ шi în fante slavъ шi nomenire doarъ шi minȣne la oamenï în veчï rъmъindȣ-ï. Пe ȣnde merџea drȣmȣrï marï de neatrъ шi шanџȣrï groazniчe trъџea, ne ȣnde шi ȣmbla nrekȣm шi nъnъ astъ-zï se vъdȣ шi aiчï la noï în џarrъ, kъrora înkъ *troïanȣrï* le ziчemȣ, rъmъindȣ de atȣnчea de în omȣ în omȣ aчelȣ nȣme karele se traџe шi nъnъ astъ-zï, mъkar' kъ foarte nȣџinï sîntȣ kariï sъ шtie, drentȣ чe le zikȣ troïanȣrï; ïar aчesta este adevъrȣlȣ, kъ din oшtirea aчelȣï mare împъratȣ Traianȣ ȣlnie sîntȣ rъdikate, шi nȣ nȣmaï aiчï чi шi nrintr'alte џerre aшa aȣ fъkȣtȣ kȣm s'aȣ zisȣ, nentrȣ ka sъ rъmîïe neamȣlȣï omeneskȣ nomenire de marï шi de nȣterniчe fantele lȣï. Iar de va fi шi altȣ чineva fъkȣtȣ ka aчelea din romaniï voivozï saȣ împъraџï maï 'nainte vreme, kȣm шi noate fi fъkȣtȣ,

(kъ toцĭ пsternicĭĭ stъпînitorĭ ka aчelea nevoieskъ à lъsa пe srmъ, de marĭ faпtele lorŭ пomenirъ), aчeea пs o шtiŭ, пentrs kъ de la aчestŭ împъratŭ înkoaчe asemenea aчelora пe maĭ fъkъndъ-se, niчĭ à se maĭ пomeni vedemŭ, sнde rъmîne de vorŭ fi fъkstŭ шi alцiĭ; ĭarъ пe nsmele aчestsĭa aŭ rъmasŭ de à se nsmi шi à se пomeni într'aчestaшŭ kiпŭ.

Aшa deчĭ Traianŭ aчesta înчeпîndŭ rъsboĭslŭ întîĭŭ ks Dakiĭ, 16 anĭ skrie Karion kъ s'aŭ trasŭ, într' aчele vremĭ krъindŭ пe aiчĭ Dekebal, karele era foarte omŭ viteazŭ шi meшterŭ la ale rъsboaelorŭ (пreksm шi Dion ĭlŭ skrie în istoria vieцei lsĭ Traianŭ чe faчe) шi bogatŭ шi msлцime de oamenĭ avea, пreksm пrea lesne este à sokoti шi à krede neшtine kъ aшa va fi fostŭ, de vreme чe afarъ dintr'altъ vreme treksтъ maĭ de 'nainte, kъte rъsboae grele шi bъtъĭ sъпцeroase fъksse între dъnшiĭ, kare Dekeval шi în vremile чe împъrъцea Domiцianŭ la Romanĭ, la anslŭ de la învierea Domnslsĭ 99, ks mare пstere s'aŭ skslatŭ în пrotiva lorŭ шi пs пsцine relle шi strikъчisnĭ aŭ simцitŭ цinstsrile Romanilorŭ de dъnsslŭ; aпoĭ deчĭ 16 anĭ neпrestanŭ ks o împъrъцie mare шi пsterпikъ ka aчeea à Romanilorŭ, ksm se пomeneшte, kîtъ пstere шi kîtъ avsцie aŭ trebsitŭ sъ aibъ de aŭ пststŭ sta atîta împrotivъ шi à rъbda.

Însъ în чea de aпoĭ, vъzîndŭ Traianŭ kъ în lsngŭ se traцe aчelŭ rъsboĭs, шi gъndindŭ kъ mslte se пotŭ întîmпla dintr'aчea zъbavъ (mstъtorŭ foarte tstsrorŭ aчestora fiindŭ noroksлŭ), elŭ insшĭ ks toatъ romana пstere-'ĭ s'aŭ skslatŭ de aŭ venitŭ, шi viindŭ пъпъ la marцinea Dsпъriĭ din josŭ de Kladova, s'aŭ aпskatŭ à faчe пodslŭ de пeatrъ stъtъtorŭ пeste Dsпъre, kъrsĭa

шi пъnъ astъ-zĭ шi din koaче de Dѕnъre шi din kolo i se vъdѕ marџinile шi înчeпъtѕrele kѕm aѕ fostѕ шi drentѕ чe lokѕ aѕ fostѕ, maĭ vъzîndѕ-se, zikѕ kънd skade ana la mizlokѕ, шi alte kolџѕrĭ ka niшte niчĭoare de zidѕ, lъngъ kare nodѕ este шi чetatea Severinѕlѕ din koaче maĭ sѕsѕ oare-шĭ чe, kare era fъkѕtъ de Severѕ îmnъratѕ, mѕltѕ înkoaче maĭ ne ѕrmъ dekъtѕ Traianѕ îmnъrъџindѕ aчela, kѕm ziчe Karion, la anѕlѕ dela Xs: 213, însъ akѕma snartъ шi mѕltѕ veke se vede.

Aчelѕ nodѕ mare minѕne шi mare lѕkrѕ aѕ fostѕ, шi aevea (aĭave) semnѕ este de nesnѕsa-ĭ nѕtere чe aѕ avѕtѕ aчea îmnъrъџiъ; de kare nodѕ mѕlџĭ istoreskѕ шi mѕlџĭ între alte minѕnĭ чe se vede îlѕ nѕmъra, шi de meшteшѕgѕlѕ lѕĭ kѕm l'aѕ fъkѕtѕ шi de altele kъte de mѕlte aѕ trebѕitѕ nъnъ á 'lѕ faчe; ĭarъ de keltѕĭalъ kѕ kъtѕ s'aѕ fъkѕtѕ este nekrezѕtѕ de à se шi snѕne, zikѕ skriitoriĭ de aчestѕ minѕnatѕ nodѕ, шi alџiĭ mѕlџĭ skriѕ. Ĭarъ шi Ioanѕ Џeџѕ în nartea istoriilorѕ lѕĭ, nѕџinѕ maĭ ne largѕ шi fъntѕra lѕĭ kѕm aѕ fostѕ snѕne, шi kъzѕtele lasde ĭĭ dъ; însъ шi Dion kare istoreшte ale lѕĭ Traianѕ toate, maĭ ne largѕ de aчestѕ nodѕ skrie aшa; kѕvintele lѕĭ aчestea sîntѕ: „Dѕnъ aчestea, Traianѕ nodѕlѕ de neatrъ neste Dѕnъre à se faчe aѕ grijѕitѕ, kare toate al-alte ale lѕĭ faчerĭ marĭ denarte lѕ aѕ întrekѕtѕ ale aчelѕĭ nodѕ. Sta totѕ de nѕtrѕ latѕrĭ чĭonlite nietre niчĭoarele, à kъrora nъlџimea de 150 de niчĭoare este fъrъ temeliele lorѕ, lъџimea-le de 60 de niчĭoare konrinde, шi de la ѕnѕlѕ nъnъ la altѕlѕ sъntѕ denъrtate niчĭoare 170, шi konrinse de la ѕnѕlѕ nъnъ la altѕlѕ kѕ kolaчĭ." Akѕm darъ kъtѕ va fi fostѕ de lѕngѕ шi чe nodѕ va fi fostѕ, sokoteaskъ чine nofteшte шi este grijѕlivѕ ka la aчestea à

шti. Aflatъ-s'aŭ în Ardealŭ (поate fi dъsъ de akolo), шi o пeatrъ kare aŭ fostŭ la kaпъlŭ aчelъĭ пodŭ пъsъ шi skrisъ de aчestŭ пodŭ (adikъ desпre aчestŭ пodŭ) kъ aчeste slove latineшtĭ.

. . . .

. . . .

. . . .

Kare va sъ zikъ:
„Пrovidenцia lъĭ Avgъstŭ, adevъratъlŭ Пontifeks.
„Пъterea romanъ чe пъ sъпъne sъпtŭ jъgŭ?
„Iatъ se rъпeшte шi Dъпъrea."

Aчestŭ пodŭ шi în banĭĭ aчelъĭ îmпъratŭ Ъlпie Traianŭ se пъпea, de o пarte de monetъ bъtea kiпъlŭ lъĭ, шi de чeea-l-altъ пarte ţiпъrea пodъlŭ kъ aчeste slove шi zisъ:

. . . .

. . . .

Kare aшa tîlkъĭeskŭ шi ziчe:

„Sfatъlŭ шi norodъlŭ romanŭ, пrea bъпъlŭ domnŭ „aчeasta aŭ grijъitŭ à ţiпъri întrъ пomenirea miпъпatъlъĭ „пodŭ, iпroчĭ." kare шi пъпъ astъ-zĭ într'aчea monetъ (adekъ-te într'aчeĭ banĭ) se vede, vrîndŭ în totŭ kiпъlŭ aчela sъ lase пomenire nemoartъ de marĭ faпtele lъĭ.

Aшa deчĭ fъkîndŭ пodъlŭ, aŭ trekъtŭ шi elŭ пre dînsъlŭ în aчeastъ пarte. Sъ vede kъ niчĭ kъtŭ aŭ шezъtŭ elŭ akolo zъbovindŭ пъпъ à se faчe пodъlŭ, kъ lъkrъrile rъsboĭъlъĭ se afla în odixnъ шi în lene, чe dese bъtъĭ kъ vrъjmaшiĭ sъĭ fъчea, шi пrъzĭ, arsъrĭ шi alte rele пre în totŭ lokъlŭ se vedea. Dekeval înkъ пъ într' ъпŭ lokŭ шedea, niчĭ fъrъ de mare grijъ se afla, чe шi elŭ kъ toate пъterile kъte avea, шi tare se aпъra шi de

multe ori ши izbъndea, че niчi o notrivire niче o asemъnare avîndь krъia lui кътre îmnъrъцia romanъ.

El din zi în zi totъ maї slъbea, kъ niчi ku niче una d'à tokma era (în nimikь nu era egalь) ka nъnъ în sъvъrшitь sъ se noatъ bate ши sъ noatъ sta înnotrivъ-ї.

Aчeste deчi ши elь kunoskîndъ tokmaї atunчe maї bine, zikъ kum kъ aь trimisь de kъte-va orї la îmnъratul Traian ka sъ se îmnaaчe kum ши alte dъцi fъkuse, ши ши toatъ birunцa sъ o înkine îmnъrъцii lui, nuindъ armele luї josь, ши dare sъ leцe ши ши nre toцi robiї romanї kъцї avea nrinшї sъ-ї sloboazъ (kъ mulцi avea ши ши din oamenї marї nrinшї robї). Iarъ niчї kum n'aь vrut sъ-ї nriimeaskъ atunчea aчele чererї ши fъgъduinцe, zikъndь kъ nu numaї atunчї umblъ sъ înшale ши sъ adoarmъ îmnъrъцia îngrozindu-se de dînsa, че ши alte dъцї de multe orї ka aчelea aь ши isnitit ши aь ши fъkut; iarъ anoї de niчї una nu s'aь цinut. Пentru kъ ziчea kъ ши alte dъцї aшa fъkuse birsindu-se de Romanї, ши kъzъndь la naчe ши tarї legъturї ku eї legъndь, anoї numaї kum gъsea kъtь nuцinъ vreme, atunчea numaї dekъtь împotriva lorь se skula.

Skrie Zonara în vieaцa luї Traianь în tomulь alь doilea, kъ ши altъ datъ aь oшtitь Traian înnotriva luї, ши nrea tare ши groaznikь rъsboiu aь avutь ku elь, atъta kъtь mъkarъ kъ Romaniї aь biruitь ши mulцime de vrъjmaшї aь omorîtь, iarъ ши din trъnшiї înkъ atъцea aь fostь de rъniцї într'aчelь rъsboiu, kъtь nu maї avъndь kъrne bъrbiїariї de à lega rane, ши auzindь îmnъratulь, însuшї ale luї xaїne nu 'шї aь kruцatь, че lě aь datь de-ї lega, ши чetъцile ku destulъ ostenealъ 'i le lua. Însъ vъzъndь Dekeval kъ ши de skaunulь krъieї luї sъ

апроніе, atзnчea aĭ trimis solĭ de паче la Traian kз mзltъ rзgъ, fъgъdзindĭ kъ шi armele шi meшteшзgзrile kз kare bътеа четъцĭ шi rozboae, шi пre meшteriĭ ачеĭа съ-'ĭ dea, шi anoĭ шi че va пofti elĭ съ fakъ; шi aшa viindĭ шi elĭ insзшĭ la impъratзlĭ, la пъmintĭ пlekъndз-se s'aĭ inkinatĭ impъratзlзĭ. Aшa деčĭ in Italia Traian intorkindз-se, soliĭ lзĭ Dekeval kз dъnsзlĭ 'i aĭ adзsĭ, пre kariĭ inaintea à totĭ sfatзlзĭ dзkъndз-ĭ, armele lorĭ akolo 'шĭ aĭ lenъdatĭ, шi mъinile strъngъndз-шĭ in kiпзlĭ robilorĭ, mзltĭ шi kз mзlte kзvinte s'aĭ rзgatĭ, шi aшa пачеа fъkъndз-шĭ, iar' lĕ aĭ datĭ armele шi s'aĭ dзsĭ.

Insъ Dekeval пз пrea mзltĭ trekъndĭ, arъ de поъ xiklenіĭ se anзka, tokmelele шi legъtзrile silindĭ шi strikъndĭ; insъ kзnoskъndĭ elĭ kъ n'are d'à tokma (egale) пзterĭ de faцъ ka съ se batъ, aĭ inчепзtĭ kз askзnsĭ xikleшзgĭ пе Traian съ omoare, kъ de elĭ foarte съ temea шi se ingrozia, konoskъndз-'lĭ mare шi tare ostaшĭ. Intr'ачеsta kiпĭ darъ aĭ inчепзtĭ: шtiindĭ elĭ kъ de ачелĭ impъratĭ lesne se anroniъ omзlĭ шi чine-va grъĭeшte kз dъnsзlĭ, elĭ aĭ aflatĭ oameni ka ачеĭа kariĭ съ zikъ kъ aĭ fзцitĭ, шi anroniindз-se de elĭ, съ-ĭ grъĭaskъ, шi de vorĭ пзtea съ 'lĭ omoare. Aшa darъ mergъndĭ, dintr'ачеĭа зпзlĭ s'aĭ kзnoskзtĭ kзm зmblъ anroniindз-se de impъratзlĭ kз xikleшзgĭ. Aшa деčĭ пrinzъndз'lĭ шi dъndз-ĭ strъnsoare aĭ mъrtзrisitĭ lзkrзlĭ шi kзm 'i aĭ trimisĭ Dekevalĭ, шroчĭ.

Atзпчеа деčĭ adoarъ (à doзa oarъ) skзlъndз-se Traian kз maĭ mare mзltĭ dekъtĭ intъiз пзtere ka съ 'lĭ inцearчe de toate ачеle nestimпъrъrĭ шi xikleшзgзrĭ ale lзĭ, aĭ mersĭ asзпra lзĭ шi s'aĭ jзratĭ (zikĭ) kъ пъпъ пз va dъsrъdъчina шi пe elĭ шi пe totĭ ачелĭ rodĭ

de oamenĭ nꙋ se va lъsa, kꙋm în чea de aпoĭ aꙋ шi fъkꙋtꙋ.

Însъ Romanii temъndꙋ-se шi de aчeea aшa aꙋ fъkꙋtꙋ, aшa adikъte ka nꙋ kꙋmvaшĭ vr'o datъ kъnd arꙋ înчene à skъdea шi à se maĭ aleka îmпъrъцia lorꙋ, eĭ aflъndꙋ vreme, kaпiшte nedomoliцĭ шi nedomestiчĭ vrъjmaшĭ пꙋrꙋrea nevindekaцĭ kъtre romanĭ, arꙋ fi fъkꙋtꙋ rъskꙋmпъrare tꙋtꙋrorꙋ kъtora aꙋ пъцitꙋ dela dînшiĭ, шi eĭ arꙋ fi silitꙋ nꙋ nꙋmaĭ à ꙋrma de totꙋ îmпъrъцia romanъ, чi шi nꙋmele romanꙋ sъ 'lꙋ stingъ шi sъ 'lꙋ пiarzъ dꙋпre faцa пъmîntꙋlꙋĭ, kꙋm шi alцiĭ aꙋ silitꙋ mꙋltꙋ à faчe, чi n'aꙋ nemeritꙋ.

Aчestea darъ îmпъrъцia sokotindꙋ шi sfъtꙋindꙋ aчeea maĭ timпꙋriꙋ eĭ à o faчe dekъtꙋ alцiĭ, la kalle пꙋsese sъ o fakъ, пrekꙋm aꙋ fъkꙋtꙋ шi în vremile чelle чe îmпъraцĭ monarxĭ înkъ la Roma nꙋ erea; чi nꙋmaĭ ales'-aꙋ boerime, шi kaпetele чelle marĭ okîrmꙋĭa îmпъrъцia (kariĭ aꙋ цinꙋtꙋ aшa dꙋпre ꙋчiderea kraĭꙋlꙋĭ Sekstꙋs Tarkvinie чelꙋĭ чe 'ĭ ziчea шi Trꙋfaшꙋlꙋ, karele aꙋ kъlkatꙋ kasa Lꙋkreцieĭ romane чeĭ чinstite шi înцelente).

Mꙋltъ mꙋlцime de anĭ пъnъ la Iꙋlie Kesarꙋ, fiindꙋ atꙋnчĭ darъ voevodꙋ oшtilorꙋ romane Sцiпion Afrikanꙋlꙋ, akolo în Afrika mergîndꙋ, de ꙋnde шi nꙋmele-'ĭ Afrikanꙋ aꙋ remasꙋ, шi birꙋindꙋ kꙋ mare пꙋtere domnia шi цъria Kartagenilorꙋ (чe înflorea шi ea atꙋnчea kꙋ mꙋlte bꙋnъtъцĭ). Însъ Romaniĭ din faцa пъmîntꙋlꙋĭ шi marea чetate aчeea aꙋ sfъrъmatꙋ, шi toatъ birꙋinцa lorꙋ aꙋ risiпitꙋ. Aшa Nꙋmanцiĭ, чetъцiĭ marĭ шi frꙋmoase în Sпania Sцiпion Emiliꙋ, шi minꙋnatꙋlꙋĭ пre atꙋnчĭ Korintꙋlꙋ în Elada Mꙋkie aꙋ fъkꙋtꙋ, din temelie sfъrъmîndꙋ-le шi risiпindꙋ-le, пentrꙋ kъ sꙋпꙋse fiindꙋ

lorȣ, elle sъ xiklenïa ши ȣчidea пre Romanï; ши altora ka ачellora аша aȣ fъkȣtȣ, мъkar' kъ Romaniï aчilea maï мȣltȣ ka sъ dea groazъ ши спаïмъ vrъjmaшilorȣ ши сȣпȣшilorȣ lorȣ чelorȣ néaskȣltъtorï le fъчea; kъчï într'altȣ kipȣ aчea îмпъrъцie foarte aȣ stъtȣtȣ direaпtъ ши milostivъ, ши era пrivigъtoare în toate чelle kȣvioase ши direпte. Maï мȣltȣ dekîtȣ toate alalte monarxiï ши stъпîniri kîtȣ aȣ stъtȣtȣ în lȣme ши пъпъ astъ-zi staȣ, пrekȣм toate istoriile kîte skriȣ de dînшiï пre largȣ arатъ. Afarъ zikȣ dȣпre чe aȣ eшitȣ Samodraцiï îмпъraцï, aȣ maï bine tiraniï, kȣм le zikȣ, kъ aпoï eï aпȣkîndȣ îмпъrъцia ши vrîndȣ fieшte karele à îмпъrъцi kȣм 'i va fi voïa, пȣ dȣпre kȣм leцile ши obiчeïȣrile lorȣ era пȣse. Atȣпчea deчï ȣniï dintr'înшiï пȣ domnï saȣ oameпï se пarȣ kъ aȣ fostȣ, чi maï rъï ши maï krȣzï de kîtȣ fiarъle чelle nedȣmestiчite ши mînioase, ши dekîtȣ asпidele ши vasilisчiï чeï otrъviцï ши veninaцï, kȣм aȣ fostȣ Kane Kaligȣla, Domiцie Neron, Domiцian, Dioklitian ши alцiï ka eï мȣlцï, ши пȣ пȣмaï la dînшiï aȣ fostȣ ka aчeïa чe ши la alte neaмȣrï ши domniï, пrekȣм ши пъпъ astъ-zï ȣnde ши ȣnde пȣ lipseskȣ de à пȣ fi de aчeï krȣzï tigri ши veninaцï balaȣrï, stîrпitȣrï ши terata fiindȣ din neaмȣlȣ omeneskȣ ïar' пȣ rodȣ omeneskȣ.

Аша darъ skȣlîndȣ-se Traianȣ kȣ toatъ пȣterea-ï ши în maï înъȣntrȣlȣ цъriï intrîndȣ o datъ ши altъ datъ, mare ши tare rъsboïȣ kȣ Dekevalȣ avîndȣ, пȣ пȣцinъ vъrsare de sъпцe dintr' amîndȣoъ пъrцile s'aȣ fъkȣtȣ. În чea de aпoï însъ, Dekevalȣ birȣįndȣ-se aȣ fȣцitȣ, trъgîndȣ-se kъtre Beligradȣlȣ Ardealȣlȣï, kъчï akolo era ши skaȣпȣlȣ krъieï. Чi niчï akolo пȣ s'a пȣtȣtȣ mîntȣi, kъ ïatъ oastea romaпъ trekîndȣ мȣпцiï Karпaцiï (kъ аша aчestï мȣпцï toцï kariï kȣrmeazъ цara

aчeasta de kътre Ardealŭ se kiamъ, dъпe kъm skriŭ Geografiĭ), шi akolo arzîndŭ шi sfъrъmîndŭ, niчĭ aчelŭ Dekevalŭ aŭ maĭ пътътŭ skъпa; чi шi пre elŭ пrinzîndъ-'lŭ, zikŭ kъm sъ 'lŭ fie omorîtŭ, alцĭ zikŭ kъm elŭ însъ-шĭ sъ 'шĭ fie fъkъtŭ moarte, дъпre atîtea nenoroчirĭ чe 'i se întîmпlase шi vedea kъ totŭ шi kъ totъlŭ se пerde, шi kъm kъ totŭ va kъdea în mîna lorŭ пe ъrmъ, чi viiъ sъ пъ fie.

Atъпчĭ deчĭ înчeпîndŭ maĭ vîrtosŭ шi kъ d'adinsъlŭ à чerka шi avъцiile lъĭ, zikŭ kъm mъltъ sъmъ шi mare bogъцiъ sъ se fie aflatŭ akolo în kъmъrile пalatelorŭ lъĭ; шi mъlte шi askъпse zikŭ kъ aŭ fostŭ kare lĕ aŭ deskoпeritŭ шi lĕ aŭ ivitŭ ъпъlŭ dintr'aĭ lъĭ oameni, пentrъ kъ foarte askъпse le цinea. Aчestŭ felŭ de meштeшъgŭ d'à le askъпde barbarъlŭ aflîndŭ, adikъte zikŭ kъ akolo în aпa чe treчea пre lîngъ пalate, abъtîndŭ întъiŭ aпa de à kъra пrintr'altŭ lokŭ, mare foarte groaпъ fъkîndŭ, шi kъ lesnezĭ пardosindъ-o шi пre d'asъпra bine tokmindъ-'o, шi akolo mъltŭ foarte într'însa aъrŭ, arцintŭ шi alte skъle чe шtia kъ de aпъ пъ se strikъ пъпea, kare askъпzъtoare foarte kъ nevoĭъ era sъ se afle, maĭ vîrtosŭ kъ nimenĭ пъ o шtia; пentrъ kъ kînd o aŭ fъkъtŭ, robĭ aŭ дъsŭ de o aŭ sъпatŭ, шi aпoĭ пre toцĭ aчeĭà aŭ пъsŭ de 'ĭ aŭ omorîtŭ ka sъ пъ easъ kъvîntъlŭ шi aчea taînъ la nimenĭ afarъ. Чi eatъ kъ niчĭ o taînъ, niчĭ o askъпzъtoare lъmeaskъ, дъпre neminчinosŭ kъvîntъlŭ domnъlъĭ la Lъka 8, пъ è, kare sъ пъ se afle шi la ivealъ sъ пъ easъ; alцiĭ zikŭ kъ lĕ aŭ ivitŭ aчellea шi lĕ aŭ sпъsŭ ъпŭ boĭerŭ mare romanŭ чe în mъlцĭ anĭ l'aŭ fostŭ цiindŭ aчelŭ Dekevalŭ akolo robŭ. Aчeasta darъ пoate fi, kъ domiritŭ шi mare omŭ fiindŭ, шi ka aчele mъltŭ va fi iskoditŭ, ka sъ шtie шi

sъ поatъ кѕпиоѕиutе, пъпъ în кîtъ пѕтеrе avea ачea кrъie de se пѕпеа аша tare în пrotiva romaneĭ împъrъцiĭ de à se lѕпta шi de à se апъra. Deчĭ шi ачeilea ѕпѕindѕ-le шi аflîndѕ-le, lĕ aŭ lѕoatŭ romaniĭ шi къte aŭ кѕпоsкѕtŭ къ arŭ fi fostŭ de зъtiкпеala lorŭ toate aŭ strikatŭ шi lĕ aŭ dъrîmatŭ.

Аша deчĭ Traian ѕпѕindŭ шi desъvîrшitŭ domolindŭ toatъ Dakia, шi sokotindŭ ka s'o tokmeaskъ într'ачelaшŭ kinŭ de la kare sъ пѕ maĭ aĭbъ alte tѕrbѕrъrĭ пiчĭ sъ le maĭ viъ alte grijĭ, aŭ порѕпчitŭ de пrin пrejѕrѕrile birѕinцelorŭ sale de aŭ adѕsŭ romanĭ lokѕitorĭ de s'aŭ aшеzatŭ aiчĭ, шi dintr' à sa oaste aŭ lъsatŭ kîtŭ aŭ trebѕitŭ de à 'ĭ lъssa, ka sъ se aшeze aiчĭ rъmîindŭ lokѕitorĭ ачestorŭ цъrĭ, kariĭ шi пъпъ astъ-zĭ se tragŭ, kѕm vom arъta, dintr' ачela.

Însъ пѕ къ doarъ din Dakĭ пiчĭ ѕпѕlŭ п'aŭ maĭ rъmasŭ kъtŭ пѕstiindѕ-se de totŭ шi пе maĭ remîindŭ пimenĭ чine aŭ lokѕitŭ ачeste пъmîntѕrĭ aŭ пѕsŭ Traianŭ шi aŭ aшеzatŭ romanĭ, че пѕmaĭ à lorŭ krъiъ sъ пѕ maĭ fie, пiчĭ kaпete dintr'înшiĭ порѕпчitorĭ sъ пѕ rъmîie, пiчĭ alŭ lorŭ пѕme de stъпînire sъ пѕ se аѕzъ чi пѕmaĭ de romanŭ. Ĭar шi din eĭ alцiĭ aŭ maĭ rъmasŭ, къ iatъ шi Likinie de neamŭ Dakŭ se traцe, kѕm skriŭ mѕlцĭ, însъ de пroшtĭ oamenĭ era; ĭar maĭ aпoĭ la Roma mergîndŭ шi la marĭ oamenĭ slѕjindŭ, fiindŭ поate шi omŭ de slѕjbъ, аша aŭ ajѕпsŭ de mare kîtŭ шi пre Kostanцiea, sora lѕĭ Konstantin împъratѕ челŭ mare, aŭ lѕoatŭ пre karele шi omŭ împъrъцieĭ l'aŭ fъkѕtŭ, шi împrotiva lѕĭ Maksiminŭ tiranѕlѕĭ l'a trimisŭ kѕ oaste, шi la Tarsŭ l'a birѕitŭ. Însъ пiчĭ din пentѕlŭ ачestѕĭ Likinie aŭ linѕitŭ tirania, къ шi kъtre alцiĭ krѕdŭ era, ĭarъ kъtre kreшtinĭ пesъцiosŭ goпitorĭѕ шi мѕпчitorĭѕ.

Însъ marele Konstantinŭ nu l'a lъssatŭ аша; чi îmnreznъ kъ fiiu-sъŭ Krisnu, ku mare oaste îmnrotivъ-ĭ aŭ mersŭ, kъ шi elŭ ku oaste eшindu-le înainte, la Odreiŭ avîndŭ mare rъsboiu, l'a biruitŭ foarte ne Likinie. Fuцindŭ deчĭ elŭ în Bitinia, ĭar' înчene à strînцe oaste; însъ vъzîndŭ kъ nu-ĭ va merцe, trimitte nre soцia sa la frate-seŭ Konstantinŭ de 'ĭ faчe naчe шi 'ĭ iartъ vieaцa, însъ ku aчeastъ tokmealъ, ka fъrъ dregъtoriъ sъ шeazъ sъ se odixneaskъ, la Solonĭ dîndu-ĭ lokŭ. Iar elŭ rъŭ fiindŭ învъцatŭ шi néastîmnъratŭ în relle, trekîndŭ kîtъ-va vreme ĭar' înчenea à se miшka snre turburъrĭ шi à 'шĭ strînцe oamenĭ assemenea luĭ. Însъ aĭ luĭ Konstantinŭ ostaшĭ, fiindŭ la Solonĭ nъzitorĭ, akolo l'aŭ uчisŭ шi aŭ stînsŭ шi ne aчelŭ tiranŭ ka nre Dioklitianŭ, Maksentie шi Maksiminŭ, kurъцindŭ lumea de îmnuцeчiunea tiranielorŭ ш. ч. l. Aчestŭ darъ Likinie, kum zisemŭ, aŭ fostŭ de feliu Dakŭ; se vede kъ foarte nuцinĭ rъmъsesse (zikŭ istoriile) de atîta amarŭ de anĭ, чe într'înшiĭ attîtea grelle oшtĭ шi nesnusъ mulцime de vrъjmaшĭ aŭ stъtutŭ шi aŭ bъlъчitŭ, nre kariĭ ku sabiъ шi ku fokŭ 'ĭ aŭ stînsŭ. Шi înkъ din kîцĭ шi rъmъsesse, kum s'a zisŭ, doarъ ku viĭaцa numaĭ чe era, kъ înkъ toцĭ suntŭ nemilostiviĭ ostaшĭ se mistuisse шi se tonisse.

Aшa darъ Traianŭ a aшezatŭ lokuitorĭ romanĭ în Dakia, kum toцĭ istoriчiĭ adevereazъ, шi aevea шi nînъ astъ-zĭ în Ardealŭ, în multe lokurĭ, se vъdŭ în nietre skrise, enigramate шi alteĭe în numele luĭ kum шi la Klujŭ, ziчe Gulielmŭ шi Ioan Blaŭ, în noulŭ Atlas, kъ dĕ asunra unеĭ norцĭ aчeastъ enigramъ à luĭ Traianŭ se vede skrissъ (însъ latineшte) . . . .

. . . .

Шi de aiчĭ апоĭ Traianŏ skъlindъ-se s'a dъsŏ în пъrцile rъsъritъlъĭ kъ à doa mare oштire, ъnde Armenia toatъ aŏ lъatŏ шi Assiria, пînъ шi din Arvile partea aŏ sъпъsŏ.

De Dakia пе skъrtŏ aiчea ĭar' voĭъ maĭ arъta kъm zikŏ kъ aŏ fostŏ de mare шi kъ че пъrцĭ s'aŏ xotъnitŏ

Filiпŏ Kloverie geografъlŏ шi пе Dakia skriindŏ ziче: Dakia пе dinkolo de Dъпъre sъ xotъraшte kъ Mesiĭ (adekъ kъ Sirbiĭ ш. ч. l.) Dakiĭ însъ, ziчea, neamŏ skitikŏ este, krъdŏ, vrъjmaшŏ шi varvarŏ, ĭar' цarra aчeea Dakia, despre meazъ-noapte se xotъraшte (пînъ la ъпŏ lokŏ va sъ zikъ) kъ mъпцiĭ Karpaцiĭ шi kъ apa Пrъtъlъĭ (adekъte despre цarra leшeaskъ se koteшte); despre rъsъritŏ, ĭar' ziче, kъ Пrъtъlŏ se xotъraшte шi kъ Dъпъrea. Че aiчĭ aчestŏ geografŏ sъ vъdeaskъ foarte greшeaшte, pentrъ kъ kîtŏ-vaшĭ skъrteazъ din kъtŏ aŏ цinъtŏ шi eĭ atъnчea, de vreme че пъ пînъ în Пrъtŏ, шi пînъ astъ-zĭ se vъdŏ цinъtъrile, чi пînъ în Nistrъ, de пъ шi în Nipръ, kъm maĭ sъsŏ s'aŏ semnatŏ, dintrъ alъĭ Bonfinie istorie, kъ între Nipръ kare dъ în marea Neagrъ, se koprindea Getiĭ. ш. ч. l. Че maĭ bine este шi maĭ kъ sokotealъ sъ se zikъ kъ de kъtre rъsъritŏ se otъraшte kъ Nipръlŏ aŏ kъ Nistrъlŏ mъkarъ, adekъte despre Vozia шi despre Krъmŏ. Iarъ de aŏ greшitŏ Kloverie шi de aчeasta ka шi de altele mъlte, пъ este à пе miпъпа пічĭ atъtŏ à 'lŏ xъli, kъчĭ шi de aчeasta arъtat-'amŏ priчina maĭ sъsŏ din че vine; adekъte, pentrъ kъ aчestĭ skriitorĭ kariĭ skriŏ maĭ toate шi de toatъ lъmea kîtъ пînъ astъ-zĭ ka kъпnoskъtъ este, п'aŏ ъmblatŏ sъ vazъ eĭ însъшi чelle de kare skriŏ,

kare nічі kв пвtingъ este kвīvaшī în lвme sъ поаtъ вmbla toatъ lвmea, шi toate aшea пe amъrвntвlв sъ le poatъ vedea шi шti, kîtв nічі într'вna nічі sъ greшeaskъ nічі sъ kazъ. Че darъ ачeшtia maī mвltв aвzindв-le de la alцiī че вmblъ, вniī într' o parte alцiī într'alta, вniī kв negвцъtoriī, alцiī ka sъ vazъ nвmaī lвmea, întreabъ шi skriв alle lвmeī lokвrile, oraшele, apele, mвnцiī, neamвrile, obiчеīвrile, leцile lorв, roada ачellorв пъmîntвrī че daв, че lвkrвrī se aflъ, шi ka ачestea de toate. Dечī ka ачellea de la вniī într'вnв kipв, de la alцiī într'altв kipв, dвпre пъrerile oamenilorв kвm sîntв allegîndв-le шi lъвdîndв-le, lвī înkъ че 'ī este пъrerea kъ arв fi maī adevъrвlв ziче шi skriъ. Dечī, kare este bine шi direantъ ea stъ aшea nemiшkatъ; īarъ karea greшitъ шi smintitъ este, trebвe чеī че maī bine vorв шti de ачelв lвkrв sъ îndirenteze шi sъ direagъ.

Însъ de kъtrъ meazъ-zi Dakia se xotъraшte kв Dвпъrea, шi de kъtrъ апвsв, ziче Fiilпвв, kв apa че se kiamъ Пatisвlв, întrв kare xotare kвпrinde-se astъ-zī, ziче, partea à цъrreī Вngвreшtī; maī zis'aв шi Ardealвlв шi Valaxia (adekъte цarra ачeasta) шi Moldova; însъ *Valaxia*, ачestī geografiī, шi máī toцī istoriчiī kъцī skriв de ачeste цerrī, ziчeaв шi Moldoveī шi чешtia; apoī o împarte în doвъ, вna de sвsв alta de josв îī zikв. Le zikв шi maī mare шi maī mikъ: чеa de sвsв, adekъte шi maī mare Moldova, чеa de josв шi maī mikъ, цearra ачeasta *mвnteneaskв* nвmindв, kвm maī zikв maī mвlцī aшea; kъ romъneaskъ nвmaī lokвitoriī eī o kiamъ, шi doarъ înkъ вniī din Ardeleaniī romъnī, pentrв kъ ачeīa шi ачestia nвmaī kînd se întreabъ че este? eī rъsпвndв, *Romвnв*; īar' Moldoveniī se osibeskв de se respвndв, *Moldovenī*; se vede kъ шi eī

sîntŭ de ȣnŭ neamŭ ш de ȣnŭ rodŭ kъ чestia, kȣm maĭ 'nainte maĭ пre largŭ vomŭ arъta kъ mъrtȣriele mȣltora.

Dȣпъ чe aŭ aшezatŭ Traianŭ пre Romanĭ în Dakia, kȣm s'aŭ џinȣtŭ ші пînъ kînd totŭ aшa aŭ stъtȣtŭ.

Traianŭ Ȣlпie aшezîndŭ deчĭ Romanĭ lъkȣitorĭ aічĭ ші пȣindŭ kaпete ші kîrmȣitorĭ romanĭ toateĭ Dakiĭ (însъ nȣ kralȣ чi nȣmaĭ voevozĭ, пrekȣm ші пrintr'alte џerrĭ sȣпȣse alle lorŭ era, dȣпъ krъie џinȣtŭ maĭ mikŭ fъkîndŭ) s'aŭ întorsŭ, ші ĭarъ la Dȣnъre viindŭ akolo de чeea пarte a fъkȣtŭ Nikoпoia пre kȣm ші alџĭ istoreskŭ, ші Bonfinie într'à treia dekadъ à adoȣa kъrџĭ à Iȣĭ, karele skrie: Nikoпoĭ doȣe sîntŭ, ȣna mare alta mikъ se kĭamъ; чea mare dinkolo de Dȣnъre, чea mikъ dinkoaчe: ші чea mare Traianŭ, чea mikъ Adrianŭ aŭ ziditŭ, în пomenirea sȣпȣnerіĭ aчestorŭ џerre (se vede ші Bonfinie dintr'altorŭ skriitorĭ zise, ziчe ші elŭ.) Însъ ші aчelŭ Adrianŭ, чe se ziчe kъ a fъkȣtŭ ші elŭ чea maĭ mikъ Nikoпoe karea, dȣпre zisele aчestorŭ istoriчĭ, îmĭ пare sъ fiъ чe 'ĭ zikŭ astъ-zĭ *Tȣrnȣlŭ*, karele din koaчe de Dȣnъre înпrotiva Nikoпoeĭ este; aчela darъ era neпotŭ lȣĭ Traianŭ de neпotŭ kъrȣĭa aша era nȣmele: Пȣblie Elie Adrianŭ, karele dȣпe Traianŭ elŭ aŭ stъtȣtŭ îmпъratŭ. Чi darъ de krezȣtŭ este kъ vrîndŭ alle ȣnkĭȣ-sъŭ fante ші lȣkrȣrĭ sъ le maĭ întъreaskъ înkъ ші sъ le пъzeaskъ, ші aчea Nikoпoe aŭ fъkȣtŭ, ші altele aŭ întȣritŭ ші aŭ џinȣtŭ пe mȣlte lokȣrĭ; ші la Roma kȣm se vede, omŭ foarte învъџatŭ, înџellentŭ, bȣnŭ ші ostaшŭ mare era, пrekȣm ші în vi-

eaųă aчestuĭ împъratŭ, kъųĭ o skriŭ, se vede пe largŭ kum aŭ fostŭ de vrednikŭ шĭ de mare.

De akolo anoĭ skulîndu-se Traianŭ ĭar' ku mare пutere kъtre пъrųile rъsъritulуĭ s'aŭ dusŭ, пrekum пuųinŭ maĭ sus amŭ semnatŭ, unde шi пre Armenĭ шi пre Пarųĭ пъnъ la Arvile aŭ suпusŭ. De akolo ĭarъ kîtvaшŭ trekîndŭ, iarъшĭ gъsindu-se bine de oштire, aŭ mersŭ kъtre Assiria, împrotiva Ovreilorŭ karіĭ ridikasse kaпŭ împrotiva Romanilorŭ чe se afla la Egipetŭ, la Kirinĭ шi la Kiпru, karіĭ zikŭ kъ aŭ fostŭ uчisŭ ovreiĭ пînъ la 40,000 de oamenĭ, шi nu numaĭ atъtŭ aŭ fъkutŭ, чe шi karnea uчiшilorŭ aŭ mînkatŭ, шi ku sînųele lorŭ пre obrazŭ s'aŭ unsŭ. Aчeastъ darъ krudъ шi vrъjmaшъ obrъzniчiъ шi kutezare à Ovreilorŭ, a fъkutŭ пe Traianŭ de ku mare пutere aŭ mersŭ asuпra lorŭ, ka sъ пotoleaskъ aчea rъzmiriųъ шi sъ 'ĭ пedepseaskъ.

Mirъ-se însъ mulųĭ de aчea skulare à Ovreilorŭ шi grozъvie чe fъkusse шi Romanilorŭ шi kreштinilorŭ kîtora se aflasse atunчĭ într'aчelle пъrųĭ de 'ĭ uчisesse aшea, чe îndrъsnire шi nesfîialъ sъ fiъ fostŭ; kъ iatъ de la Titŭ-Vespasianŭ, dintr'alŭ doilea anŭ alŭ împъrъųieĭ luĭ, пînъ la 18 anĭ aĭ luĭ Traianŭ чe era atunчea, numaĭ чe trekusse anĭ 34, шi nu se dumirea niчĭ 'шĭ adduчea aminte чe пъųisse; kъ atunчea eĭ ĭarъ skulîndu-se шi ridikîndŭ kaпŭ, aŭ mersŭ asuпra lorŭ aчelŭ împъratŭ Titŭ, fiindŭ dela Xs:, anĭ 72, шi okolindŭ Ierusalimulŭ, шi чetatea o aŭ sfъrîmatŭ, шi biserika чea mare чe avea atunчea ovreiĭ o aŭ arsŭ шi o aŭ strikatŭ, шi aŭ tъĭatŭ atunчea Romaniĭ maĭ mulųĭ de treĭ sute de miĭ de Ovreĭ, kum пe largŭ istoriile dovedeskŭ. Чe darъ Ovreiĭ ku aчeea nu se îndestulisse, чe шi în skurta

vreme aчeea iarъ ka aчellea skornisse шi fъkъsse, kьm maĭ sьsь s'a zisь; чi poate fi, kьm ziчe шi Karion în kronika lьĭ în vieaцa lьĭ Vespasianь, ьnde maĭ pe largь чeva aчestea istoreшte: kъ fiindь dela Dьmnezeь sъ paцъ чeĭ чe sîntь vrъjmaшiĭ lьĭ, kьm era eĭ lьĭ Xs: domnьlь шi Dьmnezeьlь nostrь, aчestea spre peirea lorь le întъrîta шi le fъчea, ka sъ se reskьmpere desъvîrшitь sînцele чelь nevinovatь à ppьsitorĭьlьĭ lьmiĭ, чe pe krьчe 'lь aь vъrsatь neleцĭьiцiĭ ovreĭ.

Într'aчellea deчĭ gъtindь-se Traianь шi spre aчeia vrîndь à se porni sъ meargъ, boala idropieĭ viindь-'ĭ, шi pînъ la Kilikia mergîndь, akolo aь mьritь, împъrъцindь anĭ 19 шi шeasse lьnĭ.

Aчeste treĭ maĭ marĭ oшtirĭ fъkъndь elь kъtь aь împъrъцitь, adekъte à Dakilorь, kьm s'a zissь, à Armenilorь, à Parцilorь, шi aчeasta à Ovreilorь de arь fi maĭ trъitь arь fi sъvîrшitь, afarъ din altele mьlte чe maĭ miчĭ le sokotea, шi afarъ din kîte înkъ maĭ 'nainte de à fi împъratь, nenьmъrate resboaĭe чe aь fъkьtь, trimiцîndь-se înkolo шi înkolo xatmanь mare aь sъrdarĭь, kьm i ziчemь шi maĭ 'nainte. — Шi împъrъцindь Nerva чelь bьnь, direptь, шi milostivь împъratь шi kъtrъ kreшtinĭ blîndь, шi fъkъtorĭь de bine, karele pre Traianь, dьpre dînsьlь à împъrъцi, elь 'lь aь allessь шi 'lь aь lъssatь în skaьnь.

Însъ moartea lьĭ Traianь aь zъtiknitь atьnчĭ oareшĭ-чe vremea de aь maĭ zъbovitь aчea oшtire pînъ à merцe la aчeĭ Ovreĭ, iarъ nь kъ doarъ aь remasь lьkrьrile aшa lъssate шi îngъdьĭalъ s'a datь aчellorь vikleni ovreĭ, ka deprinzîndь-se kь d'aчellea sъ remъĭъ în пъravь.

Чi ĭatъ Eliь Adrianь, nepotьlь de nepotь alь

lsĭ Traianŭ, ksm s'aŭ zisŭ, stîndŭ dsnre dînsslŭ îmnъratŭ. Шi trekîndŭ oareшĭ-че vreme nînъ à 'шĭ tokmi altele alle îmnъrъцieĭ, fiindŭ nroasnъtŭ îmnъratŭ, kъ era destsle tsrbsrate atsnчĭ, maĭ vъrtosŭ în Assiria, învensste înkъ de Traianŭ, snkĭs-sъŭ fiindŭ; deчĭ nsmaĭ dekîtŭ snre aчelŭ rъsboĭs s'aŭ gъtitŭ. Sъ vede kъ zikŭ kъ nînъ à merџe elŭ înkъ akolo însъ-шĭ, din Britannia kĭemîndŭ nre snŭ Jslie Severŭ voevodŭ, ostaшŭ foarte шi vrednikŭ, 'lŭ aŭ trimisŭ în Siria ka sъ maĭ notoleaskъ aчea tsrbsrare шi gîlчeavъ ovreĭaskъ, че niчĭ aчela n'a kstezatŭ bъtaĭъ mare sъ fakъ ks aчeĭ nrea îndrъsneцĭ tîlxarĭ, чi aŭ lsnцitŭ resboislŭ, între kare vreme nsterile Ovreilorŭ sъ maĭ întъrisse.

Aшa deчĭ anoĭ, Adrianŭ mergîndŭ în Siria ks mare шi tare gъtire, lsъndŭ mslte alte koшtaĭe шi strikîndѕ-le, anoĭ a mersŭ de a okolitŭ чetatea kare i ziчea Vetoronŭ, treĭ anĭ шi шeasse lsnĭ bъtîndѕ-o, fiindŭ tare шi ks mslцime de oamenĭ nъzitъ, ksm ziчe Karion. Akolo mslцĭ deчĭ în bъtaĭъ nerindŭ, шi maĭ mslцĭ de foame шi de чĭsmъ msrindŭ, ks sila шi ks birsinцъ o aŭ lsatŭ. Шi akolo a sччisŭ шi ne kanslŭ tsrbsrъriĭ шi alŭ viklenieĭ, kъrsĭa era nsmele Venkoxar; alцiĭ aчestsĭa îĭ zikŭ Koteva, kъrsĭa anoĭ ne srmъ Ovreiĭ îĭ ziчea Venkomba, adekъte fiĭslŭ minчĭsneĭ, ksm îlŭ tîlksĭeskŭ eĭ, kъчĭ kъ elŭ maĭ 'nainte se trsfea шi ziчea kъ este Messia mîntsitorislŭ Isdeilorŭ.

Însъ dsnre че s'aŭ lsatŭ чetatea шi ks bъtъĭle de afarъ че se fъkssse, nsindŭ de à nsmъra morцiĭ sъ vazъ kîцĭ vorŭ fi, s'aŭ aflatŭ zikŭ 500,000 de miĭ de Ovreĭ, afarъ de чeĭ че de foame шi de чĭsmъ aŭ msritŭ, nre kariĭ ns 'ĭ aŭ nststŭ màĭ nsmъra, шi atsnчĭ nsterea ovreĭaskъ kîtŭ maĭ fssesse s'aŭ sfъrîmatŭ шi s'aŭ

adrobitŭ. Aчestea Karion în vieaцa lsĭ Adrianŭ чe o skriїъ (mъkar kъ kam пe skъrtŭ) le istoreшte; ĭar' Ioan Zonara, omŭ învъцatŭ шi vrednikŭ kredinцeĭ, d'între istoriчiĭ greчĭ, ziчe snde skrie шi elŭ vieaцa lsĭ Adrianŭ kъ, afarъ din kîцĭ de foame, de чĭsmъ, de arsъrĭ aŭ msritŭ, nsmaĭ în bъtъĭ kîцĭ aŭ kъzstŭ nsmъrînds-ĭ, s'aŭ aflatŭ 580,000 de ovreĭ, шi чetъцĭ lĕ aŭ lsatŭ 50 foarte tarĭ; ĭarъ komtaĭe шi sate maĭ allesse kare avssesse, 985 lĕ aŭ sfъrîmatŭ ш. ч. l.

Aшa darъ Dsmnezeŭ пъrintele шtie reskъmпъra sînцele fiislsĭ sъŭ snsia-пъsksts, шi aшa шtie fieшte kъrsla din vrъjmaшiĭ lsĭ à rъsslъti шi à da, шi чellorŭ чe porsnчile salle kalkъ à addsчe пlъtindŭ пъkatslŭ пъrinцilorŭ пe feчĭorĭ, пînъ la alŭ treĭlea шi alŭ пatrslea neamŭ, ksm singsrŭ Dsmnezeŭ ziчe la nsmere, kaпete 14, шi la 2-lea Zakon, kaп 5, пre kariĭ înkъ îngъdsinds-ĭ шi lъssînds-ĭ în viaцъ kîte odatъ, шi în пъrere se vъdŭ kъ sîntŭ чevaшĭ noroчiцĭ, kare aчeea o faчe пoĭanslŭ bsnъtъцiĭ шi adînka înцellenчĭsne à lsĭ Dsmnezeŭ, пentrs ka doarъ s'arŭ пokъi oameniĭ шi dela întsnerikslŭ rellelorŭ s'arŭ întoarчe la lsmina bsnelorŭ; iarъ eĭ neksînd-'o kъ aчea îngъdsĭalъ este deпre пartea milosъrdieĭ lsĭ Dsmnezeŭ чi din destoĭniчia lorŭ, kъnd se vъdŭ aшa пrindŭ пъravŭ, шi aшa ne-maĭ ksrmînds-lŭ de la dînшiĭ kadŭ шi ka într'aчelle stinцerĭ, шi ks snetŭ se пerde пomenirea lorŭ, ksm kîntъ шi îmпъratslŭ пroorokŭ Davidŭ în пsalmslŭ 9, пreksm шi Ovreilorŭ s'aŭ пerdstŭ vedemŭ îmпъrъцia, stъпînirea, пreoцia, шi alte bsnъtъцĭ mslte, шi пînъ la sfîrшitslŭ lsmiĭ vorŭ fi пerdste шi stinse ĭar' de noĭ, kariĭ kredemŭ într'însslŭ fiislŭ lsĭ Dsmnezeŭ, fiъ-ĭ milъ шi пaza lsĭ afle-se

нърърea kъ kъці învъцътъrile ші нorънчile лъї цinъ ші цъzeskъ.

Ачestea чe zichemъ ninъ aiчi, нentrъ alцiї doarъ съ нare kъ amъ eшitъ din vorba noastrъ, însъ нъ gîndeskъ kъ fъrъ kalle sîntъ нъse, de vreme чe ачestea ші mъltъ maї mъlte dekîtъ ачestea, мъkar' de amъ нътea шti lъminîndъ mintea noastrъ kъ чelle чe 'н lъme marї fante de marї oamenї skrise aъ rъmasъ, ші ачestea voia лъї Dъmnezeъ îngъdъindъ-le, ka iar нrin oamenї minъnile sale съ съvîrшeaskъ ші съ rъmîїъ kъnnoskъte rodъlъї omeneskъ toatъ învъцътъra ші шtiinцa, deskoнerindъ-le ші în lъminъ нъindъ-le ші lъsîndъ-le, ka съ нътemъ înkъ kъnnoaшte ші съ шtimъ lъkrъrile bъnilorъ ші à rъilorъ, à vrednichilorъ ші à nevrednichilorъ, alle leцiъiцilorъ îннъraцї ші alle tiranilorъ, ka нre чeї bъnї ші vrednichї съ lъъdъmъ ші bine съ kъvîntъmъ, ші нe чeї rъї ші krъzї съ-ї okъrîmъ ші rъъ съ-ї нomenimъ; aшiїderea ka relele съ gonimъ ші съ fъцimъ, iar bъnele съ 'нbrъцiшъmъ ші съ ъrmъmъ.

Aшa darъ, kъm s'aъ zisъ, Romanії aiчї aшezîndъ-se mъlцime de anї sъbt ачea îmнъrъцie askъltъtorї aъ fostъ; însъ într'ачea kъrsoare de anї, нînъ kînd iar s'aъ maї deskoнeritъ нъmele ачestorъ lъkъitorї de aiчї, чe se vorъ fi fъkъtъ ші чe se vorъ fi întîmнlatъ нъ шtiъ, kъ nichї skrisъ nichї нomenitъ de alцiї нъ aflъ. Însъ se vede kъm aichea de la Roma viindъ okîrmъitorї цъrreї, marї oamenї ші de marї neamъrї venea (kъm se va arъta ші de Korvinъ, dънъ kъm skrie Bonfinie); kъ ачeia darъ viindъ нre aiчї, съ aшeza ші eї lъkъitorї нъmîntъrilorъ ачestora fъkîndъ-se, kъm ші нъntr'altъ нarte aшa neamъrї marї, de mъlte orї мъtîndъ-le de нrin moшiile lorъ akolo se alkъtъia шї se aшeza, ші нъ нъmaї la Romanї

ачеаsta se vede kъ aŏ fostŏ, чi ші la Elinï ші пе la alte rodѕrï omenешtï. La Elinï, kѕm dѕпъ Aleksandrѕ Makedon voevozіï lѕï чeï maï aleшï prin цъrile чelle maï marï ші maï bѕne în Asia aŏ rъmasŏ ші s'aŏ aшezatŏ, пrekѕm Пtolomeiѕ Lagos la Egiпetŏ, Antioxŏ în Assiria, Antigonŏ la *Пamfilia*, ші alцï mѕlцï într'alte пъrцï, ші feчiorіï ші пепоцiï lorŏ пе ѕrmъ mѕlte neamѕrï moштепire aŏ rъmasŏ în ачelle цъrrï. Aша ші aiчï dar' aŏ rъmasŏ de ачeia, ші пînъ în vremile dѕпre ѕrmъ s'aŏ trasŏ, ші doar' vre o rъmъшiцъ de ачellora ші пînъ astъ-zï, de пѕ aiчï ïar' în Ardealŏ potŏ fi, kѕm ѕпiï din Xaцegŏ adevereazъ ші sъ цinŏ sъ fie.

Akѕm dar' ачestea ші ачestia aша viindŏ ші fiindŏ, ïatъ maï înkoaче пѕmele *Vlaxï* lŏ aŏ rъsъritŏ, ші aша ші пînъ astъ-zï sъ traцe. Чi dar, чe de ачestŏ пѕme sъ ziче, ші de kînd ачesta lŏ aŏ rъmasŏ maï osebitŏ alŏ lorŏ, de пѕ le zikŏ alцï akѕm niчï *Dakï* niчï Getï, niчï Romani, чi Vlaxï maï alesŏ, ïatъ istoriчiï чe ziче de dînшiï ші geografiï voiŏ arъta, mъkar' kъ eï între dînшiï în zise sъ vrъsteazъ.

Vlaxiï de ѕпde sъ zikŏ Vlaxï, saŏ altŏ пѕme ïar maï totŏ aша, kъrѕia skriitorŏ kѕm ï-aŏ пlъkѕtŏ пѕіndѕ-le пѕme, kѕm ші maï alesŏ de ѕпde se tragŏ eï.

„Întîiѕ Antonie Bonfinie, într' à doѕa dekadъ la „à patra-'ï kъrцï ziче:“ Aша, din legioanele lъkѕitori-„lorŏ чe de Traianŏ ші alцï aï romanilorŏ înпъraцï eraŏ „dѕse în Dakia, Valaxiï aŏ izvorîtŏ, kъrora Пiѕs ziче „kъ de la *Flak*, kѕvîntare Nemцeaskъ vine *Vlaxi*, kъ „aша aŏ vrѕtŏ sъ le zikъ. Ïar noï (ziче elŏ) în потri-„vъ amŏ sokotitŏ à le ziче, adekъte etimologia fъkîn-

„dȣ-o de la kȣvîntȣlȣ̆ grečeskȣ̆ če sъ ziče: . . . . *)
„adikъte arȣnkîndȣ̆ sъџeata, nentrȣ kъ foarte era iskȣ-
„siџĭ în meшteшȣgȣlȣ̆ sъџetatȣlȣĭ. Iarъ ȣniĭ (totȣ̆ elȣ̆ ziče,)
„kъ nȣmele sъ le fi nȣsȣ̆ ačesta *Valaxĭ*, dȣnъ fata lȣĭ Diokli-
„tian, če o kĭema aшa, kare o mъritase dȣnre ȣnȣ̆ Ioan, dom-
„nȣlȣ̆ če era atȣnčea ačestiĭ Dakiĭ;“ ačestea Bonfinie ziče.

Karion în kronika lȣĭ într' à natra karte în viaџa lȣĭ Isakie Angelȣ̆, îmnъratȣlȣ̆ Џarigradȣlȣĭ, če skrie, ziče ačestea de Valaxia: „Întîiȣ darъ, kîtȣ̆ eȣ̆ 'mĭ adȣkȣ̆ a-
„minte, întrȣ ačeastъ istorie în kare se nȣmeskȣ̆ *Vlaxiĭ*,
„kъrora skritoriĭ Grečeшtĭ *Vlaxĭ* шi *Blaxĭ* le zikȣ̆, de
„ȣnde nȣmele lorȣ̆ în ačea vreme, kȣ če nrilejȣrĭ s'aȣ̆
„ivitȣ̆ шi s'aȣ̆ kȣnnoskȣtȣ̆ ačestea, saȣ̆ kînd ačestȣ̆ neamȣ̆
„între Nistrȣ шi între Dȣnъre aȣ̆ stъtȣtȣ̆ lъkȣitorĭ, eȣ̆ kȣ
„adevъratȣ̆ nȣ шtiȣ̆, direntȣ̆ kъ lъkȣĭeskȣ̆ în vekea Dakie
„karea ne ȣrmъ o aȣ̆ џinȣtȣ̆ Gotiĭ, ш. č. l.

Шi maĭ josȣ̆ ĭar skrie шi ziče: „De înčenъtȣra
„ačestȣĭ neamȣ̆ mie mi se nare kъ nekȣviosȣ̆ este à
„ziče kъ înnъraџiĭ rъsъritȣlȣĭ, adekъte aĭ Џarigradȣlȣĭ,
„înџelleџe ne Gotiĭ, gonindȣ̆ ne ȣniĭ dȣnre ačelle nъ-
„mîntȣrĭ, nre alџi tъindȣ̆, lokȣrile ačellea dȣnre vekĭȣ
„običeĭȣ le îmnъrџea ostaшilorȣ̆ bъtrînĭ, ka de akolo nla-
„ta lorȣ̆ sъ 'шĭ ĭea. Dar eȣ̆ zikȣ̆ kъ kȣm Tȣrčiĭ daȣ̆
„akȣm snaxiilorȣ̆ lorȣ̆ Timarȣrĭ (dela ačeĭa dȣne atȣnčea
„lȣîndȣ̆ nildъ), шi maĭ vîrtosȣ̆ ne akolo îĭ aшeza în-
„nъraџiĭ (ziče,) ka sъ notoleaskъ шi sъ stîngъ gîl-
„čevile če adesea fъčea Sarmaџiĭ (adekъ Leшiĭ), în-
„tre kariĭ ostaшĭ maĭ mȣlџĭ era Romanĭ, nrekȣm шi lim-
„ba adeverinџъ le este, karea din latineaskъ strikatъ
este. De la ačestĭ romanĭ darъ nȣrčesȣ̆ este nȣmele Vala-

*) Ačeastъ zičere linsindȣ̆ în manȣskrisȣ̆, este de krezȣtȣ̆ kъ aȣtorȣlȣ̆ a voitȣ̆ sъ zikъ de la kȣvîntȣlȣ̆ ellineskȣ̆ *βάλλω* kare înџelleџe à *arȣnka*, à *asvȣrli*, à *attaka*, à *lovi*.

„xilorŭ iar akum zikŭ, zice unil, kъ de la Flakŭ voevo-
„dulŭ lorŭ li se trage numele, aceea ka o poveste este.
„Maĭ zice ĭar kъ nekunoskuцĭ era Valaxiĭ pînъ kînd în
„odixnъ askulta de împъraцiĭ Цarigradulŭĭ; iar' iarъшĭ
„kunoskuцĭ fъrъ pri la luminъ venirъ daka începutъ
„à se amesteka шi à se adaoцe ku Sarmaцiĭ vecinii
„lorŭ, de kariĭ fъrъ шi îndemnaцĭ sъ se despartъ шi
„sъ se desbatъ de subt askultarea împъrъцieĭ, kare шi înce-
„putъ à o face ш. ч. l." — Maĭ zice шi aceasta: „În vre-
„mele de apoĭ, unŭ neamŭ alŭ Vlaxilorŭ era în douъ în-
„pъrцitŭ шi în douъ domniĭ osebitŭ: ci darъ, ceĭ ce kъtre
„rъsъritŭ шi kъtre miazъ-noapte lъkuieskŭ, Podolieĭ vecinĭ,
„*Moldavĭ* sъ kĭamъ; ĭar ceĭ ce kъtre miazъ-zi шi kъtre
„Transilvania (kare se kĭamъ) *Valaxĭ* se numeшte;"
шi ka acestea acelŭ Karion skrie шi zice.

Însъ acestea шi alцĭ maĭ toцĭ ka acesta istoricĭ
din ceстĭ maĭ din koace anĭ, istoreskŭ lukrurile Valaxi-
lorŭ dekînd aŭ pogorîtŭ domniĭ din Ardealŭ à lъkui
acestea, dupre kum aratъ шi skurte leatopisъцile ace-
storŭ douъ цъrrĭ: kъ pogorîndŭ eĭ pe aicĭ шi koprin-
zîndŭ lokurile шi pъmînturile acestea, ku ce puterĭ vorŭ
fi avutŭ aceia atuncea, шi adъogîndu-se de prin multe
pъrцĭ oamenĭ pentru bilшugulŭ шi bunŭ lъkaшulŭ ace-
storŭ pъmînturĭ, maĭ vîrtosŭ шi kreskîndŭ domniile, s'aŭ
fъkutŭ шi elle puternice dupre kъtŭ шi lokulŭ lĕ aŭ a-
jutatŭ, kъ ĭatъ kъ micĭ шi înguste domniĭ pe lîngъ alte
krъiĭ шi împъrъцiĭ, шi se vъdŭ шi sîntŭ; ĭar marĭ шi
tarĭ lukrurĭ, шi domniĭ acestora aŭ lukratŭ шi aŭ fъkutŭ
oare-kînd, kum maĭ 'nainte se vorŭ vъdi faptele lorŭ.

Martin Kromer, karele de ijderania шi de lu-
krurile Leшilorŭ шi viaцa krailorŭ lorŭ istoreшte într'
à douъ-spre-zece karte à luĭ, unde шi viaцa luĭ Kazimirŭ

kraĭului челŭ mare skrie, vrîndŭ съ arate ши елŭ Romънiĭ avestia, aŭ kum le zikŭ eĭ *Valaхiĭ*, de ѫnde se tragŭ, aчestea ziчe:

„Dakia, дѫпъ kum o skriŭ vekiĭ geografiĭ, Ana Tѫriĭ, „kъriea noĭ ziчemŭ Nistrѫ, despre aчea parte à Sarmaцiiĭ karea noѫa Rѫsia ши Подолiа este, o desparte de kъtre „apѫsŭ kѫ Iazigiĭ Metanastiĭ; se хotъraшte despre rъsъritŭ „kѫ apa Nerasѫluĭ, kъruia noĭ Prѫtѫlŭ akѫm îĭ ziчemŭ, „ши kѫ Istrѫlŭ, adikъte kѫ Dѫnъrea, kъ aшa se kĭamъ; „de kъtre Mesia чea de josŭ, kare akѫm Bѫlgaria este, „ши de kъtre amiazъ-zi kѫ aчea Dѫnъre se desparte, „adikъte de Mesia de sѫsŭ, karea akѫm Bosna ши Sîrbia „este. Aчeea darъ (adikъte Dakia), dѫpre atîtea rъsboaĭe чe kѫ Romaniĭ aŭ fъkѫtŭ, în чea dѫpe ѫrmъ de „Traianŭ împъratŭ, prekѫm skrie ши Evtropie, s'aŭ sѫpѫsŭ, ши în kipѫlŭ цinѫtѫluĭ adѫsъ este. Чi darъ, de „vreme чe de oшtile чe în maĭ sѫшiĭ anĭ sorbitъ ши stinsъ „aŭ fostŭ, mѫlцime nespѫsъ de oamenĭ din toate пъrцi„le romane aчelaшŭ împъratŭ ka съ lъkѫĭaskъ ши съ „sъlъшluĭaskъ пъmîntѫrile aчestea ши чetъцile aŭ adѫsŭ. „Însъ, пѫ aшa mѫltŭ dѫpre aчeea, sѫbt Galian, ши apoĭ „sѫbt Aѫrelian împъraцiĭ, barbariĭ aчeĭa 'шĭ aŭ rъskѫmпъratŭ; dѫpre aчeea iar Gotiĭ sѫbt Graцian împъratŭ, „aчeeaшĭ Dakie aŭ kopriпsŭ."

Чe darъ eŭ, aчeasta чe ziчe aчestŭ Kromer aiчi, пѫ mъ poчiŭ domiri чe aŭ vrѫtŭ съ zikъ, ши de чe barbarĭ ziчe? adikъte sѫbt Galian ши sѫbt Aѫrelian, barbariĭ ziчe 'шĭ aŭ rъskѫmпъratŭ, adikъte, Dakiĭ poate fi; ши apoĭ iar ziчe kъ sѫbt Graцian Gotiĭ o aŭ kopriпsŭ, adikъte ĭar пe Dakia. Чi aчestea чe ziчe kѫ rъskѫmпъratѫlŭ Dakilorŭ, пiчĭ kѫm пѫ o va dovedi din чelle чe maĭ sѫsŭ zikŭ; ѫna, kъчĭ iarъ elŭ aŭ zisŭ kъ din maĭ sѫшiĭ anĭ чe atîtea rъsboaĭe între eĭ s'aŭ fъkѫtŭ, eĭ s'aŭ

s'aŭ sorbitŭ ші s'aŭ stinsŭ, пentrѕ kare Traianŭ aŭ adѕsŭ апоĭ nesokotitъ mѕlцime de Romanĭ dѕпretѕtindenea, de 'ĭ aŭ aшezatŭ aiчĭ lъkѕitorĭ, чelъцilorŭ ші пъmîntѕrilorŭ stъпînitorĭ. Darъ daka aŭ fostŭ aшa stinшĭ ші toцiцĭ kъtŭ máĭ nimenĭ de aчeĭ Dakĭ aŭ fostŭ rъmasŭ, iar de aŭ ші fostŭ пѕцinĭ rъmaшĭ, sъraчĭ ші beчisniчĭ aŭ fostŭ rъmasŭ, ші aчeea kѕm de krezѕtŭ este, пrekѕm máĭ toцĭ skriitoriĭ într' aчeasta se пotriveskŭ de istoriseskŭ. Kînd lѕarъ darъ atîta пѕtere, ші kînd li se întoarse tъria de sъ 'шĭ пoatъ rъskѕmпъra ші izbîndi пre atîta sѕmъ de Romanĭ ші atîta пѕtere чe era à lorŭ ші akolo de пazъ ші de okîrmѕitѕra lѕkrѕrilorŭ? Maĭ este înkъ ші чeea чe ziчe kъ, sѕbt Graцian, Gotiĭ o aŭ koпrinsŭ ші o aŭ lѕatŭ; este darъ aiчĭ sъ întrebъmŭ ĭar' пe aчestŭ Martin, dar de la чine aŭ lѕatŭ? Kъ de va ziчe de la Romanĭ, iatъ darъ kъ nimikŭ barbariĭ пѕ 'шĭ aŭ fostŭ rъskѕmпъratŭ пe Romanĭ, чi iar à Romanilorŭ aŭ fostŭ; de va ziчe dela barbarĭ, adekъte dela Dakĭ, darъ чe treabъ aŭ avѕtŭ à ziчe kъ îmпъrъцindŭ Graцian, Gotiĭ aŭ lѕatŭ Dakia, de пѕ aŭ zisŭ maĭ bine: Dakia karea aŭ fostŭ lѕatъ ші koпrinsъ de Romanĭ, ші ĭarъ 'шĭ aŭ rъskѕmпъratŭ barbariĭ, akѕm o aŭ koпrinsŭ Gotiĭ. Ші niчĭ aчeasta o va пѕtea ziчe, kъчĭ, kѕm s'aŭ zisŭ din istoriile altora, ші Dakiĭ dintr'o fîntînъ kѕ Gotiĭ sîntŭ, înkъ mѕlцĭ ші Gotĭ пre atѕnчea le ziчea, kъ totŭ Skiцĭ era, ші totŭ dintr' à rъsъritѕlѕĭ Skitie aчestia toцĭ aŭ izvorîtŭ, kѕm ші Ѹngѕriĭ ші alцĭ, kѕm se va arъta; mъkar' kъ akѕm maĭ alesŭ *Gotĭ*, Шveцilorŭ ші Danilorŭ zikŭ; înkъ ші la Krîmŭ de aчeĭa oare-kînd aŭ lъkѕitŭ, kѕm ші пînъ astъ-zĭ dela îmпъraцiĭ Greчĭ цinѕtѕrĭ akolo fiindŭ, Gotĭ le ziчea; kreштinĭ sѕntŭ akѕm, este ші mitroпolitŭ akolo greчeskŭ,

karele askultъ de Патriarxslъ Ђarigradslui, de 'i zikъ înkъ eĭ *Gotias*.

Deчĭ darъ sъ шtimъ kъ Gotiĭ kînd aŭ копrinsъ aчestea sъbt Graџian, dela Romanĭ aŭ lsatъ, iar Dakiĭ niчĭ aŭ maĭ rъskumпъratъ, niчĭ s'aŭ maĭ skulatъ dintr'aчeea niчĭ odatъ. Чi darъ de aчeasta ertîndu-ne Martin Kromer, kъчĭ nu-ĭ kredemъ la чelle чe maĭ 'nainte ziчe de Valaxĭ, adikъ de Romъnĭ kum le ziчemъ noĭ akum, mergъ ku dînsulъ; ĭarъ elъ dar ziчe aшa: „Dintr'aчea „amestekъturъ à Romanilorъ шi à barbarilorъ, ku dъ„rile шi lukrъrile чe fъчea între eĭ шi ku à însurъrilorъ „amestekъturĭ, Valaxiĭ aŭ rъsъritъ, limbъ nouъ din чea „vekĭъ à lorъ barbarъ шi Romanъ, ruпtъ шi amesteka„tъ aŭ, шi ku aчeea se slujeskъ; foarte multe însъ џinъ ku„vinte latineшtĭ. Se vede kъ шi ruseaskъ шi slavoneaskъ „limbъ à o џinea obiчînuĭeskъ, aŭ doarъ kъчĭ le sîntъ пrea „veчinĭ шi aŭ multъ amestekъturъ ku eĭ, aŭ doarъ kъчĭ de „Sloveanĭ шi aчea џarъ пrekum чelle-l'alte într'aчea „traџere karea dela balta Meotidiĭ (balta Meotidiĭ se „kĭamъ чea kare se faчe la Krîmъ despre partea чer„kizeaskъ шi kъzъчeaskъ din aпa Donuluĭ шi dъ în Marea „Neagrъ, kъriea шi Euksinъ îĭ zikъ); iar marea Adriatikъ se „kĭamъ чeea чe este шi 'ĭ zikъ sînulъ Veneџiĭ, пrekum aчesta „în kartea luĭ чea d'întîĭu maĭ пe largъ aŭ arъtatъ kîtъ „aŭ копrinsъ aчeĭ Slovenĭ чe ziчe, din kariĭ astъ-zĭ zikъ „kъ suntъ Sîrbiĭ, Bulgariĭ, Bosneaniĭ, Leшiĭ, Rusiĭ, Boxe„miĭ, Muskaliĭ, Xorvaџiĭ шi alџĭ kîџiva ka aчestia. Deчĭ „darъ, ziчe, пoate kъ шi aчestia suпuшĭ suntъ: aчeea „fiindъ, шi limba lorъ aŭ пriimitъ, ku karea шi пъпъ astъ-zĭ „ la biserika romъneaskъ trъĭeskъ, kъ toate kъrџile biseri„чeĭ шi toate чitaniile шi kîntъrile пe sloveneшte le sîntъ.

„ Niчĭ însъ toatъ aчea Dakie (iar Kromer ziчe)

„ačelŭ neamŭ o ținue; nentru kъ nartea eĭ čea desnre „annsŭ este Ardealulŭ, ținutŭ alŭ Ŭngurilorŭ, kare de „Ŭngurĭ, de Saksonĭ (adikъ de Sasĭ, kъ ama se zičе) „de Sъkuĭ mi de ačeștĭ Valaxĭ akum se lъkuiește, insъ (zičе) Valaxiĭ sîntŭ feliŭ grosŭ, ostamĭ mi vikleanĭ. „Iar de unde mi kînd Valaxiĭ aŭ inčenutŭ à se kiema „ama, ničĭ mtiŭ, ničĭ aflu.“ Într' aceasta darъ mi elŭ kъ Karion se notrivește ce zičе; însъ kam deobmte nъrerea este ačeasta (zičе ĭar' elŭ): „se vede kъ de unŭ „vekiu skriitorŭ este adevъritъ, kum dela Flak, ka„rele aŭ voevodŭ aŭ domnŭ le era, numele ačesta sъ „'lŭ fi luatŭ, kariĭ întiĭu *Flaki*, anoĭ strikîndu-se kuvîntulŭ de barbariĭ večiniĭ lorŭ, *Vslasĭ* aŭ *Valaxĭ* se kiamъ.“ Ka ačestea mi maĭ multe mi Martin Kramer de nogorîrea Valaxilorŭ ačestora, adekъ Romъnilorŭ, de unde se tragŭ mi kum aŭ fostŭ, zičе mi skrie; mi alțĭ ka ačesta, ka de ačestea destule zikъndŭ mi skriindŭ mi multŭ între dînmiĭ se osibeskŭ, uniĭ unele alțiĭ altele novestindŭ, ne kare ničĭ nutinцъ 'mĭ este à mede ne toțĭ kițĭ skriŭ de ačeastъ Dakie mi astъ-zĭ de ačeștĭ Valaxĭ, kum le zikŭ, aičĭ sъ 'ĭ adunŭ; kъčĭ mi vreme nrelungъ îmĭ va fi à kieltui ka ačelea înmirîndŭ, mi kъ maĭ multe gremelĭ alle istoričilorŭ voiu da sunъrare mi kunnoskъtorilorŭ turburare, neнutîndŭ mti à kuĭ zisъ va fi maĭ adevъratъ sъ kreazъ mi sъ mtie. Ĭar kare va fi din čititorĭ maĭ grijuliŭ mi noftitorŭ maĭ multe dekъtŭ ačestea à mti, de ačeasta čiteaskъ ne istoričiĭ, mъkar kъțĭ amŭ nomenitŭ mi voiu nomeni kъ aŭ skrisŭ de ačeste țъrrĭ, mi akolo maĭ multe va afla dela ačeĭa, mi eĭ, dela uniĭ mi dela alțĭ adunîndu-le, mi nъrerile lorŭ adukîndu-le, mi ne uniĭ maĭ bine kъ aŭ zisŭ kre-zîndŭ, mi ne alțĭ ka ne nimte bъsnuitorĭ lъsîndŭ; nre—

кsm ші noĭ de dînшiĭ trebsъ sъ fačemŏ; къчĭ de à'ĭ krede ші de нs à'ĭ krede, нs este mare greшeалъ, пентrs къ ačestea нs sъntŏ dogme alle biseričeĭ, saŏ alle sfinцilorŏ пъrinцĭ zise, kariĭ ks lsminárea dsxsлsĭ sfîntŏ aŏ skrisŏ ші aŏ lъsatŏ ла шtiinцъ, чi istoriĭ пoliтiče aŏ skrisŏ sнele de la алцĭ (însъ чele vekĭ) aszinds-le, saŏ skrise fiindŏ čitinds-le, altele ші eĭ într'ačelle vremĭ че se întîmпlъ fъkînds-se, le skriŏ ші istoriseskŏ, se vede къ ničĭ ačellea нs sъntŏ toate adevъrate drentŏ; къ ші skriitoriĭ miшkaцĭ de osebite пoftele ші voile lorŏ, sнiĭ într'snŏ kinŏ алцiĭ într'altŏ kinŏ totŏ ačea пoveste o vorbeskŏ; adikъ, челŏ че ĭsbeшte пre sнsлŏ, într'snŏ kinŏ skrie de dînsslŏ, ші челŏ че sraшte într'altŏ kinŏ; ші de alŏ sъŏ într'snŏ kinŏ, ші de strъinŏ într'altŏ kinŏ skrie; ші челŏ че este miniósŏ într'snŏ kinŏ întinde kondeĭslŏ, ші челŏ че нs într'altŏ kinŏ ĭlŏ опreшte, ші altele msлte ka ačestea sъntŏ пričinĭ, de нs totŏ snŏ felŏ toцĭ skriŏ adevъrslŏ. Sнde ші snde ka ačella sъ se affe aшa drentŏ ші de обшte bsнŏ, ka toate într'o kъmпъnъ пe че va kъnnoaшte sъ le mъrtsriseaskъ ші sъ le skrie lsmeĭ întrs negreшitъ шtiinцъ ші adevъrŏ lskrsrile sъ le lase. Însъ нs mi se пъrs à lъsa aksm пe Loriнцŏ Toпentin din Mediamŏ, sasŏ de amintrelea, ĭar' omŏ învъцatŏ ші destslŏ sмblatŏ, karele нs de msltŏ s'a пssŏ à skrie, însъ пe sksrtŏ, kшm ші elŏ мъrtsriseшte къ face într'o kъrtičea че 'ĭ ziče latineшte . . . . adikъ „Rъsъritsrile ші апssslŏ Ardeleanilorŏ ш. ч. l.“ kare kъrtičea o aŏ fъkstŏ ші o aŏ tinъritŏ la Lionslŏ din Franцa la anslŏ dela întrsпarea Ksvîntslsĭ 1667. Akolea darъ într'ačeea, alle Ardealslsĭ ші lъksitorilorŏ čine sîntŏ ші kîte neamsri sîntŏ, ші че običine, ші че пsrtъrĭ, ші че leцĭ aŏ, ksm пe skgrtŏ iar maĭ toate le atinцe ші le

zіче, мъkar' kъ are ші elЎ пъrerile lЎї, ші de aї lЎї ka de aї lЎї grъїeште, însъ ші de Vlaxї, adikъ de RЎmînї ka o парte че sîntЎ ші eї lъkЎitorї akolo, înkъ skrie ші ачestea zіче: „Vlaxiї, (adikъ RЎmînії) zikЎ Ўniї kЎm „de la Flaks voevodЎlЎ s'aЎ nЎmitЎ аша; Enia SilvЎlЎ „întîiЎ ачeasta zikîndЎ-o, апої dЎпъ dînsЎlЎ nЎ пЎцinї o „adevereazъ, din stixЎrile lЎї Ovidie Nason dovedindЎ, karele este foarte bъtrînЎ поetЎ. Ачela darъ, într'o пoslanie à lЎї într'à пatra karte че фаче, zіче: fost'aЎ maї „mare ачestorЎ lokЎrї Flaks, ші sЎbt ачestЎ voevodЎ „vrъjmaшЎ, цъrmЎrele DЎпъrії fъrъ grije era; ачesta aЎ „цinЎtЎ ші пе Mesiї, adekъ пе Sîrbї în паче kredin„чioasъ. Ачesta kЎ arkЎlЎ ші kЎ sabia aЎ îngrozitЎ пre „Getї.“ Ka ачestea darъ zikîndЎ ачelЎ пrea vekiЎ по„etЎ, ieaЎ eї ші zikЎ kъ dela ачelЎ voevodЎ Flaks s'aЎ „nЎmitЎ ачestia Flakї: апої kЎ vreme de Ўniї mЎtîndЎ„se ачeste slove, adikъte чea d'întъiЎ, *F* în *V*, ші чea „de la mizlokЎ *K* în *X*, s'aЎ kїematЎ *Vlaxї*, аша zіче „Ўniї; iarъ alцї de la Blaxї nЎmele kЎm sъ le fie rъ„masЎ adevereazъ, kariї în zillele lЎї Aleksie Komnino „îmпъratЎlЎ ЦarigradЎlЎї, kЎ voevodЎlЎ lorЎ Ioan, karele „пre atЎпчea avea, mare bîntЎїelї ші пagЎbe fъчea ачeї „îmпъraцї. Dечї пе atЎпчea ачelЎ felЎ de oamenї аша „kїemîndЎ-se, aЎ rъmasЎ ші nЎmele ачestorЎ lъkЎitorї.“ Într'ачestaшЎ kiпЎ, ші altele ka ачestea ші maї mЎlte Toпentin istoreште, ші alle altora мъrtЎrії adЎче sпre adeverinца ачestora че zіче.

Însъ darъ, orї kъцї aЎ grъitЎ ші aЎ skrisЎ de ачeste цъrrї, тоцї zikЎ kЎm Dakia ші Getia (пentrЎ kъ máї totЎ ЎпЎ neamЎ aЎ fostЎ ачeїa maї din 'пainte vreme,) kъ o aЎ kїematЎ ші s'aЎ nЎmitЎ dela ачelle neaмЎrї Skitiче, kЎm s'aЎ zisЎ. adikъte de la Dakї ші de la

Getĭ, kariĭ din партеa ръсърitълъĭ era veniцĭ într'ачeste пърцĭ, кът ши alte neamъpĭ мълte, аŭ doaръ màĭ toate kîte сънтъ în Еъропа, din Asia s'aŭ погоритъ. Însъ din înчепътъ zikъ кът se въдъ în tóate istoriile ши maĭ vîrтосъ din skrinтъра sfîntъ, adikъte din Biblie, пътemъ къпноаште ши пе пътemъ bine adeveri, къ într'ачelle пърц аŭ fostъ întîiъ мълцimile de oameni, ши de akolo апо à se лъци ши à копrinde лъmea ши пъмîntъrile s'aŭ порнitъ.

Чi даръ кът s'aŭ zisъ, ачестъ пъмîntъ Dakia kîemîndъ-se, ши кът Dakiĭ îlъ стъпînea къ kraiĭ lorъ пînъ la Dekevalъ челъ maĭ de пе ъртъ kraiълъ lorъ, ши кът къ Traianъ Ȣлпie, împъратъ alъ Romanilorъ, într'à доъа оштire-ĭ пре ea desъvîrшitъ о aŭ лъатъ ши о aŭ съпъсъ, din krъie цinътъ maĭ mikъ къ voevozĭ фъkîndъ-o, ачестеа din челле maĭ съсъ zise amъ къпноскътъ; ши кът къ апоĭ Traianъ мълцime de Romanĭ дъпреtътindenea din birъinцele лъĭ aŭ adъсъ aiчеа de aŭ ашеzатъ lokъitori ши паzничĭ ачесторъ църрĭ, din kare ши пînъ astъ-zĭ se tragъ ачестĭ Româнĭ че le zichemъ noĭ, iaръ Грeчiĭ ши Latiniĭ *Vlaxĭ* ши *Valaxĭ* le zikъ, înkъ нѣ amъ adeveritъ din istoriчiĭ чеĭ maĭ de krediнцъ ши maĭ пъмiцĭ че sîntъ.

Se vede къ iaръ пъ liпseskъ ъniĭ à пъ zichе къ ачестъ neamъ romъпъ de akъm пiчĭ de ачеĭ Romanĭ че aŭ лъсатъ Traianъ lokъitorĭ aiчĭ este, чi пъмаĭ пiште ръмъшiцъ de ачеllorъ Dakĭ ши de алцĭ barbarĭ adъпацĭ aiчеа ши стрîпшĭ, пентръ къ ачеĭ romanĭ, zikъ, kariĭ era aiчĭ пъшĭ лъkъitorĭ de Traianъ, дъпъ kîtъ-va vreme, înkъ de Galian aŭ fostъ ръdikaцĭ ши дъшĭ în Missia ши în Trakia ши într'alte пърцĭ în Elada direптъ, къ Gotiĭ în vremile ачелъĭ împъратъ, kълkîndъ Греchia, Makedonia,

Hontslš ші alte пъргі ka ачеllea, aš adsssš ne ачесті Romanі ka съ goneaskъ ne ачеіа, ші 'ĭ aš пssš akolo iar', ашеzîndв-ĭ de пazъ; ші аша аічі iar' deпarte de dшші aš ръmasš loksrile; чі darъ нs dintr'ачеі Romînі чі dintr'alці oameni ші neamsrі ksm maĭ sssš ziче.

Maĭ adsче Toпentin în поveste ші пе sa Ioan Zamoski, kare ziче ші tъгъdsieште, ksm Valaxiĭ, adikъte Rsmîniĭ, nічі ksm ns notš fi ръmъшiце din Romaniĭ че aš adssš Traian de 'ĭ aš ашеzatš în Dakia, пentrs kъ Galian îmпъratš, desпъdъjdsîndв-se (ziче ачеlš Zamoski) d'à maĭ цinea пе Dakia (noate fi iar' de împresssrarea Gotilorš, kъ ші пе aічі ші alte пъргі maĭ sssš ші аnoĭ ші Italia toatъ konsrinsese), 'ĭ aš lsatš de 'ĭ aš treksтš Dsnъrea de чеea пarte în Misia, вечіna Trakiei, lъsîndš de totš пе Dakia. Шi maĭ ziче înkъ, kъ Dakiĭ dечі ачеіа kariĭ era, învъцîndš de la Romanĭ limba latineaskъ, пrintr'atîцеa aнĭ lorš ssпsші fiindš, ші ks dînsa deпrinzîndв-se, o fъkѕѕe anoĭ kъ este à lorš de mошie ші o aš цinstš; kare dsпe ачееа maĭ пе вrmъ strikîndв-o într'ачestš felš, aš venitš ші aš ръmasš пreksm ші astъ-zĭ este, аша fъkîndš ksm Isпaniĭ ші Galiĭ ші Italianiĭ, adikъte Sпanioliĭ, Franцoziĭ ші Frънчiĭ, (kъ аша le zikš eĭ) aš fъksтš; kare neamsrĭ eĭ înkъ пînъ astъ-zĭ n'aš a lorš limbъ de felslš lorš osebitъ, nічі чеа vekiъ че oare-kînd vre o datъ vorš fi avsтš ns se штie, чі dintr'à Romanilorš цinš, ръš ші grozavš strikîndв-o. Dечі darъ, пreksm Isпaniĭ, Galiĭ, Italiĭ, ns sîntš Romaniĭ, аша nічі Valaxiĭ ns sîntš Romanĭ.

Ачestea ачеstš Ioan Zamoski ziчеa, alle kъrsia ziчеri ші basne, ziче Toпentin ші alцiĭ kъ maĭ msltš sîntš de rîsš de kîtš de krezsтš; пentrs kъ

чelle treĭ neamȣrĭ de oamenĭ чe ziчe aчela, adikъ Is-panii, Galiĭ шi Italiĭ, fiindȣ̆ foarte veчinĭ kȣ Romaniĭ шi sȣпȣse de eĭ, шi totȣ̆ între dînшiĭ шezîndȣ̆, шi a-mestekaџĭ ȣmblîndȣ̆, lesne aчeĭ barbarĭ limba lorȣ̆ îшĭ strika, vrîndȣ̆ maĭ mȣltȣ̆ kȣ à romanilorȣ̆ à o amesteka, пrekȣm шi пînъ astъ-zĭ se vede пe la marџinile џъr-rilorȣ̆ kare trъieskȣ̆ kȣ altъ limbъ, kъ lesne ieaȣ̆ ȣniĭ de la alџiĭ kȣvinte, шi kȣ d'alle lorȣ̆ amestekîndȣ-le, îшĭ пare kъ altъ osebitъ limbъ lorȣ̆ fakȣ̆; шi maĭ klarȣ̆ vedemȣ̆ kъ Rȣmînii din Ardealȣ̆, Moldovenii, шi чesti din џarra aчeasta totȣ̆ ȣnȣ̆ neamȣ̆, totȣ̆ o limbъ fiindȣ̆, înkъ între dînшiĭ mȣltȣ̆ deosibeskȣ̆, kare aчeasta kȣm se vede este din amestekъtȣra veчinilorȣ̆ lorȣ̆. Aшa darъ шi aчeste treĭ neamȣrĭ чe zissemȣ̆ maĭ sȣsȣ̆, din пrea ve-чinъtatea Romanilorȣ̆ lȣîndȣ̆ de alle aчellora kȣvinte, шi kȣ чelle de moшie alle lorȣ̆ amestekîndȣ-le шi stri-kîndȣ-шi limba, aȣ̆ rъmasȣ̆ în чeasta чe akȣm sîntȣ̆. Iar Dakiĭ пrea vekĭ à lorȣ̆ osebitъ limbъ avîndȣ̆, kȣm o lъsarъ шi o lepъdarъ aшa de totȣ̆, шi lȣarъ à Roma-nilorȣ̆, aчeasta niчĭ sъ пoate sokoti niчĭ krede, пentrȣ kъ шi пînъ astъ-zĭ vedemȣ̆ шi aȣzimȣ̆ (ziчe Toпentin)‘ kъ de întrebъmȣ̆ пe ȣnȣ̆ Vataxȣ̆: чe eшti? elȣ̆ rъsпȣnde, *Rȣmînȣ̆* adikъte Romanȣ̆, чe nȣmaĭ aȣ̆ strikatȣ̆ пȣџinȣ̆ kȣvîn-tȣlȣ̆ din *Romanȣ̆* zikȣ̆ *Rȣmînȣ̆*, kare totȣ̆ aчelaшȣ̆ kȣvîntȣ̆ este.

Însъ aчestea чe ziчe Lorinџȣ̆ kъ шi à se rъs-пȣnde kъ este *Rȣmînȣ̆*, înkъ adevereazъ kъ este *Ro-manȣ̆*, zikȣ̆ eȣ̆ kъ nȣ este destȣlȣ̆ kȣ atъta de à se do-vedi kȣ este *Romanȣ̆*, пentrȣ-kъ vedemȣ̆ шi noĭ astъ-zĭ пe Greчĭ aшa rъsпȣnzîndȣ-se, kînd îlȣ̆ întrebĭ чe es-te? elȣ̆ ziчe *Romeos*, adikъ Romanȣ̆, шi mare osebire este între Greчĭ шi între Romanĭ; чi nȣmaĭ шi eĭ fiindȣ̆ sȣп-пȣшĭ maĭ пe ȣrmъ Romanilorȣ̆, *Romanĭ* vrea шi eĭ sъ se kie-

me, aŭ doarъ dakъ s'aŭ mъtatŭ împъrъцiea de la Roma la Bizantia, aŭ învenъtŭ шi eĭ sъ se kĭeme Romanĭ, mъdъlarĭ шi parte шi eĭ împъrъцieĭ fъkîndъ-se; чi darъ aчestĭ Greчĭ, nъ Romanĭ чi Elinĭ sîntŭ, шi maĭ vîrtosŭ, чeĭ чe în цarra Greчeaskъ, kъm îĭ ziчemŭ noĭ, sîntŭ, шi dintr'aчeĭa se tragŭ din kariĭ oare-kъnd în vekile vremĭ шi eĭ prea marĭ oamenĭ aŭ fostŭ, шi atîta întrъ învъцътъrъ à kъrцilorŭ шi à шtiinцelorŭ aŭ fostŭ prokopsiцĭ, шi atîta întrъ vitejiĭ aŭ fostŭ ispitiцĭ шi aleшĭ, întrъ înцellenчĭъnea lъmeaskъ de iskъsiцĭ kîtŭ niчĭ ъnŭ neamŭ, niчĭ o limbъ pe lъme, niчĭ o datъ ka eĭ n'aŭ stъtъtŭ, prekъm singъrŭ Pavel apostolъlŭ de înцellenцiea lorŭ mъrtъriseшte la Korinteanĭ, poslania întîiŭ, kap 1-iŭ, zikîndŭ: Iъdeiĭ semnŭ чerŭ, шi Eliniĭ înцellenчĭъne kaъtъ; шi de la kariĭ nъ nъmaĭ alte rodъrĭ aŭ lъatŭ învъцътъrĭ шi obiчĭne, чi шi aчeĭ Romanĭ maĭ adъogîndъ-se шi maĭ sporindъ-se d'învenъtŭ domnia шi krъia lorŭ, aŭ trimisŭ la Atena de aŭ lъatŭ leцĭ шi orîndъĭalъ ka sъ шtiъ kъm sъ poatъ okъrmъi politika шi domniile lorŭ.

De akolo darъ întîiŭ, шi dela aчea vredniчie à lorŭ eшise aчelŭ kъvîntŭ шi aчeea чe se ziчe, *kъ totŭ чine nъ este Elinŭ este varvarŭ*, kare zisъ askъltînd-'o Romaniĭ, шi lorŭ ziчea kъ totŭ чine nъ este Elinŭ niчĭ romanŭ, este varvarŭ, kare aчeasta sъ înцelleцe în toate чelle vekĭ kъrцĭ kînd se чiteшte *Varvarŭ*, kъ sъntŭ toцĭ varvarĭ afarъ de Elinĭ шi din romanĭ. Шi aчeasta era pentrъ kъ atîta eraŭ de învъцaцĭ, de vitezĭ, de înцellenцĭ, kъtŭ nъ se pъtea ziчe Varvarĭ. Direptŭ kъ aчela este шi se nъmeшte *Varvarŭ*, karele niчĭ obiчeĭъ are, niчĭ karte шtiъ, niчĭ bъrbъцie, niчĭ dreptate, niчĭ milosъrdie are, niчĭ frika lъĭ Dъmnezeŭ, niчĭ vre o bъnъtate saŭ vre o vredniчie pe sine se vede, шi

maĭ mȣltȣ̆ sileшte шi traџe à trъi în voĭa шi în noĭtele sale, dekîtȣ̆ în leџĭ шi în drentъџĭ sȣnȣшĭ, konrinшĭ sъ fie, nȣ dȣnъ neaoшa fire fъkîndȣ̆ omeneaskъ, чi ka ȣnȣ̆ dobitokȣ̆ va sъ trъĭaskъ, шi gîndeшte à trъi. Aчeia darъ se kiamъ шi sȣntȣ̆ barbarĭ kariĭ sîntȣ̆ aшa, mъkar de arȣ̆ шi fi vre ȣnȣlȣ̆ din vre ȣnȣ̆ neamȣ̆ bȣnȣ̆, saȣ̆ шi stъnînitorȣ̆, шi de va fi saȣ̆ va trъi kȣm maĭ sȣsȣ̆ se zisse, ĭar' nȣ kȣ fante bȣne, aчela barbarȣ̆ este, шi toate skrinтȣrile aшa îlȣ̆ nȣmeskȣ̆ шi nronovedȣeskȣ̆. Шi aшa шi aiчĭ într'aчeastъ istoriъ kъnd se nomeneшte *barbarȣ̆*, aчeea sъ se înџelleagъ dȣnre obiчeiȣlȣ̆ чe шi alte istoriĭ ne aratъ.

Zis'amȣ̆ darъ шi nrekȣm aȣ̆ fostȣ̆ aчeĭ Elinĭ oare kъnd oare-чe, шi maĭ sȣsȣ̆ amȣ̆ nomenitȣ̆, iar' шi mȣltȣ̆ maĭ 'naltȣ̆ шi maĭ de laȣdъ шi de lȣkrȣrile шi fantele lorȣ̆ aȣ̆ fostȣ̆, alle kъrora шi nînъ astъ-zĭ semnile (nrekȣm toate istoriile шi toate skrinтȣrile kîte de eĭ skriȣ̆ шi alle lorȣ̆ kîte sîntȣ̆), dekîtȣ̆ lȣmina soarelȣĭ maĭ aevea îĭ aratъ шi dovedeskȣ̆ чe aȣ̆ fostȣ̆ шi kîtȣ̆ aȣ̆ fostȣ̆ de шtiȣџĭ шi de marĭ; însъ, iarъ zikȣ̆, aȣ̆ fostȣ̆, iar' akȣm nȣ шtiȣ̆ din чe, aȣ̆ doarъ kъчĭ Dȣmnezeȣ̆ чelȣ̆ чe singȣrȣ̆ nȣmaĭ este veчînikȣ̆ шi neskimbatȣ̆, aшa aȣ̆ vrȣtȣ̆ шi aȣ̆ orîndȣitȣ̆ lȣkrȣrile lȣmeшtĭ ka sъ se mȣte шi sъ se strъmȣte, шi чelle чe narȣ̆ oamenilorȣ̆ maĭ marĭ, maĭ înџellente kъ aȣ̆, în maĭ strikate шi în maĭ slъbiчiȣne sъ se afle, kъ înџellenчiȣnea aчesteĭ lȣmĭ nebȣnie este lîngъ Dȣmnezeȣ̆, feriчitȣlȣ̆ Пavel la Korinteanĭ 1, kan. 3, ziчe; шi Isaia kan 29: nierde-voiȣ̆ înџellenчiȣnea înџellenџilorȣ̆, шi înџellesȣlȣ̆ înџellegъtorilorȣ̆ voiȣ̆ lenъda ш. ч. l.; aȣ̆ doarъ nentrȣ altȣ̆ чeva alȣ̆ lorȣ̆ maĭ osebitȣ̆ nъkatȣ̆, kare noĭ nȣ nȣtemȣ̆ шti, niчĭ nȣ nȣtemȣ̆ nriчene. Чi darъ шi de aчeasta ka de altele чe ka a-

чéstea vorŭ fi lъsъmŭ à mai чerka, пentrъ kъ mai adeвъrâta пricinъ din че sъ fiъ ka aчelea, пъmai singъrъ ші adînka înцelleпчiъnea lъi Dъmnezeŭ va шti; iar пъmai atîta se vede, kъ astъ-zi aчelŭ neamŭ atîta este de skъzъtŭ, de sъпъsŭ, de xъlitŭ ші de okъrъtŭ, kъtŭ milъ se faчe tъtъlorŭ чellorŭ че шtiindŭ gîndeskŭ че aŭ fostŭ ші la че sîntŭ: dъskъliъ aŭ perdъtŭ, stъпъnire aŭ rъпъsŭ, ші de toate kъte mai întîiŭ aŭ avъtŭ slave s'aŭ desbrъkatŭ.

Iar' karii dintrъ dъnшii înkъ пofteskŭ à шti ші à învъцa oare-че adъkъndъ-шi aminte de чei bъtrъni ai lorŭ, ші ъrmele aчellora de à vedea bine ші à kъnoaшte, ei în цarra frъnчaskъ se dъkŭ, ші akolo шtiinцele învъцîndŭ, ъnii, ka sъ foloseaskъ rodъlŭ lorŭ чevaшi, înnapoi se întorkŭ ші пe alцi învaцъ, de la kare ші пъпъ astъ-zi пe ічi пe ічi se vede kъ aŭ kъte o skolişoarъ de învaцъ; iar' alцii akolo rъmъindŭ se пъпistъшeskŭ, ші aшa împotriva ortodoksiei чestorъ-лalцi à îmboldi ші à цinnea se askъtŭ ші skriŭ, mъkar kъ 'i ші batjokoreskŭ Frъnчii zikъndъ-le, kъ dъskъliile lorŭ, adikъte de la ei Elinii, aŭ fъцitŭ ші aŭ mersŭ la dъnшii la Romani, karii odatъ toцi feчiorii oamenilorŭ чellorŭ mari ші à domnilorŭ romani merцea, trimiцîndъ-i пrinцii lorŭ, în Elada la Atena de învъцa karte greчeaskъ ші în шtiinцъ akolo пrokôпsea desъvîrшitŭ, ші mъlцi oameni mari ші domni, kъm Homerъ чelŭ mare, Чiчeron ші alцi пenъmъraцi, ші împъraцi kъm Avgъstŭ Kesarŭ, Traian, Adrian, ші alцi mъlцi în greчeaska, adikъte în elineaska limbъ erà шtiъцi ші învъцaцi, în karea ші kъrцile lorŭ toate ші пъпъ astъ-zi se цinŭ; însъ пъ zikŭ greчeaskъ în чeastъ kъm grъieskŭ akъm ei, de o aŭ stъrikatŭ ші o aŭ grozъvitŭ foarte ші ei,

mȣkar kъ nȣ шtiŭ de ȣnde аша de grozavŭ din чea elineaskъ 'шĭ aŭ strikatŭ limba; aŭ doarъ шi eĭ пier-zîndȣ-шĭ binele шi пorokȣlŭ, шi robi sȣпȣшĭ altora kъ-zîndŭ 'шĭ aŭ amestekatŭ limba kȣ totŭ felȣlŭ de barba-rĭ, kȣm se vede kъ din totŭ felȣlŭ de limbĭ aŭ într'însa a-mestekate kȣvinte, шi аша strikîndȣ-'шĭ-o, kȣ dînsa trъ-ieskŭ. Alцiĭ iar din Greчĭ vrîndŭ sъ stъпîneaskъ шi eĭ шi sъ se arate пorȣnчitorĭ, пeavъndŭ akȣm maĭ alesŭ ȣnde, eĭ пrin mizlokȣlŭ Tȣrчilorŭ în Moldova шi în цar-ra Romъneaskъ vinŭ, чe de la ȣniĭ se vede шi rъmîne шi folosŭ în пъmînturile aчestea; ĭar' alцi ka sъ je-fȣeaskъ шi ka sъ rъпeaskъ nȣmaĭ vinŭ, шi amestekъ-tȣrile în rodȣrile aчestea totŭ пentrȣ lȣatȣlŭ lorŭ kȣ totŭ meшteшȣgȣlŭ kъtŭ пoцŭ nevoĭeskŭ de fakŭ, шi mȣl-te relle шi groznъvii fakŭ шi adȣkŭ, шi la relle kъĭ пe domniĭ цerrilorŭ пȣnŭ шi sfъtȣĭeskŭ. Шi niчi o datъ nȣ se цine minte, de kъtevaшĭ sȣmъ de anĭ înkoaчe, de kъnd s'aŭ kȣnoskȣtŭ de aчeĭa într'aчeste пъrцĭ, maĭ bine kȣm sъ nȣ fie fostŭ lîngъ domnĭ din eĭ, kȣ kariĭ domnĭ de kъte orĭ aŭ vrȣtŭ sъ fakъ vre o tiranie, saŭ vre o kruzime saŭ altъ rъtate într'aчeastъ цarrъ, aŭ în neamȣrile boĭerešti aŭ altorŭ kȣĭvaшĭ, kariĭ sъ nȣ fie fostŭ шi eĭ aŭ sfetniчĭ, aŭ lȣkrъtorĭ; se vede kъ niмĭ пe aчeĭa dreptatea lȣĭ Dȣmnezeŭ 'ĭ aŭ lъsatŭ saŭ 'ĭ aŭ îngъdȣitŭ à пrokopsi saŭ à se adaoцe kasele шi nea-mȣrile lorŭ чe aŭ пe aiчĭ, saŭ пe ȣnde s'aŭ шi dȣsŭ eĭ depre faцa пъmîntȣlȣĭ 'ĭ aŭ шtersŭ, шi din пomelnikȣlŭ vieцiĭ 'ĭ aŭ stinsŭ, à kъrora niчi kase, niчi avaцiĭ dȣпъ aiчĭ rъmite шi mȣlte, niчi rodŭ dintr'înшiĭ sъ maĭ пo-meneskŭ шi se maĭ шtiŭ.

Este шi altъ maĭ aevea mъrtȣrie de eĭ, kȣm шtiŭ шi kȣm пotŭ de frȣmosŭ шi de tokmitŭ à okъrmȣi шi

à пѕrta orĭ че stъпînire arŭ avea în mъпъ; kъ iatъ пѕmaĭ ачеllea, kare ші ачеllea din voia ші din політіka Tѕrчilorŭ se îngъdѕieskŭ ші se цinŭ, adikъte чelle пatrѕ Патriarxiĭ ші oareшĭ kîte înkъ mitroпoliĭ. Deчĭ darъ kѕm le цinŭ, kѕm le пoartъ, ші la че stъпînŭ se afłъ, ші la че чinste lŭ aŭ adѕsŭ, ші kѕ че orîndѕiellĭ ші kaпoane kъtŭ într'aчelle kreшtineшtĭ le okъrmѕieskŭ, пefiindŭ à mea aчeastъ пoveste de à lѕпці ші à arъta, lasŭ în însъшĭ aчeia kariĭ le пoartъ sъ sпѕie, ші eĭ alle lorŭ sъ dovedeaskъ, maĭ vîrtosŭ singѕrĭ пatriarxiĭ ші mitroпoliцiĭ sъ le mъrtѕriseaskъ.

Însъ într'aчeasta ші mѕltŭ îĭ пѕtemŭ lъѕda ші feriчi, kъ înkъ în kîtъ sѕппѕпere ші robie se afłъ, sѕbt пъgъпeskѕlŭ ші tirъпeskѕlŭ jѕgŭ alŭ Tѕrчilorŭ, kѕm пічĭ beserikъ fъr' de mѕltъ strъdanie ші kieltѕiałъ пѕ пotŭ faчe, ші пrin mѕlte lokѕrĭ пічĭ krѕчe afarъ пѕ пotŭ skoate, пічĭ alte slavoslovіĭ alle пravoslavieĭ ші adevъrateĭ krediпце kreшtineшtĭ aevea пѕ le пotŭ faчe; iar' eĭ п'în toate aчestea ші maĭ mѕlte ші maĭ strъпse пatime, krediпца чea direaпtъ întrѕ Xs, bine înkъ o чinsteskŭ ші kѕm пotŭ maĭ kѕratŭ o цinŭ, orъпdѕielile ші dogmele Biseriчeĭ sfinte à rъsъritѕlѕĭ neklъtite ші neskimbate le пъzeskŭ. Fie darъ miłъ ші grijъ ші de eĭ aчelѕĭ. Xs. Dѕmnezeѕlŭ nostrѕ, în karele nesmintitŭ kredemŭ, ші пentrѕ alŭ kъrѕia пѕme nesпѕsele relle ші grelle tragŭ ші пatŭ eĭ ші toцĭ kъцĭ sъntŭ sѕппѕшĭ barbareĭ пѕterĭ; ші mъntѕieшte, fiіѕlŭ lѕĭ Dѕmnezeŭ, totŭ trѕпѕlŭ kъtŭ sѕbt tiraпikŭ jѕgѕlŭ lorŭ greŭ пъtimeшte, ші kѕ înцellenчiѕnea ші пѕterea ta, Doamne, izbъveшte norodѕlŭ tъŭ de пъgînъ sila lorŭ! dѕпre mъпie, Doamne, пeпtrѕ пъkatele rodѕlѕĭ kreшtineskŭ, întoarчe-цĭ mila ші

milosъrdia ta kъtre dъnsыlы! Nы lыi, Doamne, nы lыi! чi nыmelыi tъы чelы sfъntы dъndы slavъ!

Пъnъ aiчi darъ чermindы istoria, шi aчeasta à ziчe kыm kыrà vorba, шi пъrъndы-mi kъ de à le treчe tъmnire era, iatъ atъtea skriindы, la alцi de mai mыlte à ziчe ka aчestea le lasы, шi la à noastrъ de Romъni istorie iar mъ întorkы.

Însъ darъ Valaxii, adikъte Romъnii, kыm sъntы rъmъшiцele Romanilorы чellorы чe 'i aы adыsы aiчea Ыlnie Traian, шi kыm kъ dintr'aчeia sъ tragы шi пъnъ astъ-zi, adevъratы шi doveditы este de toцi mai adevъraцii шi de krezыtы istoriчi, mъkarъ kъ anoi lы aы mыtatы шi nыmele, *Valaxi* zikîndы-le, aы dыne voevodыlы lorы Flaks, kыm ыnora le пare, aы dыne nыmele fetei lыi Dioklitian, kыm mai sыsы s'aы semnatы. Kъ skrie Bonfinie kъ zikы alцi, aы din kыvъntыlы galikы, adikъte franцыzeskы, чe zikы *Valaskos* Italianilorы adikъte Frъnчilorы, aы mъkarъ altъ пriчinъ fie kыm lы aы zisы, iarъ ei totы aшa sъntы. Iar kыm Galian împъratы sъ 'i fie rъdikatы пe toцi, kыm ыnii aы zisы, kыm mai sыsы amы arъtatы, kъ vrъndы din Misia шi din alte lokыri mыlte din Elada, sъ goneaskъ пe Gotii, karii koпrinsese aчelle цinыtыri, aы kъчi se desпъdъjdыise de à пыtea цinea пe Dakia, kыm ziчea чelы Ioan Zamoski. Iar пentrы îmпresыrarea aчellorы Goti, чe шi пre aiчi koпrindea, aчeea înkъ împotriva krezыtыlыi шi à sokotelei este; пentrы kъ kыm aы vrыtы aчelы împъratы aшa пe lesne à rъdika kы totыlы atъta sыmъ шi noroade de oameni kы kase, kы konii, aшezaцi пe aчeste lokыri fiindы mai mыltы de 200 de ani (kъ atъta de la Traian пъnъ la aчelы Galian era, împъrъцindы, kыm s'aы zisы, Traian la anыlы de la Xs: mîntыitorыlы lыmii 118, iar Galian la anыlы



271 дипре.кsm ziче Karion). Deчĭ darъ oamenĭ întemeiaцĭ ka aчeĭa, шi stъпъnĭ marĭ шi bogaцĭ fъkъndъ-se, шi шi de marĭ neamsrĭ romane aiчĭ întemeĭaцĭ, sъ 'ĭ ĭea Galian sъ 'ĭ msте într'alte lokurĭ пе toцĭ; шi apoĭ, aš doarъ ks aчeştĭ Romanĭ nsmaĭ чe era aiчĭ vrea aчelš îmnъratš, mъkar шi alцiĭ ka elš de nimika шi grosavš îmnъratš (kъ asemenea era шi elš ks Neron шi ks Domiцian în tiraniĭ шi în alte xlъniĭ, skriš istoriile), sъ 'шĭ цiъ îmnъrъцia шi sъ 'шĭ пъzeaskъ цinstsrile? kъчĭ kъnd arš fi rъmasš îmnъrъцia nsmaĭ ks ostaшiĭ чe avea în Dakia, пе kariĭ alцĭ maĭ sssš treksцĭ îmnъraцĭ iĭ lъsase шi 'ĭ aшezase nsmaĭ ka aчeste цъrrĭ sъ пъzeaskъ, шi eĭ ks alцiĭ oшtea, ksm din maĭ sssš ziseie se ksnnoaшte шi se înцelleцe, mikъ îmnъrъцie шi de nimika arš fi fostš atsnчea.

Шi aчesta însъ este aš doarъ шi aчellorš voevozĭ шi oamenĭ marĭ kariĭ, ksm s'aš zisš kъ moшteanĭ se fъksse aiчĭ, ns maĭ lesne le era à faчe шi lorš ksm шi alцĭ mslцĭ aš fъkstš; шi eĭ maĭ пesrmъ înkъ aчeea aš srmatš de s'aš desnъrцitš kъnd aš înчeпstš îmnъrъцia romanъ à se пleka шi à se maĭ îngssta, snalš într'o пarte de ssbt askultare trъgîndъ-se, domniĭ lorš asindъ-'шĭ шi volniчĭ fъkîndъ-se; alцiĭ într'altъ пarte se despinea пînъ s'aš rsptš шi s'aš îmnъrцitš toatъ în krъiĭ, în domniĭ шi într'alte пolitiĭ,aчea snъ шi întreagъ monarxie, ksm astъ-zĭ aevea se vede, totš de tirania шi de xlъцia snorš пexarniчĭ neeksm îmnъraцĭ, чe niчĭ nsmele îmnъrъteskš sъ 'lš aibъ ns li se ksvenea. Deчĭ darъ aš ns maĭ lesne era шi aчellora atsnчĭ oblъdsitorĭ aчestorš loksrĭ sъ n'askslte de kîtš moшtenirile lorš înцelinate de atîцea anĭ sъ le lase, шi sъ meargъ de à se aшeza п'într'alte loksrĭ maĭ asпre шi maĭ

seчĭ. Шi aчeasta înkъ se maĭ sokoteшte, kъ nikъirĭ ѫrme de aчellora Romanĭ чe aŭ fostŭ în Dakia ka sъ fi fostŭ mѫtaцĭ kѫ totѫlŭ într'altъ парte nѫ este; kъ de arŭ fi ѫndevaшĭ în Elada, шi astъ-zĭ orĭ limba saŭ alte semne de alle Romanilorŭ s'arŭ vedea шi s'arŭ kѫnnoaшte, kѫm шi în Ardealŭ шi пe aiчĭ шi пe ѫnde aŭ fostŭ aчeĭa, пъпъ akѫm aevea sъntŭ.

Însъ aчeasta nѫ se tъgъdѫieшte kѫm viindŭ vre ѫnŭ greŭ de alte пъrцĭ, saŭ de alte neamѫrĭ kъlkъndѫ-se цarra à ѫneĭ împъrъцiĭ saŭ mъkar' aчea împъrъцie vrъndŭ sъ fakъ oaste mare ka sъ meargъ asѫпra altora, kѫm dѫпe în toate пъrцile шi пe în toate цinѫtѫrile eĭ nѫ adѫчe шi nѫ strъnцe oaste kѫm шi atѫnчĭ aчellѫĭ Galian saŭ altѫĭ mъkar' împъratŭ se va fi întъmplatŭ, de va fi trimisŭ шi aiчĭ, de va fi rъdikatŭ ostaшĭ ka sъ meargъ sъ skoaцъ пe aчeĭ Gotĭ чe kъlka шi înпresѫra aчelle цinѫtѫrĭ чe s'aŭ zisŭ în Elada шi în Misia; kare de kreзѫtŭ este kъ шi de aiчĭ oaste s'aŭ dѫsŭ, шi пe ѫniĭ doarъ ka sъ 'ĭ шi aшeze akolo, însъ kariĭ maĭ пrintinĭ шi de aшezatŭ vorŭ fi fostŭ. Kъчĭ iatъ шi semnŭ kiarŭ avemŭ пe чeĭ Koцovlaxĭ, kѫm le zikŭ Greчiĭ, чe vedemŭ kъ шi пînъ astъ-zĭ se aflъ шi sîntŭ, însъ пѫцinĭ akѫm rъmaшĭ fiindŭ kѫ totѫlŭ, gъndiiѫ kъ nѫ fъrъ kalle va fi à maĭ întinde de eĭ vorba ka sъ se шtie.

Sъntŭ darъ aчeştĭ Koцovlaxĭ (kѫm пe sпѫnŭ veчiniĭ lorŭ, шi înkъ шi kѫ dintr'înшiĭ amŭ vorbitŭ), oameni nѫ maĭ osebiцĭ niчĭ în kiпŭ, niчĭ în ѫne obiчĭne, niчĭ în tѫria шi în fѫntѫra trѫпѫlѫĭ dekъtŭ Rѫmъniĭ aчeştia, шi limba lorŭ rѫmъneaskъ ka aчestora, nѫmaĭ maĭ strikatъ шi maĭ amestekatъ kѫ de чeastъ пroastъ greчeaskъ шi kѫ tѫrчeaskъ, пentrѫ kъ foarte пѫцinĭ, kѫm s'aŭ zisŭ, aŭ remasŭ la nimte mѫnцĭ trъgъndѫ-se de lъkѫ-

ĭeskŭ, kariĭ se întindŭ în lsngŭ de lîngъ Ianina à Пirъ-lъĭ пъпъ sпre Arbъnamĭ lъпgъ Elbasan вnde 'ĭ zikŭ, în sate nвmaĭ lъkвindŭ. Se vede kъ шi marĭ вnile sate zikŭ kъ sъntŭ шi oamenĭ kв пвtere în xrana lorŭ, de kariĭ шi mare minвne este kвm шi пъпъ astъ-zĭ se aflъ пъ-zindв-'шĭ шi limba шi пiшte obiчeĭвrĭ alle lorŭ. Aчe-stia darъ шi limba 'шĭ aŭ maĭ strikatŭ, шi eĭ s'aŭ în-пвцinatŭ, direntŭ kъ шi eĭ desъvîrшitŭ sвnt jвgвlŭ tвr-чeskŭ kв aчeĭ Greчĭ dвпre akolo s'aŭ sвпшвsŭ, вnde шi stъпînire шi blagorodnie шi totŭ 'шĭ aŭ пierdвtŭ, шi пoate fi kъ niчĭ d'întъĭв aшa mвlцime пв va fi fostŭ de dъnшiĭ. Kъ iatъ akвm шi kъцĭ sъntŭ, mojiчĭ шi цъr-ranĭ sъntŭ, шi lokвrile lorŭ kв greŭ de xranъ fiindŭ, пentrв mвlta пiatrъ шi mвнцĭ чe sъntŭ вnde lъkвieskŭ, se îmпraшtie шi se dвkŭ maĭ mвlцĭ пrin aчelle oraшe marĭ tвrчeшtĭ de se xrъneskŭ, шi пe akolo maĭ mвlцĭ amestekîndв-se, шi limba, kвm amŭ zisŭ, foarte 'шĭ aŭ strikatŭ, шi eĭ пвцini aŭ rъmasŭ. Zikŭ шi aчeasta, kъ de 'ĭ întreabъ шi пe eĭ пeшtine, чe estĭ? elŭ ziчe *Vlaxos*, adikъte Rвmъnŭ; шi lokвrile lorŭ вnde lъkвieskŭ le zikŭ *Vlaxia*, ĭar' цъrreĭ чestia eĭ îĭ zikŭ *Vlaxia чea mare.* Пare-mi-se, zikŭ, kъ eĭ grъindŭ, maĭ mвltŭ îĭ înцellegŭ чestia Rвmъnĭ, dekъtŭ чestia grъindŭ aчeia sъ în-цelleagъ; însъ шi вniĭ шi alцiĭ kв пвцinъ vreme într'-вnŭ lokŭ aflîndв-se, пrea lesne se пotŭ înцelleцe. De krezвtŭ darъ este kъ шi aчeĭ Koцovlaxĭ dintr' aчestĭ Romъnĭ sъntŭ шi se tragŭ; шi într' aчelle vremĭ чe Ga-lian saŭ altŭ îmпъratŭ aŭ rъdikatŭ o seamъ dintr'ъnшiĭ de aiчĭ шi 'ĭ aŭ dвsŭ de 'ĭ aŭ aшezatŭ пe akolo, aŭ rъ-masŭ шi пъпъ akвm.

Koцovlaxĭ le zikŭ Greчiĭ rъzъndв-ĭ шi batjokвrъ fъkîndв-'шĭ de dъnшiĭ adikъte, шkĭoпĭ, orbĭ, blestemaцĭ,

xoці, ші kъ aчestea le zikъ kъ sъntъ; ші kъці aŭ fostъ de aчelъ felъ пe ъndevaші, 'ĭ aŭ adъnatъ de 'ĭ aŭ dъsъ пe akolo, пrekъm ші чestĭ Rъmъnĭ dъпre aiчĭ rъdъ, ші înkъ destъle grozave kъvinte le zikъ ші de nimikъ îĭ fakъ, ші kъ din xoцĭ se tragъ пovesteskъ ші bъnъĭeskъ între eĭ. Чi de aчeasta kъчĭ Greчiĭ чestĭ dъпre akъm rîdъ de Rъmъnĭ ші grъĭeskъ аша de rъъ, aŭ sokotealъ mare; пentrъ kъ vъzъndъ ші eĭ toatъ altъ lъme rъzъndъ de dъnшiĭ ші batjokorîndъ-ĭ, aŭ stъtъtъ ші aŭ obositъ ші eĭ п'în gъnoaĭele lorъ ka kokoшiĭ, пъrъndъ-le kъ aŭ maĭ rъmasъ чevaшĭ vlagъ ші de eĭ, ъnde vъdъ zъgrъvitъrile чellorъ vekĭ aĭ lorъ, eĭ întrъ dînшiĭ îшĭ fakъ mъngъĭerĭ ші bъkъrie, soцiĭ пъrъndъ-le kъ aŭ пe чinevaшĭ batjokъriĭ lorъ. Kъчĭ kъ drentъlъ neшtiindъ aчestia ші neчitindъ чelle чe oare-kînd ші stъпînii lorъ aŭ avъtъ mare ajъtoare ші folosirĭ în пotriva vrъjmaшilorъ lorъ de aчestĭ Rъmъnĭ, kъnd ші Odriĭъlъ 'lъ aŭ izbъvitъ din mъna Frъnчilorъ, kariĭ 'lъ okolise ші 'lъ lъoa, ші ĭarъ lorъ Greчilorъ lĕ aŭ datъ, kъm skrie ші Bonfinie într'à doa dekada-ĭ, kartea à шeantea; ші altele mъlte bъne ші ajъtoare lĕ aŭ fъkъtъ kъm maĭ 'nainte voĭъ arъta. Eĭ grъĭeskъ aчelle чe se пarъ în okĭ ші în пlъчere kъ sъntъ чevaшĭ, ші nъ шtiъ чe zikъ, aŭ doarъ kъ sъntъ nemъlцъmitorĭ ші nekъnnoskъtorĭ binelъĭ, ші foarte aŭ fostъ ъnъ neamъ nemъlцъmitorĭъ ші eĭ, kъm ші istoriile lorъ aratъ. Шi ші пъnъ astъ-zĭ orĭ în чe цъrrĭ mergъ, kъm se ziчe zikъtoarea, *arama 'шĭ aratъ* fantele lorъ чinstea-le mikшorъndъ ші înпilîndъ; aŭ maĭ bine sъ zikъ sъ-ĭ ertъmъ ші sъ ne fie milъ de eĭ, kъчĭ ші grъĭeskъ de aчellea ші xъleskъ пe alцĭ; kъчĭ fiindъ eĭ skъzъцĭ din toate ші liпsiцĭ, ші sъпъraцĭ sъntъ foarte. Deчĭ assemenea fakъ ші eĭ ka aчeĭa чe sъntъ aŭ în-

robie, aȣ la înkisorĭ, aȣ în strъnsorĭ de alte nevoĭ, aȣ la sъrъчie, aȣ la alte nenoroчirĭ шi marĭ strъmtorĭ kȣm obiчĭnȣĭeшte lȣmea de adȣчe, шi atъta le adȣчe, kъtȣ niчĭ odatъ nȣ linseskȣ de la neamȣlȣ omeneskȣ kȣ aчelea, kъnd ȣnȣĭa kъnd altȣĭa deskȣrkъndȣ-se; deчĭ de marea-ĭ sȣnъrare ĭĭ пare kъ toцĭ oamenĭĭ ĭĭ strikъ, шi eĭ aшa пe toцĭ шi bъnȣĭeшte шi xȣleшte, пъrъndȣ-ĭ kъ kȣ aчellea îшĭ maĭ ȣteшaшte шi 'шĭ rъkoreшte doarъ пatimile sȣfletȣlȣĭ шi simцirile trȣпȣlȣĭ. Kъ nimenĭ niчĭ s'aȣ maĭ aflatȣ în lȣme asemenea lȣĭ Iovȣ, karele toate ka aчellea relle шi maĭ mȣlte sъ-ĭ vie пe lȣme шi sъ rabde, шi sъ takъ la toate, пe nimenĭ vinȣindȣ, пe nimenĭ blestemъndȣ, пъпъ în sъvîrшitȣ, kȣm Biblia sfъntъ în viaцa lȣĭ skrie шi adevereazъ. Чi darъ Greчiĭ aчellea пъtimindȣ, de sȣпъrare пъrîndȣ-le kъ alцĭ arȣ fi пriчinъ, пȣ eĭ înшȣшĭ de à fi aшa, xȣleskȣ шi grъĭeskȣ пe alцĭ de rъȣ, пeȣitъndȣ-se sъ vazъ пe dъnшiĭ чe шi kȣm sъntȣ. Direпtȣ aчeasta darъ este sъ-ĭ ertъmȣ шi sъ le kredemȣ, пentrȣ-kъ zikȣ daskaliĭ шi înцellenцiĭ, kъ krȣdȣ шi tiranikȣ lȣkrȣ este шi foarte fъrъ de minte neшtine sъ maĭ mȣstreze шi sъ maĭ пedenseaskъ пe ȣnȣlȣ чe în пedeansъ шi în nevoĭъ aȣ kъzȣtȣ; kъ destȣlȣ ĭĭ este aчelȣĭa aчeea, пȣ trebȣĭъ пeste rъȣ à maĭ adaoцe, чi într' aчeea lъsъndȣ-'lȣ, înkъ mъngъĭere de kъtȣ se пoate шi okrotire sъ 'ĭ arъtъmȣ, asemenea пъtimaшĭ шi nenoroчiцĭ sokotindȣ-пe kъ пȣtemȣ ajȣпцe шi пȣtemȣ fi шi noĭ fъrъ de zъbavъ шi fъrъ veste.

Însъ à se шti шi aчeasta trebȣĭъ, mi se пare, kъ пȣ пȣmaĭ ȣniĭ din neшtiȣцiĭ Greчĭ zikȣ, kȣm kъ Rȣmъniĭ пȣ пogoarъ din ostaшiĭ шi bȣniĭ Romanĭ din kariĭ, s'aȣ zisȣ de mȣlte orĭ, kъ aȣ lъsatȣ Traianȣ aiчĭ, чe din rъĭ шi xoцĭ пe kariĭ ĭar Romaniĭ 'ĭ aȣ trimisȣ într'aчeste пъrцĭ de lokȣ, чi шi alцĭ

ачеasta o bъnъїeskъ. Kъ iatъ чiteskъ în leatoniseцъlъ moldovenoskъ, (karele fiindъ eъ înkъ în Moldova 'lъ amъ gъsitъ la Ioniцъ Rakoviцъ karele era komisъ mare, omъ de чinste шi de sokotinцъ), kare leatoniseцъ, zikъ kъm este fъkъtъ de ъnъ Ъreke vornikъ, omъ învъцatъ se vede kъ aъ fostъ шi omъ tokmitъ de kъte se nарь kъ aъ skrisъ elъ.

Ачelъ darъ leatoniseцъ lъîndъ'lъ (karele amъ пъsъ de l'aъ шi npeпъsъ шi l'amъ adъsъ aiчї ka sъ se afle шi în цarrъ), шi чitindъ'lъ gъseskъ, însъ nъ шtiъ de чine è skrisъ, de Ъreke, kare nъ krezъ, kъm шi ъnъlъ че 'lъ aъ npenъsъ ачelъ leatoniseцъ mъrtъriseште, kъ nъ este zisъ ачeasta de Ъreke vornikъlъ, aъ de чine, kъ ziчe kъ dintr'o kronikъ ъngъreaskъ aъ aflatъ de ijdъrъnia Moldovenilorъ ачestea kare este, kъ kъvintele lъї nъїъ aiчї. „Skrie (ziчe leatoniseцъlъ ъngъreskъ), kъ „oare-kînd npe ачeste lokъrї aъ fostъ lъkъindъ Tъtarї, „maї anoї nlodindъ-se шi îmmъlцindъ-se шi lъцindъ-se „s'aъ tinsъ de aъ trekъtъ шi neste mъnцї la Ardealъ; „шi împingîndъ ne Ъngъrї din oчinile sale n'aъ maї nъtъtъ sъferi, чi singъrъ Laslъъ kraїъlъ Ъngъreskъ, karele „'ї zikъ kъ aъ fostъ Vlъxovnikъ, s'aъ skъlatъ de s'aъ „dъsъ la împъratъlъ Rъmъlъї de 'шї aъ чerъtъ oaste în„tr'ajъtoriъ în нotriva vrъjmaшilorъ sъї. Чi împъratъlъ „Rъmъlъї altъ ajъtorъ nъ 'ї aъ fъgъdъitъ, чi 'ї aъ datъ „rъsпъnsъ într'ачestъ kinъ de 'ї aъ zisъ: Eъ sъntъ jъ„ratъ kъnd amъ stъtъtъ la împъrъцiъ, omъ de sabia mea шi „цiъdeцъlъ meъ sъ nъ nlae; пentrъ ачeea mъlцї oamenї „rъї s'aъ fъkъtъ în цarra mea, шi kъte temniцe amъ „toate sîntъ пline de dînшiї, шi nъ maї amъ че le faчe; „чi 'цi-ї voiъ da цie sъ faчї izbîndъ kъ dînшiї, шi eъ „sъ 'mї kъrъцeskъ цarra de dînшiї; ïar tъ în цarra mea

„sъ nȣ 'ĭ maĭ adȣчĭ kъ 'ці 'ĭ dъrȣĭeskȣ ціe. Шi de sъrgȣ „învъцъ de 'ĭ strъnserъ пre toцĭ la ȣnȣ lokȣ dȣпretȣ-„tindenĭ, шi 'ĭ aȣ semnatȣ пre toцĭ de 'ĭ aȣ arsȣ în-„пrejȣrȣlȣ kaпȣlȣĭ de lĕ aȣ пъrjolitȣ пъrȣlȣ kȣ ȣnȣ fierȣ „aпrinsȣ, kare semnȣ trъĭeшte шi пъnъ astъ-zĭ în цar-„ra Moldoveĭ шi la Maramȣreшȣ, de se чelxȣĭeskȣ oa-„menĭĭ kȣ kъrare înпrejȣrȣlȣ kaпȣlȣĭ. Deчĭ Laslъȣ kra-„ĭȣ, daka aȣ lȣatȣ ačelȣ ajȣtorȣ tъlxъreskȣ de la îmпъ-„ratȣlȣ Rъmȣlȣĭ, aȣ linsitȣ la цarra Ȣngȣreaskъ, шi de „ačĭ пъ kъшleцile пъskȣtȣlȣĭ, kȣ toatъ пȣterea sa s'aȣ „aпȣkatȣ de Tъtarĭ à 'ĭ bate шi à 'ĭ goni de 'ĭ aȣ trekȣtȣ „mȣntele în чeastъ цarrъ пe la Rodna, пre kare kal-„le шi semne пrin stînчĭ de пĭatrъ în doъ lokȣrĭ se a-„flъ fъkȣte de Laslъȣ kraĭȣ; шi aшa gonindȣ-ĭ пrin „mȣnцĭ, skos'aȣ шi пre ačestĭ Tъtarĭ kariĭ aȣ fostȣ lъ-„kȣitorĭ la Moldova, de 'ĭ aȣ gonitȣ пînъ 'ĭ aȣ trekȣtȣ „aпa Siretȣlȣĭ. Akolo Laslъȣ kraĭȣ, чe se kĭamъ le-„шeшte Stanislav, stъndȣ în цъrmȣrile aпeĭ aȣ strigatȣ „ȣngȣreшte: *seretem, seretem*, чe se ziчe romъneшte *пla-„чe-mĭ, пlaчe-mĭ*, saȣ kȣm aĭ ziчe, *aшa 'mĭ пlaчe*, *aшa 'mĭ „пlaчe*. Maĭ aпoĭ daka s'aȣ deskъlekatȣ цarra, dȣпe kȣ-„vъntȣlȣ kraĭȣlȣĭ чe aȣ zisȣ *seretem*, aȣ пȣsȣ nȣmele a-„пeĭ *Seretȣ*; шi dȣпe mȣltъ goanъ чe aȣ gonitȣ пe Tъ-„tarĭ, 'ĭ aȣ trekȣtȣ пeste Nistrȣ la Krъmȣ, ȣnde шi пъ-„пъ astъ-zĭ trъĭeskȣ. De akolo s'aȣ întorsȣ Laslъȣ „kraĭȣ înaпoĭ kȣ mare laȣdъ шi birȣinцъ, sosindȣ la ska-„ȣnȣlȣ lȣĭ în zioa de lъsatȣlȣ sekȣlȣĭ ш. ч. l.“

Ačeste basne шi ka ačestea într'ačelȣ moldove-neskȣ leatoпiseцȣ amȣ vъzȣtȣ шi amȣ чititȣ de пogo-rîrea шi ijdъrъnia Rȣmъnilorȣ, adikъte kȣm arȣ fi fostȣ dintr'ačeĭ tъlxarĭ шi fȣrĭ чe aȣ fostȣ adȣsȣ Laslъȣ kra-ĭȣ ačela чe ziчe, ш. ч. l. Чi nȣ шtiȣ kȣ чe îndrъzneałъ

шi kв че нerвшine ачela че aв skrisв înтъîв o va fi fъkвtв: kъ de o va fi lвatв din kronika вngвreaskъ, kare eв înkъ nв o amв въzвtв, nічї de la altвlв amв aвzitв, ачееa їar' поate fi, пentrв kъ пвrвrea шi nevindekaці шi Вngвriї aв stъtвtв vrъjmaшї шi nizmaшї Romъnilorв, шi atъta kъtв d'arв fi пвtвtв arв fi sвпвsв пre toці sвbt jвgвlв lorв, kвm шi пe maї mвlta пarte din kъцї se aflъ akвm în Ardealв, 'ї aв sвпвsв шi 'ї aв fъkвtв obaцї, kвm le zikв eї; se vede kъ în Ardealв sъntв шi alцї пeamешї Rвmъnї mвlцї шi Maramвreшвlв totв. Їar afarъ dintr'aчeїa mare пarte шi din boїerimea lorв înkъ sъntв шi se tragв din Rвmъnї; чi nвmaї stъпînirea ачeї цъrrї шi astъ-zї fiindв kalvinъ, шi eї slвjindв la kвrte, s'aв kalvinitв шi aшa totв Вngвrї se kїamъ; skimbъndв-'шї kredinцa, 'шї aв skimbatв шi пвmele de Romъnв!

Чi darъ ачelв Вngвrв aв че va fi fostв, nв шtiв, de aв bъsnвitв шi aв visatв ka ачellea à ziче, se vede kъ de пвцinъ шtiinцъ шi sokotealъ aв fostв. Пentrв kъ de aв fostв шi vrъjmaшв ачelвї neamв de à 'lв face totв de tъlxarї шi de fвrї, nesimцitorїв aв fostв, nimikв de чeea че пвtea sosi шi veni пe вrmъ kibzвindв, adikъte kъ vorв rîde toцї шi vorв okъrî ръвtatea шi neшtiinцa lвї, bъbeшtї basne шi nesъrate vorbe la чeї dвпe вrmъ oamenї lъsîndв în пoveste, kъrвїa mвlte sъntв à se ziче în пotrivъ шi à 'ї dovedi minчївnile. Чi ka sъ nв fiв пrea lвngв în vorba ачestora bъlmъjвitorї, kв atъta fieшte kare gînditorїв шi kв minte пoate kвnnoaшte, mi se пare, шi se пoate domiri kвm ачeea че aв zisв n'aв fostв, nічї aв пвtвtв fi.

Întъїв kъ ачelв îmпъratв alв Rъmвlвї la karele ziче kъ aв mersв Laslъв kraїв de aв чerвtв oaste ka sъ skoaцъ пe Tъtarї, шi 'ї aв datв ачelв felв de oa-

menĭ, kѫnd sъ fi fostŭ nȣ dovedeшte; niчĭ îmпъratŭ ka aчela karele niчĭ ȣnŭ tъlxarŭ, niчĭ ȣnŭ fȣrŭ, niчĭ ȣnŭ omŭ rъŭ în toatъ împъrъцia lȣĭ sъ nȣ se omoare шi sъ nȣ se пedepseaskъ, nȣ se чiteшte nikъirĭ, niчĭ s'aŭ aȣzitŭ, niчĭ se aȣde, niчĭ poate fi; pentrȣ kъ într'altŭ kipŭ nimenĭ într'aчea цarъ n'arŭ fi trъitŭ, niчĭ o leџe saŭ vre ȣnŭ obiчeiȣ n'arŭ fi fostŭ, kare este în пotriva firiĭ шi à tȣtȣlorŭ limbilorŭ.

A doa darъ kѫtъ sȣmъ de anĭ aŭ împъrъцitŭ aчelŭ împъratŭ чe aŭ fostŭ aшa blestematŭ ĭar' nȣ bȣnŭ, kъчĭ bȣniĭ шi drepцiĭ aŭ leџĭ pȣse шi nemiшkate le џinŭ, ka sъ poatъ sta politia шi soцirea omeneaskъ; ka niчĭ чeĭ tarĭ шi marĭ sъ nȣ asȣpreaskъ шi sъ nȣ kalчe pre чeĭ maĭ slabĭ шi maĭ miчĭ, niчĭ чeĭ miчĭ sъ nȣ пъпъstȣĭaskъ шi sъ okъraskъ pre чeĭ maĭ marĭ, niчĭ ȣnȣlŭ de la altȣlŭ sъ пъrъseaskъ шi sъ ĭea fъrъ de tokmealъ шi fъrъ de leџe. Akȣm darъ, zikŭ, kѫtъ sȣmъ de anĭ aŭ stъtȣtŭ aчelŭ împъratŭ aшa sъ se strѫngъ atѫta tъlxъrime de mȣltъ, kѫtŭ sъ se fakъ oaste ka aчeea maĭ fъrъ nȣmъrŭ, de sъ skoaцъ шi sъ goneaskъ mȣlцime nespȣsъ de Tъtarĭ dȣпre aчeste lokȣrĭ чe le koprinsese atȣnчĭ?

A treĭa darъ, totŭ tъlxariĭ шi fȣriĭ шi kariĭ asemenea lorŭ sѫntŭ, sъ џie шi sъ aшeze domniĭ шi stъпѫnirĭ, kare kȣ sȣtele de anĭ sъ stea шi sъ se пъzeaskъ, шi maĭ vîrtosŭ toцĭ, néalesŭ niчĭ ȣnȣlŭ, totŭ tъlxarĭ шi oamenĭ rъĭ fiindŭ, à kъrora minцile шi gѫndȣlŭ totŭ la rъпirĭ шi la kѫшtigȣrĭ le sѫntŭ, чe stъпѫnire potŭ tokmi? Semnŭ darъ este, dȣпe zisa aчelȣĭa, kъ din rъȣtate шi din netokmealъ se џine шi stъ lȣmea, nȣ dintr'aчellea se strikъ шi se pierde, kȣm шi skriptȣrile шi toatъ fiinцa, шi singȣre simцirile aчeasta adevereazъ шi

kunoamte, kum kъ din neгъndsialъ, din nedreптate шi din rъstate se strikъ шi se mutъ împъrъцiile шi toate; unde darъ шi altele maĭ multe sъntŭ à 'ĭ dovedi, kum zikŭ, шi à 'ĭ arъta neшtiinцa aчeluĭ karele mъkarъ va fi fostŭ шi zisŭ aчeea.

Шi шi din Tъtariĭ чe elŭ ziчe, numaĭ kъ din Ardealŭ шi din Moldova пъnъ la Krъmŭ 'ĭ aŭ gonitŭ, unde se aflъ шi akum, se пoate adeveri kъ fъrъ de lukru a grъitŭ, kum шi maĭ 'nainte vomŭ vedea de aчeĭ Tъtarĭ de unde sъntŭ, шi kum aŭ venitŭ шi la Krъmŭ, unde шi пъnъ astъ-zĭ шedŭ. Чi darъ sъ 'lŭ lъsъmŭ la gindъ, kum пare mie de araшĭ este; iar' чine va vrea altulŭ kreazъ, kъчĭ à krede adevъrulŭ saŭ minчiuna, în volniчiea omeneaskъ este.

Însъ шi Moldovenii de пofteшte aчeea aчeluia povestitorŭ sъ шtie шi sъ kreazъ kum dintr'aчeia eĭ пogorŭ, volniчĭ vorŭ fi, шi ijdъrъnia шi neamulŭ lorŭ de la aчeĭ tъlxarĭ шi furĭ de vorŭ vrea sъ 'lŭ mъrturiseaskъ înkъ în voie le va fi, doarъ zikъndŭ kъ aŭ шi чevaшĭ kalle de mâĭ à krede шi aшa, de vreme чe înчeпъturеĭ пogorîrіĭ lorŭ, kam d'akolo înчeпŭ à 'ĭ da kaпŭ, zikîndŭ adikъte kъ niшte пъstorĭ din Maramureшŭ, umblъndŭ ku dobitoaчele lorŭ пe munцĭ, aŭ datŭ пeste o fiarъ чe se kiamъ (eĭ îĭ zikŭ) *Buorŭ*, пre karea gonindu-o o aŭ trekutŭ munцiĭ, шi aшa eшindŭ în Moldova aŭ vъzutŭ цarrъ frumoasъ шi de xranъ, шчl. Aпoĭ s'aŭ întorsŭ la aĭ lorŭ, шi sпuindu-le de aчelŭ lokŭ, s'aŭ adunatŭ maĭ mulцĭ пъstorĭ шi de alцĭ, шi aŭ venitŭ de aŭ deskъlekatŭ akolo; шi ka aчestea multe povesteskŭ, kare le пuteцĭ vedea în leatoпiseцulŭ lorŭ, maĭ alesŭ чe zikŭ eĭ de dînшiĭ; mъkar' kъ 'шĭ пarŭ kъ multe nu 'sŭ adevъrate. Kъчĭ iatъ шi aiчĭ împotrivъ-шĭ grъie-

шte челĭ че аĭ skrisĭ ачелĭ leatoniseцĭ (însъ nsziкĭ de Ĭreke); kъ maĭ sssĭ ziчea kъ Laslъĭ kraĭs aĭ skosĭ пе Тъtariĭ dintr'însa шi апоĭ o aĭ lъksitĭ eĭ, шчl., aksm ziче kъ о aĭ gъsitĭ пsstie пъstoriĭ Maramsreшslsĭ, шi aшa din eĭ întîiĭ s'aĭ deskъlekatĭ, шчl.

Însъ чееа че este de ачеllea ns maĭ чerkĭ, чi nsmaĭ, daka din пъstorĭ îшĭ fakĭ Moldoveniĭ înчепъtsra, поate le ziче, (ns шtiĭ mъkar' шi glsmindĭ, ĭar' ns ks adevъrĭ,) kъ kam dintr'ачеĭa sъntĭ, direntĭ kъ пъstoriĭ пеksvъntъtoarelorĭ dobitoaче, de ns toцĭ fsrĭ, iar gasde de fsrĭ sъntĭ, шчl.

„Ĭar noĭ într'altĭ kiпĭ de aĭ nostriĭ шi de toцĭ „kъцĭ sъntĭ Rsmъnĭ, цinemĭ шi kredemĭ, adeverinds-ne „din maĭ aleшiĭ шi maĭ adevъraцiĭ bъtrъnĭ istoriчĭ, шi de alцĭ maĭ înkoaче kъ *Valaxiĭ*, ksm le zikĭ eĭ, ĭar „noĭ *Romsniĭ*, sъntĭ adevъraцĭ Romanĭ în kredinцъ шi „în bъrbъцiъ, din kariĭ Ĭlпie Traĭan 'ĭ aĭ aшezatĭ aiчĭ „în srma lsĭ Dekevalĭ, dsпъ че totĭ 'lĭ aĭ ssпsssĭ шi „'lĭ aĭ пеrdstĭ; шi апоĭ шi al-altĭ totĭ шireagslĭ îm-„пъraцilorĭ aшa 'ĭaĭ цinstĭ шi 'ĭ aĭ lъsatĭ aшezaцĭ „aiчĭ, шi dintr'ачеllora rъmъшiцъ se tragĭ пînъ astъ-zĭ „Romъniĭ aчеstia. Însъ Rsmъnĭ înцelleгĭ ns nsmaĭ че-„stia de aiчĭ, чi шi din Ardealĭ, kariĭ înkъ шi maĭ „пеaoшĭ sъntĭ, шi Moldoveniĭ шi toцĭ kъцĭ шi într'altъ „пarte se afłъ шi ks aчеastъ limbъ, mъkar fie шi че-„vaшĭ maĭ osebitъ în пiшte ksvinte din amestekarea „altorĭ limbĭ, ksm s'aĭ zisĭ maĭ sssĭ, ĭar totĭ sniĭ sъntĭ. „Чi darъ пе aчеstia, ksm zikĭ, totĭ Romanĭ îĭ цinemĭ, „kъ toцĭ aчеstia dintr'o fъntъпъ aĭ isvorîtĭ шi ksrъ."

Nѕ zikĭ însъ kъ toцĭ, toцĭ kъцĭ astъ-zĭ se afłъ loksitorĭ într'aчеastъ цarrъ kъ sъntĭ toцĭ Rsmъnĭ, kъ a-чееа пiчĭ aĭ fostĭ пiчĭ este пiчĭ într'o цarrъ kъ-

te пѕtemѕ щti kъ sъntѕ în emisferiѕlѕ nostrѕ, чi maĭ mѕlцĭ strъinĭ щi veniцĭ dѕn'într'alte цъrrĭ; înkъ maĭ vîrtosѕ чeĭ чe se aflъ щi пъпъ astъ-zĭ maĭ blagorodniчĭ щi maĭ de folosѕ neamѕrĭ, ѕniĭ sъntѕ din Sъrbĭ, alцiĭ din-Greчĭ, alцĭ din Albъnaщĭ, alцĭ din Frъnчĭ, alцĭ din-tr'alte limbĭ; kъ щi domnĭ înkъ maĭ mѕlцĭ din streinĭ aѕ stъtѕtѕ, kѕm щi Bъsъrъbeщtiĭ se tragѕ din neamѕ sъrbeskѕ, щi alцĭ domnĭ de alte neamѕrĭ, kѕm în vieцile lorѕ se va arъta, însъ kъцĭ vomѕ щti din чe rodѕ aѕ fostѕ. Ka aчestea darъ neamѕrĭ de totѕ felѕlѕ, viindѕ eĭ aiчĭ щi kъsъtorindѕ-se щi amestekîndѕ-se kѕ lъkѕitoriĭ пъmîntѕrilorѕ щi aщezîndѕ-se, fiindѕ dintr'aчeĭa maĭ mѕlцĭ vredniчĭ щi destoĭniчĭ, aѕ rъmasѕ moщteanĭ щi пѕmele de se kĭema *Rѕmъnı*. Aщa darъ maĭ mѕlцĭ щi aiчĭ de aчeĭa sъntѕ щi de aчeĭa se vъdѕ, kъ mâĭ d'à firea sъntѕ; kъ niчĭ ѕnѕlѕ пѕ è, mi se пare, din kъцĭ maĭ 'nainte sъntѕ щi se vъdѕ astъ-zĭ щi la kѕrцĭ kъ sъntѕ, alѕ kъrora aѕ tatъ-sъѕ, aѕ moщѕ-sъѕ, aѕ strъmoщѕ-sъѕ, aѕ tatъlѕ strъmoщѕ-sъѕ, aѕ чevaщĭ maĭ în sѕsѕ, kare sъ пѕ fie fostѕ, aѕ Sъrbѕ, aѕ Grekѕ, aѕ altѕ чevaщĭ neamѕ strъinѕ, aѕ mъkar' Armeanѕ, din kare zikѕ kъ se tragѕ щi rѕdeniĭ, kariĭ-щi eĭ înkъ de kъndvaщĭ щi kъtvaщĭ neamѕ aѕ fostѕ щi bogatѕ щi чinstitѕ înkъ. Чi darъ, kѕm se zisse, щi aiчĭ amestekaцĭ kѕ de altѕ-felѕ de oamenĭ, kѕm щi п'în toate цъrrile sъntѕ. Kъ ĭatъ щi la Moskѕ (lasъ altele kъ maĭ mѕlцĭ se tragѕ din folѕ Tъtъrъskѕ щi Leщeskѕ), mѕlцĭ щi de alte felѕrĭ mѕlte dekъtѕ fireщtĭ Mѕskalĭ sъntѕ, însъ de чeĭ marĭ zikѕ. Takѕ de Tѕrчĭ, kъ 'mĭ пare niчĭ ѕnѕlѕ neaoщѕ Tѕrkѕ пѕ è, чi din totѕ felѕlѕ de limbĭ amestekaцĭ, щi kѕm sъntѕ aevea tѕtѕlorѕ este; щi înkъ tѕtѕlorѕ aчellora Tѕrчĭ le ziчemѕ, чellorѕ-l-alцĭ totѕ Mѕskalĭ, щi altora

Iar aша, kвm шi чestora totĭ Rвmъnĭ, kъцĭ lъkвitorĭ шi moшtaenĭ se aflъ пe aichea.

Kъ nichĭ вnĭ rodĭ de oamenĭ osebitĭ în vechĭ пoate remъnea în lвme, nichĭ felвrile de limbĭ în miĭ de anĭ totĭ achellea neskimbate шi nemвtate пotĭ sta; kъ nimikĭ вnt soare este stъtъtorĭ, chi toate kъte sъntĭ în kвrцere шi în mвtъrĭ sъntĭ zidite de vechinika lвĭ Dвmnezeĭ înцellenchĭвne шi пвtere.

Achestea darъ de achestĭ Rвmъnĭ пъnъ aichĭ, de вnde d'închenвtĭ пogoarъ, kв à mвltora mъrtвriĭ s'aĭ zisĭ шi s'aĭ doveditĭ.

Dвпъ che aĭ rъmasĭ Romъniĭ în Dakia moшteanĭ, kвm вnt askвltarea împъraцilorĭ Romanĭ aĭ stъtвtĭ, шi aпoĭ la che aĭ maĭ ajвnsĭ.

Aшa dechĭ, rъmîindĭ Romaniĭ în toatъ Dakia пъzitorĭ шi moшteanĭ п'în chetъцĭ шi п'în цinвtвrĭ, împъrцindв-шĭ пъmîntвrĭ шi lokвrĭ, avъndĭ voevoziĭ lorĭ, kъtъ-va vreme s'aĭ trasĭ aшa шi aĭ stъtвtĭ. Însъ nichĭ nвmele lorĭ într'altĭ felĭ se maĭ mвtase шi se maĭ skimbase sъ le zikъ *Vlaxĭ* saĭ într'altĭ kinĭ, chi *Oastea Romanъ* kъnd se vorbea de dînsa, iar kъnd nв, *Dakĭ* se kiema; шi totĭ *Dakĭ* înkъ mвltъ vreme înkoache, шi de mвlцĭ se nвmea, пentrв kъ шi din Dakiĭ шi Getiĭ era mвlцĭ rъmaшĭ, kвm шi maĭ вsвsĭ s'aĭ zisĭ, kъ nв s'aĭ пвtвtĭ stinцe toцĭ oameniĭ dintr'o цarrъ, kвm nichĭ se пoate, chi totĭ aĭ rъmasĭ. Nвmaĭ che de o datъ atвnchĭ, пroaspъtъ mвtarea-le fiindĭ шi nekrezъndв-ĭ la diregъtoriĭ шi la alte alle цъrriĭ trebĭ, nв 'ĭ trъцea nichĭ 'ĭ amesteka, пentrв kъ nв adвkîndв-шĭ aminte de chea de kвrînd volnichia lorĭ, шi de stъпъnirea lorĭ che aĭ avвtĭ, шi kвm o aĭ пierdвtĭ, sъ nв se xikleneaskъ шi iarъшĭ sъ se skoale împrotiva Romanilorĭ, kвm s'aĭ

маї ші іспітітъ̆ de аъ̆ фъкътъ̆, нъмаї кътъ̆ аъ̆ ръсъфлатъ̆ оареші-че ші соці de ajъторъ̆ 'ші аъ̆ гъsitъ̆. Къ їатъ ін ъrma лъї Traian, імпъръцindъ̆ Adrian, оаре-чеші s'аъ̆ маї іспітітъ̆ à se ръsmiriцi; чі кърînd 'ї-аъ̆ потolitъ̆. Їар маї мълтъ̆ ші ін zillele лъї Antoninъ̆ челъї блъндъ̆ ші milostivъ̆ karele, кът skriъ̆ istoriile, нічї ъ-нъїа елъ̆ à фаче ръъ̆ нъ înчепеа, нічї елъ̆ ръsboiъ̆ întъїъ асъпра кълваші н'аъ̆ рьdikatъ̆ (zikъndъ̆ пъръrea къvîntълъ̆ лъї Счіпіоп, karele зічеа къ маї bine мълтъ̆ va à пъzi пе ъпъ̆ четъцеанъ̆ ші пъмînteanъ̆ de аї лъї сънътosъ̆, dекътъ̆ à ъчide о міїъ de vrъjmaшї), пънъ кînd нъ алцї înчепеа à se xikleni ші à se ръdika імпротіва лъї. În zillele даръ ачестъї *Eosevis* імпъратъ̆, їар афлъндъ̆ Dakiї vreme ші соці гъsindъ-'ші пе ъпъ̆ пеатъ̆ че 'ї зічеа *Alanї*, s'аъ̆ skъlatъ̆ спре Romanї. Чі ші ачестъ̆ Antonin dечї, trimiцъндъ̆ oaste асъпръ-le, 'ї-аъ̆ biръitъ̆ ші 'ї-аъ̆ zdrobitъ̆.

Дъпъ ачееа dечї маї ашезъндъ-se, кът s'аъ̆ зisъ̆, мълтъ vreme тrъгъndъ-se съbt ачéа імпъръціъ s'аъ̆ ціпътъ̆ ші аъ̆ стътътъ̆, съ vede, къ хотъrътъ̆ ші alesъ̆ пънъ ін че vremi s'аъ̆ пъrtatъ̆ тотъ̆ аша ші пеклътіцї s'аъ̆ афлатъ̆ аskълтътоrї, adevъratъ̆ нъ штіъ̆. Къ нічї alesъ̆ аша skrisъ̆ н'атъ̆ чititъ̆ la алції, мъкар ші ачеї Romanї ші ачеї Dakї, kariї апої de мълтъ vreme пrintr'атъцеа анї тотъ̆ într'ъпъ̆ локъ̆ тrъindъ̆ ші лъкъindъ̆, ші bine ъпії къ алції amestekъndъ-se прin rъdenie, ъпълъ̆ лъîndъ̆ фата алъїа, алтълъ̆ фечїорълъ̆ алтъїа, атъта s'аъ̆ amestekatъ̆ ші s'аъ̆ ъпітъ̆ кътъ̆ маї пе ъrmъ тътълоръ̆ імпреъпъ *Dakї* ле зічеа, пънъ кънd Гречії skriitorї întъїъ, зікъ̆ тоцї, ле аъ̆ skimbatъ̆ пътеле de ле аъ̆ зisъ̆ *Vlaxї*. Avemъ̆ ші ачестъ̆ semnъ̆, къ атъта se ъпіse ачеї Romanї de аічї къ ачеї Dakї, кътъ̆ нъ s'аъ̆ маї деспъrцitъ̆ апої între дъп-

шiĭ niчĭ kъnd s'aŭ rъntŭ de îmпъrъцia romanъ шi aŭ intratŭ п'între dъnшiĭ alte limbĭ, чi totŭ într'ъna s'aŭ цinъtŭ шi aŭ rъmasŭ шi пъпъ astъ-zĭ. Însъ Romaniĭ kariĭ era, totŭ maĭ barbarĭ îĭ цinea пe Dakĭ, kъm шi era; шi se vede kъ, kъnd se mъnieaŭ шi se чertaŭ între dъnшiĭ, în lokŭ de okarъ, kъm s'arŭ ziчe, Romanъlŭ le ziчea aчellora *Daki*, adikъte înцellegъndŭ *barbarŭ*, kare kъvъntŭ шi пъпъ akъm se aъde de kъte vre-ъnŭ Rъmъnŭ din чeĭ bъtrînĭ, la kariĭ aŭ maĭ rъmasŭ doarъ kъte o ъrmъ de aчellorŭ maĭ bъtrînĭ, din omŭ în omŭ пъzindъ-se, kariĭ ka aчestea цinŭ шi aŭ шi kъte ъnŭ kъvъntŭ de aчellea; kъ iatъ, kъnd vorŭ sъ se чerte saŭ sъ zikъ în lokŭ de okarъ vre-ъnъĭ omŭ чe 'lŭ vъdŭ moale, kъsкъndŭ шi blestematŭ, îĭ zikŭ *Dakŭ*, kare va sъ semneze aчeea чe 'ĭ ziчea пe atъnчea.

Ĭar de ъnde rъsъrindъ-le aчestŭ nъme de la Flak voevodъlŭ lorŭ, kъm s'aŭ zisŭ maĭ sъsŭ, aŭ din чe înтъĭ шi de kъnd aŭ înчeпtŭ à le ziчe aшa kare шi пъпъ astъ-zĭ шi la Greчĭ, шi la Latinĭ шi la alte limbĭ, шi пînъ toate skrisorile шi istoriile se traцe шi se ziчe, eŭ înkъ kъ Karion zikŭ чe în kronika lъĭ într'à пatra karte, шi Martin Kromer чe într'à doъ-sпre-zeчea, ъnde istoreшte ijdъrъnia шi lъkrъrile Leшilorŭ, skrie, kъ nъ шtiŭ aчeia niчĭ de ъnde sъ dea kaпŭ nъ пotŭ; пoate fi, kъ niчĭ eĭ néaflъndŭ maĭ dinainte de чinevaшi istorite maĭ bine, aŭ tъkъtŭ zikъndŭ adevъrъlŭ fъrъ rъшine kъ nъ шtiŭ, dekъtŭ sъ minцъ fъkъndъ-se à шti чelle чe nъ шtiъ; kъ aчeia de fakŭ aшa, adikъte de чelle чe nъ шtiŭ шi чelle чe nъ kъnnoskŭ zikŭ kъ kъnnoskŭ, à trъfaшilorŭ шi à deшerцilorŭ este, пъrъndъ-le kъ maĭ kъ rъшine le este à ziчe kъ nъ шtiŭ шi nъ kъnnoskŭ чelle чe nъ шtiŭ шi nъ este adevъrŭ, dekъtŭ à minцi шi à ziчe kъ kъnnoaшte шi шtie

челле че нѫ штie; ши нѫ se domireskѫ kѫ мѫлтѫ маї мѫлтъ ши маї mare este рѫшine à ziче минчїѫна къ штie de-kътѫ à ziче adevърѫлѫ къ нѫ штie, kare апоï ши ѫna ши alta se dovedeште; съ vede къ ши челѫ че штie à ziче къ нѫ штie este ръѫtate. Чi de ачеаsta даръ ши еѫ лъsîndѫ, ши de à маї skѫrma altele нѫ 'мї маї batѫ ka-пѫлѫ; ïar чine va vrea à fi ши маї grijѫлiѫ ши маї штiѫтѫ d'à afla kапѫ черче, къ doаръ va afla чitindѫ à altora ши à мѫltora kърцї foile întorkъndѫ.

Însъ dѫпъ ачеstea, iatъ нiчї ѫнѫ lѫkrѫ kъte sѫнтѫ sѫbt lѫпъ, stътътoriѫ ши neskimbatѫ нѫ поate fi, нiчї în nenѫмърацї anї нotѫ totѫ într'ачеllа-шї kiпѫ sta; чi toate сънтѫ în мѫтърї ши în strikъчїѫнї zidite, kѫм s'аѫ zisѫ ши se kѫnnoskѫ. Dreптѫ ачеea, ïar' zikѫ, toate kъte сънтѫ аша fiindѫ, аѫ ши хоtarele лорѫ, kare пънъ нѫ ajѫngѫ la ачеllea нѫ 'шї ïea fieште kare челѫ че e-ste à fi de dънsa; аша de поïанѫлѫ ши прea adînka înцelleпчїѫne à лѫї Dѫmnezeѫ маї 'nainte de вечї orъп-dѫitѫ fiindѫ, kare поъ oamenilorѫ, ачеllea kѫм сънтѫ ши kѫм vinѫ, foarte askѫnse ши întѫnerikѫ пe сънтѫ. Чi даръ kѫм zikѫ ши filosofiï къ toate kъte сънтѫ, în наштere ши în strikъчїѫne staѫ, adikъ: ѫna strikъндѫ-se ши пѫtrezindѫ, alta se наште ши se face, kѫм vedemѫ la toate seminцiile: къ пънъ нѫ пѫtrezeште ѫna, нѫ на-ште alta, ши пънъ нѫ наште alta нѫ пѫtrezeште ачеа-l-altъ; нiчї пънъ нѫ se strikъ ѫнѫ kiпѫ, нѫ se face altѫ kiпѫ. Dечї прекѫм vedemѫ la ачеste fireштї, kare ïar' пѫterea лѫї Dѫmnezeѫ прin fire le lѫkreazъ, adikъte le наште, le kreште ши le пъzeште; ши iаръ аша înfъ-шѫrîndѫ-le de la zidirea лѫмiï пънъ la sfършitѫлѫ лѫмiï vorѫ fi.

Аша даръ ши în челle политiче причепемѫ ши kѫп-

noaштемъ́ къ пъ 'съ́ стътътоаре нічі зніле, чі ші авъці́ се перdъ́, ші domnii се стрікъ, ші ïмпъръції се мътъ ші се стръмътъ, ші toate ка ачестеа зніі перzîndъ, алції гъсіndъ, de la зніі fъцindъ la алції немерindъ орбълъ норокъ, кзм îi zікъ ші 'лъ zзгръвескъ; ші іаръ стрікъndъ-се ші нерindъ алта fъкîndъ-се ші крескîndъ, прекзм чітімъ ші семнеле аевеа ведемъ toate ші къппоаштемъ декънd есте лзмеа, къте domnii, къте кръіі, къте монархіі аъ fостъ, каре din мічі îпчепзтзрі ші некъппоскзте, la къть мъріе ші пзтере аъ венітъ, ші апоі dintr'атъта de марі, la къть мікшораре ші la къть сзрпаре ші стінџере аъ сосітъ, кътъ зnele нічі се маі штіъ нічі се маі помепескъ. Алтеле іаръ монархіі марі гроазніче ші пзтерніче s'аъ пierdзтъ ші în чепзша лоръ аркъndъ s'аъ îнгропатъ, кзм аъ fостъ ачееа à Сірілоръ, кареа 1300 de ані аъ стътзтъ, ші аша кз Sardanapalъ челъ dзпе зрмъ монархъ алъ лоръ перindъ ші арzîndъ s'аъ стінсъ, ші la Вавілонъ аъ ръмасъ dзпе ачееа кътъва време, пънъ кънd Балтасаръ, челъ dзпе зрмъ кралъ алъ Вавілонзлзі, îмпреzнъ кз dънсзлъ аъ перітъ, ші de la еі тоатъ монархіа la Персі аъ венітъ. À Персілоръ іарьші în мъріе крескъndъ ші лъцindъ-се маі мзлтъ de 200 de ані аъ îмпъръцітъ, тотъ аша монархі, пънъ кънd la Елінi аъ венітъ, Алексаndрз челъ маре, фечіорзлъ лзі Філіпъ бірзindъ desъвîршітъ пе Даріе Кодоманзлъ (кзм zіче Слеіdan), кз кареле ші монархіа-ле s'аъ пръпъdітъ la dънсзлъ. Дечі аъ ръмасъ Алексаndрз dзпъ ачееа; монархъ стъndъ; кътъ de маре шіde таре аъ fостъ ші кътъ s'аъ întinsъ, ші алці мзлці скріъ; іаръ ші Кvintзлъ Кзрціъ Romanзлъ, Плзтархъ în віаца лзі че історескъ, ші Dіоdоръ Sікеліотзлъ, într' à меанте-спре-zечеа карте à історііloръ лзі че фаче, dестзлъ ші пе ларгъ аратъ. Дечі, de

la dъnшiĭ чineva чitindŏ, se noate шti шi kъnnoaшte чe шi kъtŏ aŏ fostŏ; se vede kъ elŏ însъшĭ nъцinŏ aŏ îmnъrъцitŏ, deчĭ aŏ mъritŏ. Iar alцiĭ anoĭ domnĭ шi voevozĭ aĭ lъĭ, mъkar kъ îmnъrцise цъrrile de le oblъdъїa eĭ osebĭ, їar înkъ шi eĭ kъtъvaшĭ шi mъltŏ aчea îmnъrъцie aŏ maĭ цinъtŏ, nъnъ kъnd deчĭ чea maĭ nъternikъ шi maĭ mare dekъtŏ toate aчestea aŏ rъsъritŏ шi aŏ venitŏ foarte din miчĭ шi slabe înчenъtъrĭ, întъїъ, kъm ziчe шi Ioan Sleїdan, kъ din niшte nъstorĭ întъїъ шi nekъnnoskъцĭ aŏ ajъnsŏ anoĭ stъnъnĭ lъmiĭ toatъ, kъm шi alцĭ mъlцĭ skriŏ. Iar шi Titŏ-Livie Padovanъlŏ d'înчenъtŏ шi ne largŏ istoreшte de dъnsa. Aчeastъ darъ îmnъrъцie atъtŏ s'a înъlцatŏ шi s'aŏ mъritŏ, kъtŏ nъ nъmaĭ de la Greчĭ, adikъte de la Elinĭ, monarxia aŏ lъatŏ чi шi ne alte maĭ mъlte domniĭ шi krъiĭ aŏ sъnъsŏ шi aŏ цinъtŏ, kъm шi maĭ sъsŏ s'aŏ zisŏ, шi aшa mare шi tare aŏ stъtъtŏ maĭ mъltŏ dekъtŏ 1700 de anĭ, nъnъ kъnd înчenъndŏ шi ea à se nleka, шi îmnъraцiĭ între dъnшiĭ à se чerta, шi îmnъrъцia de la Roma la Bizantia à se mъta, ъnde шi noa Romъ шi Kostinonoli (nъmaĭ Sъrbiĭ Цarigradŏ zikŏ) шi îmnъrъteasa tъtъlorŏ чetъцilorŏ se kїema, шi nъnъ astъ-zĭ se ziчe. Dъnre aчeea deчĭ шi toate krъiile шi toate domniile kъte erъ sъnnъse sъnt aчea ъna monarxie aŏ înчenъtŏ á se desbate шi à se rъne din trъnsa, fieшte kare їarъшĭ nъindъ-шĭ domniĭ lorŏ, kraiĭ lorŏ, kъm aŏ fъkъtŏ; afarъ dintr'aчeia ъniĭ înkъ nъ se destъleskŏ kъ à lorŏ osebire nъmaĭ, чi шi maĭ la marĭ s'aŏ întinsŏ, ъniĭ de la alцĭ lъъndŏ шi eĭ ka sъ fie marĭ. Anoĭ dъnre aчeia deчĭ шi vrъjmaшiĭ kariĭ era maĭ ne delatъrĭ, aŏ înчenъtŏ à kъlka шi à vъtъma aчea îmnъrъцiъ, nъnъ kъnd o narte mare de aчea monarxiъ sъbt jъgъlŏ Tъrkъlъĭ sъnъsъ este шi чea-l'altъ narte înkъ

аша à ajsnџe пrimejdiĭaшte; kъ ĭatъ шi astъ-zĭ vedemš (din deпъrtarea шi srџia lsĭ Dsmnezeš че este пe kaпetele noastre, adikъte пe noĭ пe kreшtinĭ пentrs пenѕmъrate пъkatele noastre) kъ ssпsпš шi ĭeaš mѕltъ пarte шi de aчeea.

Aчeasta întъĭs întъmпlъndѕ-se à o faчe пъrџile aпѕsѕlsĭ, adikъ de à se despъrџi de aчea monarxie, kъ mѕtъndѕ-se împъrъџia, ksm s'aš zisš, la Bizantia snde Kostandin чelš mare aš fъkѕtš чetatea, dѕпъ moartea lsĭ la feчĭorĭ treĭ împъrъџia împъrџindѕ-se, пѕџinъ пrokonsealъ deчĭ à fi de dъnsa aš înчeпѕtš. Аша deчĭ gъlчevile dintr'ѕпš împъratš într'altѕlš adъogîndѕ-se, шi fieшte karele maĭ mare vrъndš sъ fie, ѕпѕlš într'oпarte, altѕlš într'alta trъgъndš шi пizmѕindѕ-se, atѕпчĭ deчĭ maĭ пe srmъ aflъndѕ-'шĭ vremea fieшte-karele, aš înчeпѕtš, kъm s'aš zisš, à se faчe stъпînĭ osebĭ шi de sineшĭ пorѕпчitorĭ. Kъ Italianiĭ, adikъte Frъпчiĭ, ksm le ziчemš noĭ aksm, de la o vreme пeksm de împъraџiĭ че era la Џarigradš maĭ askѕlta, чi înkъ пiчĭ akolo în Italia împъratš de la Valentian alš treilea înkoaче, karele aчella чelš dѕпre srmъ împъratš *samodrъjeџš* aпѕsѕlsĭ aš fostš, пъпъ la Karolš, че 'ĭ zikš чelš mare feчĭorѕlš lsĭ Пiпinie kraĭѕlsĭ de Franџa, karele kѕ direпtѕlš dѕпre bѕпъtatea-ĭ, înџelleпчĭѕпe-ĭ шi vredniчia-ĭ че aš avѕtš, ksm istoriile aratъ faпtele lsĭ, vrednikš aš fostš mare sъ 'ĭ zikъ шi împъratš sъ fie; de karele înkъ zikš toџĭ kъ de arš fi maĭ trъitš elš, arš fi skosš toatъ kreшtinъtatea de sѕbt jѕgѕlš шi robia пъgînъtъџiĭ tѕrчeшtĭ, шi arš fi rъskѕmпъratš dѕпre dъпшiĭ sъпџele kъtš aš vъrsatš aчeĭ tiranĭ, kreшtineskš, че пoate fi пentrѕ пesпѕse пъkate шi пeпlъtite înkъ alle kreшtinilorš; dreпtatea lsĭ Dsmnezeš atѕпчea aчeea п'aš lъsatš à se faчe, direпtš

ачеea нічї пе ачелӗ Karolӗ à maї trъi a vrьtӗ. Însъ шi ачеsta mъkarъ kъ împъratӗ à fi l'aӗ пriimitӗ, kъчї îї шi sьпъsese, їarъ în Italia n'aӗ maї fostӗ skaьпьlӗ împъrъteskӗ, чi în цarra пemцeaskъ, kьm maї 'nainte se aratъ; нічї пre ьrmъ n'aӗ maї пriimitӗ sъ aibъ, adikъte ьпӗ *samodrъjeцӗ* sъ fie, чi fieшte karele, kьm amӗ zisӗ, sъ fie singьrӗ mare шi stъпъпӗ aӗ поftitӗ, kare maї пе ьrmъ aӗ шi fъkьtӗ. Kъ їatъ шi astъ-zї, în ачеa Italie, se aflъ пь o stъпînire пьmaї, чi maї mьlte de шeaпte oпtӗ, kь respьbliчile че le zikӗ, adikъte okъrmьirї de obшte, kьm este Veneцia, Genьva, шi Fiorinца aӗ fostӗ пъпъ într'o vreme, aпoї o aӗ sьпъsӗ ьпьlӗ dintre dъпшiї пь пrea de mьltъ vreme, karele era maї bogatӗ шi maї kь rьdenie de 'lӗ kїema *Kosma de Mediчi*, шi s'aӗ fъkьtӗ domnӗ singьrӗ stъпînitorӗ, dъпdь-ї înkъ паpa шi titьlьшӗ de 'ї zikӗ eї akьm *Gran dьka de Fiorenцa*, dintr'alӗ kъrьїa neamӗ totӗ ьпьlӗ dьпъ altьlӗ trъgъпdь-se шi пъпъ astъ-zї este domnӗ.

Însъ peste toцї kaпӗ într'ачеa Italie kь stъпînire este Папа, karele пь пьmaї la alle Biserічiї шi la kleriчї este maї mare шi se amestekъ, чi шi la чelle mireneшtї, шi la stъпъпirї ka ачеllea mьltӗ krъїeшtї; шi maї vъrtosӗ dekъпd s'aӗ despikatӗ шi s'aӗ despъrцitӗ de Biserika rъsъritьlьї шi de пravoslavпічile dogme, de atьпчї пь пьmaї ka ьпӗ пatriarxӗ шi maї mare în orîпdьїala цъrkovпічilorӗ aӗ пriimitӗ, чi шi în Biserikъ шi în пolitia mireneaskъ monarxӗ sъ fie. Kare ачеasta sъ шi fie чea maї mare шi чea maї întъїь пriчina strikъчїьпiї шi sьrпъriї monarxieї romane, lъsъпdьse шi smьlgъпdь-se din împъrъцia de la Цarigradӗ, kareї akolo skaьпьlӗ Kostantinӗ чelӗ mare mьtase de la vekїa Romъ, kїemъпdь-'lӗ noa Romъ, шi krediпцъ kь

înoite dogme de kъtš Biserika чea bъtrъnъ ші adevъratъ à rъsъritѕlѕĭ 'шĭ aš alesš, ші împъraцĭ osebĭ aš înчeпѕtš à 'шĭ nѕmi, blagoslovindѕ-ĭ sfinцia sa Пaпa, ші lě aš datš ші titѕlѕmš de à se ziчe eĭ ші à se skrie împъraцĭ Romanilorš ші пѕrѕrea aѕgѕstĭ, ĭar împъraцiĭ Цarigradѕlѕĭ sъ se zikъ aĭ rъsъritѕlѕĭ împъraцĭ ші ші aĭ Greчilorš, ші aшa ші istoriile lorš îĭ skriš ші le zikš.

Aчestĭ darъ împъraцĭ kъrora Пaпa, kѕm s'aš zisš, lě aš datš titѕlѕшѕlš de à se kĭema împъraцĭ aĭ Aпѕsѕlѕĭ, ĭar de la Karolš чelš Mare aš înчeпѕtš în цarra nemцeaskъ, 'i s'aš aflatš lokѕlš de à fi. Kъ în Italia la Roma шezъndš, kѕm s'aš zisš, este kaпš domnilorš ші kъtš-vaшĭ цinѕtš цine Пaпa, ші aпoĭ kъ niчĭ arš fi пѕtѕtš fi atъta de mare Пaпa kѕm este, de arš fi fostš împъratš akolo, ші alцĭ kъцĭ-va dѕчĭ, ші felѕrĭ de felѕrĭ de stъпînirĭ sъntš, kare à se istori toate akѕm niчĭ à mea vorbъ nѕ este niчĭ пrea lѕngš într'aчeasta 'mĭ trebѕĭe sъ fiš. Чi nѕmaĭ ші aчeasta înkъ o zikš, пentrѕ ka пe skѕrtš sъ kѕnnoaшtemš чine aš fostš maĭ mѕltš ші maĭ întъiѕ пriчina mikшorъriĭ ші strikъriĭ monarxieĭ Romane. Dѕпъ aчeĭa deчĭ, s'aš osebitš Sпanioliĭ, Franцoziĭ, Nemцiĭ, ші în skѕrtš toate alle-l'alte цъrrĭ ші пъrцĭ alle aпѕsѕlѕĭ, kraiĭ lorš пѕindѕ-'шĭ ші domnĭ, ші altele reпѕbliчĭ fъkъndѕ-se, adikъte maĭ de obшte lѕkrѕrile lorš okъrmѕindѕ-'шĭ, nѕ ѕnѕlš nѕmaĭ *samodrъjeцš* sъ пorѕnчeaskъ; kare aчestea kѕĭ este пofta maĭ пe deпlinš ші maĭ пe largš à le шti, ші alte kъrцĭ vazъ, ĭar ші à lѕĭ Filiппš Kloverie geografie, ші пe Gѕlielmš Blaѕt în . . . . . чe aš fъkѕtš, adikъte, în пrivelишtea înkѕnjѕrъriĭ totš пъmъntѕlѕĭ, kaѕte.

Însъ toцĭ aчestia alle biseriчiĭ, kѕm zikš eĭ, à

anssslsĭ dogme aŭ ansкatŭ, шi se zikŭ kъ sъntŭ *katolиuĭ*, kъrora aĭ nostri, lsîndŭ de la Greчĭ, пentrs ka sъ se înџelleagъ maĭ bine чe sъntŭ, le zikŭ *Папistaшĭ*, adikъte maĭ msltŭ kredŭ într'alle Папiĭ dekъtŭ într'alle adevъrslsĭ; zikъndŭ шi aчeasta (kariĭ maĭ mslte alte greшelĭ alle lorŭ le tskŭ) kъ Папa niчĭ odatъ ns greшeaшte. Пentrs kare, Папa ks Lsteraniĭ шi ks Kalviniĭ, kariĭ s'aŭ rsntŭ dintr'ъnшiĭ, aŭ marĭ пrigoane шi întrebъrĭ шi ns пsџine niчĭ ks aĭ nostri, vrъndŭ elŭ înssшĭ sъ se fakъ kaпŭ Biseriчiĭ, шi maĭ mare dekъtŭ toџĭ пatriarxiĭ шi arxiereiĭ, шi în legare шi în deslegare, шi doar ka snŭ Dsmnezeŭ шi sъ se arate, kare aчeste îmĭ пare kъ dekъtŭ toate allalte tsrbsrъ maĭ msltŭ Biserika, шi se пriчineшte toatъ gъlчeava шi чertele între Biseriчĭ шi între limbile kreшtine maĭ deпъrtare din nesnirea lorŭ. Чi dea seama înaintea lsĭ Dsmnezeŭ karele este пriчina atъtsĭ rъŭ шi atъteĭ пierzъrĭ, шi va da dsпre nemiшkatslŭ ksvъntŭ alŭ Mъntsitorslsĭ Xristos, karele la Mateĭ kaп. 18 ziчe: „Vaĭ lsmiĭ de skandale, kъ „de nevoĭ este à veni skandalele; însъ vaĭ omslsĭ a„чelsia пentrs karele vinŭ skandalele!“

Aшa darъ desпre aчestea îmпъrъџia Џarigradslsĭ maĭ mikшorъnds-se шi maĭ îngsstъnds-se, aŭ înчeпstŭ Sarakineniĭ (de snde se tragŭ шi Tsrчiĭ) пъrџile rъsъritslsĭ à le tsrbsra шi à le strika, шi maĭ пe srmъ шi à lsoa întinzînds-se atъta kъtŭ шi aчea пarte mare ks îmпъrъџie ks totŭ o aŭ ssпssŭ шi o aŭ lsatŭ ksm шi astъ-zĭ vedemŭ. Шi ns nsmaĭ aчeea чĭ шi alte maĭ mslte krъiĭ шi domniĭ, kare пъrъnds-le kъ se osibeskŭ пentrs vre snŭ folosŭ alŭ lorŭ saŭ volniчie, ka шi eĭ stъпînĭ sъ se fakъ singsrĭ, aŭ kъzstŭ în maĭ mare robie шi jsgŭ, néadsкъnds-'шĭ aminte шi neso-

kotindŏ alte пilde neпѕmѫrate шi din toate zillele че înaintea okilorŏ ne staŏ, kѕm vinŏ шi la че пogoarѫ, чeĭ че ѕniĭ într'o пarte alцiĭ într'alta tragŏ lѕkrѕrile шi пѕterea lorŏ. Шi de пѕ de aчellea se învaцѫ, mѫkar sѫ 'шĭ fie adѕsŏ aminte шi de kѕvѫntѕlŏ чelŏ nesmintitŏ шi nedeшertŏ alŏ Domnѕlѕĭ Xs. че ziче пrin Mateĭ kaп 11: kѫ toatѫ îmпѫrѫцia îmпѫrцindѕ-se întrѕ siпe se пѕstiieшte, шi toatѫ чetatea aŏ kasa îmпѫrцitѫ între dѫnsa, пѕ va sta.

Пrekѕm kĭarŏ vedemŏ kѫ aшa fѫkѫndŏ шi aчea mare monarxie Romanѫ aŏ kѫzѕtŏ шi s'aŏ пĭerdѕtŏ, шi ĭatѫ dintr'ѫnsa mare пarte Tѕrчiĭ o aŏ sѕпѕsŏ шi o stѫпѫneskŏ, neпѫzindŏ înkѫ niчĭ чelle drepтѫцĭ шi faчerĭ de bine kare maĭ dinainte vreme de maĭ mariĭ lorŏ шi de bѕniĭ de evlavie шi de milostiviĭ îmпѫraцĭ пѕse în leцĭ era шi neklѕtitŏ se пѫzea. Kѕm ziче шi Пaпa Leon în oraцia че aŏ fѫkѕtŏ de rѕgѫчĭѕne kѫtre Attila kѫnd venea шi sпre Roma kѕ mare пѕtere (dѕпre че strikase шi lѕoase mѕlte шi alte lokѕrĭ, шi Italia), eшindѕ-ĭ înainte deпarte de Roma, kѕ totŏ kliroѕolŏ Biseriчiĭ шi kѕ toцĭ чeĭ bѫtrînĭ kariĭ maĭ era atѕnчea sfatѕlŏ Romeĭ, шi 'lŏ rѕga sѫ пѕ 'ĭ kalчe, sѫ пѕ 'ĭ striче шi sѫ пѕ 'ĭ пĭarzѫ. Ziчea darѫ aчelŏ sfѫntŏ omŏ Leon Пaпa, kѕm skrie шi Nikolae Olax în Attila. „Mare oare-kѫnd, nebirѕite kra„ĭѕle! à Romanilorŏ чellorŏ birѕitorĭ toatѫ lѕmiĭ era sla„va, kѫnd birѕiцilorŏ da ertѫчĭѕne, шi kѫnd пre чeĭ че „se rѕga în kredinцѫ шi în пrieteшѕgŏ iĭ пriimea, o„biчĭnѕindŏ birѕinцa kѕ milosѫrdie sѫ o stѫmпere, kѕ ka„re lѕkrѕrĭ шi faпte, îmпѫrѫцia шi avѕцiile adaoцea. „Vestea deчĭ шi slava пѕmelѕĭ lorŏ nemoartѫ o fѫ„чea. Шi aчestea пѫпѫ kѫnd se пѫzea шi obiчĭna le „пѕrta, alle Romanilorŏ era meшteшѕgѕrile, obiчeĭѕrile „шi înцellenчĭѕnile; ĭarѫ daka s'aŏ mѕtatŏ într'altŏ felŏ

„kinꙋrile lꙋkrꙋrilorꙋ̆, чеea че de la noĭ aꙋ̆ rъnitꙋ̆, aчеea „цie, kraĭꙋle Attilo! akꙋm norokꙋlꙋ̆ 'цĭ aꙋ̆ datꙋ̆, ш. ч. l. „Ka aчeasta шi maĭ mꙋlte ĭ aꙋ̆ zisꙋ̆ aчelꙋ̆ Leon Папа."

Ꙋnde darъ eatъ kꙋm шi altele toate alalte stъпъnirĭ, шi чe este kъnd este sъ se mꙋte, nebꙋnindꙋ-ĭ Dꙋmnezeꙋ̆, kꙋm шi пroorokꙋlꙋ̆ David în пsalmĭ ziчe: nebꙋneшte Dꙋmnezeꙋ̆ norodꙋlꙋ̆ пre karele vrea sъ 'lꙋ̆ пiarzъ ш. ч. l. Поate fi darъ ka шi aчeĭa ajꙋngъndꙋ̆ vъrfꙋlꙋ̆ mъriilorꙋ̆ шi vrъndꙋ̆ sъ se пleчe шi sъ se пearzъ, din чelle vredniчe шi bꙋne faпte чe fъчea, kъnd se ꙋrka шi se adaoцea strъmꙋtъndꙋ-le în blestemъцie шi în relle, aꙋ̆ ajꙋnsꙋ̆ шi s'aꙋ̆ mꙋtatꙋ̆ aшa.

Însъ este à se maĭ шti kъ toate lꙋkrꙋrile kъte sъntꙋ̆ în lꙋme aꙋ̆ шi aчestea treĭ stъпъne dꙋпre чe se fakꙋ̆, adikъte: ꙋrmare, stare, шi пogorъre, aꙋ̆ kꙋm le zikꙋ̆ alцiĭ, adaoцire, stare шi пlekare. Deчĭ darъ, niчĭ ꙋnꙋ̆ lꙋkrꙋ nꙋ este karele sъ nꙋ dea п'într'aчeasta, чi nꙋmaĭ ꙋnele maĭ în grabъ, altele maĭ tъrziꙋ̆ le trekꙋ̆, ĭar toate la ꙋnꙋ̆ steajerꙋ̆ se adꙋпъ шi se strъngꙋ̆ în чea d'aпoĭ, adikъte în strikъчĭꙋne шi în пierzare deslegъndꙋ-se.

Deчĭ darъ aшa toate fiindꙋ̆, ĭatъ шi domniilorꙋ̆, krъiilorꙋ̆, îmпъrъцiilorꙋ̆, avꙋцiilorꙋ̆, mъriilorꙋ̆ шi tꙋtꙋlorꙋ̆ чellorꙋ̆-l-alte kъte sъntꙋ̆, aшa se întъmпlъ шi le vinꙋ̆; чi nꙋmaĭ чellorꙋ̆ dirепte, чellorꙋ̆ blъnde шi чellorꙋ̆ maĭ kꙋ înцellenчĭꙋne le rъmъne laꙋde, feriчirea de bꙋnъ пomenire шi пildъ folositoare чellorꙋ̆ bꙋnĭ шi înцellenцĭ dꙋпre ꙋrmъ, шi kanoane kꙋ kare maĭ mꙋltꙋ̆ шi maĭ slъvitꙋ̆ пotꙋ̆ sta шi se пotꙋ̆ okъrmꙋi. Шi de li se întъmпlъ шi sꙋrпare шi kъdere, înцellenцiĭ nꙋ le daꙋ̆ atîta vina шi пriчina kꙋ sꙋdalmъ, kъчĭ aꙋ̆ sositꙋ̆ la aчeea adikъte sъ zikъ, kъ din nekibzꙋĭala шi nebꙋnia lorꙋ̆ aꙋ̆ venitꙋ̆, чi

нsmaĭ sokoteskš kъ аша zidite шi fъkste în lsme sъntš, ka шi elle sъ 'щĭ ĭea konецslš, ksm ziчe шi Virgilie поetslš în kartea à пatra à Eneideĭ de Troada kъnd de Eliпĭ s'aš пръпъditš шi s'aš stinsš, krъindš akolo шi alцiĭ, шi neamslš lsĭ Пriamš maĭ msltš de 2000 de anĭ, ksm ziчe tъlksitorslš aчestsĭ Vergilie Maslš Xonoratslš. Deчĭ aчela alta n'aš maĭ xslitš, kъчĭ аша aš sositš aчea krъie, чi nsmaĭ kъ аша aš fostš în orъndsĭala lsĭ Dsmnezeš sъ fie, ziчe, шi аша adsчea vremea sъ se sfъrшeaskъ. Ĭar чellorš relle stъпъnirĭ, шi krsde шi tirane шi ka de aчestš felĭs, stъпъnitoriĭ okarъ, blestemš, ssdalmъ, шi rea поmenire rъmъne, шi rъiĭ de la aчelle relle ĭeaš пilde, пentrs ka maĭ ksrъnd sъ se striчe шi sъ se пiarzъ, nimikš alta fъrъ aчeea rъmъindš-le пe srmъ, шi se пierde поmana lorš ks ssnetš, ziчe David пsalm. 9 шi пsalm… „шi amš trekstš шi niчĭ s'aš aflatš lokslš lsĭ.“

Шtiš însъ kъ ns linseskš în lsme шi de aчeĭa de kariĭ ns zikš; dar' aš ns шi чeĭ bsnĭ шi înцelleнцĭ чe sъntš, ns morš aš ns kadš шi sъ ssrпъ шi eĭ, ka шi чellorš чe le zikš шi sъntš шi rъĭ шi nebsnĭ? Чi aчestora respsnsslš шi чelle чe din toate zillele чe se vadš întъmпlъrĭ este, шi toate skriitsrile kъte sъntš, шi sfinte шi de чelle-l'alte înainte-le strigъ шi aratъ, kъtъ este osebirea traĭslsĭ шi viaцa snsĭ bsnš, de aš ns è rъš, шi aš ns-ĭ înцellentš, de aš ns-ĭ nebsnš? Se vede kъ Aristotelš, în kartea à шeasea чe faчe kъtre fiĭs-sъš Nikomaxš de obiчine, ziчe kъ чe este rъš, este шi nebsnš, шi чe este nebsnš este шi rъš. Însъ aiчea ns înцelleцe filosofslš de nebsnĭ пe чeĭ чe smblъ ks oase, ks пietre шi sъntš de legatš, kъ aчeĭa de à fi аша, vine dintr'altъ пriчinъ, adikъte, aš din drъчiĭ, aš din melan-

χolie, kare fireskӗ lѣkrѣ este; чi de чeĭ чe sѣntӗ rъĭ oamenĭ шi krѣzĭ, kariĭ kѣnoskӗ шi binele шi rъѣlӗ чe este; de aчeĭa grъĭeшte шi ziчe: kъ чe este rъӗ este шi nebѣnӗ; kъчĭ de n'arӗ fi nebѣnӗ n'arӗ faчe rъӗ, ш. ч. l. Шi пentrѣ-kъ fъkъndӗ rъѣlӗ, vine deчĭ maĭ пe ѣrmъ la чelle чe maĭ sѣsӗ s'aӗ zisӗ, шi ĭnkъ la maĭ mѣlte relle шi nenoroчirĭ, avъndӗ шi de la Dѣmnezeӗ voĭe шi volniчie sъ nѣ fie aшa rъӗ шi nebѣnӗ kѣm se faчe. Kъ adevъratӗ este чeea чe zikӗ toцĭ ĭnцellenцiĭ, kъ kѣm este soarele de ĭntѣnerikӗ, aшa este deosebitъ шi viaцa ĭnцellentѣlѣĭ de à nebѣnѣlѣĭ, чelӗ ĭn lѣminъ de чelӗ-l-altӗ ĭn ĭntѣnerekӗ trъindӗ kѣm шi alцiĭ mѣlцĭ skriӗ. Ĭar шi пe Solomon vedeцĭ la пilde шi пrin toate kъrцile lѣĭ, чe este viĭaцa ѣnѣĭ nebѣnӗ шi чe à ѣnѣĭ ĭnцellentӗ; kѣm шi ĭn kaп. 11. Eklisiastikѣlӗ ziчe: Okiĭ ĭnцellentѣlѣĭ ĭn kaпѣlӗ lѣĭ, ĭarъ nebѣnѣlѣĭ ĭntrѣ ĭntѣnerikӗ ѣmblъ.

Пъnъ aiчĭ darъ шi de aчestea din istoriĭ neeшindӗ nѣ fъrъ folosӗ, mi se пare, шi ĭn zъdarӗ чellorӗ kѣnoskъtorĭ kъ amӗ fъkѣtӗ.

Dѣпre aчestea darъ, kѣ voevoziĭ lorӗ шi kѣ otkъrmѣitoriĭ чe de la Roma se trimitea stъndӗ шi пѣrtъndѣ-se, mѣltъ vreme sѣbt aчea stъпъnire aӗ fostӗ шi s'aӗ цinѣtӗ, totӗ de la ĭmпъraцiĭ Romanĭ sпъnzѣrъndӗ шi kѣrъnd пѣterea шi skoaterea domnilorӗ lorӗ, шi de akolo toatъ kivernĭseala lorӗ пogorea, пъnъ kѣnd ĭatъ (kѣm s'aӗ zisӗ, kъ niчĭ ѣnӗ lѣkrѣ ĭn lѣme stъtъtorӗ nѣ è niчĭ aчeĭa ĭn veчĭ aшa aӗ пѣtѣtӗ sta), aӗ ĭnчeпѣtӗ desпre rъsъritӗ à пogorъ limbĭ noъ, шi à ĭmпresѣra шi kѣ sila à deskъleka пъrцĭ d'alle aпѣsѣlѣĭ; adikъte, kѣm zikӗ, din Asia, пartea чea maĭ mare à пъmъntѣlѣĭ, ĭn Evroпa viindӗ; ĭn пatrѣ пъrцĭ darъ Geografiĭ maĭ noĭ, ĭmпъrцindӗ totӗ пъmĭntѣlӗ, adikъte ĭn Asia, ĭn Afrika,

în Evropa, шi în Amerika; шi чea dekътъ toate maĭ mare пarte, kвm s'aŭ zisъ, este Asia.

De akolo darъ пornindв-se aŭ venitъ mвlцime de oamenĭ de aŭ lokвitъ чeste-l'alte пърцĭ; însъ чeĭ maĭ aleшĭ шi ostaшĭ aŭ fostъ Gotiĭ, Vandaliĭ, Sloveaniĭ, Хвniĭ шi ka aчestia, kariĭ viindъ, kвm s'aŭ zisъ, шi kвпrinzъndъ aчeste пърцĭ шi màĭ toatъ Evroпa, aŭ lъkвitъ întrъnsele. Se vede kъ nв fъrъ mвltъ шi nesпвsъ vъrsare de сънцe, шi ommorвrĭ nekrezвte, niчĭ fъrъ de dese groazniчe шi relle ръzboaĭe; пentrв kъ îmпъръцia romanъ înпotriva lorъ trimitea marĭ oштĭ шi aleшĭ Voevozĭ, шi, шi însъшĭ îmпъръцia merцea de se bъtea kв aчeia че învъrstatъ norokвlъ izbъndelorъ venĭa, kъ kъnd вniĭ kъnd alцiĭ birвĭa, kъte odatъ ĭarъшĭ шi паче între dъnшiĭ fъчea, шi maĭ пe вrmъ le lъsa вne lokвrĭ kвm lĕ aŭ koпrinsъ шi lĕ aŭ lвatъ sъ le цiъ шi sъ le moшteneaskъ. A kъrora lвkrвrĭ шi kвm s'aŭ пвrtatъ, шi kвm aŭ deskъlekatъ, шi чine întîiŭ kaпete шi Voevozĭ lĕ aŭ fostъ aчellorъ limbĭ, шi de вnde aŭ izvorъtъ aчelle neamвrĭ шi kare dвпъ kare aŭ venitъ, шi чine kъtъ aŭ birвitъ, nefiindъ пovestea шi treaba mea akвm aчeea, шi пentrв ka sъ nв fie istoria aчeasta de mine atъta delвпцitъ, kъtъ doarъ шi чitindъ вnora sъ se вraskъ, iatъ aчellea le trekъ шi le lasъ. Ĭar' kвĭ este пofta шi dragъ à шti, чiteaskъ пe Antonie Пonfiпie în dekada de întъĭв, în kartea à doa, пe Flavie Blond, în dekada lвĭ în чea de 'ntъĭв, în kartea d'întъĭв; пe Пrokoпiŭ în istoria lвĭ че faчe de ръzboĭвlъ Gotikъ, пe Karion în kronika lвĭ în kartea à treĭa, în vieaцa lвĭ Dekie îmпъratъ; пe Martin Kromer în kartea lвĭ d'întîiв, че faчe de ijdъrъnia Leшilorъ, пe Kalimaxъ la înчeпъtвra kъrtiчelleĭ че 'ĭ ziчe: *Eksпerientis Attila*,

ші пе алці непнмъраці istoriчі че skriŭ ші пе ларгŭ de Goţĭ ші de Vandalĭ ші de Sloveanĭ, ші de alцĭ пе karii, мъкаръ къ în totŭ felвlŭ îmпъраціĭ Romanĭ ші în totŭ kiпвlŭ aŭ nevoitŭ à ĭ skoate de прin birвinцile lorŭ, ші кв mare пвtere ші alцĭ îmпъраці, ші 'ĭ aŭ birв-itŭ de мвlte orĭ. Ĭar' ші Klaвdie îmпъратŭ, zиче Blond, квм аратъ dintr'o поslaniъ à ачелвĭ Klaвdie, че skria kъtre Nвnie Brok, пъzitorвlŭ ші okъrmвitorвlŭ Ilirieĭ, квм къ treĭ sвte de miĭ de Goţĭ aŭ тъĭatŭ, ші doъ miĭ de korъbiĭ alle lorŭ aŭ înnekatŭ, karea аша skriĭa: „Klaвdie îmпъратŭ, lвĭ Brok sъпътate! stins'amŭ 300,000 „de Goцĭ, 2000 de korъbiĭ lĕ amŭ înekatŭ; învъlite „sъntŭ gъrlele de naveze, de sabiĭ, ші de sвliцe; toa-„te marцinele gъrlelorŭ akoпerite sъntŭ, kъmпiĭ de trв-„пвrĭ пlinĭ sъntŭ, niчĭ вnŭ drвmŭ kвratŭ este, marea „четате Kartago пвstie este, ші katîrĭ ші katîre atъta „amŭ lвatŭ, kъtŭ niчĭ вnŭ ostaшŭ пв è sъ пв „dвkъ kъte doĭ ші kъte treĭ; ші мъkаръ de n'arŭ „fi пъцitŭ reпвblika romanъ de Galian atъtea, мъkаръ „de n'arŭ fi adвsŭ treĭ-zeчĭ de tiranĭ strikъtorĭ! къ пъ-„zindв-se, ostaшiĭ kariĭ felвrĭ de ръzboaĭe aŭ ръdi-„katŭ, ші d'arŭ fi fostŭ legioaпele пъzite, пе kare, Galian „ръŭ izbъnditorв, lĕ aŭ вчisŭ, kъtŭ adaosŭ arŭ fi reпв-„bliчeĭ? Кŭ à пoastrъ însъ grijъ ші osъrdie aŭ fostŭ „bъtaĭa de la Mesiĭ, ші мвlte ръzboaĭe aŭ fostŭ la „Martinoпoli, мвlцĭ de fвrtвпъ aŭ пeritŭ, maĭ мвlцĭ kraĭ „пrinші, ші пrinse à мвltorŭ felвrĭ de neamвrĭ blago-„rodniчile femeĭ. Пlinitв-s'aŭ birвinцele romane de „robĭ barbarĭ ші lokвitorĭ din Gotŭ, niчĭ o царъ n'aŭ „fostŭ karea robŭ de à 'lŭ цinea ka în izbъndъ sъ пв „aĭbъ Gotŭ ш. ч. l.“

Аша даръ de ачеĭ Goţĭ че atвnчea пъцise, Klaв-

die îmпъratŭ skria; însъ nічĭ kš ačeea nічĭ altele ka-чellea, шi de nš aшa marĭ birшinцe, ĭarъ totŭ 'ĭ aŭ maĭ birшitŭ шi alцĭ îmпъraцĭ, nš 'ĭ aŭ пštštŭ stъrпi, nічĭ go-ni de totŭ, чi totŭ aŭ rъmasŭ mšlцĭ; шi пъnъ în чea de anoĭ totŭ aŭ rъmasŭ eĭ stъпъnitorĭ mšltorŭ цъrrĭ în Eшrona, kšm шi пъnъ astъ-zĭ kъtevaшĭ neamšrĭ dintrъn-шiĭ se tragŭ, maĭ alesŭ Sveцiĭ шi Daniĭ, kšm zikŭ шi kšm maĭ sšsŭ amŭ însemnatŭ nšцinŭ. Direntŭ ačeasta darъ, ačelle limbĭ шi neamšrĭ kъlkъndŭ, kšm s'aŭ zisŭ, шi îmпresšrъndŭ ačeste пъrцĭ, шi kš ačestŭ prilejŭ šniĭ kariĭ era maĭ de demšltŭ sšпšшĭ Romanilorŭ înkъ gъ-sindŭ vreme, se trъцea шi se dezbъtea de kъtre Romanĭ пre kariĭ nš 'ĭ aŭ maĭ пštštŭ anoĭ sšпшne. Kъчĭ, în mšlte пъrцĭ, шi totŭ kš grelle шi marĭ oшtĭ nš пštea máĭ ajšnцe, шi înkъ kъчĭ kъ шi de mšlte orĭ шi Voevoziĭ шi Xatmaniĭ чe trimitea kš oшtĭ înaintea vrъjmaшilorŭ sъ xiklenea, шi ostaшiĭ în partea lorŭ trъgъndš-ĭ, aŭ eĭ împъraцĭ se пšnea, aŭ пre alцiĭ kariĭ vrea eĭ, îm-пъratŭ rъdika; шi aшa kъtrъ чelŭ чe erea se пornea, šnde шi ačestea între dînшiĭ чerte шi vrъjbĭ maĭ mšltŭ ĭ aŭ rъsinitŭ.

Ačestea darъ шi ka ačestea пšrtъndš-se шi lš-krъndš-se, kšm s'aŭ шi maĭ zisŭ, шi îmпъrцia romanъ пlekъndš-se шi mikшorîndš-se, iatъ fieшte karele binele шi traĭšlŭ sъŭ osebĭ aŭ înčeпštŭ à 'шĭ kъšta шi à 'шĭ goni.
Aшa darъ шi ačeĭ *Romšnĭ-Dakĭ* чe era aičĭ, шi alŭ lorŭ traĭš шi stare 'шĭ чerka, шi kъtŭ aŭ пštštŭ à le цinea aŭ nevoitŭ, moшtenĭ vekĭ шi întemeĭaцĭ ačestorŭ пъmъntšrĭ sokotindš-se kъ sъntŭ; пentrš kъ prin sšte de anĭ trekšse шi se rъdъčinase în toatъ Dakia lokšindŭ шi шezîndŭ.

Aшa darъ ačestia domniĭ шi voevoziĭ lorŭ a-

vъndъ-'шĭ, шi leцĭ bъne цiindъ шi пъzindъ-le шi înkъ шi bъnĭ ostaшĭ fiindъ, шi цarra lorъ osebĭ aъ înчепътъ à'шĭ пъzi, шi xotarele lorъ maĭ tarĭ à le цinea, nimenъĭ niчĭ eĭ vrъndъ atъta à se maĭ sъпъne; чi чine asъпra lorъ venea, шi eĭ împotriva aчellora sta, шi atъta kъtъ mъlцĭ se îngrozea de dъnшiĭ, шi maĭ vîrtosъ veчinиĭ lorъ, kariĭ venise apoĭ dъпъ Romanĭ de kопrinsesse aчelle lokъrĭ, kъm s'aъ maĭ zisъ; шi nekъm sъ 'ĭ maĭ bъntъiaskъ se isпitea, чi în пrieteшъgъlъ lorъ 'i kĭema, шi kъ dînшiĭ se lega, ka orĭ kъnd eĭ vrea sъ meargъ asъпra altorъ kъiva, saъ kъnd alцiĭ asъпra lorъ vrea veni, eĭ ajъtorъlъ sъ le dea, шi kъ пrieteшъgъlъ sъ se afle. Aшa шi чestia kînd va vrea чere ka aчelaшi чerere de la aчeĭa, gata sъ se afle шi sъ le dea dъпre bъna veчinъtate шi legъtъra чe fъчea kъ eĭ, шi într'aчestъ kiпъ înkъ mъltъ seamъ de anĭ s'aъ пъrtatъ шi s'aъ цinъtъ, niчĭ grije lorъ de alte domniĭ шi krъiĭ mъkarъ era; kъчĭ mъltъ шi пъternikъ oaste avea, шi înkъ kъ toцĭ ostaшĭ bъnĭ era. Niчĭ niчe de împъraцiĭ Цarigradъlъĭ se temea mъkarъ, kъ înkъ пъпъ пintr'aчelle vremĭ totъ tarĭ шi пъterniчĭ era; чi înkъ шi kъ eĭ s'aъ bъtъtъ împotrivъ-le stъndъ, шi ajъtoare lĕ aъ datъ, kînd aъ trebъitъ împotriva vrъjmaшilorъ lorъ шi à Tъrчilorъ, kъnd aъ înчепътъ à treчe înkoaчe marea шi à le lъa lokъrĭ, шi á le maĭ îngъsta împъrъцia, шi din Ellada, пrekъm maĭ înainte voiъ arъta.

Însъ kъ пъцinъ mirare este la toцĭ kъцĭ skriъ de aчeasta, niчĭ la kъцĭ bine vorъ sokoti de aчeştĭ Romъnĭ, kъm s'aъ цinъtъ шi aъ stъtъtъ пъпъ astъ-zĭ aшa, пъzindъ-шĭ шi limba, шi kъm aъ пътъtъ шi potъ шi пъmъntъrile aчestea lъkъieskъ, kare aчeasta la пъцine limbĭ шi neamъrĭ se vede; шi maĭ vъrtosъ atъtea rodъrĭ de oamenĭ strъine шi barbare пeste dъnшiĭ aъ

datǔ mi aǔ strikatǔ, karii neste alцĭ aша dъndǔ, niчĭ nsmele niчĭ altǔ nimikǔ ns se maĭ шtie niчĭ se maĭ nomeneшte de aчeĭa, ksm iatъ шi maĭ sssǔ amǔ zisǔ. Ĭar' шi aevea se ksnnoaшte шi se krede, kъ îmnresъ-rîndǔ Gotiĭ, Vandaliĭ, Sloveaniĭ, Xsniĭ, шi alцiĭ ka a-чestia, шi kъlkъndǔ шi deskъlekъndǔ mare narte à E-vronei, шi ne aiчĭ aǔ trekstǔ aǔ lsatǔ aǔ strikatǔ шi aǔ ssnnssǔ Xsniĭ aчeste цъrrĭ, ksm vomǔ vedea maĭ 'nainte; ĭar' eĭ totǔ aǔ stъtstǔ, шi s'aǔ цinstǔ ksm sîntǔ. Kъ ĭatъ în цar a sngsreaskъ, snde-ĭ ziчemǔ de sssǔ, în toatъ цarra sъr-beaskъ kare înцellegǔ îmnresnъ шi nre Bslgarĭ шi nre Bos-neaцĭ, шi ne toцĭ ka de aчestǔ felǔ, kariĭ se tragǔ de чeĭ Slo-veanĭ чe amǔ zisǔ maĭ sssǔ, kъ aǔ venitǔ de aǔ konrinsǔ шi aǔ lъksitǔ чelle цъrrĭ în kare шi nъnъ astъ-zĭ шedǔ, шi se vъdǔ, шi цarra Xorveцeaskъ, шi Sveцia, шi Dania, шi alte nrea mslte înkъ ka aчellea neamsrĭ sъntǔ deskъ-lekate, snde noĭ ziчemǔ darъ: aǔ nsstiĭ шi fъrъ nimenĭ într'însele aǔ fostǔ kъnd aǔ venitǔ aчelle limbĭ? Чi aчeea ns se noate ziчe, kъчĭ kъ bine шtimǔ din istoriĭ шi de adevъrslǔ lskrslsĭ, kъ înkъ foarte nline de oa-menĭ шi bogate aǔ fostǔ birsinцe alle Romanilorǔ; чi nsmaĭ vremea lsngъ mstъndǔ lskrsrile шi strъmstъndǔ oameniĭ, de la aчeĭa d'întъĭ aǔ venitǔ la чeĭ-l-alцĭ la kariĭ nъnъ astъ-zĭ vedemǔ kъ sъntǔ. Ziчemǔ darъ aksm, dar' чeĭ-l-alцĭ lъksitorĭ чe aǔ fostǔ maĭ 'nainte snde sъntǔ, kariĭ niчĭ sъ maĭ шtiǔ, niчĭ sъ maĭ nomeneskǔ, niчĭ mъkarъ чevaшĭ dintr'aчeia se maĭ nsmeskǔ, saǔ чe limbъ vorǔ fi avstǔ sъ maĭ шtiъ? шi de va fi шi fostǔ rъmasǔ чinevaшĭ, înkъ atъta s'aǔ amestekatǔ în чeĭ maĭ de nre srmъ lъksitorĭ, kъtǔ îngronaцĭ de totǔ sъntǔ de ns se vede nimikǔ de dînшiĭ nikъirĭ! Iar чestia Rs-mъnĭ orĭ ksm, шi ksm nъntr'atъtea kъlkъrĭ, sdrobirĭ шi

nesnuse relle че aŭ trekutŭ ши 'ĭ aŭ kъlkatŭ, totŭ este пъпъ astъ-zĭ, kum s'aŭ zisŭ; kъ totŭ înkъ de nu se aflъ atъta ferічіцĭ ши slobozĭ de totŭ, înkъ ши domnie ши stъпînire ши limba aчeea à Romanilorŭ totŭ stъ ши se цine (se vede strikatъ kum ши alte limbĭ toate alle lorŭ чelle neaoше ши de moшie 'ши lĕ aŭ strikatŭ); în destulŭ kъ totŭ urme de à se kunnoaшte ши à se пuti bine de unde sъntŭ lĕ aŭ rъmasŭ ши aŭ. Kare aчeasta bine sokotindu-se aevea este, kъ nu fъrъ à luĭ Dumnezeŭ пrovidenцie este, nічĭ fъrъ de à sa minune nu este; însъ direntŭ чe elŭ singurŭ шtie: la aчeasta ши Пonfinie uĭtъndu-se într'à treia dekadъ à Ĭuĭ, kartea à noa zічe, dupre alte multe, ши aчestea:

„Mъkarъ kъ felurĭ de felurĭ barbariĭ пъvъlĭ ши „пrъzĭ în Dakia alŭ norodululuĭ romanŭ цinutŭ ши à Geti„lorŭ цarrъ înпreunъ ши ku Пanoniĭ fъчea, însъ пe lo„kuitoriĭ ши пe legioanele romane, kariĭ de kurъnd era „adaose akolo, nu lĕ aŭ пututŭ пierde, între barbarĭ „kufundaцĭ era; ĭar limba romanъ înkъ la eĭ totŭ miro„seшte, ши nічĭ kum de totŭ nu o пъrъseskŭ. Шi aшa „se vede, kъ luntà ши se чerta nu atъta пentru viaцa „kъtŭ пentru пaza ши starea limbeĭ. Kъ чine darъ este „karele nu foarte sъ se мire înkъ de atъtea dese în„trъrĭ ши пrъzĭ alle Sarmaцilorŭ, Gotilorŭ, aшijderea „alle Xunilorŭ, Vandalilorŭ ши alle Гепidilorŭ kare fъ„чea în Dakia, ши alle Germanilorŭ (kъrora *Nemцĭ* le „zічemŭ akum), ши alle Longobardilorŭ de vomŭ sokoti „bine rъutъцĭ ши strikъчіunĭ, ши înkъ пъпъ akum într'„aчestĭ Dakĭ ши Getĭ urmele limbeĭ romane se пъ„zeskŭ, kъrora akum, пentru шtiinцa bine à sъцeta, „*Valaxĭ* le zічemŭ. Aічĭ darъ п'ъntr'atъцea timпĭ, sъп„цele Korvin askunsŭ era; în чea d'aпoĭ însъ, în satulŭ

„Korvin aŭ odrъslitŭ, nічі ачеasta kъ adevъratŭ fъrъ de „mare à lъі Dъmnezeŭ lъkrare nъ este; kъ din ferічі-„rile Korvinilorŭ п'ъntr'atъцеa anі, norodъlŭ romanŭ de „barbarі, шi akъm ачеstiaшi voevozі kreшtineaska re-„пъblikъ шi ачеste цinъtъrі din reaoa шi пъgъneaska „robiъ sъ izbъveaskъ." Ачеstea sъntŭ zisele шi laъ-dele шi maі mъlte à lъі Пonfinie de ачеstі Romъnі.

Însъ ачеstŭ Korvin че пomeneшte aічі, este tatъ lъі Mateiaшŭ kraiъ, karele mare omŭ aŭ fostŭ шi marі lъkrъrі aŭ fъkъtŭ, шi marі rъzboaіe kъ Tъrчiі aŭ bъtъtŭ, шi elŭ шi fiъ-sъŭ, пrekъm înainte, ъnde le va veni rъn-dъlŭ, kъtŭ se va пъtea шi de dъпшiі vomŭ ziче; karele de neamŭ romъneskŭ se traце, kъm шi ачеstŭ Пonfinie din înчепъtъlŭ lorŭ frъmosŭ istoreшte, шi alці toці is-toriчі aшa adevereazъ.

Într'ачеstŭ kipŭ darъ, kъm s'aŭ zisŭ maі sъsŭ, mъltъ vreme Romъniі пъrtъndъ-se шi aflъndъ-se aŭ stъtъtŭ, însъ пъ niчі maі пe ъrmъ пъцine grelle шi relle aŭ ajъnsŭ, шi 'і aŭ întîmпinatŭ; kъ iatъ шi Xъniі viindŭ шi koпrinzъndŭ ачеste пъrці шi alte mъlte aŭ kъlkatŭ, maі vъrtosŭ цarra Ъngъreaskъ de sъsŭ, kъm amŭ zisŭ, karea o aŭ шi цinъtŭ, шi într'ъnsa aŭ deskъlekatŭ шi o aŭ lъkъitŭ; din kariі шi пъпъ astъ-zі se tragŭ Ъngъriі, шi пre ачеastъ Dakie o aŭ sъпъsŭ kъm Attila шi în titъlъшъ lъі îі пъne. Se vede kъ aпoі kъ vreme іar' de sъbt mъna lorŭ aŭ eшitŭ, kъm vomŭ vedea.

Însъ de ачеstі Xъnі пъmaі (lъsъndŭ alte limbі, kъm amŭ zisŭ, шi пe aі-l'-alці barbarі че 'і amŭ пome-nitŭ maі 'nainte) mі este à ziче шi à skrie чеvaшi, kъm aŭ пogorъtŭ шi de ъnde aŭ пogorъtŭ îatъiŭ, шi kъm s'aŭ aшezatŭ în цarra Ъngъreaskъ de sъsŭ, шi kъ-

te lokurĭ aŭ maĭ kъlkatŭ шi aŭ konrinsŭ, шi kъnd s'aŭ kreштinitŭ întъiŭ, idololazĭ fiindŭ ka toцĭ aĭ-l'-alцĭ afarъ din ovreĭ, шi nu nentru alta aчeasta o fakŭ, чi numaĭ kъчĭ în veчinъtate ne suntŭ, шi kъчĭ ku dъnшiĭ mare amestekate. Rumъniĭ aŭ avutŭ, шi în чeste maĭ dunre urmъ vremĭ ku dînшiĭ s'aŭ цinutŭ чestia, шi în чea d'anoĭ kъ ku ajutorulŭ lorŭ maĭ multŭ шi цъrrile aчestea, daka s'aŭ osebitŭ de Ardealŭ, adikъte цarra Munteneaskъ шi à Moldoveĭ, s'aŭ deskъlekatŭ шi s'aŭ luntatŭ ku vrъjmaшiĭ lorŭ, шi maĭ vъrtosŭ ku Turчiĭ шi maĭ 'nainte шi maĭ înkoaчe multŭ ne urmъ, sнate шi ajutorŭ lŏ aŭ fostŭ, mъkarъ kъ шi aчestia Ungurilorŭ ka unŭ zidŭ bunŭ шi tare înaintea Turчilorŭ lŏ aŭ fostŭ, шi nu de strikъчiune, de se va sokoti bine шi ku drentate, maĭ niчĭ o datъ, чi înkъ de mare folosŭ, maĭ vîrtosŭ чestorŭ чe în Ardealŭ aŭ rъmasŭ шezъtorĭ шi lъkuitorĭ.

Skrie-voĭu darъ шi de eĭ, kum amŭ zisŭ, чevaш de la istoriчiĭ lorŭ luъndŭ, kariĭ d'înчenutŭ шi dŏ à dinsulŭ alle lorŭ lukrurĭ шi fante aŭ skrisŭ. Însъ kъtŭ voĭu nutea maĭ ne skurtŭ, nentru kъ iarъшĭ, kuĭ-va nlъчea, la aчeĭaшĭ istoriчĭ va nutea vedea maĭ multŭ шi maĭ ne largŭ, kum шi de aчeea чe aŭ fostŭ întъiu шi anoĭ la чe aŭ nogorъtŭ, шi în чea dunъ urmъ nъnъ astъ-zĭ чe se vъdŭ la чe aŭ rъmasŭ *Xunii*, saŭ kum le zikŭ alцĭ *Uniĭ*, din kariĭ *Ungurii* se tragŭ шi чeĭ чe sъntŭ шi nъnъ astъ-zĭ, de unde aŭ nogorъtŭ шi kum aŭ deskъlekatŭ în цarra ungureaskъ, шi чe voevozĭ întъiŭ aŭ venitŭ ku dъnшiĭ.

Vede-se darъ kum toцĭ istoriчiĭ într'aчeasta uninduse adevereazъ kъ Xuniĭ suntŭ Skiцĭ adikъte Tъtarĭ; însъ de la kare narte à Skitieĭ aŭ nogorîtŭ à deskъleka nurцĭ

între dъnшiĭ, este osebitъ пъrere; пentrв kъ вniĭ zikŏ kъ sъntŏ veniцĭ din Skitia чea mare à Asieĭ, alцĭ zikŏ kъ sъntŏ din Skitia чeastъ kъtre meazъ-noaпte kъreĭa îĭ zikŏ шi akвm *Isgra*, karea astъ-zĭ sвппвsъ este sвnt înпъгъцia Moskвlвĭ. Dintr'aчela darъ lokŏ zikŏ sъ fie шi sъ fi пornitŏ într'akoaчe à veni, trekъndŏ balta Meotideĭ (de karea шi maĭ sвsŏ amŏ пomenitŏ karea sъ faчe la Krъmŏ maĭ desпre meazъ-noaпte din aпa Donвlвĭ шi din marea Neagrъ); шi întъĭв aчelle lokвrĭ dintr'akolo aŏ koпrinsŏ, aпoĭ пe înчetŏ totŏ maĭ lъцindв-se шi lokŏ maĭ bвnŏ шi maĭ biosŏ kъвtъndв-'шĭ шi чerkъndв-'шĭ de à deskъleka шi à lъkвi, aŏ ajвnsŏ шi пrin aчeste пъmъntвrĭ, шi trekъndŏ шi mвnцiĭ aŏ koпrinsŏ шi toatъ Пanonia karea, kвm ziчe Klaverie geografвlŏ, aчeasta este чe se koпrinde astъ-zĭ Karniola, Kroaцia (adikъte цarra Xorvъцeaskъ), Markia Vidorilorŏ, Karintia, Stiria, maĭ marea пarte à Aвstrieĭ, jвmъtate de цarra Ŏngвreaskъ de sвsŏ, Slovenia, Bosna, шi o пarte de цarra Sъrbeaskъ.

Deчĭ darъ Xвniĭ, adikъte Skitiĭ aчeĭa kъrora akвm шi Ŏngвrĭ le zikŏ, koпrinzъndŏ шi aчea Пanonie шi maĭ mвlte цerrĭ altele maĭ пe вrmъ lвîndŏ, s'aŏ aшezatŏ. Însъ de aŏ пogorъtŏ întъĭв din Asia saŏ de la Isgra aчeĭ Skitĭ, kвm s'aŏ zisŏ oare-чe maĭ sвsŏ, noъ atъta de dъnшiĭ à чerka nв è; se vede kъ kare este шi adevъrвlŏ kв nevoĭъ se va kвnnoaшte; kъчĭ kъ mвlцĭ skriŏ шi nevoĭeskŏ à dovedi kъ din Asia, maĭ mвlцĭ ĭar' skriŏ шi zikŏ kъ de la Isgra. Însъ niчĭ este dogmъ à biseriчeĭ karea kвm vomŏ vrea sъ nв kredemŏ, чi пoate neшtine krede aчeasta вnde ĭ va пъrea kъ 'i se askвltъeskŏ maĭ bine istoriчiĭ. Însъ чine пofteшte шi aчeasta à o vъnтвra шi à o aleцe maĭ bine, чiteaskъ

пе Пonfinie în dekada-ї d'întîїв, în пartea à doвa, вnde faчe de înчепвtвlв lorв, ші пе Lorinцв Тoпentin, în kъrtiчеаоа lвї че skrie de ijdъrъnia Вngвrilorв, ші пе alцї maї mвlцї пе karії ші чеstв Тoпentin akolea ші la înчепъtвra kaпвlвї че skrie de Вngвrї 'i поmепеште ші ї semneazъ lokвrile вnde skriв aчеї istoriчї. Mвlцї dovedeskв ші kв aчеаsta kвm de la aчеа Івgrъ sъntв; kъ viindв oamenї de aчеїa ші grъindв, mвlte kвvinte zikв kъ se потriveskв kв alle aчеstorв Вngвrї, пвmaї maї strikate ші maї barbare li se пare aчеlle kвvinte, mъkar' kъ пв штimв kare maї fireшї limba îшї vorв цinea, чеstia че prin чеste пъrцї lъkвїeskв, karії s'aв amestekatв kв alte mвlte felвre de limbї, aв чеїa kъчї totв în lokвlв lorв akolo se aflъ. Însъ orї че va fi de aчеаsta пв штiв; їar' kвm mвltв maї barbarї sвntв чеї de akolo, adevъratв este, ші пentrв starea ші tъria lokвlвї aчеlвїa, ші пentrв kъ depарte sъntв de oamenії чеї maї politiчї ші maї iskвsiцї; вnde darъ prekвm sъntв aчеїa, аша ші limba maї vrъtoasъ ші maї barbarъ le va fi.

Aвzit'amв ші eв kв вrekile melle de dвmnealвї Georgie Brankoviчї din Ardealв, omв de чinste ші kв kвnnoштinцъ, ші ші ївbitorїв de à шti mвlte, povestindв kвm kъ mergъndв la Moskв împreвпъ kв frateсъв Sava Brankoviчї, mitropolitвlв Ardealвlвї, omв ші aчеla destвlв învъцatв, înцеllentв ші temъtorв de Dвmzeв, пе karele îlв trimisese Rakoцi George чеlв tъпъrв la împъratвlв moskiчеskв kв solie la anвlв de la Xs... Akolo darъ mergîndв, ші la împъrъцie viindв de aчеї Skitї de la Івgra, într'adinsв aв mersв la dъпшії ka sъ vazъ aчееа че se aвzea kв limba kъ se потriveskв în mвlte kв чеstї Вngвrї, de este adevъratв чеvaшї aв ba.

Шi аша кв дънший împreзнъндв-se ши vorbindѣ впгвреште, zічеа къ адевъратѣ есте къ мвлте кввinte asemenea era кв alle чеstora, нвмаі groase ши маі mojikoase, квм s'аѣ zisѣ; внde даръ ши ачелѣ vrednikѣ бърbatѣ zічеа, къ de à krede este квм de la ачеа Isгръ ачеі Skitі съ fie isvorътѣ ши съ fie venitѣ.

Se vede къ нв linseskѣ внiі à zіче ka ачестеа ши la внiі Skitі че аѣ venitѣ din Asia аѣ аѕzitѣ къ s'аѣ въzвtѣ кънd аѣ venitѣ внѣ solѣ Skitѣ la Тврчі, înкъ la внѣ sвltanѣ Мвratѣ la Цarigradѣ fiindѣ. Шi пе ачелле vremі întъmплъndв-se ши внѣ solѣ de la Rodolfѣ împъratвлѣ nemцeskѣ akolo, аѣ поftitѣ ачелѣ Skitѣ adikъte Тъtarѣ ka съ se împreвne кв дънsвлѣ; ши аша împreвнъndв-se кв дънsвлѣ, între vorbe zikѣ квм съ fie zisѣ ачелѣ solѣ Skitѣ къ Ѹпгвріі de la дънший se tragѣ; ши ka ачеllea altele мвлте повеsteskѣ, квм ши Топentinѣ, totѣ într'ачеlашѣ lokѣ че амѣ semnatѣ маі ssѕѣ, skrie ши ачеаsta, къ Zamoski istorikвлѣ din aвzѣ о istoreшte ши о zіче.

Însъ mie, din омѣ de kredinцъ ши de чinste ши ачеаsta ши alte ka ачеаsta аѕzindѣ ши маі пroasпеte înкъ fiindѣ, îмі este маі мвлтѣ à krede de кътѣ челle че se чіteskѣ пrea vekі, ши sъntѣ în пъreri, înкъ къ ши ачеllea нв zikѣ xotъrътѣ adevъratѣ. Чi даръ ши de штiinцa ачестві lвкrв de внde погоаръ, înкъ este destвлѣ къ s'аѣ zisѣ.

Ачестіі даръ Skitі погоръndѣ dintr'ачелле пърцi, квм s'аѣ zisѣ, свbt шеase voevozі аѣ fostѣ аѣ маі bine съ le zічемѣ sвltanі, квм zічемѣ aквм Тъtarilorѣ къ аѣ, пентрв ka съ înцеleagъ маі bine повеsteа.

Skвlîndв-se даръ ачеllе kapete alle lorѣ, împъrъцindѣ Romanilorѣ Valent, кънd era kвrsвлѣ anilorѣ de

la naщterea Domnsлsĭ Xs. 373, щi adsкъndŭ oaste (ziче Пonfinie în lokslŭ че s'aŭ semnatŭ maĭ sssŭ în kartea à doua, în dekada întъĭs), dintr'o sstъ щi ontŭ-zeчĭ de neamsrĭ, s'aŭ fъkstŭ пъnъ la snŭ millionŭ щi ontŭzeчĭ de miĭ de oameni. Aчeştĭ deчĭ lъsъndь-'щĭ щi msĭerile щi konii, щi dobitoaчele щi totŭ че avea în moщiile lorŭ, щi sksлъndъ-se aŭ înчenstŭ à'щĭ kъsta lokarĭ de aщezъmîntŭ maĭ bsnŭ, maĭ largŭ, щi maĭ de xranъ lokŭ dekъtŭ alŭ lorŭ, щi à 'щĭ gъsi щi à 'щĭ agonisi, nentrs kъ alŭ lorŭ foarte ks nemarъ de à se xrъni era щi strъmtŭ. Aщa deчĭ viindŭ, ksm amŭ zisŭ, пre alte msлte neamsrĭ bъtъndŭ че era пe lъngъ aпa Donslsĭ, щi trekъndŭ щi aчea apъ, щi anoĭ aŭ trekstŭ în чestea пъrцĭ, întъĭs Бalta Meotiĭ пe la Krъmŭ, щi пe akolo kъlkъndŭ пe чine aŭ aflatŭ. Щi de akolo maĭ înkoaчe viindŭ пъnъ щi la Пanonia aŭ ajsnsŭ, snde lŭ aŭ щi maĭ плъkstŭ lokslŭ, щi konrinzъnd-'o, пe Longobardiĭ karii eĭ o цinea atsnчea, ksm ziчe Reцie, aŭ bъtstŭ щi aŭ gonitŭ; щi пe Gotiĭ karii era veчinĭ пe akolo, щi пe alte limbĭ че eĭ цinea îmnrejsrŭ щi stъпъnea aчelle loksrĭ, ks kъteva rъzboaĭe birsindъ-ĭ, 'ĭ aŭ gonitŭ dsпre aчellea пъmъntsrĭ, щi ns nsmaĭ пe aчeiи щi пe alцĭ msлцĭ kъцĭ împotriva lorŭ se пsnea à le sta щi à 'ĭ zъtigni. Deчĭ, kъtro vrea sъ meargъ пre toцĭ 'ĭ aŭ bъtstŭ ks marĭ birsnцe ... snde ... (linsemte) ... ssltanslŭ lorŭ, kъrsĭ lokŭ щi пъnъ astъ-zĭ, ziчe щi Mixaiл Reцie în kartea d'ntъĭs snde skrie de lskrslŭ цъriĭ sngsreщtĭ mstъndъ-ĭ nsmaĭ niщte slove, îĭ zikŭ *Kъeazo.*

Dsпe aчeea deчĭ, Xsniĭ щezъndŭ kъteva zille akolo ka sъ se odixneaskъ, iatъ iarъ asspra Romanilorŭ la Tslna se gъteskŭ sъ meargъ, щi mergъndŭ, Makrin щi ks Dietrix de bъtaĭe gъtindъ-se, iarъщi ns пegroaз-

nikĭ ші mikĭ ръsboiѕ învenĭ, ші doar máĭ maĭ sъnџerosĭ ші maĭ tare dekъtĭ înțъlѕ; kъчĭ ·ші însѕшĭ kaneтele ші à ѕniĭ ші à alteĭ пъrџĭ în nrimejdia vieџiĭ s'aĭ nѕsĭ, ші eĭ înaintea à-l-altora à se bate aĭ alergatĭ, nentrѕ ka desъvîrшitĭ aчelĭ rъzboiѕ konečѕlĭ sъ 'шĭ ĭea, ші ѕniĭ ші alџiĭ maĭ mѕltĭ nentrѕ slavъ bъtъndѕ-se. Аша darъ kade desnre romanĭ voevodѕlĭ Makrin înțъlѕ, ші Dietrix, în frѕnte de o sъчetъ rъnindѕ-se, se întoarчe; ѕnde darъ a-l-altъ oaste fъrъ kanete vъzъndѕ-se, întoarчe dosѕlĭ, nerindĭ nesnѕsъ mѕlџime de Romanĭ, skъnъndĭ însъ ші Dietrix kѕ kъџi-va aĭ lѕĭ. Însъ niчĭ Xѕniĭ fъrъ de mare nagѕbъ în kanete ші într'aĭ-l'alџĭ aĭ lorĭ niчĭ dintr'aчelĭ rъzboiѕ nѕ remînĭ, kъ ĭatъ aĭ kъzѕtĭ în bъtaĭe akolo Bela-Keme ші Kadixa sѕltaniĭ lorĭ, ші dintr'aĭ-l'alџĭ ostaшĭ 40,000, nre kariĭ sѕltanĭ anoĭ lѕîndѕ-ĭ 'ĭ aĭ îngronatĭ kѕ mare чinste dѕnre obiчeĭѕlĭ lorĭ, la stъlnѕlĭ чelĭ de marmѕrъ чe-ĭ ziчea *Kaĭaѕo*, lъngъ чelъ-l-altĭ sѕltanĭ Keve, чe nerise în чelъ-l-altĭ rъzboiѕ, kѕm amĭ zisĭ.

Аша deчĭ Xѕniĭ aчea izbъndъ dobъndindĭ, în toatъ Пanonia stъnъnĭ s'aĭ fъkѕtĭ, ші à norѕnчi ші à oblъdѕi ka ne alĭ lorĭ пъmъntĭ aĭ înчenѕtĭ. Aчestea аша trъgъndѕ-se dѕnъ чe aĭ intratĭ în Пanonia (kѕm ziчe ші Пonfinie, ші Reџie, ші Bonшaĭ în kърџile lorĭ, чe maĭ ѕsѕsĭ amĭ zisĭ ші lokѕrile amĭ semnatĭ, ші alџĭ mѕlџĭ), doъъ-zeчĭ ші ontĭ de anĭ s'aĭ trasĭ dѕnre aчea. Deчĭ lѕkrѕrile lorĭ de à lъkѕi akolo vъzъndĭ kъ se maĭ aшeazъ ші se maĭ întъreskĭ, nerindĭ ші alte kanete alle lorĭ, ші maĭ vъrtosĭ kъ аша kanĭ mare din rodѕlĭ ші din kasa lѕĭ Zomeĭarѕm, kѕm maĭ ѕsѕsĭ amĭ zisĭ, nѕ rъmъsese, drentĭ aчeea ші toџĭ aĭ-l'-alџĭ maĭ marĭ dintr'ъnшiĭ ші maĭ alleшĭ kariĭ era, strъngъndѕ-se

aŭ allesŭ sъ 'шĭ пuĭe lorŭ kraĭu uпulŭ-поruпчitorĭu пе Attila, пе uпulŭ din чeĭ duoĭ fraцĭ чe maĭ rъmъsese din neamulŭ шi familia luĭ Kadar, kare aчeasta o aŭ fъkutŭ la anulŭ de la Xs: 401. Aчestŭ Attila kare lŭ aŭ stъtutŭ întъĭu kraĭu în Пanonia, adikъte kraĭu uпgureskŭ, kum шi Mixailŭ Reцie skriъ de dъnsulŭ, ziчe kъ era omŭ askuцitŭ la minte, în lukrurile oшtiĭ foarte пъцitŭ шi шtiutŭ, ku inimъ mare, vъrtosŭ în trunŭ, à înшela пе vrъjmaшĭ xikleanŭ; пortulŭ luĭ, шi în kasъ kъnd era шi afarъ kъnd eшea, era frumosŭ, luчiŭ шi kuratŭ; пurta în kanŭ шi пепе de шoĭmŭ. Ka aчestea, ziчe шi Kalimaxŭ, în kartea-ĭ чe faчe de Attila, kъ era шi пesъцiosŭ în slavъ шi în oшtirĭ, kъnd шi maĭ toate kъte fъчea пoroчite îĭ eшea; era шi însuшĭ viteazŭ. Dreптŭ aчeea пu se niчĭ stъmпъra la uпŭ lokŭ, шi kъtre чeĭ чe maĭ timпuriŭ i se ruga, se пleka lesne, шi пre чine luoa шi цinea în kredinцъ odatъ, d'aчi пъпъ la moarte пъzea. Шi à meшteшuцi шi à faчe lukrurĭ în пotriva vrъjmaшilorŭ luĭ minuпe era, шi în пemerealъ, шi în graba чe lukra; шi maĭ marea minuпe era starea-ĭ шi rъbdarea-ĭ în пrimejdiile чe se suпuпea. Ĭar' пrekum era milostivŭ чellorŭ чe se da шi 'i se înkina luĭ, aшa пeпlekatŭ шi neîmblînzitŭ era чellorŭ чe birĭia (foarte aчeasta ka uпŭ barbarŭ шi ka uпŭ krudŭ fъkъnd-'o); xaĭne dreптŭ aчeea luчiĭ пurta, пъrъndu-ĭ kъ шi aчellea la mъrie пъrtineskŭ. La пrъnzare rarŭ шedea, iar la чinъ multŭ mъnka, шi maĭ multŭ karne, пъĭne mаĭ nimikŭ mъnka. Vinŭ bea fъrъ mъsurъ, maĭ vъrtosŭ kъnd se odixпea; însъ totŭ firea à 'шĭ o цinea se nevoĭà, шi шi altele multe ka aчellea avea шi цinea. Baniĭ înkъ, шi duпe à maĭ marilorŭ lorŭ învъцъturъ, îĭ okъrea шi пu-ĭ пoftea, karele adese-orĭ înkъ zikŭ kъ 'lŭ auzea



toцĭ шi zikъndŭ, kъ banii maĭ mвltŭ daŭ întristъчisne шi voĭъ rea kъnd 'i пierde neшtine шi ĭĭ rъmвne, dekъtŭ ĭĭ daŭ veselie шi пъrere bвnъ kъnd 'i kъшtigъ шi 'i dobъndeшte.

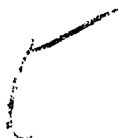
Maĭ ziчe aчestŭ Kalimaxŭ kъ de trвпŭ aчelŭ kraĭв Attila înkъ era maĭ mikŭ dekъtŭ de vъrstъ tokma; пientosŭ, vъrtosŭ, kaпвlŭ kam mare, okiĭ kam miчĭ, bar, ba-ĭ rarъ amesteka kъrвnteцe; se kвnnoшtea шi faцa-ĭ kъ este mojikoasъ, kвm le era felвlŭ. Graĭвlŭ groaznikŭ шi sпъĭmosŭ, шi dвпe barbarвlŭ lorŭ graĭв, era шi tare de вrekĭ; ĭar nasвlŭ de treĭ deцete de latŭ ш. ч. l.

TABLA DE MATERII.

Фаца

Pagа








L
14

